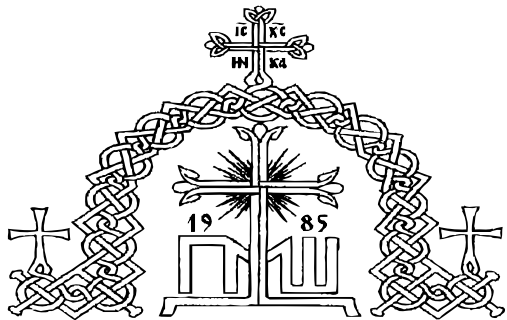

БИБЛИОТЕКА
ОБРАЗ
СВЕТАЧКИ
КЊИГА ТРИДЕСЕТ ТРЕЋА

ПРАВОСЛАВНА МИСИОНАРСКА ШКОЛА
ПРИ ХРАМУ
СВЕТОГ АЛЕКСАНДРА НЕВСКОГ
БЕОГРАД, ЦАРЯ ДУШАНА 63

Рецензенти

Протојереј ставрофор хаџи Љубодраг Петровић
Протојереј Вајо Јовић
Владимир Димитријевић

**ПОСТАНИТЕ ЗАДУЖБИНАР
ПРАВОСЛАВНИХ КЊИГА**

Библиотека Образ светачки већ годинама објављује најважнија издања из области православне духовности. Од 1995. године до данас у њој је изашло око стотину наслова који су православној Србији понудили бисере Светог Предања. С обзиром на то да живимо у времену кризе, обраћамо се онима који су спремни да помогну наставак наше Библиотеке, постајући на тај начин задужбинари многих душа гладних и жедних речи Божије. Чекамо Вас, унапред захвални, и спремни на сваку врсту договора о сарадњи.

Превод с њрчкој

Антонина Пантелић, стр. 5–175, 221–495
Зоран Јелисавчић, стр. 177–219
Лада Акад, стр. 395–433

**ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ДАРОДАВЦА ОВЕ КЊИГЕ
СЛУГУ ТВОГ ДЕЈАНА И ЊЕГОВУ ПОРОДИЦУ
ЈЕЛИЦУ, МАТИЈУ, МАЊУ, МИУ И МАРИНКА**

Уредник издања
Јован Србуљ

Старац Пајсије Светогорац

**ПОУКЕ
БОЖАНСТВЕНЕ
ЉУБАВИ**

Четврто издање

Књигу њрредико
Јован Србуљ

БЕОГРАД

2008

Наслови изворника

1. Прεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Δ. ΤΑΤΣΗ
Ο Γέροντας Παΐσιος
Ε΄ έκδοση, 1999
2. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΡΑΚΟΒΑΛΗΣ
'Ο Γέροντας Παΐσιος μου εΐπε...
"ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ", 1997
3. ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ
ΣΚΕΥΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ
Γέρον Παΐσιος 1924–1994
Τόμος Β΄
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΥ
"ΠΑΝΑΓΙΑ, Η ΦΟΒΕΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ", 2000

ПРЕДГОВОР ПИСЦА

На дан 12. јула 1994. године отпочинуо је у Господу монах Пајсије, познати старац Атонске горе, велики учитељ духовног живота, опитни богослов, аскета и подвижник, представник епохе, неуморни утешитељ своје пастве а осим тога и познати писац. Он је отишао а ми смо остали сами, ожалашћени и забринути.

Након старчеве смрти, преостала је наша дужност да сачувамо његово духовно наслеђе. То је суштинска обавеза, нарочито за мене који сам, према благослову Божијем, познавао старца и осетио његов благодатни утицај. Зато сам одлучио да испричам оно што сам о великом старцу Пајсију дознао сам или на основу онога што су ми казивали разни људи из свих крајева Грчке а које сам исцрпно испитивао. Надам се да ће драги читалац увидети да тај мој покушај да приповедам о старцу – који, уосталом, није и први – доноси своје плодове. Дело, наравно, није завршено, и не знам да ли се уопште може и завршити, јер је о. Пајсије током последњих двадесет година поучавао на хиљаде људи и то свакога на свој начин. Истовремено је и његова молитва многим донела благодатну помоћ. Немогуће је све то описати. Ја сам изложио само део старчевих учења и неке околности његовог живота. Ја сам био први читалац, а затим је књигу читало братство.

Желим да овде захвалим свима који су ми на располагање ставили материјале везане за старца Пајсија: ти људи су дали велик прилог стварању ове књиге.

Прва глава

ОДМАЛЕНА САМ ЖЕЛЕО ДА ПОСТАНЕМ МОНАХ

Отац Пајсије је био смирене природе и његов живот је био непрестани подвиг. Он је по природи био монах и подвижник највишег ранга, без обзира на то што му је здравље још од детињства било нарушено.

Сведочења о његовом животу која излажемо на овом месту представљају плод стрпљивог истраживања. Добро је познато да старац никад није говорио о свом животу. Само би у најређим случајевима прозборио понеку реч, па и тада прикривено. Труд да се сакупе сведочанства о његовом животу није представљао нимало лак задатак. И поред тога, успело нам је да саставимо хронологију најважнијих догађаја и да начинимо повезан животопис који, наравно, не може да разоткрије целокупно старчево духовно богатство. На тај начин, можемо рећи да

је пред нама само спољашња страна његове биографије, јер је духовно богатство скривено од нас. И сам старац је, следећи правило светих, "мерио греховну, а не духовну дубину". Постоје, међутим, ствари које није могао да сакрије и које је откривао услед своје велике љубави, творећи духовну милостињу. Ми излажемо управо то и развејавамо све сувишно, како би у корпи сведочења остала чиста пшеница.

Најзад, требало би рећи да су старчеви аскетски идеали, његова озбиљна болешљивост и слабости људи с којима је био повезан учинили да често прелази из обитељи у обитељ, из келије у келију, на самој Светој Гори и изван њених граница, избегавајући непријатне ситуације и поводе за саблазни. Осим тога, старац није желео да га, како се сам изразио, "искористе". Старац Пајсије се увек одлучно противио кад би се уверио да се њему блиски људи позивају на његово име да би оправдали своје удаљавање од подвижничког пута који је он сам следио и, сасвим природно, желео да га следе и његова духовна чеда.

1. Рођење и детињство

Отац Пајсије (у свету Арсеније Езнепидис) родио се у Фараси Кападокијској, у јулу 1924. године. Његови родитељи, Продромос и Евлампиа, имали су десеторо деце: Катарину, Сотирију, Зоју, Марију, Рафаила, Амалију, Харалампиа, Арсенија, Христину и Луку. Првих осморо се родило у Фараси, а преосталих двоје у Коници, њиховој другој отаџбини. Мајка Евлампиа је умрла 1963. године, а три године након ње упокојио се и Продромос.

Неколико дана након рођења, младенца Арсенија је крстио сеоски свештеник и јеромонах Арсеније, који је дечаку дао своје име. О преп. Арсенију Кападокијском, који се сада прославља међу светитељима Грчке цркве, о. Пајсије је написао следеће: "Осећам се веома обавезним пред ст. Арсенијем,

Мајка Евлампиа и мали Арсеније, 1925. године

како због свог имена којим ме усмерио заједно са светим молитвама над купели, тако и због тога што сам се након неког времена хранио оном неколицином његових књига које је сачувао Продромос Корциноглу, Хаџисинов син. Свети Арсеније је замолио моје родитеље да ми дају име Арсеније а не име Христос (како се звао деда). Он им је рекао: 'Дивна је ваша жеља да одгајите човека уместо деде, али зар ја не желим да уместо себе оставим монаха?'"

Те 1924. године породица Продромоса Езнепидиса прешла је у Грчку, приликом размене становништва.* У једном од својих записа ст. Пајсије је приметио: "Мене, избеглицу старог

четрдесет дана, довели су у нашу љубљену мајку Грчку." Породица је место свог становања напустила 14. августа, да би се тачно после месец дана, 14. септембра, искрцала у луци Пиреј, где су провели три недеље. Након тога преселили су их на Керкиру. Избеглице је стално пратио св. Арсеније, њихов љубљени пастир, који је 10. новембра умро у Керкири и био сахрањен на градском гробљу. Имао је 83 године. Породица Продромоса Езнепидиса се затим пребацила у Игуменицу а 1927. у Коницу, где се коначно и настанила.

Продромос Езнепидис се суочио с многобројним проблемима. Највећи су били они финансијски, сасвим природни за породицу са толико деце. Са сличним проблемима суочавале су се и остале избегличке породице настањене у Коници. Мали Арсеније је завршио основну школу, али није наставио да се школује у гимназији, иако је показао велике способности и одликовао се великом љубављу према учењу. Сиромаштво је било разлог због којег га нису послали у Јањину да у тамошњој гимназији настави образовање. У то време, у Коници није постојала гимназија. Арсеније је због тога изучио тесарски занат, који је врло брзо савладао. Истовремено се бавио и очевим домаћим пословима.

* Видети о томе књигу ст. Пајсија *Прејодобни Арсеније Кападокијски*. Иако је за житеље Тарасе тај прелазак био повезан с многим тешкоћама и опасностима, он се успешно окончао превасходно захваљујући св. Арсенију, великом молитвенику и чудотворцу, који је подржавао своју паству без обзира на своје године.

Од најранијих година, код дечака се испољило урођено стремљење ка Богу и он је почео да се посвећује разним аскетским подвизима. Навешћемо овде сведочење једног јеромонаха, који је једно време живео недалеко од ст. Пајсија, тако да је имао прилике да чује много тога о његовом животу:

"Арсенију се у Коници открила тајна побожности. Живео је у молитвама и подвизима. Кад му је било петнаест година, имао је обичај да после подне оде у суседну шуму, где је начинио једноставну келију од дрвета и прућа у којој се молио. Осећао је посебну сладост када би се у усамљеништву и са сузама молио Христу. Његови родитељи, прости људи, узнемирили су се приметивши да дечак сам одлази у шуму и покушали су да га одврате од те навике. Међутим, њихови напори су били узалудни.

Догодило се да је и један младић, старији од њега и студент универзитета, такође покушао да наруши овај прекрасни обичај. Он је хтео да ослаби дечакову веру у Христа и да му докаже да пост и молитва не доносе никакву корист. Ни тај покушај, међутим, није имао никаквог успеха. Мали Арсеније се за неко време поколебао, али се затим са још већом ревношћу вратио подвизима. Иако га нису напуштале богохулне помисли које је онај младић усадио у њега, Бог није оставио Арсенија. Поново је задобио веру. Једном је, молећи се у шуми у потпуној самоћи, поред себе угледао Христа, Који је беседио с њим држећи у рукама отворено Еванђеље. Све што је говорио Христос, одмах би се појавило на страницама отворене књиге. На дечака су посебан утисак оставиле речи: 'Арсеније, Ја сам Васкрсење и Живот и сваки који у Мене верује, чак и ако умре живеће'. То искуство сусрета с Христом представљало је за малог Арсенија први додир са светом натприродних откровења и оно је представљало опредељујуће знамење за његов будући пут ка монаштву."

Сам старац је писао: "Одмалена сам желео да постанем монах." Кад су младића позвали у војску он је, извршавајући обавезе везисте готово пет година, служио, према његовим речима "земаљском цару" и био демобилисан у марту 1950. године.

2. Ступање у монаштво у светој обитељи манастира Есфигмена

Након демобилизације, у Арсенију је сазрела одлука да се боље упозна с монашким животом. У Коници, наравно, није било монаха. Због тога се он 1950. године упутио на свој први поклонички пут на Свету Гору јер је, да искористимо његове сопствене, добро познате

речи, "у њему почео да дејствује Христос". Требало је да се убрзо оствари Арсенијев детињи сан да постане монах.

У фебруару 1952. године, обузет љубављу према Богу, Арсеније нестрпљиво тежи да среди овоземаљске послове. Свет га замара и он жели усамљеништво. Ни најмање га не интересује новац који је добио за свој рад. У Коници обитава само телесно. Младићево срце куца у ритму монашког живота, а ум му је прикован за Свету Гору. Он пише свом духовном брату, потоњем монаху, Павлу Зисакису:

Коница, 2. фебруара 1953.

Љубљени и жељени, духовни мој брате Павле! Свагда се радуј Господу и весели се због Њега!

Молим се за твоје душевно и телесно здравље. На жалост, ја сам, несрећник, здрав само телом. Знај да се налазим у Амаранти (село у Коницкој епархији) и да радим. Остаћу овде неколико дана. Не можеш ни да замислиш искушења којима се излажем! То ме много оптерећује. Нестрпљиво очекујем да ме Бог удостоји да напустим свет.

Напиши ми, брате, како ви живите а такође и да ли вам је потребан новац. Спреман сам да вам помогнем са свом својом пријатељском усрдношћу. Ако током марта буде могло да се среди, ја бих вам могао донети нешто новца који сам зарадио и којим бисте могли да покријете своје домаће потребе. Уосталом, све зависи од тога кад ће се новац појавити, јер су послови раније били уноснији.

То је све. Поздрављам вас.

Ваш у Христџу браћџ, мнојојрешни Арсеније

Након седам месеци, Арсеније поново пише о. Павлу, али сада већ из манастира Есфигмена, где се налазио у својству послушника. Ово друго писмо посебно је занимљиво, јер старац казује свом духовном брату о појединостима свог одрицања од света и ступања у поменути манастир:

Манастир Есфигмен, 1. августџа 1953.

Оче Павле, блајословијџе!

Молим се да Вас ово писмо затекне у добром здрављу; ја сам здрав. Знајте да се налазим у манастиру Есфигмену. Све време док сам живео у Коници забринуто сам ишчекивао вести од Вас, али узалудно. Сишао сам у Велу не бих ли Вас срео али – авај! Видео сам тамо монахињу и схватио да се ништа не добија – већ трећи пут – и да служење које бих ја могао да понудим, извршава она. Велико

закашњење у Вашој преписци утврдило је моју претпоставку да ствари тако стоје. С друге стране, осећам велики страх да ће ме, као што знате, мобилисати у батаљон националне безбедности и тада ће проћи године пре него што будем у стању да испуним обећање које сам дао Христу.

Веома сам забринут. Постојала су три места на које сам желео да одем; бацио сам коцку и она је пала на Свету Гору. Намеравао сам да одем у манастир Кастамонита, али ујутро се с те стране подигла олуја и отишао сам другим бродићем. Очигледно је да није била воља Божија да одем тамо. Стигао сам у манастир Есфигмен и ту сам и остао. Ако упитате како живим – хвала Богу, изврсно. Једино што осећам велики умор. Ми овде имамо трпезарију а поред ње и пекару. Молим Господа да ме укрепи. Манастир има врлинске оце и изванредан устав. Чини се да је мој останак у есфигменској обитељи био промисао Божији и уздам се у Господа да ће и мене, Своју шугаву овцу, прибројати малом манастирском стаду.

То би било све.

Молим за Ваше молитве.

Арсеније

Не заборавиће ме у својим молићвама.

Окончавши послушнички рок, Арсеније 27. марта 1954. године постаје расофор и добија име Аверкије. Појединости излаже у свом другом писму духовном брату, о. Павлу:

Манастир Есфигмен, 29. марта 1954.

Оче Павле, блајословиће!

Молим се Пречистој за Ваше душевно и телесно здравље. Ја лично сам здрав али, на жалост, само телесно.

Писао сам Вам много пута али, авај, ни трага ни гласа! Не знам да ли сте добили моје писмо. Не желим да то погрешно протумачим, јер не знам шта ће се догодити.

Прекјуче сам постао расофор и дали су ми име Аверкије. Желели су да ме пострижу у велику схиму али ја, несрећник, нисам у стању да испуним ни оно што захтева мала схима! Како онда да испуним оно што захтева велика? Колико већ дуго ишчекујем Ваше мишљење! Уопштено говорећи, ни најмање нисам спреман за велику схиму.

Напишите ми како живите, макар и у пар речи. Ако добијете моје писмо и не одговорите ми, биће очигледно да према мени осећате одбојност и то ће бити сасвим праведно, јер се од главе до пете нала-

зим у гресима. Након тога, ако будете желели, помјаните ме понекад. Молим се за Вас пасхалном радошћу.

То је све. Клањам се и целивам Вашу руку.

Најнишијавнији од монаха, Аверкије.

У то време млади монах Аверкије био је веома неискусан и узнемирен јер још не беше задобио оно чему је стремило његово срце: "Врати се у Градину Пречисте, као што обично и чине почетници да би пронашли миомирисне цветове Свесвете (односно Светих Отаца) и сабрали нешто духовног полена." Он сам признаје: "Као млад монах, био сам веома несрећан док нисам задобио оно што сам желео. Разуме се да нико за то није био крив, осим мојих многобројних грехова и неопитности, јер нисам могао да се поверим Ономе, за Којим сам трагао. Благодарим Богу због свега тога, јер ми је све то донело велику корист. Ти ударци су скинули с мене рђу старог човека, дали ми искуство и омекшали моје камено срце." Млади Аверкије је трагао за нечим истинитим а не за нечим лицемерним. Од тог времена, кад се спасао из узбурканог житејског мора и задобио луку, он није желео да поново ступи на престарелу лађу и да настави да плови или да, другим речима, препусти своју душу бризи неодговарајућег старца.

3. У светој обитељи манастира Филотеја

На дан 12. марта 1956. инок Аверкије се удаљује из манастира Есфигмена и одлази у манастир Филотеј. Код њега су се већ појавили озбиљни здравствени проблеми и због тога је, на захтев отаца, отпутовао у Коницу ради неопходног лечења. Болест га је довела у тежак положај, али он није хтео да лежи у болници како не би пао у искушење и оскрнавио монашки чин. Карактеристично је његово следеће писмо оцу Павлу:

Коница, 18. јуна 1956.

Оче Павле, блајословиће!

Добио сам Ваше писмо и захваљујем Вам на добром савету и саосећању. Ја, међутим, ствари видим нешто другачије. Околности у којима ћу се наћи свима ће бити познате. Као што знате, велики су мали и, као духовно мртви, траже повод да оклеветају монашки живот. Они ће се распричати о томе да се монах постаје због тога да би се на крају крајева дошло у санаторијум. Ако постанем саблазан за оне који хоће да буду монаси, чему онда служи мој живот?

Овде то, у крајњој мери, никоме није познато. Чак ни моји ближњи не могу јасно да замисле у каквом се стању налазим. Инјекције ми даје моја сестра.

Тако ја то посатрам. Напишите ми, молим Вас, да ли је моје мишљење исправно или погрешно, како бих се усмерио на бољи пут.

То је све. Смирено се кајем и целивам Вашу десницу.

Монах Аверкије

Отац Аверкије је неколико месеци живео у Коници, где је добио неопходно лечење. Он истовремено наставља своје монашко делање, ниуколико га не умањујући. Узнемирује га судбина свете обитељи Стоми, која се налази у кланцу Аоја. Житељи Конице се интересују хоће ли га тамо примити. Он, међутим, живи у покајању. Отац Аверкије се још увек није одлучио.

Неколико месеци након његовог повратка у манастир Филотеј, односно 3. марта Године 1957. пострижен је у малу схиму и добио име Пајсије. На дан 3. маја исте године послао је мајци, у Коницу, своју фотографију у монашкој одежди и с потписом "монах Пајсије Филотејски".

У обитељи манастира Филотеја отац Пајсије је за собом оставио добру успомену. Много ценим сведочење једног архимандрита, који је у то време дошао овамо да би се замонашио и на којег је посебан утисак оставио старчев врлински живот:

"Године 1957, када сам, будући још увек млад, стигао на Свету Гору, односно у манастир Филотеј који је тад био самосталан, затекао сам тамо и старца Пајсија. Он је дошао из обитељи манастира Есфиг-

*Монах Пајсије 1957.
у манастиру Филоџеју*

мена. Послушање је извршавао у трпезарији, где је браћи делио храну. Сећам се с каквом нам је пријатношћу и једноставношћу отац Пајсије делио храну! Био је изузетно љубазан и предусретљив када бисмо му прилазили да напунимо чиније. Отац Пајсије је био изузетно услужан и силно је љубио браћу. Од њега су нисходили мир и спокојство и спуштали су се на све остале. Имао је смирен израз лица и увек је био расположен да послужи браћу. Отац Пајсије је бдео, молио се и постио. Мучила га је туберкулоза."

Током 1958. године о. Пајсије суочио се с озбиљном тешкоћом изваном неким писамцетом које је добио из Конице. Ево шта је старац о томе казивао једном свом познанику, монаху: "Добио сам писамце у којем су ми писали да дођем у обитељ у Стомију ради помоћи у неком важном послу. Нисам хтео да одем. Тада сам већ један краћи период живео у Каруљи. Узео сам бројанице и босоног се упутио на врх Атонске горе, да би ме Господ обавестио шта треба да учиним. Након неколико часова вратио сам се потиштен, не добивши никакав одговор. У души ми је било рђаво. Одлучио сам да одем код једног старца по савет. Старац ми је рекао да пођем у свет. Стигавши у своју келију, нашао сам и друго писамце из Конице у којем ме моле да им напишем шта мислим а они ће затим све уредити. Вратио сам се код старца и испричао му о том писму. Он ми је поновио да би требало да лично одем тамо и да им помогнем."

У то време, о. Пајсије је духовно општио с оцем Петром који је живео у Катунакији, у келији Св. Ане. Отац Пајсије је о њему писао: "Познајем многе подвижнике, али нико не може да се упореди са старцем Петром. Он је зрачио божанственом сладошћу која је била утиснута на његовом лицу. Он је већ напунио своју духовну кошницу и из својих уста излива духовни мед."

Отац Пајсије је желео да оде код њега и да буде његов послушник. Отац Петар је, међутим, предосећајући да ће се ускоро упокојити, дошао у обитељ манастира Филотеја да би се опростио од старца Пајсија и рекао: "Оче Пајсије, опрости ми али ја желим да се припремим за причешће на дан светог Петра Атонског, 12. јуна. Дошао сам да бих се опростио с тобом и да бисмо опростили један другом, јер ћу ја умрети и зато не могу да те узмем за послушника. Опрости ми, јер ја ћу умрети." И заиста, старац Петар је умро 12. јуна, након што се тога дана причестио.

Тако се догодило да отац Пајсије није отишао у пустињу као што је желео. Воља Божија је била другачија. Ево шта је он о томе говорио: "Негде после поднева, кад сам се припремао да изађем и да одем

у пустињу, изненада сам био лишен било какве могућности да се покренем. Нека невидљива сила приковала ме је за хоклицу на којој сам седео. Два часа сам провео тако, као привезан. Са сузама сам почео да се молим и зачуо сам глас: 'Нећеш отићи у пустињу. Поћи ћеш у Коницу где те људи очекују!' Непосредно након тога био сам ослобођен. Бог ме послао у свет."

4. У светој обитељи Стоми у Коници

У августу 1958. године о. Пајсије напушта Свету Гору и долази у обитељ Стоми. Тај догађај је обрадовао житеље Конице, који су гајили посебну љубав и поштовање према њему. Они већ све беху учинили да манастир Филотеј дозволи старцу да се удаљи. Старац је наставио свој подвиг и међу оштрим стенама Стомија, иако је стално имао проблема са здрављем. Истовремено је започео обнову или, боље речено, поновну изградњу запуштене обитељи.

У октобру те исте године о. Пајсије долази у Керкиру и присуствује откривању часних моштију светог Арсенија Кападокијског. Он их тајно преноси у Коницу. Требало би да овде приповедамо о чуду које је свети Арсеније извршио с оцем Пајсијем након обретења моштију. Отац Пајсије се налазио у гостионици, док је скупоцено благо, односно часне мошти, било на поду. "Увече у девет и десет, док сам се молио приклонивши колена, зачуо сам груб глас који ми је претио говорећи: 'А чије су то мошти?' Некаква сила се надвила нада мнош, али нисам видео цело тело. Разазнао сам само две црне и грубе руке које су ме стегле и готово задавиле. У том тренутку, док сам се налазио у опасности – не знам како ми је то пало на памет – громко сам завапио: 'Свети Арсеније, помози ми!' Истог часа осетио сам другу силу, као неког борца који је ухватио те страшне руке, одгурнуо их и ослободио ме. Моје срце је тада радосно ударало и ја сам продужио своју молитву, с великим страхопоштовањем према старцу Арсенију."

Делатност о. Пајсија није била ограничена само на манастир. Он је своју пажњу обратио и на житеље Конице који нису осећали само огромне материјалне тешкоће него су били изложени и озбиљним духовним опасностима. Он је њихову љубав према сиромасима окренуо у њихову корист. Отац Пајсије је у сваком кварту поставио кутије за сакупљање прилога и поводом тог дела организовао комитет од неколико чланова. Мирјани су знали у којим се домовима налазе те кутије и тамо су односили своју лепту. Након одређеног времена, старац и чланови комитета су отварали кутију и оно, што се сакупило, расподељивали за хлеб, одећу, лекове и сл. намењене сиромасима.

Манастирске њиве старац је уступао сиромашним и убогим сељацима, не узимајући закуп. Када би сакупили летину, могли су нешто од тога да дају и манастиру. Бог је све то благословио, тако да је род на њивама сваке године био обилан.

Старац је велику пажњу обраћао и на евангелисте и муслимане у Коници. "Боље је да неко хули него да је јеретик, јер богохулник има бар неко оправдање да то чини у гневу", говорио је о. Пајсије. У то време у Коници се налазило легло евангелиста, који су овамо дошли из Фарасе Кападокијске. У њиховом храму окупљало се педесетак људи који су се непрестано бавили ширењем своје јереси. Старац се свесрдно побринуо да задобије ове људе. Он их је просветио и, након извесног времена, евангелистички храм је опустео. Отац Пајсије је написао чланак у којем је разобличио заблуде евангелиста и причврстио га на улаз у манастирски храм. Оне муслимане, који нису испољавали тврдокорност и тврдоглавост, сваког петка окупљао је у различитим домовима, где је разговарао с њима. Био је убеђен да би они ускоро могли постати хришћани. Међутим, услед његовог неочекиваног одласка из Стомија и уопште из Конице овај подухват је био прекинут.

Године 1960, на 26 страница једне свештице, о. Пајсије пише "Кратки летопис свете обитељи манастира Стоми".

Обитељ манастира Филотеја дала је оцу Пајсију званични отпуст 7. октобра 1961. године. Одлучивши да напусти Коницу, о. Пајсије на дан 30. септембра 1962. предаје манастир Стоми јеромонаху Јакову Пападелису. Тај догађај је посебно ражалостио житеље Конице који, уосталом, нису ни слутили какво духовно богатство поседује отац Пајсије. Већина је желела да он живи у манастиру и да им укаже гостопримство када дођу овамо. Он за њих није био свети човек којем би притицали ради духовне подршке и утехе. Другим речима, житељи Конице познавали су старца Пајсија само са спољашње стране.

5. Одлазак у Синајску пустињу

Оца Пајсија је у Стомију посетио отац Дамјан, који ће касније постати архиепископ синајски. Он му је предложио да пође на Синај, утолико пре што је одлука о. Пајсија да напусти Коницу већ била сазрела. Отац Пајсије прихвата овај предлог и, након неопходних припрема, стиже на Синај. Овде, у келији светих Галактиона и Епистимије, недалеко од манастира Свете Катарине, поново започиње подвижнички живот.

У Синајској пустињи, старац живи напрегнутим духовним животом и његовим молитвама извршавају се чуда.

У време његовог доласка на Синај, читава ова област страдала је од дуготрајне суше. Старац је убедио оца да одслужи бденије и да се помоле Богу да ниспошље кишу. И заиста, сутрадан је пала обилна киша.

У том периоду, старчево рукоделање било је резбарење дрвета. Будући да није имао неопходне справе, он је узео маказе које је донео из Конице, наоштрио сечива и тиме обрађивао дрво. У то време извршавао је велике подвиге. Према његовим сопственим речима, он је на Синају био "босјак Божији, јер је ходао без обуће". Он, наравно, није заборављао ни бедуине, настојећи да им учини добра дела и будући увек спреман да им помогне. Оно мало што би зарадио својим рукоделањем делио би тим симпатичним људима. Није могао да остане равнодушан кад људи живе у тако неподношљивим условима.

На старца је посебан утисак оставила чињеница да су се бедуини с болестима борили различитим природним средствима и користили лековите траве које су само њима биле познате. Старац је од бедуина преузео много рецепата, о којима је радо говорио кад би то било потребно.

Старац је из Синајске пустиње слао писма и разгледнице својим познаницима. Он је одржавао ове везе знајући да је потребан тим људима. Навешћемо овде два писма упућена његовим познаницима.

На разгледници која представља свети синајски манастир написао је следеће:

"Манастѿир светиої Галактиїона, 27. децембра 1962.

Поздрављам тѿе, у Христѿу браћѿе Пантѿелејмоне!

Добио сам твоје писмо и сетио сам се прошлих дана. Молим се Свесветом витлејемском Младенцу да ти пошаље телесно и душевно здравље, а такође и твојој породици, као и љубљенима Тајсију и Вангелу и свим непријатељима и пријатељима.

Желим вам срећну Нову годину.

С љубављу у Христѿу, Монах Пајсије".

Занимљив је и следећи одломак из писма упућеног познанику 16. јуна 1963. године:

"... Овде готово ништа немам. Донекле ме искушава висинометар, будући да се манастир налази на висини од 1500 м, а тамо где ја живим је висина од 2000 м. Овде има врло мало кисеоника, због чега је околина потпуно гола. То, наравно, не треба саопштавати мојима ближњима, да се не би бринули. Када нема ветра осећам главобољу и као да ми

се прекида дисање. Срећом, Бог је близу и храни ме небеском маном – Својом божанственом благодаћу. Тако осећам велику радост... Усрдно ћу затражити од тебе да се заједно са својом децом помолиш за мене у вези с једним мојим подухватом, како би ме Бог укрепио и како би се извршила Његова свесвета воља: све, што Он одреди. Прибојавам се да ти напишем нешто више. Написаћу ти само једно: добри Бог дејствује. Није потребно ништа више да се каже...

С љубављу у Христѿу, монах Пајсије".

Старац је на Синају живео око годину дана. Локалну климу је подносио само уз невероватне напоре. Поред астме, страшна хладноћа током ноћи и силна жега током дана били су неподношљиви за њега који је увек био слабог здравља. Услед тога је одлучио да напусти вољену Синајску пустињу и да се врати на Свету Гору.

6. Повратак у градину Пресвете Богородице

Старац је већ одавно желео да пође у Капсалу, али га је неки прост монах посаветовао да не иде тамо него да оде у скит часног Претече Ивиронског, где би за 500 драхми могао да нађе колибу [каливију]. Тако се о. Пајсије сместио у Ивиронском скиту, у каливији Светих Архангела. Према записима ивиронске обитељи, он је у скит ступио 12. маја 1964. године. Убрзо након тога старцу су се придружили јеромонаси Василије Гондикакис и Григорије Хаѿиemanуил, који су постали његови ученици. Први је дошао 1965, а други 1966. године. Они су, међутим, живели у другој келији.

У том периоду, старац контактира с подвижником, старцем Тихоном*, који је живео у ставроникитској келији Часног Крста, која се налази на врху Капсале, изнад Калиагре. Старац га је познавао још од оног времена када је обилазио манастире и, наравно, када је боравио у обитељи манастира Есфигмена. На дан 11. јануара 1966. године, старац Тихон је постригао оца Пајсија у велику схиму. Чин пострига извршен је у келији Часног Крста.

Здравље оца Пајсија изазивало је све већу забринутост. Током 1966. одлучио се за операцију у Солуну и том приликом уклоњен му је део плућног крила. Старац је сада имао, како је сам говорио, "само половину плућног крила". Захват је био веома озбиљан. Оцу Пајсију је била неопходна трансфузија а крв су давале верујуће младе жене. Оне су сачињавале језгро свете обитељи у Суроти, коју је старац по-

* Старац Тихон Руски (1884–1968).

чео да подиже 1967. године. Након операције, старац је дуго живео изван граница Свете Горе, али се после оздрављења вратио овамо и неколико месеци боравио у каливији [колиби] Хипатија, у округу Катнакија, где је живео у великој оскудици.

Током 1968. године јеромонаси Василије и Григорије одлучили су да преузму на себе управљање манастиром Ставроникита који је услед недовољног броја монаха био на граници укидања. Након неопходних формалности с Протатом, о. Василије постаје игуман. Да би њихови напори били крунисани успехом, јеромонаси су позвали старца који је напустио пустињу и дошао у манастир, прихвативши дужност настојатеља. Тачан датум његовог доласка је 12. август 1968. године. Он је радио заједно са осталима и бринуо се о преуређењу обитељи. Упоредо с тим посећивао је старца Тихона, свог старца, који је живео последње дане.

Након упокојења ст. Тихона на дан 10. септембра 1968. године, отац Пајсије се, сагласно жељи свог старца, удаљио у келију Часног Крста. На тај начин се 2. марта 1969. настанио у тој пустињској келији, наставивши да контактира са обитељи манастира Ставроникита. Овде започиње напрегнуту подвижничку борбу, не занимајући се никаквом овоземаљском бригом.

Нарастањем његовог подвига, радост у Богу облагодативала је старца новим духовним опитима. Сасвим природно, нарастала је и његова слава и број старчевих посетилаца увећавао се из дана у дан. Тако је отац Пајсије постао велики духовни добротинитељ, који је и на делу испуњавао оно у шта је веровао. "Они који се смирено труде стичући врлине, и смирено, због љубави, раздају свој тајинствени лични опит, највећи су добротинитељи јер раздају духовну милостињу и сасвим делатно помажу онима чија је душа слаба и колебљива у вери. Ако се они на неки начин због љубави поново врате у свет, чине то кад свет већ протерају из себе. Они већ узлећу на небеса и свет их више не спутава."

Келијица у којој је живео старац била је крајње убога. Јеромонах који га је познавао описао ју је на следећи начин: "Ничим није била украшена и била је у највећој мери подвижничка. Била је малих размера и са озиданом пећи која се стално ложила, јер је старац страдао од хладноће. На зидовима су се налазиле иконе и обично су горела кандила. У углу – мали кревет, дрвени, који подсећа на гроб, као и мноштво икона. Изнад кревета – руско схимничко одјејаније. На другој страни стајала је хоклица на којој је старац седео и молио се. Била је ту и широка даска, коју је полагао на колена да би писао писма. У ма-

лом удубљењу у зиду налазило се довољно листова папира и две-три оловке. Старац није користио умиваоник, нити је имао било какву кухињску посуду. Кувао би у некој конзерви, обично пиринач, сочиво или нешто друго, што би му се нашло при руци. Кад сам боравио код њега, свака два дана би ми говорио да одем у неку обитељ и да једем јер он сам нема ништа осим двопека, чаја и поврћа. Био је то бесплотни, истински ангео и небески човек."

У Часном Крсту старац је живео десетак година и то је с духовне стране био најплодотворнији период његовог монаштва. Осим обимне преписке, старац Пајсије се бавио и писањем књига. Биће корисно да на овом месту укратко истакнемо најважније догађаје у животу о. Пајсија у том периоду:

6. новембра 1968: Велика Лавра даје о. Пајсију отпусну грамату (повељу).

1970. старац из Конице преноси освећене мошти св. Арсенија Кападокијског у свету обитељ у Суроти.

1971. старац пише житије светог Арсенија, које је објављено четири године касније – 1975. године, а 13. новембра исте године пише писмо "Духовни цветови" које је 1994. објављено у књизи "Писма", после његове смрти.

29. октобар 1972: у пратњи игумана манастира Ставроникита Василија посећује своју отаџбину, Фарасу Кападокијску. На дан 2. децембра исте године пише писмо "Блаженства", објављено у књизи "Писма" 1994. године.

13. март 1973: старац пише задивљујуће писмо "Почетницима", а 25. новембра исте године пише писмо "О девствености и љубави". Оба писма објављена су у горепоменутој књизи.

Април 1974: пише посланицу "Шачица искуства – семења, испеченог у огњу искушења", која је објављена у књизи "Писма".

21. новембар 1975: пише писмо "Мали благослов од неколицине 'сувих плодова'", штампано у поменутој књизи.

26. мај 1977: о. Пајсије пише животопис старца Тихона, који је објављен 16 година касније, у књизи "Светогорски Оци".

1978: на позив архиепископа аустралијског Стилијана посећује далеки континент да би укрепио своје духовне саплеменике.

13. маја 1979: старац одлази из ставроникитске келије Часног Крста.

7. Келија Панагуда

Након одласка из келије Часног Крста старац долази у келију Панагуда, која се налази у скиту Светог Пантелејмона. Назив "Панагуда" значи "Свесвета" и келија га је добила по црквици освећеној у име Рождества Пресвете Богородице. У почетку се старац колебао да ли би требало овде да живи али је на крају остао јер му се јавио свети Пантелејмон, заступник и покровитељ скита. Он му је заповедио да живи у скиту и да својим житијем прославља Бога и теши људе.

Старац је у Панагуди био "укључен у програм гостопримања". Свакодневно је примао десетине и стотине људи. Његов архондарик* под ведрим небом био је отворен за свакога. Овде се с њим упознало велико мноштво људи. Старац их је примао, послуживао ратлуком или нечим сличним и разговарао с њима. Овамо су притицале стотине страдалника који су желели његов савет и тражили да се за њих моли.

Навешћемо кратки летопис најважнијих догађаја из старчевог живота у време његовог обитавања у Панагуди:

1980: пише преостала поглавља књиге "Светогорски Оци", објављене 1993.

* У светогорским манастирима – место за поклонике на којем се често воде духовни разговори.

1984: пише кратак чланак о генералу Макријанису који дели посетиоцима. Чланак је објављен у периодици.

1986: старац издаје књигу "Старац Хаџи Георгије Светогорац" поводом стогодишњице његовог упокојења. Издаје такође и "Патријаршијски и Синодални акт Васељенске патријаршије о проглашавању јеромонаха Арсенија Кападокијског за светитеља".

1987: пише кратак чланак о антихристу који дели посетиоцима. Старцу је извршена операција којом је уклоњена кила.

2. фебруара 1988: пише завештање којим мошти светог Арсенија и своје књиге предаје манастиру у Суроти.

октобар 1993: због погоршања здравственог стања старац стиже у Солун ради општих испитивања. Уверава се у озбиљност своје болести. Започиње лечење. Сестринство манастира Сурота, његова духовна чеда, указује му свесрдну помоћ.

8. Упокојење старца Пајсија

На дан 4. фебруара 1994. године старац је подвргнут операцији црева и код њега се испољавају многобројни симптоми рака. То изазива велико неспокојство. Нespoкојно је братство манастира, неспокојна је Света Гора, неспокојна је Патријаршија, неспокојна је Православна црква Грчке. Старац се лагано гаси. Умножавају се молитве народа, али је Бог другачије расуђивао.

Старац зна да се његов живот приближава крају. Смрт дочекује као ослобођење. Ево вредног сведочења лекара који га је лечио: "Тада сам се први пут борио за живот једног Светогорца и то је на мене оставило дубок утисак. Он није размишљао о смрти и у њој је видео ослобођење, посматрајући је као мост који води ка Богу. Било је то толико потресно да не знам да ли је то могуће описати." Старац је прихватио лечење само зато да би био у стању да служи до последњег минута. Када су његове снаге биле исцрпљене, старац је замолио лекара да прекине свако даље лечење. Карактеристичне су његове речи: "Откад више нисам у стању да клечим на коленима, свет ми више није потребан и ја морам да одем." Други пут је рекао својим познаницима: "Хоћу да умрем, али лекари ми то не допуштају. Читавог свог живота борим се да будем с Богом. Зар сад треба да се плашим тога?" Једном приликом је признао: "Ни све године подвижништва нису ми донеле толико користи колико је то учинила болест."

Чим је након операције осетио извесно побољшање свог здравственог стања, старчева највећа жеља била је да се врати на Свету Гору. Међутим, његово здравље је из дана у дан бивало све угроженије и он је

схватио да повратак на Атос више није могућ. Чим је старац постао свестан тога, одлучио је да остане у манастиру у Суроти (поред Солуна) и да ту буде и сахрањен. Ту жељу је изложио у писаном облику, како би се избегао сваки неспоразум.

На дан 12. јула 1994, у уторак, старац је отпочинуо у Господу и био сахрањен у манастиру у Суроти, поред храма Светог Арсенија. У складу с његовом жељом, на гроб су поставили малу мермерну плочу са следећим стиховима:

*Овде се оконча животи,
овде се оконча дах,
овде ће тело похранијти
а душа ће се радовајти.
Мој Свети анџео живи
и Он је моја част.*

*Верујем да ће се сажалијти
на убоју моју душу.
Он ће се молијти Избавијтељу
да будем крај Пресвете Дјеве.*

Монах Пајсије Светогорац

Друга глава

МОЈИ СУСРЕТИ СА СТАРЦЕМ

1. Успомене

Будући још увек ученик гимназије у Коници, једном или два пута видео сам монаха Пајсија како журно корача од градског трга. Тада сам први пут видео монаха. То је на мене оставило неки чудан утисак који не могу да опишем. Све је то остало у архиви моје душе. Добри Бог је касније устројио тако да сам контактирао са старцем Пајсијем и, наравно, добио од њега духовну помоћ.

Тада нисам знао чак ни за манастир у којем се подвизавао ст. Пајсије. После његовог одласка из нашег округа, догодило се да сам заједно с осталим гимназијалцима био у Стомију. Ништа нисам знао

о монашком животу, али сам од деце чуо да је монах који је отишао био свети човек. Та чињеница је у мени побудила поштовање према монаштву. Међутим, све ми је то још увек било магловито. Похвалне речи о оцу Пајсију чуо сам и од неких сељака, који су се сећали да је посетио наше село. Посебно су говорили о томе како би се он прекрстио кад је испијао кафу и да није узимао храну. Ноћ кад је био у овом селу отац Пајсије је провео молећи се у цркви Пресвете Богородице, а она се налазила поред куће у којој је одсео.

Било би то све што сам знао о старцу и током следећих неколико година нисам могао то да оценим са духовне стране. Касније, кад сам завршио гимназију и кад сам одлучио да postanем свештеник, сетио сам се свега тога и искористио прву повољну прилику (1960) да одем на Свету Гору. Први утисак који је Атос оставио на мене био је незабораван. Имајући побожне намере, жудео сам да о духовном животу научим што је могуће више. Моје побуде су биле најразноликије. Посебно ме привлачила умна молитва. Желео сам да чујем нешто о њој, да се упознам с начином њеног творења и да закорачим њеном уском стазом. Тада сам се упознао с оцем Пајсијем.

Тако је започело моје познанство са Старцем, које је имало одлучујући значај приликом избора мог свештеничког служења. Пролазиле су године, и чести сусрети су се проредили услед мојих породичних обавеза. Најзад су били ограничени на неколицину дана које сам једном годишње проводио на Светој Гори.

2. Архондарик [гостопримница] под ведрим небом

Они који имају леп обичај да долазе на Свету Гору, добро знају шта је архондарик: то је манастирска гостионица у којој примају и услужују поклонице. Овде често долази до разговора који знају да буду бескорисни и празни. Ако се ограничиш само на гостопримницу, то ће ти нанети душевну штету јер ћеш се лишити *јединоја шито је њошребно*, то јест личног искуства учешћа у свеноћној божанственој служби, које ћеш задобити у време дугих молитвословља у цркви, а такође и беседе с духовно опитним монасима.

Архондарик [гостопримница] о којем ћу ја говорити не налази се у манастиру или у некој згради – он се налази под ведрим небом! Неколико нерасцепљених пањева за седење, камена плоча уместо стола, камена клупица причвршћена уз зид подвижничке колибе и дрвена хоклица под дрветом. Учитељ је отац Пајсије, знаменити светогорски старац.

Много пута ми је указано гостопримство у овом архондарнику. Водио сам плодотворне разговоре с прослављеним о. Пајсијем, које сам

подробно записивао у своју бележницу. У почетку сам ове белешке правило само због својих личних потреба. Касније сам, међутим, из љубави према браћи, објавио неке од њих и оне су оставиле посебан утисак на читаоце. То ме је подстакло да систематичније наставим започето дело.

3. Први запис

Било је лето 1970. године. Да би се из манастира Ставроникита дошло до подвижникове каливије [колибе] потребно је двадесет минута. То место обилује дивљим растињем. Корачам напред по стазици и, приближивши се келији Часног Крста, узносим благодарне молитве Господу што ме удостојио да и лично упознам светог ст. Пајсија. У то време осећам своју недостојност, јер мислим на то да монаси читав свој живот посвећују Христу и да се непрестано моле, док смо ја и моја остала браћа у свету смешни са својим безначајним молитвицама. Прилазим колиби и силазим низ неколико камених степеница, а затим се заустављам да бих предахнуо. Из дубине чујем старчево појање. Он поје Велики покајни канон. Истовремено се чује и ударање чекића. Један тренутак касније куцам на врата, али не добијам одговор. Пошто сам мало поседео, поново сам покуцао. Старац ме не слуша. У потпуности је погружен у псалмопојање и рукоделање. Куцам и трећи пут, али овог пута снажније. Истог часа зачуо сам изнутра старчев глас, који ми одговара: "Амин." Отвара врата, поздравља ме и води у параклис ради поклоњења. Затим седимо у радионици и без посебних церемонија почињемо да разговарамо.

"Не заборави да је молчаније [тиховање] најугоднија беседа за монахе", почиње ст. Пајсије. "Ти си се, међутим, потрудио и дошао овамо због духовне користи. Хајде да мало беседимо и да мало поразговарамо о ономе што жели твоја љубав."

Моја душа жуди за духовном поуком. Она личи на суву земљу која у време кише одмах у себе упија влагу. Молим старца да ми приповеда о духовном опиту и уверавам га да ћу све, ма шта да ми каже, примити радосно и отворене душе. Старац затим наставља:

"Расејавање ума на житејско и на испразне ствари расејава и душу. Треба се окренути унутра, ка необрађеном винограду душе, како би се искоренило сво трње страсти и на његово место засадили врлине. Буди пажљив. То није лак посао. Захтева се упорност и трпљење. Сусрешћеш се с многим тешкоћама. У том твом подвигу од велике ће користи бити различите светоотачке књиге, којих у наше време има на хиљаде. Тамо ћеш пронаћи све што желиш. Оне ће те повести по

сигурном духовном путу. Дужан си само да њиме корачаш са смирењем и молитвом."

Изговоривши ово, старац је заћутао. Дубоко је погнуо главу на груди и с великом побожношћу почео да се моли. Након извесног времена, изговорио је гласом препуним жалости и саосећајности: "Слава Теби, Боже." Ја сам, несрећник, дубоко ганут. Осећам да је моје срце умекшано и просто. Доживљавам оно за чим сам трагао. Сада схватам достојанство молчанија [тиховања] и окушам његове духовне радости, о чијем постојању до тада нисам ни претпостављао.

Старац устаје и кува ми кафу. Он непрестано понавља: "Слава Теби, Боже!" Затим заједно доносимо воду и нешто ораха. Старац је поново сео и ми настављамо разговор. Када му је тешко да нешто објасни, често своје речи допуњује покретима руку и изразом свог светлог лица. У моје сећање неизбрисиво су се урезале и ове његове речи:

"Пост, бдење, молитва. Уколико их будеш правилно примењивао у свом животу, имаћеш много успеха, брате мој. У животу буди прост. Видиш ли моју колибу, видиш ли како је убога? У мом дому налази се само оно што је неопходно. Обиље ствари не помаже духовном животу."

Молим старца да ми казује о молитви. Он је и сам уверен у моје велико интересовање и најпре изговара неколико уводних речи:

"Слушај, благословена душо. Разговор о молитви је бесконачан, јер се ни молитва никад не окончава. Молитва је заједничење с Богом. Не могу јасно да ти искажем шта осећа човек који се моли. Душа истинског хришћанина жели непрестано да се моли. Он почиње од славословља, затим прелази на уобичајену молитву и, најзад, на ону којом нешто проси. Затим све испочетка. Молитељ помиње и своју браћу и свакодневно преклиње Бога да их просветли, помилује и управи на пут спасења."

На мене је дубок утисак оставила старчева жеља да ми помогне. Овде, у његовој радионици, осећам се као у рају. Не желим да одем одатле. Излазимо из колибе и одлазимо да седнемо испод старчеве маслине. Старац ми говори:

"Брате Дионисије, немој мислити да сам овде сам. Имам једну жабу која се дружи са мношвом. Она је напољу, у корењу парадајза. Сипам мало воде у ово корење, тако да жаба не оскудева..."

Жаба једва да се помера на пролећној топлоти. Из парадајза искаче у саксију с босиљком да би се затим, након извесног времена, вратила на своје претходно, прохладно место. Старац наставља:

"Видиш, брате, у пустињи се све припитомљава. Чак се и дивље животиње покорављају човеку Божијем. Једном ми се у колиби размно-

жило мноштво мишева. Тек што бих узео тестеру да пресечем неко дрво, а око мене би се окупило туце мишева да би се играли с пиљевином. Тиме су се забављали прилично дуго. Јадници су били гладни а ја нисам имао чиме да их нахраним. Зато су и трчали по читав дан и нису се скривали."

Од таквог светог опита започело је моје познанство с старцем Пајсијем. У срце сам утиснуо његове речи, које су у мени постале прво семе. Моја душа била је очарана његовим светим ликом.

4. "Слушај, благословена душо..."

Месец август 1977. године. У манастиру Ивируну служимо свеноћно бдење пред празник Успења Пресвете Богородице. Одатле одлазимо у манастир Ставроникита. Оба манастира се, као што је познато, налазе поред мора. Корачамо по влажном песку. Вода удара у наше ноге. Кад смо дошли у манастир Ставроникита, тамо су се сви молили. Само нас настојатељ послужује и доноси воду, слатко и ракију. Затим нас одводи у саборну цркву, где се дивимо уметности Теофана Крићанина. Он нам саопштава да се о. Пајсије налази у манастиру и да можемо да га видимо.

Радујем се и нестрпљиво ишчекујем сусрет. Колико много благослова у том светом дану! Утисци са бдења допуњавају се поукама оца Пајсија. Разговарам с осталим поклоницима не бих ли некако прекратио време. Старац није оклевао да се појави на балкону. Пењем се по степеницама и целивам му руку. Он ми се осмехује и изговара уморним гласом:

"Како си, благословена душо?"

"Добро сам, старче. Желимо да Вас видимо."

"Да, оче мој. Сићи мало ниже док се не спремим, па ћемо поразговарати."

Пролазе два сата. Старац оклева. Зашто? Да ли је заборавио на нас? Обузет сам нестрпљењем и неспокојством. Нама, мирјанима, тешко је да пратимо неужурбаност и спокојство монаха. Ми све радимо у журби. Око њих се, међутим, мало шта дешава.

Старац силази низ степенице носећи завежљај на леђима и штап у руци. Спреман је да пође. Прати га млади лекар. Старац гледа у нас:

"Мало сам вас задржао, али шта да се ради? Требало је да се реши једно питање с игуманом. Шта ћете сад да радите? Полазите ли или још остајете?"

"Ми идемо у Кутлумуш, старче."

"Добро, онда ћемо поћи заједно."

Кад смо изашли из манастира пришла су нам два монаха носећи неколико корпица с јајима. Старац подиже штап и са осмехом им говори:

"Оставите, оставите, ја ћу их разбити..."

"Благослови", одговара један монах.

Попуштање духовног лука*. Краткотрајан предах. Старац с болешћивим лекаром прилази ближе, а ми га следимо. Осећамо како се на нас спушта његова љубав. Затим долази ред и на мене. Кад сам поред старца, осећам се као да сам у мирној луци. Говорим му о ономе што ме узнемирује. С великом љубављу даје савете и о духовном и о овом земаљском и ја их лако схватам. Пре него што разреши неки мој проблем, он се помоли. Откривам му нешто што ме силно обеспокојава. Старац оклева с одговором. При том настављамо да ходамо. Питам се да ли ме је уопште чуо? Након пет минута каже:

"Благословена душо... дошла ми је ова помисао..."

Потресен сам његовим одговором. Осећам како се моја душа исцељује и прослављам Бога.

Успињемо се сви заједно. Успут наилазимо на смокву отежалу од плодова. Старац нам говори с љубављу у гласу:

"Приђите смокви. Одберите и једите. Плодова има колико год хоћете, немојте се устручавати!"

Сели смо покрај пута. Разговор прелази на обичне [световне] ствари. Постављамо старцу најразличитија питања, јер знамо да сам неће почети да говори. Слушамо његове одговоре као глас Божији. Настављамо да пешачимо. Неприметно долазимо до оног места где старац скреће на стазицу која води до његове каливије [колибе]. "Батерије су се истрошиле" и он нам уморним гласом каже:

"Сад ћемо се овде растати."

"Помолите се за нас, старче", говоримо сви углас и опраштамо се.

"Господе, помилуј! Све најбоље и нека Пресвета Богородица буде уз вас!"

Тешко се успиње уз падину и лагано, као перце, удаљује се и скрива у грмљу.

* Мисли се на казивање из *Патерика (Ошечника)* о томе како је преп. Антоније давао утеху братији.

5. Келија Панагуда

Било је лето 1982. године. Налазим се у озеленелој околини Кареје на Светој Гори. Старац Пајсије постао је веома славан. У његову колибу се свакодневно упућује мноштво поклоника. Стазицу су утабале хиљаде људи и она је веома прашњава. Старцу притичу они који жуде за правом истином.

Каливија [колиба] ст. Пајсија добро се види из манастира Кутлумуша. Успињем се 15 минута и долазим до сенке чемпреса. Колиба је окружена оградом, а врата су затворена катанцем. На степеницама видим вазицу с листовима папира и малу оловку. Намењена је посетиоцима, да би написали шта је коме потребно. Бродско уже протеже се од прозорчића према балкону. Мало сам оклевао, а затим сам повукао уже. Зачуло се мало звоно, али одговора није било. Сачекавши неколико минута, покуцао сам и на балкону угледао старца који ми је другим ужетом спуштао кључеве. Отварам и поново затварам врата. У дворишту се налазе дрвене клупице. Старац излази и поздравља ме. Нуди ми ратлук и воду. Још једном ми се указује прилика да забележим поуке оца Пајсија...

6. Ишчекивање код ограде

Месец јул 1986. године. Подне у Кареји. Добијам дозволу да посетим Атос. Прва станица био ми је, као и увек, манастир Кутлумуш а друга – колиба старца Пајсија. Неизбежно ишчекивање пред оградом. Чекамо неколико часова. Постоје браве и записи који обесхрабрују посетиоца. Објава постављена на висећој корпици код главног улаза налаже следеће:

"Пишите шта год желите а белешке убацујте у корпицу. Више ће вам помоћи моје молитве него моја благоглагољивост. На тај начин ћу имати времена да помогнем и онима којима је то најпотребније. Овде сам дошао зато да бих се молио а не зато да бих постао учитељ."

Изнад горњег улаза стално се налазио папир с речима: "Одсутан сам." То на нас није деловало. Познавали смо обичаје и навике о. Пајсија. Седели смо под сеновитим жбуњем и чекали. Жеља наше душе била је толико велика да на тело уопште нисмо обраћали пажњу иако смо путовали читаву ноћ. Овде, на Светој Гори, све је другачије. Моћно заступништво Пречисте Богородице и љубав монаха давали су нам снагу да стрпљиво и упорно сусретнемо тешкоће и неочекиване ситуације, које се овде, на Светој Гори, често догађају. Када ст. Пајсије схвати да се мноштво поклоника који су дошли у његову колибу заморило, он нађе неки начин да их укрепи. На спољашњу страну ограде поставио

је посуду с водом и теглу с ратлуком. Поред тога виси плетена корлица с другим послastiцама, сушеним воћем и писменом наредбом: "Узмите на благослов."

Два сата седимо у сенци. Искушавање нестрпљивим ишчекивањем не допушта нам да се молимо. Ударамо комадом гвожђа – звоном. Затим ударамо још једном. Старац отвара врата и гледа у нас. Тихо корача, отвара катанац, поздравља се и показује нам на сеновиту гостопримницу. Овде смо пожњели плодове свог стрпљења. Послужује нас ратлуком и водом, а двојици дечака, Теофану и Јовану, који су били с нама, даје прегршт лешника "да би им руке биле нечим заузете."

Овде је све једноставно и, ја бих рекао, убого. Убеђен сам да у ст. Пајсију пламти апостолска ревност. Физички се, наравно, не удаљује од своје колибе. Међутим, људи га свакодневно посећују и он непрестано поучава. Сви прихватају његове речи са жељом да науче. И епископи, и клирици, и мирјани.

7. Видели смо светог човека

Месец јул 1987. године. Тек што смо ступили на атонско тло, у шумовити Дафни, започиње неспокојство изазвано нашом пламеном чежњом да и ове године сусретнемо старца Пајсија. Поклоници које познајемо кажу нам да старац не отвара јер је болестан. И поред тога, успињемо се у Кареју. Ја лично нисам узнемирен. Уверен сам да ће све бити добро.

У светогорску престоницу стижемо у 11 сати пре подне. Почину уобичајена формална одуговлачења с издавањем дозвола. Након кратког задржавања, поклоници смо се Пречистој, кренули из Прота и спустили се према Кутлумушу. Свом сапутнику–пријатељу објашњавам неке ствари и унапред га припремам за беседу са старцем. У манастиру сусрећемо монаха којег познајемо и он нам обезбеђује преноћиште. Радују нас љубав и интересовање које нам показује. Корачамо по стазици, поред честих путоказа причвршћених за дрвеће. На једном од њих налази се натпис: "Код о. Пајсија. 1000 м. Постоје путокази. Не узнемиравајте житеље других келија." Лако корачамо по падини. Уосталом, ноге и саме журе.

Наша одлука да се на Светој Гори сусретнемо с старцем Пајсијем веома је чврста, иако се одатле враћа један поклоник с двојцом дечака и обавештава нас да, на жалост, није могао да види, како се сам изразио, "светога човека". Ми ипак настављамо пут, прелазимо дрвени мостић и прилазимо колиби. Ево чемпреса и живице. Сунце пече и зној нам се пробија кроз одећу. Нисмо први који су дошли у колибу.

Други су пришли ближе и ћутећи очекују у сенци. Очигледно је да познају старчеве обичаје и зато стрпљиво седе. Вода нас освежава. Крепимо се ратлуком и разним плодовима. И ми такође седимо, без сувишних разговора. Има нас седморо. Ћутимо. Један корача, други посматра мраве који носе терет већи од свог тела. Један страдалник се налактио на дрвено дебло и забацио главу, док му се у руци клати неки завежљај. Непрекидно, једнолично зрикање скакаваца не омета наше потпуно ћутање.

Ударамо пар пута по гвозденом звону. Убеђен сам да ће нам старац отворити. И ево, он излази из колибе. Пушта нас, затвара катанац и ми пролазимо. Опет нас прихвата гостопримница под ведрим небом. Старац Пајсије скида са ограде плетену корпицу са разним послastiцама које су донели други поклоници. Они, међутим, нису могли да га виде. Отвара корпицу, узима кутију с ратлуком и служи нас говорећи:

"Како сте? Узмите слатко и воду. Нека сваки од вас узме по два комада ратлука."

Моји пријатељи узимају диктафон. Чим га је старац спазио, одмах се узнемирио. Учтиво га узима и покушава да га затури у џеп. Најзад, полаже диктафон поред себе, на траву. Узалудно смо покушавали да га искористимо! То се догодило и другом посетиоцу, који је седео наспрам нас. Старац га је спречио и одузео касету. Рекао нам је да није добро да укључујемо магнетофон, јер овде говоримо и о разним личним темама које други не би требало да чују.

Колебљиво извлачим своју бележницу. Старац је посматра и с осмехом каже:

"Да ли то бележиш за новине?"

Беседа је потрајала три сата. Било је много тема и све су биле занимљиве. На лицима браће видим умилење. Очигледно је да су задовољни духовну корист. Седимо на трупцима као да смо на фотељама за одмор. Умор због дугог пута као да и не постоји јер се, како каже старац, духовно одмарамо.

8. Посетиоци из свих крајева Грчке

Тако смо готово три сата провели у гостопримници ст. Пајсија под ведрим небом. Требало је да кренемо, али старац је желео да још неко време посветимо "духовном". Ми завршавамо, а он поново почиње. Двојица младића радосним гласовима довикују преко ограде:

"Оче, благослови!"

"Шта је то, провукли сте се кроз рупу у катанцу", шаљиво им одговара старац.

Тако нас је било деветорица. Спремни смо да кренемо. Ја још неко време запиткујем старца. Пружа ми духовно олакшање и препоручује да трпим. Беседа је управо била завршена кад нам се изненада, а да заправо нисмо знали ни одакле, приближила група младића који су приступили старцу. На лицима ове деце видело се искрено интересовање. Старац Пајсије се поздравља, поставља питања, служи ратлуком и водом. Сад су се у каливији [колиби] окупили представници из свих крајева Грчке. Ми смо из Конице, двојица су са Самоса, један је из Икарије, тројица из Ларисе, двојица са Пелопонеза, а остали су са Крита. Сви хоће да виде и чују старца Пајсија, хоће да му повере своје тајне жалости.

Панагуда представља велики санаторијум! Старац сабира људски бол и чини га својим, додајући га личним телесним патњама и претварајући га у уздахе, молитве и сузе. Он преживљава заједно са страдалницима будући да и сам има многе болести и, трпећи патњу, сабира духовну жетву. Често говори да пати од болести како не би "добрио све на готово". Томе учи и своје посетиоце.

* * *

Отац Пајсије је на Атос дошао као врло, врло млад. Ту га је довела његова вера и љубав према Богу. Руски старац Тихон придружио га је својим духовним синовима и управо у њему видео свог следбеника. Отац Пајсије је прихватио дух свога старца, тако да му је старац Тихон, умирући, предао своје жезло као свом наследнику.

За мене је он свети човек. Житије ст. Пајсија је тајинствено. Знао је да болује од рака. Да не би било жамора и узнемирености приликом његовог окончања, отишао је у женски манастир који је сам подигао. Предсказао је дан своје смрти и заповедио да, када умре, никога не зову, да га скромно сахране и да тек након тога извештају о његовом упокојењу. Заповедио је да не отварају његов гроб. Толико му је био стран дух гордости и сујете."

– Из усвојеног архимандрита Јеронима, настојатеља Светио–Тројицкој алаитирској манасири, који се неколико година поодвијао на Светој Гори.

Трећа глава ПОУКЕ

Поуке које су обухваћене овом главом углавном су преузете из три извора:

1) старчева писма познаницима написана у периоду од 1971–1976. године. Старац је тада написао мноштво писама. Касније је себи поставио правило да не одговара на писма, будући да је преписка била веома обимна и да није имао времена

2) из мојих бележака које сам правио сваки пут када бих посетио старца на Светој Гори, најпре у келији Часног Крста, у манастиру Ставреникита, а затим и у келији Панагуда при манастиру Кутлумуш. Део тих бележака објављен је у брошури "Атонски дневник"* која је имала великог одјека.

3) са различитих магнетофонских записа и из рукописа које су ми на моју молбу послали знани и незнани људи.

Као што је познато, о. Пајсије није изговарао проповеди и поуке. Он није био речити, дипломирани богослов. Завршио је средњу школу а затим је своје образовање наставио у подвижничкој келији, имајући за учитеља једино Светога Духа. Старац је поседовао дар расуђивања. Слушао је ојађеног човека и размишљао како да му помогне на најбољи начин. Његова светост се осећала у свакој речи. Могло се видети како разговара док плете корпице, док у лавору пере подрасник или док се игра с мачетом. Најпре би износио слатко, сушено воће и све што се могло пронаћи у његовој келији, а затим би се отварао извор Светог Духа. Поучавао је посетиоце простим, радосним и једноставним речима. Примери које је наводио преузети су из живота, природе или тесарског заната којим се бавио као мирјанин. У разговору са старцем време је неприметно протицало. Разговор је текао полаганом, а његова полазна тачка биле су насушне животне потребе. Затим би прелазео на духовно, сагласно ономе на шта су га подстицали. Говорио је с љубављу и с истинским саосећањем, не следећи никакву одређену линију. Одмеравао је свачију жалост и бол и дејствовао у складу са тим. Он је био старац напаћених и ожалашћених и њихова истинска Силоамска бања. Повремено би правио паузе, ћутао и сваком посетиоцу бивао најблискији. Људи су одлазили од њега с осећањем дубоког умилења.

* У другом грчком и у руском издању ова брошура је објављена под називом "Гостопримница под ведрим небом".

І. О ДУХОВНОМ ЖИВОТУ

1. Старац Пајсије је говорио: "Уколико је човек духовнији, утолико мање наводи оправдања у овом животу. Он је дужан да испољи трпљење, да подноси неправду па чак и да прихвати изругивање од стране других. Криво дебло (тј. самовољан човек), које је далеко од Бога, има на хиљаде оправдања. Има оправдање за то што некога прекоревала и за то што се изругује, као и за то што некога вређа. Наша оправдања Бог сакупља за други живот. Ми, међутим, због своје неразумности врло често тежимо да се овде оправдамо како нас уопште не би кажњавали. Ако нам нешто кажу, ми се истог часа правдамо. И после тога сматрамо да верујемо Богу. То је велико изругивање. Духовном човеку ништа не значи људска правда, а посебно је штетна за самовољне."

2. "Људи који имају истанчане душе, који имају много честољубља и истанчаности, болују и пате од меланхолије или, уопште, завршавају као самоубице. Они су и сами осетљиви, а ђаво их чини још осетљивијима. Слично томе, и грубе чини још грубљима јер ђаво потпомаже њихове склоности." На то је додао: "Човек не може сам да се избори с таквим стањима. Он не би требало да говори како осећа унијене [чамотињу] и да хоће да је употреби на корист, како би отуда произашло нешто духовно. Кад неко корача с таквом помишљу, ђаво ће му примерено служити. У једном тренутку ће му можда и помоћи, али ће му затим открити целокупно стање. Или, на пример, други каже да ће тиховати и поставља то себи као правило: кад га неко прекоревала, неко време уопште не одговара. После тога ће, међутим, у потпуности пасти у претходно стање. Човек никад не сме да поставља правила саме себи. То је опасно."

3. У једном од разговора на духовне теме, након што су неки признали да иду грешним путем, отац Пајсије је рекао следеће: "Чак ни ја, колико је већ година прошло, не могу да начиним духовни подвиг и зато говорим: да ме узме Бог, да бих раније утекао. Често се дешава да скренемо с пута, сматрајући да нешто можемо да учинимо сами. Нама помаже Бог, а ми то не схватамо. Сматрамо да напредујемо. Он нам, природно, на почетку даје бомбону и ми сматрамо да смо се потрудили. Међутим, Бог нам ју је дао да би нам показао каква се посласличарница налази тамо на врху и да бисмо корачали сами. Тада нам се, наравно, на почетку отвара апетит, али се затим умарамо."

"Знајте да, кад застранимо услед немоћи, и то нам такође на неки начин помаже, јер нас благодат Божија накратко напушта ради нашег смирења. Човек се на тај начин смирује. Затим се благодат Божија враћа и човек спознаје Бога. Он тада и разуме на који начин помаже Бог. Дозволите да вам наведем пример: кад неискусни младенац мало поодрасте, мати га узима за руке и тако он чини крупније кораке, мислећи да добро иде и да се не спотиче. Ако мати настави и даље тако да чини, зар детиње способности неће атрофирати? Ако га буде стално држала за руку, у детенцету ће се појавити лажно осећање и чим пожели да крене напред оно ће пасти. Схватите, оно још није усвојило такве кораке."

4. "Нисам се бавио мноштвом ствари. Познајем неколицину Светих Отаца и трудим се... Схватио сам да за човека не постоји отров. Отров постаје сладак кад се с њим духовно бориш. Често видимо човека који греша. Он, наравно, жали, каје се, преживљава бол, исповеда се и добија божанствену утеху. Међутим, ако он не осећа ту утеху, мора да схвати да га искушава нешто што је унутар њега самог. Њега искушава помисао и потребно је да оде и да говори о њој, и тада ће доћи утеха. Исто се догађа и кад саучествује у патњама неког брата који страда. Он твори молитву, указује помоћ и Бог му помаже."

5. "Често видим чудну ствар која се догађа верујућим људима. То ме подсећа на зелену пијацу. Тамо сви вичу. Један каже: 'Узмите поморанце' а други 'узмите цвеклу'. Свако жели да прода своју робу. Нешто слично дешава се и верујућим хришћанима. Неки кажу: ако ступиш у ту заједницу, спашћеш се, ако ступиш тамо – спашћеш се, док у исто време многи људи не приступају ни тамо ни овамо, јер је њима потребно нешто друго. Господе, помилуј! Може да помогне човек Божији. Да помогне а не да присили. Замислимо да се ја упутим у неки војни логор да бих тамо рекао неколико речи о монаштву. Ја их нећу обмањивати. Казиваћу им онако како у ствари и јесте. И шта ће се затим догодити? Да ли су сви они спремни да се замонаше? Ја ћу, наравно, само изазвати зло, јер ће неки, можда, и поћи у монахе али ће се затим мучити и постати несрећни. Потребно ми је да нађем чисту душу, да бих помогао њеној склоности."

6. Старац је поново говорио на ту тему: "Неко жели да се бави иконописом, има склоности ка живописању икона и оне ће творити

чудеса. Нека се бави. Други жели да буде ожењени свештеник. Ето радости! Нека буде ожењени свештеник и добиће помоћ. Хоће да буде нежењен? Нека буде нежењен. Хоће да буде монах? Такође ће добити помоћ. Не могу се сви мерити једном мером. Неки муче друге људе желећи да чине супротно ономе што могу да чине."

7. "Није добро мењати духовника. Погледајте зграду у чијем су се подизању непрестано смењивали архитекте и инжењери. Зар она може бити добра?"

8. "Духован човек мора бити слободан и дејствовати у складу са тим. Нека не следи људска правила."

9. "Ја вам не дајем рецепте издалека. Не постоји лекар који лечи издалека. Ја се само молим."

10. "Што више узлетиш у неком послу утолико ћеш с већом силом пасти доле и остаће само крхотине. Често видимо да неко има високо мишљење о себи, док са спољашње стране ништа не садејствује његовом смирењу. То је опасно. Он ће задобити луциферску гордост и, сачувај Боже, изједначиће се са сатаном."

11. Старца су једном упитали постоје ли на Светој Гори људи који су достигли такву љубав да сваког човека сматрају братом? Он је одговорио: "Требало би да их буде много али, авај! Њих је мало, само неколицина душа. Ми, Светогорци, трпимо велико зло због календара. То ће погубити Свету Гору. То је већ погубило цео свет. Дошло је до потпуног пада."

12. "Људи у свету се сада занимају свим проблемима, осим својим сопственим. Сматрам да ће, ако се неко буде бавио собом, све доћи у правилан ритам. То треба и да учинимо. Видите да се ђаво подругује и да свакоме задаје посла."

13. "Када поправим себе, поправиће се и делић Цркве и у том случају можемо да будемо у јединомислију. Један је Свети Дух. Људи сада стварају много духова. То не могу да разумем."

14. "Бог неће од свих људи тражити једно исто. Ви не можете побећи од света? Можете? Не можете. Ви ћете живети у свету. Усмерите

све своје снаге на побожна дела која овде можете да учините. И то ће бити много."

15. "Човек даје тело свом сину. Бог му даје душу. Кад дете одрасте, родитељи скидају са себе одговорност. Бог сваком човеку даје ангела-чуvara. Он читавог живота помаже човеку. Због чега се плашимо да себе поверимо Богу?"

16. Неко је упитао старца да ли га замарају посетиоци који свакодневно долазе а он је одговорио: "Ево шта ћу ти рећи. Кад је разговор духован – не замарају ме. Рђаво је кад постављају савршено бесмислена питања. Ако су људи необразовани и постављају таква питања, онда имају оправдања. Међутим, долазе научници, математичари, и питају каква веза постоји између космоса и човекове свести. Хајде да сад изведемо закључак. Обично им овако кажем: 'Имам кафе и кутију аспирина. Седите мало у хладу, а затим ћемо полако разрешити ваша питања.' Видите, потребно је да имате кафе и аспирине. Мени се није догодило чак ни да три вечери узастопно спавам. Желео бих да током те три вечери спавам макар три часа узастопно. Па ипак, нисам се заморио. А кад ми спољашњи људи заврте главу са својих пет стотина питања, заболи ме глава. То је једино што ме замара."

17. Упитао сам старца на који начин да одбијемо похвале а он ми је одговорио: "Имајте смирење и добро упознајте себе. Ево вам примера: кад у дрвету исклешем лик неког светитеља, мислим да сам добро урадио. Након извесног времена поново га погледам и запазим недостатке. Зар ћу узети лупу да бих видео има ли озбиљних недостатака? Исто је и кад погледамо руке. Видимо да су чисте. Зар ћемо узети лупу да бисмо видели нечистоћу и мноштво микроба? Исто се дешава и кад се напрегнуто загледамо у своју душу. Видимо да уопште нисмо оно што свет говори о нама."

18. "Понекад говоримо да имамо љубави. У којој мери? Човек ће у духовној љубави узнапредовати онда, када цео свет буде посматрао као своју браћу. Нека свако зна да нам је и идолопоклоник и јеховиста такође брат по телу али, наравно, не и по Духу у којем смо ми, православни. Ми смо дужни да плачемо због њега. И опет, ако православни постане јеховиста или римокатолик, и због њега треба да плачемо. Данас је толико милиона неправославних! А колико сам ја плакао? Према томе, далеко сам од истинске љубави."

19. "Требало би да сви ми поседујемо смирење. И мали и велики. Требало би да поседујемо смирење, јер су наши нерви мало више напрегнути. Сви смо ми више или мање егоисти. Сваки пут, кад нас руководи егоизам, и најмањи повод изазива највећи сукоб. На тај начин, почиње одатле што у породицу улази искушење. А ви, чак и ако сте уловили тај тренутак, не опомињете се, и не добијате никакву помоћ. Будите макар мало трпељиви и молитите се а затим, кад се један умири, тада и други може доћи до међусобног разумевања. Погледајте рибаре. Шта би они могли да улове кад не би било затишја [бонаце]? Имајте трпљење и имајте велику веру у Бога. Ми још увек нисмо свесни колико је Бог присутан у нашем животу. То још увек нисмо схватили. Ако то људи схвате, биће безбедни и предаће и душу и васцеле себе Богу."

20. Свом познанику-јеромонаху старца Пајсије је казивао следеће: "Човек никад унапред не може да предвиди долазак велике благодати. Читаво његово биће осећа снажан потрес. Тело се тресе као од електричне струје. Он не очекује такво блаженство. Тада долазе сузе, блаженство, неизрецива радост, промена, божанствена љубав. Сећам се шта ми се давно догодило. Током читаве ноћи, на мојој постељи налазиле су се мошти светог Арсенија а ја сам бдео и молио се. Изненада се појавио ђаво, шчепао ме и збацио доле с криком: 'Чија је ово глава?!' Тада сам завапио: 'Светитељу Божији, помози ми!' Истог часа ђаво је постао невидљив, а моја душа се испунила неизрецивим блаженством. Ујутро је дошао један мој познаник и био запрепашћен колико је благодат изменила моје лице."

21. "Прве сузе, сузе покајања, исцрпљују. Друге сузе, сузе созерцања, не исцрпљују. Сузе љубави, које потичу од љубави Божије и богочежњивости ["од ероса Божијег"] радују срце."

22. "Када су помешане са знојем, сузе монаха имају очишћујућу силу за његову душу."

23. "Први плач потиче од утехе Божије. Онај, ко се моли, плаче и удара се у груди. Други плач бива изазван славословљем а извршава се у другом свету. Први плач умирује тело, док други плач даје све неопходне животне силе и телу и души. Он потиче од ликовања и славословља. Отуда је разлика свакоме видљива."

24. "Ми подсећамо на шипраг коприве. Оне издалека изгледају зелене и свеже, као луг или врт, али кад се приближиш и кад их додирнеш увиђаш њихову штетност и осећаш жаоку."

25. Старац је говорио неком младићу: "Не уздај се у своје спознаје. Да би се добило унутрашње, божанствено знање, мора се избрисати световно знање. Буди безазлен као дете. Не размећи се својим знањем. *Знање надима.*"

26. "Данас бисмо хтели да се посветимо без великог труда. Одступамо од Предања. Не гледамо оне који су први у арени него оне који су последњи."

27. "Уколико више исцрпљујеш себе, утолико задобијаш више благодати и радости."

28. "Бог може испунити срце таквим блаженством и љубављу! Уколико га претходно не бисмо доживели, пали бисмо приликом прве саблазни. Међутим, уколико би се то блаженство задржало, напустили бисмо манастире и затворили се у пећине, док би мирјани одбацили своје послове и породице. Због тога нас Бог, Који је Љубав, не испуњава таквим блаженством."

29. "Своје судове увек стављајте под знак питања. Никад не знамо шта се може десити."

30. "Гнев је нужан кад је потребно да заштитимо нашу веру а не кад је потребно да физички штитимо саме себе. Кад видимо да се хули на нашу веру треба да се разгневно. Ако ме оптуже, дужан сам да то примим с кроткошћу. Међутим, ако оптужују и хуле Православље, дужан сам да се разгневам."

31. "Духовни живот мора започети од срца. Тада све иде добро. Нека човек схвати да је све што је до тада преживео – ништа."

32. "Кад нам неко дође у госте посног дана морамо бити веома опрезни. Ако гост жели мрсну храну замолићемо га да дође другог дана да бисмо га угостили и рећи да смо његови дужници. Ми, хришћани, морамо бити веома обазриви, како други људи не би хулили на име Божије."

33. "Не читајте новине и не гледајте телевизор. Често се догађа да чак и верска периодика шкоди хришћанима, јер подстиче гнев против појединих људи и, уопште, изазива пометњу и расипа пажњу. Читајте светоотачке књиге."

34. "У духовном животу, понекад је потребно да присиљавамо саме себе. Врло често страдамо од духовне анорексије (губитка апетита). Морамо се присилити да поједемо један комадић и апетит ће се вратити. Тако се догађа и с ишчашеном руком: уколико је будемо само миловали, неће имати успеха. Потребни су оштри покрети да би се вратила на своје место. Нећемо подсећати на корњачу која је пошла на свадбу а стигла на крштење!"

35. "Кад се неко ослободи бола, тад се заједно с њим умири сваки човек."

36. Посетиоцу који се интересовао за духовна питања старац Пајсије је рекао следеће: "Погледај змију која је читаве зиме лежала под каменом. У пролеће се спремила да измили на сунце а ми смо је тад убили. Замисли да те Бог створио као магарца – Он је Господар и чини што хоће – на тебе би положили товар, господар би сео на твоја леђа, потерао би те ка неком понору и тукао те. Зар ти то желиш? Ако размислиш о свему томе, оптеретићеш се и магарчевим бременом. Тада ћеш прославити Бога јер те створио као човека који може да задобије рај, јер за човека постоји и рај и пакао а за животиње не постоји."

37. "Ако волиш животиње, оне те гледају на други начин, као пријатеља. До грехопада, животиње су у рају биле пријатељи људи. Адам је поседовао благодатни дар прозорљивости – духовног зрења – тако да је видео потребе сваке животиње, и помагао им. Све животиње су биле кротке и подивљале су тек након грехопада."

38. "Најпре човек целог себе предаје Богу, а затим га Бог очишћује и предаје људима. Кад човек верује да је гори од свих осталих онда ће једно 'Господе, помилуј' које он изговори за свет вредети више него хиљаду 'Господе помилуј' које изговори неко други."

39. Двојица атонских поклоника дошла су код ст. Пајсија због духовне утехе а он је, желећи да утоли њихову духовну жеђ, рекао: "Шта да вам кажем? Причаћу вам о једном човеку, чија се келија пре

неколико дана преиспунила божанственом светлошћу а он није знао да ли се налази у телу. Био је однесен Духом. Кад је дошао себи, кад је ишчезла та нетварна небеска светлост а споља се пробила природна, сунчева светлост, овај човек је увидео страшну разлику. Помислио је да је напољу дошло до помрачења сунца – толика је била разлика. Осећао је колико је тешко његово тело. Тада је започео горко да плаче, тражећи сладост и блистање оне божанствене светлости."

40. "Не доводимо Бога у тешку ситуацију. Он је сав – Љубав, и не жели да види да смо несрећни. Међутим, шта ми чинимо? Ако нам обилно даје благодат, ми се гордимо. Ако је пак не даје, бивамо несрећни и губимо наду."

41. Око 17 месеци (1972–1973) служио сам у армији при војном затвору Бојатиос (Свети Стефан) у Атици. Велики број затвореника били су јеховисти, осуђени на дугогодишњи затвор. Према карактеру моје службе у различитим оделењима затворске управе, контактирао сам с многима од њих и с горчином се уверио у психичку ненормалност тих људи. Достојни сажалења били су и затворени наркомани, који су бритвама секли вене и узимали разне препарате. Природно је што сам, живећи у таквој заједници, још више чезнуо за Светом Гором и за старцем. Та чежња ми је давала тајинствену силу тако да сам могао да безмолвствујем [тихујем] док сам сатима шетао у сенци дрвећа или био у кабинету, а често и у стражарници. Нисам ни примећивао како време пролази. Излазак ме није интересовао. Живео сам светоотачким делима, сваке недеље одлазио у цркву Светог Стефана и причешћивао се. Повремено сам добијао писма од ст. Пајсија која су ми причињавала неописиву духовну радост и помагала да изађем из многих тешкоћа. Навешћу једно од њих.

Часни Крсти, 4. децембра 1972.

Здраво, љубљени браће Дионисије!

Добио сам твоје писмо и видео твоју велику борбу. Што се тиче јеховиста, не бори се и не разјаруј се. Побрини се да, колико год је то у твојој моћи, живиш Православљем и тиме ћеш им помоћи више него насртљивим убеђивањем. Садејствоваће ти благодат Божија. Ако се догоди да се и против своје воље сусретнеш с неким јеховистом, сатвори молитву и поступи онако како те Бог просветли.

Тако поступај и с наркоманима. Ако неко жели помоћ, дужан си да пријемник свог срца отвориш тако да може да прихвати сигнале

другог. Ако пријемник нечијег срца није отворен, треба да се молимо Богу да га отвори, а да затим упуту и Своје божанствене речи.

Што се тиче божанствене Евхаристије о којој ми пишеш, то је, наравно, питање за духовника. Уколико не постоје духовне препреке, често се причешћуј и помало пости, с обзиром да строгост поста не зависи од тебе него од старешине трпезарије и од куvara. Ако нема препрека, можеш се причешћивати и два пута недељно, јер ће те причешћивање Светим Тајнама укрепити у садашњој борби у заједници која је достојна сажалења и у којој све представља искушење.

Немам више ништа друго, брате мој. Нека Христос и Пречиста Богородица буду уз тебе. Опрости ми што ти пишем у журби.

С љубављу у Христју, њвој браћи монах Пајсије."

42. На питање да ли болест представља крст, старац Пајсије је одговорио: "Кад се у време болести појави благодарење, све се мења."

43. "Млади често започињу подвиг, моле Бога да их очисти од страсти, живе чистим животом, посте и бдију, али не виде напредак. Можда није потребно исправљати тело него помисли: осуђивање, гордост и сл."

44. "Једном ми се појавила мисао да и ја можда нешто значим. Ђаво ме узбуркао и изгубио сам спокојство. Применио сам духовна средства као што су пост и бдење, али нисам успео. Претворио сам се у скелет. Тада сам отишао код једног опитног духовника и тобоже му говорио тако је и тако. Он ме загрлио и рекао: једи, пиј и спавај. То ми је било несхватљиво: био сам сасвим сам, подвизавао сам се, а ђаво није прекидао битку. Старац ми је рекао да имам помисао гордости. Загледао сам се у себе и открио је, увидео сам крајности којима ме довела. Сматрао сам се, иако најмањим, али ипак светитељем. Сад сам схватио да ђаво никад не показује оно што је уистину високо него да те изједначује с најнижим. Након тог открића све се завршило. Видите колико несрећа човеку може да донесе само једна помисао!"

45. Следеће старчево писмо има посебан духовни значај:

Свети манастир Сџавроникија, 18. 11. 1968.

Мој у Христју браће Георгије, свида се радуј и весели у Христју!

Добио сам и твоје друго писмо, које је удвостручило моју радост. Молим те да ми опростиш што се, на жалост, не могу сусрести с тобом.

Хвала Богу, здрав сам. Нећу да те замарам мноштвом речи јер си сигурно разговарао с оцем Василијем. Зато хоћу да одмах изложим своје мишљење о твом питању.

Како нико није у стању да избегне осећања, најпре би требало да се, колико је могуће, клонимо разнежености. Будући да нико не може да избегне сусрет с људима, морамо се привезати за небеско и невештаствено. Томе много помаже, колико је то могуће, удаљавање од вештаственог. Вештаствене ствари увек изазивају вештаствене потребе.

Наш телесни живот није сагласан с духовним и због тога ће духовни човек, ако изненада пожели да живи телесним животом макар и у погледу онога што сматра нешкодљивим за душу, једног лепог дана завршити падом а да то уопште и не примети. Живот духовних људи мора из тог разлога бити натприродан, да би се ослободили световног духа и напредовали у духовном животу. Они морају јасно осећати присуство Божије, пламтети од божанствене љубави и испитивати себе да ли постоји нешто боље од раја. На жалост, ја то знам само теоретски, и пишем ти једино на основу љубави.

Добри Бог најпре испитује колико срце може да прими а затим сагласно томе удељује од Своје љубави. Човек то може да добије кад изврши подвиг према својим снагама и у оној мери у којој је спозна самога себе. Кад човек спозна себе, долази до "цепања атома" и он продире у духовно пространство. Кад спозна себе и кад спозна хоће ли то или неће, човек се смирује, а кад се смири благодат Божија неминовно нисходи на Његову творевину. Човек ће тада блистати и противно својој вољи и не осећајући то, и на тај начин ће се прославити Бог.

Опрости ми за мноштво речи изазваних искључиво љубављу. Наши оци се моле за Вас.

С љубављу у Христју, монах Пајсије.

46. "Ко поседује благодат Божију, њему ће се придодати и друга. Ономе ко има малу (благодат) и ко је запоставља, одузеће се и ова. Благодат Божија не почива на спољашњим људима јер су они одбацили и ону малу (благодат) коју су имали. А кад се удаљи благодат, све демонске силе наоружавају се против човека."

47. "Освећујте своје животе. Кад се домаћица моли док ради кућне послове, онда се све освећује: не само храна, него и они који ту храну једу."

48. Један од посетилаца рекао је старцу да се савремени људи плаше смрти а старац је на то додао: "Смрт их и посећује зато што је се плаше. Кад се не би плашили смрти, смрт би се плашила њих."

49. "Кад човек живи Христом, он осећа радост."

50. "Свет је окусио само обично вино. Постоји, међутим, и вино духовно."

51. Старац је рекао: "Тело доживљава пријатна осећања. Неопходно је да га разапнемо. Ево на који начин: ако је неко склон болестима и распиње тело, онда у томе нема никаквог смисла. Ако је тело здраво и недолучно, неопходно је да се разапне и да се потчини духу. На пример, ако тело хоће да се храна на здели уздиже као врх Атоса ила ако хоће вина, онда одсеци те пожуде. Тако ћеш распети своје тело."

52. "Погледајте колико много губе жене. Бог их је обдарио великим срцем, као што је мушкарце обдарио великим расуђивањем. Жене с већим срцем имају већу ревност према духовном. Оне не размишљају много. Верују и иду даље. А шта чини ђаво? Док би оне, имајући такво срце, могле много да напредују, ђаво им га на крају отима. Оне, на пример, иду у дућан да за кућу купе пладањ на којем ће бити цвеће. Када нађу пладањ радују се, док им цвеће више ништа не значи. На тај начин је њихово срце окренуто час цвећу, час везу, и сваки пут ђаво има користи."

53. Што се тиче световних брига, старац је говорио следеће: "Шта је свет? Тричарија, испразност. Ваво управља испразношћу, световним делима. Онај ко је своје срце препустио испразности, налази се у власти ђавола а да тога уопште није свестан. Ваво нема власт над светом: он управља онима који се баве световним делима. Требало би да човек одврати срце од световног и испразног и тад ће срце без икаквих напора приступити Христу."

54. "Једном ми је нека жена послала покривач. Био је сав накићен. Она је тамо начинила вез а затим је пришила чипке. Сиротица! Колику је радост осећала док је правила сав тај вез и чипке, док сам се ја радовао кад сам све те украсе одрезао маказама и бацио. Та жена није налазила радост у Христу него ју је осећала у везу. Тај покривач се врло кратко задржао код мене јер сам га дао некоме коме је био потребнији."

55. Један посетилац је рекао старцу да људи очекују чудо да би задоволили веру и изменили начин живота. Старац га је пажљиво саслушао и објаснио: "Ствари стоје другачије. Бог за пола секунде може читав свет да окрене вери. Потребно је само да громогласно узвикне: "Или се покајте или ћу вам одмах послати земљотрес од 12 степени по Рихтеровој скали" и да га лагано започне... Међутим, то је бескорисно. Свету су својствени пороци и он би чак и у рају стварао проблеме. У овом животу пролазимо искушења. Одсецамо пороке и крећемо се ка небу. Какво је добро за човека што му Бог открива Своју љубав! Не постоје учитељи код којих би могао да полажеш испите једном, двапут, пет пута, четири пута и који те на крају не би отерали. Овде имаш право да полажеш испите све до саме смрти."

56. Неко је старца упитао да ли је грех ако човек стреми да достигне висину древних светитеља и старац је на то одговорио: "Неопходна је пажња. Ако се такав човек, на пример, подвизава просто и смирено, онда је то добро. Ако се подвизава усрдно и поправља свој живот, и освећује га, онда је то добро и богоугодно. Уколико човек више поправа свој живот, утолико му се Бог више радује."

57. "Истинска љубав не тражи корист и рађа се из пламене вере. Љубав тражи безмолвије [тиховање]."

58. Духовна борба хришћанина не би требало да буде користољубива. У вези с тим старац је приметио: "За усрдност ћемо се избавити од пакла. Није довољно ако нас од греха уздржава само геенски огањ. Наравно, то је добро, али у томе нема племенитости, духовне племенитости. Ако дајем чашу воде зато да би дошли код мене у Кавалу и дали ми боцу лимунaде и две кока-коле, онда је то безвредна ствар. Ја не кажем да у томе има нешто лоше, али ако ја тако размишљам онда је то безвредно. Тада једноставно говоримо о услузи."

59. На питање да ли је лоше ако човек тежи да постане светитељ како би помагао ближњима, старац је одговорио: "Такав поступак садржи у себи отрове. Можеш ли да учиниш скромно дело ради самога себе? О томе се ради. Затим ће ти садејствовати благодат Божија, независно од тога да ли ти то хоћеш или нећеш. На тај начин ћеш уистину помоћи. Рад за самога себе не испољава се као празно губљење времена."

60. "Бог открива и онога ко је достигао висок степен врлине, а он настоји да се сакрије, да постане Христа ради јуродив. И док ови људи сами скривају своје благо, Бог их открива а ми, чеда Православне цркве, налазимо њихово благо у целини сабрано на једном месту."

61. "Они који чине добра дела а у души осећају празнину, чине то из охолости. Када то не чиниш из охолости, онда осећаш радост."

62. "Бог је добар. Он је Љубав. Кад неко духовно узнaпредује, осећа Бога."

63. "Ако си изгубио пут, никад нећеш стићи у град."

64. Старац је једном посетиоцу рекао: "Нађите опитног духовника да би Вам дао усмерење. Затим будите послушни и извршавајте оно што Вам каже. Будите усрдни, али немојте сами тумачити оно што прочитате. Питајте свог духовника."

65. У вези с утицајем гледања телевизије на људски живот старац је рекао: "То ствара велико зло и води ка великој катастрофи. Сам апарат шаље зрачење које је штетно за људско здравље. Мала деца физички страдају због тога што су њихове мајке у време бременитости гледале телевизор. Човек се стиди да сагреши пред очима других људи. На телевизији, међутим, није тако. Овде се без сваког стида показују грешна дела и саблажњиве сцене. Телевизор је демон."

66. "Прихватање другог човека као брата представља велико дело."

67. Изреке старца Пајсија:

"Бог сва наша скретања с пута употребљава за добра и на тај начин ђаво не може да чини зло."

"Највећа радост потиче од жртве."

"Бог оставља рђаве људе слободнима до одређеног тренутка."

"Дух побожности се гаси. Срећом, постоји квасац."

"Они који живе световним животом патњу полажу на депозит."

"Световни људи су живот сравнили са земљом и зато су били сравњени са земљом."

"Грех је ушао у моду."

"Колико је свакоме од нас потребно да постане бољи да би се умножило добро око нас!"

"Кад се неко плаши смрти, онда смрт полази у хајку на њега."

"Не би требало да се боримо ради зла."

"Ако се не будемо трудили да друге обратимо ка добру, како да се не искваре и наша срца?"

"О, како је нама људима својствено да себе поверимо Богу! Међутим, самољубље је узрок наше тврдоглавости."

68. "У себи осећам такву радост да дође тренутак када кажем: Боже мој, ако је могуће, ограничи ту радост. Нека она буде као батерија из које ћу црпети колико ми је потребно, да ми се не би догодило да паднем."

69. Једном свом познанику, монаху, старац је рекао: "Кад нисходи велика благодат, човек је не очекује. Она потреса васцело његово биће. У њој никада нема ни капи горчине. Човек не очекује такво блаженство. Кроз његово тело као да пролази божанствена струја. Тада се појављују сузе, неизрецива радост, промена и божанствена љубав. Мени се то догодило два пута и потресло ме до дубине душе, односно кад ме напао ђаво и кад сам призвао св. Арсенија и онда, кад ми се св. Арсеније сам јавио."

70. "Кад неко созерцава виђење, било да је оно од Бога или од ђавола, он га гледа очима своје душе."

71. "Кад човек умире у покајању и одлази у рај, он као да се налази у аутобусу док споља јуре пси (тј. нечисти духови) и реже, али не могу омести његово путовање нити га могу спречити."

72. "Када човек Христов живи Христом, он се, ма где се налазио, осећа као да је у рају. Замислите да је и у аду са Христом као у рају. Човек Христов се моли да га Бог истера из раја и да на његово место доведе некога ко је у аду. Ђаво би се, и да га у рај настаниш, истог часа осетио као да је у паклу."

73. О душама које напредују у духовном делању старац је говорио да су оне "као радар који хвата духовна догађања".

74. "Сви ми учествујемо на такмичењу. Неки играју и такмиче се на стадионима и трговима, неки се играју лоптом и добијају пехаре и награде. Потребно је да свако од нас напуни пехар свог такмичења

врлинама и добрим поступцима и да буде спреман да га, тако напуњеног, принесе Богу."

75. Старац је једном познанику написао следеће о духовном животу: "Не знам да ли си купио авву Исаака Сиријског ("Подвижничка слова")? Та књига ће ти много помоћи, али је неопходно да је изучаваш мирно и постепено, како би усвојио храну. Исто тако, и целокупна манастирска атмосфера помогла би ти да се навикнеш на духовни живот а пре свега на личну молитву. То би ти дало духовно спокојство које покушаваш да достигнеш у журби. Осим тога, твори непрестану молитву и постепено прелази на умну, која чедо сједињује с Оцем."

76. Старац је једном познанику написао: "Од тебе желим само једно: да Богу повериш све оно што се с људске тачке гледишта тешко може извршити, и бићеш избављен од жалости и страдања. Поверење у Бога изражава се непрестаном молитвом. Тад ћеш имати и унутрашњи и спољашњи мир."

77. Једном је неки младић упитао старца да му каже где је срећа – с Христом или у свету с његовим задовољствима, а старац му је одговорио: "Знаш ли како је кад не видиш којем се светитељу помен слави сутра, и он ти се јави током ноћи и разговара с тобом, а сутра читаш његово житије у црквеним књигама?"

78. "Кад Христос види да се неко подвизава али да не добија људску помоћ, онда долази Он Сам и помаже."

79. "Христос куца на срце а ђаво на мозак."

80. "Христос има тајне начине да награди људе кад они извршавају Његову вољу."

81. "Ништа не бива без стрпљења. Неки су нестрпљиви као човек који тек што је посадио виноград а жели да већ сутра пије вино. То је, наравно, немогуће. Онај ко нема трпљење много се мучи. Мраз му се чини двоструко јачим мразом а жега двоструко већом жегом. Као војник којем се последњи месец службе чини дужим него сва претходна служба. У свему је потребно стрпљење, а посебно у духовним стварима."

82. Једној старици, која је стрепела од смрти, старац је рекао: "Проживела си толико година а види какву сад имаш част! Однеће те ангео!"

83. "Човек се постепено мења, не пази на свој живот и измишља различита оправдања. Он неће ни да чује за Други долазак јер тражи разоноду и клони се сваке патње. Он неће ни да чује за комете и остала страшна знамења. А све то је веома корисно, јер човека подсећа да је смртан и да треба да се припреми за смрт."

84. "Једна жена није хтела ни да слуша о томе да је неко умро. Она је говорила: 'Не, не! Хоћу да ми причате само о крштењима и радосним догађајима!' Заборавила је да ће сви умрети, неко пре а неко касније. Наш циљ није да овде пустимо корене. Бог је засадио земаљски рај да бисмо се припремили и задобили рај небески."

85. "Имамо мноштво духовних књига али их, на жалост, већина чита и одушевљава се њима ниуколико не узрапредовавши у подвигу. Ти људи подсећају на оне који гледају добар филм, одушевљавају се херојима и аплаудирају им али и даље седе у удобним фотелјама. А освећење не долази без труда и подвига!"

86. Старац је говорио хришћанима који су се сабрали да би га слушали: "Научите да се постепено калите. Принесите покајање. Дајте предност суровости у односу на удобност јер долазе сурова времена. Свет данас страда због удобности. Дешавало ми се да дођем у неки манастир и да ме сместе у постељу која се распростирала одавде и довде (била је велика). Силно сам се грчио, скупљао бокове и патио. Много ме мучи удобна постеља."

87. "Размаженост ће упропастити људе."

II. О МОЛИТВИ

1. Старац Пајсије је једном свештенику рекао: "Да бисте имали времена за молитву, није потребно да се бавите стварима које могу да ураде и други. Ево вам примера: лекар не би требало да се бави газима и завојима, за то постоји сестра. Лекар ради важније ствари: испитује, оперише и сл. Ако он буде седео и савијао завоје неће се бавити озбиљним пословима и тада многи којима је он потребан неће

добити помоћ. Исто се дешава и вама. Молите се за унесрећене парохјане, помињите их по имену и унесите у свој помјаник оне који за тим имају посебну потребу. Добро је ако знаш ко од чега страда. Тад ће молитва бити боља."

2. "Било да се молиш за самога себе или да се молиш за друге, молитва мора долазити из срца. Нека туђа патња буде и наша сопствена. За молитву се претходно треба припремити. Читајте одломак из Еванђеља или из светоотачких дела, а затим се молите. Потребни су посебни напори да би се ум пренео у сферу божанственог. Богомислије је слично резбарењу у дрвету и представља сечиво које нам даје Бог да бисмо били одведени ка оном што је духовније. Богомислијем се загрева душа."

3. "Живите у атмосфери непрестаног славословљења и благодаренја Богу. Највећи грех је неблагодарност."

4. У вези са сабирањем ума у време молитве старац Пајсије ми је писао:

Часни Крсїй, 3. маја 1972.

Здраво, љубљени браћие Дионисије!

Добио сам твоје писмо и много сам се обрадовао унутрашњим променама до којих је дошло. Молићу се Богу да то буде на корист твоје душе и у Његову славу.

Што се тиче сабирања ума којем иначе много шкоди расејаност, много ће ти помоћи читање светоотачких књига које руководе у молитви. Много ће помоћи и Старечник, јер ће само два реда из њега умирити све бриге. Старечник ће те пренети у свету земљу Тиваиде и Нитријске пустиње и ти ћеш се током молитве уносити, осећајући да су Свети Оци покрај тебе.

Природно је што ти сад није лако и што имаш много посла (имам у виду да си сад у војсци). Све што сад чиниш представља подвиг и има велику вредност. Што се тиче оближњих манастира – нису ми познати (мислим на мушке). Женске знам, али не желим да тамо шаљем мушкарце. Претрпи, рок службе ће проћи а да то нећеш ни приметити. Молићу се да ти Бог подари стрпљење. Нека Христос и Пресвета Богородица буду уз тебе!

С љубављу у Хрисїу, монах Пајсије

5. "Неки кажу да човек, када се моли, мора управити ум на икону или на текст. То није тачно. Нити у икону нити у текст. Нека ум усмери на своју огреховљеност, али са расуђивањем, јер ђаво често може да нашкоди у томе. Он говори човеку: 'ти си грешан', да би га расејао. Човек мора кратко одговорити оним што је у његовом интересу. Ја кажем да сам грешан онда кад ја хоћу (то да кажем) а не кад то хоће ђаво, јер је циљ ђавола да ме баци у очајање."

6. "Човек мора бити свестан своје огреховљености и мора имати веру и наду у милост Божију да ће га она спасти. Нека сабере свој ум и нека осети неопходност молитве, да би се и милост Божија осетила као неопходност. Тада почиње да изговара: 'Господе Исусе Христе, дођи' и његово срце се укрењује."

7. "Безмолвије и одсуство световних брига помажу човеку да се усредсреди на молитву. Напротив, бриге га спречавају, јер развејавају ум."

8. "Бог не тражи од свих људи једно исто. У сваком случају, знајте да ће онај ко се моли једном доспети у такво стање у којем ће творити молитву и док спава, и то неће бити као сан него као стварност, јер се молитва не прекида."

9. Саслушавши ове старчеве речи, неко је рекао да мирјани, на жалост, нису у могућности да достигну такво стање. Старац Пајсије је одговорио: "Кад бих и ја достигао то о чему говорим! Ја само знам људе који су то достигли."

10. Обраћајући се мирјанима, о. Пајсије је рекао: "Ви не знате много о умној молитви, изузев онога што сте прочитали. Нека се жене моле јер поседују осећајност и љубав, а нека мушкарци Христа љубе умом. Жене љубе срцем и то су нам показале онда кад је Господ био разапет. Мушкарци, напротив, дејствују расуђивањем. Они су узели у обзир колико се Јудеја, књижевника и фарисеја, сакупило приликом Распећа, колико војника, итд, а затим су се затворили у кућу и очекивали да виде шта ће се догодити. Жене су осећајније и лако почињу да лију сузе током молитве, мислећи да су достигле оно стање о којем говоре Оци. Молитва је неопходна."

11. "Нама није потребно само да се навикнемо на молитву. Циљ је човеково спасење. Човек на почетку спознаје себе и постаје свестан своје огреховљености. Ако је неко некога ошамарио, он је сагрешио јер није смео да га ошамари. Сви смо ми грешници. Размислимо о томе шта је Бог учинио за нас а шта ми чинимо за Бога. Након таквих размишљања срце ће омекшати чак и да је од гранита. Ево како се може одбацили логика. Бог је могао да ме створи као мазгу и да ме преда у равнодушне руке које би ми на леђа натовариле 150 кг дрва и ударале ме. На крају бих упао у јаму и пси би ми растргли утробу, док би пролазници затварали нос јер би мој задах допирао до пута. Зар не би требало да благодарим Богу што се то није догодило? А ја нисам заблагодарио..."

Бог је могао да ме створи и као змију, или као шкорпиона. Међутим, Његова љубав ме је створила као човека! Бог је због мене Самога Себе принео на жртву. Само једна кап божанствене крви опрала је све грехове света. Ако човек размисли о свему томе – тј. с једне стране о добротинствима Божијим а с друге о својој грешности и незахвалности – његово срце мора омекшати чак и кад би било од гранита. Након тога осетиће милост Божију и укрепиће се срце човечије уз речи: 'Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешног!' Молитва укрењује, она не замаара. Међутим, ако није тако и ако се само стиче навика, то значи да дејствује стари човек и да нас прелешћује."

12. Говорећи о молитви, ст. Пајсије је исприповедао следеће: "Једном сам сусрео монаха чије су усне непрестано изговарале молитву – оне су се непрестано кретале и свако је то могао да види. Догодило се да је тада дошло неколико посетилаца који су се дивили монаху. Започели смо разговор. Онај монах ми каже: 'Писао сам једном епископу и једном митрополиту и разобличио га у томе и томе, рекавши да ћу, ако одбаци своје садашње идеје, бити уз њега.' Ја сам га на то упитао: 'Хајде да, Бога ради, логично расуђујемо. Чини ми се да си неписменији од мене јер ја не стављам погрешне акценте, док ти то можеш да учиниш. Осим тога, имаш туберкулозу и левог и десног плућног крила. Кажи ми шта намераваш да учиниш? Слушај, одбаци те идеје!' Он је, међутим, наставио: 'Кад би сви били као ја, Црква би била доведена у ред!' Сад размислите и изведите закључке. Да је био неурачунљив и говорио нешто слично, онда би имао оправдање. Међутим, није био неурачунљив. Тај монах је имао само навику молитве. У таквом случају молитва само замаара."

13. "Кад се молиш требало би да се осећаш као дете у материнском наручју. Шта осећа детенце у мајчином наручју? Ми не можемо то да разумемо. Тек кад неко осети присуство Божије и кад се осети као неразумно детенце, може то да схвати."

14. О људима који љубе молитву старац Пајсије је рекао: "Ако би их неко слушао док се моле рекао би да су као глупа деца. Ако види њихове покрете, рекао би да су безумни. Они од Бога просе на исти начин као што дете нешто тражи од оца. Могу вам рећи да су такви људи у извесној мери непогодни за житејске послове. Они нису у стању да ураде посао јер је њихово тело слабо. Из тврде кости не можеш исклесати кандило јер ће она пући. Када љубав Божија продре у саму човекову дубину она као да га растапа и човек, ако жели негде да пође или нешто да уради, мора да се присили да иступи из тог стања. Тек тада бива у стању да нешто учини. Разумевајући да су неки људи достигли такво стање често бивам ражалашћен што и ја сам нисам достигао тај степен."

15. "Не би требало да напуштамо молитву. Творићемо је кад год будемо имали слободног времена, како се наш ум не би окретао испразностима. Ум се у молитви одмара и радује. Мала деца читавог дана трче, вичу, играју се и скачу а одмарају се тек увече, кад дођу код своје маме. Људски ум треба да се бави молитвом а не да жури ка испразном."

16. "Често се молимо за неког болесника. За њега се моле и многи други. Он на крају умире а неки питају: "Зашто Бог није услишио наше молитве?" Не знају да је Бог услишио молитве. Он, међутим, зна више него ми. Ми не знамо шта би се догодило с тим човеком да је остао у животу. Прослављаћемо Бога за све!"

17. "Често се догађа да ми сами будемо препрека за испуњење наших молби. Понекад постоји и други узрок. На пример, неко ме замолио да се помолим за болесника. Дакле, ја се молим. Претпоставимо да имам довољно вере. Бог, међутим, не шаље болеснику оздрављење. Болесник може веровати у силу Божију, али сама вера није довољна. Потребно је и одговарајуће смирење. Без тога је он сам постао препрека. Потребно је да имамо поверења у Бога. Да допустимо Богу да дејствује. Ако се добро молим, увек осећам да дејство искушења ишчезава и да ствари иду добро. Међутим, кад нам Бог ради нашег

добра пошаље искушење, можемо да се молимо да га уклони али нећемо добити помоћ. Када пак искушење долази од лукавога, Бог нам без оклевања помаже. У многим случајевима воља Божија остаје непозната."

18. "Једном сам молио Бога за неку ствар мислећи да ће ми то помоћи у духовном животу. Чекао сам три године. Чекао сам да видим да ли ће Бог то хтети. Уопштено, оно што ми се чинило као добро нашкодило је мом духовном животу. Тад сам се почео молити Богу да ми то одузме. Прошле су још три године и Бог ми је то одузео. Неко ће ме упитати зашто ми то Бог није одмах одузео, ако сам Га већ молио? Молио сам се за нешто што ми није било потребно а убрзо потом морао сам да се молим да ми то одузме. Због тога је Он допустио да се најпре мало мучим, а затим је испунио оно за шта сам Га молио. Ми морамо да тражимо од Бога, али само Бог зна кад ће дејствовати. Он ће нам дати у одговарајуће време, кад нам то буде корисно. Ако од нечега немамо користи, Бог нам то неће ни дати. Према томе, ми тражимо. Ако нам Он не да, нека буде тако. Препустимо Богу да Сам дејствује."

19. "Господ је рекао да ће ономе ко има веру као горушичино зрно и затражи нешто од Бога, Бог то и дати. Међутим, често се може десити да човек има веру као горушичино зрно а да му Бог ништа не даје. Не даје јер смо дужни да имамо и такво смирење. Према томе, ако нам Бог и да а ми немамо потребно смирење, онда ће оно што нам је дао бити на нашу штету."

20. "Бог хоће да нам помогне јер је време у којем сад живимо веома, веома тешко. Према томе, ми треба да будемо уверени да је Бог спреман да нам помогне. Бог посебно слуша молитву оног човека који је духовно унапредовао."

21. "Размишљање припрема за молитву. Кад читаш нешто из Еванђеља, макар то био и најмањи одломак, он загрева душу и преноси је у сферу духовног. Кад постоји молитва, размишљање није потребно. Ја ништа не читам."

22. Један мирјанин је упитао ст. Пајсија због чега ништа не осећа док се моли, без обзира да ли је у цркви или код куће. Старац му је одговорио: "Постоји много разлога. Може се догодити да понекад осетиш умилење и да помислиш да оно долази услед твојих сопствених

напора. Христос ти га тада одузима да би схватио да оно није твоје. Понекад се дешава да сагресиш, да некога ражалостиш или да га увредиш својим понашањем. То узнемирује твоју савест. Затим долази неки пријатан догађај и чини се као да је то прошло. Прошло је, али омета. То се и мени дешава. Мислиш да не постоји ништа одређено али ако обратиш пажњу на прошлост и загледаш се у њу, наћи ћеш тамо неке преступе. Исто се дешава и у време исповести – говорим ти ово јер се то и мени догађа. Чини ми се да наводно ничега нема али схватам да ипак нешто постоји. Молим Бога да ме уразуми, начиним неколико метанија и после тога пронађем кривицу."

23. "У молитви није неопходно да се старамо да задобијемо плач или благодатне дарове. Понекад се дешава да не оплакујеш свој пад јер си унутра већ довољно плакао невидљивим сузама које су вредније. Спољашње сузе су опасне јер могу изазвати лажна осећања."

24. "Један уздах вреди више него обиље суза. Од Милосрдног нећемо тражити ни сузе ни дарове. Тражите покајање, покајање, покајање. Неопходно нам је покајање."

25. "Кад човек схвати да поседује само грех, Бог му даје све што му је потребно. Када човек то не схвата, доводи Бога у тежак положај. Страшна ствар! Ако му Бог да неки дар, то ће се окренути на зло јер ће несрећник помислити да он сам нешто значи. Ако му пак не да никакав дар, опет ће таквог човека учинити несрећним. Шта Бог може ту да учини? Ако да – нашкодиће му, ако не да, Сам ће се ражалостити. Чим човек схвати да њему припадају само греси и да све остало припада Богу, Бог почиње непрестано да му даје све што му је потребно као што и отац, који има једно дете, даје (детету) све што му је потребно за напредак."

26. "Кад саучествујемо у несрећи брата, ми се молимо и Бог му помаже. Добијамо вест да му је Бог помогао и осећамо радост. Тада нас напушта жалост коју смо осећали због брата."

27. "Потребно је да се молимо за покојнике. Несрећни су они који очекују Суд, а никога нема да им понуди прохладно пиће или да их избави од окова. 'У аду', речено је, 'нема покајања.' Ти несрећници не могу сами себи да помогну, али ми можемо. И Бог жели да постоје људи који би Га молили да помогне несрећнима."

28. Једном свом посетиоцу старац је казивао о следећем случају: "Молио сам се Господу као и обично. Изненада, моја мисао је променила усмерење. Рекао сам самоме себи: 'Знаш да имаш проблема с плућима и уопште не предузимаш потребне мере, што може имати врло озбиљне последице за твоје здравље.' Тек што ми је та мисао дозрела у свести, пао сам на под. Схватио сам да сам сагресио прекинувши молитву и затим сам се довољно дуго молио да ми Господ опрости. И заиста, после искрених молитава добио сам опроштај."

29. "Молитва је поверење у Бога. Када се апсолутно предаш Богу, немаш више потребе да се за нешто молиш или да због нечега бринеш, јер је Бог већ све разумео. Само стрпљиво сачекај да плод сазри и да падне."

30. У време рата у Персијском заливу, старац се затворио у келију и није примао посетиоце. Молио се да рат не постане још страшнији и да га осуде. Касније је говорио посетиоцима: "Молитвом не можемо да спречимо оно што је Христос одредио. Он је, међутим, говорио: молите се да буде дан и да не настане ноћ, молите се да дође пролеће и да не буде зима. Зло се умањује молитвом."

31. "Ако се не молимо за болесника, болест се развија. Бог предвиђа будућност. Ако се човек за којег се молимо труди да му буде боље и да помогне својој деци, и Бог помаже да се добро заврши. Ако пак Бог касније увиди да је човек застранио и да не помаже својој деци, Он узима човека. Дакле, ако се не молимо, болест се развија."

32. Неко је старцу рекао како се с пламеном вером труди да свој ум усредсреди у срце и да се моли, чак и за друге, али да ништа не добија. Старац му је објаснио: "То је спољашње старање. Кад бол другог човека учиниш својим сопственим, неће ти бити потребно никакво расуђивање. Срце ће те заболети и молићеш се срдачном молитвом. Твоја молитва за болесника помоћи ће му тек онда кад он буде хтео да му буде боље."

33. "Раније је Господ слао велику благодат. Молитва се у мени извршавала даноноћно. Ја бих заспао, а молитва се није прекидала."

34. "Понекад Господ у тренутку молитве пошаље миомирис. То се догађа због утехе, укрепљења и пуноте. Тај миомирис је веома јак

и нимало не подсећа на мирис дувана. Осећаш велико спокојство. Понекад се тај миомирис не може поднети. Док сам био у манастиру Филотеју, пошао сам у келију св. Дометија и, изненада, готово да нисам могао да дишем од миомириса! Упитао сам и рекли су ми да је ту негде сахрањен блажени Дометије, али да нико не зна где. Други пут, боравећи у Каруљи, излазио сам из једне порушене келије где су били разбацани комадићи гвожђа и трупци и поново осетио снажан миомирис. Како сам касније сазнао, у тој келији је некад живео један свети старац који је био велики духовник."

35. "Знам да нас наш ангео—чувар заступа и руководи. Кад се за некога молимо, наш ангео може да помогне брзином муње. Он може да спречи или да сачува онога за кога се молимо."

36. "Бедуини на Синају моле се кад залази сунце имајући велику веру у свог бога. Истовремено, ми који познајемо Истинитог Бога, не посвећујемо свом Небеском Оцу чак ни неколико речи речи молитве."

37. "Једном, док сам се молио у келији, кроз прозор сам напољу спазио нечистога и почео сам да молим Бога да му подари покајање и да нечистога прими у рај. Онај је тада ушао унутра и почео да ми се руга. Помислио сам да то није мој посао – ја да се молим за њега а он да ми се руга!"

38. "Када тражимо решење за своје овоземаљске проблеме Бог слуша али ствара привид да не слуша. То се догађа стога што нам решење свих наших проблема не би било од користи јер губимо благо на небесима, које нараста независно од тога решавају ли се наши житејски проблеми."

III. О БЕЗМОЛВИЈУ

1. "Кад достигнемо безмолвије [тиховање] појављује се и пустиња. Пустиња није место. У пустињи морам да опустошим од страсти. Кад пустињу прилагођавам себи, не живим у пустињи. Потребно је да ме пустиња измени. У свету нико не може да напредује док ради мноштво ствари. Довољно је ако се човек потруди да увиди шта му шкоди. Ако то увиди, у много чему може да знапредује."

2. "Спољашње безмолвије сједињено с разборитим подвигом врло брзо доноси и унутрашње безмолвије [душевни мир] које је нужна основа за истанчано духовно делање, јер уколико се неко више удаљује од света утолико и свет излази из њега. Истерују се световне помисли а човеков ум се освећује и он постаје човек Божији."

3. "Само безмолвије је тајна молитва и силно помаже спољашњој молитви, као и дисање које је неприметно а ипак неопходно човеку."

4. "Безмолвије (удаљавање од света) врло брзо доводи до унутрашњег безмолвија у души, заједно с подвигом и непрестаном молитвом. Човек се тада више не раздражује због спољашњег неспокојства јер се, у суштини, само телом налази на земљи док се његов ум већ налази на небу."

IV. СУД БОЖИЈИ

1. "Бог хоће да човек онај талент који му је Он дао претвори у два. Два таланта – то је изврсно. Ако му је дао два таланта – нека се удвоструче. Четири таланта – то је изврсно. Кад би дао пет таланата – требало би да их претвори у десет. Девет таланата – то већ није изврсно. Често се догађа да су три таланта надизврсна, док девет таланата није изврсно. Због тога је Господ рекао: 'Не судите према спољашњем, него судите судом праведним.' Често за неког човека кажемо да је светац. А како знамо да ли је можда неки преступник већ одговарао за своја дела док "светац" није то учинио долично?"

2. "Ако власти окриве неког човека иако је имао добре намере и чисте побуде, верујем да ће му Бог, након много година, дати оно што му људи нису дали. Тако се дешава и у војсци. Некога пошаљу на службени пут а кад се врати добије петнаест дана одсуства. Тако поступа и добри Бог."

3. "У једном манастиру познавао сам душу која је трпела многе увреде. Имао сам утисак да је достигла такво савршенство какво људи ретко достижу. Та душа је била једна девојка која је тек шест—седам месеци живела у манастиру а већ је достигла такво стање! Она је живела Тајинствима, живела је божанственом Литургијом и свештеним догађајима. Схватио сам да су ту душу врећали. И заиста, људи су према њој неправедно поступали док је била у свету. А поседовала

је толику доброту! Људи којима је помагала нису је одвели тамо где је требало. Не знам, можда је то световни израз, али они су хтели да зграбе жар туђим рукама. Она је желела да се временом замонаши а они су хтели да им помаже у световним стварима. А зашто да им помаже? Да је помагала оцу, мајци или болеснику, онда би то било добро. Међутим, она је потпуно помагала људима... Бог је, међутим све устројио, јер је та душа поседовала простоту и љубав."

V. О СМИРЕЊУ

1. "Смирење се задобија борбом. Кад спознаш самога себе, задобијаш смирење које постаје стање. У противном се можеш смирити током једног минута и помисао ће ти рећи да си нешто док си у ствари ништа. Тако ћеш се борити све до смртног часа. Ако те смрт затекне с помишљу да си ништа Бог ће говорити с тобом. Међутим, уколико ти у смртном часу помисао буде говорила да си нешто и ти то не приметиш, сав твој труд ће бити узалудан."

2. "Нужно је да човек одбаци логику. Ја, на пример, кажем: сад сам монах а могао сам да будем животиња. Бог ме, међутим, није створио као животињу. Он ме створио као човека и призвао ме у анђелски чин. А шта сам ја учинио? Он је тако много учинио за мене, иако је могао да ме створи као жабу, као шкорпију или као корњачу. Међутим, Он ме створио као човека. Такве мисли смирују. Трбало би да на оно, што нам је Бог дао, одговоримо благодарношћу."

3. "Да би се човек духовно подвизавао потребни су услови. Он најпре треба да стекне смирење, љубав и чисто срце. Кад поседује смирење, човек поседује божанствени магнет који привлачи благодат Божију. Погледајте смирене: њима се даје благодат. Тако је устројено."

4. Многи верујући људи осуђују друге иако би требало да их љубе и сматрају узвишенијима од самих себе. Старац Пајсије је увек говорио да онај ко у људским очима изгледа грешан у очима Божијим може да буде свет. Он је говорио: "Неки злочинац је пред Богом можда већ одговорио за свој грех, док неки монах није. Трбало би да чак и злочинца сматрамо бољим него што смо ми сами. Смирење и љубав иду заједно, они стоје једно уз друго. Треба страдати због другог и од срца творити молитву. Духован човек сматра за своје добро уколико се налази у горем положају него други. Он се изнутра ослобађа, осећа

доброчинства и благодат Божију, моли се и с плачем призива Бога да помогне свим људима које духован човек сматра узвишенијима од самога себе. Његово смирење је постало истинско, постало је стање душе."

5. У вези с питањем на који се начин може духовно напредовати, старац је рекао: "Ја сам за подвижништво и то сам, наравно, проверио на самоме себи. Међутим, уверио сам се да је највећи подвиг кад човек задобије смирење и љубав. Тада му нису потребни поклони нити да чини било шта спољашње. То је лако и за мушкарце, и за жене, и за децу. Трбало би да предност дамо души а не спољашњим подвизима, јер спољашње може да изазове лажна осећања."

6. Многи хришћани прихватају неки подвиг да би се очистили од страсти. Они обично посте, праве метаније и одлазе у цркву. Међутим, не постижу духовни напредак и не задобијају очишћење. У вези с тим старац је говорио: "Хајде да размислимо, јер постоји и другачији подвиг. Што се тиче телесног подвига, ако га неко и увећа неће сасвим успети. Тиме може само да увелича гордост: ја тобоже нешто значим. Због тога је нужно да се нишан окрене ка гордости и да се у њу гађа. Тада ће човек лако постићи много тога. Мислим да то није велики подвиг. Чак и детенце које још није способно да се креће може да порази ђавола својим смирењем. Наравно, ђаво је веома јак али и веома труо. Он може да сруши цина, али и детенце може да га победи."

7. "У сваком подвигу мора преовладати смирење. Ако се не смириш, на снагу ће ступити духовни закон: *Који се уздиже њонизиће се*. Кад спознамо себе, смирење долази на природан начин и постаје човеково стање. Ако пак не спознамо себе, нећемо играти по правилима и ђаво ће нам подметнути мисао да нешто значимо. Схватимо да смо ништа. Понављајмо до самог смртног часа: данас јесмо а сутра нисмо."

VI. О ПРОСТОТИ

"Истинска простота повезана је са смирењем. Постоји, међутим, и друга простота, и она је повезана с гордошћу. Навешћу вам један пример. На копну је живео један усамљени старац, који је био пастир. Пронашао сам га у једној колиби. Током свог живота, само је једном за Пасху отишао у цркву и пламено је говорио: 'О, какву ми веру имамо! Настојатељ је био као сам Исус Христос!' То је све. Будући да је био толико прост и да тамо горе, где је живео, ништа није знао, видео

је велико достигнуће у томе што је превртао своју чинију да је пси не би облизивали. 'Ето шта значи ум', говорио ми је он с посебним задовољством. Схватате ли? Он је о томе озбиљно размишљао. Ако погледамо оно спољашње, рећи ћемо да је био прост. Међутим, то је било сведочанство о простоти повезаној с гордошћу."

VII. О ПОМИСЛИМА

1. "Једном сам путовао аутобусом. Шта се тамо догађало! Неко је рекао возачу да утиша магнетофон, да би ми помогао и да би показао поштовање према мом чину. Међутим, возач га је још више појачао. Читао сам молитву и ни најмање ме нису ометале песме које сам слушао. У себи сам помислио: 'Кад би се, не дај Боже, успут догодила несрећа, пострадали би људи у нашем возилу: једном би била сломљена нога, другом разбијена глава, једно дете би врштало, друго би било убогаљено. Како бих ја поднео тај призор? Слава Теби, Боже', помислио сам, 'људи су добро и слуша се музика. Нашао сам противтежу њиховом жамору – сопствено псалмопојање. Они имају своје а ја – молитву."

2. "Све прихватајте с позитивним помислима и нека не буде другачије."

3. "Нека се свако стави у положај другога. На жалост, дух који данас влада међу нама захтева да један силом преотме положај другога а не да се постави у његов положај да би осетио сажалење. Кад се неко постави у положај другога, све се поправља. Навешћемо пример: ако би се млада жена поставила у положај своје свекрве – старице и размислила да ће данас – сутра и она бити свекрва којој невеста неће штети да помаже и с којом ће се грубо опходити, зар се не би према њој љубазно понашала? Уколико се човек не буде понашао по духовном, знајте да ће почети да дејствују духовни закони и ево шта ће се догодити: Бог ће одвратити Своју љубав од тог човека да би му још у овом животу наплатио оно што је дужан."

4. Занимљиво је следеће казивање о позитивним помислима с кавима треба сусрести животне недаће. Тако је о. Пајсије говорио:

"Један мој познаник доспео је у тежак положај. Имао је кућу у мирном делу града у којем је и радио. Након извесног времена, поред куће су подigli ауто–ремонтну радионицу а одмах затим отворили су

и велики булевар, тако да је та четврт постала веома прометна. Због непрестане буке несрећник више није могао да спава. Дошао је код мене и рекао: 'Старче, шта да учиним? Да саградимо нову кућу? Како да је подигнемо кад имамо петоро деце? Шта да радимо? Не можемо да се смиримо!' Дакле, положај ове породице био је веома тежак и били су принуђени да узимају таблете за умирење.

Рекао сам да он ову ситуацију није прихватио на духован начин. 'Ако би, не дај Боже, дошло до рата а ти остао у тој кући и твој живот у њој био безбедан, како би онда гледао на ту кућу? Разуме се, као на велики благослов Божији за тебе и твоју породицу. Напољу би гинули, а твој живот би био ван опасности. Ти би то сматрао великим благословом. Сад изведи логичан закључак и кажи: 'Слава теби, Боже! Не пролазе колоне тенкова и сл. Пролазе само аутомобили и људи журе на посао. Слава теби, Боже! Нема рата. Како велики благослов! Према томе, како год погледаш – треба славити Бога."

5. "Ако у глави не буде било позитивних помисли, неће бити ни тиховања [молчанија] унутар нас. Чак и кад бисмо били у пустињи, не бисмо могли да безмолвствујемо, јер и тамо кушач током ноћи сабира све шакале и они завијају. Дању сабира све зрикавце на дрвету у дворишту. Ако дању штапом растерујемо зрикавце а ноћу камењем гађамо шакале, кушач нас уводи у још већу грешку. Према томе, сваку ситуацију дочекајте с позитивним помислима."

6. Дани моје војничке службе понекад су протицали спокојно, док су се током ноћи дешавали снажни напади лукавога. У том тешком и за мој духовни живот опасном периоду добио сам од ст. Пајсија следеће писмо:

Часни крсти, 10. фебруара 1973.

Браћо Дионисије, рагуј се у Господу!

Молим се за ваше здравље и за помоћ светог Харалампсија.

Добио сам твоје писмо пре месец дана, али ти нисам одмах одговорио јер сматрам да ти је потребнија помоћ Божија него људски савети.

Не плаши се, брате мој, у борби с непријатељем, само му не дај повода за дрскост. Тако се дешава на почетку, кад се душа спрема да заувек утекне од непријатеља. Помисли су, брате мој, помисли, и њих допушта Бог. Тако је било и са Јовом, да би се показао подвижник Божији.

Бог настоји да ти помогне да се не сагласиш с њима. Ако неколико пута и будеш побеђен, остани хладнокрван, исповедај се и поново се, са смирењем, бори, 'јер ћете, чак и ако опет будете побеђени, опет надвладати, јер је с вама Бог'. Не знам да ли си нашао неког духовника. Да би добио помоћ, требало би да контактираш с духовним људима. У манастиру Петраки наћи ћеш оца Серафима, а тамо је и старац Епифаније Теодоропулос.* У обитељи Пендели наћи ћеш оца Порфирија, али не у њој самој него у близини манастира. На Атици се налази добар ђакон, отац Никодим (из Јањине), а такође и други отац Никодим, проповедник Атинске митрополије. Ако будеш хтео, отићи у моје име. У Теби ћеш наћи оца Игњатија, проповедника и, ако се укаже прилика, иди и корисно употреби време.

Ако буде било времена, не би било лоше да током одсуства дођеш и овамо, али се потруди да времена буде довољно јер је море сад узбуркано.

Увек те се сећам и увек сам ти на располагању ако мислиш да ти нечим могу помоћи. Опрости за мој нечитак рукопис, али сад се слабо види због тмурног времена.

Нека Христос и Пресвета Богородица буду уз тебе.

*С љубављу у Христу,
твој браћ монах Пајсије*

P.S. У вези с тим што сматраш да се сви баве тобом, знај да је то искушење и не обраћај пажњу, јер се непријатељ – ђаво спрема да ти наметне манију гоњења. Видиш како је ђаво злобан: поставља замке за почетнике и гура их према њима. Због тога ни најмање немој веровати тој помисли. Ако и даље будеш примећивао сличне знаке, знај да онај исти непријатељ припрема твој пад.

7. Неко је упитао старца: "Помисао ми често бежи тамо где ја не бих желео. Кад призовем Име Христово, мој дух као да неко време буде у стању обамрлости, а затим се поново враћа тој помисли." Старац је одговорио: "Та појава захтева анализу. Уопштено говорећи, не би требало прихватати помисли. Кад долазе и кад их не прихваташ, онда правилно поступаш. Говорићу о себи. Имам келију и желим да безмолвствујем. Међутим, изнад мене лете авиони. Шта да радим? Могу ли да зауставим авионе? Лоше бих поступио ако бих изравнао терен и начинио аеродром. Они сад лете и лармају, али ја томе не придајем

* Један од познатих грчких старца. Неке поуке о. Епифанија и сажети подаци о њему могу се наћи у књизи "Поуке старца", М., 1998.

никакав значај. Кад изговараш молитву, ђаво смишља многа лукавства. Сећам се да сам, кад сам био мали, водио борбу са страстима. Увидео сам да ме једна страст непрестано напада. Док сам се молио, ђаво ме доводио у такво стање да сам помишљао да га не могу победити и задобити неопходну врлину. И поред тога, било је неког успеха, али га ја нисам видео. Бог је допустио да ме обузме очајање. Сматрао сам да нећу устати, да нећу надвладати страст, док сам у почетку напредовао. Шта кажеш на то? Како то да неко напредује и да истовремено види да остаје на истом месту? Можда се то догађа стога што не видимо с колико њих се боримо данас а с колико сутра. Навешћу пример. Данас сам пао, али кажем себи да сутра нећу то поновити. Међутим, уместо тога, сутра учиним нешто још горе и кажем: 'Боже, зашто сам поново погрешо?' Ђаво сакупља пет – десет својих и баца ме доле. Ја, међутим, не видим много њих него видим само једног. И други пут се трудим да га савладам, али све је узалудно. Тад ме мучи очајање. Ђаво ти говори шта се тиме добија: 'Ако га доведем до лудила, успео сам. Ако га бацим у незнађе и очајање, победио сам.' Кад бисмо могли да видимо с колико њих смо се борили првог дана, а с колико другог или трећег, ђаво би побегао и не би могао да се задржи. Дакле, дошао сам у такво стање да сам сматрао да не могу достићи одређену врлину. Затим сам применио другу тактику. Говорио сам: 'Слава Теби, Боже, данас је већ боље', иако је било горе. Тако сам поступио и следећег дана. На тај начин сам себи давао снагу, иако сам био сломљен. У време кад нисам могао да кренем даље и само то 'слава Теби, Боже' представљало је успех јер ми је давало одважност и наду. Тако сам се првог дана попео на једну степеницу, другог на две и, благодаћу Божијом, победио сам."

8. О борби коју човек мора да води с помислима старац је говорио следеће: "У почетку, ма какву борбу да води – наравно, уз помоћ благодати Божије – постоје успони и падови. Тек кад нарасте божанствена љубав, бива спаљено сво смеће које расипа ђаво. Срце пламти и ништа не може да се прилепи за њега."

VIII. БОРБА С ТЕШКОЋАМА

1. Старац је говорио: "Кад човек верује у Бога, Христа и будући живот, овоземаљски живот му бива празан и он осећа потребу да се припреми за прелазак у други (живот). Ако га неко увреди нека се радује, јер тиме добија за небески живот. Колико човека вређају у овом животу, толико му се даје у другом животу."

2. "Нема много људи који су у стању да поднесу несрећу. Већина људи страда јер не поима дубоки смисао живота. Кад схвате тај дубоки животни смисао, онда све долази у ред."

3. "Човек који не верује у Бога и будући живот, излаже осуди своју бесмртну душу и у овом животу живи без утехе. Ништа не може да га утешити. Плаши се да ће умрети, мучи се, одлази код психијатара који му дају таблете и саветују да се разоноди. Он узима таблете и бива омамљен а затим путује тамо – онамо да би видео знаменитости и заборавио на бол."

4. "Један учитељ је имао седморо или осморо деце. Кад му је било око педесет година, једном детету се нешто догодило са оком. Испитали су га, открили тумор и уклонили око. Несрећнику су се смејала сва деца у школи. Како се могло утешити ово несрећно дете? Помислио сам да му могу помоћи. Дечаку је било дванаест година и већ је понешто разумео. Несрећник није знао шта је утеха. Испричао сам учитељу да ће душе, које се с несрећом боре тако што прослављају Бога, у будућем животу бити уз Пафнутија Исповедника, којем су због његове вере у Христа извадили око. Несрећни учитељ је то разумео и поскочио је од радости. То није била лажна утеха, била је то стварност. Увидео је да није било неправде, јер Бог не чини неправду. Верујем да ће у дан Суда Бог наградити ово дете."

5. "Патња очишћује човека. Не постоји ништа узвишеније. Важна је и молитва: 'Господе Исусе Христе...! Блажени старац Тихон је говорио да је 'Господе Исусе Христе' 100 драхми, а 'Слава теби, Боже' – 1000 драхми. Имао је у виду да 'Слава теби, Боже' има већу вредност. Ако је прво нужност коју човек осећа и, хтео – не хтео, мора да тражи, онда је друго његов подвиг: човек трпи и благодари Богу!"

6. "Човек треба да се радује кад га вређају. Међутим, он не треба намерно то да тражи, јер у таквом поступку нема љубави."

7. "Кад вас вређају, прихватите то као велики благослов."

8. "Кад некога вређају, он на опадача треба да гледа као на свог добротинитеља, јер му сабира благо за будући живот. Бог све зна. Он види даље и, као добри Отац, жели да човек буде с Њим у рају. Он свакоме шаље оно, што ће му помоћи да доспе у рај. То може бити

искушење, а може бити и нешто друго. Потребно је само да то човек разуме и да не јадикује, јер ће изгубити део своје награде."

9. Старац је говорио и о томе како треба дочекати искушења: "Замислимо да сам се родио као богаљ, без руку и без ногу. Потпуно сам одузет и не могу да се крећем. Ако то прихватим с радошћу и славословљем, Бог ће ме уврстити међу исповеднике! Потребно је тако мало да учиним да би ме Бог уврстио међу исповеднике! Кад сам својим аутомобилом ударим у стену и кад то што се догодило дочекам с радошћу, Бог ће ме уврстити међу праведнике. Дакле, шта још да пожелим? Бог ће примити чак и резултат моје сопствене непажње ако га ја с радошћу прихватим."

10. "Многи људи не дочекују искушења на здрав начин, него јадикују. У неким случајевима пребацују чак и родитељима. У чему је њихова кривица? Људи дају оно што, као људи, могу да дају. Они дају тело, а душу даје Бог. Према томе, Бог заједно са човеком ствара човека. Зашто су родитељи криви ако се дете родило као богаљ?"

11. "Бог нам шаље благослове да би нам подарио рај. Он их шаље сваком човеку. На жалост, ми пропуштамо повољно време. Уколико можете радосно и са славословљем да дочекате искушења схватајући њихов дубоки смисао, утолико ћете и у овом свету задобити мир."

12. "Ако у овом свету испуниш оно што си дужан, спашћеш се. Ако томе додаш још мало, добићеш и новчић више. Ако некога неправедно ишибају, добиће пуну награду. Најпобожнији људи често бивају изложени искушењима и они најгоре пролазе. Кад то виде, други се питају зашто је Бог то дозволио. Навешћу пример. Постоји једна веома добра породица. Веома добар човек, веома добра жена, веома добра деца. Сви одлазе у цркву, сви се причешћују, итд. Одједном се појављује пијаница или умоболник, без икаквог повода удара старешину породице и убија га. Због тога људи који су далеко од Бога кажу: 'Ево, погледај њега. Носио је свој крст и зато је настрадао! То је безочност. Требало би да знамо да Бог допушта да настрадају и сасвим невини људи, како би и оним најбезочнијим дао прилику да кажу исто што и разбојник на крсту: 'Ми праведно страдамо, а овај Човек ништа није учинио. Зар се не бојиш Бога?'"

13. "Бог допушта да неки и без кривице настрадају, како би и несавеснима дао прилику да се освесте. Они који без кривице трпе могли би да постану највољенија чеда Божија. Верујем да ће им у рају Бог рећи: 'Изаберите најбоље место! Према томе, кад тражимо своје ми губимо све. Губимо и свој мир и своју награду на небесима.'"

14. У центру за регруте у Коринту примио сам прво писмо од о. Пајсија. По августовској жези и уз пренапорне вежбе, у сваком тренутку био сам изложен духовној опасности. Нисам могао да поднесем саблазни, вику и грубо опхођење с регрутима. Међутим, укрепиле су ме утешне речи ст. Пајсија:

Часни Крсџ, 16. август 1971.

Мој у Хрисџу браћо Дионисије, рагуј се у Госџогу!

Добио сам твоје писмо и обрадовао сам се. Можда је и боље што се ниси упутио на Синај, јер тамошњи услови и нису тако добри.

Сад мало претрпи. Време ће брзо проћи и, уз Божију помоћ, проћи ће и војни рок. У сваком случају, то је сасвим природан пут: цару цареву, а Богу Божије.

Што се тиче усредсређености (поводом ларме), сети се школе којој си похађао. Тад те није искушавао метеж, него си пажљиво пратио предавање. На одморима си читао, не слушајући шта раде или чине они око тебе. Тад си се плашио да не поквариш оцену и да сачуваш успех. Таква, па чак и већа пажња захтева се од тебе и сада, јер више није реч о оцени него о спасењу душе.

Према томе, имај све то у виду: нека се твој ум не расплињује, него се усредсреди на молитву.

Нећу више да те замарам. напомињем ти само да је сад у центру посебно тешко. Чим ти се укаже прилика, упознај се с духовним људима у том крају.

Молим се за твоје добро трпљење и нека Христос и Пресвета Богородица буду уз тебе.

С љубављу у Хрисџу, монах Пајсије.

15. Неко је о. Пајсија упитао зашто Бог неким људима шаље бројна искушења, а неким не. Многи се на то жале. Старац Пајсије је одговорио: "Бога не занима овај живот, Њега занима онај други. Бог је праведан. Постоји, наравно, и људска правда. Окупе се тројица лажних сведока и оптуже некога, а судије су обавезне да га казне. Касније се могу појавити и други сведоци, који ће доказати истину и оправдати

га. Шта ту да се каже? Несрећни људи. Постоји, међутим, и правда Божија која је непогрешива. Срећни су они који ће бити оправдани у другом животу."

16. Многи мирјани не очекују правду у другом животу него негодују због неправди и искушења која им се дешавају у овом животу. Старац је о њима рекао: "Потребно је да укрепљујемо веру таквих људи. Ако се не укрпе вером, све ће их мучити. Уз атрофирану веру, они ће негодовати сваким поводом."

17. "Неки људи имају малу веру у Бога и мало снаге да би се борили с тешкоћама. Често се уплиће и ђаво и ствара тешкоће, како би задобио те људе. Због тога им је потребна помоћ. Сећам се да су ми, кад сам био мали и кад сам учио дрворезбарски занат, справе пале на ноге и удариле ме. Тад сам говорио: 'дођавола, 'иди до врага' и сл. Други пут ништа нисам рекао, али сам се још више озлоједио. Затим сам одлучио да, сваки пут кад се ударим, кажем: 'Велико је Име Пресвете Тројице' или 'Слава Теби, Боже'. Тако је ђаво отишао, јер сам схватио његов циљ. Треба да знамо да бивају искушења и од Бога, али да затим долази ђаво и да их чини још мрачнијим. У томе се и састоји тешкоћа."

18. "Кад неко болује, он може да разуме и бол другог. Бог нам шаље болест да бисмо платили дуг и сакупили себи благо."

IX. О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ

1. "Дужни смо да помажемо својој деци до одређеног тренутка. Затим ћемо их поверити Богу. Ангео-чувар је уз њих."

2. "Сад кад су ваша деца још мала, дужни сте да им помогнете да схвате шта је добро. То и јесте најдубљи смисао живота."

3. "Нека млади, који су започели духовни живот, обратe пажњу на узрочнике греха и нека имају позитивне мисли. Нека се сете како је једном неки старац, подвижник, дошао у град да би радио. Кад се вратио, остали подвижници су га питали шта је видео. Он им је одговорио да свет није ни видео и да је гледао само дрвеће."

4. "Видим да данашња омладина чини многа безакоња да би осетила задовољство, док би у духовном животу задобили далеко дубљу,

божанствену радост. Човек у задовољствима може да проживи минут, десет минута, десет дана, па и читаву годину. Међутим, кад их доживи, често се запита да ли у рају постоји нешто боље од онога што је овде доживео. Наши млади сматрају да ће нешто добити. Подсећају на гладну децу која сакупљају оно што су су одбацили војници – окупатори. Они то гризу и уображавају да су нешто добили, иако нису добили ништа."

5. "Обратите пажњу на малу децу: како су непорочне њихове мисли! Молитвама мале деце могли бисмо да творимо чуда, јер Господ слуша њихове непорочне молитве."

6. "Многи мирјани не стварају породицу а ако је и створе, не желе да имају децу. На тај начин уништавају саме себе."

7. "Жене треба да воде једноставан живот како би могле више да се баве својом децом онда, кад је то деци потребно."

8. "Неопходно је да младић има духовника и да следи његове савете. Тако ће избећи патње, страх и страдања."

9. Старац је о младима рекао: "Велика неустрашивост! Нове машине са залеђеним уљем."

10. "Наша деца су школе претворила у тамнице, а на северу су тамнице претворили у школе."

11. Многи родитељи имају проблеме с децом и осећају да су у безизлазном положају кад се увере да њихови напори да децу усмере на пут Божији не дају никакве опипљиве резултате. Следеће писмо ст. Пајсија тиче се ове теме и има посебан значај:

Часни Крсѝ, 6. јуна 1977.

Љубљени брајше., рагуј се у Госѝогу!

Шти се тиче Вашег детета о којем ми пишете, сматрам да ће га сурови поступци учинити још горим. Говорите с њим о добру и на добар начин и не допустите да примети колико Вас жалости што иде таквим путем. Нека се покажу дела и само дела, јер ни радост ни патња неће остати непримећене. Ви испуните своју обавезу и посаветујте га, а затим своје дете поверите Богу.

Мислим да ће Ваш труд дати боље резултате уколико буде сједињен с молитвом. Кад патите због његове разуданости и угњетавате га, неће бити резултата јер је дете узнемирено телом и нападима лукавога којем ће платити дуг.

Можда ће све то проћи. Не жалостите се, касније ће се све средити. Не примајте то к срцу јер ће оно изгубити своју чистоту, и шта ће се онда догодити?

Људи нашег времена имају један типичан грех – моду. Нека нам се Бог смиљује!

Колико год можете, потрудите се да дете не одгурнете од себе, као што сам вам већ рекао, јер би он могао да покида везе и да побегне из породице. Затим се може догодити да он због егоизма неће хтети да Вам се приближи и Ви ћете га сасвим изгубити.

Што се тиче лекара о којем пишете – у том стању у којем се дете налази, чак и да га покажете, шта ћете од тога имати? Ако га тамо одведете, то ће му само нашкодити јер ће, с једне стране, деловати његов велики егоизам, а са друге разумеће да се од нечега разболео. Ту су још и телесне страсти које не налазе задовољење и све то ће га само још више уплашити, тако да ће му бити још горе. То дете нема ништа осим младачког телесног лудила, својственог његовом узрасту; оно је достигло висок степен и постало разбуктали узрочник његовог неуздржаног живота.

Ако мислите да он има неку болест и ако Ваш лекар саветује да му дајете лекове, ја не замерам. Међутим, претрпите мало и затворите очи пред његовим испадима све дотле док Вам он не приђе и првом приликом, кад Вам се повери, уколико се он сам слабо осећа, или ако Ви приметите да нешто није у реду, одведите га код лекара.

Уопштено говорећи, не жалостите се. Бог неће напустити ово дете. Гресима данашње деце Бог неће судити онако, како је судио гресима деце нашег времена.

Молите се, и ја ћу се молити, и добри Бог ће помоћи и Вашем детету и свој деци света.

С љубављу у Хрисѝу, монах Пајсије.

12. "Данашња омладина не осећа радост жртвовања."

13. "За духовни живот детета велики значај имају породичне склоности. Ако су родитељи лукави, и дете ће бити живахно и лукаво. Једном сам срео дечака у чијем су се џепу налазиле рђаве фотографије. Предложио сам да их уступи мени и обећао му да ће за сваку од њих

добити чоколаду. Дечак је одлучно одбио да ми их да, што донекле није својствено његовом узрасту. Међутим, он је задовољство грешног гледања претпоставио сладости слаткиша."

Х. О АНГЕЛУ – ЧУВАРУ

1. "Не би требало да се удаљујемо од Бога, јер се то не може учинити без муке. Помислите да се ангео–чувар читавог живота труди да у човеков ум положи позитивне помисли, и да трпи, да страда и да се жалости кад човек греши, да би на крају сам ангео стао пред Бога празних руку. Ви само размислите о томе! То је веома горко. Већ из самог тог разлога нико не би требало да се удаљује од Бога. Односно, не би требало да преступа заповести Божије. Покажимо мало усрдности."

2. "Многи су видели свог ангела–чувара. Чим га неко види, он не жели више ништа друго. Кад се мала деца смеју, она виде свог ангела–чувара. Требало би да учите малу децу да се моле, јер Бог њих слуша."

3. "Бог се брине о свим људима и свакога штити. Сећам се једног хришћанина који је имао много деце. Једном приликом пошао је са супругом и двоје – троје деце на свеноћно бдење. Тамо, где су дошли, упитали су их: 'Где су вам млађа деца?' Отац је одговорио: 'Оставили смо их код куће. Бог је нашој деци одредио ангела, а ми смо пошли на свеноћно бдење а не на забаву! Видите ли како су они расуђивали? Према томе, ми људи дужни смо да учинимо све што можемо а Бог ће затим све уредити.'

4. "Кад бисмо видели нашег ангела и колико нам је он близу, никад се не бисмо осећали усамљено. Ми имамо још пријатеља: Јована Претечу, херувиме, серафиме и саму Пресвету Богородицу."

ХИ. О СЛОБОДИ

1. "Кад кажемо људима да је све дозвољено, онда то није слобода. То је робовање. Да би се кренуло напред, морају се надвладати тешкоће. Навешћемо пример. Ево једног дрвцета. Ми га негујемо, учвршћујемо, подвезујемо конопцем. Не подвезујемо га жицом да га не бисмо оштетили. Зар се не бринемо тако о дрвету? Управо тако и никако другачије. Погледајте детенце. Ми од самог почетка ограничавамо

његову слободу. Тек што се зачне а већ је, сирото, ограничено мајчином утробом и остаје тамо девет месеци. Чим се роди, повијају га у пелене и везују, тек што мало поодрасте стављају га у "дубак", итд. Све је то неопходно да би одрасло. Чини се да га лишавају слободе. Међутим, без тих заштитних мера, детенце би могло да умре већ првог минута."

2. "Ђаво не иде против Бога.* Ми идемо против Њега. Ђаво налази некога и полаже у њега помисао да иде против Бога."

ХИИ. ЂАВОЛСКО ДЕЛО

1. "Многи људи су несрећни. Не спавају и узимају таблете. Други су, опет, веома осетљиви и нервозни. На свима њима се испољава дејствовање ђавола. Осетљивог и нервозног хоће да учини још нервознијим, бездушног још бездушнијим, док пијаног наговара да не оставља вино него да још више пије."

2. "Ђаво ради свој посао. А ја, који сам, на жалост, монах, не радим свој посао како би ваљало. Ђаво ради свој посао боље од свих нас. Ми, хришћани, а најпре ја сам, као монах, на жалост ништа не радимо."

3. "Овај живот нам је дат да бисмо положили испите и прешли у други. Да бисмо поставили основу, морамо да водимо битку."

4. "Бог је створио ангеле. Неки од ангела постали су демони. Бог сад допушта демонима да нам помажу самом својом злбом, јер на тај начин полажемо испите. Он им не допушта да муче Његову творевину."

5. "Људи уздижу саме себе по спољашњој форми а не по суштини. Један удара другог а, уколико га је овај увредио, узвисује се у очима других људи. Људи немају љубави која би их духовно ранила: тад не би чинили оно што чине. Кад неки егоиста добије ударац, он често

* Преподобни Макарије Велики каже: "Будући слуга и творевина Божија, ђаво не искушава онолико колико би хтео и не злоставља онако како би он желео него онолико колико му заповест Божија по допуштењу дозволи. Савршено знајући све о свакоме и знајући колико свако има снаге, Бог допушта да толико буде и искушаван" (4. слово, гл. 6. и 7, цит. по Сабраним делима Игњатија Ставропољског, т. 5, М., 1998, с. 336).

схвата да је погрешно али му егоизам не допушта да се повуче. Ако се не бориш против јереси, ти јој на неки начин помажеш. Сад разумете шта се догађа."

6. "Ђаво за свакога налази одређен начин. У свету угњетава људе на један начин. Нас на Светој Гори угњетава другачије. Омладину присиљава да жудно прихвата све редом. Он улази у хришћанске породице и чини да сви изгубе разум. То је свеопште зло."

7. Често слушамо о "харизматичним" личностима које праве много буке и развијају жалосну делатност, чији је исход скретање једног дела народа на клизав пут. Старац је приповедао о следећем таквом случају. "Један потпуно необуздани грешник изјавио је да му се јавила Пресвета Богородица и рекла: 'Чедо моје, кажи људима да ће се тесалска равница претворити у море и да ће сви потонути!' Он је тада рекао привидној Богородици: 'Пресвета, ако људима прети опасност да се утопе, ја ћу их спасти, као Мојсеј! Богородица му је затим тобоже дала одговарајуће знакове за дело које је он преузео на себе: 'Чедо моје, поверавам ти цео свет. Иди у Верију код тога и тога, он ће ти дати крст да крстиш свет и да га спасеш!' Ђаво долази код некога обманутог у Верију, каже му да ће неко доћи и да му преда крст. Он га је ишчекивао и предао крст ради општечовечанског добра. Срећом, тај човек је на крају дошао овамо по благослов и исприповедао ми читаву историју. Био је то несрећни болесник. Уместо да се покаје због онога што је по својој људској природи учинио и да оде код духовника, он је пронашао ђавола. Није схватио да га је ђаво довео у заблуду. Бедник је након тога отишао."

8. Старац је приповедао свом познанику – монаху: "Једном је долазио неки младић који је био готово ђавоиман и ја сам му помогао. Увече, током читавог свеноћног бдења, могли су се чути ударци по таваници, као да неко котрља дрвене трупце или дебла. Распростирали су се и другачији, оштри звуци, као да неко удара свом снагом. Усрдно сам пребирао бројаницу, крстио таваницу и певао тропар: 'Крсту Твоме клањамо се, Владико!' Звуци би накратко утихнули, а затим би се поновило то исто. То је потрајало током читавог свеноћног бдења. Следеће недеље, онај младић је поново дошао. Опет сам му помогао колико сам могао. Увече опет – ударци и гласови, нешто рђаво. Међутим, ни овог пута нисам помислио да је то повезано с доласком оног младића. Нисам то повезивао с њим. Након извесног времена, младић опет долази. Увече се опет понавља снажан демонски напад. Врата су

силно лупала. Напрегнуто сам се помолио. Изненада се моја келија испунила смрадом који се не може ни описати. После тога, демонска дејства су престала."

9. Старац је казивао једном познанику – монаху: "Једном ми је долазио ђавоиман и душевно потпуно растројен младић. Видиш, кад човека напусти благодат Божија, тад га обузимају демони. Тај младић је поцрнео! Пао је у велико очајање. Седео је и дуго ме ишчекивао, око девет часова. Ја сам трпео. Тако је морало да буде. Затим сам га примио, јер је требало завршити посао. Да сам га задржао осам и по часова и истерао, то би било неправедно. Да би се догодило то што се догодило, било је потребно да трпим онолико часова колико је он седео код мене. На крају крајева, он је сасвим оздравио. Бави се богословљем и сад често долази да ме посети."

10. Старац је често говорио о ђавоиманима и много је трпео због њих. Имао је трајну жељу да их ослободи. Из следеће повести очигледно је да се старац борио с демонима у правом смислу те речи, имајући постојану пламену молитву којом их је на крају и побеђивао, доносећи људима мир и спокој. Дакле, старац је казивао:

"У свету обитељ Суроти дошао је један ђавоимани. Усред цркве добио је напад. Из уста му је излазила пена и урлао је. Узео сам главу св. Арсенија Кападокијског и положио је на њега. Он је рикнуо и пао. Затим сам му светитељево главу положио на груди. Почели смо да се молимо и ја и монаси. Он је тада почео да се грчи и укочио се, као да је без свести. Демон је изашао! Кад се несрећник опоравио, заблагодарио је св. Арсенију и нама. Од тог доба стално је долазио у свету обитељ и доносио дарове. Кад би се догодило да је манастир затворен, остављао би дарове поред оградe и одлазио. Једном се догодило да је тај човек у сну наводно видео светог Арсенија који му је то забранио и рекао: 'Иди из манастира и више се не враћај!' Изрекао је то врло строгим гласом и све је ишчезло. Човек се много ражалостио и, никоме ништа не говорећи, без оклевања напустио манастир. Истог часа почеле су да га спопадају помисли: 'Свети неће да ме види, неће да долазим у његов манастир, толико сам нечист!'

Обузело га је очајање. Поново је почео да води грешан живот, горе него раније, и поново је постао ђавоиман. Овога пута, међутим, било је теже него раније. Мучио је своју породицу. Борио се с демонима, видео их је својим очима. Био је храбар борац. Демони су га ударили и бацали на земљу а он им је говорио: 'Не прилазите сви заједно,

приђите један по један!" Подносио је демонске нападе. Изговарао је, наравно и молитву: 'Господе Исусе Христе, помилуј ме грешног!' Сваки пут, кад би изговорио ту молитву, демони су му дошаптавали: 'Не изговарај то име. Стално говори: Казанцакис, Казанцакис, или друга имена!' Он је почео да верује како та имена имају силу молитве и записивао их је на папир.

Несрећник је касније дошао и пронашао ме на Светој Гори. Ушао је у моју келију и испричао ми о новом, још горем стању ђавоиманости у које је поново пао. Тражио је да се помолим за њега. Мало је јео и ја сам га положио на кревет да се одмори. Почео сам да се молим за њега. Изненада – а ја сам био у одаји у којој се он одмарао – разлегао се звиждук као да је пролетео метак: несрећника су одмах шчепали демони и одбацили на четири – пет метара. Почео је да урла и да избацује пену. Демони који су се налазили у њему почели су да вичу и да му прете. Говорили су му срамне речи и скидали одећу коју је имао на себи. Покушавали су да га свуку. Демоне нисам видео, али сам видео његову одећу која се ковитлала, слушао сам непристојне речи које су демони изговарали. Истог часа сам их заборављао. Нисам знао шта да учиним. Међутим, брзо сам се снашао. Отишао сам у горњу одају и узео палац св. Арсенија Кападокијског. Њиме сам прекрстио ђавоиманого, изговарајући при том разне молитве. Он се на тренутак примирио, али чим сам га напустио догодило се оно исто. Такво стање потрајало је два – три часа. Затим је све прошло. Он је почео да плаче и да ми захваљује. Рекао је да су на њега насрнула четири демона и да су њиме ударили о зид, док га је пети вукао за нос. Провео је ту још неко време а затим је отишао. Тај човек се од тада добро осећа!"

11. "Ако неком ђавоиманом кажеш: 'Господе Исусе Христе, истерај нечистог духа из Твог створења', ђаво ће се истог тренутка збунити. Сећам се да је у манастир у Суроти дошао један студент који је рекао да у њему живи демон. Показивао је своја ребра и стомак и рекао да га мучи демон. Осим тога, демон је приморавао младића да изговара срамне речи и довео га до очајања. Да бих утешио младића, рекао сам му да демон није у њему него да доживљава спољашњи демонски напад. Пошао сам у храм, узео делић светих моштију и држао их у руци. Студент је био окружен народом и монасима који су пребирали бројанице. Приближио сам му се и упитао у које га место удара демон. Показао ми је то место и ја сам на њега положио руку у којој су биле свете мошти. Изненада је урликнуо: 'Опекао си ме, опекао си ме', а затим је почео да испушта пену и да се изругује. Тад сам за себе изговорио: 'Господе

Исусе Христе, истерај нечистог духа из Твог створења! После једног тренутка, демон га је затресао и бацио на земљу, а он је почео да се тресе. Толико се ударао да му је одећа била покапана свећама и заливена уљем из кандила. Подигли смо га и изнели из цркве. Читаво његово тело потресала је дрхтавица. Демон је изашао и младић је оздравио!"

12. "Често су ми доводили малу децу и говорили да су опседнута. Да бих се уверио да је заиста тако, узимам делић моштију светог Арсенија и стежем их у длану једне руке. Истовремено стежем и другу руку. Тада видим да ли је у детету демон јер ђавоимани са страхом и трепетом гледају управо у ону руку у којој се налазе свете мошти, а не у ону другу. Понекад потапам свете мошти у воду коју затим дајем опседнутим малишанима да је испију. Онима који не прилазе води најпре дајем слатко, ратлук, мед и сл. како би ожеднели а затим и попили мало оне воде. Након тога добијају напад, а неки бивају и исцељени. Ако дете није опседнуто него једноставно душевно оболело, не догађа се ништа од горе наведеног."

13. "Данашња аристократија одлази код свакаквих медијума и магова, користи воштане ликове божанства Кад. Ти људи желе да нашкоде својим непријатељима, да им упропасте очи, главу, ногу, итд. Маг ради тога забада иглу у воштану лутку, и то управо у оно место које хоће да позледи, а тог човека уистину напада демонска сила. Природно је, међутим, да се то догађа само грешним и непокајаним људима."

ХИИ. О СВЕШТЕНСТВУ

1. "Свештеник је дужан да све људе подједнако прихвати. Сви ти људи су његови ближњи. Кад му дођу непријатељи Цркве, нека их прими исто тако. Ако већ долазе код њега, то значи да желе да им он нешто да. Нека их све прими, не правећи разлику."

2. Кад сам обавестио старца Пајсија да желим да postanем ожењени свештеник, послао ми је следеће писмо:

Часни Крсти, 25. октобра 1973.

Љубљени браће Дионисије,

добио сам твоје писмо и обрадовао се. Нека те Бог укрепи да прихватиш ту прекрасну службу коју си изабрао и да је испуниш по мери својих снага.

Молим се да испуниш ту важну службу како због самога себе, тако и због душа о којима ћеш се брини. Читајући дела Светих Отаца, потруди се да поставиш добру основу на њиховим чврстим темељима Светих Отаца. Потруди се да задобијеш истинску љубав Божију и духовну снагу а не сваку нечистоту и људске слабости. Кад ми будеш писао, напиши ми шта се догађа у Албанији. Има ли извесне слободе и могу ли тамо да дођу људи који ће подржати несрећне хришћане, нашу браћу?

Засад ништа више. Клањам се твом оцу и поздрављам све познанике.

P.S. Поклони пуно пажње улози свештеникове супруге. Требало би да она у свему помаже. Посебну пажњу обрати на унутрашњу лепоту душе, а тек онда и на све остало, спољашње.

С љубављу у Христју, монах Пајсије.

3. На моје питање како можемо да се приближимо равнодушном човеку, старац је одговорио: "Наша је дужност да у њега унесемо мало позитивног немира а затим ће се све средити. Ако не поседује позитивну узнемиреност, њега ће руководити ђаво и осетиће демонске нападе. Дужни смо да покренемо сву дугмад да бисмо се ускладили с његовом фреквенцијом а он ће нас тада послушати и добити помоћ."

4. Са старцем сам много пута разговарао о парохијама наше епархије. Знао је да би ми одговарало неко забачено село, где бих могао да будем сам и где бих имао времена за духовно делање на себи. Два месеца после мог рукоположења добио сам следеће писмо:

Часни Крсїї, 21. мај 1974.

Љубљени ђаконе Дионисије, блајослови!

Поводом парохије сматрам да би ти велико село којем је потребан свештеник и које је близу Митрополије дало много могућности и за рад на себи и за духовно старање о пастви.

Тражи једноставан живот како би био слободан од тегоба световног духа и да би, истовремено, имао довољно времена за духовно делање.

О једном мом познанику старац је написао следеће:

Потруди се, ако те послуша, да му помогнеш да се ослободи световног духа који поседује, јер ће иначе ступити на снагу духовни закон: 'Ко хоће да се узвиси, понизиће се'. Жао ми је јер је он добар дечак, али је задобио славољубље и уколико више расте, утолико расте и ис-

празност. Он тежи да се испуни испразним делима (а она не испуњавају) и зато се увећава његова патња. Немој му ово говорити да га не би ухватила паника. Ово ти пишем да би ти увидео његову склоност ка духовној болести и да би му помогао на одговарајући начин.

То је засад све. Молим се да ускоро чујем да си рукоположен за презвитера.

*С љубављу у Христју,
твој браїи монах Пајсије.*

5. Пет месеци након мог рукоположења у чин презвитера, ст. Пајсије ми је написао следеће писмо:

Часни Крсїї, 2. октїобра 1975.

Љубљени мој браїе, оче Дионисије, блајослови!

Твоје писмо добио сам још пре два месеца, али ти нисам одговорио. Као прво, то је зато што су ме упутили у манастир Ставроникита, где се и сад налазим. Као друго, одлучио сам да на неколико месеци прекинем преписку јер су неки од ње, на жалост, начинили обичну моду.

Све то време мислио сам на тебе, још одонда откад си донео такву одлуку. Дознао сам да си долазио на Свету Гору (уз Лукин благослов) и ражалостио сам се што се нисмо сусрели и поразговарали о теми о којој си ми писао.

Том расејаном свету приближи се, колико год можеш, с простотом, смирењем и делатном љубављу. Не посматрај све што се дешава него прави приговоре само у вези с оним важним: свет је изморен и узнемирен и не подноси сталне приговоре, ма како исправни они били. Осим тога, данашњи свет је веома егоистичан, горд и грешан до сржи костију, због чега непријатељ и има власт над њим. Већина људи налази се под његовим дејством и зато не прихватају божанствене речи.

Потруди се да, колико год будеш могао, будеш добар пастир. Ради на себи и увидећеш да ће те твоји парохијани подражавати и постати добри људи и без неког твог посебног труда над њима. Према томе, требало би да се свако потруди над собом испуњавајући своје обавезе, и то ће бити скроман труд за ближњег.

Нећу те више замарати. Добри Бог ће те просветлити да твориш Његову свесвету вољу. Молићу се да би се и ти молио. Ако сматраш да ти у одређеним питањима могу помоћи својим саветима, слободно ми пиши, као брату.

*С љубављу Христјовом,
твој браїи монах Пајсије.*

P.S. Не знам да ли контактираш с Кефаловрисом и да ли познајеш тамошњег свештеника. Ево шта се догодило: добио сам поуздано обавештење да је Продромос Корциноглу (из Конице) у време 1942–1943. предао делић часних моштију св. Јована Златоустог једном болеснику из Кефаловриса али га он није вратио. Тај делић светих моштију потиче са трпезе храма Светих мученика Варахисија и Јоне у нашем селу, Фараси Кападокијској.

Хтео бих да добијем ове мошти (заузврат бих дао мошти другог светитеља), јер имају везе са светим јеромонахом Арсенијем који је умро 1924. у Керкири. После њега ове мошти узео је Продромос Корциноглу, његов црквењак.

Ускоро ће се појавити житије старца Арсенија. Нисам могао да дозволим да он остане непознат, јер га почев од 1970. Бог непрестано прославља чудесима. Према томе, буди веома обазрив да не стекну утисак да ћу доћи и силом отети делић св. моштију. Убеђен сам да се оне сад налазе у храму. Желео бих да добијем тај мали благослов. Захваљујем ти.

С љубављу у Хрисџу, монах Пајсије

6. "Један мој познаник, монах, пошао је с групом на екскурзију. Међу људима у групи био је и један човек који уопште није веровао у Бога. Њега су повели јер је био нечији познаник, иако је и сам признавао да не верује. Док су остали међусобно разговарали, монах је пришао неверујућем и на свој начин протерао из њега узрочнике неверја, али тако да то други нису приметили, док је то овај човек разумео. Догодила му се промена и све му је изгледало као небеска дуга. Захваљујући монаху, тај човек је поверовао у Бога."

7. "Често се догађа да човеку кажемо две – три духовне речи и да се он измени. Ми тада кажемо: 'Ево, спасао сам човека!' Верујем да би човека који је наклоњен добру, чак и да га ми не преобратимо, могли да преобрате и медвед, и лисица, и било шта друго. Чувајмо се лажног апостолства."

8. Старац је говорио о старцу Тихону: "Тај старчић је свој живот учинио крајње једноставним. Није имао послушника и био је слободан од сваке неудобности јер су оне ствари које ми називамо удобностима у суштини неудобности. Удобност је кад поједноставиш свој живот и кад га ограничиш на најнеопходније. Човек се тад ослобађа."

9. "Не треба захтевати од другог да води духовну борбу. Ништа нећеш постићи ако он нема склоности ка томе. Ту се догађа као и са храном. Ако неко неће да једе а ми га на то присилимо, он ће то повратити."

10. "Свету су сад потребни добри духовници. Сад је мало добрих духовника па чак и она неколицина која постоји, кад јој дође мноштво народа, ужурбано ради свој посао. Као добар хирург који врши много операција и на крају због умора није у стању да учини све што је потребно. Кад би било добрих духовника, не би било толико психијатара."

11. На питање каквим правилима треба да се руководи духовник приликом исповести, старац је одговорио: "Духовник мора да види сваког појединца и да дејствује у складу са тим. За мене је духовник, који извршава чин не испитујући сваки случај понаособ, једноставно преступник."

XIV. О МОНАСИМА

1. "Монах се не би могао оправдати кад не би тежио сфери свеопште љубави. Улива поштовање његова жеља да изађе из своје мале породице и да ступи у велику. Бог не захтева да старешина породице достигне такво стање."

2. "У манастир не треба да уносимо свет и његове обичаје, удобности и раскош."

3. "Нека се послушање не подноси као несрећа или као напоран рад. Старац или старица који изговарају 'да' или 'не' нису Диоклецијан. Требало би да им будемо благодарни што се старају о нама. Не противуречити и не одбијати послушност."

4. "Чим оде из света, монах своје ближње поверава Богу и заборавља на њих. Бог се тада обавезује да ће им помоћи. На тај начин монах одлази из своје мале породице и ступа у велику породицу Адамову. Он не спомиње своје нити се посебно моли за њих. У свим људима видим своје родитеље, браћу, рођаке. Прекинуо сам раније контакте. Кад ја не мислим о својим ближњим, о њима мисли Господ."

5. "Мој највећи непријатељ је гордост због монашког чина. Тешко монаху који само промени име а затим не задобије безмолвије и, уопште, почне о себи да уображава такве ствари какве у стварности не постоје."

6. "Долазила су овде двојица римокатолика, по занимању архитекти, за које ми се чинило да су добра деца. Рекли су ми да православно монаштво нема никаквог смисла, док њихово монаштво развија огромну мисионарску делатност. Објаснио сам им да је мисија монаштва сасвим другачија. Она се разликује од мисије свештеника у свету. На крају сам им рекао: Погасите светионике на гробенима, и шта ће се догодити с лађама? Монаси и јесу светионици."

7. "Монах не одлази из света зато што га мрзи него зато што га љуби и што му на тај начин најбоље може помоћи у стварима које не решава човек него се решавају само по божанском надахнућу."

XV. ОЖЕЊЕНИ ИЛИ НЕОЖЕЊЕНИ?

1. Многи млади верници наилазе на тешкоће одлучујући који ће пут изабрати у животу: да ли ће основати породицу или ће остати безбрачни? На тој раскрсници сам се нашао и ја након што сам демобилисан из војске. Сматрао сам да ће ми користити да затражим помоћ од ст. Пајсија. Ево шта је он написао у одговору на моје писмо:

Часни Крсћ, 14. јуна 1973.

Здраво, љубљени браћо Дионисије!

Добио сам твоје писмо и радујем се што си већ појео свој војнички хлеб. Слава Богу.

Сматрам да је сад неопходна размена мишљења, јер од једног или два писма неће бити користи. Циљ ми је да ти помогнем да будеш опрезан и да не паднеш у неко непоправљиво искушење.

Ако мислиш да постанеш ожењен свештеник, онда немам ништа посебно да ти кажем. Ако пак хоћеш да будеш неожењен, онда ти је или превасходно потребна поука и у том случају би требало да се духовно обнавиш да би се духовно наоружао, или би пак требало да живиш поред другог неожењеног клирика, како бисте један другоме узајамно помагали.

Што се тиче свете обитељи Стоми, могу те упознати са свим тешкоћама с којима ћеш се суочити, како од стране Митрополије тако и од стране народа.

Оно што је најопасније јесте твоја младост, неопитност у монашком животу и мноштво непријатељских подвала за које ти и не знаш, због чега ћеш врло брзо пасти у искушење. Не веруј својој детињастој ревности.

Ја то осећам и пишем ти. Трбало би да дођеш пре него што се за било шта одлучиш и, наравно, помоћи ћу ти колико год могу у ономе што ти будеш желео. Као што знаш, ни у чему не тражим сопствену корист, него само корист за душу другог и општу корист за нашу Цркву.

Радоваћу се ако постанеш добар свештеник да би, ма где се налазио, помогао мајци – Цркви, а за то ћеш бити од користи било да си ожењен или неожењен.

Природно је да ће за мене бити велика радост ако постанеш јеромонах у обитељи каква је, на пример, горепоменути Стоми.

На жалост, на копну влада незнање о монашву.

Нећу те више замарати. Све ово сам ти рекао са саосећањем и братским интересовањем. Како те просветли Бог, тако и поступај.

*С љубављу Христјовом,
твој браћ монах Пајсије*

2. Занимљиво је и његово следеће писмо које се тиче узајамног односа супружника.

Часни Крсћ, 26. септембра 1974.

Здраво, браћу Георгије!

Добио сам твоје претходно писмо, али ти нисам одговорио јер је то тема за духовника. Све што могу да учиним јесте да се молим.

Колико год је могуће, настој да се према својој супрузи односиш духовно, како би међу вама постојала љубав и узајамно разумевање. Тако поступај и са децом. Истински духован човек има обичај да попусти, о чему говори и апостол Павле. Снажни би требало да носе терет како би слаби могли да предахну, уместо да и снажни и слаби носе само своје бреме.

Ето толико. Ништа више. Нека Христос и Пресвета Богородица буду уз тебе.

*С љубављу Христјовом,
монах Пајсије*

3. Један младић упитао је старца шта да чини у животу, односно који пут да изабере и шта од њега жели Бог. Старац му је одговорио: "Дете моје, Бог жели оно што желиш и ти. Бог никога не присиљава да следи овај или онај пут. Бог је духовни Началник и Он уважава човекову слободу. Он није војсковођа да би све сврстао у један строј. Ево шта хоће Бог: да часно испуниш оно што си изабрао. Ако изабереш да будеш монах, онда буди добар монах. Ако одабереш породични живот, онда буди добар отац породице."

XVI. О БОГОСЛОВИМА

1. "Различита богословска гледишта просејте кроз светоотачко сито. Дужни сте да их просејете на основу Отаца и да одбаците смеће и љуску. Истражујте на основу Отаца. Ево вам примера. Постоји бакар, бронза и злато. Бакар је и добар и лош, бронза је и добра и лоша, злато може бити од дванаест карата али и од двадесет четири карата. Изабраћете злато од двадесет четири карата. Остало такође може послужити, али сви дају предност злату."

2. "У богословским круговима познавао сам неке који су се бавили следећим питањима: Ко је написао ту књигу? Ко је саставио критичке примедбе, итд, односно бавили су се историјским питањима. За име Божије! Да ли је та књига од почетка православна и светоотачка? Ако је тако, изучаваћу шта каже отац Цркве и запитати се: 'Где се ја налазим? Где се налази он? Шта да учиним?' Знате ли да бављење самим собом представља напор, док је бављење другима веома лако!"

XVII. САВРЕМЕНИ ЧОВЕК

1. "Данашњи људи удаљили су се од духовника и загушили су их помисли и разнолике страсти. На исповест одлазе код психијатара. Узимају таблете да би заборавили на проблеме који их муче. Тек што прође мало времена, а проблем се поново појави, и опет се дешава исто. Поново раде исту ствар. Међутим, ако би свако себе изнутра довео у ред, спавао би као јагњешце и не би гутао таблете."

2. "Свет је изгубио смисао живота и требало би да га пронађе. Неверје наноси огромну штету. Све почиње од њега (неверја)."

3. "Зло се откинуло с ланца и све се зацрnilо као преорана њива. Међутим, ако ту њиву засејемо, она ће се зазеленети, а на пролеће ће донети плодове. Тако сада свет живи у тами зла. Могло би да наступи и добро време. Међутим, за то је потребна сетва."

4. У наставку, старац је рекао: "С друге стране, примећујем и позитивну забринутост и повратак у манастире. Нека Бог помогне том повратку. У сваком случају, сад живимо у мрачном периоду. Људи ће се вратити. Увидеће да долази до неспоразума. Тешко ми је да схватим како и образовани људи стварају велике неспоразуме."

5. "Вероватно је дошло време кад ће једни певати и пити у центри-ма а други одлазити у цркве и манастире на бдења."

6. "Данас рђавог човека представљају као доброг. Масона, на пример, представљају као доброг и богобојажљивог, док он сам држи торбицу у којој се скрива ђаво. Масон тврди да људе води по правом путу, а кад их он предводи ђаво из торбице показује један рог. 'А шта је то', питају радознали људи чим се увере да је то ђаво. Масон им каже: 'То је плави патлиџан, пођите за мном!' Другим речима, и кад знамо да се творе демонска дела, они се труде да нам их прикажу као добра и корисна."

7. "Нека свако дела за Бога онолико колико може, брижљиво и с благодарењем. Оставимо мирјане. Ти несрећници су, с њиховим световним опажањем ствари, напунили психијатријске клинике. Они говоре: ето, он је срећан јер је изградио вилу, а ја нисам имао среће у животу, итд. Затим почињу да раде без предаха. Не схватају да управо није имао среће онај који је изградио вилу већу него што му је потребно. Раде и не жале себе, све их мучи, а заузврат добијају само несрећу и меланхолију. Међутим, и они који су "имали среће" доживљавају то исто, јер и они све опажају на светован начин. Кад у људима царује егоизам, онда је благодат Божија далеко!"

8. "Људи се сад радују материјалним стварима. Ако имају нов аутомобил – поскакује им срце. Ако имају велику кућу – поскакује им срце. Ако имају одећу, обућу и остало – поскакује им срце. Ако пак купе јахту – опет им поскакује срце. Другим речима, радују се свему што је материјално. Они, међутим, који живе анђелским животом, на све то гледају као на отпатке."

9. У погледу понашања савремених људи, старац је посетиоцима исприповедао следећи случај: "Био је један старац, пастир, који је живео у шумској колиби. У време рата, од те колибе су начинили складиште. Испунили су га свим и свачим: храном, пићем и осталим. Једног лепог дана војници су се најели печења и били скоро мртви пијани. То исто је учинио и старац. Услед њихове непажње дошло је до пожара и пламен је захватио колибу. Један војник се тад обратио старцу: 'Чича–Атанасије, гори колиба!' Овај му је на то одговорио: 'Нека гори, јадо!' Као што видите, старчић је живео на сасвим другачији начин и нимало се није бринуо за свој дом. Тако чине и људи. Они живе материјалним стањем и нимало се не брину о духовном. Своје срце предају материјалном, а затим се удаљују од Бога."

10. "Данашњи народ је погодан само за параду, али за битке није. Не говорите им о биткама. Међутим, може се догодити да се на ваше очи подигне ветар и да се разбесни олуја, и тад ће се све променити. Сад је потребно да се испод позлате покаже бакар."

ХVIII. О ОГЛАШАВАЊУ МОРАЛНИХ ГРЕХОВА

1. "Није православно износити на увид било чије моралне грешке. Наведимо пример. Претпоставимо да на путу лежи нечистоћа. Када буде туда пролазио, разборит човек ће узети даску и покрити је, како не би изазивала одвратност. Други ће, напротив, уместо да је прекрије, почети да је разгрће, тако да ће се смрад још више раширити. Шта је он учинио? Баш ништа. изазвао је још веће зло. Не треба прекопавати по туђим гресима. Заповест *Кажу Цркви* нема тај смисао да све треба јавно разгласити. Данас није све Црква. Црква су они који живе како то хоће Христос, али не и остали који се наоружавају против Цркве, као што чине масони, јеховисти и други."

2. Кад се пре неколико година у Цркви разбуктао скандал чији је зачетник био један епископ, многи су се код старца распитивали о томе. Он је одговарао с великим расуђивањем: "Не познајем тог човека и не могу да знам да ли се уистину догодило то о чему ми говорите. Ако се догодило, Бог је допустио да падне у грех јер се иначе могао погордити и изгубити душу. Сад му је Господ дао повољну прилику за покајање."

ХIХ. КАКО СЕ ПОНАШАТИ ПРЕМА БОГОХУЛНИЦИМА

Живећи у заједници, хришћанин често од разних људи слуша најстрашније хуле. Његово огорчење је дубоко и он осећа потребу да на неки начин одреагује. У следећем писму, које сам добио током војне службе, о. Пајсије са духовне тачке гледишта разматра општење с богохулницима:

Часни Крсїї, 20. јануара 1972.

Браїше Дионисије, радуј се у Госїогу!

Добио сам твоје писмо и обрадовао се што служиш заједно са Солуњанима, јер ћеш бити уз своје познанике и укрепићеш се. Схватам колико је тешко кад је човек принуђен да борави међу људима који су сабрани са најразличитијих страна. Заблагодари Богу макар за то што служиш у мирнодопско време и што се све тешкоће могу развејати уз мало трпљења.

У вези с твојом темом. Пишеш да готово сви око тебе хуле на Бога. Ево шта ћу ти одговорити.

1. Сматрам да смо дужни да се потрудимо да не будемо узрок њиховог богохуљења. Ако хуле на Бога из других разлога, ту је такође потребно расуђивање. Ако је богохулник безочан, било би добро да се претвараш да га не слушаш и да на њега не обраћаш пажњу. Ако је добре нарави али се изругује због рђаве навике, ти изнеси примедбу. Ако је добре нарави али велики егоиста, немој стављати строгу примедбу него, колико можеш, смирено и ражалашћено.

2. Силом својих врлина разобличуј оне који се свађају с тобом... и обарај их са смирењем и спокојних усана. Разобличуј развратника својим доличним понашањем, а бестиднике скромним погледом твојих очију! Тако нам говори авва Исаак, а у томе се састоји и еванђелски став.

Требало би да се радујемо уместо што се ражалашћујемо кад се људи и без наше кривице грубо понашају према нама. Није неопходно да се трудимо да нас људи оправдају кад смо у праву. Бог је праведан и ми ћемо управити поглед ка другом животу. Због тога нема смисла да тражимо разумевање од других људи, да би били добри према нама, признали наше вредности, да нас не би вређали, итд. Онај ко то тражи у овом животу треба да зна да га пут којим корача неће одвести у рај.

Ето, тако је, брате Дионисије. Нека те чувају Христос и Пресвета Богородица.

С љубављу Христїовом, монах Пајсије.

XX. РАЗНЕ ТЕМЕ

1. На питање да ли душе светитеља осећају да их призивамо и да ли о. Пајсије поседује потврду о томе да га они слушају, старац је одговорио: "Имам потврду да ме светитељ чује, будући да и ја чујем њега. Има ли потребе да о томе и даље говоримо?"

2. "Догађа се да, ако нешто кажеш другима, буде као на туристичком путовању. Дели се све што је потребно. Онај ко поседује нешто духовно, даје другоме да би му помогао да оде у рај и при том не мисли на себе. Међутим, шта се догађа ако га људи хвале више него што је потребно? Једни имају користи а други немају. Бог, наравно, види човекову намеру, али је неопходно да и ми сами будемо обазриви. Рђаво је ако дође до таквог туристичког путовања, односно ако један верујући говори другом нешто да би му помогао а овај почне да га хвали."

3. "Постоје многи снови који потичу од борбе. На њих треба обратити пажњу. Међутим, у односу на снове уопште морамо бити веома опрезни."

4. "Бог не предодређује, Бог унапред зна. Као Свезнајући, Он суди о сваком човеку – да ли ће му открити истину Христову? Господ посматра: ако човек постане православан, како ће живети? Сагласно томе Он и расуђује."

5. "Кад умру немилосрдни људи, поручите им парастосе и превасходно дајте милостињу. Постоји много сиромаша. Једноставно давање милостиње убогом вредније је од мноштва проливеденог зноја."

6. "Правили су гробнице које не прокишњавају, али то никако није спасавало тела покојника од трулежности, иако постоје средства која је спречавају. Због тога морамо бити опрезни у својим расуђивањима. Природно, у многим случајевима је узрок трулежности грех."

7. На питање да ли светогорски монаси добијају пензију од осигуравајућег завода, старац је одговорио: "Не знам, можда неки и добијају. Овде не постоји потреба за пензијом. Ако и постоји нека потреба, манастири дају 'благослове'. У сваком случају, живим тако како живим, без обзира да ли добијам пензију од осигуравајућег завода или не. Ако ми дају из друге ризнице, све ћу имати. Узећу нешто мало из ризнице

трпљења, нешто мало из ризнице молитве, нешто мало из ризнице љубави, итд. Из тих ризница треба да добијамо помоћ."

8. "И ми смо дознали за радиоактивност. Шта да вам кажем? Уколико би до загађења дошло на једном месту, рекли бисмо да одатле треба отићи. Сада, кад је оно свуда продрло, ничега неће бити. Ми овде на Гори носимо свој крст и све једемо. Чега да се плашимо? Зар Господ није рекао да верујући, *ако и смртно што појију, неће им наудићи* (Мк. 16; 18)? Не узрујавајте се."

9. "Постоји разлика између чуда наше вере и чуда других вероисповести. И хоџа може да сатвори чудо помоћу разних магијских поступака. Он тежи да виде светлост док ми, кад нам ђаво покаже светлост и пошаље блистање, okreћемо леђа. Други затварају нос, напрежу уши и трљају очи а затим виде халуцинације. Ми тражимо чуда од Бога и не опшtimo с ђаволом него, напротив, даноноћно војујемо с њим."

10. Једном сам упитао старца да ли клирик – предавач треба да буде члан синдиката, а он ми је одговорио: "А шта је то? Раније тога није било. Претрпите. Умириће се и ти ветрови. Вера у Бога разрешиће све ваше проблеме. Ако нема вере, све ствара тешкоће и многи долазе до самоубиства."

11. "Ђаво је сада подивљао. Дошла је његова власт, он је заузео место и на његовим личним картама налазе се три шестлице."

12. На моје питање због чега је данас много младих који приступају монаштву које значи одрицање од свега световног док, истовремено, немају жељу да буду свештеници у свету, старац је одговорио: "За то су криви епископи који на неки начин спречавају младе у томе, па чак и онима, који су постали свештеници, стварају проблеме или их оптерећују административним и сличним пословима. Исто тако, не допуштају да се развијају манастири који су постали духовне оазе. Иако постепено, у свету ипак долази до позитивне забринутости и манастири су потребни да би помогли, како свештеницима тако и мирјанима."

13. На питање да ли би требало крштавати децу чији родитељи нису у црквеном браку, старац је одговорио: "Шта су учинили несрећници? Погледајмо родитеље и разјаснимо због чега нису закључили црквени брак и, опет, због чега желе да крсте децу. Одатле ћемо поћи."

И они имају неке своје разлоге. Требало би да видимо шта их мотивише. То је као завртањ: ако се не притисне, неће се добро заврнути. Тако су и они нешто препатили и сад желе помоћ."

14. Кад су неки младићи упитали о. Пајсија да ли се могу купати у мору заједно с девојкама, он им је одговорио: "Не, не треба тако да се купате. Погледајте два мала брата. Ако од њих затражите да се свуку, они ће се удаљити један од другог. Они се стиде... А одрасли? Не треба се купати чак ни на пустом месту, јер ако уђеш у воду и почнеш да се запљускујеш, онда је то наслада."

15. На питање зашто Бог није уредио да се сједине такви брачни другови који би водили духован живот, старац је одговорио: "Било би добро кад не би постојао ђаво. Међутим, ђаво постоји. Нема сумње да љубав Божија све устројава. Да би спасао рђавог мужа, Бог му даје прекрасну жену, и супротно. Стрпљења, браћо, и све ће проћи. Данас је све променљиво и нема ничега трајног."

16. "Не треба се сукобити с људима ако имају другачије погледе. Пажњу треба обратити једино на комунисте. Ако пак и они верују у Бога, онда не треба правити никакву разлику."

17. "Северни део континента изградили су велики и њих би требало канонизовати. Сад ћемо се вратити у живот. Од нас се захтева расуђивање да бисмо избегли крајности и да не бисмо стварали пометњу у свету."

18. О грчком народу који не иде правим путем, ст. Пајсије је рекао: "Као Јелини, ми ништа не радимо. Биће срећа ако Бог сад нешто учини, јер се другачије не бисмо сагласили. Можда ће Бог све уредити, тако да након извесног времена нећете моћи да нађете неверујућег човека. Сад свако треба да се потруди. Живимо у рђава времена. Многи би светитељи пожелели да живе у нашој епохи, јер би имали повољну прилику да се подвизавају. И многи побожни хришћани би пожелели да живе у нашој епохи, јер би се и они подвизавали. Ми, на несрећу, водимо овакав живот."

19. Након путовања на којем се бавио неким пословима у својој постојбини, Фараси Кападокијској, старац ми је послао разгледницу са сликом цркве Свете Софије. Ево шта је на њој писало:

Пре неколико дана дошао сам из Свете Софије. Било ми је веома болно да је видим у нечистим турским рукама. Они су оскрнављивали васцелу престоницу. Нека да Бог да ускоро ишчезне њихов полумесец и да и Град и Света Софија поново буду наши. Амин. Амин. Од Константинопоља – Анкаре – Кесарије, на двеста километара у дубини Анадолије, налази се моје село, Фараса Кападокијска. Кад сам тамо стигао, уверио сам се да Турци постају веома узнемирени када виде Грке, чиме показују да те земље нису њихове него да су их отели, и због тога се плаше.

Буди ми здрав.

Монах Пајсије

20. Током 1975. г. бавио сам се прикупљањем различитог материјала и сведочанстава која би ми могла помоћи да напишем житије новомученика Јована из Конице, пострадао 1814. у Агринији. Скицу тог дела послао сам поштом старцу Пајсију да би он изрекао своје мишљење. Старац ми је послао следеће писмо, где је изложио корисна обавештења и савете којима сам се руководио у овом раду. Тако сам 1979. г. објавио књигу "Свети новомученик Јован из Конице" (48 стр.). Ево тог писма:

Часни Крсти, 20. марта 1976.

Љубљени мој оче Дионисије, блајослови!

Пре месец дана добио сам животопис светог новомученика Јована из Конице, али ти нисам писао да не бих журио и да бих показао мало стрпљења и помолио се.

Не знам да ли контактираш с Ангелосом Цонгасом. Он поседује много материјала и канон који је саставио један свештеник из Конице. Ми смо заједно с Ангелосом уложили много напора (Ангелос се посебно трудио и заморио) али, на жалост, код тадашњег владике нисмо наишли на разумевање. У пролеће, пре девет – десет месеци, долазио је свештеник из цркве Светог Димитрија у Агринији: он се трудио и радио као нико други и могао би много да ти помогне ако се повежеш с њим. И ти би могао да добијеш материјале оца Демостена, да извршиш то добро дело.

Сматрам само да никога не треба пожуривати у тим пословима, ни с једне стране и ни због каквог разлога. Твој рад је добар, али је донекле писан у журби.

Молим се Богу да подари снагу и божанствено просветљење како би све изашло на добро. Желим ти здравље током преосталих дана Четрдесетнице.

С љубављу Христјовом, монах Пајсије

21. "Пре грехопада, животиње у рају биле су драги човекови пријатељи. Адам је поседовао дар прозорљивости, односно духовну телевизију. Он је сагледавао потребе животиња и помагао им. Орао је био научен да једе само мртве животиње, али је затим подивљао па је почео да једе и оне живе. Све животиње су биле питоме и подивљале су тек после грехопада."

22. Неко је упитао старца о садашњој ситуацији и, уопште, о људском роду, а старац је одговорио: "Не узрујавајте се. Многа наређења неће успети ни да откуцају. Наш род ће се увеличати, иако би наши лажни пријатељи хтели да га помешају са блатом и да им за то још будемо захвални. Бог то, наравно, неће дозволити. Хелада ће се отворити Истоку. Турска ће бити приморана да плати свој дуг."

23. Старац је рекао да су "Поџак* у Тракији Грци" и казивао је о ономе што га је учврстило у том уверењу. Једном је присуствовао крштењу неког пунолетног Помака, које је обављено у Комотини. Дали су му име Апостолос. После крштења појавио се један човек и рекао: "О, несрећниче, кад су те крштавали требало је да кажеш да ти дају име Костас а не Апостолос, јер се и твој прадеда звао Костас!"

24. "Византија је родила Свету Гору а Света Гора би, уколико издржи и не допусти уплив световног духа, могла да роди Византију!"

25. Посетиоцу који је много волео Малу Азију старац је рекао: "Ти би рекао: Мала Азија – Велика Грчка."

26. Једном свом познанику старац је рекао: "Немој мислити да ће се спасти само они који су дошли на Свету Гору. Ти можеш да живиш у свету, са женом и са децом, и да се спасеш."

27. "Христос је кисеоник, а ми од Њега правимо угљен-диоксид."

28. Старац је рекао студентима који су били дужни да полагају одређене предмете: "Не будите дужници! Ако тако будете научили, дуговаћете и у бакалници, и на тржници, и на сваком другом месту!"

* Стари назив за Бугаре – муслимане.

29. "Онима који су у јерес пали из незнања Бог ће допустити да се преобрате. Они, који су је прихватили из егоизма, неће се вратити."

30. "Европљани имају наслеђене навике и они су се научили да буду културни. Дакле, они због своје култивисаности бацају папире у корпу за отпатке. Код нас, међутим, није постојала таква култура. Ми смо имали страх Божији, а сад нам ништа од њега није преостало. Због тога доносимо законе о абортусима, о разводу, о опорезивању блуда (уместо да се порнографија забрани), итд."

31. "Некад су људи живели веома једноставно, без удобности какве ми данас имамо. Сећам се да су раније они, који су желели да пођу на Свету Гору, долазили у Трипиту (залив у близини Уранополиса), распростирали велики комад црне тканине (обично подрасник) и чекали кад ће се са острвца на другој страни указати једрењак с људима."

32. "Бог и Пресвета Богородица пројављују љубав према Грчкој на много начина. Они ђаволу не би другачије допустили да твори нешто лоше осим ако то не би постало узрок великог добра."

33. "Европљани имају развијену културу а ми имамо побожност. Њихова кочница је култура а наша страх Божији. Сада, међутим, почињемо да губимо побожност док културу не поседујемо, тако да постајемо сасвим изгубљени."

34. "Код нас сад влада неки неред. Међутим, код других је још горе јер уопште немају идеала. У ова тешка времена, наша дужност је да свим осталим народима донесемо светлост Православља. Будући да смо сви ми деца Адама и Еве, сви смо браћа по телу. С православнима смо, наравно, браћа и по телу и по духу."

35. У вези с утицајем телевизије на људе, старац је рекао: "Телевизор доноси велико зло и зато га немојте гледати. Најновије вести слушајте на радију. Већина телевизијских емисија претерано хвали посланике."

36. "Долазио је овде један човек који је био хришћанин само по имену. Радосно је приповедао како је од неког пропалог човека купио сву штампарску опрему. Радовао се јер му се указала прилика да се обогати на несрећи ближњег. То није хришћанска љубав."

Четврта глава

БЕСЕДА СТАРЦА ПАЈСИЈА С МОНАХИЊАМА

Ова беседа одржана је у једном од женских манастира на Атици. Умножена је у хиљаде копија, а објављена је и у *Аѿонском дневнику*.

Монахиња: "Оче, како да свом снајом заволимо Бога?"

Старац: "Кад човек сабере себе и своје зрење, онда се његов ум неминовно усредсређује на Бога. Ви, жене, лакше се можете препустити Богу, јер за помоћника имате своје срце. Мушкарцима је теже, јер их у томе омета разум. У време страдања Христових, Његови ученици су побегли и сакрили се јер их је руководио разум, док су жене, које је вукло срце, пошле ка Голготи и Гробу. За вас, међутим, постоји друга опасност, а то је да вас срце одвуче ка испразним стварима. Ви своје срце лако предајете ниским и испразним стварима, тако да вам на крају ништа не остане за Христа. Не задовољавайте се неопходном одећом, покућством и стварима него тежите да, заједно са неопходним, стекнете још и оно што је украшено и отмено. Вама се посебно допада чаша ако је на њој насликан неки цветић, и више волите вежене столњаке него просте столове. Такво је ваше срце, тако га ви расипате: не трошите га непромишљено! Кад је укроћено, срце јури и лудује у добром смислу те речи. Никад не заборављајте да је свет, односно украс* – испразност, обмана и власт ђавола. Жене бивају привучене испразношћу и тако постају слушкиње ђавола."

Монахиња: "Због чега, сјарче, монахиње чак и због малој саирењења њадају у очајање? Да ли је то исправно?"

Старац: "Оне очајавају јер неправилно извршавају духовни подвиг. Као што и у свакодневном животу жене воле префињене послове, тако и у духовном животу воле истанчан труд и баве се ситницама, препуштајући ђаволу простор да изврши напад. Не посвећујте своја срца испразности него Богу. Не заплићите се у ситнице него почните од грубог, да не бисте очајавале. Ако се у потпуности одсече грубо, лако ће нестати и оно истанчано. Не обазирите се на прошли живот или на ваша детиња сагрешења, јер су се отворили нови путеви и књиге. Живите у атмосфери сталног славословља и благодарења, јер је највећи грех неблагодарност, а највећи грешник незахвалан човек."

* У питању је игра речи, јер именица "космос" (κόσμος) у грчком језику означава и свет и украс, тако да старац Пајсије овде каже да је "свет (космос) односно украс (грч. στολμας) испразност...", итд. (прим. прев.)

Монахиња: "Догађа ли се, сјарче, да се човек годинама поодвижава и да никако не најређује?"

Старац: "Да, постоје људи који се подвизавају и не примећују да су узрапредовали. Онај ко се труди и не види успех или је горд или је наклоњен гордости. Бог не дејствује тамо где постоји надменост или склоност ка надмености. Кад се неко усрдно труди, он ће можда увидети како је постао лошији, али осећа сигурност и утеху. Тад све иде добро. Духовни напредак постоји тамо где човек осећа да је све веома тешко. То показује да постоји микроскоп и за ситнице. Кад се неко усрдно подвизава, осећа сигурност и нада се. Тад му све иде добро и постоји духовни напредак. Напротив, кад очајава, то значи да ствари иду лоше, јер очајање потиче од ђавола. Неко може да изврши мноштво подвига али без успеха, јер нема смирења. Други пак може да поднесе мање напоре а да постигне већи успех јер поседује смирење, које допуњује све недостатке. Подвиг захтева брижљивост, плач, наду, утеху, сигурност и духовни кисеоник. Све ово ће нам осигурати безбедан пут. То неће учинити несрећа и изнуђено послушање, нити усиљена молитва. Неће ни сузе ни мучење које је од ђавола. Оплакиваћу своје грехе надајући се у љубав Божију – тако може. Међутим, да их оплакујем зато што тако хоће ђаво? То нећу дозволити! Веома често се дешава да ђаво баци човека у најдубље очајање и да изађе као победник. Нека се то не догоди. Живите просто, као деца у наручју свога оца. Предавање Богу подразумева непрестану молитву која доноси добре плодове. Очајање долази од ђавола."

Монахиња: "Сјарче, да ли је лако осетити дубину грехова?"

Старац: "По Својој љубави, Бог не допушта да осећамо своје грехове да се не бисмо мучили. Постоје брижљиве и осетљиве душе које Он намерно чини тврдима да се не би сломиле због свести о греховима. Исто се дешава и са свешћу о добротинствима Божијим. Ако бисмо били у стању да их схватимо, истог часа бисмо се расплинули. Уколико се човек укрепљује у духовном животу, утолико му Бог допушта да увиди и једно и друго. "Будан" значи "просветљен". Ђаво не креће на несрећне, он креће на будне, на оне који су уз Бога и могу да творе чудеса. Он им одузима поверење у Бога и почиње да их мучи самоувереношћу, резонувањем, сумњама и осудама. Стога би било потребно да разум "замрзнемо" све дотле док нам га Бог не врати освештаног. Нико се није сам излечио и нико не би могао да се спасе без послушања. Кад се један прост али свет човек нашао у тешком положају и желео да помогне убогом болеснику, пошао је на морску обалу где се налазила Вазнесењска црква, испружио руке и рекао: 'О, свето Вазне-

сење, дај ми рибу за болесника!" Тада се – гле чуда! – у његовим рукама обрела риба, а он је отишао и спремио је болеснику, благодарећи Богу и светом Вазнесењу. Ум (мозак) је дар и благодат Божија, као и телесна снага. Због тога је потребно да их користимо онако како то хоће Бог – за спасење и освећење. Монах се укрепљује покајањем и сав пламти од љубави Божије. Одважност је његово благо, а разговори – беседа с Богом. Кад разговара с Богом, душа се не замара. Молитва даје предах. Ко живи срцем одмара се, а ко живи умом – тај се замара. То је ђаволско лукавство нашег доба. Ђаво зна да ће следеће поколење – осакаћено грехом, осећајући одвратност према савременом начину живота и немајући идеала – кренути пут монаштва, и зато он стреми да нас спречи у истински духовном труду и да нас баци у несреће, како духовни квасац не би проврео. Следеће поколење ће бити приморано да тежи ка небу. Не заборавите то."

Монахиња: "Сћарче, ја имам камено срце, и ја не љубим Христа."

Старац: "Тако говори твоја помисао. Да ли ти је то рекао старац или старица? Не. То говори твоја помисао. Љубав постоји. Живите просто и без посебног расуђивања, као детенце уз оца. Вера без много расуђивања ствара чуда. Ум прави препреку благодати Божијој и чуду. Извршите послушање без логичког расуђивања."

Монахиња: "Сћарче, колико ће молићиви помоћи чишћење некој џексти?"

Старац: "Читање наслађује ум и загрева срце. Ако некога унесрећимо, ми ражалашћујемо Христа. Патња другог човека треба да постане и наша патња. Молитва је радост и благодарене. Ми почињемо од изучавања светоотачких дела јер се тиме душа загрева и преноси у духовни свет. Циљ је да ум наслади срце и да молитва постане срдачна. Једино се срдачна молитва може назвати молитвом, јер она обухвата састрадање и даје плодове. Срце се очишћује уздисајима и усрдношћу. Усмерићемо душу на пут суза."

Монахиња: "Сћарче, осећам духовни бол и сћрејим да ли је од ђавола?"

Старац: "Колико духовног бола претрпимо, толико ће нам бити послато божанствене сладости. Кад осећамо тескобу и очајање, онда је то демонски напад. Задржавање дисања приликом молитве у неким случајевима шкоди организму и то треба да избегавамо. Бог тражи другачији труд а не такав. Ми поимамо срце а не тело, односно дејства (енергије) срца. Бог је спреман да нам помогне кад Му све предамо. У почетку се целокупан човек предаје Богу, а Бог га затим очишћује и предаје људима. Кад човек верује да је гори од свих, тада једно

'Господе, помилуј', које он изговара за читав свет вреди много више него кад неко други хиљаду пута изговори 'Господе, помилуј'. Требало би да нам молитва постане неопходна. Разговарајте с Богом, јер ништа није слађе од тога. Док душа не дође у духовно стање, корисно је молити се за ближње уопште и за читав свет, јер уместо да једном имамо користи, нас привлачи свет. Молите се посебно за оне којима је то потребно. Ја сам своју молитву поделио на три дела: један је за мене самог, други за живе, а трећи за упокојене. Најбољи помен за покојнике је наше духовно напредовање. Ми ћемо, наравно, записивати њихова имена и ради помена на проскомидији. Требало би да се монах с душевним болом моли да Бог помилује свет. Говорићу вам о једном случају. Понекад сам одлазио у једно сеоце да се причестим. Свештеник ме обично причешћивао у олтару. Кад је дошло време за божанствено причешће, замислио сам се и рекао: 'Боже мој, удостој све људе да оду у рај а мене, грешника, постави у неки ћошак, и то само из једног простог разлога: да се Ти не би жалостио гледајући ме у аду!' У том тренутку свештеник ми је заповедничким гласом рекао да изађем из олтара и да се тамо причестим. Тек што сам се причестио, помислио сам на молитву коју сам сатворио. Свештеник ми је затим пришао, замолио за опроштај и рекао да се у то време осећао као да му је неко одузео разум. То се догодило зато што је Бог желео да ме искуша. Он је због мене у једном тренутку свештенику одузео разум. Исто се може догодити и с вашим животом. Ви се, на пример, за нешто молите, а Бог привремено одузима благодат настојатељки или некој од сестара и она грубо разговара с вама и причињава непријатности."

Монахиња: "Сћарче, има ли наде за исцелење дугогодишње душевне болести?"

Старац: "Да. За недељу дана бићеш жива и здрава као дрен ако будеш извршавала послушање и бдела. Нека се твој ум не окреће ничему што га чини потиштеним. Док смо телесно обитавали у свету, наш ум је био у манастиру. Сад се повремено догађа да је тело у манастиру, као пань, а да ум одлази у свет. Нећемо осуђивати, јер можда друга сестра прави метаније у келији а ми грешимо. Оправдавајмо сестру чак и кад видимо да непрестано пада. Господ је рекао да ближњем треба опростити *не сегам љуџа, не џ сегамгесет љуџа сегам*. Кад видимо прегрешења других и кад их осуђујемо, то значи да су наше душевне побуде нечисте и да људе посматрамо као дрвеће. Сети се приче о слепом! Морамо да ступимо у радионицу позитивних мисли. Ако радионица израђује метке и ти у модел сипаш метал, онда ће и меци

бити метални. Ако израђује чаше а ти сипаш злато, добићеш златне чаше. Уколико сипаш метал, чаше ће бити металне. Какве помисли улијемо у ум, такав ћемо ум и добити. Сестра због нас бива изложена искушењу. Кад се молимо да нам Бог подари љубав, Он може допустити да се нека сестра разболи и да нам на тај начин да љубав, онда кад болесници затреба помоћ. Можда ће она од тебе затражити чај или нешто друго, и Бог ће тада видети нашу љубав и трпљење. Он ће можда на неко време одузети благодат и старешинама, и они ће нам се оштро обраћати. Тако ће бити искушавана наша врлина и Бог ће видети да ли осуђујемо или не, јер од Њега тражимо неосуђивање. Бог нам на тај начин шаље врлине, а не тако што ће рећи: колико килограма љубави желиш толико и узми, и колико смирења желиш – толико и узми! Бог нам не доноси врлине на послужавнику. Он нам само даје повољно време. Ако га не искористимо и ако осуђујемо ближњег, саме себе двоструко осуђујемо: и зато што смо осудили и зато што се нисмо покајали."

Монахиња: "Сћарче, реци нам нешто уопштено о молићви и аскези (подвижништву)."

Старац: "Молитва која саму себе покреће доноси највећу сладост. Човек тада заборавља и на храну и на сан. Само се моли. Као што дете које смо довели у послатичарницу проба слаткише и не мисли ни на шта друго. Међутим, долази старац и прекида човека да би испитао да ли се смирио. Нека монахиња у једном манастиру достигла је ту меру. Дању је радила тешке послове а ноћу се молила. Кад ју је настојатељка прекинула, она је рекла: 'Очигледно је да сам у нечему сагрешила! Почела је да се каје, иако никаквог греха није било. Аскеза (подвижништво) мора бити умерена да не би нашкодила нашем здрављу и спречила нас да извршавамо послушања. Крајности уништавају тело и чине да човек не буде више способан чак ни за оно најнужније. Старица би требало да зна колико приближно поклона (метанија) начините. Врхунац поста је бдење, будући да оно очишћује ум, да га профињује и наслађује срце. Напротив, сан обременује наш ум. Поверавајте се Богу и вашим старешинама. Кад вам се каже да учините ово и оно, извршите послушање и нећете се заморити. Толико времена сте одгајале веру у себи и шта сте добиле? Самопоуздање? То је највећа препрека за божанствену благодат. Никада не верујте сопственом разуму. Размишљајте просто а Бог ће вам се приближити због тог нашег смирења, и задобићете радост и Његов мир. Духовни напредак – то је оно што се од вас захтева. Не могу нас спасти ни Антоније Велики ни Варсануфије Велики уколи-

ко не будемо имали правилно устројство. Бог ће нам помоћи кад све препустимо Његовој вољи. Онај ко има позитивне помисли има и духовно здравље. У време окупације, мала деца, сеоски сирочићи, с апетитом су гризли крајичак кукурузне проје и сви су имали румене образе, док су деца богатих јела бутер и мармеладу а ипак била бледа и болесна. Тако је и у духовном. Ако имамо прсте и безазлене помисли, без лукавства, бићемо душевно здрави. Истинско покајање – то је природно смирење, док нам вештачко смирење није потребно. Кад се ум наслађује он тамо и обитава, и због тога му стално треба давати духовно делање."

Монахиња: "Сћарче, да ли се наш анђео – чувар удаљује од нас када прецимо?"

Старац: "Благословена душо, кад би нас анђео тако лако напуштао, свет би већ одавно пропао! Он не одлази, остаје, с тим што пати и празних руку излази пред Бога."

Монахиња: "Да ли се у манастиру налази један анђео или више њих?"

Старац: "А зашто у њему не би било и земаљских анђела? Постоје и локални анђели."

Монахиња: "Сћарче, постоје ли данас светишћели који су видели Пресвету Богородицу?"

Старац: "Шта, зар је то тешко?! Ето, тиме ћемо завршити. Нека вас чува љубав Божија!"

Монахиње: "Амин! Амин! Амин!"

Пета глава О БРАКУ

Хришћанима који су у браку биће занимљиво да се упознају са ставовима ст. Пајсија о разним проблемима супружничког живота. Тема односа међу супружницима веома је обимна и довољно испитана, али то не значи да су разнолики брачни проблеми већ решени. У овој глави наведено је пажње достојно старчево писмо које ми је упутио на моју посебну молбу. У наставку се налази и моје писмо о браку, које сам објавио у свесци бр. 45 часописа "Синакси" (јануар – март 1993) надајући се да ће оно помоћи хришћанима који свој брак сматрају за препреку животу у Христу. Они врло често доспевају у мучно стање, што се страшно одражава на све чланове породице.

1. Писмо старца Пајсија

Часни Крстї, 1. јануара 1974.

Поздрављам тїе, љубљени браїе Дионисије!

Нека Свесвети витлејемски Младенац благослови наступајућу годину! Добио сам твоје писмо.

Постављаш ми питање о супружничким односима ожењених свештеника а такође и мирјана. Зашто Свети Оци не дају потпуно прецизна одређења? То значи да постоји и нешто неодређено, јер не могу сви људи живети по истом калупу. Свети Оци су много тога препустили нашем расуђивању, старању, духовном осећању и могућностима свакога од нас.

Да би ти ово било разумљивије, навешћу примере из живота ожењених свештеника и мирјана, који су и данас живи и које познајем. Међу њима постоје и такви који су, склопивши брачни савез, родили једно, двоје или троје деце, а затим наставили да живе чисто. Други ступају у супружничку присност само привремено, ради рађања деце, док све остало време живе као брат и сестра. Неки се пак уздржавају само у време поста, а затим имају присне односе. Неки чак ни то не могу да испуне. Постоје и они који одржавају односе средином недеље, како би били чисти три дана пре и три дана после божанственог Причешћа. Неки се и ту спотичу, јер је Христос, јавивши се апостолима након Васкрсења, одмах рекао: "Као што је Отац послао Мене и Ја шаљем вас... Примите Дух Свети! Којима опростите грехе, опраштају им се, и којима задржите, задржани су" (Јн. 20; 21-23).

Циљ је да се свако подвизава с расуђивањем и брижљивошћу, у складу са својим духовним снагама.

У почетку, наравно, смета младост, али током времена тело слаби а дух се укрепљује, тако да чак и ожењени почињу помало да окушају божанску насладу. Тад се људи природним путем удаљују од телесне насладе, која у њиховим очима постаје ништавна. Тако се подвизавају ожењени и долазе у рај мирним путем са кривинама, док монаси тамо стижу успињући се по стенама и верући се по врховима.

Мораш имати у виду да проблем односа није само твој и да немаш права да све уређујеш сам, него искључиво уз узајамну сагласност, како заповеда и апостол Павле. Кад се то догоди уз узајамну сагласност, опет је потребна молитва. Снажан мора да се постави у положај слабог. Често се дешава следеће: једна страна пристане (на уздржање) да не би ражалостила другу, али зато изнутра страда. То се најчешће дешава женама које имају мало страха Божијег и живахно тело.

Често се дешава да благочестиви мужеви, након што од жене чују речи сагласности, неразумно продужавају период уздржања, и тада страдају жене: постају нервозне и сл. Мужеви сматрају да су се њихове жене утврдиле у врлини и желе да живе чистије, одржавајући односе након дужих периода. Жена због тога пада у искушење и жели да ступи у везу с пријатељима. Кад дође до пада, мучи их грижа савести. Мужеви настоје да живе чистије, иако виде да жене нису томе наклоњене. На тај начин мужеви претпостављају да су жене оствариле духовни напредак и да не желе телесно. Овде, међутим, постоји физички узрок и женски егоизам има оправдање, као и љубомора коју осећају они слабији. Увидевши да муж жели да живи духовним животом, жена се присиљава јер хоће да га надмаши.

Опрости ми што сам зашао у туђи виноград, будући да су монашки посао бројанице а не тема о којој ти пишем. Међутим, да те не бих ражалостио, написаћу ти нешто од онога што издалека знам, због чега страдају многа наша браћа у свету и што непријатељу даје могућност да делује.

Од великог је значаја да су супружници слични по телесном саставу. Кад је једно слабо и кротко а друго веома живахно, потребно је да се снажније жртвује због болешљивијег. Болесно ће уз његову помоћ постепено оздравити, а кад је обоје здраво, могу да крену напред.

Као то сам рекао у почетку, за освећење ожењеног потребни су подвиг, брижљивост и расуђивање. Према томе, ако овој теми не приступимо на духован начин, могли бисмо да помислимо да ожењенима није потребно да се много подвизавају. Сматрам да је неисправно женити се само зато да би човек јео, спавао и имао телесну насладу, јер је све то телесно, а човек није само тело него и дух. Тело треба да помаже освећењу душе, а не њеном уништењу.

Бог познаје свачији подвиг и снагу коју му је дао, па ће сагласно томе тражити и одговор. Ја све њих подједнако волим и радујем се усрдним подвижницима. Само да не врше злочиначке абортусе и остало.

Молим те да ми опростиш због рукописа, јер журим. Треба да извршим још једно духовно дело а затим ме очекује мноштво писама. Пишем ти брзо да бих брзо приступио извршењу својих намера. Нека Христос и Пресвета Богородица буду уз тебе.

С љубављу Христјовом, монах Пајсије

2. Писмо ожењеном брату

"Желео бих, драги брате, да ти изложим сопствене погледе на тему која те интересује, односно на различите проблеме породичног живота. Обојица имамо исто искуство, с тим што се мени посрећило да имам породицу, и то велику. Због тога верујем да моје речи нећеш прихватити као неосновану и суву проповед, него као речи љубави и саосећања, чија је намера да укажу на извесне путеве решавања проблема које ствара брак.

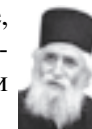
Познато је да и верујући људи имају несрећне бракове. Млади, који су од раног детињства похађали часове веронауке, који се никад нису удаљавали од Цркве, ступају у брак и суочавају се с проблемима, нарочито после две – три године заједничког живота. Важан је и проблем супружничких односа и рађања деце. Тај проблем је веома изражен услед различитих погледа на њега, који су понекад дијаметрално супротни, као и услед сукобљавања две категорије богословских расуђивања. Постоје међу њима они који су строги и неумољиви, који подвлаче да је циљ брака искључиво рађање деце и при том забрањују супружничку присност. Постоје и они попустљивији, који имају лично искуство породичног живота или су пак достигли извесну духовну зрелост као резултат подвижничког живота у манастиру, где ожењене прихватају с љубављу и разумевањем.

Веруј ми, брате, да у наше време не оскудевамо у теоријама. Написано је много, чак исувише. Ту тему су анализирали надарени богослови – свештеници и мирјани. Међутим, у погледу праксе, по тим питањима не постоји сагласност. То мноштво различитих мишљења не само да не пружа суштинску помоћ него, напротив, силно компликује ствар и трује живот оних који су у браку. Стога је нарочито потребно ослушкивати утешитељски глас Цркве који углавном говори кроз духовнике. Исто тако, потребно је читати чланке и књиге које нуде одговарајуће решење за сваки поједини случај. Треба приметити да један исти проблем за различите брачне парове не допушта једно исто решење или, боље речено, постоји много начина да се он реши.

Следећа размишљања, брате, неће решити оно што је нерешиво али, исто тако, неће ни долити уље на ватру. Она ће само дотаћи неке проблеме који су ти, можда, искрсли услед других, непромишљених и неопрезних ставова. Напомињем ти да су ово чисто лична размишљања и ти их мирно можеш одбацити уколико сматраш да су неоснована или да противурече твом духовном устројству. Ја, пре свега, не желим да пред тебе поставим нове проблеме. Опрости ми што ти

пишем на брзину. Не заборави да у дому оца, који има много деце, због мноштва послова никад нема тишине и да је време којим располажем веома ограничено. Пишем ти с љубављу и надам се да ће ми твоја љубав опростити.

1. Изабравши породични живот, прихватили смо мноштво обавеза. Оне ти различитим кривинама ометају пут ка рају док се, напротив, неожењени веру по планинским стазицама. Супружници су повезани љубављу. Овде би, вероватно, требало да кажем да се хришћани обично упознају захваљујући нечијем посредовању. Због тога њихова узајамна осећања не успевају да се развију пре брака. То значи да би сам брак морао да одгаја љубав уместо да је хлади.

2. У браку се и од једног и од другог супружника захтева расуђивање. На жалост, веома се често дешава да брак чини живот супружника мрачним, јер су добили васпитање које је изопачило њихову свест и савест. Такви парови се брзо разводе.

3. Код многих се ствара утисак да брак значи само телесну насладу и ништа осим тога. Такви људи се према породичним људима односе с извесним презиром. Њихово понашање изазива страшне потресе у души породичног човека, који је дужан да носи и тај крст духовног мучеништва. У браку је недопуштено да се лакомислено говори о забрани телесних наслада. Не желим тиме да кажем да су породични људи неуздржани и незасити. Они поседују духовну кочницу и уздржавају се. Међутим, њима није лако да говоре о додатном уздржавању, које би могло да потраје годинама. У таквом случају почећемо да тражимо нешто са стране, изван брака. То схвата и испод тога би могла да се потпише већина породичних људи, који су често изложени снажнијим искушењима него монаси. Сматрам да ће разборит хришћанин поставити добар почетак уколико се буде придржавао уздржања током поста. То ће му много помоћи у духовном животу.

4. Награда брака је рађање деце. Међутим, постоје и парови код којих је то немогуће. Ко може да разреши мучно питање које се појављује код тих људи: могу ли они имати брачне односе или не могу? Зар не би требало да се у браку понашају као безбрачни? Мени је веома тешко да прихватим тако екстремне ставове. На крају крајева, увиђам да то не може да испуни огромна већина ожењених.

5. Немогуће је да танчине брачног живота уређује неко трећи. Обавештавање пријатеља допушта да се избегну трагичне или комичне ситуације. Међутим, недопустива је тежња неких да дају савете онда кад их нико од њих не тражи. Овде долази до једне уобичајене грешке: свима се даје један исти савет и при том се заборавља да у свету не постоје два истоветна човека са истоветним карактерима и истоветним потребама.

6. Хришћански брак мора бити стабилан. Плашим се да нас неки (неверујући) мирјани превазилазе у љубави, односно да су међусобно чвршће везани него ми, хришћани, који смо често незаинтересовани и равнодушни.

7. Сасвим је безначајно мишљење према којем је рађање деце нужно због решавања демографског проблема државе. Ниједан родитељ не размишља на тај начин, односно, не одгаја децу зато да би се увећао број становника у држави или зато да би служила у војсци и осигуравала безбедност Отаџбине. Тако могу да говоре само нежењени а не породични људи који верују да брак за свој циљ има и рађање деце јер је то како воља Божија, тако и њихова сопствена. Они се моле да њихова деца постану добри хришћани, долични свештеници, побожни монаси или светитељи. Други узроци брака не постоје.

8. Многе ствари које су написане о браку нису биле успешне јер је њихова аргументација неоснована и лако се може одбацити. Цитати које њихови аутори наводе из Светог Писма и светоотачких дела не одговарају теми. Њихово искуство је теоретско и они само покушавају да се позову на свештене текстове. Навешћу један пример. Извесни аутор је закључио да ће сваки хришћанин, који својом кривицом нема много деце, бити осуђен на вечну казну, јер се у ад упућују неправедни и грешни. Разуме се да ће, сагласно Светом Писму, тамо отићи неправедни и аутор наводи многобројне цитате из познатих текстова. Тешкоћа се састоји једино у налажењу места која осуђују оне без много деце или забрањују супружничке односе у браку.

9. Заинтересованост Цркве за рађање великог броја деце је чисто теоретска и стога не захтева од брачних парова да обавезно имају много деце. Сматрам да циркулари такође неће решити проблем. Они остављају утисак на саме своје састављаче да саосећају са брачним паровима. Резултат је ништаван. Нама су потребна дела а не теорије.

10. Кад свештеника позову у породицу да би размотрио проблем рађања деце, он мора бити веома разборит. Он не може захтевати од супружника једно или двоје деце и да се након тога зауставе. Међутим, подједнако је непромишљено и ако их саветује да имају десеторо деце, тврдећи да је то воља Божија. Уопштено говорећи, проблем се решава сам од себе. Код мене се формирало мишљење да су супружници преваходно дужни да реше питање рађања деце. На тај начин ће заједно дочекати и радости и патње које затим уследе. Кад један брачни друг приморава другог, ту не постоји љубав, па чак ни у породицама са много деце. Напротив, кад дете долази на свет на основу топле молитве и жеље својих родитеља, све се мења. То је идеалан случај.

11. Што се тиче случајева где се верујући родитељи плаше да имају много деце страхујући од нарастајућих економских тешкоћа, мислим да се такве тешкоће разрешавају сразмерно духовном узрастању супружника, и да се њихово поверење у Бога умножава рађањем другог, трећег, итд. детета.

12. Постоји много верујућих парова који долазе у неописиво тешке ситуације јер још нису нашли човека—духовника који би их разумео и подржао. Они се дословно исцрпљују и често падају у потпуно очајање.

* * *

Завршавајући ово писмо у којем су изложени само појединачни погледи на брак и рађање деце, помислио сам да би их неко могао погрешно протумачити. Претпостављам да ће се са мном сагласити они који проблеме брачног живота посматрају с пастирске тачке гледишта. Мислим да оно што је речено у појединачном случају мора, у своје време, постати далеко познатије. Лако би било "решавати" брачне проблеме по једном истом рецепту. У стварности, ми их чинимо само још сложенијима. Као што се ни све телесне болести не могу лечити аспирином, тако се ни брачни проблеми не могу решавати по једном рецепту.

Сад, кад завршавам ово писмо, из суседне собе допире певање једног од мојих синова, кијање другог који због грипа лежи у постељи, у некој другој соби у хору певају моје три кћери, док у радној соби клопара шиваћа машина. Можда ће ти се овај приказ допасти, а можда ће те и потрести. Све су то перипетије породичног живота. Буди ми здрав!

*С љубављу Христјовом,
ирезвијтер Дионисије Тацис,
Коница, октобра 1992.*

Шеста глава ПОВЕСТИ И ДОГАЂАЈИ

Током последњих двадесет година живота, старац Пајсије је "поставио програмски објекат посета" и свакодневно је примао многе људе. Сада, после његовог упокојења, сви његови посетиоци могли би понешто да кажу. Један прича како се упознао са старцем, други се тачно сећа онога што му је рекао, трећи с великим немиром описује његове покрете, његов изговор и, уопште, његов спољашњи изглед. То што су упознали старца и што се он за њих молио, сви они, природно, сматрају задивљујућим благословом Божијим.

Отац Пајсије је био човек Божији и духовно је помогао хиљадама људи: свештеницима, монасима и мирјанима. Немогуће је описати утиске и осећања свих тих људи, као што је немогуће и избројати зрна песка на морској обали. Сваки покушај да се сачувају та духовна блага заслужује похвалу, будући да време пролази, да се из нашег сећања губи живи опит општења и да се заборављају животни проблеми. На жалост, мало је оних људи који су сматрали за своју дужност да направе белешке о својим посетама и да их затим објаве. Већина се задовољила препричавањима која су се преносила од уста до уста и временом добила тако хипертрофиран вид да су у сваком погледу постала неаутентична. У овој глави износим занимљиве повести и случајеве који су непосредно везани за старца Пајсија.

1. Дужност доброг трговца

Старац је разговарао с посетиоцима у гостопримници под ведрим небом. Истовремено је пребирао бројанице. У једном тренутку, упитао је двојицу уважених грађана:

"Чиме се ви бавите?"

"Старче, ми немамо добро занимање. Ми смо трговци", срамежљиво су одговорили они.

"Браћо моја, данас имамо велику потребу за добрим трговцима. То је истина! Реците ми, шта радите кад роба поскупи? Да ли и робу, коју сте раније набавили, продајете по новим ценама?"

"Да, старче. Како бисмо и могли другачије? Мора се обнављати роба у магацинима."

"Добро. Ви, дакле, од старе робе добијате двоструку добит. Разуме се да је не можете продавати по старим ценама, јер ће се против вас побунити остали трговци. Међутим, другу половину прихода који добијете од такве продаје, поделите сиромасима."

2. Чудо више није потребно

Старац је казивао: "Овамо долази много студената. Једном их је дошла читава десетина, молећи да извршим неко чудо. Били су веома упорни. Размишљао сам на који начин да уразумим ову децу. Зато сам им рекао: 'Добро. Приђите један по један а ја ћу вам одсећи главе. Затим ћу извршити чудо и поново ћу их прилепити. Само се мало раздвојте, јер бих могао да их помешам. Дакле? Јесте ли спремни? Да покажем чудо?' Они су истог часа реаговали: 'Не, не, старче, то нам је довољно, једногласно су одговорили.'"

3. Неверје се поколебало

Један веома смео младић рекао је старцу: "Нема Бога. Ја не верујем." "Онда ми приђи ближе", срдачно му је рекао старац. "Да ли знаш да скакавац сада, док цврчи, разговара с Богом. А видиш ли какво крзно има ово моје маче? Ни царица Фредерика није имала такво!" Студент је био ганут старчевим речима и његово неверје било је поколебано.

4. Жеља за другим животом

Неко је упитао старца:

"Шта је с твојим очима? Носиш наочаре?"

"Не мари", одговорио је старац. "Све ће овде остати. И очи, и наочаре, и јетра, и плућа."

5. Добра замисао

Старац је с једним послушником преносио мало земље да би нађубрио свој врт, кад су га посетили познаници и запитали:

"Старче, шта ћеш с том земљом?"

Старац је на то одговорио:

"Ето, кажем, зар нећу начинити стакленик? Послаћу вам семена из Националног удружења узгајивача дувана!"

6. Тачка привлачења

Старац је говорио: "Сад сам ушао у програм за посетиоце. Овуда пролази велико мноштво људи. Колико је оних који долазе не знајући ни сами због чега! Они ме исцрпљују."

7. Задивљујући пример

Старац је приповедао: "Једном сам добио писмо од неке удовице која је тражила да се помолим за неколицину људи. Она сама није имала времена, јер је осам сати радила, осам сати се бринула о својим

укућанима, а осам сати се молила! Какво оправдање могу имати ја, монах, који би морао непрестано да се молим?"

8. Истинска љубав

Старца је једном посетио неки човек који је имао психичке проблеме. Он је сматрао да га нико на свету не воли. Сео је и непрекидно говорио неколико часова. Старац је непомично седео на клупи и слушао га, како брат не би помислио да не обраћа пажњу на њега. Он му је на тај начин показао истинску љубав.

9. О лицемерју

Старац је казивао: "Лицемерје је велики грех. Кад су 'културни' Енглези били у Аустралији, давали су све што је затражено и били захвални кад би то било прихваћено. Изгледало је да су превазишли и самог авву Исаака. Затим су, одлазећи, с осмехом убијали по двојицу–тројицу домородаца."

10. Жеља

Видевши једно магаре, старац је рекао: "Како бих желео да будем магаре Христово а после тога – нека издахнем!"

11. Загађење

Старца су једном упитали шта мисли о озонској рупи у атмосфери, а он је одговорио: "Ако се људи буду покајали, ништа се неће догодити. Бог ће ту рупу затворити једним замахом."

12. Брига о свему

Старац је испричао: "Неко је једном донео кутију слатке чоколаде. Како нисам био тамо, он је кутијицу оставио на страну и написао поруку. Кад сам отворио чоколаду, она је већ била растопљена, јер се налазила на сунцу. Он није размислио о томе да је остави под дрветом. Наравно, отишао је радујући се и ништа га више није интересовало. А какву ћу пошилку ја упутити Богу? Зар само оно што је за бацање? Духовни живот захтева крајњу обазривост."

13. Власт да стаје на змије

Старац Пајсије је једном свом познанику исприповедао о запрепашћујућем случају:

"Био је један старац који се бавио рукоделањем у својој келији. Њему су у одређено време доносили храну. Тамо, где је радио, свуда

унаоколо налазиле су се змије. Оне су му сметале и старац је био принуђен да их хвата и избацује напоље. Догодило се да му је једна велика змија толико досадила, да ју је он ухватио, опасао око себе као појас, завезао у чвор и наставио да ради. У то време, у келију је ушао монах који му је доносио храну. Чим је видео старца опасаног змијом, ужасно се преплашио и замолио старца да је баца да му не би наудила. Старац га је подсетио да је Христос говорио: *Ево вам дајем власти да стипајете на змије и на скорпије и на сву силу вражију, и ништа вам неће наудити* (Лк. 10; 19).

14. Светост даје сладост речима твојим

У зборнику поезије П. В. Пасхоса под називом "Мали Псалтир", постоје и стихови посвећени оцу Пајсију. Наводим их овде и молим љубазног читаоца да изнесе своје мишљење и утиске. Своје коментаре сматрам сувишним:

*Дан прейун светиоторске сладости
и честих дошцања црних бројаница.
Читав хоризонт тиховао је под сунцем,
мојао си склољених очију да чујеш
ако би пао лист са гране леске
и пузање змије по усијаном камењу
или по увенулој траву.
Старац нас је видео и пре него смо дошли,
и не знајући нас рекао наша имена.
Сели смо у сенку дрвета
и задивљено га поспирали.
Говорио је стокојно и простио
а светости је сваку његову реч учинила слаћком
и пре него што је дошао да се настани међу нама.
А кад су се, пражећи храну, његовим нојама и рукама
приклонили орао, мачка и змија,
стокојно им је казао: Идите, Авесаломе и Марта,
иди и ти, Армагоне, сад су нам овде пријатељи,
још мало и чим завршим, ја ћу вас позвати.
Кад је послушник изнео послужење
и рекао да ће ускоро вечерња,
Старац је почео да поје: 'Сви од Тебе
очекују да им правремено даш храну
и да саберу оно што си им дао'.
Истио часа су пришли*

*Авесалом, Марѿа и Армаѿедон,
да из светије руке зайраже храну своју,
а ми смо се сѿремали да ѿјемо
Предначинайѿельно и Госѿоди, возвах...*

15. Борба са срцем

Гледајући такмичење мотоциклиста, старац је рекао: "И ми треба да се такмичимо. Видите ли како се мотоциклисти боре са својим срцем и никад се не осврћу назад? Последњи види првог. Циљ свакога од њих је да добије победнички пехар!"

16. Духовни компјутер

Од једног сапутника добио сам следеће казивање о оцу Пајсију: "Корачајући посред рајске природе стазицом која се час ширила а час сужавала и једва успевајући да предахнем пратећи темпо оних који су ишли напред, најзад смо се домогли колибе старца Пајсија. Он је био у дворишту, у својој личној гостопримници под ведрим небом, с пањевима за седење.

Угледали смо га међу педесетак посетилаца којима је делио орахе. Дао их је и нама. Затим је почео да дели и остало, оно што су му донели. Међу свим тим стварима била је и боца с обичном водом. Кад му је дароватељ објаснио, старац му је рекао да има питку воду и по-саветовао му да оде и излије ову боцу у Маратонски залив, како би и Атињани имали воду. То је једнога од нас подстакло да му постави питање које се тицало суше у Атини. Старац му је по свом пророчком дару одговорио: 'Бог нам чини добра дела, без обзира на то што ми Њега ражалашћујемо. Могуће је да ће се Он сажалити и излити кишу.' Затим нам је рекао: 'Свет је препун осигурања. Где год поћеш, свугде сусрећеш осигурање. Људи трче да се осигурају. Међутим, што је више разних осигурања, свет се осећа несигурнијим. Због тога сад људи трче у Цркву, а ђаво им подмеће ногу и спречава их у томе.' Старац је тога дана уистину био преморен. Како нам је саопштио, сусрео се са четири стотине посетилаца. Другима је рекао: 'Све сам вас унео у свој компјутер', подразумевајући тиме да их неће заборавити у својим молитвама."

17. Сведочанство

Познати старац Порфирије (+1991) познавао је оца Пајсија и сматрао га је светитељем. Кад је једном приликом угледао неколицину туриста – безбожника који су дошли да разгледају археолошке знаме-

нитости и споменике, рекао је свом духовном чеду, њиховом пратиоцу: "Кад би сад овде био старац Пајсије с његовим благодатним даровима, могао би све њих да учини добрим хришћанима. Осим тога, знаш, уколико би они пришли Христу, постали би бољи од нас. Кад би отац Пајсије седео тамо на обали, све би их задобио."

18. Два благодатна старца

Један од духовних чедра старца Порфирија записао је следеће: "Кад сам 1979. посетио Свету Гору, Бог ме удостојио да добијем благослов старца Пајсија. Упитао ме за мог духовног оца и ја сам одговорио да је то старац Порфирије. Старац Пајсије ми је на то рекао: 'Такве, као што је о. Порфирије, Бог, дете моје, шаље у свет једном у двеста година!' Вративши се са Свете Горе, испричао сам старцу Порфирију о томе. Он ми је, са своје стране, рекао: 'Шта то говориш? Управо људи са таквим духовним даровима какви су дарови оца Пајсија има уистину мало!' Какво су смирење поседовала ова два старца!"

19. О заклињању демона

Како је казивао отац Порфирије, старац Пајсије је једном свештенику, који је често заклињао демоне, изрекао следеће речи и оне су на свештеника оставиле снажан утисак: "Ти кажеш да неки громким гласом читају заклињања а да демони не слушају. Оче мој, помињи од свег срца на проскомидији и моли Бога да Он помогне опседнутом!"

20. Богонадахнути опис

Књига старца Пајсија "Светогорски Оци" (1993) изазвала је огромну радост код хришћана који су познавали старца. Он сам је нестрпљиво ишчекивао кад ће се она појавити на светлости дана јер је, према његовим речима, казивала о Светогорцима који су се подвизавали по угледу на древне светитеље, који су расуђивали о подвижништву и били носиоци светогорског предања. Дobar критички осврт на ту књигу који укључује и материјал о личности самог ст. Пајсија, објављен је у кипарском часопису "Ортодоксос мартурија".* Сматрам да има разлога да га овде наведем у готово неизмењеном облику, јер је написан објективно и уз познавање ствари:

"То је трећа књига (после животописа св. Арсенија Кападокијског и животописа подвижника Хаѿи Георгија), написана за народ богонадахнутом руком савременог светитеља наше Цркве. Као и две

* Том 43, пролеће – лето 1994, с. 111–112.

претходне књиге, она одише миомирисом светости ст. Пајсија и благодаћу Св. Духа, којом је надахнута, даје спокој нашим грешним очима и уму. Ова књига приказује начин живота и обичаје савремених светитеља, које је познавао честити старац. Овај опис, међутим, није од оних какви се сусрећу код неких биографа или случајних састављача синаксара, који наводе поједине чињенице и догађаје. Напротив, пред нама је богонадахнуто дело, плод богооткривених проницања светог старца. Он очишћује, освећује и васпоставља истинску величину светих подвижника којима су савременици приписивали најразличитије заблуде. Старац такође даје здраву оцену тих монаха, које многи сматрају светитељима.

И то није све. Нова књига оца Пајсија, *као онога који има власт*, даје могућност благодатном монаху да ступи у борбу против посветовњачења које продире не само у живот хришћана у свету него и у живот светогорских монаха. Ако је отац Пајсије толико категоричан, онда је то стога што он нема обичај да буде попустљив према греху или да лакомислено говори на тему спасења. Због тога је и постао сасуд Духа Светога и извор благодати за Васељенску Цркву. На срећу свих нас, он не припада богословској школи "заљубљеника" који услед своје егзалтације стичу лажно осећање да су постали заједничари светих. Старац Пајсије је сав у подвигу, у молитви, у смирењу, у љубави, и созерцава заповести и закон Божији као једини пут који нас води ка спасењу.

Онако како је помогао себи и освештао себе, тако су, упоредо с њим, и други добили помоћ и спокој и били надахнути да следе пут светости. Толико је његова благословена душа осетљива за дело човековог спасења да нам се и подвизи атонских отаца чине недовољни и далеки од оног врха, од оног циља којем су стремили. Он то не говори зато да би оптужио младе монахе или да би их лишио наде, него ради њихове поуке. Зато да би у њима побудио жељу да се у још већој мери посвете Богу и подвижничким традицијама Православља. Због тога да би високе циљеве поставио и свима нама, малодушнима и тримима у духовним стварима, да би нам показао да је монашки начин живота светлост за мирјане, да је то живот каквим су живели светитељи. Самим тим он помаже и нама и монасима, који знају да се те примедбе износе због љубави. Он их доводи до онога на чему се сам утемељио и начинио избор – до етоса и начина живота светитеља.

На тој основи и дејствује благословени старац и томе жели да приведе и све нас, јер нас уистину љуби, и пати његово милостиво срце кад види нашу лакомисленост и стремљење ниским циљевима. Сви

смо му благодарни за то, што је толико заволео Христа да је васцелим својим понашањем, речима, делима, подвизима, молитвом, смирењем и љубављу стекао чисто злато праведности и својим живљењем међу нама отворио блистави прозор у бесконачни свет Божији."

21. Ја сам лењ...

У пролеће 1974. г. пристигла су двојица Крићана које је старац с радошћу дочекао. Донео им је воду за пиће, а затим захтевао да се том водом умију и да полију главе. Након тога, заједно су сели на пањеве.

"Старче, сазнао сам да потичеш из Кесарије, из постојбине Василија Великог", рекао је један од посетилаца.

"Да", одговорио је старац, "с тим што се диње разликују од бундева. Једно су диње а друго бундеве."

"Зар се уз помоћ Божију бундева не може претворити у дињу?"

"Све се мења."

"Зар свети Златоуст није рекао да не би требало да говоримо како се не можемо променити?"

"Ето, благословени, ја никако да се променим. Ја сам лењ. Кад бих ја то хтео, Бог би ми у томе помогао. Међутим, ја сам, као што видиш, лењ!"

22. О молитви

Неко је упитао старца како да се моли за упокојене, а старац је рекао:

"Добро, а како се ти молиш?"

"Ето, кажем: Господе, упокој душу раба Твојега Димитрија!"

"Да, право говориш. Можеш још да додаш: Господе, упокој душу раба Твојега Димитрија и сваког Димитрија. Нека аутобус иде куда треба, само да није празан!"

23. Неизрециви миомирис

Двојица студената посетили су старца у келији Часног Крста и сатима разговарали с њим на разне духовне теме. Кад су пошли, старац их је испратио неколико десетина метара у дубину шуме. Изненада се читаво то место испунило миомирисом. Старац је схватио о чему се ради и узнемирено затражио од студената да брзо оду, одбијајући да објасни узрок. Студенти су почели да трче по стазици, осећајући неисказану радост која се ничим није могла објаснити. Нису схватили чак ни због чега трче. Све је одисало миомирисом: и брда, и ваздух, и камење, и дрвеће, и све што се налазило у околини.

24. Ја сам лимена конзерва

Један јеромонах посетио је старца у келији Часног Крста и између осталог рекао:

"Старче, у свету сте веома славни и људи имају врло добро мишљење о вама."

Климнувши главом, старац му је рекао:

"Сад, кад си силазио, прошао си у Кареји поред контејнера за смеће?"

"Прошао сам, старче."

"Ето, тамо се испод испод смећа ваљају лимене конзерве и кад на њима заблиста сунце, оне тако засијају да их ја чак одавде видим. Нешто слично се дешава и с тим људима. Они виде сунце које се прелама на лименим конзервама – а ја сам управо једна таква конзерва – и сматрају да су оне златне. Међутим, кад би пришли сасвим близу видели би да су то старе лимене конзерве."

25. Руковођење молитве

Јеромонах који је добро познавао старца наводи следеће сведочанство: "Понекад није отварао. Једном сам био у његовој келији и рекао да неко удара у звоно. Он ми је одговорио: 'Слушај, ми ћемо се помолити и ако нас Бог извести, отворићемо!' За њега је молитва била најзвишеније делање, а за молитвом је следило све остало. Касније се посветио служењу људима и, без обзира на то што се лоше осећао и био болестан, увек је био спреман да прихвати бол сваког човека."

26. Духовни опит

Једном свом познанику – јеромонаху, старац је рекао следеће: "Након неколико година, љубав Христова се тако снажно распламсала у мени да су се моје кости растопиле као восак. Једном ме осенила таква благодат да сам током шетње пао на колена и нисам био у стању да наставим даље. Плашио сам се да ме неко не види јер би се збунио, не знајући шта ми се догодило."

27. Постојање Бога

Старца је посетио један универзитетски професор и рекао му:

"Старче, тешко ми је да поверујем да Бог постоји. Знаш, ја сам образован човек, живим на Западу, и све то што ти чиниш и говориш могу логички да објасним. Најзад, можда и постоји нека сила, али не могу да прихватим то што ти говориш о Христу и Светим Тајнама."

Старац га је саслушао и кратко рекао:

"Глупљи си од гуштера."

Овај се увредио због тих старчевих речи и почео да приговара. Међутим, старац је био упоран:

"Истину ти говорим. Глупљи си од гуштера и ја ћу ти то и доказати."

Тамо је поред старца живео и један гуштер, и он га је позвао. Животињца му је притрчала а он је затражио да каже да ли постоји Бог. Гуштер се пропео на две ножице и климнуо главицом, као да тим покретом даје потврдан одговор. Научник се потпуно збунио и почео да плаче. Старац му је на то рекао:

"Да ли сад увиђаш да си глупљи од гуштера? Гуштер зна да постоји Бог а ти, који имаш мозак, не схваташ да Бог постоји!"

Предавач је отишао из старчеве келије дубоко потресен.

28. Старац и змија

Надалеко се прочуло да отац Пајсије у келији држи змије које слушају сваку његову реч. Један јеромонах упитао је старца где се то налазе змије. Старац је одговорио: "Ту и тамо, у мом срцу. Кад постанеш духовник, дођи, и ја ћу ти их показати!"

Тај исти јеромонах сведочи да је другом приликом видео како је старац узео велику змију и избацио је напоље говорећи: "Сад имамо госте и ти немаш због чега да долазиш и да нам сметаш!"

29. Напој отровницу

Старац је говорио: "Дивље животиње осећају кад их волиш и прилазе без страха. Мислио сам да то није случај са змијама. Касније сам се уверио да се то и на њих односи. Једном је до мене допузала отровница, запалацала језиком и засиктала. Она се прегрејала на силној жези и затражила је да пије. Налио сам воду у конзерву и она ју је попила. Отровница је у односу на друге змије исто што и коза у односу на овцу."

30. Старац на крилима ветра

Године 1982. код оца Пајсија је дошао један савремени младић, испуњен немиром, уплетен у велике тешкоће и разочаран у живот. Поред свега тога, носио је прљаву одећу и имао дугу косу. Његов спољашњи изглед и понашање сведочили су о немиру и несрећности. Поразговарао је са старцем и отишао. Након три месеца, поново је дошао на Свету Гору и једном јеромонаху, познанику о. Пајсија, испричао следеће: "У Атини сам имао велике непријатности. Обузели су ме

меланхолија и очајање. Појавила ми се наметљива идеја о самоубиству, утолико пре што нисам веровао да у свету постоји љубав и да ме неко воли. Био сам убеђен да живот нема никаквог смисла и донео сам одлуку да окончам са собом. Отишао сам из Атине и упутио се ка месту где сам намеравао да извршим то ужасно дело. Наједном сам побегао, осетивши велику душевну пометњу. Изненада сам се скаменио и пред собом угледао ст. Пајсија који ми је рекао: 'Стани, немој то да чиниш..!' Тек што сам видео старчево лице, рекао сам себи: 'Овај човек ме уистину воли!'

Јеромонах, који је ово чуо од самог младића, упитао је о. Пајсија да ли се то уистину догодило. Старац му је одговорио: 'Не знам. Знам само једно: кад се молим у својој келији, често се дешава да ме Дух Божији пренесе у болнице, у куће напаћених, код људи који су у опасности или су пред самоубиством, итд. Најзад, ја ништа не чиним, само се молим и палим свеће!'

31. Оскудна исхрана

Старац Пајсије је био велики аскета. Његова исхрана била је крајње оскудна. Неко од његових познаника почео је да га саветује да појача исхрану како би боље извршио своје дело. Старац му је одговорио: "Сад ни најмање не патим и навикао сам. У почетку је било тешко. Сад се мој желудац смањило, као код пилета, па чак и да хоћу више да једем, не бих могао. Такав је мој живот."

32. Заштитник деце

Један дечачић се неопрезно возио на бициклу, тако да се нашао у близини камиона који га је ударио и који би и прегазии ово дете да се ту неким чудом није створио неки монах и отргнуо малишана испод точкова камиона. Дечак је видео монаха, али није знао ко је он. Кад је дошао кући, испричао је оцу о свему што се догодило. Одлучили су да пођу на Свету Гору, да пронађу тог монаха и да му захвале. Обилазећи манастире и келије, стигли су и код старца Пајсија. Дечачић га је одмах препознао и затражио да се моли за њега.

33. Исцелење болесне жене

Старца је посетио један ожалашћени муж да би решио свој проблем. Код старца се налазило мноштво људи. Чинило се да је толико уморан да неће бити у стању да разговара с посетиоцем.

"Старче, моја жена је много болесна и желео бих да поразговарам с тобом."

"Иди, иди, благословени, и моли се Господу!"

Овај је био упоран, и старац је тад поновио:

"Иди, иди, нема ничега код твоје жене!"

Кад се одвијао овај разговор, било је четврт до три. Његова жена је управо у то време била исцељена. Лежала је у кревету и изненада ју је облио хладан зној. Након тога је оздравила.

34. Предвиђање

Старца је посетио један несрећник, исприповедао му о озбиљној болести своје жене и затражио савет. Ево шта је старац предказао и пре него што му је овај човек испричао о чему се заправо ради: "Дете моје, примири се. И твоја жена ће се ускоро смирити, а њени заступници ће бити сви свети. Не жалости се. Бог је с тобом." И заиста, жена је након неколико дана умрла и била сахрањена на гробљу Свих светих.

35. Знао је имена непознатих људи

Двојица богослова су први пут посетили Свету Гору и старца Пајсија. С посебним осећањем дошли су до Панагуде и стали пред ограду, као што се обично и догађало. Кад је старац изашао напоље, рекао им је: "Сјајно, Михаило и Фотије!" Богослови су били запрепашћени: како је старац могао да зна њихова имена?

36. "Читам те као књигу.."

Старац је једном посетиоцу рекао:

"Жалим што ни најмање не личиш на оца, доброг човека, као што не личиш ни на брата, али не очајавај. И ти ћеш одавде отићи с неком коришћу!"

Човек се зачудио овим старчевим речима и осврнуо се лево – десно, не би ли спазио некога познатог ко је претходно могао нешто да каже старцу о њему.

"Немој се узалуд трудити", рекао му је старац, "никога нећеш пронаћи. Читам те као књигу!"

37. Бреме љубави

Одлазећи из Панагуде, један посетилац је рекао старцу: "Оче Пајсије, овде, у твом дворишту, остављам бреме мојих грехова. Ради како знаш а ја ћу, уз твој благослов, поћи без пртљага!"

Старац се поздравио с њим и испратио га до окуке. Одатле се старац вратио назад, док се посетилац, идући стазицом са сузама умилења, упутио ка Кутлумушу.

38. Слика у гостопримници под ведрим небом

Старца је посетио један младић који је студирао право. Циљ његовог доласка на Атос био је "духовни туризам". Доносимо његов лични утисак:

"Тамо, код стражњих врата келије, први пут сам, након дванаест година атеизма, пао на колена. Помолио сам се нашем Господу, Који тек што беше почео да се открива мојој души, и рекао: 'Господе, ако уистину постојиш и ако желиш да поверујем, учини да дође старац и да са мном поразговара о Теби!'"

Није прошло ни пет минута, а старац је приступио, лагано, спокојног изгледа и са веома пријатним осмехом. Вратио се из шуме, где је одлазио да се моли. Кад ми се приближио, рекао сам да хоћу да му дам мали поклон и да ме благослови. 'Сагни се, благословићу те', рекао је старац. Први пут након мог крштења приклонио сам главу и узео благослов у име Пресвете Тројице. Затим нас је извео у двориште и говорио не само о Богу него и о ономе што се догађа у свету, и то тако као да је управо чуо најновије вести."

39. Читао је мисли

Неком посетиоцу, који је желео да зна шта би требало да чини да би доспео у рај али се није усуђивао да о томе говори, старац је рекао: "Имај љубави и веру у Христа, и ништа ти више није потребно."

40. Савет

Један житељ Ларисе распитивао се код старца о извесним догађајима у овом граду, а старац му је рекао: "Загледај се мало боље у своју сопствену Ларису."

Очигледно да је старац имао у виду његову унутрашњу борбу и различите проблеме које изазива духовна битка.

41. Знао је шта узнемирује

Једном се неки старешина породице појавио код старца желећи да га упита да ли је потребно да мења духовника. Тамо је затекао мноштво народа и забринуо се хоће ли старац имати времена. Међутим, у једном тренутку, без икаквог претходног разговора, старац му је рекао:

"Не жури да промениш духовника!"

Човек је, наравно, био дубоко запрепашћен.

42. Ишчекивање код ограде

Један од старчевих посетилаца прича: "Неколико дугих часова ударали смо гвожђем у његову капију, али старац није излазио. Послао сам брата да непрекидно лупа и, убрзо потом, старац је изашао и упитао:

'Ко је тај Георгије што непрестано лупа?'"

Он је знао име мог брата, иако је овај тад први пут дошао на Свету Гору. Старац га је затим позвао да приђе вратима келије и, по свом обичају, рекао: 'Узми ове карамеле и једи их ујутро, поподне и увече!'"

43. Несебичност

Један јеромонах приповедао је о старчевој несебичности: "Био је савим убог, ништа није имао. Многи људи су му неприметно остављали новац. Када би га нашао, почео би да размишља куда да га пошаље. Неколико пута улагао га је у књиге и часописе које је делио људима. Понекад није имао ни педесет драхми за куповину неопходне хране."

44. Посета Пресвете Богородице

Познати јеромонах прича:

"Године 1977. дошао сам у келију старца Пајсија и остао код њега неколико дана. То се подударило с празником Воздвижења Часног Крста. Уочи празника, старац ми је рекао да ћемо служити бдење. У четири часа поподне започели смо вечерњу, читајући молитве на бројаницама. У шест сати ме позвао да попијем чај, а одмах после чаја наставили смо да се молимо на бројаницама, сваки у својој келији. Увече, док сам се молио, чуо сам да се и старац моли и да с уздасима корача тамо – амо. На свака два сата ударао је у зид. У дванаест смо прочитали полуноћницу и последовање за Св. Причешће. Отишли смо у црквицу да читамо каноне.

Читајући канон за Причешће, старац је с великом болећивошћу изговарао: 'Пресвета Богородице, спаси нас!' Тек што сам изговорио 'Маријо, Мајко Божија', кад се у цркви све променило. Нисам схватио шта се заправо догодило. Све је блистало и осећао сам да дува лагани поветарац. Кандило пред иконом Пресвете Богородице почело је да се њише само од себе. У цркви се налазило пет кандила, али се само ово њихало. Окренуо сам се према старцу, а он ми је дао знак да ћутим. Он сам беше дубоко приклонио главу, а ја сам узео свећу. Светлост се све обилније изливала, као да је свитало. На пола сата смо прекинули читање последовања. Затим сам наставио да га читам сам, а старац ми ништа није говорио. Убрзо се кандило зауставило и поново је постало

мрачно. Ујутро сам замолио старца да ми објасни шта се догодило, а он ми је рекао: 'Знаш, овде, на Светој гори, Пресвета Богородица обилази све манастире и келије. Прошла је и овуда, видела двојицу неразумника и зањихала Своје кандило, да би нам дала знак да је Она пролазила овуда, с осмехом ми је одговорио старац.'

45. Понашање према јеретцима

Старац је приповедао: "Једном су код мене долазила двојица римокатолика. Један од њих је био постарији и образован, можда секретар у Ватикану или новинар, нисам хтео да покажем посебно интересовање. Тако ми је један од њих рекао: 'Хајде да заједно изговоримо *Оче наш!*' Ја сам одвратио: 'Да бисмо заједно изговорили *Оче наш*, потребно је да се сагласимо у догмама. Између нас и вас постоји велики понор!' Он ме на то упитао: 'Зар су само православни блиски Богу? Зар се само они спасавају? Бог је исти за цео свет!' 'Да, кажем ја, 'али међу нама постоји разлика. Ми смо по природи чеда истог Оца, али неки од нас се налазе у кући, а неки су напољу!'"*

46. Требало би испољити позитивну узнемиреност због јеретика

Старац је казивао: "Требало би да покажемо позитивну узнемиреност због неправославних. Било да је он римокатолик, протестант или нешто друго, треба му говорити да је у заблуди и ми ћемо на тај начин испољити позитивну бригу. Не би их требало умиривати, тобоже из љубави, и говорити им да су и они у праву, јер они тад неће имати повода за узнемиреност. Треба бити опрезан, јер ће Бог од нас тражити одговор."

47. Утицај телевизије

Старац нам је говорио о томе како телевизија делује на хришћане: "Телевизија причињава велико зло. Говорићу вам о једном случају да бисте разумели шта се дешава. Долазио је један старчић од 84 године, који је до женине смрти живео добро и лепо. Чим је жена умрла почео је да пати и, да би мало заборавио, страствено се везао за гледање телевизије. Није прошло ни два – три месеца од женине смрти, а старац је одлучио да се ожени. Његов духовник није знао ни како да

* Архимандрит Јероним, настојатељ Свето–Тројицког Алатирског манастира који је живео на Атосу, каже да је старац Пајсије гневно избацавао из своје колибе оне који су му долазили с екуменистичким идејама, не понудивши им ни воду, ни кафу, ни ратлук. Уопште, на Атосу и у читавој Грчкој, римокатолике сматрају јеретцима.

му објасни да је то, што је намерио, и недолично и смешно. Старац је сам дошао на Свету Гору, у моју колибу. Од Кареје до овог места ишао је читава четири часа! Испричао ми је о својим плановима, а ја сам га посаветовао да тихо и мирно живи међу децом и да не помишља на женидбу. Међутим, он је био емотивно повређен, тако да није хтео ни да слуша шта му говорим. Дубоко размисливши, каже: 'Знаш, старче, имам право да узмем две друге жене!'

Нисам више могао да издржим. Рекао сам му да се покупи и да га моје очи више не виде. Неки монах га је прихватио и одвео у Кутлумуш. Увиђате ли какву штету наноси телевизија?"

48. О пропасти Турске

Старца је посетила једна група Кипрана. Желели су да с њим разговарају о националном питању. Гостопримница под ведрим небом била је спремна.

"Одакле сте", упитао их је старац.

"Са Кипра, старче."

"Па, како тамо живите?"

"Како живимо? Прождиру нас Турци!"

"Не видим да су лично вас пождерали!"

Позвао их је да седну, понудио послужење а затим рекао:

"Не плашите се Турака, они ће се расути."

Посетиоци су се зачудили, а старац је наставио:

"Да, кажем вам! Турци ће пропасти! Ви сад подсећате на клонуле стенице, али доћи ће време кад ће и Турци лоше проћи. Курди и Јермени ће створити своје сопствене државе и добити независност. Остали мали народи, уколико не очувају међународне норме, биће културно апсорбовани од стране великих. Нама, Јелинима, предаће Град (Константинопољ), не зато што нас воле него зато што ћемо остати уздржани. Да, поново ћемо добити Град!"

49. Преливен светлошћу

Из дневника забележака једног јеромонаха који говори о својим сретима с о. Пајсијем, преузео сам следећи, интересантан одломак:

"Старац ми је предложио да сутрадан, на празник св. Харалампја, дођем и служим у његовој келији. Не могу да опишем своју радост. Договорили смо се о времену и ја сам пошао, као да имам крила. Ујутро сам усхићено дошао у старчеву келију. Старац је испрекидано појао својим танким гласом који је подсећао на дечији. Био је дословно прикован за оно што је читао и појао. Осетио сам атмосферу благочешћа

у којој је живео старац. Кад смо приступили Литургији, срце ми је треперило од умилења. Сећам се да сам кришом посматрао старца и молио се, да се време заустави. У време Причешћа, старац је приступио путиру. Кад сам изговорио: 'Сада, свагда и стално...!', и окренуо се лицем према главном олтару, угледао сам старца који је стајао на поду и њихао се. Подигао сам очи да бих видео израз његовог лица и истог часа сам их спустио, јер је старчево лице било сво у светлости, тако да се није могао разазнати нити израз лица нити сам лик."

* * *

"За мене је отац Пајсије био јединствен. Старац. Многи, чак и међу монасима, без обзира на то што су имали духовни чин, нису му били наклоњени и одговарали су и мирјане и свештенике од посета оцу Пајсију. 'Неки полуписмени старац, који ништа не зна, шта то налазите у њему?' То је, међутим, само још више распламсавало моју љубав и веру у њега. Отац Пајсије је свагда благосиљао такве људе и свагда се за њих молио. Била је то његова главна особина, која је и нама неопходна. У посебно тешким ситуацијама, које су ми се дешавале на Атосу, настојао сам да управо тада одем код ст. Пајсија. Трудио сам се да одем у Ивиرون, да се помолим пред иконом Мајке Божије и, враћајући се одатле, свраћао сам код старца, обавезно настојећи да поразговарам с њим. Тамо сам добијао особито топле поуке, укрепљење својих гледишта или исправку својих грешака, и увек сам одлазио задовољан."

– *Из усјомена архимандритија Јеронима, настојатеља Светио–Тројицкој Алатијској манастира, који се неколико година поодвизавао на Ајтосу.*

Седма глава

ИЗ КРАТКОГ ЛЕТОПИСА СВЕТЕ ОБИТЕЉИ СТОМИ

који је саставио о. Пајсије у време кад је обнављао ову обитељ

"Садашња света обитељ Стоми основана је 1774. године, на дан св. Козме Етолког. До 1774. године манастир се налазио преко пута, на другој обали реке Аоје и због тога се до данашњег дана то место назива Стари Манастир. Стари манастир је основан у древна времена, о чему сведоче иконе византијске цркве, као и исто тако старе књиге и, посебно, свете мошти које се помињу од 1295. године: мошти св. Василија Великог, св. Јована Златоустог, св. Козме, свештеномученика Самона из Едесе, св. Алипија Кионита, св. Нила.

Године 1774. игуман Старог манастира био је отац Константин.

Савремена обитељ основана је овде, у прекрасној околини, зато што је света икона Пресвете Богородице више пута сама напуштала Стари манастир и долазила овамо, где је била подигнута обична црква с капелом. Будући да је отац Константин био сведок овог чуда, одлучио је да је воља Пресвете Богородице да оснује манастир овде, где се он и сад налази. Тако да је започео изградњу садашњег манастира.

Током 1844. године побожни житељи Конице и Веле позвали су, по свом избору, оца Григорија Халортиса (према неким Пеклоритиса). Он је 23. априла 1844, на дан св. Георгија, са светим моштима обилазио око обитељи ради њеног укрепљења, кад су га заробила седморица разбојника и одвела у место Сјусница. Како пише савременик тих догађаја, о. Хризант, ти разбојници су дошли из Трикале, где су били најамници тамошњих деспота – Сулејмана, Тахириса Бејта и Хамита Васијариса. Они су однели све што је имао о. Григорије: новац, св. мошти, крст, епитрахил, и мали молитвеник. Отац Хризант помиње и часне мошти светог Харалампија, али их ја, на жалост, нисам пронашао у Стомијској обитељи. Пронашао сам само мошти шесторице светитеља које чувају у нашој лаври. Не знам да ли су часне мошти светог Харалампија оне, које су пре две године пронађене у храму Светог Николаја?

Као што смо рекли, разбојници су отели иметак оца Григорија, а њега самог су у непроходној шуми привезали за платан да га растргу дивље звери. Међутим, заступањем Пресвете Богородице он је био ослобођен и вратио се у Коницу. Негде око Молисте разбојници су били нападнути и протерали су их тамошњи сељаци, а приликом покушаја да пређу реку Сарандапорос сви разбојници су се утопили. После неколико дана, њихове остатке пронашли су житељи села Враница (сада Трапеза), исто као и часне мошти и све свештене предмете. Све су то, као и новац, честити житељи Вранице вратили у Стомијску обитељ.

Тај исти отац Хризант, у другој белешци, која се налази у старом Еванђељу, каже да је 10. децембра 1843. г. отац Григорије дошао из манастира Страцијана, заједно са сестром по телу, монахињом. Отац Григорије се током дугих година ревностно трудио у обитељи. Он је окупио неколицину монаха и манастир је поново стекао славу која је била готово једнака оној претходној. На жалост, племство из Конице је, као што се дешавало и у прошлости, одузело игуману приходе са њива. Озлојеђени отац Григорије 14. септембра 1851. напушта манастир заједно са својим послушником Герасимом и одлази у манастир Ругов у Чепелову...

... јула месеца 1958. Мајка Божија Стомиотиса привела ме је из Свете Горе у свету обитељ Стоми. Овде сам се, по мери својих снага, трудио као дрворезбар (што је моја струка). Током 1959. била је изграђена и моја келијица у којој живим.

Као што смо вам раније већ говорили, браћо у Христу, света обитељ Стоми је, почев од 1923, остала готово без монаха, осим двојице отаца: Германа из Палеоселија који је поживео још шест месеци, и оца Герасима Папасхизаса, који је овде поживео само две године, од јануара 1932. до 1934. године.

Мали манастир Пресвете Богородице, који бих ја назвао Њеним вртићем, није имао стражара неколико година. Због тога су у Стоми и довели мене, најништавнијег од монаха, Пајсија са Свете Горе, да бих ја, као страшило, чувао Њен вртић, као што и обично код оградe постављају страшила кад не постоји прави чувар. Довели су мене, недостојног слугу, као што је речено, у 1958. години од Рождества Христовог, у јулу месецу. Овде сам прихватио управљање светом обитељом."

Епилог

Отац Пајсије је био човек делатног подвижничког живота. Он је говорио: "Богословље – то је слово (реч) Бога, коју могу да разумеју чисти, смирени и рођени за нови живот душе; то нису допадљиве речи разбора, које се управљају по филолошкој вештини и изражавају у законском или световном духу." Своју мисао је допунио следећим речима: "Свети Оци изводили су божанствено слово (божанствену реч) из дубине срца, а свој опит задобијали су у духовној бици са злом, у огњу искушења, и смирено га исповедали или записивали ради тога да би својом љубављу помогли и нама, далеким потомцима."

Ма колико људи да је добило духовну корист од старца Пајсија, ма колико њих да се могло похвалити да су га познавали, ма колико њих да је читало његове сопствене белешке, ма колико њих да се занимало за његову личност, а међу њима је и онај који пише ове редове, нека не забораве да се највећа поука коју нам је старац оставио може свести на једну реченицу: "Хришћанин се спасава само извршавањем заповести Божијих на делу, а не теоретским бављењем божанственим."

ДОДАТАК РУКОВОЂЕЊЕ У МОЛИТВИ МОНАХА ПАЈСИЈА

Сматрамо за велико благо што имамо прилику да на овом месту објавимо рукопис блаженопочившег монаха Пајсија Светогорца, који је био веома познат и опитан у том делању. Он га је написао око 1975. године у виду писма неком лицу које му је поставило питање на ту тему. Старац је то писмо уручио једном посетиоцу да га однесе на пошту уз допуштење да га прочита, а овај га је, поред тога, и ископирао. Тај посетилац нам је лично предао текст и ми се надамо да блажени старац не би имао ништа против његовог објављивања ради духовне користи многих и сведочанства о сагласности опитних старца у томе да молитва не подлеже мерењу и покоравану.

* * *

"Постоји један једноставан начин непрестане молитве и ви га, ако хоћете, искористите. Он, вероватно, помаже простим људима који не могу да проникну у истински начин размишљања Светих Отаца, који су се подвизавали у трезвеноумљу и уз његову помоћ избегавали заблуде.

На жалост, неки не постављају као циљ свлачење старог човека, тј. покајање, смирење и подвиг као помоћно средство освећења душе, уз поимање своје дубоке огреховљености. У том случају они би, природно, осећали и потребу за милошћу Божијом и безброј пута понављали Господе Исусе Христе, помилуј ме грешног, са болом у срцу и осећајући у срцу сладост божанствене утехе најслађег Исуса.

Неки, на жалост, као што сам рекао, извршавају подвиг који је сам себи сврха, трче за божанственим радостима и светлошћу, стално умножавају молитву на бројаницама и мисле да се освећују. Ти људи изводе закључак о својој светости на основу математичких израчунавања молитава изговорених помоћу бројаница. Они, наравно, припремају клупице тачних размера и остало, приклањају главу ка срцу, регулишу дисање и остало, како у *Доброшљубљу* пишу св. Калист и Григорије, а затим добијају лажно осећање да су тобоже задобили меру светих. Од тренутка кад поверују тој помисли, без оклевања им приступа демон и поставља пред њих телевизор с маштаријама, тако да они непрестано гледају демонска пророчанства и остале саблазни.

Због тога је покајање једина гаранција за правилну молитву. Нека се затим на његовој основи појави било која духовна надградња, али покајање ћемо стално просити од Бога, и ништа осим њега. Не треба тражити ни светлост, ни чудеса, ни пророштва, ни дарове, ништа

осим покајања. Покајање доноси смирење а смирење доноси благодат Божију, јер на смирене неизоставно нисходи Божија благодат. Према томе, покајање је неопходно за наше спасење и кад га имамо, благодат Божија може да дође и да нас поучи шта би требало да учинимо за своје спасење и, ако је потребно, за спасење својих ближњих.

Да бисмо милост Божију осетили као велику љубав, много пута ћемо понављати молитву од свег срца и осетићемо, као што сам говорио, сладост божанствене утехе од најслађег Исуса. Тад срце чврсто обухвата наш ум, као и васцело наше биће. Само у том случају молитва не слаби него се крепи, и ми поимамо њен смисао. Тек тад се молимо без присиљавања јер бивамо присиљени усрдношћу, а та усрдноост доноси сваку духовну одважност и окриљује срце. Тада се већ на срцу, ма како да је било скамењено, појављују пукотине и из њих се изливају сузе, тако да оно без икаквог напора у часу молитве изазива сузе. Према томе, осећање нужности такве молитве мора бити слично жеђи младенца који отвара уста и жури у наручје мајке да би га подојила. При том он осећа и велику сигурност и материнску љубав.

Нека нико не посумња да се непријатељ наоружава против нас тиме што нам усађује помисли. Ако пак, пре него што почнемо да се молимо, прочитамо нешто мало из светоотачких дела, одсецају се све мале и велике дневне бриге и све се окреће ка духовном. Ствара се другачија атмосфера и молитва бива сабрана. Ако непријатељ услед своје уобичајене злобе и зависти изазива хулне помисли, не збуњуј се него и демона искористи за своје делање, и то на следећи начин. Без пометње непријатељу кажи: због моје молитве добро је што ми намећеш такве помисли, јер бих иначе заборавио да се непрестано молим. Непријатељ ће се тад без оклевања повући, јер он зна да чини искључиво зло. То сам рекао стога што непријатељ, као по правилу, намеће хулне помисли осетљивим људима, да би их учинио још осетљивијима, да би их збунио и прекинуо.

Посебно ћу говорити о онима који се преко својих могућности и са гордошћу подвизавају у бдењу. Они слабе и више немају снаге да се боре с непријатељским помислима. Они сматрају да су хулне помисли њихове сопствене и тако узалудно страдају, јер узрок нису они сами него лукави.

Због тога су младићи дужни да се у молитви подвизавају са смирењем и расуђивањем, припремајући се још током дана за ноћ: усредсређено, промишљено и уздржавајући се у храни, што такође помаже. Колико год је могуће треба избегавати со да се не би осећала јака жеђ, будући да и вода може да нашкоди, изазивајући задиханост и омета-

јући молителја. Веома је добро ако је вечерња храна лагана, уколико је то могуће, и ако се узме око 4 сата. Након тога треба да уследи размишљање, читање Отаца и остало – током три часа након јела. Веома је добро уколико молитви претходе и допојасни и земни поклони помоћу бројаница, да се уље у машини не би охладило. Ако осетиш умор, можеш да седнеш и да изговараш молитву, благодарећи Богу за Његову велику милост и добротинства. Тад се ум у целини усредсређује у срце, и свим срцем, свом душом и свом мишљу без икаквог напора тражи милост Божију.

Веома су добри часови после заласка сунца. Услед тога, светоотачке књиге читајте углавном пред залазак сунца. Три часа пре поноћи и три часа пред свитање. За младе је добро да након кратке молитве одспавају један сат након сутона и да се пробуде око поноћи, како би избегли саблажњиви јутарњи сан.

Наравно, потребна је пажња и расуђивање њиховог духовног учитеља који је неопходан."

Колиба и јосћојримница јод веврим небом сћарца Пајсија

РАЗГОВОР С АРХИМАНДРИТОМ НИКОЛАЈЕМ (ГЕНЕРАЛОВИМ) О СТАРЧЕСТВУ

– *Вигели смо двојицу ијумана, Јефрема и Григорија. Који су сѣтарци били њихови духовни руководиоци?*

– Јефрем је био ученик Јосифа Исихасте, а Григорије ученик старца Амфилохија са Патмоса, ученика светог Нектарија. Нектарије је извршио безбројна чудеса по читавој Грчкој, али и у читавом свету. Упокојио се 1924. године.

– *Како сѣтарци одгајају своје ђакоушнике?*

– Превасходно послушањем и смирењем.

– *Да ли и данас на Ајџосу постоје сѣтарци?*

– Према сведочанству старца Пајсија који се упокојио 1994. године, на Атосу је за његовог живота било педесетак старца. Међутим, Господ их не открива, јер се они снажно моле да остану непознати. Господ ће их прославити након смрти.

– *Да ли је и сѣтарац Пајсије имао ученике? Како их је он одгајао? Да ли су ти људи и данас на Ајџосу?*

– Наравно да јесте. Он, међутим, никад није имао послушнике. Код њега су за савете долазили они који су живели у близини. Ја сам код њега био тачно двадесет пута. Час би поклоници а час браћа тражили да их одведем код њега. Једном је из Америке дошао неки свештеник и пожелео је да оде код старца Пајсија. И ја сам пошао с њим. Дошли смо, али је све било затворено. Обешена је једна цедуљица: "Оставите своја имена, јер вам више могу помоћи својим молитвама него својим ћаскањем." Превео сам ово обавештење. Американац ми је тад издиктирао поруку коју сам написао на грчком и потписао: "Молим Вас да се помолите и за јеромонаха Николаја, јер му је то потребно." Помишљам, нека се помолите – неће ми бити сувишно. Након недељу дана, током ноћи, отварају се врата и долази старац, а ја спавам! Он ми каже: "Оче Николају, тражио си молитве а сам спаваш! Устани да се помолити!" Помислио сам да је то искушење. Отворио сам очи, врата су се залупила, старац је отишао. Скочио сам, али никога није било.

Догодио се и други случај. Године 1989. пошли смо на Синај и у Јерусалим. И тамо су се током ноћи отворила врата. Ушао је старац са неком достојанственом женом, која није од овога света. Ја сам се, као зец, сакрио у ћошак. Почео сам да разговарам с њима, али не као што сад разговарам са вама, него као да разговарамо мислима. Пред

очима ми се указао читав мој живот. Питали су ме за грехе. Тако сам се кајао да сам се расплакао. Тад су почели да се узносе, а ја сам се запитао: "Шта ли значи овај сан?" Затим смо отишли у пештеру Епистимије и Галактиона. Тамо се подвизавао старац, отац Хадријан. Пошли смо с њим по планинама, сакупљали смо песак. Увече смо се код њега исповедили. Он нам је рекао да је до пре недељу дана код њега живео старац Пајсије, да је ту био читавих месец дана. Није ми се, дакле, случајно јавио у сну.

Био је још један случај. У Јерусалиму се разболела једна млада монахиња. Ја сам јој саветовао да оде код лекара, али се она плашила да ће је вратити кући. Сажалио сам се на њу и преложио јој да напише писмо старцу. Нисам знао његову адресу, али сам помислио: "Биће вам по вери вашој." Она ми је издиктирала историју своје болести. Прошло је неколико дана. Одједном, видим је где ради у трпезарији. "Мати, како вам је", упитао сам. Испричала ми је да јој се наредне ноћи, након што је написала писмо, јавио старац и рекао: "Ја сам лекар Пајсије." Помазао ју је јелејем и она је оздравила.

Колико је оних којима је помогао! О њему постоје књиге на разним језицима. Прочитајте их!

Он је духовно много узнапредовао. Својевремено је покренуто једно црквено питање, а он није знао како да одговори на њега. Зато се молио светој великомученици Еуфимији Свехвалној. Неко је покуцао на врата, а старац је упитао: "Ко је тамо?" "Еуфимија." Поново се чује куцање. Он поново пита и наставља да се моли. Након што је и трећи пут покуцала, у његову собу ушла је жена, без обзира на то што су врата била затворена. Пришла је иконама, а он је пита: "Ко си ти?" "Еуфимија." "Помоли се." Она се помолила и поклонила Пресветој Троици. Он се тада уверио да је то уистину света Еуфимија. Поставио јој је три питања, а кад су почели да беседе, њему се чинило да обитавају изван времена, како је касније сам говорио. Добио је одговоре на сва питања, а на крају ју је запитао: "Света Еуфимија, ти си претрпела толико мука, како си издржала?" Она му одговара: "Старче Пајсије, кад бих знала шта ме након мучења очекује на небесима, била бих спремна да читавог живота подносим те муке."

– *Ко су били последњи сѣтарци на Ајџосу?*

– Био је и старац Порфирије, Грк. Он је са осам година био на Атосу. Пророк и чудотворац. Знао је и садашње и будуће. Све је знао: и шта је на земљи, и шта је под земљом, и шта је на небу, и шта је у ваздуху. Рецимо да си дошао из Самаре. Он ће ти испричати све о Самари, описаће ти и град, и цркву, и настојатеља, и све твоје грехе, све твоје

слабости. Сигурно је да се такав више неће појавити. Живео је код Лавре, а кад се разболео било му је откривено да га Господ позива у свет. Он је у свету, у Атини, много учинио. Завршио је само четири разреда основне школе, а код њега је долазио академик и он је с њим разговарао као да је и сам академик. Давао је савете да ли да се иде или да се не иде на операцију. Ако је саветовао да се иде, лекари би након тога бивали запрепашћени: као да је неко управљао њиховим рукама! Једном су му дошла нека браћа с молбом да им открије где да копају бунар. Посаветовао их је да на једном месту не копају, јер се ту налази мермерна стена. Поменуо им је друго место и указао на обобине те воде. Све се управо тако и догодило.

Видео сам га кад сам се враћао из Јерусалима. Замолио сам га да се помоли за мог суседа који је био на самрти. За себе ништа нисам тражио.

О њему такође постоје две књиге, у којима се описују бројна чудеса. Казују како је код њега дошла Францускиња Ана и он јој је испричао све о њеном животу. Она је након тога отишла у манастир. Како су долазили хипици, и он им је све испричао. Једна хипи – девојка је поверовала и такође отишла у манастир.

Био је то благодатни старац. У младим годинама био је веома послушан и долазио је у цркву веома рано. Био је сведок да се старац Теодосије – мислим да се тако звао – молио и да је почео да лебди у ваздуху, таква га је благодат осенила. Од тог времена и током читавог живота он је носио ту благодат, не изгубивши је ни у једном тренутку. Једном се догодило да је неки духовник хтео или да га искуша или пак да му се због нечега наруга, па је узвикнуо: "Напоље одавде" и показао на прозор. Порфирије је заиста искочио кроз прозор, без обзира на висину. Ето какво је послушање он имао. Бог га је спасао. Био је то човек светачког живота. Колико је само чуда учинио! Колико је оних које је спасао и од духовне и од телесне смрти! Тек што види човека, а већ све о њему зна!

Био је још један светитељ. Још у детињству је волео да се моли. Тада је корачао низ пут и палио кандила у капелицама. У капелици свете Параскеве угледао је једну жену. Она га је позвала к себи и упитала: "Шта хоћеш да ти дам за то, што идеш и палиш кандила?" Он је одговорио да ће питати мајку шта да затражи. Мати га је посаветовала да тражи срећу. "Имаћеш среће. Ево колико ћеш новаца имати!" Док је то говорила, показала му је колико ће много новца имати. Он је постао јеромонах и живео је у манастиру. Што је задивљујуће, кад он некоме, на пример, поклони десет драхми, Бог му одмах пошаље сто!

Старцу Јефрему је сад већ осамдесет година и он живи у широј околини Лавре. Он више никога не прима. Преживео је седам или осам срчаних удара, ослепео је. Сусретао сам његова духовна чеда. Кад сам отишао код њега, тек што је преживео инфаркт, и нису нас пустили код њега. Желео сам само да му целивам руку и да одем. Нисам имао прилике. Благодатни старац...

*Свешћеник Јевѣније Шестун,
На Свешћој Земљи, Самара 1998.*

* * *

У књизи монаха Власија "Блистање светлости" (Ларнака, 1997) могу се такође прочитати занимљива сведочанства о оцу Пајсију, као и његове поуке. Ево једне од њих:

"Једном су старца Пајсија упитали шта мисли о проблему календара, а старац је одговорио: 'Не узрујавајте се и не свађајте се око тога! Све је у реду. Човека неће спасти календар. Спашће га вера и добра дела. Једном сам се приближио зилотима и само што ми мозак није пукао од збрке! У неразумној ревности нема ничега доброг!'

УСРДНОСТ У ДУХОВНОМ ЖИВОТУ

Старац је стално подвлачио да све што чинимо има вредност само онда, кад то чинимо с усрдношћу. Увек нас је убеђивао да се ревносно подвизавамо, не тежећи никаквом користољубивом циљу. Такође је желео да се наша вера у Христа заснива на усрдности. Следеће његове речи су карактеристичне:

"Онај ко тражи чудо да би поверовао у Бога и да би Га заволео нема ни најмање духовне племенитости. Бог би, да то хоће, једним натприродним чудом које би сви видели могао да учини да читав свет поверује. Међутим, Он то не чини јер би то било насиље над човековом слободном вољом, тако да човек не би поверовао у Бога због усрдности и благодарности Његовој највећој доброты, него због Његове натприродне силе.

Ево шта има вредност пред Богом: кад Га човек заволи само због Његове доброты. Наш Христос је због љубави према нама постао човек и био исмејан, поплуван, бичеван, обнажен и распет, пролио је Своју крв. Свим тим Он очигледно свакоме од нас показује да је Он уистину Љубав. Будући да је наш Бог Љубав (1. Јн. 4:8), самим тим смо и ми дужни да будемо подстакнути љубављу према Њему и вери да је Он наш Бог, јер је добар и јер осим Њега другога не знамо. Ако човек не поверује видевши ту велику жртву Христову ради нас и Његову

љубав него тражи чуда да би поверовао, онда такав човек никада неће уистину ни љубити ни веровати."

Старац ми је приповедао о једном догађају из свог детињства:

"Кад сам био мали и кад моја душа још увек није имала греховне наслаге, много сам волео Христа. Хођао сам по шуми као монах, носећи крст у рукама, певајући, молећи се и прижељкујући да postanем монах. Међутим, родитељи су ми говорили да пре него што одем у монахе мора да ми нарасте брада. Био сам мали и они су се помало шалили са мном, говорећи да, ако журим, морам стално четком чешљати образе, да би ми брада брже порасла. Био сам наиван и поверовао сам у то, тако да сам образе дословно изгребао четком!"

Будући у таквом расположењу, у шуми сам једном приликом сусрео младог агронома који је био из истог села из којег и ја. У руци сам држао крст и он је, кад ме спазио, запитало:

"Шта ти је то?"

Ја сам му одговорио:

"Крст нашег Христа."

Немајући позитивних помисли, он ми је рекао:

"Како си ти глуп, Арсеније! Не веруј у то! Бог не постоји. Сва та религија је поповска измишљотина. Ми потичемо од мајмуна, а Христос је био обичан човек!"

Кад ми је то рекао, устао је и отишао. Та погубна помисао, коју је младић посејао, утицала је на моју тада још невину душу и испунила је тешким црним облацима. Кад сам остао сасвим сам у шуми, почеле су да ме муче помисли: 'Можда Бог и не постоји и ја узалудно верујем у Њега', говорила ми једна од њих. Неке помисли су ми говориле једно, а неке друго... Измучен, растројен и испуњен очајањем, преклињао сам Христа да ми, уколико постоји, нечим то и покаже, па да поверујем. Међутим, одговора није било.

Измучен таквим стањем, прилегао сам да се одморим. У том часу, у моју, тада непорочну душу, ступила је позитивна помисао, испуњена ревношћу по Богу, и ја сам рекао:

"Чекај! Зар Христос, дошавши на земљу, није био најбољи и најблажи човек који је икад живео? Није постојао ниједан човек који би у Њему видео било какво зло. Према томе, мене се не тиче да ли је Он Бог или није. Будући да је Он најбољи од свих који су живели на земљи и да бољег од Њега не знам, постараћу се да, колико год могу, будем сличан Њему и да будем савршено послушан свему, што ми говори Еванђеље. Ако буде потребно ја ћу, због толике Његове доброте, и живот дати за Њега!"

Тад су се развејале све помисли неверја и моја душа се испунила безграничном радошћу, јер је снага те ревносне помисли срушила све сумње. Кад сам поверовао и одлучио да, колико год могу, заволим Христа једино због усрдности, за том мојом одлуком уследило је и небеско чудо које је потврдило оно, на шта ме подстакла ова ревносна помисао. Помислио сам: 'Нека ми сад говори да нема Бога ко год то хоће!'

Не задовољивши се старчевим казивањем о ревносној помисли, из радозналости сам га запитало какво је то чудо видео тог тренутка у шуми. Заморени старац ми је одговорио да о томе не може да ми прича. Тиме ми је показао да не би требало да тражим чудо него да се задовољим усрдношћу, јер је она кључ којим се отварају врата добара. Међутим, старац ми је касније рекао да је тада видео Господа."

"Добар хришћанин не чини добро ради сопствене користи, да би, на пример, добио награду или круну, да не би отишао у пакао или да би отишао у рај. Он чини добро само зато што га љуби и што га претпоставља злу. Све остало су природне последице добра, које у душу хришћанина ступају и независно од његове жеље. Само на тај начин добро задобија и племенитост. Све остало је трговачка психологија: 'Шта ћеш ми дати ако учиним то и то' или 'ја чиним то и то, а ти ми дај ово и оно!'"

* * *

"Отац Пајсије је био вечно жив. Као што сунце блиста и загрева земљу, тако је увек и његово срце прекривало љубављу човека који му дође. Увек је био весео и испуњен животном радошћу. За свакога је умео да нађе ону реч и ону поуку која му је била потребна, јер су свакоме од нас потребне различите поуке и укрепљења наше слабости. Старац Пајсије је увек био праведан, никоме се није додворавао и свима је увек говорио истину, ма ко да је у питању: игуман, епископ, достојанственик или утицајан човек. Увек би то изговарао са осмехом, а понекад и потапшавши по леђима. Уверио сам се да је он на неки начин привлачио оне, који су код њега долазили. Његова беседа је сама по себи разрешавала сва моја питања. Заборављао сам шта сам хтео да питам и умирен одлазио од њега.

Отац Пајсије је говорио на понтијском дијалекту који се разликује од хеладског, као што се и код нас разликује говор у различитим областима. Није знао руски језик али је многима, прелазећи на руски, говорио оно што је неопходно, да би се затим опет вратио грчком. Кад би га замолили да нешто каже на руском, одговарао је да он не зна руски..."

– Из усвојена архимандритија Јеронима, настипојатеља Свешто-Тројицкој Алаиурској манастира, који се неколико година подвизавао на Ајосу.

Сѡараи ЈЕФРЕМ
настојатељ светојорској манастира Филошеја
О ИСПОВЕСТИ И ДУХОВНОМ ОБРАЧУНУ

1. "Ова твоја исповест испунила је радошћу моју душу, јер се радују и Бог и ангели, који су је очекивали сваког тренутка. Успео си да посрамиш ђавола, који се силно радује кад неко скрива своје помисли од духовног оца.

Кад змија напусти своје легло, она жури да се негде сакрије, јер предосећа да би могла бити ударена. Исто се дешава и са демонском помишљу, која је слична змији отровници. Кад таква помисао изађе из човекових уста, она се развејава и ишчезава, јер исповест значи смирење. Сатана не може да поднесе чак ни мирис смирења, и зар је онда могуће да она остане и након искрене и истинске исповести?

Чедо моје, желим ти добар почетак и опрезно напредовање. Немој се стидети преда мном. Не посматрај ме као човека него као представника Божијег. Реци ми све, чак и ако си имао неку рђаву помисао везану за мене. Ја сам опитан у погледу демонских утицаја и знам како се ђаво бори са човеком. Знаш да духовна чеда имају једноставна (проста) срца. Уколико у њих уђе нечиста помисао, онда се то догађа услед ђаволске злобе и егоизма тог духовног чеда које је допустило да падне и да се појави таква помисао о његовом старцу. То значи да ово духовно чедо мора имати више смирења.

Према томе, не јадикуј. Ја ћу се увек радовати кад са мном разговараш слободно и искрено, јер без искрене исповести не може бити духовног напретка.

2. Чедо моје, буди без бриге. Ја сам узео твоје бремене и само те молим да безмолвствујеш [тихујеш]. Твоје речи могу бити написане на папир, али ја осећам силу, значење и суштину онога о чему пишеш, и продирам у дух твојих речи. Молим те да од сада безмолвствујеш. Све ти је опроштено након што си се исповедио. Сатана је разумео твој карактер и тиранише те, иако се ништа озбиљно није догодило. Све што си написао, односно помисли које те муче, само је вештина лукавога који жели да очајаваш, да тугујеш и сл. Све што се десило баци у морску дубину и зацртај нови правац у свом животу.

Ако будеш размишљао на исти начин, знај да ћеш постати подсмех демонима. Преклињем те да ми будеш послушан. Након твоје исповести све ти је опроштено и нека прошлост заиста буде прошлост. Немој

гребати рану која је толико болела. Нека те не обмањује помисао да је то твоја грешка. Да га ниси одвео код лекара и сл. онда би такве помисли оправдано ратовале с тобом. Међутим, како ствари сада стоје, ти си извршио своју дужност. Бог је желео да га узме из разлога који су познати једино Његовој бесконачној мудрости, а ти мислиш да си га убио! Буди опрезан са том помишљу, јер би могла да постави клопку у твојем срцу. То је ђаволско лукавство којим он жели да ти нашкоди, будући да зна како то да учини. Он је посредством очајања повукао небројено мноштво људи у паклене дубине.

Кад се нешто догоди и ђаво види да то узнемирује човека, његова вештина се састоји у томе да увећа мноштво помисли које су тобоже оправдане, да би на тај начин завео убогог човека у олују и ту га удавио. Како каже изрека, лисица воли пометњу. Када пак олуја прође, човек види да је био у опасности да се удави у чаши воде!

3. Буди смирен и убудуће се редовно исповедај. У исповести је садржано најсветије смирење, без којег се нико не може спасти. Ђаво се силно радује када успе да убеди човека да овај сакрије демонске помисли. То се дешава стога што на тај начин постиже свој унапред постављени, душегубни циљ.

4. Исповедај се често, побожно и чисте савести. Чувајмо духовне заповести. Непрестано се молимо. Сећајмо се смрти и нека нас свесилни Бог удостоји да у другом животу будемо у Његовој близини, да бисмо се са свима светима радовали у тријумфујућој Цркви.

5. Писао сам ти о савести. Потребно је да будемо опрезни и да не учинимо ништа због чега би нас она прекоревала и осуђивала.

Имај на уму да Бог све види и да ништа није скривено од Његових очију. Како онда можеш да лажеш пред Богом? Зар не знаш да је лаж од ђавола и да ће она, ако не будемо опрезни, најпре постати обичај, затим навика и на крају страст? Зар не знаш да лажљивци неће наследити Царство Божије?

Плаши се Бога. Богу нису угодна вештаствена приношења ако при том занемариш унутрашњу ревност срца. *Ово је шибало чиниши, а оно не остављаши* (Мт. 23; 23).

Побрини се за своју савест, јер нам је смртни час непознат. Ако свом поверенику, односно својој савести не исплатимо све што јој дугујемо, она ће нас одлучно осудити и ништа неће прећутати. Тада ће, авај, наша уста бити запечаћена, и нећемо имати никакво оправдање.

6. Сваке ноћи размотри како је протекао дан, а ујутро се присети како је протекла ноћ, док не сазнаш какав је обрачун за твоју душу. Ако запазиш губитак, покушај да га надокнадиш пажњом и присиљавањем, а ако пак видиш добитак, заблагодари Богу, свом невидљивом помоћнику.

Не дозволи да те савест дуго мучи него požури да јој даш оно што тражи, да те не би одвела код судије и у тамницу (в. Мт. 5:25). Да ли твоја савест жели да више ревнујеш на свом молитвеном правилу и на молитви? То ћеш јој и дати и, гле, бићеш избављен од одласка код судије. Немој гушити спасоносни глас своје савести тако што ћеш га занемарити, јер ћеш касније бескорисно жалити.

7. Обрати пажњу да будеш искрен и у својим делима и у својим речима, а посебно на исповести, јер Бог *испитује срца и ујиробе* (Пс. 7:9) и ништа није затамњено пред погледом Његовог недреманог ока.

Плашите се Бога. *Бој се не да обмањивати* (Гал. 6:7), не може се преварити, и оштро кажњава ако види неискреност. Према томе, будите опрезни. Кад сте непослушни и кад прикривате своја сагрешења, супротставите се тиме што ћете то отворено признати током исповести. Не допустите да вас надвлада егоизам, који ће учинити да прикривате истину и да останете непоправљиви и острашћени.

Будите опрезни; време пролази, протиче, и смрт долази у онај час кад је не очекујемо. На тај начин одлазимо неспремни и нечисте савести, која ће нас осудити на страшном суду Божијем.

Поправите се у свему уколико желите да видите добре дане бестрашћа и мира.

"Старац не чита и не бави се писањем. Његов најважнији посао је да се моли и да на себе прихвата човечију патњу, да би загрејао људска срца. Захваљујући том великом поштовању које је стекао, чак и сад код њега свакодневно долазе посетиоци. На тај начин он је стално заузет и често му се догађа да се бори с умором и исцрпљеношћу. Међутим, човек Божији и не може да се одмара. Без обзира на последице, он поткопава своје крхко здравље. Он пати због страдалника, због оних који су у опасности, због људи који нису открили смисао живота. Спреман је да преда васцело духовно благо које поседује само да би помогао браћи. Какво бдење, какво старање, каква брига о душама, о страдалничким душама! Знајући то, поклоници Свете Горе настоје да га виде али то не успева свима, јер се старац плаши 'духовног туризма'. Он тако назива понашање оних који преувеличавају оно што су чули и видели. Због тога старац често 'нестаје'."

*Свештеник Дионисије Таиш,
"Атонски дневник"*

ПРОЛОГ

Кад сам пре неколико година писао "Атонски дневник" који је садржао поуке старца Пајсија, нисам могао ни да замислим да ће његов тираж бити тако велики. Величина тиража сведочи да старчеве поуке прихватају како верујући, тако и неверујући људи. Као исход тог свог незнатног труда, данас осећам најдубље задовољство. Тада сам, испуњавајући обавезу нехотичног секретара, предао жедном народу атонску реч великог старца.

Излазак "Атонског дневника" у свет помогао је још већем прослављењу старца Пајсија и увећању броја посетилаца његове келије Панагуда, што је исцрпљивало старца. Међутим, одлука Божија била је да старац Пајсије поведе народ на пашњаке Православља, то јест ка животу у Христу који, као што знамо, захтева подвиг, преданост црквеном предању и одрицање од сувишних цивилизацијских добара.

Данас, шест година касније, читаоцима нудим књигу "Гостопримница под ведрим небом" која није ништа друго до други том "Атонског дневника". Надам се да ће и овај том помоћи читаоцима да се упознају с поукама старца Пајсија и да их остваре у својим животима.

*Свештеник Дионисије Таиш,
у Коници, на дан Рождества Христовој 1993.*

Прва глава УТИСЦИ ПОСЕТИЛАЦА

Отац Пајсије је познат на читавој Светој Гори, па чак и изван њених граница. Већина поклоника на Свету Гору су заправо посетиоци његове пустињске келије назване Панагуда. То заправо и није пустињска келија, будући да овуда током читавог дана пролазе десетине људи који би желели да виде старца и да поразговарају с њим. Стаза која води од манастира Кутлумуша према колиби Панагуда уједно је и најутабанија стаза на Светој Гори. Неки од посетилаца старца Пајсија бележе и публикују своје утиске. То има велики значај и представља корисно сведочанство за оне које привлаче ликови савремених Светогораца. Из публикација које смо успели да видимо наводимо неколицину одломака.

ПОДВИЖНИК

"У келији Панагуда монахује, духовно се подвизава и насићује незаситом милошћу Божијом старац Пајсије, један од најдуховнијих и најпреподобнијих атонских отаца. Старац Пајсије нас је с великом љубављу и предусретљивошћу примио у свој архондарик [гостопримницу] под ведрим небом. Више од два сата водили смо с њим благословени разговор, која је обилувала духовним плодовима. Она ће за нас остати незаборавна. Кад би старац отворио уста, испуњавао нас је и преиспуњавао духовни миомирис његових речи.

Старчев свети лик оставио је на нас дубок утисак и изазвао умилење. Видели смо лик који нам је дошао из Византије – лик који није од овога света, и који је испуњен духовношћу, лице, тело и начин живота подвижника суровог према себи, дубоку мисао и веру истинског чеда Православља, које од самог почетка постоји на Светој Гори и које се очувало током векова. Гледајући старца, помишљали смо да гледамо неког древног светитеља из првих векова Хришћанства, једног од оних који су се подвизавали и духовно процветали у границама египатске Тиваиде, Нубије, Нитрије и Јорданске пустиње. Без обзира на жегу и тежак успон, на повратку нисмо осећали умор, јер су наша мисао и срце остали у смиреној келији Панагуда, код старца Пајсија, који је у нашим душама оставио неизбрисиву свету успомену."^{*}

^{*} Антоније Е. Стивактакис: *Светогорски духовни оишци*, 1991, с. 21–22.

СВЕТЛОСТ У ТАМИ

Након поклоничког пута на Свету Гору, познати новинар и писац забележио је кратак опис свог путовања, из којег преузимамо неке одломке:

"Било је суморно време које је претило да се претвори у разбеснелу олују, и дувао је северни ветар. Кренули смо источно од Кареје, прошли поред манастира Кутлумуша не свративши унутра и, слично дивљим зверима, изгубили се у шуми. Козја стазица. Савладавајући препреке, скакали смо као те животиње. С времена на време, на стаблима дрвећа сусретали смо на брзину начињене стрелице које су показивале пут ка келији старца Пајсија. Без њих бисмо се изгубили у бескрајним, мрачним шумама и јаругама.

Стигли смо након пола сата. Време се није променило. Келија је била опасана оградом, а на брзу руку начињена капија затворена. Међутим, како подвижник не излази тек тако из келије јер молитва даје ритам његовом животу, он се побринуо и о поклоницима. У случају да старац није код куће или да из неког разлога не излази из келије, на спољашњој страни врата која воде ка врту налази се "евлогија" ("благослов"), односно корпица од нерђајућег челика с традиционалним ратлуком. Поред ње је извор са два врча, да би путници утолили жеђ. На вратима према врту налази се и својеврсно звоно – комадић гвожђа и једна гвоздена шипка којом треба ударати по њему, тако да се разлеже звук сличан звуку гвозденог гонга. Ударали смо много пута, викали још више, али је ћутање било једини одговор. Ништа више. "Све је узалуд", говорили смо међу собом, "или није овде или се моли."

Протекло је пола сата и ми смо се, разочарани, већ припремали за повратак. Одједном примећујемо да ст. Пајсије стоји пред вратима своје келије: као да их никад није ни отворио и као да је све време био ту, а да га наше овоземаљске очи нису виделе! Можда је заиста тако и било, ко то зна? Чинило се да он живи изван времена и закона природе, да је нешто друго у односу на то што смо ми. Слично светлости која се пробила кроз сумрак тмурног неба, он је, лагано корачајући, дошао до капије за врт и отворио нам. Затражили смо благослов и целивали његову руку, миомирисну од подвига, молитве и светости.

Отац Пајсије није нас увео у своју келију. Седели смо у дворишту, на округлим пањевима, посебно истестерисаним за ту сврху. Трудио се да не гледа у нас и ретко је окретао лице према нама, као да је тиме желео да каже да смо сви ми – једна дружина, да је он исто што и ми и да ни најмање није у средишту пажње. Упитао сам старца Пајсија како он види свет. Не окренувши се да би ме погледао, безнадежно је

климнуо главом, а затим замуцкујући одговорио: "Зар не видиш?" На то је додао: "Молите се, само ћемо се молитвом спасти." Кад смо устали да пођемо, погледао нас је директно и проницљиво. Тад смо угледали светогорског подвижника. Испратио нас је и вратио се у келију, да би наставио своју молитву за спасење целог света."*

СЛАДОСТ РЕЧИ

Из другог описа поклоњења преузећемо следећи одломак:

"Да би се поуздано заштитио од насртљивог занимања за његову светост, ст. Пајсије је око своје келије начинио ограду од жице и написао на вратима: "Не чекајте узалуд. Ради помена, напишите ваша имена на папиру." Келија оца Пајсија налази се усред бујног растиња. Окружена је врло високим чемпресима. Мртву тишину која царује свуда унаоколо нарушава само мелодично птичје појање. Пришавши старчевој келији, запрепашћено смо застали. Он је био у дворишту и ишчекивао нас. Сели смо покрај њега и старац нас је увео у тајинство тишине. Дуго нам ништа није говорио. Старац је непомично уперо поглед ка дубини хоризонта а ми смо бојажљиво посматрали његово лице. Зрачило је чистотом. Старац је затим отворио уста, да би слушаоцима пренео сладост својих речи. Тихо је говорио о нужности чистог духовног живота."**

ГЛАС ПОТАЈНЕ ЗАВИСТИ

Постоје на Светој Гори монаси који се, услед своје људске слабости, с презиром изјашњавају о старцу Пајсију. Да бисмо створили представу о томе, навешћемо овде два жалосна одломка из већ објављеног дневника једног новинара:

"Превасходно хоћу да говорим о ономе што је још одавно требало забележити у мој 'Атонски дневник'. О оцу Пајсију, познатом подвижнику који се сматра духовним ауторитетом, довољно велики број монаха говорио је управо супротно од онога што о њему говори свет, односећи се према њему с дивљењем и поштовањем. Ти монаси су почели да сумњају у старчеве врлине, говорећи да их мирјани преувеличавају и износе на видело. Они су тврдили да истински светитељ

* Константин Сарделис, "Са оцем Пајсијем", *Орѿодоксос Тийос*, 27. септембра 1991.

** Архим. Николај Протопапас, *Оујеши анѿелској шѿерирема*, 1990, с. 36–37. ("Терирем" је песма пророка кад би их посетило божанско озарење или анѿелско појање које се не може објаснити речима. У Грчкој је прихваћено да се, између песама у току богослужења, на разне мелодије пева "терирем", без других речи.)

не говори о својим даровима него да их, напротив, умањује и одриче њихово постојање. Тврдили су да подизање прашине око старца Пајсија доноси зло Атосу."

Сад се добро види да однос тих монаха према човеку, којег многи нису упознали само због пуког усхићења, највећим делом проистиче из потајне зависти."*

ДАО НАМ ЈЕ ДУХОВНА КРИЛА

"Отац Пајсије седи на крајичку дрвеног пања који му служи као престо у гостопримници под ведрим небом. Ми, дружина мирјана, окружујемо старца и незасито испијамо надземаљски мед који истиче из његових уста. Августовско вече дотакло је врхове чемпреса који окружују старчеву подвижничку келију, а у души прижељкујемо да се никад не оконча овај бајковити сумрак, које нам тако очигледно даје осећање учења на небеском универзитету. Сви ми, родитељи заморени теоријама философа овога света, презасићени празним системима и методима васпитања световних педагога, веома узнемирани у својим бригама за децу и разне проблеме, добили смо помоћ у истинским саветима смиреног Светогорца. Будући да је пустињак, он можда и нема световног искуства али он има искуство живота у Духу Светом, и то је довољно. То је довољно како за то да нам укаже на спасоносни пут у овом животу, тако и да нам пренесе речи живота вечног.

Сунце је већ ниско. Старац приводи крају беседу. Часовник његовог срца показује да је време за узимање духовне хране. Његова љубав то не показује, али ми то разумемо. Треба да пођемо. Устајемо и са страхопоштовањем целивамо његову руку. Старац нас благосиља. На путелку, свакоме од нас даје по неколико лешника. У повратку нас испуњава таква радост да нам се чини да лебдимо над земљом. Старчев благослов нам даје крила. Обиље његове мудрости положило је на нас слатко бреме које никога не оптерећује. Осећамо да смо лагани, као пчеле које се, до краја оптерећене, враћају са сакупљања драгоценог рода и носе са собом слатки цветни полен. Ћутећи корачамо по стази. Толико тога бисмо могли да кажемо, али ништа не изговарамо. Осећамо потребу да заблагодаримо Пресветој Богородици за благослов који нам је дала и да је замолимо да нам помогне да тај атонски полен претворимо у мед који ћемо однети својој деци."**

* Тасос Михалас, *Аѿос*, 1981, с. 35.

** Димитрије Г. Георгакис: "Поуке атонског старца намењене родитељима", *Орѿодоксос Тийос*, 21. септембра 1990. г.

БОГОСЛОВ ОПИТА

"Отац Пасије, једини становник мале келије, крепко и неуморно носи свој монашки крст. Овамо долазе небројене хиљаде људи да би се с њим посаветовали и из његових уста чули утеху и поуку на спасење душе. Старац је увек спреман да разговара, да понуди савет, да разреши неку тешкоћу. Он је велики богослов опита јер, према св. Григорију Палами, велики богослов није онај ко је много сазнао о Христу него онај ко је много препатио за Христа. Окружили смо га и претворили се у ухо, како не бисмо пропустили не само неку реч његове беседе него чак ни уздах. Свакоме је дао по врч хладне воде коју смо испијали као свету водицу."*

ПЛОДОТВОРНИ НЕУСПЕХ

Наводимо овде једну забелешку која говори о неуспешним покушајима многих посетилаца Свете Горе да виде старца Пајсија. Као што је познато, много је оних који, дошавши до колибе ст. Пајсија, нису успели да га виде, због чега су одлазили с болом у срцу. И они, међутим, могу стећи душевну корист, о чему сведочи и следеће казивање:

"Без обзира на исцрпљујуће путовање, нисмо могли да видимо монаха (тј. о. Пајсија). До његове келије стигли смо касно и она је била затворена. На једном камену, кредом је било написано следеће: 'Опростите ми, браћо, за моје одсуствовање. Немојте ме чекати. Отишао сам да кротим звери, а затим ћу се вратити у свој зоолошки врт.' Дуго смо седели и тумачили оно што је старац написао. Пронашли смо много објашњења. Једно од њих било је да не можемо помоћи људима уколико сами не поседујемо мир. Друго је гласило да код њега многи долазе као код неке ретке звери у зоолошком врту, немајући при том никакав духовни циљ. Треће објашњење било је да, имајући велико смирење и самопознање, испољавање страсти у себи сматра за дивље звери, и слично.

Прошавши поред капије за двориште, спазили смо налив – перо, папир и таблицу на којој је писало: 'Ако имате неки проблем, забележите своја имена и ја ћу се молити за вас. Тако ћу вам више помоћи него својим ћаскањем.' Деца су угледала и други начин помоћи и решавања проблема. Старац се побринуо да се не растужимо. Ту се налазила кутија с ратлуком и писамце: "Узмите на благослов."

* Атанасије Г. Мелисарјаис; "Старчеви савети", часопис *Ефимериос*, 1989. г, с. 190–191. и "Речи савета", *Ефимериос*, 1981. г, с. 363.

Старац је поучавао својим безмолвијем. И Христос је понекад говорио, а понекад ћутао. Тако је и старац нас поучио својим избегавањем разговора. Обгрлио нас је својом љубављу и безмолвијем. Умио нас је својом молитвом..."*

Друга глава

ПОУКЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА

Старац из келије Панагуда – то је богослов опита. Он не поседује световно образовање. Завршио је основну школу и као мирјанин ба вио се дрворезбарством. У својим списима, старац прави правописне грешке. У разговору се не одликује беседничком вештином. Међутим, његови списи су запрепашћујући (до данас су објављене три књиге), а његове речи – израз опита. Старац је велики учитељ Православља. Оно што он каже постаје широко познато и уверава људе. Чак и потпуно световни људи прихватају његове речи. Због тога покушај да се забележе његове поуке није само похвалан него и нужан, да се временом не би заборавиле.

Овде наводимо неколико поука старца Пајсија које су, како претпостављамо, посебно занимљиве за хришћане који живе у свету, јер те поуке у душама обнављају и уобличавају подвижнички карактер Православља који је у наше време ишчезао из живота, где је загосподарио световни дух.

Повремено се у црквеним новинама и часописима објављују поуке оца Пајсија, понекад познате а понекад не. Старчеве беседе бележе различити људи и сваки од њих може да схвати његове речи на свој сопствени начин. Неки, духовно плитки људи, преносе речи старца Пајсија неозбиљно и наивно. То ражалашћује старца и изазива пометњу међу верујућима. Срећом, такве "поуке" се не записују и убрзо бивају заборављене.

О ЉУБАВИ

1. "Највећа човекова обавеза је да љуби Бога, а затим да љуби ближњег. Ако Бога љубимо онако како доликује, очуваћемо и све остале Његове заповести. Ми, међутим, не љубимо ни Бога ни ближње. Кога данас интересује други човек? Свако се интересује само за себе самога али не и за друге и за то ћемо дати одговор. Бог који је сав Љубав неће нам опростити ту равнодушност у односу на ближње."

* Анонимни аутор, часопис *Ефимериос*, 1991. г, с. 192.

2. "Добар хришћанин најпре љуби Бога а затим и човека. Преобил-на љубав излива се и на животиње и на природу." То што ми, савремени људи, нарушавамо животну околину, показује да немамо обиље љубави. Можда имамо љубави према Богу? На жалост, немамо. То показује сам наш живот.

3. Старац је написао животопис св. Арсенија Кападокијског који се прославио својом великом љубављу. Старац Пајсије о томе пише: "Живот овог оца био је свет и сличан великом генератору којег је покретала велика и свеобухватна љубав Божија. Она је на чудесан начин преносила благодат Божију не само хришћанима него и муслиманима, не само верујућима него и неверујућима."

4. "Ко се услед чисте љубави труди ради ближњег, њему и сам замор представља одмор. Онај ко љуби једино самога себе и ленчари, замара се и својим неделанем." Ми смо дужни да обратимо пажњу на оно што нас подстиче на дела љубави. На то нам је указивао и о. Пајсије: "Трудим се ради другог услед чисте љубави и ништа друго немам у виду." Многи испољавају љубав само према неким људима и на тај начин их потчињавају себи.

5. "У љубави према ближњем скрива се наша велика љубав према Христу. У нашем страхопоштовању пред Богородицом и светима поново се скрива наше велико страхопоштовање према Христу." Тиме се хришћанска љубав одржава и квалитативно разликује од љубави инославних.

6. Милостиња је израз љубави. Савремени хришћани готово да су заборавили ту врлину. Старац опомиње не само на њену неопходност него и на њене духовне плодове: "Духовну промену до које долази у души или оно ликоване срца које изазивају милостиња и добро дело учињено ближњем не може ти дати ни најбољи лекар, чак и кад би му дао врећу долара. Нека пензионери жртвују своје време и новац да би спасли незаштићену децу из неке пропале породице." Старац је и други пут говорио на исту тему: "Ако би човек добро испитао душевну корист и унутрашњу радост коју још у овом животу осећа макар и због најмањег добротинства учињеног ближњем, тад би молио ближњег да прими то добротинство и био би му захвалан. Промену до које долази у души и радост коју осећа срце милосрдног човека кад пружи комадић хлеба сиротоме, не може дати ни највећи лекар, чак и да му платите читавом врећом долара."

ВРЛИНСКИ ЧОВЕК

1. "Кад сам стигао на Свету Гору, обишао сам Градину Пресвете Богородице као што чине сви почетници. Трагао сам за миомирисним цветовима Мајке Божије (тј. за светим старцима), да бих од њих позајмио мало духовног полена." Славићемо Бога јер и данас постоје многи хришћани који трагају за тим духовним поленом. Постоје, наравно, и они који, мада религиозни, не трагају за њим јер је њихов идеал спољашње хришћанство а не побожност, развијање ума а не срца.

2. "Ако ме упоредите с неким великим светитељем, онда ће се показати да сам ништаван. Ако ме упоредите с оним који ноћи проводи у баровима, на местима за разоноду и у развратном животу, онда ћу и ја тобоже изгледати као светац."

3. "Врлину нећеш сакрити, ма колико да то неко хоће, као што ни сунце нећеш заклонити решетом, јер ће кроз отворе продрети мноштво луча."

4. Постоје монаси који су много тога постигли у духовном животу и Бог им даје дар прозорљивости. Старац Пајсије каже да они поседују духовни телевизор и да представљају радисте Божије.

5. "Добар човек све жене види као своје сестре. Чак и кад види заблуделу жену, требало би да каже: 'Ако би она уистину била моја сестра, осрамотила би ме и ја не бих могао да погледам људима у очи. Према томе, хвала Богу што она није моја истинска сестра.' Ако поступи на тај начин, неће упасти у њене замке."

6. Народ верује људима Божијим, јер на њиховом лицу види божанствено блистање. Због тога им отвара своје напаћено срце и добија исцељење. То се догодило и Хаџи Георгију Атонском, о чему нам је казивао о. Пајсије.*

7. Из разговора старца Пајсија с богословима:

"Оче, сад кад је све у кризи и кад је наш животи са свих страна изложен кришкама, реци ми нешто о духовном подвигу каквим би требало да се подвизавамо."

Старац је одговорио:

* У књизи "Атонски старац Хаџи Георгије".

"Слушајте, људи који се данас подвизавају, духовни људи, неминовно ће добити велику награду. У наше време, кад је свуда и на сваком месту расут грех који сви хвале као добро и сви га предлажу, подвиг и настојање подвижника, схватите то, похвалнији су него у било које друго време. Знајте ово, чеда моја: добар и праведан човек који се подвизава и настоји да корача по путу Божијем, за свакога је најбољи и најпожељнији. Он је за свакога пожељан и нико према њему не осећа одбојност, сви хоће да му буду пријатељи.

Да бих разјаснио оно што сам рекао, навешћу вам један пример. Лопови одлазе и краду. Кад после тога седну да поделе плен, шта мислите кога ће изабрати да изврши поделу? Још већег лопова или онога ко је најправеднији? Праведника, наравно, а не лопова или варалицу. Разуме се да је сасвим могуће да сви лопови, који међусобно контактирају и друже се, ипак поштују праведног човека, сасвим различитог од њих самих. Према томе, иако лопов може да предводи најлошије друштво, кад хоће нешто да учини, на пример да уда своју кћер, он је неће дати за најгору пијаницу и пробисвета какви су његови пријатељи него, уколико је то могуће, за најбољег и најправеднијег човека."

ПРИМЕР СВЕТИХ

1. "Потомци имају свету дужност да пишу о божанственим подвизима Светих Отаца њихове епохе и о марљивом труду који су предузели да би се приближили Богу. Кад пишемо о светима ми, наравно, поново имамо користи, јер их се при том сећамо и настојимо да их подражавамо. Светитељи тада осећају милостивост и помажу нам да и ми приступимо њима."

2. "Светитељи на различите начине прикривају своје врлине. Плитки људи нису у стању да их разумеју и због тога их разумеју неправилно."

3. "Кад сам био мали, радознано сам слушао све што су о оцу Арсенију говорили они који су га познавали. То се лако утискивало у моје меко срце, на којем још није било греховног талога."

4. Отац Пајсије нам је у целини скицирао духовни лик светог Арсенија: "Он је праву веру проповедао праведним животом. Његово тело се исцрпело у подвигу од топлине љубави према Богу, и он је мењао душе божанственом благодаћу. Имао је дубоку веру и исцељивао је многе, како верујуће тако и неверујуће. Мало речи, много чудеса.

Он је много тога пропатио, и много тога је прикривао. Испод тврде спољашње љуштуре скривао је свој слатки духовни плод. Веома строг према самом себи, био је најнежнији отац својих чеда. Он их није учио слову закона него његовом смислу и усрдности. Као служитељ Свевишњег, он није дотицао земљу, а као Његов саслужитељ блистао је свету. Бог га је прославио јер је он својим светим животом непрестано прослављао име Бога Којем доликује свака слава у векове. Амин."

О МОЛИТВИ

1. Старац је говорио: "Бројанице су као полуга ручног паљења у машинама: покренувши је неколико пута, загревамо мотор и он почиње да ради сам. Нешто слично дешава се и с молитвом на бројаницама. Ми изговарамо молитву, а душа нам се загрева." Старац је и други пут рекао нешто слично: "Непрестано пребирајте бројанице, све док се не отопи духовни лед и док се не покрене духовни механизам. Срце ће тада само творити молитву."

2. "Дужни смо да се увек молимо. Један возач на Арнеји ударио је дете својим аутомобилом. Међутим, дете ни најмање није настрадало, јер се возач молио и током путовања." Други пут, старац је рекао: "Као што лађе, кад се нађу у опасности, шаљу сигнал SOS, тако је и човек дужан да стално твори молитву: 'Господе Исусе Христе, помилуј ме!' Молитва мора бити једноставна."

3. Молитви је потребна припрема. Старац је увек саветовао: "Пре него што почнете да се молите, прочитајте неколико редака из Еванђеља или из Отачника (Патерика). Тиме ће се ваша мисао загрејати и пренети у духовну сферу."

4. "Издајници који слабе молитву су духовна сувоћа и хладноћа. Против њих се морају користити кратке молитве, а превасходно молитва Исусова, усрдно читање Светог Писма и духовних књига. Од греха нас чувају и помажу нам и мисли о смрти, рају, паклу и доброчинствима Божијим. Отуда ће проистећи страх Божији, сагледавање самога себе, одбацивање рђавих помисли и осећања и очување моралне чистоте. Бог посматра наше срце и проверава чему ће се приклонити. Увек ћемо проверавати да ли се кајемо због прошлих сагрешења и плашимо ли се сопствене слабости, али никад нећемо изгубити наду у спасење."

5. "Нека главни део нашег подвига буде молитва, јер она потпомаже наше општење са Богом. То општење мора да буде постојано. Молитва је кисеоник душе, она је њена истинска потреба, и не би требало да се сматра тешком обавезом. Да би Бог услишио молитву, неопходно је да она извире из срца, да се извршава са смирењем и са дубоким осећањем наше грешности. Ако молитва није од срца, од ње нема никакве користи. Бог увек слуша молитву човека чији дух обитава горе. Усрдно читање Светог Писма много помаже молитви, загрева душу и преноси молителја у духовну сферу."

6. "Чувај се моћног непријатеља – празнословља с људима. Као што облак заклања сунце, тако и празнословље помрачује душу. Молитва треба да буде радост и благодарење а не присила и сува формалност. Молитва је одмор. Душа се не замара молитвом јер се, беседећи с Богом, она одмара. Молитву ћемо увек почињати читањем Светог Писма и светоотачких и подвижничких књига, јер читање наслађује ум и загрева срце. Душа се читањем загрева и преноси у духовни свет. Циљ читања се састоји у томе да ум наслади срце и да потекне срдачна молитва. Само је срдачна молитва уистину молитва, јер се твори са болом и доноси резултате."

7. "Да бисте се удостојили Очинске бриге, на молитви треба да стојите са смирењем и простотом детенцета. Признајте своју слабост и ништавност да би вас прекрила милост Божија, јер као што сенка следи за предметом, тако и милост Божија следи за простотом и смиренуомљем. Онај, ко признаје своју грешност и уздише из дубине душе, узвишенији је од онога који може да васкрсне мртвог и да својим учењем помогне целом свету. Ко је достигао познање своје духовне слабости, тај је достигао савршено смирење."

8. У својој књизи о светогорским подвижницима, старац је записао: "Спокојна ноћна молитва доноси велику корист својом безметежношћу и веома је корисна за наше духовно узрастање, слично као што и блага ноћна киша помаже напредовању растиња. Желиш ли да твоја молитва буде срдачна и да је Бог прихвати? Учини патњу свог ближњег својом сопственом патњом. И само један искрен уздах због ближњег донеће стварне плодове. Божанствено обавештење о прихватању молитве је божанствена утеха коју човек осећа након молитве."

О ПОМИСЛИМА

1. Приликом једне од мојих посета упитао сам старца о помислима и ево шта ми је рекао:

"Увек имај позитивне помисли. Да би ме разумео, говорићу ти о два случаја која су се овде догодила. Једном је дошао младић од седамнаест година и покуцао да му отворим. Било је још јутро. Изашао сам и пришао жичаној оградџи.

'Хоћу да видим оца Пајсија', каже ми он. Да бих мало искушао његово расположење, рекао сам му:

'Он није овде. Отишао је у Кареју да купи цигарете!'

'Добро, сачекаћу га', одговара младић, имајући у уму позитивне помисли.

'Иди', кажем му ја. 'Зашто га чекаш? Он...!'

'Не, оче, хоћу да га видим', био је упоран младић.

Тај момчић је увек имао позитивне помисли и нисам могао да га збуним, иако сам га дуго мучио. Он није прихватао рђаву помисао. Била је то једна добра душа.

Други пут је дошао један човек и затражио да се помолим за његово дете које је било тешко болесно.

'Ја ћу нешто учинити', рекао сам му, 'али је потребно да и ти нечим помогнеш. Наравно, ти не умеш ни да се молиш, ни да постиш, ни да правиш метаније. Међутим, могао би да се ослободиш једног свог недостатка!'

'Ког недостатка, оче,' упитао је он.

'Престани да пушиш', рекао сам.

Он ме пажљиво саслушао. Кад сам отворио цркву да би ушао и поклонио се иконама, он је на једној стасидији оставио паклицу цигарета и шибицу, а да ја то уопште нисам приметио. Истог часа дошао је и други, ушао у цркву, радознало разгледао и изашао напоље. Крегнуо је и сео баш на ову камену степеницу, која се налази уз сами зид цркве, а затим запалио цигарету и почео да пуши без икакве гриже савести. Изашао сам и спазио га:

'О, драги мој, зар пушиш овде, где је црква? Иди тамо, испод дрвећа, тамо можеш да пушиш а не овде', кажем му ја. Међутим, он је имао рђаве и нечисте помисли и дрско ми је одговорио:

'Шта се тебе тиче што ја пушим? Ти пушиш у цркви а ја лоше поступавам ако пушим напољу?'

Поново сам му рекао да оде одатле, али он је био упоран и одговорио ми је истим речима. 'Шта он то говори', запитао сам самога себе. Нисам могао да разумем. Уђем у цркву и видим паклицу цигарета, коју

је оставио онај несрећни отац. Тад сам се досетио да ме онај човек неправилно разумео, помисливши да су то моје сопствене цигарете и да ја пушим у цркви! Објаснио сам му шта се заправо догодило, али он је имао рђаву помисао. Није имао жељу да задобије корист. Тражио је оправдање за своје зло да би га задржао у себи. А онај дечак, о којем сам ти претходно говорио, имао је позитивне помисли!"

2. "Сатана до нашег последњег даха неће престајати да у наш ум сеје лукаве и нечисте помисли. Нећемо им придавати никакав значај. Пустимо их нека пролећу мимо нас, као што птице лете кроз ваздух. Покренимо фабрику позитивних помисли. Оно што јој дамо, то ћемо и добити. Ако јој дамо гвожђе, гвожђе ћемо и добити. Ако јој дамо злато, злато ћемо и добити. Зло које видимо свагда ћемо претварати у добро. Све ћемо гледати с простотом."

Један монах простог срца видео је на неком јапанском транзистору крст, и шта мислите да је учинио? Није осудио Јапанце који су у својим радионицама на транзистор поставили крст, него је рекао: 'Слава Богу за то што су и Јапанци постали хришћани!' Ако вам се догоди да се нађете у неком друштву где се не говори о духовном, ћутите и не придајите никакав значај ономе што се прича, него у тајности творите молитву. Тако ћете истовремено изговорити молитву за оне што празнословје а ви сами нећете имати штете."

3. "Нека се рђава помисао не задржава у нама, јер ће нам наудити. Она је слична муви која слеће на месо и полаже јаја. У месу ће се ускоро појавити црви. Тако и рђава помисао, кад се задржи у уму, наноси велику штету."

4. Неком младом човеку који је желео да постане његов послушник, старац је рекао: "Ако ти сам немаш позитивне помисли, како онда старац може да ти помогне? Ако, на пример, човек услед своје слабости чини зло, ти га осуђујеш. Ако пак уз помоћ Божије благодати твори неко чудо, рећи ћеш да је чаробњак и да је зато извршио чудо. Тако поступа човек који има рђаве помисли."

5. "Рђаве помисли су сличне авионима који нам досађују својом буком а ми не можемо да их спречимо у томе. Најснажнија ваздушна противодбрана је псалмопојање, јер оно представља молитву Христу и презирање ђавола." Другом приликом је рекао: "Рђаве помисли се изгоне само презиrom и равнодушношћу према њима. Кад нас нападају,

ми ћемо појати. Оне нису наше него туђе. Оне долазе споља, слично буци авиона."

6. Двојица поклоника упитали су старца да ли су одговорни за помисли које нападају ум, а он је одговорио: "Ја се налазим овде а изнад мене лете авиони. Ја не могу да их спречим и, према томе, нисам одговоран за то. Међутим, ако бих почео да градим аеродром, преузео бих одговорност на себе."

7. "Добри Бог даје демонима слободу за неко време, како би нам они својом злобом помогли да положимо духовне испите. Све док човек живи на земљи, има право да полаже те духовне испите. Поправног испита неће бити. Према томе, подвизаваћемо се да бисмо сабрали духовне оцене и прешли у рај."

8. Пет изрека старца Пајсија о помислима:

- "Кад човек не прихвата ђаволске помисли, он поступа правилно."
- "Добре помисли ћемо имати онда кад нам све буде изгледало чисто!"
- "Ниједан подвиг нема толико моћи колико је има добра поми-сао."
- "Чисто срце и чисте, добре помисли доносе душевно здравље."
- "Рђава помисао представља препреку за благодат Божију."

9. "На почетку духовног подвига, подвижник протерује рђаве помисли духовним поукама, непрестаним молитвама и усрдним подвигом. Затим долазе само добре помисли. Касније се прекидају и добре помисли, а човек осећа својеврсну празнину. Након ње човеку долази божанствено просветљење."

О ПОСЛУШАЊУ И ТРПЉЕЊУ

1. "Потребно је трпљење а не злоба у срцу. Један човек у Тракији постао је хришћанин. Његова жена, међутим, не само да није следила његов пример него му се и оштро противила и сурово се према њему понашала. Он је трпео и одговарао јој љубављу. Временом је жена попустила пред његовим трпљењем и љубављу и рекла: 'Мора да је истинит и велики Бог у Којег он верује!' Она је такође постала хришћанка."

2. "Да бисмо се некоме потчинили, морамо осећати или поштовање или страх. Потчињеност која потиче од поштовања је духовна, а она која потиче од страха назива се војничком дисциплином."

3. Други пут је рекао: "За потчињавање и послушање не постоји узраст."

4. "Послушање представља кључ за рајске двери, али само послушање а не и војничка покорност, односно изнуђена потчињеност и молитва под претњом палице. Нико се није сам исцелио и нико се неће спасти без послушања. Послушање и природна простота најкраћим путем воде ка светости. Једном простом човеку, који је неговао болесника, догодило се следеће: болесник је једном приликом затражио да једе рибу. Онај човек је сишао на морску обалу и ушао у храм који се тамо налазио. Подигао је руке према небу и једноставно замолио: 'Христe, дај ми, молим Те, рибу за болесника' и гле чуда! У његовим рукама појавила се риба! Захваљујући Богу, он ју је однео болеснику."

ПОДВИГ И ДУХОВНИ ЖИВОТ

1. Старац нас саветује: "Године пролазе, људи старе, и зато се немојте заустављати на раскрсницама. Према вашој усрдности, изаберите неки крст и крените једним од два пута наше Цркве. Пођите за Христом на Распеће, ако хоћете да се радујете радосћу Његовог васкрсења." Два пута Цркве, о којима говори старац, јесу монаштво и брачни живот.

2. "Сладак је хлеб након поста. Сладак је и сан након бдења. Након замора, и на грубом камену се може одморити боље него на фотељи."

3. На питање какве би књиге требало да читају хришћани, старац је одговорио: "Шта је потребније: читати или извршавати? Подвиг је вреднији од знања."

4. Разговарајући са богословима, старац је између осталог рекао и следеће: "Избегавајте поводе за грех. Навешћу један пример. Ако неко болује од шећерне болести и не сме да једе слаткише, може ли то да избегне ако скита по посластичарницама? Будите опрезни у односу на искушења. Све почиње од мисли која нас је привукла. Уколико је човек духовнији, утолико мање права има у животу. Највећа радост

је служење другом човеку и опраштање његових грешака. Онај који прихвата доброту осећа људску радост а онај који га чини радост божанствену."

5. Обраћајући се младима, старац је рекао: "Једино одсецајући сопствене страсти можемо помоћи и другима да их одсеку. Молитву треба творити и срцем, а не само устима."

6. Један младић је замолио старца да му исприча нешто о свом личном животу, а старац је на то рекао: "О духовном туризму, чедо моје?"

7. Старац је убеђивао младе: "Постарајте се да касету напуните сад, док сте млади, иначе ће се касније, кад остарите, са византијском музиком измешати бузуки."

8. "Дуготрајно бављење богословљем наноси штету. Неопходна је простота и испољавање стечених знања на делу." Речи старца Пајсија имају посебну вредност у наше време, јер се многи теоретски баве богословљем, док у пракси нимало не напредују.

9. Обраћајући се младима, старац је рекао: "Духовно делање треба започети од раних година јер човек, кад је млад, може да ради и има снаге за то. Кад остари, тешко му је да ради. Ја се сада храним оним што сам сакупио у младости. Тако и ви радите сада, док сте млади."

10. Једном богослову који је носио расу старац је рекао следеће: "Ти си Бога окусио само споља али не и изнутра. Унутрашње је узвишеније и чудесније од спољашњег."

11. "Наш живот мора бити прост. Напустите велике захтеве, не тражите удобност. Једном ми је неки Немац донео машину за сечење хлеба. Он ју је даровао ради моје удобности. 'Шта је то', упитао сам ја. 'Мени то није потребно. Ја чак ни хлеба немам увек.'"

12. "Младић који васцело своје срце преда Христу и с вером се препусти руковођењу опитног старца, лако скида старог човека. Он је сличан младом кромпиру који се лако чисти. Онај старији, уколико није прост и смирен, сличан је старом кромпиру који је тешко очистити. Он мора бити скуван и очишћен док је још топао."

13. Потрудите се да одсечете страсти и да уклоните недостатке којима је испуњено ваше срце. Унутар њега налазе се све звери овог света. Кад одсечемо своје велике страсти, лако пропадају и оне мале. Живите у непрестаном славословљу и благодарењу Богу, јер је највећи грех неблагодарност (тј. незахвалност), док је незахвалник најгори од свих људи."

14. Изреке старца Пајсија:

– "Уколико су каблови зарђали онда, ма колики да је притисак на утикачу, струја неће проћи."

– "Колико очистиш каблове, толико ћеш божанственог просветљења примити."

– "У почетку ћу расплитати клупчад а затим ћу везивати бројанице."

– "Наш духовни напредак, као и наше спасење, зависи од нас. Нико други не може да нас спасе."

– "Вишња награда достиже се милостињом. Они који имају ледено срце немају тог вишњег, пожртвованог духа. Срећом, чак и они поседују добар квасац."

– "Кад човек нешто чини од свег срца, односно кад воли то што ради, он се душевно не замара."

– "Добро побеђује на добар начин."

– "Путем свог живота корачајте у простоти."

– "Телесна осакаћеност може уцеломудрити душу."

– "Ми дајемо испите да бисмо прешли у вечни живот. Морамо да добијемо макар прелазну оцену."

– "Бог се труди ради нашег добра. Ми ћемо, међутим, дати одговор јер не радимо у том правцу."

– "Нећемо се оправдавати, да не бисмо правили препреке божанственој благодати."

– "Богу се служи, о Њему се не учи."

– "Зло почиње од недостатка вере у други живот."

– "Верујућа и побожна жена вреднија је од иконе било које светитељке, јер је она њена жива икона."

15. Старац је указивао на једну духовну опасност: "Пазите да не стекнете добро име, јер ће након тога ваше добро име постати највећи непријатељ вашег спокојства. Потребно је много пажње да би монах живео на духован начин и не задобијајући добро име, јер ће због световних похвала сав његов труд постати узалудан. Ономе ко је водио

испразан живот и покајао се, и сама чињеница да је пао у очима оних који га окружују може помоћи да надвлада свој грех."

16. "Кад човек уистину верује да је гори од свих осталих, онда једно 'Господе, помилуј' које он изговори за свет вреди више него хиљаду 'Господе, помилуј' које изговори неко други. Молитва свима мора постати нужност. Молићемо се за оне којима је молитва потребна, као и за цео свет. Поделите своју молитву на три дела. Први нека буде за нас саме, други за живе, а трећи за упокојене. Редовно ћемо прилагати своја имена за проскомидију, да би их јереј помињао код светог олтара. Нећемо имати поверења у саме себе. Самоувереност је велика препрека за божанствену благодат. Кад све препустимо Богу, Он је спреман да нам помогне."

17. Један посетилац упитао је старца Пајсија зашто не осећа божанствено Причешће онако, као кад је био мали, а старац му је одговорио: "Ако имаш децу, моћи ћеш то да разумеш. Мала деца слаткише добијају од оца. Касније, кад одрасту, морају сами да их купују. Тако и Бог у почетку благодат даје бесплатно, али затим жели наш лични подвиг да бисмо осетили божанствено Причешће."

18. Духовно делање је тешко и бесконачно. Беседећи са посетиоцима, старац Пајсије је навео следећи пример: "Као што ће икона, изрезбарена у дрвету, изгледати недовршена уколико је гледате под увеличавајућим стаклом, тако је и човекова душа несавршена онолико, колико му се отварају очи душе и постају сличне телескопу." Затим је додао: "Сваки човек је или огледало или поклопац лимене конзерве; ако на њега не падну сунчеви зраци, неће заблистати."

19. "Срце се очишћује сузама и уздасима. Један уздах са душевним болом вреди колико и две ведрице суза. Плакаћемо због својих грехова, свагда се уздајући у љубав и милост Божију. Погрузимо душу у извор суза. Не ограничавајте молитву само на речи. Учините да читав ваш живот буде молитва Богу. "

20. Духовни подвиг дарује радост људској души. Старац каже да хришћани, који творе ноћна бдења, моле се и посте, "осећају радост какву не могу ни да замисле они који једу све што пожелеле и кад год пожелеле, и пију вино и расхлађене напитке."

21. "У данима свог затворништва, свети Арсеније Кападокијски не само да је придобијао небеске силе, него су анђелске силе и њега самог узносиле на небеса", приповедао нам је старац.

22. "Кад се забринемо за спасење своје душе, тело се смирује а страсти се умртвљују."

23. "Благодат Божија није цистерна из које вода временом нестаје, него је то неисцрпни источник."

24. "Подвизаваћемо се свим силама да бисмо ушли у рај, јер без подвига нико не може да ступи у њега. Врата раја су веома тесна и не слушајте оне што вам говоре да ћемо се сви ми спасти. То је ђаволска замка да се не бисмо подвизавали. То иде њему на руку."

25. Да би духовни подвиг донео плодове, потребно је неколико услова. Старац је о томе рекао: "Онај ко се дуго подвизава и не види духовни напредак, горд је и егоистичан. Духовно напредовање постоји тамо где има много смирења, а оно све допуњује. Духовно напредује онај човек који осећа да је унутар њега све гнусно и непотребно. Усрдност и ревносни подвиг, заједно с осећањем своје убогости и наде у Бога – то је духовни кисеоник. Све то даје наду духовном подвигу."

26. "Увек ћемо се подвизавати са жељом и ревношћу да не бисмо ражалостили и огорчили нашег анђела – чувара, јер он даноноћно води сурову борбу да нашу душу преда чисту у руке Божије. Не дозволимо да празних руку стане пред Бога. Не препуштајте своје срце испразним и привременим стварима овога света и не губите узалудно своје време на њих, јер ћемо у онај Дан дати одговор. Бог нам је дао време да бисмо га употребили на доличан начин. Предајмо васцело своје срце Богу а не свету. Бог од нас не тражи ништа осим чистог срца. Онај ко је своје срце предао свету, тај је непријатељ Божији!"

27. "Верујући је дужан да се налази покрај свог духовника, као што и болесник треба да буде покрај лекара. Навешћу један пример. Ако је неко болестан и лекар му наложи да стави фластер, кад га други пут заболи на истом месту не може да стави фластер док га лекар не прегледа. Ако други пут има температуру, лекар би могао да му препише облоге. Међутим, болесник је дужан да оде код лекара. Тако се

дешава и са духовником." Други пут је рекао: "Иста духовна болест захтева у једном случају један начин лечења а у другом – други."

28. Богословима који су га посетили и том приликом упитали за борбу са злом које постоји у свету и демонским дејствима, старац је рекао: "Слушајте, нису све ствари ђаволске. Ево, да кажемо, кафа. Кафа није ђаволска, али кад неко пије много кафе његов нервни систем бива растројен и он прибегава помоћи психијатара. Немам ништа против, постоје и добри психијатри, али они нису потребни уколико постоје добри духовници. Исто се догађа и са вином. Вино се освећује и благослови, али ако га много пијеш губиш контролу над собом и тад ђаво налази повољну прилику да искористи такво твоје стање."

САВРЕМЕНИ ХРИШЋАНИ

1. "Онај који није схватио смисао живота подсећа на исправан механизам са охлађеним покретачем. То је човек без идеала, без духа жртвовања. Његово срце је оковано ледом."

2. "Највећа болест нашег времена су испразне помисли мирјана које стварају неспокојство. Ту болест исцељује једино Христос уз помоћ душевног тиховања, али је нужно да се човек покаје и обрати Христу."

3. Старац Пајсије указује на духовну опасност, каква прети од световног духа који је овладао хришћанима нашег времена. Према старчевим речима, људи духовно слабе и то може угасити православни подвижнички дух наше Цркве. "Овде морамо бити веома опрезни, јер, поред тога што је присутна велика слабост, савремени људи су дошли дотле да доносе и законе који јој повлађују и приморавају подвижнике да их испуњавају. Због тога подвижници не само да не би требало да се предају утицају световног духа него ни да се пореде с мирјанима и да помишљају да су они свети. У противном ће и њих саме обузети слабост и завршиће се тако што ће постати гори од разуларених мирјана."

4. Младићима који су долазили код њега старац Пајсије је објашњавао: "Постоји духовни, али постоји и световни дух, као што постоје и духовна и световна гледишта у нашем друштву. У наше време, онај који има духовна гледишта има у нашем друштву мање права. Напротив, онај који има световни дух има у свету већа права. Он може да бије, да вређа, да се руга и да чини све што хоће, и опет успева да се домогне онога што му се допада. Међутим, човек с духовним гледиштима има

и духовну логику. Његова гледишта морају бити духовна а не световна. Духовни човек мора бити равнодушан према световним гледиштима."

5. Световни дух је велика претња за православне. Он прети чак и монаштву. Противљење овом духу је тежак посао и свако је дужан да му се и на делу супротстави. Старац је веома узнемирен због те појаве и врло често саветује хришћанима у свету, па чак и монасима, да се чувају тог лукавог непријатеља. Он је, између осталог, написао и следеће: "Моћни световни дух који влада у савременом човеку, обративши целокупно његово старање ка томе да што боље живи уз што већи комфор и све мањи рад, утицао је, на жалост, и на већину духовних људи који покушавају да постану свети али уз што мање труда. Тога, међутим, никада није било, јер 'свети су дали крв и примили Духа'. Радужући се окретању хришћана Светим Оцима и дивећи се омладини која се, стремећи својим идеалима, посвећује монаштву, срце сада и боли јер види да сав тај изврстан људски материјал не добија одговарајући духовни квасац, да се не подиже духовно тесто и да се све завршава тиме што се од тог ненараслог теста добија пресан хлеб."

6. "Образовани" хришћани не бивају удостојени чудесних јављања светитеља. Они одбацују све што противуречи њиховој гвозденој логици. Древни хришћани бивали су удостојени чуда јер су били смирени. Старац је о томе говорио: "У наше време умножавања знања, логика је, на жалост, поколебала основе људске вере и испунила душе питањима и сумњама. Као последица тога, они су лишени чуда јер се чудо доживљава личним опитом и не може бити обухваћено логиком."

7. Мирјани се интересују за спољашње, док о постојању унутрашњег живота чак и не претпостављају. Њихов начин размишљања старац је изобразио следећим примером: "Мирјани не воле да се у њиховим двориштима нађе отпад и блато, због чега двориште чисте и уводе ред све дотле, док све не буде чисто. Сакупљене отпатке уносе у кућу да се не би видели из дворишта. Тако поступају мирјани. Нека унутра буду отпаци, само нека не остану споља, да их људи не би видели. Напротив, духовни људи чисте дом и избацују отпад, при чему их не интересује шта ће рећи други."

8. "Удобности рађају тешкоће. Овде је долазио један човек и питао ме шта да чини. Он поседује три машине и мноштво расхода и тешкоћа због њих. Рекао сам му да се ограничи на једну машину и да мање

путује, јер нам мноштво машина, које купујемо због удобности, ствара проблеме. Због њих морамо да имамо и радионице, и све могуће механизме, и гориво. Могуће су и хаварије. Уколико стварамо више удобности, утолико наилазимо на веће тешкоће."

9. "Људи су некад за појасом носили нож. Називали су га 'јуначном' и резали њиме све што су хтели. Сад су измишљени механизми, а људске руке остају без занимања, због чега боле и треба им масажа." Недавно је о човековом робовању механизмима написао следеће: "Будући да су људске удобности превршиле сваку меру, оне су се претвориле у тешкоће. Умножили су се механизми, али су се умножили и проблеми. Од човека су начинили машину и сад машине и механизми команду самим човеком, због чега су људска срца постала гвоздена."

10. "Људи су помоћу хемикалија одгајили цврчке који уништавају комарце. Затим су начинили цврчке на батерије и ултразвуке. Шта да кажемо на то? Човек је хемикалијама оштетио природу. Сад парадајз и краставце једемо у јануару. То није на корист, јер хемикалије и хормони наносе штету."

11. "Човек је осакатио природу. Видиш да је овде, на Светој Гори, дрвеће прекрасно. Једно је мало, друго нешто веће. Постоје и друга растиња, такође са много нијанси. Свугде постоји велика разноликост. Међутим, уколико пропутујеш Халкидиком, где дрвеће саде људи, видећеш да то дрвеће личи на италијанске војнике из 1940. године. Оно је једнолико и у томе нема лепоте."

12. Из старчеве беседе с посетиоцима – мирјанима:

– "Оче, боримо се с мношћивом породичних проблема."

– "Ми самима себи много отежавамо живот трчећи за материјалним добрима. Не можемо да се досетимо да, уколико смо цивилизованији, утолико више проблема стварамо и себи и својој породици."

– "Оче, какве проблеме, које ствара тјрка за материјалним добрима, имаш у виду?"

– "Предајемо се прекомерној испразности и при том губимо драгоцену спокојство. Ми се расипамо. Жена је приморана да ради јер нам наводно недостаје новац. Резултат тога је да деца остају без мајке. Због нечега сасвим безначајног губимо смисао и циљ стварања породице."

– "Већина нас живи у илузији да једва састављамо крај с крајем, збој чега већина жена ради."

– "Не састављамо крај с крајем зато што хоћемо да имамо видео, телевизор, нову машину, мноштво украса. Прождире нас испразност а ми никако не можемо да се зауставимо и желимо све више и више. Резултат тога је да деца бивају лишена пажње. То је велика грешка и то би требало да схватимо. Нека ради само један члан породице, а ми ћемо се задовољити неопходним. Тад ће проблем престати да постоји."

13. "Један старац од 78 година, у време кад од смрти његове жене није прошло ни четрдесет дана, затражио је од мене да се помолим да му Бог нађе младу и религиозну жену, како би се поново оженио. 'О чему ти то размишљаш', упитао сам. 'Зар овде не видиш монахе који су од детињства посветили живот Богу? А ти хоћеш поново да се ожениш! Кад ћеш се побринути за своју душу?' Шта да кажете на то? Видите ли шта је имао на уму?"

14. "Уколико се људи удаљују од простог, природног живота и препуштају раскоши, утолико се умножава и њихов страх за сутрашњи дан. Уколико се развија световна углађеност, утолико се губе простота, радост и природни људски осмех."

15. Обраћајући се мирјанима, старац је рекао: "Кад бисте ви, мирјани, могли да budete свесни опасности у којима живите, молили бисте се десет пута више од нас, монаха."

16. Посетиоцу који је патио од честих главобоља старац је рекао: "Буди опрезан да не паднеш у рђаву болест. Иди у супермаркет и купи мало равнодушности. Знај и то да једино вере нема довољно. Неопходно је и поверење у Бога."

17. "Некада су људи калемили дивље дрвеће поред стаза, да би будућа поколења, окусивши плодове, опростила умрлим прецима. Данас сви желе да у потпуности обезбеде једино себе саме, а то, на крају крајева, нико не може да учини."

18. С тугом се сећајући прошлих времена на Атосу и уопште у свету, отац Пајсије је записао следеће: "Пре двадесет година, могла се наћи простота која се често сусретала у Градини Пресвете Богородице. Тај миомирис отачке простоте окупљао је и хранио побожне људе а они су, слично пчелама, и другима преносили тај духовни благослов

за њихову духовну корист. Ма где да пођете, могле су се чути приче о чудима и небеским појавама које су се преносиле с великом простотом, јер су их оци сматрали сасвим природним. Ономе ко је живео у тој духовној атмосфери благодати никад није могла доћи помисао сумње у оно што је чуо, јер је и сам могао да доживи нешто слично. Међутим, њему није долазила помисао да ове божанствене догађаје запише и да задржи их у сећању ради потомака, јер је претпостављао да ће таква благодатна атмосфера увек постојати. Ко је могао да зна да ће након неколико година већина народа бити унакажена великом ученошћу и неверјем и да ће доћи до тога да се чуда сматрају митовима прошлости?"

19. "Једино помирење са Богом може донети мир."

О ИСКУШЕЊИМА

1. "Оне, који су се родили као богаљи или су постали богаљи туђом кривицом или својом непажњом, уколико не рођу него смирено славе Бога и живе са Христом, Бог ће придружити исповедницима."

2. "Једном је код мене дошао ражалашћени отац чији је син боловао од леукемије и затражио је да се помолим. Ја сам му тад рекао: 'Нешто ћу учинити, али и ти ми мораш помоћи. Ти си, наравно, неопитан у духовном, али бар престани да пушиш.' Он је спремно прихватио мој савет и одлазећи захвалио на њему. Од тог дана, дечаково здравље је почело да се побољшава. Отац је видео чудо, али се временом заборавио и поново почео да пуши. Дечакова болест се обновила. Након две године, отац је поново дошао код мене и испричао ми шта се догодило. Упитао сам га зашто је напустио свој духовни подвиг и рекао да Бог жели да види неки труд и са наше стране. Тако је то. Нису довољне молитве другог човека. Нужно је да и ми покажемо труд и да се молимо."

3. "У свету постоји велико зло које и не примећујемо. Бог не допушта искушења из којих не би проистекло нешто добро. Кад богаљ с радошћу прима искушење које му је послато, Бог га присаједињује исповедницима."

4. "Бог нам даје мноштво могућности да задобијемо рај, али ми те могућности не користимо и не прихватамо. Сва искушења ћемо прихватати с трпљењем и смирењем, благодарећи и прослављајући Бога."

Стараћемо се да увек будемо са Богом и да се не удаљујемо од Њега, јер далеко од Бога нема спасења."

5. "Бог допушта да човек претрпи разна искушења, болести, штету и много тога другог, клевете људи који нас окружују, огорчења, неправде. Морамо их прихватати трпељиво, без растројства и као благослов Божији. Кад неко према нама поступа неправедно, морамо се радовати и онога, ко је према нама неправедан, сматрати својим великим доброчинитељем, јер он постаје узрочник умножавања наших награда у другом животу. Искушењима које Он допусти Бог нас припрема за Своје Небеско Царство, да бисмо у рукама имали пасош искушења."

6. "Бог допушта да неки праведници буду оклеветани стога да они, који су криви, не би падали у очајање. Да не би пропала нека слаба душа, Бог допушта да и праведници буду осуђени и оклеветани, али на крају истина бива откривена."

РАЗНО

1. "Често од Бога тражимо час ово, час оно, а Он нам не одговара. Да би одговорио на наше прозбе и дао нам оно за шта Га молимо, ми превасходно морамо поседовати смирење. Сви ми, и деца и одрасли, имамо много егоизма и не прихватамо ни упутства ни примедбе. Све ми сами знамо, сви смо ми мудраци. Кад у нама завлада егоизам, довољан је и најмањи повод да дође до велике свађе. Ми отварамо врата сатани, а он улази у нашу породицу и разара је. Нека остане непримећено оно што видите и чујете у том тренутку. Ваш савет не помаже него још више распламсава огањ. Само мало претрпите, помолите се, а кад се и други примири, биће могуће и узајамно разумевање. Рибар не баца мрежу током олује него чека да се море смири."

2. О противљењу нарастајућим моралним саблазнима старац је рекао следеће: "Потребна је опрезност. Брату треба помоћи. Прихватићемо оно што каже да би се оправдао, и с љубављу ћемо му помоћи. Ако га сви буду презирали, шта ће се тиме добити? Не постоји пут до Месеца да бисте тамо могли побећи. Нужна је пажња и љубав. Дужни смо да се ставимо у положај другог да бисмо га разумели."

3. Старчеве изреке:

– "Не пропада ни наш народ, ни Православље."

– "Обратите пажњу на то како су прекрасне звезде. Погледајте и на градске светиљке. Не могу се ни упоредити. Градске светиљке замарају јер у њима нема лепоте."

– "Ускоро ће људи улазити у ракете и за само неколико минута биће у Француској. Међутим, то није исправно, то је безумље."

– "Дарове Божије не треба чинити својим сопственим. Употребљаваћемо их и на добро других. Кад их чинимо својим сопственим, у нас улазе егоизам и гордост и Христос ће бити приморан да притегне завртањ да бисмо се смирили."

4. Упитао сам старца да ли ће доћи у Коницу да бисмо се с њим ближе упознали, али он је одговорио: "Ето, аутомобил је већ стар и поломљен. Међутим, без обзира на његову трошност, у њему је много путника..."

5. "Добијам пуно писама од оболелих од рака, од срчаних и душевних болесника. Они од мене траже да се помолим. Да, велика патња. На писма и не одговарам јер их је много и не успевам да одговорим."

6. "Неофити настоје да исправе своје животне грешке користећи дела Светих Отаца. Они искривљено тумаче Свето Писмо да би оправдали старог човека. Своје грехе оправдавају лажним хришћанством, прилагођеним њиховој мери."

7. "Ђаво нас увек наговара да се поредимо са онима који су гори од нас."

8. "Ђаво скрива велику тајну."

9. Обраћајући се богословима, старац је рекао: "Свештеници се не брину о томе да буду напуњене мале цркве него хоће да граде велике храмове како би изгледало да су тобоже заузети послом."

10. "Дрвце се подвезује меком травом а не жицом, јер ће му она повредити корен и оно ће се осушити. Тако и ограничавање почетника мора бити меко и добронамерно како не би духовно пресушио." "Не би требало да старац оштро смирује живог и егоистичног младића, јер ће он пустити гране, слично младом дрвету које има много сокова кад му подрезују много грана."

11. "У време кад је твоје духовно дрвце мало и кад његове гране расту ниско, радосно прихвати духовну ограду и окове ограничења, како те козе не би унаказиле и како не би дошао у непријатност. Са-твори трпљење да би духовно узрастао, окусио плодове и расхладио се у сопственој сенци."

12. "Једина животна вредност је породица. Кад пропадне породица, пропашће и свет. Своју љубав најпре покажи у својој породици." Другом приликом је рекао: "Кад пропадне породица, пропашће све: и свештенство и монаштво."

13. О уобичајеним несугласицама међу супружницима старац је рекао: "Требало би да супружници имају истог духовника. Да би две кладнице потпуно личиле једна на другу, морају се истесати на истом стругу." Други пут је рекао: "Супружници морају имати духовника, јер такмичења не може бити без судије."

14. "Лако је родити дете, али га је тешко васпитати."

15. "Држава се често од орла, какав би требало да буде, претвара у врону која кида своје грађане. На речима је спремна да умре за њих, док у стварности ништа не чини."

16. Богословима је рекао: "Потрудите се да постанете свештеници а не попови, епископи а не владике." Једно је свештеник а нешто сасвим друго поп, једно је епископ, а нешто сасвим друго владика.

17. У наше време много се говори о чаробњаштву. Због тога је посебно значајно следеће старчево казивање, које наводимо на основу записа једног од његових посетилаца: "Дете је изложено демонским утицајима, али кад је чисто, ђаво не може да га искушава. Кад дете почне да бива непослушно родитељима, кад почне да измиче, благодат Божија се удаљује од њега. Требало би да знате да демони човека подстичу на зло дејствујући споља. Да би ушли у њега, човек мора да им пружи озбиљан повод за то, иначе ништа не могу да учине."

Да би вам ово било јасније, исприповедаћу вам један карактеристичан случај, који је везан за једну четрдесетогодишњу учитељицу и њеног петнаестогодишњег ученика. О овом случају недавно ми је писала она сама. Била је неудата или, како се каже, стара девојка. У њој се распламсала нечиста страст према једном петнаестогодишњем

гимназијалцу. Пошла је код чаробњака да јој помогне. Међутим, дечак је био чист и чаробњак ништа није могао да учини. Посаветовао ју је да га баци у грех јер ће тада магија наћи себи места, односно, наићи ће на отворене двери његове душе, а она ће моћи да чини с њим све што хоће. Она је одвела дечака у свој дом, саблазила га и бацила у грех. Ђаво је искористио повољан тренутак и ушао је у њега. Од тог тренутка, дечак је почео да вене и да болује. Био је сасвим исцрпљен и нашао се на рубу смрти. Није хтео нити да једе, нити да чита, нити да иде у школу, нити да било шта ради. И сад ми она, та ђаволска жена, пише да много жали што је дечак у таквом стању и тражи да се помолим за њега! С друге стране, она не жели да га изгуби. Иако никад никога нисам ударио, кад би се она данас нашао овде све бих јој власи почупао због тога што је учинила дечаку!"

18. "Никад нећемо осуђивати. Кад видимо да неко пада у грех, плаћаемо и молити Бога да му опрости. Ако осуђујемо грешке других, то значи да се наш духовни вид још није очистио. Онај ко помаже ближњем добија помоћ од Бога. Онај ко са завишћу и злобом осуђује ближњег, имаће Бога за судију. Никога нећемо осуђивати. Све остале ћемо сматрати светима а само себе грешницима. Осуђивање се не извршава само речју него и умом, и унутрашњим расположењем срца. Унутрашње расположење даје тон нашим мислима и речима. У сваком случају, за нас је повољније да будемо уздржани у својим расуђивањима, како не бисмо пали у осуђивање. Другим речима, избегаваћемо приближавање ватри, јер ћемо се иначе или опећи или изгаравити. Најбоље је ако увек осуђујемо саме себе и ако престанемо да се бавимо другима."

19. "Свемогућство Божије не зауставља се тамо где с тешком муком допире људска логика него иде даље од ње. Због тога се чуда и називају чудима."

20. "Свети Оци нам говоре да будемо врло опрезни кад су у питању виђења, јер она долазе и од лукавога. Да не бисмо пали у прелест, морамо разликовати добро и зло. На пример, они кажу да је божанствена светлост бела, а светлост лукавога црвена. Осим тога, Свети Оци кажу да ангео Божији излива радост док лукави, који је узео лик ангела, изазива немир. Шта дакле чини лукави? Он узбуђује срце телесном радошћу и прелешћује човека који није окусио божанствено небеско ликовање, да не би могао да разликује божанствену радост од радости телесне."

Због тога би виђења требало посматрати кроз призму светоотачких расуђивања, не дајући своја сопствена, искључиво логичка, тумачења."

21. "Често видимо да чак ни послушници великих старца нису у стању да изложе оно што су њихови духовници имали у виду, иако су поред њих провели много година, иако су записи њихових старца писани читко и на њима савременом језику."

22. "На жалост, ми, савремени људи, доносимо брзе и површне судове, и тиме сагрешујемо. У пређашња времена, духовни људи су морали дуго да се моле пре него што би изrekli своје мишљење, а ако су били мирјани, морали су дуго да размишљају."

РАЗГОВОР О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ

Незабораван је и достојан сваке пажње разговор о религиозном васпитању деце, који је старац водио с једним мојим пријатељем. Овде наводим њене најважније елементе:

– "Младима данас *прети* многа искушења и *опасности*, оче. Ми смо забринутии због *школа*, *ујркос* свим *настојањима* да своју децу *сачувамо* *унушар* *црквене ораде*."

– "Не страхујте за децу која су од најранијег узраста напојена благочешћем. Ако се због узраста или због искушења мало и удаље од

Цркве, сигурно ће јој се вратити. Она су слична довратницима које подмазујемо уљем, и њих рђа не напада."

– "Шта ти мислиш, оче, од којих *узрасних* деца *посијају* *пријемчива* и *школа* би *требало* да *чинимо*, ми, *родитељи*, да их не *бисмо* *нехотице* *повредили* својим *крајностима*?"

– "Деца превасходно подражавају нас саме и то, наравно, од најмлађег узраста. Од тог тренутка требало би с њима да поступамо као с часовницима. Чим ослаби опруга, ми ћемо је навити, али брижљиво и неприметно, да не би препукла од силног напора."

– "Оче, деца се *често* *прошине* *разним* *побожним* *обичајима*."

– "Кад нешто није у реду, за то мора да постоји узрок. Можда им ви дајете рђав пример? Можда је узрок у неким недовољним призорима, рђавим поступцима или ружним речима у кући? У сваком случају, деца ћемо побожност давати у виду млека, а не у виду суве и чврсте хране. Никад не смемо вршити притисак на њих или им наређивати, него ћемо превасходно сами бити пример за своју децу."

– "Да ли у случају *рђавих* *посијуака* има *користи* од *тлесној* *кажњавања*?"

– "То ћемо избегавати колико год је то могуће. Ако га некад и допустимо, оно ни у ком случају не сме бити стално. Телесно треба кажњавати тако да детенце схвати због чега га кажњавамо и само тад ће од њега бити користи."

– "Оче, без обзира *што* све ово *извршавамо*, *наша* *деца* *понекад* *бивају* *необузdana*. *Понекад* *прелазе* *све* *границе* и не знамо *што* да *радим*."

– "Одвртач ћемо понекад препуштати Христовим рукама, како би Он Сам завео ред и причврстио неке завртње. Не смемо мислити да се са свим можемо изборити сами."

– "Како да *посијујемо* ако *деце* *иде* у *цркву*, али ако у *неком* *узрасну* *његово* *понашање* *почне* да се *мења* и ако *почне* да *бежи* из *храма*?"

– "Мирно. Ако се догоди нешто озбиљно, онда се умешајте. Међутим, морамо бити опрезни да се дете не озлоједи и да се не догоди нешто још горе."

– "Како се *деце* *повеже* с *лошим* *друштвом* и *најустии* *дом* *пре* *не* *што* *што* *загоди* *бар* *мало* *Христове* *благодати*, има ли *наде* да ће се *враћити*?"

– "Да ли је одатле понео љубав? Кад у дому постоји љубав и кад њоме окружујемо дете, онда ће оно, чак и ако оде, чак и ако се повеже с лошим друштвом, у једном лепом тренутку увидети да тамо нема љубави. Увидеће да је свуда унаоколо лицемерје и вратиће се кући. Међутим, уколико се буде сећао непријатељства и мржње у кући, срце га неће приморати да се тамо врати."

– "Ако смо *Христии* *познали* *касно*, у *време* *кад* *су* *наша* *деца* *већ* *ограсла*, *што* да *учинимо* да *бисмо* *их* *усмерили* на *пути* *Божији*?"

– "Овде једино молитва даје плодове. Дужни смо да са великом вером тражимо од Бога милост за ту децу, која нису крива за своје неверје. Признајмо да смо само ми одговорни, смиримо се и искрено покајмо. Бог ће нам помоћи. Он ће им већ бацити неки појас за спасавање, како би се и она спасла."

Трећа глава КЊИГЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА

Отац Пајсије је написао три књиге о различитим људима, који су се одликовали строгим подвижништвом. Прва од тих књига је животопис св. Арсенија Кападокијског. Она је имала више издања у неколико хиљада примерака. Један савремени богослов описао ју је као "здивљујуће дело, непосредно опитно сведочанство о јединству светих који чине Цркву и укидају границу времена, пропадљивости и смрти." Захваљујући овој књизи, св. Арсеније постао је широко познат како у Грчкој, тако и изван њених граница.

Друга књига оца Пајсија је исцрпан животопис знаменитог Хаџи Георгија Атонског, који је живео у прошлом веку и био велики подвижник.

Недавно* се појавила и трећа књига, у којој се приповеда о светогорским оцима. Нова књига, нимало привлачне спољашњости, ипак привлачи читаоца. У њој старац Пајсије усхићено говори о атонским оцима протеклих времена. Морамо истаћи да су се светогорски монаси раније одликовали простим начином живота, подвижништвом, дубоком побожношћу, поверењем у Бога и одсуством световне учености. Те врлине пређашњих Светогораца отац Пајсије описује с простотом, да би их сачувао за потомство, будући да су данас постале веома ретке и да постепено сасвим ишчезавају. Оци тих времена имали су већу веру и простоту и већина њих је била необразована. Међутим, како су поседовали смирење и подвижнички дух, стално их је посећивало божанствено просветљење. "У нашем веку умножавања знања логика је, на жалост, поткопала темеље вере у људима и испунила душе питањима и сумњама."

Та књига је превасходно корисна за савремене Светогорце, а такође и за хришћане који живе у свету. Она би се могла назвати носталгијом за светогорском прошлосћу, будући да у наше време и Светој Гори прети дух модернизма и жеља младих монаха да користе сва цивилизацијска добра, због чега се губи јединственост Атоса. Најзад, и Света Гора је препуштена модернизму, и сваки покушај да се он заустави био би узалудан. Убрзо ће се догодити да они, који буду трагали за местом безмолвија, неће поћи на Атос него ће тражити друге горе. Биће корисно да обратимо пажњу на речи оца Пајсија, које указују на ту опасност: "Атонски светитељи били су исти као и ми, били су

* 1993. године.

обични људи. Атос је, као и друге горе, био дивља гора. Међутим, како су се наши оци ревносно подвизавали, освештали су и себе саме а освештали су и гору, због чега је названа Светом Гором. И ми се данас гордо називамо Светогорцима! Наши оци освештали су пустињу и преобразили је у духовну државу, док смо је ми, на жалост, претворили у световну државу! Сваки светски поредак у монаштву представља велику духовну пометњу!"

Књига почиње прекрасним предговором, на који читалац треба да обрати посебну пажњу. За њим следи здивљујуће житије старца Тихона, о којем отац Пајсије често казује својим посетиоцима, тамо, у архондарику [гостопримници] под ведрим небом, у келији Панагуда. То житије – синаксар* заузима двадесет пет страна. За њим следи педесет пет кратких повести, од којих свака заузима једну – две странице. Ове повести говоре о животу пређашњих монаха који су достигли врхунац монашких врлина. Последњи део књиге носи назив "Повратак Богу са земље на Небо". Сматрам да је најважнији у целој књизи, јер садржи део поука старца Пајсија. У целини посматрано, ова књига представља савремени атонски Отечник (Патерик).

Четврта глава ПОВЕСТИ И РАЗНИ ДОГАЂАЈИ

Данас је распрострањено много повести које се тичу старца Пајсија. Разумљиво је да се у њима наилази и на преувеличавања, која тако лако привлаче људе. Вредност тих повести није у доказивању светости оца Пајсија него у томе што хришћани који их слушају прихватају његове поуке и поправљају своје животе. На жалост, овог пута ћемо се задржати на разговорима. У наставку наводим занимљиве повести и благодатне догађаје који су непосредно везани за старца Пајсија.

О цепању атома

Оца Пајсија посетила су два брата, по занимању физичари. Разговарали су с њим на различите духовне теме. У једном тренутку, старац им је сугестивно рекао: "Дужни сте да се борите за цепање вашег атома", имајући, очигледно, борбу за цепање сопственог "ја" (да се духовно и овосветско раздвоје).

* Поуке које се садрже у богослужбеним књигама.

Једно предвиђање

Разговарајући са својим посетиоцима о будућности марксизма, старац Пајсије је рекао: "Марксизму се приближава крај". И заиста, почев од 1989. године, у комунистичким земљама дошло је до бурних промена.

О одевању свештеника

Једном је старца Пајсија посетила група младих монаха прогресивних усмерења. Они су тврдили да је нужно унети измене у одејанија свештеника и монаха. Након беседе, старац их је повео наниже од своје келије и показао две маслине, једну велику и једну малу. "Ова овде је владика", рекао је старац и показао на велику маслину, "а ова је ђакон", рекао је показавши на ону другу. Затим је узео тестеру и хоризонтално засекао њихова стабла. Прошло је доста времена и ти монаси су поново посетили старца. Повео их је да погледају она стабла, али она се беху већ осушила. "Ово исто ће се догодити и вама ако измените одежде", рекао је старац. Један монах га је на то упитао: "Зар ти није било жао маслина?" "О, брате мој, читав свет ће се претворити у прах, а ти размишљаш о маслинама", одговорио је старац.

Између неба и земље

С магнетофонске траке, за коју не знам поуздано ко ју је снимио и сматрам да би то могао бити неки од монаха из манастира Ставроникита, преносим оно што се односи на оца Пајсија и што је, према мом мишљењу, посебно значајно:

"О оцу Пајсију, који се поодвизава у келији блаженопочившеј старца Тихона Руској. Келија припада айџонском манастиру Ставроникитија."

Путујући на Кипар, старац Силуан, послушник старца Јосифа Спиленота*, свратио је у манастир Григоријат да узме благослов од старца Георгија (настојатеља овог манастира). Замолили смо старца Силуана да нам исприча нешто душекорисно и он нам је казивао о два задивљујућа догађаја из живота старца Пајсија.

"Тешко сам се разболео", причао је старац Пајсије. "Била је дубока зима, и пало је толико снега да ниједно дрво, погружено у белину, није личило на дрво. Стазице су се потпуно изгубиле у снегу, птице су замукнуле и сакриле се, а облаци и магла прекрили су Атос. Прекинути су сви контакти с манастиром Ставроникита и мислио сам да

* Познат још и као старац Јосиф Исихаста.

нећу проживети ни неколико дана, јер ме болест потпуно приковала за постељу. Очекивао сам Господа да узме моју душу и да је по Својој милости поведе са Собом. Нисам могао ни чај да скувам, ни пећ да наложим. Нисам имао ни воде за пиће. Мој живот био је препуштен милости Божијој: 'Госпode, у Твоју милост се уздам, не остављај ме!' Након ове кратке молитве коју сам прошаптао с великим напором, видео сам да се у мојој келији појављују ангели и светитељи које ми је послао Бог. 'Нека преда мном иде благодат Твоја, Госпode!' Благодарно сам и прослављао свог Спаситеља. Заплакао сам. Један од ангела распаљивао је пећ, други је припремао топлу храну, донели су ми и миомирисни хлеб. Нашао сам се у рају. Шта друго да пожелим? Свети су почели да ме крепе речима утехе. И сам поглед на њих давао ми је спокој. Укрепили су ме и дали ми наду. Седели су недалеко од мене све док нисам оснажио и био у стању да услужим самога себе. Затим су отишли, али су се појављивали током читаве недеље.

Касније, кад сам се придигао и изашао из келије, природу која ме окружује гледао сам другим очима. Тада сам схватио смисао стварања творевине, смисао стварања човека и света. Унутар мене заблистала је нетварна светлост благодати Светога Духа. Ја нисам био тога достојан, и у томе се изразила безгранична љубав и доброта Божија према Његовој творевини. У сваком случају, осећао сам такву благодат која ме је испуњавала изнутра и дословно обузимала, да сам у једном тренутку рекао: 'Доста је, Боже мој, јер нећу више издржати и експлодираћу! Или ме узми к Себи или умањи благодат коју си ми дао. Ако си ми такву благодат дао сада, могу само да замислим шта ће бити у рају! Нећу да умрем, мени је довољна ова благодат коју сада имам!' Ето, браћо, како је велика и натприродна помоћ коју нам даје Творац кад болесник трпељиво подноси болест и нема другог помоћника на земљи. Велика је Твоја милост, Боже наш!"

Отац Силуан је казивао још понешто о старцу Пајсију:

"Прошле, 1977. године у читавој Грчкој владала је велика суша, а посебно је пострадала Тесалија. Сељаци су били потпуно очајни, кише није било ниоткуда и несрећа је била неизбежна. Пошао сам код оца Пајсија да му исповедим помисли и да добијем душевну корист. Нисам ни помишљао на могућу несрећу у сеоским крајевима: нешто сам начуо о томе, али нисам обраћао пажњу. Старац Пајсије је изгледао узнемирено, иако је у дубини био савршено спокојан. Сажалевајући несрећне сељаке, на крају нашег разговора ми је рекао: 'Оче Силуане, учини једно милосрдно дело. Сутра увече одслужи бдење и умоли Господа и Пресвету Богородицу да саберу облаке и излију кишу на

Тесалију, јер су усеви изгорели од сунца и жеге, а народ страда и пада у очајање. Ми смо обавезни да их подржимо својим молитвама. Ја ћу такође бдети с тобом, али сваки ће бити у својој келији!

'Благослови, оче Пајсије', рекао сам и отишао у манастир Кутлумуш. Сутрадан се небо над Атосом помрачило и на нас се излила киша. Радост, милост Божија, благослов. Потрчао сам према келији старца Пајсија, а он, тек што ме спазио, каже: 'Богом благословени, рекао сам ти да се молиш да киша оде само у Тесалију, а не и на Свету Гору! Сад ћу ти дати епитимију!'

То ми је рекао да би сакрио своју врлину и пламену молитву која је имала силу да Своблагог Бога приклони на милост."

О посту

Незаборавни отац Епифаније Теодоропулос ублажавао је пост за болеснике, а у неким случајевима га је чак и сасвим укидао. Једном је неки човек почео да изражава своје неслагање с њим и да тврди да је духовник дужан да разреши од поста само оног болесника који је прикован за постељу и нема снаге да се придигне и да оде чак и у случају да гори кућа. Старац Епифаније му је тад испричао шта му је једном шаливо рекао отац Пајсије: "Да, наравно, тако и поступај! Носи са собом канту бензина и ако ти неко затражи да га из здравствених разлога разрешиш поста, кажи му да сачека један тренутак, а онда полиј бензином сва четири угла његове собе и запали их. Ако видиш да не може да се покрене и да је изложен опасности да изгори, разреши га поста. Међутим, ако видиш да скаче и да бежи како би се спасао, реци му: 'Нећу! Дужан си да постиш!'"

Једна посета

Из књиге *Поклонење једној лекара на Свету Гору* наводим овде један одломак који се тиче старца Пајсија:

"Недавно је на Атос долазио и један мој познаник, адвокат и некадашњи члан парламента. Имао је за циљ да посети неког подвижника, прослављеног по својој мудрости и светости, и да реши један проблем везан за здравље његовог сина. Заједно смо отишли у старчеву каливију [колибу]. Примео нас је тако срдачно као да нас годинама познаје. С великим нестрпљењем и радозналешћу ишчекивао сам старчеве 'закључке', а затим сам зачуо: 'Ако се ти и твој син не будете молили, болест ће наставити свој природни ток. Ако се будете молили, развој болести ће поћи у другом правцу. Ако Бог просуди да је с твојим сином свршено, Он ти га и сад може узети, али ти немој да јадикујеш

због тога. Ако пак просуди да с твојим сином није још свршено, Он ће ти га оставити!"

Тај подвижник ме воли и увек то показује уз извесну дозу хумора. 'Опет си овде, докторе? Зашто си дошао кад те нисам звао?' Затим би у истом духу додавао: 'Добро, ако си већ дошао, ја ћу се разболети, да не би отишао без посла!' Показује на лимену конзерву с ратлуком: 'Моја амбуланта је на улици! У њој су лекови, узми један! Да ли и ти имаш овако слатке лекове?' Прати ме и наставља да се шали: 'Сеоски лекар је бољи од професора универзитета, јер је сеоски лекар увек близу, а где ћеш наћи професора?'

Облаци над Русијом

Године 1991. старац Пајсије је рекао једном поклоннику из Русије: "Над Русијом су сад тамни облаци, али ће заблистати такво сунце, такво сунце! Требало би учити децу закону Божијем!"

Са грчког превела: Антонина Пантелић

Предговор

Старца Пајсија сам познавао више од дванаест година. Он ме је учинио свесним православним хришћанином. Он је управљао мојим ходом кроз цркву, али и кроз живот. Он ме је саветовао за сваку ствар у мом животу.

Имао сам срећу да живим на Светој Гори више од седам година. Пет година као професор богословије Атонијаде и две године учећи иконографију. Имао сам жељу да будем у старчевој близини. И од кад сам га упознао нисам се одвајао од њега.

Много пута сам рекао да ме је волео више од моје мајке. Нека ми опрости моја мајка која ме је пуно волела, али старац је надилазио општу људску меру. Његова љубав је била божанска, духовна.

Отац Пајсије се односио према мени као отац, и више од тога. Ипак, ја се осећам као "блудни син". Не усуђујем се да га назовем "својим оцем" или да кажем да сам био његово "духовно чедо". Разлог? Ни по чему не личим на њега! Немам ревност да га подражавам у врлини. Речено је: "Ако хоћете да ме називате оцем онда подражавајте моја дела." Дакле? Подражавам ли оца Пајсија? Не! Према томе немам право да га називам оцем. Једна ствар је старчева врлина, а сасвим друга моја малодушност.

Много пута сам, после наших разговора, записивао његове савете да их не би заборавио. Већину сам записао одмах истим речима како ми је старац казао, друге сам записивао после неколико часова, а неке после два-три дана. У већини тих записа сам назначио и датум кад су се збиле. Углавном је то било кад сам га посећивао у његовој келији или после неког бденија кад смо имали прилику да га нешто питамо.

Сада, по очевој смрти, сматрам својом дужношћу да његове савете пренесем мојој браћи хришћанима. Верујем да ће многи пожелети да их остваре и тако се окористити много више од мене. Блаженији су они који примењују реч него они који је само чују или читају.

* * *

Једном ми је ст. Пајсије приповедао како му се у по бела дана јавила Богородица и помогла му да реши неке тешкоће које је имао. Разговарали су неколико минута.

– Како си се осећао старче?

– Велика радост... али сам осетио и стид... незгодно је...

Мајка Божија је у питању... са св. Јоакимом и св. Аном ми је много лакше!

Поглавље I

ПОРОДИЦА – ВАСПИТАЊЕ

1. Старче, читали смо да је еротска љубав добра ствар и уколико се више практикује утолико је то боље за човека. А да они који је не практикују имају психолошких проблема.

– Овде је једном дошао неки угледни лекар и причао ми да је суздржање боље за организам.

– Али, старче, та жеља је телесна и потиче од тела, као глад и жеђ; да ли је она страст? Њена (зло)употреба је лоша (као нпр. што није зло храна, него је преједање зло), или је и сама ова жеља зло? Да ли су је имали први људи у рају?

– Страст је, шта би друго била? Страст... произилази из човекове телесности. Кад је неко духован нема такве жеље. Не због неспособности, не зато што не може, него зато што се налази у духовном стању, зато не може.

Сви људи имају телесност. То се наслеђује од родитеља. Кад се неко дете роди од плотских родитеља онда и оно има такве жеље. Али то, ипак, није ништа. То се лечи. Јер, у почетку, свака биљка има два листа.

Сви људи, неки више, неки мање, имају плотско мудровање. Један је, рецимо, духован 30%, други 40, трећи 60, највише што сам срео је 75%. Само су Јоаким и Ана били савршено духовни људи и зато се уз молитву родило то бестрасно дете, Богородица. То сам доживео кад сам био на Синају.

– У виђењу?

– ... (ћутање).

– Јоаким и Ана су после аскезе постали духовни или су такви били од почетка?

– Убеђен сам да су такви били од почетка... Без хране и воде човек умире. Без телесности неће му бити ништа. Само што се душевно мучи као и од осталих страсти, гнева, егоизма, славољубља.

2. Момак своју вереницу треба да гледа као сестру и да обоје буду пажљиви и суздржани. Треба да се боре за благодат Божију да би на крају били овенчани као ревности борци. То симболишу венци цркве. Тако се добија благодат Божија за помоћника.

Заручништво да буде кратковремено, да се не отегне дуго.

3. – Старче, какви треба да буду супружници у односу једно према другом?

– Ожени се па ћемо причати о томе.

– Зар не можемо сад?

– Да имају ово и оно... и да изгарају једно за друго...

(P. S. Другим речима, да свако са радошћу узме бремене на себе и тако растерети другог. Да преузме све обавезе на себе да би онај други био опуштен).

4. Старац ми је тим поводом испричао једна догађај: "Дошао је овде један Грко-американец, лекар. Православан, али није био много везан за веру... Није постио ни петком... нити је одлазио у Цркву. Имао је једно искуство о којем је хтео да разговара. Једно вече док се молио у свом стану "отворило се небо", обасјала га је светлост. Налазио се обавијен светлошћу неколико часова, није могао да претпостави колико дуго.

Дивио сам се јер сам схватио и разумео да је то било "од Бога". Било је стварно... Видео је "нестворену светлост."* Шта је радио у животу? Како је живео и удостојио се таквих ствари?

Био је ожењен, имао је жену и децу. Жена му једном рече: "Досадило ми је више да се бавим кућом, хоћу мало да излазим." И пошто није запослена излазила је свакодневно са својим пријатељицама. После неког времена му је рекла: "Хоћу сама да идем на летовање." Муж је све ово прихватио због деце.

Касније је тражила да јој изнајми посебан стан да би живела сама. Муж је често расправљао са њом и молио је да то не ради због деце. Није обраћала пажњу на све то. На крају му је узела пуно новаца и отишла.

После неколико година је сазнао да ради као проститутка у Пиреју. То га је прилично ражалостило. Хтео је да је посети али није знао шта да јој каже. Налазећи се у том безизлазу почео је да се моли: "Боже мој, просветли ме шта да урадим да би се спасла њена душа." Видиш, волео ју је, хтео је њено спасење. Није имао ништа од људског егоизма, ништа од злопамћења. Тада је Господ отворио небо и обасјало га својом светлошћу.

Видиш, он је живео у Америци, под посебним околностима, колико нас живи на Светој Гори, међу светитељима, под плаштом Богородице, а никакав напредак не чинимо.

Слава Богу! Слава Богу!

* Зове се нестворена светлост јер је беспочетна, тј. божанска. То је жељени циљ аскетског живота, али га мали број монаха постиже. Иначе, ова светлост се поистовећује са обожењем.

5. Док сам био безбрачан разговарао сам са старцем о таквом стању и он ме је саветовао.

Говорио је:

"Добро је да се човек жени у млађим годинама. То је много природније. Лакше се прилагођавају једно другом. Посматрајте како дуже трају бракови склопљени у млађим годинама. Исто се примећује и код монаха који су на Свету Гору дошли у млађим годинама. Исправна је пословица: "Или се млад ожени или се млад закалуђери."

Са годинама човек почиње више да употребљава логику и да се бави испитивањем и премеравањем. У зрелим годинама човек већ има формиран карактер и тешко се прилагођава. Тешко је у поодмаклим годинама ступити у брак. Ти си, на пример, навикао да живиш сâм и понашаш се као дивљи коњ кад хоће да га оседлају.

6. – Старче, једна моја пријатељица има везу са једним момком и намерава да се уда.

– А да ли и он хоће?

– Е, помало.

– Да би неко ступио у брак мало, треба да то жели пуно.

7. Момци и девојке који ступају у брак треба да имају истог духовника. И да се усагласе од почетка да касније не би имали проблема. Духовник у томе може пуно помоћи јер познаје ћуд свакога појединачно. Кад сам био столар обрађивао сам дрвену грађу тако да може да се уклопи и повеже и без ексера. А ако једно парче дрвета не одговара другом она ће само у почетку изгледати да су се уклопила, а после ће се под притиском распасти.

Зато "столар" треба да има оба комада дрвета у својој руци. Тако може видети да ли једно одговара другом. Такав треба да буде и духовник.

Духовник може пуно помоћи. Има мноштво парова који су се узели из еротске љубави а после су се разишли јер нису имали духовника да им помогне. Много боље су прошли парови који нису у свему одговарали једно другом али су уз помоћ духовника то превазишли.

8. И у браку се треба суздржавати и не предавати се до краја уживању.

9. Кад жена остане у другом стању треба прекинути телесне одnose, али, ако се то, на несрећу, не може, по великој снисходљивости

ограничити их, па и то скоро никад. Али од шестог месеца трудноће обавезно престати, јер осим, већ огромне, опасности по дете све је већа и већа и духовна штета.

Видиш, ембрион неминовно учествује у уживању које осећа мајка и тако још од утробе задобија страсти. Постоје ембриони који телесно изгарају. И постоје млади, двадесетогодишњаци, који се не оптерећују својим телом. Откуда ова разлика? Она зависи од духовног стања родитеља. То је духовно наследство. Видиш, родитељи не остављају деци само куће и њиве него им преносе и своје страсти или врлине.

У зависности од тога да ли је неко богат или сиромашан оставља много или мало.

Постоје деца која имају богато духовно наслеђе од родитеља. Деца са пуно врлина. Ако се таква деца још и особно потруде могу достићи велике духовне висине јер су са висина и кренули.

Зато је Богородица била толико чиста. Није имала чак ни лоше помисли. Јоаким и Ана су били свети људи, те и зачеће Богородице није било хедонистичко.

Али Бог није неправедан. Оно што је важно јесте труд који неко улаже у себе. Борба, лични подвиг који је неко уложио да би сачувао заповести Христове – то је оно што је важно, а не са које тачке је пошао.

10. Кад је жена трудна треба да буде мирна, да чита јеванђеље, да се моли. Тиме се и дете освећује. Од тада почиње васпитавање детета. Пази да ничим не оптерећујеш трудну жену.

11. (Ово ми је рекао док је моја жена била трудна)

– Пази да је не ожалашћујеш било чиме. Добро да пазиш! Кажу јој да се моли и да пева псалме. То ће много помоћи детету. Не само сада, него и касније.

12. Кад се родило моје дете од лекара, пријатеља и сродника смо слушали разне савете о дојењу. Углавном су говорили да дојење после неколико месеци треба прекинути. Старац је имао другачије мишљење. Кад сам га питао, рекао ми је: "Треба да доји. Мајчино млеко је најбоље, а и лековито је. У мом селу су дојили децу чак и после друге године. Деца не сисају само млеко него и љубав и нежност и сигурност, тако постају духовно снажнија. Дојење подразумева много ствари, није само млеко.

13. Старче, данас многи људи неће да рађају децу јер не знају у каквом ће свету дете живети. Свет је пун хемијских отрова, живот под стресом, отуђено друштво... Ако смо у периоду антихриста да ли вреди женити се и рађати децу.

– Није тако Атанасије! Зар се хришћани у време гоњења нису женили? Зар нису рађали децу? И женили се и рађали децу. Полагали су своју наду у Христа, а не у људе.

То је маловерје. Може Бог све исправити у једном тренутку. Људи праве планове, али и Бог има своје планове.

Кад би знао колико је пута ђаво својим репом обавијао земљу и хтео да је уништи... Али Бог му не допушта, квари му планове. Зло које ђаво хоће да учини Бог преокрене и створи велико добро. Немој се због тога узнемиравати.

– Старче, докле иду дужности родитеља према деци? Треба ли да им остави нешто и колико?

– Један мој познаник, индустријалац, који је имао пуно новаца, зграде итд., шта је учинио? Дао је децу на студије и кад су завршили дао им је по један стан. Остало је поделио својим радницима и сиротињи.

Пре свега им треба дати добро, хришћанско, васпитање. То је најважнија опрема у животу. А после да се описмене и да студирају, или да науче неку уметност. Треба их оспособити да зараде свој хлеб. А после тога може да им остави кућу или шта друго. Добро је да имају своје гнездо.

Постоје родитељи који су равнодушни према својој деци и ништа им не остављају. А неки остављају само дугове... То је врло ружно.

Кад су 1924. године дошле избеглице из Мале Азије председник села је гледао да им удовољи свима. Себе је оставио последњег.

Кад су његова деца порасла приговорила су му: "Добро, помогао си свима, а јеси ли мислио и на нас"? Деца су била у праву. Друго је кад је човек сâм. Кад неко има породицу мора прво на њу да мисли.

14. У једном селу за време окупације неко дете је остало без родитеља. Нико није хтео да га узме. Свако је мислио: "Ратно је стање, како ћу га хранити?"

Али један који је имао десеторо деце, а био је и сиромашан, чим га је видео узео га је себи. "Имам десет и ово је једнаесто. Хвала Богу обогатио сам се."

Овде се старац насмејао и наставио:

– Видиш, овај човек је имао богато срце иако је био сиромашан. Зато је имао богату помоћ од Бога.

15. – Старче, неки парови који хоће да имају децу – не могу. Зашто се то дешава?

– Да би се збринуло неко сироче. Дешава се да кад усвоје неко дете да им Бог одмах подари и једно њихово.

16. Кад се неко враћа с посла оптерећен и изнервиран добро би било да се мало прошета парком и да стигне кући миран и насмејан. Ако и закасни није много важно.

17. Једно од последњих виђења са старцем било је у присуству моје жене. Чим смо ушли у собу (старац је због болести лежао на кревету), почео је кроз смех да се шали:

– Добро дошли! Добро дошли! Свађате ли се? Да ли се свађате?

– Свађамо се.

– (Смех) Да се не свађате више! Можете да се свађате са целим светом али немојте међусобно.

Смејали смо се и ми његовим чудним речима. Међутим, без обзира што се старац смејао, знали смо да је озбиљно говорио. Сматрао је за велико зло свађу у браку.

20. јануар 1990.

18. Једном је овде дошао један врло забринут човек. Није био у добрим односима са својом женом. Толико се нису подносили да нису могли ни да обедују заједно. Имали су четворо деце.

Другим речима, били су на ивици развода. Муж је одлазио код многих духовника који су му говорили: "Стрпи се, носиш велики крст." Мени се то није свидело. Зато сам га питао:

– Реци ми, кад сте се узели јесте ли се волели?

– Да, веома. Обожавао сам је више од Бога! Кад је требало да се женим молио сам Бога да буде лепа, богата и образована. И све ми је то Бог дао.

Тако ми је рекао. А највише времена је проводио у сексу. И пошто је био у опасности да изгуби душу, Бог је од њега и његове жене повукао своје дарове да би их спасао.

Кажем му:

– Ти си кривац. Служиш страстима, а сад ти је Бог дао да се преко страсти освестиш и сагледаш шта си урадио.

19. Чак и у браку се треба суздржавати од уживања. Треба имати меру у уживању.

20. Старац је имао неког познаника који се годинама борио да буде монах. Једном је старцу послао поруку да се моли за његову породицу која се разболела због тога што он жели да буде монах.

Старац му је одговорио:

– Што дуже боравиш у свету толико им више повода дајеш да ту-гују.

Кад ђаво види неспремно срце он прави такве околности да човек не може да се одлепи од света. Ја сам имао два брата, три удате сестре и једну неудату. Радио сам да бих јој спремио мираз (да се не бих касније двоумио зашто јој нисам помогао), и после тога сам отишао у манастир. Нисам чекао да се уда, јер, откуд знам да ли ће се уопште удавати.

Један је хтео да буде монах али је то стално одлагао. Треба да помогнем сестри, говорио је. Кад се сестра удала говорио је да мора бринути о мајци. Тако, на крају, није ни отишао у манастир.

Мислим да му је та искушења природно ђаво да би га задржао у свету.

21. Једном приликом старац Пајсије ми је рекао:

– Праведног, смиреног човека сви желе да поставе на ниже место, да га обесправе и понизе. Али све што људи више покушавају да га понизе толико га Бог више уздиже. Приповедам ти један истинити догађај који сам чуо од очевица: "Кад нам је умро отац, ми браћа смо почели да делимо заоставштину. Кад сам видео да се моја старија браћа свађају ја сам почео да се повлачим и рекао сам да ћу прихватити оно што они одлуче да ми припада. Дали су ми неке песковите њиве на којима ништа није успевало. Пошто од тих њива нисам могао живети био сам принуђен да одем на рад у Немачку. Кад сам се после неколико година вратио видео сам да су око моје њиве дигли хотеле. Самим тим продајна цена је вишеструко порасла. Добио сам велики новац па сам дошао код Вас, старче, да ми кажете кога бих њиме могао да помогнем." Ја сам га посаветовао овако: "Подај прво својој браћи да се не озлоједе и да се не мрзите. А после дај коме хоћеш."

22. Ђаво покушава да све уништи данас како се сутра не би нашла нова генерација која ће бити "квасац".

23. Смирен човек је, углавном, пун знања, док егоиста, немајући смирења да пита, остаје незналица.

24. Треба да упростимо наш живот. Раскош замара. Постоје људи који стално желе да мењају намештај и др. Онда трче да нађу више новца и тако се пуне проблемима.

25. – Старче, дете једног мог пријатеља је несношљиво немирно, виче, удара... Шта ту учинити?

– Гледај, нису крива деца. Данас их држе затворене у станovima и немају простора да трче, да се играју. Деца бивају присиљена на немирноћу. Не могу да се крећу, да се испразне. Да би се деца природно развијала потребно им је двориште.

Ако уђем у неки стан са децом и видим да је ту све до савршенства уређено, знај да то није добро. Ту деца живе под војничком дисциплином и тако страх улази у њихове душе.

26. Данас децу засипају разним теоријама са свих страна. И кад их обузме страх одлазе у наркоманију.

Видиш, до извесног степена овај живот може имати укус пакла, или раја ако се живи по вољи Божијој.

27. Данас не гледају да децу испуне нечим, него их остављају празнима. У породици, данас, један родитељ гледа на једну страну, а други на другу, и како ће дете наћи љубав под таквим околностима. Ето имам једног мученика који је, не знам ни сâм колико пута, покушао самоубиство. Сада је на својим ногама, завршио је факултет и служи војску. Пише ми из војске: "Татице мој најслађи..."

Треба се прво побринути да се деца испуне неким добрим садржајем, а образовање долази после тога.

28. – Старче, данас врше велики притисак на децу, оптерећују их разним часовима, страним језицима...

– Али зато не уче старогрчки!

– Да, да би учили енглески и немачки.

Шта ту урадити?

– Добро је да деца уче, али без притиска. Боље је да дете научи једну ствар добро него пет ствари површно.

29. – Старче, данас деца никако нису задовољна својим оценама. Сматрају да их наставници престрого оцењују.

– Гледај, данас одрасли хоће да имају пуно новца а да не раде, а деца да добијају високе оцене а да не уче.

30. Једном је старац средњошколцима поклонио књигу која говори о јелинизму Македоније.

31. Једном професору је рекао:

– Кад будеш имао своју децу онда ћеш боље разумети ову у школи.

Кад неко воли децу, и кад их добронамерно прекорева, деца то схватају и прихватају.

32. Професор не треба да дели децу на симпатичну и антипатичну. И кад деца греше знајте да сте ви криви. Односно, сада само плаћате оно што сте радили.

33. Човек треба да воли и поштује своје родитеље. Данас кажу: "Никако поштовање, то је нешто што је наметнуто." А други, опет, – нека деца раде шта хоће, само да им буде лепо. И једни и други су на погрешном путу.

34. Данас се у цивилизацији догодио један велики скок, родитељи не разумеју децу, а деца пак родитеље. Требало би свако да се постави на место оног другог и тако би се разумели.

Нису крива деца. Бомбардују их са свих страна разним теоријама: ово је право а оно није итд. Тако деца, на крају, не знају шта да мисле.

Треба везати децу, али пажљиво и нежно. Ево, ја сам мој парадајз везао канапом, да сам га везао жицом шта би било? Зар га не би повредио?

Ни у хришћанским породицама није боље. "Ја сам своју децу средио и нису као остала деца овога света и спавам мирно." Није ствар у томе што их је "средио", него зашто је то учинио. Ако је то учинио из страха од греха, из страха Божијег, Бог ће помоћи и дете неће имати трауме. Али ако је из егоизма? Или, ако је ствар менталитета (Моје дете то никада не би учинило!). Тада Бог неће помоћи... да би исправио родитеље.

35. – Старче, размишљам да у новој кући коју градим оставим приземље за оца и мајку.

– То је добро. Добро је што тако размишљаш. Велики је благослов Божји да неко гледа своје родитеље.

36. Да љуби руку оцу и мајци... из поштовања.

37. – Старче, треба ли тући децу кад су немирна?

– Да их бијете? Мало или много? (смех). Гледајте, и страх је нека кочница и кад дете не разуме избавља га од много чега. Рецимо, дете се пење на столицу не знајући шта ће бити ако падне. Ако добије мало батина од мајке други пут ће да поразмисли.

Међутим, кад деца почну да разумевају треба им с благошћу и стрпљењем објашњавати оно што могу да схвате.

38. Родитељи понекад из превелике љубави чине зло деци. Гуше их претераном пажњом. То је болесна ствар.

Видиш, и љубав хоће неку кочницу, неку меру.

39. Родитељи треба да пазе какве књиге држе у кући, јер могу доћи у руке деце и бити им на штету.

40. Добро је да цела породица има једног духовника. То пуно помаже.

41. Добро је да деца читају верске књиге. Тада, у том добу, су безбрижна и много лакше упијају у себе.

Ја сам имао лепо детињство. После је дошао рат и имали смо пуно потешкоћа.

42. Има деце која су зрелија од свог узраста. Она обично хоће да се друже са старијом децом. Ако се деси да се друже са добром децом онда ће имати и користи, али ако се друже са лошом децом постаће и сâми лоши.

43. Старац ми је једном рекао:

– Кад се дете напуни Христом, одлази у Цркву и причешћује се, и кад се касније одвоји од родитеља и нађе се у непријатним и неповољним околностима, неће му бити много тешко. То је као лакирано дрво које не прима воду у себе јер је заштићено од воде.

Поглавље II О ЗДРАВЉУ

44. Кад бисмо знали колика је корист од болести не бисмо никад пожелели да оздравимо да бисмо заузели боље место у рају. 12. 3. 1993.

45. – Старче, антибиотици су штетни. Били смо приморани да нашој кћерки дамо антибиотик. У школи где ради моја жена су нас саветовали да је лечимо хомеопатијом, и после једне таблете је оздравила.

Знам да се два монаха из келије оца Симеона баве хомеопатијом. Чули смо, не знамо да ли је истина, да је старац Порфирије говорио како се хомеопатски лекови производе у Холандији где се над њима претходно обавља неки ритуал, односно магија.

– Што се акупунктуре тиче, има их две врсте. Једна је чисто сатанска. Друга шта ради? Боли ме прст. Онај ко се бави акупунктуром зна куда пролазе нерви и ту ставља иглу. Тако блокира нерв и зауставља бол. Е, сад да ли је то добро? Да ли се тиме елиминише узрок болести? И шта ако ме после заболи и други прст? Умртвиће и други нерв и тако редом. И шта ће бити на крају?

Хомеопатија је компликована ствар. Убацују много што-шта у њу. Узимаш један лек и у почетку ти је горе, али касније ти бива боље. На пример, боли те јагодица лица. Терапеут ти удара снажан шамар, и онда те заболи још више тако да ти заборавиш на претходни бол.

Затим, постоје људи који су умислили да су болесни. Одлазе код лекара који им каже да немају ништа. Онда одлазе код алтернативног лекара који види да нису болесни, али им препише неку терапију и они одлазе задовољни.

У суштини, то је превара. Распирује се један егоизам јер пацијент помисли да је био у праву и каже: "Добро сам ја рекао, лекари ништа не знају."

А онда ту има и људи којима је досадно па се забављају.

Ствар је сложена. Много што-шта је ту умешано и треба бити опрезан у указивању поверења.

На мене оставља дубок утисак Хипократ. Нашао је толико ствари, толико решења и лекова. То није случајно... то је божанско просветљење. Други је, опет, од плесни направио лек и спасао мноштво људи. Један старац у манастиру ми је саветовао да једем буђав хлеб. Такви изуми нису за бацање.

Ја бих најрадије прихватио савете неког ботаничара.

Али, као што рекох, има пуно превараната. Неки тврде да погледом могу препознати сваку болест. Добро, у неким случајевима је то могуће, али како ће погледом препознати болести срца? Други, опет, каже да преко ува може препознати болест. Изгледа да људи мало користе разум. (*Мој gogaiiak*)

46. После ових старчевих савета покушао сам да дубље испитам овај проблем. Овде ћу изложити неке утиске о хомеопатији и акупунктури.

Акупунктура: Развила се у Кини и царским указом наметнута као начин лечења. Тесно је повезана са вером старих Кинеза. Тако су веровали да је болест тела резултат дејства неког злог духа. Нпр, ако те боли стомак то значи да се у стомаку угнездио неки дух. И да би истерали демона убадали су игле у стомак. То је један огранак акупунктуре који је старац назвао сатанским. Свакако, они који практикују ову врсту акупунктуре неће вам рећи да ту има било чега магичког.

Хомеопатија: Отац хомеопатије у Грчкој је један погонски инжењер, господин Витулкас. Сматра се оцем хомеопатије у Грчкој али је познат и у свету.

Витулкас је био следбеник и сарадник индијског гуруа Кришнамуртија. Теозофско друштво је било планирало да Кришнамуртија прогласи за Месију Новог доба. (Доста година је кружио по свету представљајући се као Месија, али планови му се нису остварили).

У таквом окружењу се кретао Витулкас и природно је да се натопио источњачким мишљењима о Богу, свету и човеку.

Кад је све ово почињало у Грчкој пре неколико година, било је довољно да се проведе поред неког хомеопате три до шест месеци и потом се могла отворити своја ординација.

Данас су се ствари промениле. После сукоба са медицином, да би се неко бавио хомеопатијом неопходна је диплома медицинског факултета.

Организоване школе хомеопатије не постоје. Не постоје статистички подаци да бисмо могли упоредити резултате дејства хомеопатске "фармације". Не постоји никаква статистика која би, отприлике, рекла: од 1000 болесника који су се подвргли хомеопатском лечењу... толико их је оздравило, толико остало на истом стадијуму и тсл. О томе немамо никакве податке. А најлепше од свега је што ти кажу да се хомеопатија не бави статистиком.

Некада сам и ја себе подвргавао хомеопатији, а такође и моја жена и многи наши пријатељи.

У већини случајева нисам видео никакве резултате. Много пута, у таквим случајевима, био сам принуђен да се обратим класичној медицини.

Понекад је, опет, било "излечења". Као у случају кад сам имао конјуктивитис. Излечио сам се помоћу хомеопатије, али кад сам после извесног времена отишао код офталмолога установио је да ми беоњача није у реду. Случајно? Можда.

Неки моји пријатељи су своју децу подвргавали хомеопатији још од малих ногу. Њихова деца никад нису узимала антибиотике. Грип и обољење грла су врло лако преboleвали помоћу хомеопатије.

Међутим, шта се десило касније?

После неколико година једно од деце се озбиљно разболело. Бакар и остали метали којима је дете свих претходних година било изложено сакупили су се на једном месту и изазвали болест. Уплашени родитељи су прибегли класичној медицини и тако га спасли.

Како можемо бити сигурни да после неколико година хомеопатске терапије нећемо имати неке озбиљније контраиндикације?

Чак и на пољу теорије постоје противречности зато што ни они сами не знају у шта тачно верују. За оснивача хомеопатије сматра се С. Ханеман. Написао је једну књигу под насловом: "Орган терапеутске технике", где је изнео основне принципе хомеопатије.

У часопису који издаје Центар за хомеопатску медицину под насловом "Хомеопатска медицина" у свесци под бројем 3 за 1992. г., издавач часописа и отац хомеопатије Г. Витулкас пише о горе поменутој књизи следеће:

1) "Разлике које постоје између петог издања "Органа" које је изашло док је Ханеман био жив, и шестог издања које је изашло после његове смрти, разлике највероватније немају везе са њим. 2) Могуће противречности које постоје у "органу" као што је нпр. у 18. параграфу: "без икакве сумње, свеукупност симптома у сваком појединачном случају болести јесте јединствени указатељ и једини вођа који нас усмерава при избору лекова."

И док је овде врло сигуран у свеукупност симптома у параграфу 153. наводи: "У покушају да пронађемо могући лек... онај који има највише сличности са симптомима које намеравамо да излечимо... симптоми које би требало искључиво узети у обзир јесу они најупечатљивији, они најинтересантнији, неуобичајени и јединствени. Општи и неодређени симптоми не би требало да нас интересују."

Имамо ли овде једну очигледну противречност, и ако имамо која је?

Постоје и друге такве противречности у "Органу" о којима би требало расправљати."

47. Неко дете је дошло код старца да замоли за свог оца који је лежао у болници од рака. Само што није заридео. Старац га је саветовао:

– Није све изгубљено. Богу ништа није тешко. Само треба и он да пожели помоћ. Треба мало да окрене дугме на радију и ухвати одређене таласе. Кажи му да се исповеди и причести.

48. Једном су ми донели парализовану девојчицу. Ударио ју је гром и спалио нервне ћелије. Није могла ни да хода ни да говори.

Био сам потресен. Зар је тешко Христу да поново успостави нервни систем? Сад је она велика, здрава, нормална девојка.

49. Старче, један човек има притисак, знате ли можда неки лек?

– Притисак долази, углавном, од стреса. Покушај да оне лакше бриге решиш ти, а оне теже остави Христу. Немој ти све решавати јер нећеш успети.

50. Једи пуно шаргарепе. Она чисти крв.

51. Некад давно имао сам упалу мокраћног канала. За годину дана узимао сам пет пута антибиотике. И није било вајде. Отишао сам да потражим његов савет.

– Узми чист јечам и кувај га док се опна не отвори и пиј воду у којој се кувао.

– Колико да пијем?

– Колико хоћеш. Врло је хранљиво. Чисти сав организам. Пити по једну чашу ујутру, у подне и увече.

– Колико дуго?

– Месец дана.

Напунио сам један литарски термос воде од прокуваног јечма и пио петнаест дана. После тога сам већ био излечен и то сасвим.

52. После старчеве операције од рака рекао ми је:

– Раније нисам тражио од Христа да ме одржава у здрављу и снази. Од почетка. Долази Христос и све исправља једним "потезом"... без бола, савршено...

Раније сам говорио да прво треба да учинимо оно што стоји до нас па онда да тражимо помоћ од Бога. Али сад не мислим тако. Треба од почетка да тражимо помоћ Божију.

(Овде је старац направио разлику говорећи да има две врсте људи. У прву врсту спадају људи који су духовно и телесно јаки и који могу подносити болове у болести. Углавном су то млађи људи. У другу врсту спадају људи који су у годинама и тешко подносе болести. За њих старац мисли да треба да од почетка траже помоћ Божију).

Поглавље III О ПРОБЛЕМИМА У СВЕТУ

53. Некада су монаха који се бави политиком затварали у кулу. Данас га треба затворити ако се не бави политиком. (Октобар 1998.)

54. Једном му се обратио неки еколог:

– Старче, ствари су катастрофалне, земља је у опасности.

– Неће то Бог допустити. Многе су опасности претиле планети и човеку... (Август 1988.)

55. Старче, сви политичари су масони. Шта ће бити... Хоће ли се наћи један добар?

– Сад није ствар у томе ко јесте или ко није, него колико ко у то верује. Данас да би неко постао премијер мора бити масон. Нека им Бог омогући покајање... ваљда ће се једног дана појавити нови Макавеји. (*Петак 18. март 1989, по старом календару*)

56. Посетио сам старца са својим оцем који је био учитељ. Он је тако, у разговору, почео да прича о Пајсију како просвета преживљава кризне тренутке, како се у њој изгубио осећај одговорности.

На то, старац је одговорио:

– Кад сам ја ишао у школу, за Васкрс и Божић смо из поштовања љубили руке учитељу. Тако смо му исказивали поверење и захвалност.

Данас све човека гура на зло. Једном сам у аутобусу уступио место млађем од себе. Видео сам да је уморан и да иде са посла. Помислио сам: "Овај човек је исцрпљен од посла а ми калуђери смо ионако позвани на аскезу." Знаш шта су рекли: "Гле лукавог калуђера. Тобоже показује разумевање за уморног радника, а у ствари је устао свом рођаку." Шта да кажеш на све то?

Други пут, исто у аутобусу, улази жена са 7–8 деце. Помажем јој око деце. И кад смо сели возач пита: "Калуђеру, јеси ли сместио своју пријатељицу, можемо ли да кренемо?"

Поштовања више нема нигде.

57. – Кад је била размена становништва између Грчке и Турске ми смо дошли из Кападокије. У Игуменици је требало да добијемо неке турске њиве. Међутим Турци још нису били отишли. Наш председник одлази код Турака и они му кажу:

– Ви ћете да идете, ми остајемо.

Шта се десило? Турци су потплатили двојицу наших посланика у скупштини и они су их уписали као Албанце, а не као Турке.

Ето, такви смо ми.

58. Данас је у свету такво стање да сви хоће да раде мало а да добију пуно новаца. Тај дух је завладао и код духовних људи. Хоће да постану светитељи без подвига.

59. Једном ми је овде дошао неки професор универзитета из Солуна и рекао како озбиљно размишљају о томе да почну спаљивати мртве. И то зато што нема простора на гробљима.

– Како нема простора? питам га. Кад се напуни једно гробље направите друго.

Он ми одговара да је то више из хигијенских разлога. Они говоре о хигијени... Они који су загадили целу планету. А у ствари, они хоће да деградирају човека, да му узму свако достојанство. Хоће да га одсеку од његових корена, од његових предака; да га оставе сâмог и празног, да му убију сећања на његове претходнике и њихове вредности. За њих је мртав човек изгубљен човек.

Међу костима наших предака има и светих моштију, само што ми то не знамо. Кад сам одлазио на Синај у Райтском манастиру сам на гробљу св. Георгија пронашао мошти једног детета. Мирисале су посебним миомиром... Био их је затрпао булдожер и ја сам повadio колико сам могао. Видиш, да није било гробља мошти би биле изгубљене.

Некада су људи имали толико поштовања према мртвима да ништа са њих нису скидали. Једном нам је у рату официр рекао: "Онај ко има старе чизме може да скине са погинулих војника." Нико није узео. А данас хоће да спаљују мртве.

60. Старац нам је причао и о свом учешћу у рату.

– Они који нису чували своју част брзо су гинули. Једном смо с нашим вођом пошли да помогнемо опкољеној жандармеријској чети. А на челу те чете је био неки официр који је дан пре тога силовао једну трудну жену. У тој бици само је он погинуо.

У рату се врши велика катарза. Ту се све покаже. Свако доживљава ствари према свом стању.

Ја сам био радиста, и увек сам одлазио уместо других. Размишљао сам; боље је да погинем него да други доживи несрећу па после да ме целог века изједа савест. Чак сам и постио. Али, тад је постојао патриотски дух, било је љубави, свако се осећао одговорним.

61. Једном је пао велики снег. Неки људи који су истерани из својих кућа били су склоњени у шаторе. Неки наш поручник је стално узнемиравао једну девојку све док она није била принуђена да са неком старицом напусти прихватилиште.

Близу прихватилишта је постојао параклис Светог Претече и ја сам тамо одлазио и палио кандила. Тог дана сам их нашао како седе испред врата помодреле од зиме. Пустио сам их у параклис да се угреју.

После ме је тај поручник тужио код командира да сам развалио врата и обесветио параклис. Командир ме је заштитио јер ме је познавао.

Сви који су у рату вршили силовања и друга бешчашћа на крају су погинули.

62. ... Ствари могу да се погоршавају, али на крају дођу на своје место.

63. ... Данас, колико могу да приметим, сви размишљају слично, и стари и млади.

– Млади су много зрелији, а старији мање зрели?

– Ни једно ни друго. Око 70% становништва није при чистој памети, остаје 30% који су нормални.

64. Рекао сам старцу једном приликом:

– Мноштво деце нестаје у Атини. Крађа деце је организована ствар.

– И шта раде са њима?

– Разне злоупотребе. На крају их убијају.

Ђутање. (14. октобар 1990.)

65. Свет је постао једна лудница.

66. ... Надајмо се да ће Бог све поправити.

67. Кад чујем за штрајкове осећам бол. Подсећају ме на неко зло. Као кад би неко гризао груди своје мајке да би се напио крви.

68. Данас у свету влада нека равнодушност. Чудна равнодушност.

69. Кад човек не воли Бога неће волети ни своје родитеље, ни комшије, ни своју отаџбину, јер је отаџбина једна велика породица.

70. Човек треба прво Бога да воли па ће затим волети и све остало, сав свет. (12. јун. 1990.)

71. Византија је родила Свету Гору. Данас би Света Гора могла да роди Византију. Видите, данас су се људи у све разочарали и траже нешто што је вредно и постојано.

72. – Старче, Турци поново прете.

– Нека прете. Ја се молим да прете још више, јер ће Европљани једино тако схватити с ким имају посла. (Децембар 1991.)

73. Ишао сам код старца са још двојицом Грка који су пореклом из јужне Албаније. Они су непрестано причали о терору који Албанци врше над Грцима у Северном Епиру (Јужна Албанија).

Старац је дуго причао са њима. Добро је познавао ситуацију тамо јер је становао у Коници близу албанске границе. (3. децембар 1991.)

74. – Старче, размишљам да се посветим иконографији и да се одрекнем професуре, кад већ деца којој предајем уопште нису заинтересована.

– Мораш да их учиш. Зар је то, без обзира на све, мала ствар?

75. Видим да и ова влада не иде баш најбоље. Били су добро почели, али сад губе контролу.

Сваке четврте године Грчка постаје једна велика лудница. Одлази једна влада и долази друга која отпушта претходне службенике иако

су способни. Не иде нам држава добро. Свет је постао превише острашћен, нема више идеала.

76. Једном нам је старац донео своју свеску где је записивао пророштва св. Арсенија. Светитељ је предвидео догађаје из 1923. г. и говорио да ће се Грци поново вратити у Малу Азију и Цариград.

– Старац је говорио да осим тога што ће Курди и Јермени основати своју државу, Турску закачити и колера.

77. Данас сви говоре о миру и истовремено праве бомбе.

Треба прво бити у миру са Богом, потом у миру са самим собом а онда и са осталим светом.

... Да би се умножило добро, да би добро опстало на добар начин. (5. новембар 1992.)

78. – Старче, имам одбојност према друштву. Размишљам да одем у неко село да бих имао што мање веза за људима.

– Данас је зло превршило своју меру, неправда се умножава невероватном брзином. Поскупљују намирнице, али човек постаје све јефттинији.

То се не може избећи, али се може умножити добро.

79. – Старче, кад видимо неку неправду, треба ли се успротивити?

– Људи, углавном, не слушају. Овде имамо једног човека пуног врлина и нико га не слуша. Могу да замислим колико онда слушају мање врлинског човека. (*Сейтембар 1993.*)

80. Једна група образованих људи седела је на дрвима у дворишту старца Пајсија и чекала га да им се обрати.

– Некада су људи орали са воловима. Са два вола хранила се читава породица. А кад би во остарио људи га нису убијали, јер су живели од њега. Тада би га склонили у неки ћошак и ту га хранили. Нису имали срца да га убију. Али данас су се људи умногоне променили. Ни родитеље у старости неће да гледају, него гледају да што пре на следе њихово имање.

У стара времена кад су људи радили са животињама пазили су да их не замарају превише. Имали су сажалења према животињама и тиме омекшавали и своје срце. Данас? Излупао се аутомобил? Покуварио се трактор? Возе га до мајстора и нико се за то не узбуђује.

Те ствари чине да човеково срце полако отврдњава. Не говорим о томе да треба да се вратимо на старо, само кажем да човеково срце постаје све безосећајније.

Некада људи нису имали фрижидер, па ако се деси да им претекне хране они су то давали комшијама. Тако се човек учио да мисли и на другога. Данас ако има вишка хране то се ставља у фрижидер да би се јело сутра. Тако се човек полако учи да мисли само на себе. Умножава се, све више и више, егоизам.

81. Расправа о муслиманима у Тракији.

– Био ми је овде један разочарани учитељ са 10–15 деце. Било је неких мрва по авлији па су се мрави скупљали и почели да их вуку у своје мравињаке. Једног тренутка он каже деци: "Видите ли ове велике и снажне мраве? То су Турци. А ови мали и нејаки смо ми Грци." Онда му кажем да сам посматрао мраве пуно пута и да су мањи мрави жилавији од великих.

– Старче, јавна је тајна да су муслимани већина у Тракији.

– Нису. Они кажу да су већина.

82. Турци су пуно учинили на националном плану и засад имају успеха.

83. ... Европску Унију су створили Јевреји... мало је ту европског духа...

84. Једном сам се изненадио кад сам чуо да је један духовник покушао да свом духовном детету наметне своја политичка убеђења. Отишао сам код старца да га питам шта он мисли.

– За мене рука која не прави знамење крста, било "лева" било "десна", исто је. Не постоји никаква разлика.

85. ... Покушајте да препознате часне и поштене људе и за њих гласајте. Данас је велика потреба не за паметним људима, него за поштеним.

86. Да комунисти нису против Бога ја бих се сложио са њима. Лепо је да њиве и фабрике припадају свима, а не да неко нема ништа а други да се разбацују.

Ако се материјална добра не буду делила по јеванђељу на крају ће се делити ножем.

87. – 1922. г. Грци из Понта и Мале Азије су изгубили све и дошли у Грчку. Многи од њих су били образовани и знали су како стоје ствари у трговини и политици, и углавном су се учлањивали у комунистичку партију. Заузели су високе положаје и гајили наду како ће се једног дана ствари окренути.

Проналазили су неке безначајне људе и подгревали њихову сујету. Нађу, на пример, неког пољочувара и кажу му: "Ти ћеш бити одговоран за пољопривреду."

Овај је то схватао као важну ствар и себе сматрао за великог човека. Подгревајући свој егоизам почео је да трчи за њима.

Кад су изгубили рат давали су неке дволичне изјаве и је добијали места у државној служби.

Али ни са друге стране није било правде. У Коници је био један комуниста са пуно деце. Био је прост и доброћудан човек. Кад је нашао посао дошла је полиција и отерала га. Кад је нашао други посао избацили су га јер му папири нису били у реду. Тако се дешавало.

Одем код једног полицајца и кажем му: "Ви овог човека приморавате да умре од глади или да почне да краде." Он ми одговара да има наређење са врха. Кажем му: "Ма каква наређења... овог мученика сте нашли да гоните. Те заповести издају његови бивши другови комунисти који су сада на положајима по министарствима и покушавају да сперу своју комунистичку прошлост представљајући се као патриоте."

Ово сам рекао јер сам познавао многе комунисте конвертите.

Многи комунисти су прешли у социјалисте или неку другу странку. И све то да би добили положаје.

Познавао сам једног капетана комунисту који је свашта радио у време рата. Једном је ушао у неко село и заклао политичког противника. Његову крв је намазао на хлеб и појео. Сада је тај капетан десничар и има фабрику у Јанини... Још је жив и здрав. Видиш, Бог му поклања дуговечност да после не би имао изговор, да после не би рекао: "Е, да си ме оставио да још мало живим ја бих се покајао."

"Трску стучену нећу преломити и жижак тињајући нећу угасити" (Мт. 12,20), каже Господ у Светом Писму. Да им не би дао повод за самооправдање! Зато што би на Дан Суда могли да кажу: "Ти си крив што сам раније умро! Ти си крив што си ме прекинуо! Ја бих се, временом, сам исправио!"

Видиш, тешко онима који имају превише гордости и не спуштају се на земљу да се смире. Кад људска гордост пређе границе онда постаје демонска гордост.

88. ... Једном су, у току рата, у наше село дошли партизани. Напољу је било хладно, а они гладни. Изађем из куће и однесем им хлеб. (Мој брат је у то време био у десничарским јединицама и они су трагали за њим).

– И како су вас примили?

– За мало ме нису убили јер нису веровали да сам дошао да им донесем хлеб.

89. ... Други пут, су, опет, окупирали наше село. Затворили су нас у једну кућу као сардине. Следећег дана су нас извели на "суд". Мени су посебно хтели да науде јер ми је брат био са десничарским снагама.

Пошто ми ништа нису нашли затворили су ме у једну собу. Један од њих је знао да сам црквен човек па су ми увече послали две полуголе партизанке. Ја сам их посматрао без страсти као што је Адам посматрао Еву пре пада. На крају сам им се обратио:

– Ви сте девојке, како вас није срамота да се тако понашате?

Оне су се постиделе, почеле да плачу и обукле се и отишле.

(*Догайшак аутшора књије*: старац је тада имао 20 година).

90. ...Партизани су у нашем селу ожалостили неке породице. Кад је после дошла наша регуларна војска те породице су захтевале освету.

Кад су опколили неке партизанске куће ја сам се умешао: "Зар ћемо примењивати Мојсијев закон? Око за око? Па, ми смо, ипак, Хришћани"! Али, ја сам их разумео. Било је сувише бола, неко је изгубио брата, дете...

91. Понекад ми је старац слао поруке да дођем код њега у келију. Једном ми је дао неко писмо да га понесем у манастир у Суроти:

– Сачекај само да ставим поштанске маркице.

Почео сам да се смејем јер сам то схватио као шалу. Чему маркице кад ћу ја носити писмо? Старац је то приметио:

– Стављам маркице да се не огрешим о државу. По правилу би требало да га пошаљем поштом, а преко маркица држава узима порез. У противном, поткрадам државу.

– Ма, старче, овде сви варају а ви обраћате пажњу на једну поштанску маркицу.

– Нема везе. Зар зато што је неко лопов треба да и ја будем то исто?

– Али, старче, овде сви гледају да покраду државу. Новац који се убира од пореза даје се богатима да подигну нову фабрику. Од тих

државних донација они купују станове по иностранству. Зашто бисмо плаћали порез? Да би политичари имали шта да краду?

– То су најгори Грци. Ја се молим да дуне неки ветар и да их однесе, да би се појавили неки нови људи на нашој политичкој сцени. У реду је да је политичар богат, али треба да брине и о својој земљи. Да учини неко опште добро.

Данашњи политичари брину само о свом интересу. Не мисле о отаџбини, нацији и држави.

Некад је постојало честољубље. Кад је неко постајао политичар покушавао је да нешто и уради. Многи су, кад је било у питању неко опште добро, давали новац из свог џепа. Отаџбина је као мајка. Покрива свакога својим крилима. Ако ми не помогнемо своју државу ко ће је помоћи?

92. Мој ујак који ради у Америци послао ми је скупоцен аутомобил. Нашао сам начина да га увезем по ниској цени. Испричао сам то старцу.

– Да ли је то по закону, питао ме.

– Аутомобил ће се и даље водити на ујака тако да нећу платити царину.

– Не свиђа ми се то. Исмеваш закон и државу.

93. Причао ми је како добија пуно писама.

– У писмима које добијам људи се највише жале на психолошке проблеме, на рак и на непостојану породицу.

94. – Доћи ће време, тад ћеш ме се сетити, кад ће и они који не верују или мало верују променити мишљење. Доћи ће до закључка да је вера добра ствар и да је од помоћи појединцу и друштву.

95. Једном га је посетила група људи који су имали заједничко радно место. Старац је упитао једнога од њих:

– Ти, чиме се бавиш?

– Радим у авијацији као механичар.

– Познајеш ли човека који седи до тебе?

– Не старче... Има нас пуно тамо.

– Да се упознате. У овим тешким временима треба да се познајете да бисте могли помоћи један другом. Рецимо, може ти се десити нека невоља и ти ћеш се устручавати да му кажеш јер га не познајеш, а он је спреман да помогне.

Данас људи живе у истој згради и не познају се.

Некад је постојао комшилук који се узајамно помагао. Баш се скоро десило да су блиски рођаци живели у истој згради а да су то сазнали тек после три године.

Друго смо ми калуђери који се удаљавамо од породице и познаника да бисмо ушли у велику породицу Божију, да бисмо волели све људе.

Ви који живите у свету треба да будете у добрим међусобним односима да бисте могли да помогнете један другоме.

96. – Старче, ових дана се пуно говори о националном помирењу. Шта мислите о томе?

– Да заборавимо старе сукобе је добра ствар.

97. Једном се повео разговор о сиромашној и напуштеној деци која живе на железничкој станици у Солуну. Био је ту и један учитељ у годинама који је рекао старцу:

– Старче, кад је неко у годинама деца га тешко прихватају, пружају отпор.

– Мислим да они осећају кад им се неко приближава са љубављу. Не да им се показује љубав "из дужности", него да се осети њихов бол, њихова мука. Тој деци је ускраћена љубав, било материнска било очинска. Колико год љубави да им даш неће их заситити. Као море, толико река и слатке воде се улива у њега, а оно остаје слано.

У соби која је предвиђена за три човека станује њих једанаест. Сиромаштву неће нико да се приближи.

Поједине "Хришћански покрети" имају своје људе о којима брину. Таква деца лако падају у очајање.

Треба направити неко удружење за такве. Многима сам то говорио. Данашњи људи више за параду него за борбу. Неће нико да се бори са злом.

Треба саосећати са њима, волети их. Ако не доживиш њихов бол, боље је да им не прилазиш. Знате ли које они достојанствено држање имају.

Један такав ми је долазио овде и ја сам хтео да му помогнем. Написао сам једно писмо неком мом пријатељу игуману да му да нешто новаца. Дете није хтело ни да чује, него је тражило да ради у манастиру да би платило вечерњу школу. И радио је све док је није завршио.

98. – Морамо се позабавити људима око нас. И апостоли су саветовали хришћане да се не одвајају од света, него да преобразе свет својом вером. То се и десило у време цара Константина.

99. – Видиш животиње не могу никад учинити тако велико зло као човек. Али ни код људи зло не може да иде у бескрај, нема постојаности у себи.

Поглавље IV

РАЗГОВОРИ О ДУХОВНОСТИ

100. – Старче, читамо у Синаксару шта су све трпели мученици и питам се како су све то издржавали. Шта се догађало? Да ли им је Бог давао благодат и нису осећали бол или је у питању нешто друго?

– Љубав коју су имали према Христу давала им је снагу. Мученици су имали пламену љубав према Христу и она их је одржавала у надлажењу бола. То је као кад се запали кућа у којој су остала деца. Мајка, не гледајући на ватру, улази и извлачи их, и ако добије опекотине она их не доживљава тако болно јер у њој надјачава љубав према деци.

У току рата Немци су једном упали у наше село. Сви смо побегли на брдо, али моја браћа су била на њиви и требало је и њих обавести. Помислио сам: ако убију њих нека убију и мене, и потрчао сам да их обавестим. Био сам свестан ризика. Кад сам дошао до њих Немци су већ били отишли.

Тако је и љубав првих мученика давала снагу да се заборављала опасност.

– Добро старче, али шта се дешавало са масом која је све то гледала? Питам зато што су неки од посматрача, видевши мученике, исповедили хришћанство и сâми после тога били мучени. Има случајева да су и целати тог тренутка били задивљени и прелазили у хришћанство.

– То су били добронамерни људи, и пошто им је због тога Бог био дужник Он им је сав дуг измиривао у једном тренутку. (*Децембар 1988.*)

* * *

У Ивируну је био један монах који је приликом читања Синаксара стално говорио:

– Ех, како бих волео да страдам за Христом!

А ја му кажем:

– Хајде да пробамо.

Узнем једну упаљену свећу и почнем да му руке стављам изнад пламена.

– Не, то боли! каже он.

– А мучеништво не боли?

Неки други је, исто тако, читао да молитва треба да буде пропратена сузама, и стално је говорио да треба плакати током молитве. Његов игуман, отац Тихон, говорио је да постоје и скривене сузе, а то је кад признамо да нам је срце скамењено и да немамо суза. То признање је први корак...

101. – Толико је времена прошло а ђаво се није покајао!

Чак је постао и гори. Сад покушава да привуче цео свет на своју страну. Он каже овако: Бог је милостив; на крају ће се сажалити на свет па ће и мене помиловати. Кад сам живео у скиту старца Тихона жалио сам ђавола. Анђеол је био а ето како је пао. Тако сам размишљао. Захватиле су ме сузе, пао сам на земљу и молио се за њега. Кад сам подигао главу видео сам га како стоји поред мене. Из очију и уста му је излазио пламен. Верујем да је то Бог допустио како би ми показао колика је демонска злоба и да се не вреди молити за њега, да се неће покајати.

И Јуда је нешто слично учинио. Знао је да ће Христос ослободити мртве у Аду и пожурио је да и он буде међу првима.

– То, старче, значи да је и он желео спасење?

– Да, али на погрешан начин. Требало је да затражи опроштај од Христа. (*4. јануар 1989.*)

102. – У наше време можеш наћи свакаквих људи. Најмање је добронамерних. И све што време више одмиче, све их је мање. Некада су људи били много једноставнији.

103. – Помисли су у почетку збркане, и добре и лоше. После тога настаје покушај да се поседују само добре помисли. И то је телесно мудровање, јер се после тога ствара једна празнина у уму. Тада ум не поседује никакве помисли, ни добре ни лоше. После тога долази божанско просвећење. Тада човек нема потребе за разумом да би схватио људе. Тада он, пре свега, види шта они имају у срцу.

Кад сам био у келији ст. Тихона дошао је један угледан теолог и тражио да га узмем за послушника. Рекао сам му да не примам никога за послушника, али је он био упоран. На крају сам му казао:

– И кад бих узимао неког за послушника тебе не бих узео.

– Зашто, питао ме.

– Зато што имаш превише лоших помисли. Видећеш нешто лоше, неку страст, неку слабост и одмах ћеш то осудити, тако да ти то неће бити на корист. Такође можеш видети и неку врлину па ћеш је окренути наопако. Како ти ја после могу помоћи?

Отишао је у другу келију и доцније међу братијом направио раздор јер је негодовао на сваку неправилност или на оно што је он мислио да је неправилност. Био је јак на перу и непрестано писао, никог није штедео. Послао сам му поруку по једном монаху: Зар не помишљаш да ствари нису баш такве како си их ти замислио? Јеси ли икада помислио да су ствари другачије?

И шта ми је одговорио. Није важно, каже, тако их чиним смирењима, дајем им смирење.

Послао сам му и другу поруку: Зар је и Диоклецијан Хришћанима давао смирење тиме што их је гонио? Онда је он још светији од тебе јер је правио мученике и слао их у рај. То су бесмислене ствари...

И ђаво има такву тактику. У почетку те гура да осуђујеш братију, после игумана и на крају новије светитеље. На пример, за св. Никодима Светогорца такви говоре да није чинио чуда, није точио миро и какав је то онда светитељ. На крају се то завршава сумњом у Бога.

104. Монах не би требало да осуђује. У реду, не треба да буде сагласан са неком неправилном праксом, али мора имати у виду да се неки догађај може и криво схватити. Мора знати (монах) да постоји и самообмана. Треба владати својим помислима.

105. Ако човек воли Бога волеће и своју породицу и свог ближњег и свој народ. А ако не воли Бога онда од љубави према ближњем нема ништа. Човек без љубави делује само из интереса: бићу у добрим односима са тим човеком да би имао користи.

106. Један теолог богомољац је држао предавање о антихристу. Његово схватање је било више лично и није имало много везе са Црквом. Понекад се питам у шта то теолози верују.

107. За време рата један момак је у мом селу оптужен да је покрао неки накит. Он није био лопов и није покрао тај накит, али су га Италијани толико тукли да је помислио како је боље да призна неучињено дело да би се избавио од батина. Кад их је повео да покаже где је сакрио накит скочио је са моста и убио се. Црква није допустила да се

сахрани на гробљу да би опоменула остале који намеравају да изврше самоубиство. Али и Господ ће добро учинити ако га смести у рај.

108. Неки шрафови су ти попустили и треба их заврнути.

– Где сам попустио, старче?

– У помислима. Наилазе помисли и ти им отвараш врата. А то радиш да би видео лопова који се ушуњава, а после пожелиш да се расправљаш са њим... Уместо да га одмах отераш ти се нехотице удружујеш са њим.

109. Дошао је овде неки човек и питао ме нешто конкретно. Дао сам му одговор. Поново ме пита:

– Да ли је то само ваше мишљење или је божанско просветљење?

– Моје помисли из срца ми тако кажу, одговорио сам му.

После неког времена дошао је опет. Није учинио оно што сам му саветовао па је почео да се жали.

– Ниси ми рекао, каже, да је твоје мишљење било од Бога.

– Требало би да сам изгубљен па да ти тако нешто кажем. Ето, сад ме је Бог просветлио.

Замисли, тај човек је много старији од мене, има једно изванредно искуство у црквеном животу и пита ме тако глупе ствари. (*Негеља сиройусна 27. фебр. '89.*)

110. – Старче, ислам се врло брзо шири по Европи.

Харитон: "Да старче, и у Америци имају активну делатност."

– Данас је грех у моди. И људи, да их не би гризла савест, проналазе нове религије. Ако хоћеш можеш имати и 40 жена, оне ће да раде за тебе и тако имаш предузеће. Одлично, шта нам друго треба?

Али човек се ни овде неће смирити. Нема мира у греху.

Чуо сам да су у Саудијској Арабији забранили летове авиона изнад Меке јер сенка авиона даје облик крста.

111. Био ми је у посети неки човек који се бави спиритизмом. Припада некој индијској секти. кажем му:

– Иди да се исповедиш, да растеретиш душу.

– Не, каже, нама се (у секти) јавља Христос.

Оно што данашње мрачне силе покушавају да постигну јесте да створе једну равнодушност. И та равнодушност захвата и верујуће људе. Био ми је овде неки Грк који живи у Немачкој. Дошао је са својим зетом који је оженио његову кћерку. Питам га које је вере твој зет и

он није знао да ми одговори. Замислите, он није знао за кога се његова кћерка удала.

Ту равнодушност покушавају да наметну свету данас. С једне стране им говоре да Бог не постоји, а са друге им нуде спиритизам. Тврде да нема ђавола, а призивају га преко медијума.

112. – Старче, док се молим често ми се дешава једна ствар. Ако мени нека блиска особа има неке тегобе ја то тада осетим. Да ли је то добро? Није ли то, можда, демонска превара?

– Добро је да попричамо и о томе. Најважније је да будеш опрезан, јер се ту човек најлакше смути. Дешава се да у духовној атмосфери душе контактирају, али и ђаво може да се умеша. Зато је потребна будност. (*Недеља љавославља, б. мартин '89, сѣтари календар*)

113. Једном смо расправљали о неком монаху који је био под утицајем зилота, а повод је био одбијање зилота да држе парастос упокојеном Васељенском патријарху Димитрију због његових екуменских погледа.

Старац је имао овакав став:

– Гледај, и патријарх Тарасије је био свети човек, али је свети био и онај који га је свргао (Фотије). И видиш, можда је овај потоњи видео неко зло које неприметно долази, а које је хтео да избегне. Вероватно ни разлоге није могао да наведе, јер би тиме изазвао још веће зло. Кад приметимо да неко верује у Бога, требало би да му укажемо поверење.

114. У последње време не могу ништа да планирам. Постао сам програм других људи.

115. Да би нагласио важност борбе у животу, старац ми је напомињао следеће:

– Кад сам био војник десило се да сам се смрзнуо. Одвезли су ме у болницу. Требало је да ми одсеку ноге али је лекар одлучио да сачека пролеће. Ја сам у међувремену вежбао ходање тако да сам на крају проходао и због тога ми нису одсекли ноге.

116. Старац је имао велико поштовање према о. Иродиону. О. Иродион је био пустињак и у годинама (85. година). Био је јуродив и многи су мислили да је луд.

117. – Икону коју сликаш, можеш сликати данима, недељама, годинама.

(Овом метафором старац је хтео да поучи о души као икони Божијој. Тако се на души може радити са више или мање пажње, краће или дуже).

118. Нашао сам старца како разговара са три ђака наше богословије Атонијаде. Један од њих, Арсеније, је новокрштени. Био је муслиман и крстио се као дечак од 14 година. И остали чланови његове породице су се такође крстили.

– Био је овде у Кутлумушу о. Хараламбос. Био је у годинама као и сви остали у манастиру, али је и поред старости преузео на себе сва послужења и дежурства. Никад није био болестан, али је једном добио грип и пао у бунило. Дошао је и лекар, прегледао га и одлазећи рекао осталима: "Немојте се удаљавати од њега јер је на самрти." Чује то о. Хараламбос, извлачи главу испод ђебета и каже лекару: "Ниси добро успоставио дијагнозу. Нећу ја умрети до Васкрса, док не окусим ускршње јаје." И стварно, умро је тек после Васкрса.

Старац је често препричавао овакве и сличне светогорске догађаје.

– Овде близу је живео о. Георгије, унук Хаџи Георгија, великог подвижника. Отишао он лекару и лекар му каже да ће ускоро умрети. О. Георгије му каже: "Нећу ја ускоро умрети јер ми је старац рекао да ћу живети 80 година." Истина, старац му је рекао да ће живети 80 година и стварно је живео толико. Данас се људи ослањају искључиво на разум, али разум без вере може бити погубан.

– Зашто то кажете старче? Зашто разум и логику приписујете само безбожницима. Те дарове је Бог дао и нама а не само њима.

– Ниси схватио шта сам хтео да кажем. Жене имају више срца и Бога воле срцем, и зато су у вери напредније. Кад су разапели Христа апостоли су се сакрили. Жене не само да нису побегле него су дошле и на гроб. Апостолима, мушкарцима, то чак није пало ни напамет. (25. мартин '89, *Благовесѣи, сѣтари календар, бденије код сѣи. Пајсија*)

119. Немци имају разум, праве машине и авионе, али вера је друга ствар, она тражи простодушност.

– Старче, хтео бих да ми разјасниш јеванђелске речи "ако те око твоје саблажњава ископај га и баци."

– Те речи су већ објашњавали Свети Оци, св. Јован Златоусти; ја мислим да се овде ради не о избацивању ока него о тежини саблазни, да је не бисмо узимали олако.

- А како друго – "ако ти неко тражи огртач подај му и кошуљу"?
- Подај ти прво огртач па ћемо после тога разговарати (смех).
- Добро, али који је смисао, да се не противимо злу? Треба ли да ратујемо? Треба ли да заштитимо породицу?
- У реду, кад је рат у питању допуштен је само уколико је одбрамбени. Ни тај се не свиђа Богу али се прашта. Е, сад како се неки рат представља у јавности је друга ствар.

120. – Старче, постоји ли урокљивост?

– Како да не! Ако неко има у себи пуно зависти и злобе може учинити зло. Као и кад неко има светости у себи може делити благослов.

Исак је благословио Јакова имајући пуно доброте у себи. Исак је хтео да благослови Исаву јер је Исав ишао у лов и доносио му храну. Дакле, Исакова жеља да благослови Исаву је потекла од чисто људског начина расуђивања. Али, Исав је био плаховит, како се каже у Великом канону, и Бог није могао благословити нешто што није чисто.

121. Треба разликовати злато од бакра. Исто тако треба имати у виду да се и злато разликује у распону од девет до двадесет четири карата.

122. Ако сам добро приметио, опште зло у свету се задржава највише у три генерације. Ето, погледајте Русију данас. Нису прошле ни три генерације а већ је почео повратак предању. Још увек су живи дедови и бабе од којих унучад могу слушати о предању. Увек Бог тако остави мало квасца. А колико ми је познато и Јевреји у Вавилону су толико боравили. Ни у једној историјској епохи нису били сви изгубљени.

У октобарској револуцији су бацили Библије у реке и море. Али једног дана свест се поврати. Видиш, ђаво не може стално да се прикрива. (*Пасха 1989.*)

123. Наша епоха је врло смућена, а долазе, мислим, још теже године...

124. Био ми је овде један Рус, имао је 26–27 година. Имао је једну посебну загрејаност за веру. Овде је дошао да проучава грчки језик и

Свете Оце. Нико му није помогао, али је он својом јаком вољом успео. Сада је у Русији и преводи аскетске оце.

125. Један је монах, из оближњег манастира, причао како се њему и његовој братији јавио Христос. Питао сам старца да ли је то било стварно јављање. Одговорио ми је да је тај монах од малих ногу у манастиру и да је сасвим природно да му Спаситељ узврати једним даром.

126. – За време зиме и мразева у војсци су нас терали да певамо да се не бисмо смрзли. Тако је и са молитвом која није од срца – остаје у нама и не допире до Бога.

- Старче, док се молимо наш ум лута тамо-овамо, зашто?
- Зато што је то молитва без подвига. Да бисмо се од срца молили треба да се подвизавамо. Кад се повреди неки део тела наш ум се усмерава на ту болну тачку. Тако је и са молитвом, морамо осетити патњу у срцу.

– Како можемо имати то стање патње ако немамо никаквих проблема у животу, ако немамо никаквих повода за патњу?

– Можемо ако патњу другог примимо на себе и доживимо је као своју. Треба да изађемо из себе и да почнемо да волимо, да почнемо осећати друге људе.

127. Све што више неко пати за другог утолико већу утеху од Бога прима. Без ове утехе не би нико издржао.

128. Нама хришћанима не би требало ништа да буде горко, јер свака горчина коју примамо у Христу постаје слadak сируп.

129. – Како се треба суочавати са неправдом?

- Свако је доживљава аналогно свом духовном стању.
- До ког степена могу пустити другог да ми чини неправду?
- Зар не читаш јеванђеље? Зар није написано да "ако те ко потјера једну миљу, иди с њим двије" (Мт. 5, 41). Не каже "ако те ко замоли", него "ако те ко потјера." Ако ти тражи огртач подај му и кошуљу. Немојмо правити неко своје јеванђеље.

- Да, али ако неко хоће да ме покраде?
- Трбало би имати и осећај кривице што немамо разумевања за потребе других. Наше неразумевање тера другог у крађу. Хришћани су браћа и телом и духом и тако треба да се понашају.

130. – Ако је онај други преварант и ленштина и томе слично, треба ли му давати милостињу.

– Зар ми заслужујемо милостињу и дарове које нам Бог шаље? Или се, можда, свиђамо Богу? И поред свега Бог нам ипак даје. Треба ли, онда, да нам се неко свиђа да бисмо му помогли?

131. Шкрти људи су врло неразумни. Скупљају да би на крају то искористио неко други. Због своје неразумности бивају лишени награде за милостињу.

132. – Старче, немам неки посебан разлог, али посебно поштујем св. Петку.

– А ја св. Варвару. Кад је требало да кренем у војску молио сам се светитељки да ми помогне да никад не убијем човека у рату. И стварно, поставили су ме у одељење за везе. То је тада била реткост и сви су мислили да сам ово место добио преко неког познанства. И кад сам им рекао да немам никаквог познанника нису ми веровали. На крају сам им рекао да имам једног познанника – Бога!

133. Старац, Апостолос, Ставрос и ја пошли смо у једно муслиманско село. Апостолос и Ставрос су бивши муслимани и скоро су се крстили. А пошли смо у то село да посетимо једну Апостолосову познаницу која је била болесна.

Прва ствар коју је ова жена рекла старцу била је да је опседнута ђаволом.

У соби су поред ње остали старац и Апостолос, а ја сам изишао напоље и играо се са децом.

После неких двадесетак минута изашла је жена да донесе кафу и била је очевидно промењеног расположења. Изишао је и Апостолос и питао ме да ли сам осетио неки мирис.

– Не, одговорио сам му, шта се десило?

– Кад ју је старац осенио знаком крста почео је да се шири неки непријатан мирис из њених уста. Старац је стукнуо назад и рекао: "Видиш ли Апостолосе, видиш ли?" Осетио сам неиздржљив смрад. Изненада жена рече: "Не, немој да идеш." Онда ми старац рече: "Кажи јој да га отера." Ја сам јој то превео на турски и она је почела да виче: "Одлази сатано, одлази." Потом се смирила и изјавила: "Сад сам добро, нестало је гушење које сам имала у грудима."

Са захвалношћу је пољубила руку старцу.

– Не бој се. Христос и Богородица ће ти помагати. Кад дођемо други пут ти ћеш нам кувати кафу.

Старац је био врло весео јер је, како каже, "ђаво први пут одступио без буке."

Касније сам питао Апостолоса како се десило да ова жена постаје демонизована.

– Она је била фанатична муслиманка. Често је одлазила у текију и помагала дервишима. Једном приликом јој се указао ђаво. То се десило док је била сама у текији. Рекао јој је да је у текији закопано злато и она је почела да га тражи.

– Је ли то било у сну?

– Не, била је будна. Разговарала је са њим као што ми разговарамо сада. Прекопала је пола текије али ништа није нашла. Онда јој је ђаво рекао:

– Треба да ми даш своје дете ако хоћеш да нађеш злато.

Она је то одбила а ђаво је припретио да ће јој учинити велико зло.

И стварно, њено дете се ускоро разболело. Поново јој се јавио и ударио је у груди. Од тада она осећа гушење у грудима.

Није излазила никуда из куће јер чим би некога срела започела би свађу. Годину дана је чекала да дође старац за кога је чула од Ставроса.

134. Док смо путовали кроз муслиманско село питам старца:

– Није ми јасно старче, ови муслимани живе толико година поред нас а ми нисмо успели да их асимилујемо, да их покрстимо. А имамо и државну подршку за то.

– Зар мислиш да су политичари хришћани. Они су само поливени водом, одговорио ми је са дозом горчине. Први хришћани су променили свет, били су "квасац"... Ми данашњи смо само поливени водом.

135. – Једног дана сви ћемо помрети. Само да имамо "добру" смрт, да нам смрт буде угодна Богу и на наше спасење.

136. – Старче, постоје неки људи који су чули за Христа али их то није дотакло и немају намеру да Га прихвате. Шта се дешава са њима?

– Без обзира што смо упознали Христа потребна је молитва да бисмо Га прихватили. Поред тога потребно је и чисто срце и добра дела. Ако неко, на пример, има неку страст (алкохол и томе слично), а

кад види неког сиромашка он се сажали, за таквог не брине јер ће му једног дана помоћи Христос. Али кад неко има довољно и хоће више и постаје све тврђег срца... такав неће изаћи на добро.

Ево, једна жена је живела у Аустрији и била врло богата. Цело своје имање је поделила сиромашнима и на крају остала без ичега. Пријатељи су јој помогли и сместили је у један добар старачки дом. Један мој познаник је посетио тај дом и причао јој о Христу. Она није хтела ни да чује. Тај познаник је после од мене тражио да се молим за њу. А ја му кажем:

– Нипошто! Она заслужује непосредну божанску помоћ.

И гле чуда, једног дана јој се јавио Сâм Христос. Не у сну, него непосредно. Ето докле иде снисходљивост Христова. (10. октобар 1990, бденије код о. Исака)

137. Будимо стрпљиви у болестима и искушењима да бисмо од Бога добили макар и малу "пензију." Ништа Бог не допушта ако из тога неће изаћи неко добро. Много пута допушта да се некоме деси нека непријатност да би нама пружио прилику да му помогнемо.

Кад сам ишао кући у Коницу сретнем једног човека како вуче дрва са два магарца. Животиње нису могле да извуку товар на једној узбрдици и ја му прискочим у помоћ. Он ми се захвали и ја журно пођем јер је већ почео да пада мрак. Кад сам дошао до једне литице одједном је испред мене почео одрон камења. Видиш, да се нисам задржао са оним човеком ја бих пао у провалију.

138. – Некада је у Руским манастирима било много више монаха него данас.* Било је подвига и смирења. Каквих ту подвижника није било!

139. После великог пожара који је захватио Свету Гору посетио сам старца.

– То је опомена Богородице. Почео је први дан Госпојинског поста и стао је последњег дана.

План заузимања Свете Горе

140. Неки људи имају план да асфалтирају путеве на Светој Гори. То значи више туриста и више проблема за монахе. Онда ће рећи: "Да се ви монаси не бисте замарали ми ћемо подићи хотел." Па ће онда

* Мисли се на Св. Гору – прим. аутора.

подићи и нове храмове и рећи: "Не би требало унутра палити свеће и тамјан јер ће то 'оштетити' фреске." Тако ће нас претворити у музеје.

141. Било нас је неколико у старчевом дворишту и пошто је било пуно образованих људи из Солуна питали су га о времену доласка антихриста. Старац је одбио да говори о времену.

142. Све што неко више води светован живот утолико постаје незадовољнији и оптерећенији. Само се у близини Христовој човек опушта. (20. децембар 1990.)

143. Треба да заволимо труд, а не да гледамо лакши пут.

144. Старац је причао о једном монаху који је био физички врло слаб али духовно веома снажан.

– Тај монах је имао велика самоодрицања. Живео је у Капсали а спавао у контејнеру. Хтео сам да му помогнем и да га сместим у моју келију, али је он одбио. (1. фебруар 1991.)

145. Однео сам старцу гумене чизме за снег али је он одбио да их узме.

– Ја да ходам по снегу а ти по небу... (смех).

Углавном је такав био. Није придавао много значаја таквим стварима. Практиковао је подвиг у сваком свом поступку. (20. фебруар 1990.)

146. Када те лично обесправе и ожалосте не треба се опирати. Недостојно је хришћанина да се буни за сâмог себе. Треба пре свега, бранити друге. Не из личних разлога него због правде.

147. – Старче, овога лета сам имао пуно обавеза, трчао сам тамо-овамо и запоставио духовну страну мог живота. Шта радити у таквим ситуацијама?

– Треба обраћати пажњу и на једно и на друго, али оставити простор и за дејство Божије. Ако радиш искључиво сам и ослониш се сâмо на себе нећеш постићи никакав успех.

148. Све што је неко духовнији све мање права има у овом свету. Права духовног човека су на небу и за нас их чува Христос. (17. април 1992.)

149. Један посетилац, који се често причешћивао, питао га је о томе.

– Само светим причешћем можемо одагнати власт ђавола над нама. Такође сам видео многе, психички и физички, болесне људе којима је било боље после причешћа. Човек кад добије људску крв бива здравији, замислите шта се дешава кад добије божанску! (*10. септембар 1992.*)

150. – Старче, данас постоје милијарде људи који не знају за Христа. Шта ће на крају бити?

– Десиће се ствари које ће уздрмати народе. Не говорим о Другом доласку него о божанској интервенцији.

151. – Данас се углавном занимају за антихриста и његов печат, а мање их интересује Христос.

– Не треба се бојати и оптерећивати се тиме. Треба само да будемо обавештени јер се можемо наћи са печатом а да то не приметимо. После је касно.

152. Највећа радост долази од самопожртвовања. Помоћи другоме, одрећи се нечега у корист другог. Радост коју тада добијамо је виша, божанска утеха.

153. – Старче, пре два месеца у Потри је био земљотрес, и то врло јак земљотрес.

– Видиш, Бог би за три минута могао све људе да приведе покајању. Ако би се цела планета затресла сви би почели да се клањају и говоре "сагрешисмо, сагрешисмо." Али после би опет све било по старом.

154. Добро, старче, али кад нас обесправљују?

– Онај ко те обесправљује је твој добротвор и треба да волиш свог добротвора. А онда постоји и још нешто: много пута мислимо да смо обесправљени а нисмо.

155. Кад сам имао 15 година један рођак ми је рекао:

– Бајке о Христу и Богородици смо вам причали кад сте били млади да бисте били добри. Кад човек порасте не треба веровати у то. Био сам врло љут али сам помислио: кад је Христос страдао за мене могу и ја да подносим понижења за Њега.

156. Кад сам сазнао да један мој друг из детињства болује од леукемије отишао сам код старца и тражио да се помоли за њега.

– Видиш, да би молитва успела треба је чинити са душевним расположењем. Молитва треба да буде повезана са подвигом, са самопожртвовањем.

157. Непрестано захваљујемо Богу за све. У мом селу је живео човек који је имао петоро деце. Живео је врло тешко али је увек захваљивао Богу и био задовољан. Десило се да му је неки рођак оставио велико наследство, и кад је то добио остао је исти; добронамеран, скроман и задовољан.

Кад смо незадовољни, кад смо незахвални и похлепни остављамо простор за ђавола. Зато је славословље Бога велика ствар: одгони ђавола. (*13. октобар 1989.*)

158. Имајмо увек на уму да и Бог има своје планове, да постоји и Његова воља. Имајмо то на уму и покушајмо да свако своје дело усаглашавамо са Његовом вољом.

159. Смрћу човека умире и његов грех. Зато је Бог рекао Адаму да ће умрети. У противном, грех би постао вечан.

160. И пакао Бог допушта из љубави. Кад би Бог грешника сместио он би се и тамо осећао као у паклу. Замисли некога ко мрзи Христа а ти га примораш да присуствује Литургији. Он би се осећао безвољно и nelaгодно и то би за њега био пакао.

161. У скиту Св. Ане је био неки о. Мина. Био је велики подвижник и испосник. Свети је човек био, али не због подвижништва и испосништва, него због ових ствари о којима сам ти раније говорио.

162. – Старче, непостојаност данашњих људи одакле долази?

– На коју врсту непостојаности мислиш?

– Брзо мењају мишљење, погледе, одлуке. Данас причају како ће урадити ово и оно а већ сутра одустају од тога.

– Људи нашег времена су преоптерећени. Не познају ни себе а камо ли своја дела.

Ја, на пример, кажем онима који хоће да буду монаси да обиђу око Свете Горе, да виде све и добро размисле пре него што донесу одлуку.

Јер, шта ради ђаво? Кад неко хоће да буде монах он га подсећа само на лепе ствари у монаштву а никад на тешке.

163. – Старче, шта рећи онима који су прихватили јогу и сличне ствари?

– Треба им говорити. Треба им рећи истину али без осуде.

164. Човек који се удаљио од Бога је човек пун патње.

165. Зар је живот пакао? И рај и пакао зависе од нас.

166. – Старче, чуо сам много различитих тумачења једне те исте перикопе јеванђеља. Како ћемо знати које је тумачење исправно? Постоји ли неко мерило у тумачењу?

– Најбоље тумачење јеванђеља дали су светитељи својим животом. Житија светих нам најбоље говоре шта да радимо у свакој ситуацији.

167. Посетио сам старца кад је био болестан (имао је проблема са ногом). Тамо је био неки човек који је завршио високе школе у Немачкој, али се жалио старцу да је изгубио све идеале и веру у живот. Старац му је рекао:

– Најмудрије што ми падне на памет истовремено је и највећа будалаштина. Човек који слуша само своје мисли увек ће бити у заблуди. Зато је најбоље да нађеш неки посао и да имаш добру вољу, остало ће доћи само по себи. Наравно, помоли се...

Поглавље V РАЗНО

168. Посетио сам старца у његовој келији. Дувао је јак ветар. Света Гора је ишчекивала посету португалског председника.

– Данас немамо националне политичаре. Треба ли би овој земљи Макавеји. (*Децембар 1988.*)

169. – Старче, познајете ли ст. Тихона.

– Да ли га познајем? Он ме замонашио у велику схиму.

Да ли је проглашен за светог?

– Не још.

– За старца Јосифа Исихасту пуно причају и пишу.

– Први на реду за проглашење је Хаци Георгије.

170. – Старче, о чему се ради у хомосексуализму? Неки лекари тврде да се они рађају таквима, да је то ствар природе.

– Не, никако! То је страст као и све остале.

– Онда један такав човек се може исправити?

– Како да не!

171. – Старче, треба да одржим једно предавање о подсвесним сатанистичким порукама у рок музици.

– Нису само подсвесне, почели су већ да отворено вређају Христа. Једино је још црквена музика остала чиста.

172. Једном ме је старац у својој келији понудио јабуком. Дао ми је тањир, нож и виљушку и ја сам почео да сечем јабуку и да је једем заједно са кором. На то ми је старац рекао:

– Обавезно да је љуштиш. Толико их прскају да више кора није здрава. Чим неку јабуку неће црв знај да није добра, знај да има отрова. Видиш, људима се није свидела Божија творевина и онда су направили нове сорте, али кад их неће црв...

173. – Треба да упростимо наш живот што је више могуће. Превише удобности само отежава живот. Што мање ствари... Иначе ће нам живот проћи у зидању зидова...

174. Ако човек воли Бога волеће и свог ближњег, па ће онда волети и животиње и сву творевину.

175. Видиш, животиње имају осећај ко им прилази са љубављу а ко да их убије. Човек је тај осећај изгубио.

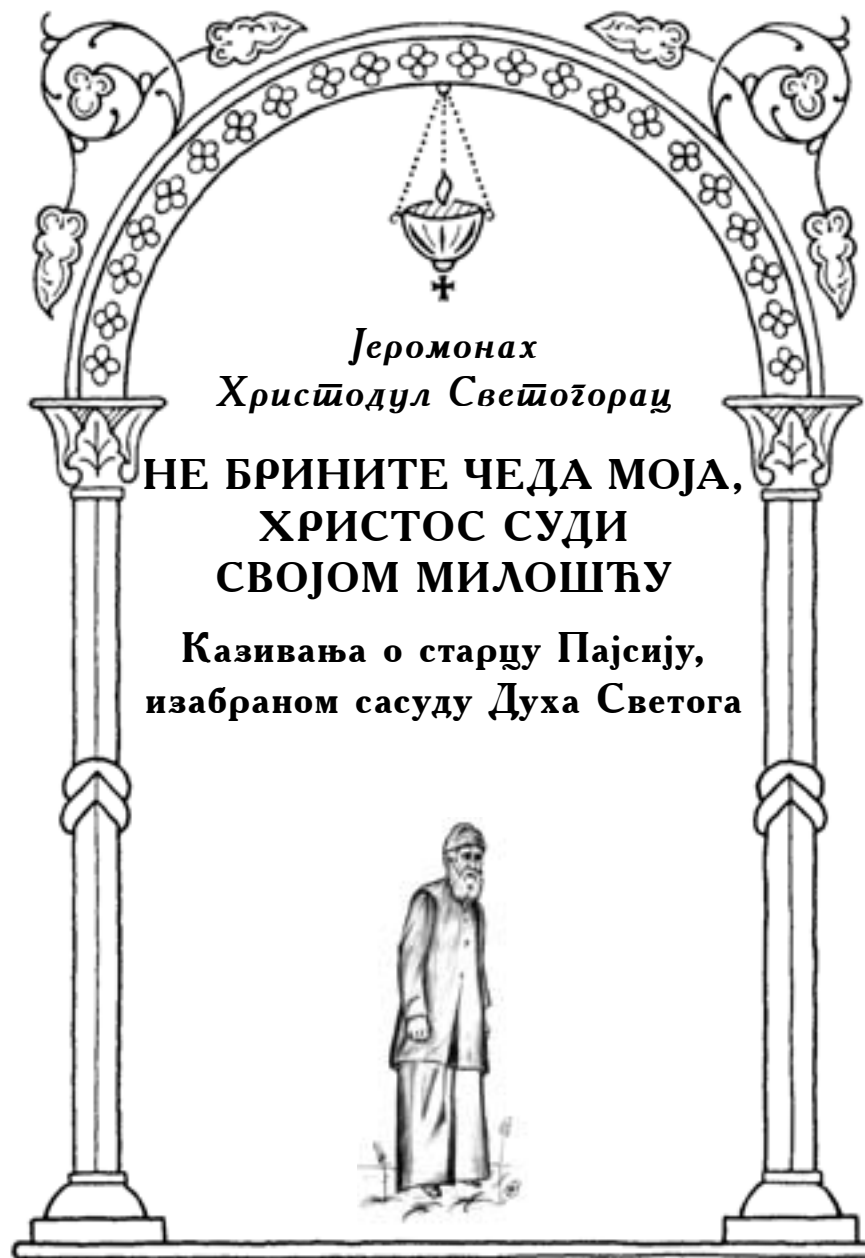
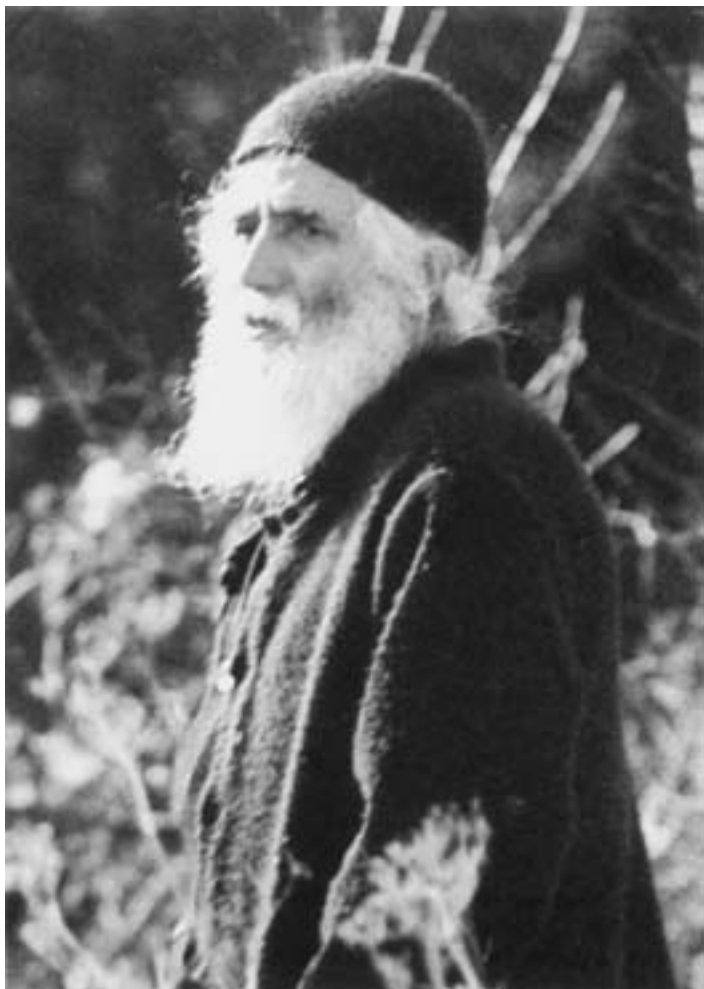
176. После Адамовог пада променио се однос човека и животиње.

177. Такође се променио и однос међу животињама.

178. Познавао сам једног човека који је имао осморо деце и живео у бараци. Знаш ли шта ми је рекао? "Оче Пајсије, гризе ме савест што не помажем другим људима којима је потребна помоћ." Он је био пуки сиромаш али је мислио и на друге. Толики је то хришћанин био.

Са грчког превео: Зоран Јелисавчић

Предговор

Нико није у стању да одлучи хоће ли неко бити сасуд Светога Духа. То, што ми пишемо о Старцу, не пишемо са циљем да га пред осталим људима покажемо као врлинског будући да се Старац још за живота сусрео с јединим неразрешивим проблемом – са стотинама хиљада наше браће која су притицала ка њему. И он сам је свагда подвлачио: "Мој највећи непријатељ је – моје име." Према томе, то што чинимо – чинимо зато што *не можемо а да не љоворимо оно што видесмо и чусмо* (Дела ап. 4;20).

О Старцу нам је прву реч исказао Сам Христос посредством светог Арсенија Кападокијског чији се помен, како налаже наша света Црква, служи 10. новембра. Кад су код њега довели будућег старца Пајсија да га крсти, светитељ је одбио да детету да оно име које су одредили родитељи. Дао му је своје име – Арсеније, предсказујући на тај начин да је то дете од Бога изабрано да дође на његово место. Тако је прво сведочанство да је Старац изабрани сасуд дао Сам Бог кроз Свог великог светитеља. Од тог тренутка, започиње остварење речи Божије. Мали Арсеније је још од најранијег узраста почео да чезне за монашким животом. Посебно је волео да се удаљи у шуму и да се тамо сатима моли: *Детје растијаше и јачаше духом, љунећи се љрему-дросији, и благодати Божија бејаше на њему* (Лк. 2;40).

Видевши чистоту његовог срца, Бог га је веома рано удостојио Свог јављања у пустињској цркви Свете Варваре у Коници. Кад су машта и жеља малог Арсенија постали стварност и кад је постао светогорски монах, показао је велико смирење, уобличујући у својој чистој души смирено разумевање и сматрајући се "нечистим, који својим дисањем загађује светогорски ваздух". Поред тога, његова покорност и савршено послушање "до смрти" били су непоновљиви. У њему је, дакле, правилно дејствовао онај духовни закон што нас вековима уверава да ће се *сваки који се смири, узвисији*. Имајући једини бисер који тражи Бог, односно имајући смирење, од Бога је добио благодат. Постепено су почели да се пројављују први примери изобилног изливања те благодати, коју је он свим силама настојао да сакрије. Међутим, будући да *нико не љоклаја судом светињљку кад је зајали нији је меће љод кревети неџо је љосиавља на свећњак да они који улазе виде светиљосији* (Лк. 8;16), благодат Божија га је открила људима.

Ми, *који улазимо*, не чинимо ништа друго осим што исповедамо све то, односно, оно што нам је благодат – откривајући га – устројила да видимо, чујемо и опитно доживимо.

Желећи да нам покаже како бисмо могли да разликујемо Његове свете слуге, наш Господ Исус Христос установио је три јасна знака: као прво, рекао нам је да Он Своју благодат дарује искључиво смиреноме: *Бој се њошњиви ѿрдима, а смиреноме даје благодати* (Јак. 4;6).

Друго, што нам је Он јасно установио, јесте следеће: како бисмо дознали да је неки смирени задобио благодат, Он је рекао: *По њоме ће сви њознаџи да сѣе Моји ученици ако будете имали љубав међу собом* (Јн. 13;35). По томе ћете га препознати, каже Он, уколико има љубави према људима.

Трећи и последњи критеријум јесте следећи: оне, што су због свог смирења задобили благодат и нелицемерну љубав према људима, пратиће различита чудесна знамења, у којима ће се садржати и небеско уверење и печат истинитости Његових верних слугу: *Знаци онима који верују биће ови: именован Мојим изџониће демоне, ѿвориће новим језицима, узимаће змије у руке; ако и смрѣно шѣо ѡџију неће им наудѣиѣи; на болеснике ѡлајаће руке, и оздравиће* (Мк. 16;17-18). На тај начин свагда корачају Његове свете слуге: *Госѡод им ѡмаѣаше, и реч ѡѡврђиваше знацима који су се ѡѡшом ѡказивали* (Мк. 16;20).

Смирење

Током читавог свог монашког пута, Старац се одликовао смиреношћу ума. Он је још у младости схватио да човек, који не жели да духовно осиромаша, мора да се обуче у одежду смиреноумља. Штавише, није довољно да је само обуче, него је потребно и да је чврсто привеже око себе, сагласно подстицају апостола Петра: *Прирлиѣе смиреноумље, јер се Бој ѿрдима ѡрошњиви а смиренима даје благодати. Понизѣиѣе се, дакле, ѡод моћну руку Божију, да вас узвиси кад дође време. Све своје бриѣе ѡоложиѣе на Њеѣа, јер се Он сѣара за вас* (1.Петр.5;5-7). Нама, почетницима у монашком животу, он је стално наглашавао да наш циљ мора бити смиревање самих себе (покораване ума благодати). Природна последица тога биће дејствовање божанствене благодати, која нам је дата у тајинственом помазању у време крштења и која потом савршава све остало. "Не трудите се да задобијете љубав, молитву, пост, бдење и остале врлине. Узалудно ћете се трудити, јер Бог нам неће помагати уколико није присутно и смирење. И то се не дешава ни због чега другог него због тога што ћете, уколико вам помогне, пострадали од гордости. Бог од нас тражи само смирење. Све остало је природни плод доброг садејства посредством човековог смиреног расположења, узрочника свих добара божанствене благодати. *Плод Духа је* (када му човек дозволи да 'нарасте')

љубав, радосѣи, мир, дуѡѡшрѣљење, блаѡосѣи, добротѣа, вера, крошѡосѣи, уздржање... (Гал.5;22-23).

Погледајте како и Богородица исповеда и показује нам да Бог *ѡо-ѡледа на смерносѣи слушкиње Своје* (Лк.1;48)."

Сви Старчеви поступци исходили су из таквог смирења. У потпуности свестан своје људске слабост, он је осећао и дубоку потребу да се пламеном чежњом и љубављу својим умом привеже за једину благодатворну силу – за нашег Господа, Исуса Христа. Будући у потпуности зависан од Њега и Њему покоран, од Њега је и добијао свако дејство и кретање. Старац ни у једном тренутку није допуштао свом уму да се бави нечим другим и да прекине умно јединство с божанственом благодаћу, да не би божанствено дејствовање (енергију) заменио човечијим. При том је његовом уму било тешко чак и да чита последовања свештених списа, која је изузетно волео и којима се дивио, подстичући све нас да проникнемо у њихов свештени смисао ("Ја толико волим црквене књиге", говорио нам је он, "да, када се молим, узимам Молићвеник и привијам га на срце!").

Сву Старчеву величину осетили смо у његовом непоновљивом смиреноумљу, које је после свега тога говорило: "Осећам се као конзерва бачена у канту за смеће али чији је поклопац промислом Божијим окренут ка сунцу. Она прима његове светле луче и васцело сунце се одражава на њој тако да, по благодати, и она постаје светла."

Дивили смо се како његовој смиреној мисли која је самога себе сматрала одбаченом конзервом, тако и његовом свечистом признању узрока који га је чинио светлим. То, с једне стране, признање сопствене слабости, а са друге – признање јединствене благе силе, испуњавало га је савршеним смирењем. С дивљењем смо приметили како се клања мирјанима.

"Старче, зашто се Ви, будући монах, поклањате мирјанима", упитали смо га једном приликом.

Он нам је, изражавајући љубав, одговорио:

"Зато што у њима видим благодат Светога Духа, коју су добили на светом крштењу. Њу види мој ум, и ја се поклањам својој браћи."

Љубав

Из таквог Старчевог смирења проистицала је његова искрена и нелицемерна љубав. Привезавши свој ум за Бога, себе је сматрао најгрешнијим и најнижим човеком на земљи, због чега је смирено служио сваком брату. Учинио је себе "последњим и свима служио", и Бог га је због тога учинио "првим".

Старчева љубав је била очигледна, подједнака према свима, и имала је све особине истинске љубави:

Био је **дуготрпелив**, односно, био је веома попустљив према сагрешењима других, јер се трудио да на њихове грехове гледа кроз сочиво за умањење, а на олакшавајуће околности кроз стакло за увеличавање.

Његова љубав није завидела. На чему би могло да позавиди срце које је било обитавалиште Господње? На слави? Старца је Створитељ сваке твари прослављао дејствовањем Светога Духа. Које је друго дејство могло да донесе већу, јединствену и истинску славу? Славу, коју Старац никада није волео и свагда ју је приписивао искључиво Богу.

Старчева љубав никад **није тражила своје**, и он је увек гледао на корист других. То се посебно пројавило током последњих година, када је, и сам болестан и са непрестаним крварењем, служио болеснима, не размишљајући о последицама које су довеле до исцрпљивања организма. Дан је посвећивао људској патњи а ноћ Богу. Због крварења је два или три пута током Литургије падао у несвест, и подизали су га са пода. До смрти је запостављао себе ради Бога и ближњег.

Старчева љубав је за нас грешне увек деловала као **покров**. Желео је да његова чеда буду без икаквих недостатака, а када би их приметио, никада их није разобличавао пред другима.

Старчева љубав је свагда **веровала и надала се** да ћемо се једном поправити, иако смо ми својом необлагодаћеношћу изневеравали његове наде. Он, међутим, није очајавао, јер је знао да је оно, што је *немогуће људима, могуће Боју* (Лк. 18:27). Старац је своју наду полагао на Бога и Он га никада није постидео.

Шта би се могло рећи о **трпљењу** његове љубави?

Код свих људи, трпљење има одређену границу, тако да ју је имао и Старац, с том разликом што ту границу није поставио он сам. Та граница је била телесна смрт.

Никада нисмо видели да Старчева љубав пада. Међутим, одакле би и могла да падне? Он је самога себе сматрао нижим од сваког створења, а одатле није могао да падне. Падање је својствено онима који "лебде у облацима".

За крај смо посебно оставили казивање о томе да Старчева љубав **није мислила зло**. Он је веома рано научио да очисти ум од сваке рђаве људске помисли, а касније чак и од добрих помисли. Тако је свој ум припремио да буде *сасуд за чисти, освећен и користиан Господару, припремљен за свако добро дело* (2. Тим. 2:21). Помишљао је само на Христа. Није допуштао да поред Њега "преноћи" било ко: целокупна

његова пажња била је посвећена томе да ништа не постане узрок окретања његовог ума ка споредноме, да се не би лишио благодати. Та света заједница са Христом није му допуштала да равнодушно посматра изопачену човекову помисао о ближњем, и он је настојао да је исправи. "Мој посао је да исправљам изопачене мисли, и сви смо ми дужни да то чинимо", говорио је он.

"*Старче*", одважио се једном да му каже неки мирјанин, "*за некоја кажу да је неморалан. Шта Ви мислите о томе?*"

"Зар ти речи да ће цариници и блуднице пре нас ући у Царство небеско (в. Мт. 21:31) ништа не говоре о томе? Уколико познају своје оскрнављено стање, Бог ће устројити и њихова страдања ради покајања, учиниће их страдањима за Његово небеско Царство.

Међутим, Бог с нама има проблема јер мислимо да смо прави и судимо другима. Не осећамо потребу за Његовом помоћи, не тражимо је и, самим тим, лишавамо благодат Божију права да дејствује и да нас спасе."

"*Старче, моји рогителји стијално јадикую и ја више не могу да их њоднесем у кући. Шта га учиним?*"

"Ех, благословени, кад си био у колевци даноноћно си јадиковао. Они су те тада узимали у руке и привијали уз себе с нежношћу и љубављу. Како ти се допада то, што су они тада могли да помисле да те упуте у неку установу и да мало предахну? Правда Божија ти сада омогућује да понашањем, какво су они тада показивали према теби, делимично вратиш дуг родитељима."

"*Старче*", упитао га је други брат, "*данас ђаво најаса њо чистијавој земљи, и свуда је ѡприсуѡан, шта ће се догодити?*"

Старац га је потапшао по рамену и са осмехом рекао:

"Не брини, младићу! Христос ће затећи обрађену земљу и без тешкоћа ће је засејати!"

Видевши код врата (кутлумушке) обитељи да стотине поклоника одлазе код Старца, почивши старац Данило из Закинта карактеристично је приметио: "Он ће учинити да више нећемо бити у стању да умесимо довољно хлеба и нахранимо народ. Сећам се да је једном, кад сам старца Данила (којег су оци – Светогорци сматрали човеком тешког и јогунастог карактера) довезао у Солун код лекара, овом старцу пришао неки човек. Рекао му је да његово дете има рак и упитао га шта да учини.

Старац Данило му је тада одговорио:

"Одведи га код лекара."

"Водио сам га", одговорио је човек, "и ништа не могу да учине."

* * *

Старац је наглашавао да сви духовници, када на божанственој исповести читају молитву разрешења, могу да опросте грехове, односно, да кроз њих (духовнике) дејствује Бог. Истовремено је, међутим, објашњавао:

"Кад је неком потребан духовни учитељ, не би требало да се узда у срећу, јер поучавати могу само они, који су се претходно побринули за сопствено очишћење и који су, задобивши опит кроз делање, добили заповест да поучавају."

Тада је неко од слушалаца упитао Старца о спору тројице јерарха с архиепископом, желећи да зна ко је од њих у праву.

Старца је на неки начин узнемирило ово питање и он је рекао:

"Слушајте, децо, нисмо сви ми погодни за сваки посао! Требало би да се сваки брине о свом послу и да се не меша тамо где не приличи, јер на тај начин ни у чему нећемо узнатрговати. Наш посао и циљ су да се, колико год је то могуће, побринемо за свакодневно очишћење душе, односно да се ослободимо од блата и да, према љубави Божијој и нашем смирењу, очистимо наше душе од сваке мисли, не испуњавајући је помислима о томе шта ради овај или онај. Пошто сте ме питали о тој ствари, рећи ћу вам следеће:

а) Сви хришћани су обавезни да слушају законе наше Цркве.

б) Ми не смемо да гледамо на то шта чине други, него би требало да испуњавамо заповест Христову: *Пазити се на себе*, да не бисмо чули прекор: *Зашто гледаш на њих у оку браћу твоју?* Утолико пре нам не доликује да судимо, јер је то искључиво Божије дело – да гледа шта раде људи и да им суди – а не наше. Не би требало да проваљујемо кроз туђу ограду, да се не бисмо заплели.

в) Да бисмо постали свесни свега тога, исприповедаћу вам једну причу.

Отац је имао троје деце. Једне вечери, кад се вратио кући, угледао је следећи призор:

Његова пијана деца ваљала су се по поду. Под око њих био је прекривен делићима разбијених чаша и флаша. Добри отац је с напором подигао децу и опрезно их положио на свој кревет. Затим је узео метлу и почистио све крхотине стакла са пода. Отворивши врата, погледао је куда би могао да баци то стакло, али није нашао ниједно место, па је рекао:

"Оставићу га овде, на врху зида (који је одвајао врт око куће од улице), а сутра ујутро ћу га бацити."

Да... након што је оставио стакло, онако узнемирен отишао је да спава. Касно у ноћ, лопови су покушали да уђу у његову кућу. Међутим, чим су рукама дохватили зид, посекали су се на оно стакло и почели да запомажу од бола. Отац је устао и отерао их.

Ујутро, кад су се деца пробудила, отац им је испричао о ономе, што се догодило те ноћи. Деца су тада рекла:

"Видиш ли, оче? Добри Бог нам је због нашег добра допустио да се напијемо! Да се нисмо напили и разбили чаше, ти не би ставио разбијено стакло на ограду. Лопови би онда ушли у кућу, покрали би нас, а можда би нас и убили!"

Кад је Старац завршио причу, окренуо се и рекао:

"Да ли сте разумели ово приповедање?"

Нико није одговорио, а он је наставио:

"Ето, добри Бог никада неће допустити да нам се догоди нешто лоше ако претходно не види да ће отуда проистећи нешто добро и да ће наша душа од тога имати користи. Према томе, будимо сигурни да ће Бог чак и нашу разуданост преокренути на добро! Имајте поверења у Њега, све препустите у Његове руке и не брините се!"

Земаљска и небеска торба

Тата монаха оца П., који се подвизавао на Светој Гори, дошао је на Свету Гору ради поклоњења, али и да би са својим сином размотрио нека питања. Он је у то време имао извесне проблеме са децом, и затражио је од оца П. да га одведе код старца Пајсија.

Кад су тамо стигли, Старац је монаховог оца ословио по имену, иако се нису познавали. Након што их је угостио, отац му је објаснио о чему се ради.

Док су разговарали, отац П. је стајао недалеко од њих, са монашком торбом на леђима. Био је узнемирен, јер се његов брат у Христу, којем је старац Пајсије помогао и учинио добро дело, сада променио и почео да га осуђује. Велика је била његова жалост и огорчење. Све му је то пролазило кроз ум, као и неправда каквој га је изложио брат којем је учињено добротворство, због чега се много мучио. Одлучио је да се о томе посаветује са Старцем чим његов отац заврши разговор.

Управо у тренутку кад је размишљао о свему томе, Старац је прекинуо разговор с његовим оцем, окренуо се према њему и с осмехом рекао:

"Слушај ме, драги оче П.! Кад неко у овом животу помаже људима, чини им добра дела и воли их и када му они, са своје стране, такође узвраћају добротом и љубављу – онда је то слично том двојеку у торби

коју носиш на леђима! Међутим, кад ти онај, којем чиниш добра дела и којем помажеш, уместо захвалношћу и признањем узврати осуђивањем, онда то одлази у другу, бољу торбу, коју имамо на небу, и за нас би било добро да је напунимо! Према томе, немој да се збуњујеш. Уколико се твоја торба на небесима пуни, ти – заблагодари, и нећеш је пронаћи празну!"

Старац се затим окренуо и наставио разговор с његовим оцем.

Отац П. је задрхтао од Старчевог неочекиваног одговора на његову унутрашњу тескобу. Истовремено је приметио да његову душу напуштају сва она осећања која су је донедавно помрачивала и изазивала неподношљиво мучење.

Планина се претворила у равницу

Један брат је живео у свету, следећи веома рђав пут. Био је повезан са магијом, наркотицима и, уопште, живео је на веома рђав начин. У време док је служио "злог господара", овај је почео да га мучи на све могуће начине, као што и обично чини са свима који раде за њега. Брат Е. се силно уплео: ма колико да се трудио, није могао да избегне његове замке, због чега је ужасно патио. Почео је и да очајава, страхујући да неће моћи да се отргне од таквог окружења. Он је, дакле, био на прагу незнања: све му је, што је требало да учини да би се отргао од њега, изгледало недостижно и тешко.

Пријатељи, који су га волели и желели да му помогну, наговорили су га да отпутује на Свету Гору и да своје неподношљиво душевно бреме положи пред Старца.

Брат Е. је послушао овај добар савет својих пријатеља и запутио се на Свету Гору. Чим је стигао до келије "Панагуда", Старац га је приметио. Увео га је у своју келију и показао му велику љубав и доброту. Након што га је послужио ратлуком и водом, Старац је сео поред њега и упитао га како се зове, одакле је и који је циљ његове посете.

Брат Е. му је отворио своје срце: причао му је о својој прошлости и о томе како се уплео. Објаснио му је да сада, кад је одлучио да се врати добром животу, све изгледа као "планина" и да због тога очајава. Закључио је говорећи да сада све своје наде полаже у његову (Старчеву) помоћ.

Видевши у каквом се стању налази, Старац му је рекао:

"Послушај ме, чедо, и не жалости се! Ти јеси, и требало би да се осећаш као мало, просто детенце, које је ходало и неочекивано се нашло пред великом стеном што му је препречила пут. Дете покушава да својим малим и нежним прстићима помери стену. Међутим, она

ни најмање не може да се помери. И шта се дешава онда кад дете, желећи да удаљи огромну стену и да пође даље, не прекида своје покушаје, чак и ако су они узалудни? Наш добри Отац гледа на благочестиво настојање Свог малог детета, чак и ако је оно узалудно, и жури да му помогне. Он, наравно, боље од свакога разуме да је дете слабо и нејако, и не осуђује га. Напротив, Он Сам жури у помоћ. Тада се остварује оно што је Он рекао: *Оно што је немоћуће човеку, моћуће је Боју*. Видевши усрдно настојање малог дечака, ја верујем да неће само добри Отац померити и одгурнути стену, него да ће то учинити и сваки варварин.

Према томе, не жалости се: Бог зна да си ти слаб и да људским снагама нећеш моћи да уклониш огромну стену која лежи на твом путу. Бог од тебе тражи само једно – да наставиш да корачаш по добром путу и да се трудиш да својим slabим рукама помериш стену, како би и даље ишао тим путем.

Видевши твоју добру намеру, а такође и твоје побожно, иако слабо старање, наш Отац ће Сам померити стену. Зло је у томе што човек, осетивши се силним и снажним, начини први покушај; међутим, кад види да се стена не помера, почиње логички да размишља и враћа се назад. Он тиме показује да верује својим снагама и разуму. Положивши сву своју наду на њих, не допушта Богу да му помогне. Према томе, не размишљај логички него поступај као мало дете које има Оца, и којем Он у свему помаже. Буди опрезан и не труди се да се сам избориш са својим помислима, како те не би задавила омча убеђености да ћеш их сам протерати и победити. Помисли ће одагнати благодат Христова онда кад се будеш подвизавао просто, знајући да сам ништа не можеш да учиниш. Због тога се уздај у Христа а не у себе! А сада иди..."

Старац је ово брату рекао с много доброте и љубави. Одлазећи од Старца, он је признао да се "планина" претворила у "равницу". Од тог доба, он безбрижно корача путем нашег Христа. Када повремено на свом путу наиђе на "стену", опомиње се Старчевог савета и, примењујући га, она његовим (Старчевим) молитвама ишчезава.

Монах по принуди

Отац Х., који се подвизавао у Капсали, имао је духовног брата. Много га је волео, због чега се безброј пута молио на бројаници да га Бог просветли и да се замонаши. Он се током дужег периода молио с тим циљем.

Једнога дана одлучио је да оде у посету Старцу и да се са њим посаветује о том питању. Кад је пришао огради његове келије Старац га

је спазио и, без обзира на то, што ништа није знао о његовом питању, насмејао се и рекао, предупредивши тиме сваки разговор:

"Ех, оче Х..! Чини ми се да ће због многих молитава које смо савторили на бројаници ... постати монах и против своје жеље! То, међутим, није исправно!"

Потруди се да добијеш своју диплому!

Један брат је студирао у свету. Међутим, пре него што напусти световно да би се замонашио, било је потребно да положи још много испита да би добио диплому. Због тога је одлучио да се замонаши и пре него што у потпуности оконча школовање. Допутовао је на Свету Гору и запутио се у свету обитељ.

У време кад је већ био послушник у манастиру, почело је да га мучи питање: да ли би требало да положи те испите и да добије диплому? Одлучио је да оде код старца Пајсија и да њега упита о томе.

Добио је следећи одговор:

"Боље ће бити ако се покајеш једном зато што си је добио него да се кајеш хиљаду пута због тога, што је ниси добио! Према томе, положи те испите!"

Међутим, овог брата су мучиле сумње:

"Старче, плашим се да нећу бити у стању да их положим!"

Старац га је умирио и обећао му да ће се помолити за њега, како би га Бог просветлио да напише тачне одговоре.

Брат је отишао, а затим отпутовао у Солун и прилично лако положио неколико испита. Преостала су му још два тешка испита којих се, у ствари, и плашио.

Док је размишљао о тежини тих испита, заспао је и у сну видео нека поглавља из предмета које је сутра требало да полаже. Кад се пробудио, није том сну придавао никакву важност, тако да је поново заспао. Међутим, и тог пута је имао исти сан, са оним истим поглављима. Тада је устао и изучио одговарајуће странице. Снажно је осећао да се Старац моли за њега и да га је на неки начин обавестио.

Брат се сутрадан са запрепашћењем уверио да је на испиту добио управо оне теме, које је претходне ноћи видео у сну!

Сваком добру претходи одбацавање зла и одрицање од страсти

Старац је о Николају П. рекао:

"Данас примећујемо појаву екуменизма. Сви говоре о општесветском уједињењу, о миру, љубави и сл. Римокатолици покушавају да се уједине с православнима, протестанти с католицима и, уопште,

примећује се општесветски покрет уједињења, екуменизам. То је велика грешка, и они ништа исправно неће моћи да учине. Видим да су наши Оци, да би задобили љубав, безмолвије [тиховање] и, уопште, благодат Христову, најпре савршавали велики подвиг да би се ослободили од страсти. Након што би из срца прогнали гнев, било је сасвим природно да његово место у срцу заузме љубав. Тако су постизали да, одбацивши страсти, најпре постану добри а затим и да се сједине са Богом. Трбало би да људи и данас тако поступају. Трбало би да се православци постарају да постану добри православци, римокатолици би требало да одбаце оно што је код њих погрешно, итд. Уопште, требало би да свако одагна из себе оно, што није угодно Богу. Тек тада ће људи моћи да се уједине и да воле једни друге. Како да говоримо о богословљу, кад нама владају страсти? На пример, ако папа верује у своју непогрешивост, самим тим показује да он, будући да је непогрешив, не може да се сагласи са другима или да саслуша другачије мишљење – он је непопустљив.

Да бисте разумели шта хоћу да кажем, исприповедаћу вам једну кратку историју. Наиме, и ми желимо уједињење Цркве и молимо се за то, али не како они хоће него како то хоће Бог, односно, да одбаце своје захтеве и страсти. Једном, кад сам био на Синају, догодило се следеће:

У време док су се успињали на врх Синаја, случајно су се нашли заједно Италијан – римокатолик и Грк – православац. Док су корачали, повели су разговор о уједињењу Цркава. Обојица су имали најновију представу о томе (екуменистичку). Дакле, док су били на путу, све је било прекрасно. Сједињење, мир, љубав, сагласност и све остало што сервира "екуменизам". Након вишечасовног путовања, доспели су до врха Синаја. Тамо су сусрели два мала бедуина – у дроњцима, прљава, мршава – који су просили новац. Кад их је приметио, Грк је извадио нешто из џепа. Међутим, он се узнемирио и рекао Италијану – римокатолику:

"Знаш ли на шта су ме подсетили ови бедуини? Кад сам их видео, сетио сам се да смо управо у таквом, па чак и у још горем стању били ми 1940, кад су Италијани упали у Грчку. Италијани су нас тада поробили, и на хиљаде наших људи умирало је од глади. Дошли смо дотле да је сав наш народ осиромашео."

Кад је то чуо Италијан, почео је да брани Италију и да говори да је крива сама Грчка, односно да није хтела да се потчини Аксону: да се потчинила, не би се догодило ништа слично. Тад су почели да се свађају, што се завршило политичким размимоилажењем: Грк је подржавао

Метаксаса, јер му се овај допадао, а Италијан – Мусолинија. Тако су се за неколико минута развејала сва она прекрасна размишљања о љубави, сједињењу, миру, итд. То потиче отуда, што нису знали да сваком добру претходи одбацивање зла и одрицање од страсти."

Неопходно је да проникнемо у дух Писма

У лето 1987. упитао сам Старца о будућем општесветском рату, о оном којег називају "Армагедон" и о којем нас обавештава Писмо.

Он ми је, са очинском заинтересованости, саопштио различите податке. Хтео је чак да ми открије и одређене знакове, који ће нас убедити да се уистину налазимо у поколењу Армагедона. Старац ми је рекао следеће:

"Кад чујете да воде Еуфрата Турци у горњем току реке прекривају бранама и да их користе за наводњавање, знајте да смо већ ушли у припрему за тај велики рат и да се на тај начин припрема пут за двеста милионску војску која долази *од исијока сунчевога*, како каже Откровење.

Међу припремама се налази и следеће: најпре мора да пресуши река Еуфрат, како би могла да прође та многољудна војска. Мада" – Старац се у том часу насмешио – "ако двеста милиона Кинеза, који ће туда проћи, попије по један врч воде, они ће исушити Еуфрат!

Многи су говорили да армију Кинеза у овом тренутку чини двеста милиона људи, односно, то је онај конкретан број о којем пише свети Јован у свом Откровењу. Кинези већ припремају пут који називају 'чудом епохе'. Он је широк толико, да по њему несметано може да прође хиљаду војника поређаних у строј. Они су га до сада довели до границе Индије.

Потребни су, међутим, велика пажња, просветљен и чист ум да би се могли разликовати знакови времена. Другим речима, на неки начин се дешава тако да не могу да их разликују они, који се не брину о очишћењу срца, због чега лако падају у заблуду. Претпоставимо да неко зна да река Еуфрат мора да пресуши да би туда прошла армија од двеста милиона војника. Међутим, ако очекује да се то догоди на чудесан начин, тј. да се, претпоставимо, отвори велика пукотина и да ишчезне сва вода, онда ће такав човек бити у заблуди, јер се није постарао да кроз срдачну чистоту проникне у "дух" Писма. Нешто слично догодило се и са Чернобилем: свети Јован Богослов у Откровењу каже да је видео звезду која је пала с неба и људима загадила воде. Међутим, онај који очекује да са неба падне звезда већ је одавно у заблуди и никад неће схватити да се то већ догодило. Чернобил у Русији

означава 'пелен' и ми видимо да је начињена огромна штета, која ће током времена бити још већа!"

Електронске карте контроле и апсолутно поверење у Бога

У последње време се много говори о електронским личним картама, кредитним картицама и картицама за различите услуге.

Народ се поделио: једни кажу да су те картице нешкодљиве, а други – да су оне систем који служи плановима оних што нападају човечанство. Неки, опет, тврде да знају циљ због којег се издају те картице, али да нас то неће погодити уколико на њих ставимо крсно знамење, односно, да од нас неће тражити да се одрекнемо Христа. Једном речју, било је много говора о томе, што је изазвало пометњу и поделило браћу. Међу њима је завладала тешка атмосфера: сваки је подржавао своје сопствено мишљење, сматрајући да су сви остали у заблуди.

Схвативши ову ситуацију и желећи да нам помогне, Старац нам је подробно објаснио шта се догађа и где је истина.

Овде ћемо говорити о само једном случају, о ономе што се догодило побожном господину који ради у министарству у Атини, оцу четворо деце.

Један од министара у влади одлучио је да на улазу у министарство постави електронске аутомате за проверу службеника помоћу једноставних електронских картица, које на себи нису имале нити магнетну траку, нити bar code систем, нити пак UPC (Universal Product Code – универзално кодирање производа). Тада се међу хиљаду и три стотине службеника овог министарства појавио проблем: да ли да пристану или да не пристану на тај систем?

Огромна већина службеника одлучила је да се успротиви и да не пристане на увођење електронске контроле, којом се нарушава слобода личности. Што је најважније, савест им је говорила да тај систем служи мрачним плановима неких људи који нису наклоњени нашој Цркви. Они су се, дакле, успротивили, али је тада министар, господин ..., на чији су предлог купљени апарати за електронску контролу, почео да им прети отказом. Присиљавао је службенике да се сагласе са новим електронским системом, на чију је куповину потрошено много милиона.

Након свих тих притисака, службеници су се предали и пристали да прихвате картицу. Међутим, двојицу најпoboжнијих службеника министарства мучила је савест. Они се нису сагласили, због чега су морали да трпе претње министра и осталих руководилаца овог министарства. Дали су им рок и рекли да ће они, уколико се не сагласе до његовог истека, бити отпуштени из министарства. Оба побожна брата

обратила су се за савет Цркви и свештеницима. Ни тамо, им, међутим, нису дали јасан одговор. Један јереј је рекао овом господину:

"Узми ту карту, несретнице, није то ништа! Имаш четворо деце, шта можеш да учиниш?"

Други му је рекао друго, због чега овај човек није био у стању да донесе исправну одлуку.

Одлучио је да посети Свету Гору и да се посаветује са старцем Пајсијем. Он му је говорио о читавој овој ствари и показао карту. Старац је картицу узео у руке и, након што ју је детаљно разгледао, објаснио:

"Ово је једноставна картица. Не садржи нити магнетну траку, нити било какав код из система bar code–а или UPC–а. Према томе, не брини! Ви сте, међутим, добро поступили што нисте пристали на тај систем, јер се иза њега крије други, већи план..."

"Обојица сте", наставио је Старац, "добро учинили што сте се успротивили, и до краја се немојте сагласити!"

Онај господин му је тада рекао:

"Старче, министар прети да ће ме за неколико дана отпустити уколико не пристанем!"

Старац је на то рекао:

"Ти учини оно што је, као што видиш, угодно нашем Христу а министар, уколико буде упоран, неће успети да оствари нити своју претњу нити свој антихристовски план!"

Господин ... је отишао са Свете Горе, имајући поверења у Бога и у Старчеве свете молитве. Из министарства му је стигао позив, којим су он и његов пријатељ обавештени да се означеног дана јаве у министарство и да дају свој одговор. Међутим, и пре него што је дошао тај дан, влада је пала и министар је отишао. Следећи министар је уклонио све електронске аутомате, сматрајући их средствима која спутавају слободу личности. Склонио их је у подрум министарства, где се и данас налазе.

"Кажу Цркви"

Многи од нас су сасвим погрешно разумели ове речи. Кад имамо неки неспоразум са братом, ми му насамо говоримо све што хоћемо. Међутим, уколико нас он не послуша, онда се користимо овим еванђелским местом, *кажи Цркви*, тако да се са сагрешењима нашег брата упознају и сви остали, па чак долазимо и дотле, да се јавно објављују у новинама и магацинима.

Старац је због тога био огорчен и није желео да се браћа – јер ми смо браћа у Христу – оговарају и срамоте једни друге. Увек је говорио

да не би требало да у сваком случају, кад видимо нечистоту, разглашавамо о томе, како би је видели и други. Разуман хришћанин се на сваки начин стара да је покрије, како је не би приметили и други: то не треба да се дешава само до једног одређеног тренутка, после којег би се нечистота разоткрила, јер љубав – уколико постоји у души и уколико њом руководи – *све њој покрива*.

Еванђеље без икаквих ограничења каже: не "неколико пута" или "до одређеног тренутка", него да *све њој покрива, све њој...* Уколико неко разоткрива, онда не поступа по Духу Божијем и Дух му не даје Своје плодове, јер су плодови Духа *љубав, радоси, мир, њојљење, милосрђе, блајоси...*

Требало би да, у односу на речи: *Кажу Цркви*, знамо да Црква није "цео свет" и да онај, који жели да правилно одржи заповест, своју помисао, уколико сматра да је она исправна, искаже свом духовнику. Уколико се ради о нечему важном, нека је духовник пренесе епископу. Тако Црква поима ово еванђелско место. Ако неко поступа другачије и објављује целом свету, то значи да не чува заповест. Наиме, заповест говори: *Кажу Цркви*, а не: *кажи целом свету...*, како би чули и масони, и јеховисти, и следбеници других религија, и јеретици, и безбожници, итд. На тај начин им ми сами дајемо храну за борбу са нама. Да би слушаоце убедио у оно, што је речено о том питању, Старац је приповедао о следећем случају:

"У Египту, недалеко од оног места на којем су у древна времена живели велики Оци, живео је и један брат који је пао у грех и који је у својој келији живео заједно са неком женом. Постепено је због овог брата читаво ово место изашло на лош глас. Кад су околни житељи дознали за његово рђаво понашање, сакупили су се и одлучили да га протерају одатле. Међутим, према промислу Божијем, тамо се у то време затекао и епископ, авва Амвон. Тако су сви заједно пошли код авве, тражећи да пође са њима и да заједно отерају оног брата. Авва Амвон је радо пошао са њима. Кад је брат спазио гомилу која се приближавала, сакрио је ону жену у велику глинену посуду и покрио је. Ушавши унутра, епископ је приметио да је жена скривена у глиненој посуди. Он је пришао и сео на ову посуду а осталима је наредио да свуда траже жену, све док је не нађу. Након извесног времена, обавестили су авву Амвона да не могу да нађу жену, и авва их је тада прекорео:

"Зар не видите шта сте учинили? Неправедно сте осудили брата да живи са женом. Идите сада у село, и други пут немојте да гледате на оно што раде други и да осуђујете!"

Након што су мештани отишли, авва је сишао са посуде и, мада је он био "црква", са великом обазривошћу насамо рекао оном брату:

'Брате, побрини се за своје спасење!'

Тако поступају они, који имају благодат Светога Духа."

Старац је веома тешко подносио да браћа прекоревашу један другога и свим силама је настојао да поправи њихове помисли.

На жалост, ми данас живимо у времену за које је Христос рекао да ће у њему охладнети љубав многих. С болом примећујемо да чак и мати, тј. и материнска љубав, која је по природи од свега јача, често узалудно прекоревашу своју децу, и то само због тога што нису испунила неку њену жељу. Требало би да сви ми знамо да ће нас благодат Христова покривати тек онда, кад се ми будемо трудили да покријемо сагрешења наше браће – сразмерно томе, колико је велики грех нашег брата за који се трудимо да га покријемо, утолико ће нас више покривати благодат Божија. У Писму се каже да ће нам се мерити оном мером, којом и сами меримо.

Опоравиће се!

Било је рано јутро, око 5. 30, кад је у обитељи zazвонио телефон. Канцеларија је још увек била затворена, али је неки брат дотрчао и подигао слушалицу. Јавио се један лекар из Солуна, који је пренео тужну вест:

Око поноћи су неки анархисти бацили бомбу на кола полицијске патроле. Аутомобил се нашао у пламену који је захватио и одећу једног официра, тако да се читаво његово тело претворило у буктињу. Тај официр је познавао Старца, који га је волео због његове изузетне добротe. Успео је да искочи из запаљене машине. Из аутомобила који је туда пролазио добацили су му неки покривач, којим је успео да угаши пламен, иако му је он већ узроковао страшне опекотине. У болницу су га довели полумртвог, где су лекари убрзо закључили да је у врло тешком стању и да нема много изгледа да ће преживети.

Лекар нас је позвао и затражио да у име овог официра одемо код Старца, да му испричамо шта се догодило и да затражимо да се помоли за њега. Чим је свануло сишао сам до Старчеве келије, пронашао га и испричао му шта се догодило. Старац се узнемирио и извесно време ћутао, усредсредивши мисли. Онда се окренуо и рекао:

"Позови лекара и реци му да се официру ништа неће догодити. Он ће се сасвим опоравити, и нека се његова супруга и деца не брину. Жалим само оне анархисте, јер ће изгубити човека који им је љубави Христове ради толико помогао!"

Дошао сам у манастир, позвао лекара и пренео му све што ми је Старац рекао. И заиста, официр је ускоро био ван животне опасности. Након неколико дана постепено је почео да се опоравља, да би се најзад вратио у своју породицу. Једино су га – како је то рекао Старац – "изгубили" анархисти. Наиме, официр је био пензионисан, тако да више није био у прилици да се на хришћански начин побрине и за њих!

Само се Старчев глас није чуо!

Г. је био веома добар младић, али није веровао у Христа. На наговор својих другова, одлучио је да отпутује на Свету Гору и да посети Старца.

Дошао је у једну обитељ, где је затекао оца Е., свог познаника који се замонашио. Затражио је од њега да га одмах одведе код Старца.

Старац је на дворишту разговарао са групом поклоника. Сели су и они, слушајући шта говори Старац. У једном тренутку, Старац је устао и запутио се у келију. Током његовог одсуства, Г. је из џепа извадио мали касетофон, ставио у њега касету и вратио га у џеп. Кад се Старац поново појавио, притиснуо је дугме и касетофон је почео да снима. Старац је говорио и одговарао на питања поклоника док су истовремено на гранама дрвећа, под којим су седели, птице приредиле концерт и непрестано цвркатале. Време је протичало и једна страна касете била је попуњена. Касетофон се аутоматски искључио, при чему се зачуо познати звук: "клик".

Кад је Старац то чуо, окренуо се према Г., устао и строгим гласом узнемирено рекао:

"Дај ми тај касетофон! Како се усуђујеш да снимаш без питања?"

Старац је узео касетофон и покушао да извади касету. Међутим, кад је видео да не може да је извади, вратио је младићу касетофон и свима рекао:

"Идите сада, децо, идите! Било је довољно!"

Старац је затворио капију и, видно узнемирен, ушао у келију.

Без обзира на непријатност која се догодила, Г. је ипак био задовољан јер му је, најзад, остала касета са тонским записом. На стазици су застали да преслушају оно шта је снимљено на касету. Међутим, чекало их је велико запрепашћење: могло се чути само цвркатање птица на гранама! Г. је дошао у свету обитељ, исповедио се и од тог доба постао верујући. Касније је и своје другове упућивао код Старца. Желео је да и они добију онакву помоћ какву је добио он сам.

Проналажење посредника

Налазио сам се у манастирској порти, где сам угошћавао пристигле поклонике. У једном тренутку пришао ми је поклоник, који је изгледао растројено и пометено. Благонаклоно сам га примио и, након што сам га послужио ратлуком, кафом, ракијом и водом, уобичајеним светогорским послужењем, сео сам поред њега и упитао да ли је већ долазио на Свету Гору. Одговорио ми је да се сада први пут овде налази. Кад сам пожелео да дознам какав је циљ његове посете, почео је да ми говори због чега је био принуђен да нас посети. "Ја сам лекар, као и моја жена, и имамо децу. Не идем у цркву. Сад сам у великим новчаним тешкоћама. Ево у чему је проблем: у нашој амбуланти нема посла, а морамо да плаћамо закупнину и за кућу и за амбуланту. Доспели смо у дугове 'до гуше', и дошли смо дотле да деци ни млеко не можемо да купимо. Поред свега тога, једно дете се разболело и морали смо да га водимо код другог лекара ради испитивања. Очајавао сам, и ниоткуда нисам видео светлост, роптао сам на Бога и оптуживао Га због тога што ми не помаже. Помишљао сам да починим и многе друге глупости, кад је дошао један мој пријатељ и рекао ми:

"На Светој Гори живи један Старац. Он је веома добар и многим је помогао. Зове се старац Пајсије. Зашто не одеш код њега и не испричаш му шта те мучи? Верујем да ће и теби помоћи!" Тако сам, оче, одлучио да дођем овамо и да се сретнем са Старцем. Међутим, у стању у каквом се ја налазим тешко да и он може да помогне!"

Показао сам му пут ка Старчевој колиби. Док је силазио, корачао је спорим, тешким корацима. Нестрпљиво сам стајао код манастирских двери и очекивао његов повратак, желећи да сазнам да ли је Старац могао да му помогне. Прошло је отприлике сат времена, кад сам видео да се враћа као на крилима. Радознало сам пожурио да га упитам шта се догодило, и он ми је испричао следеће:

"Оче, кад сам дошао до Старчеве келије, код капије сам повукао уже које је привезано за звоно. Оно га је обавештавало да је неко на улазу. Тада сам чуо како се отварају врата, и појавио се Старац. Па-жљиво ме погледао и, пре него што сам било шта рекао, ословио ме по имену и казао:

"Иди и позови парохиског свештеника да миропомаже твоје болесно дете! Кад дете оздрави, дођи опет код мене!"

Ја сам, међутим, упорно настојао да разговарам с њим.

"Не, најпре учини како сам ти рекао, па онда дођи", одговорио је он.

Зато сам се, оче, вратио тако брзо, да бих видео да ли постоји нека ванредна лађа, којом бих могао да се вратим!"

Господин Е. је отишао.

Прошло је око месец дана, и он је поново дошао. Сад је био радостан, па је сео и испричао:

"Миропомазали смо дете, као што је Старац рекао. Недавно сам дете водио код лекара на контролу. Након што га је прегледао, лекар је рекао:

"Господине Е., ово је веома занимљиво, јер код детета нема више ничега! Није ми јасно како се то догодило. Ово је натприродно!"

Дакле, све је добро и ја сад идем код Старца са вером да ће ми он помоћи и у осталоме као што ми је помогао у овом великом проблему!"

Убрзо је сишао код Старца. Он је био на дворишту и, чим га је угледао, рекао:

"Дођи овамо, изудараћу те овим штапом јер ништа не разумеш!"

Почео је благо да га удара.

"Слушај ме, Е.", рекао је Старац, "сви твоји проблеми потичу отуда што си се удаљио од Цркве и од Христа. Ако учиниш све што ти кажем, нестаће сви твоји проблеми!"

Човек је почео да приговара, говорећи да је позајмио много новца и да га није вратио, да нема посла, да не може деци ни млеко да купи.

Међутим, Старац му је јасно рекао:

"Иди да се исповедиш! Нека ти духовник каже кад да се причестиш. Моли се и иди недељом у цркву. Уколико се вратиш у цркву, Бог ће ти узвратити Авраамовим добрима!"

Е. је отпутовао, и одмах отишао да се исповеди. Након тога се и причестио, у време које му је назначио духовник. У свом дому је поставио иконостас и почео да се моли, управо као што му је и Старац наложио. Болесници су полако почели да долазе у његову амбуланту, тако да је и новац почео да притиче.

Дошло је време кад је објављено да су у Грчком лекарском удружењу упражњена нека места. Господин Е. се поново обратио Старцу и упитао га да ли ће благословити да преда молбу за своје постављење.

Старац му је потврдно одговорио.

Е. му је објаснио да је он млад лекар и да постоји много старијих лекара који су већ предали молбе и који такође очекују постављење. Открио му је да он нема посредника који би се заузео за његову молбу, због чега је и оклевао са њеном предајом. Чинило му се да је његово постављење практично немогуће.

Међутим Старац га је и даље храбрио:

"Ти иди и предај молбу, а ја ћу се молити да те приме!"

Е. је отишао и предао молбу. Кад су објавили о постављењима, он се налазио међу првима које су примили. Дошао је на Свету Гору да захвали Старцу.

Следеће године је упражњено још неколико места. Е. је поново дошао да упита Старца да ли ће благословити да овога пута преда и молбу своје жене. Старац је опет потврдно одговорио и обећао да ће се и за њу помолити. Жена је предала молбу, и била је примљена и она!

Временом су отплатили дугове и, према Старчевом обећању, задовољили су "добра Авраамова".

Младог лекара је толико задивила ова неочекивана помоћ коју је посредством Старца добио од доброг Бога, да је многе људе почео да запиткује да ли верују да постоји Бог. Уколико би добио негативан одговор, он би им одушевљено и са великом вером рекао:

"Питајте ви мене, да ли постоји Бог!"

Од тог доба, добри лекар је стално долазио код Старца, па је са собом доводио и болеснике да би им Старац помогао својом добротом и благодаћу Божијом, која се изобилно изливала кад год је налазила "плодоносне" душе.

Келија поред мора

Отац ... је живео у једном од светогорских манастира. Међутим, због неких личних разлога био је веома узнемирен тако да је, никоме не говорећи, помишљао да оде одатле. Долазила му је помисао да би се смирио уколико би нашао келију поред мора, у којој би живео сам.

Одлучио је да посети старца Пајсија и да му открије своју помисао. Чим је приметио да он долази, Старац му се с осмехом обратио, и пре него што је монах стигао да му било шта каже, рекао:

"Хоћеш да будеш сам и хоћеш келију на морској обали!"

Цар или једна харинга на њих четворо?

Једног младића, мирјанина, искушавала је помисао. Она му је у једном тренутку говорила да би требало да се замонаши, док га је у другом одвраћала од анђелског монашког живота и наговарала да остане у свету.

Младић је одлучио да отпутује на Свету Гору и да посети Старца. Кад га је овај примио у своју келију и кад се младић спремао да му говори о свом проблему, Старац га је предухитрио и с осмехом рекао:

"Постоји неко ко се колеба да донесе одлуку: да ли да постане цар или да води живот у којем ће често бити приморан да једну харингу подели на њих четворо!"

Старац, наравно, никада никоме није указивао на то, какав живот да одабере. Карактеристичне су његове речи: "Ја не наговарам ни на један ни на други начин живота!"

Турци кољиво носе у својим опасачима

Догодило се да је неки побожни брат одлучио да се не устручава и да Старцу постави најтежа питања. Тако је почео да се распитује и о есхатолошкој теми. Било је то време кад се много говорило о анти-христу, кад је објављено много књига о томе и кад је владала велика пометња. На сву срећу, Старац је у то време написао брошуру "Знакови времена" у којој је објаснио како стоје ствари. У противном би многи и дан – данас били збуњени.

Старац је брата најпре посаветовао да се не бави есхатолошким питањима, односно да ће, уколико се догоди да га прегази аутомобил, за њега већ настати Други долазак. Међутим, како је брат – наравно, са добрим намерама – наставио да се у разговорима враћа на страшне догађаје који нас очекују и о којима је читао у разним књигама, он је, на неки начин, плашио своје саговорнике. Иако му брат претходно ништа није рекао, Старац му се обратио следећим речима:

"Буди пажљив и не плаши ову децу!"

Говорио је и о још неким пророчанствима, напомињући да начин на који нам се она преносе изазива озбиљне тешкоће: она су сачувана или у усменом предању или на полупоцепаним листовима папира, због чега често бивају избрисана или веома замршена.

Ускоро су дошли и други посетиоци, тако да се разговор пренео на друге теме, на велико разочарење оног брата. Старац је, међутим, успео да му каже неколико ствари о Турцима:

"Многи Грци се плаше Турака, јер нас по броју становника превазилазе за неколико десетина милиона. То, уосталом, нема никаквог значаја. Суштина је у томе да ће помоћ Божију добити онај, који је праведан.

Нашим непријатељима се дешава исто што и вуковима:

Вук се приближава стаду оваца, тихо им приступајући да га не би приметили. И мада је он дивљи и снажан, плаши се чак и штенећег лавеза, и бежи одатле. Осећање сопствене кривице приморава га да се плаши чак и малог, немоћног штенета. Исто се дешава и Турцима. Знајући да нису у праву они се плаше, а у рату су пад морала и осећање кривице највећи непријатељи."

Поред тога, рекао је да Турци немају много војничке части и на крају додао:

"Турци кољиво (за свој помен) носе у својим опасачима!"

Бићемо кажњени за своја безакоња!

Један ожењени брат говорио је Старцу о тешкоћама с којима се суочио у својој породици због гунђања родитеља, женине хировитости и децје дрскости.

Старац је нешто другачије гледао на ствари:

"Бог допушта такве тешкоће као казну за дрскост коју смо показивали у детињству. Незадовољни смо дедом и бабом (или оцем и мајком), али ми заборављамо на оно незадовољство које су они трпели због нас, кад смо ми били деца. Ми се не сећамо оног времена кад због нас нису могли ни да спавају, ни да се одморе, тј. кад су нас држали у свом наручју да не бисмо плакали. Храна нам се није допадала, починили смо велику штету. Сада смо ми, са своје стране, дужни да трпимо и да се бринемо о својим родитељима с оном истом љубављу каквом су они нас окруживали у нашем детињем узрасту. Бог нам сада праведно даје могућност да на тај начин поништимо наше детиње зановетање. Ако не пристанемо на то, показаћемо се као неправедни и незахвални, јер смо и ми чинили то исто, а они су то с љубављу трпели. Исто тако, и од жене и од деце страдамо зато, да бисмо платили за сопствену дрскост!

Тако и ја, иако нисам ожењен", наставио је Старац, "страдам од многих младих људи који долазе овамо. Бог је тако устројио да бих платио за свој детињи безобразлук!"

О супругама

Многи супружници су незадовољни и жале се једни на друге, тј. нису у стању да у тешкоћама, које им се догађају, разаберу добар план Божији. Муж се жали да је жена ћудљива, жена се жали да је муж гневљив. Кад су током једног разговора Старцу поменули ову тему, он је с осмехом рекао:

"Ех, децо, Бог боље од нас зна шта да учини. Ако је једно заједљиво, онда Бог устројава да друго буде попустљиво, како се не би 'побили'."

Један брат је, кад се оженио, дошао на Свету Гору. Први којег је посетио био је старац Пајсије. Они су водили следећи дијалог:

"Старче, ја сам се оженио!"

"Будите срећни и напредни! Јеси ли узео лепу жену?"

"Лепа је, Старче!"

"Е, онда нећеш имати награду од Бога! Несрећнице, Бог устројава многомиллионски свет, а тебе није устројио! Хришћани би требало да узимају ружне жене јер оне обично имају унутрашњу лепоту, у души,

а не телесну. Оне, сиротице, виде да нису пристале, па плачу и очајавају! Ако их не узмете ви, хришћани, ко ће их узети?"

Брат је поново упитао Старца:

"Оче, хоће ли нам радости овог живота и наша привезаност за њих сметати да напредујемо као хришћани?"

"Не, уколико будеш умео да се правилно поставиш према ствари-ма! На пример, своју децу ћеш волети као децу, жену као жену, родитеље као родитеље а пријатеље као пријатеље. Светитеље ћеш пак љубити као светитеље, ангеле као ангеле а Бога као Бога. Као што је рекао апостол Павле, требало би да свакоме укажемо част и поштовање какви му доликују."

Са добром

Старац је рекао:

"Децу би требало васпитавати добром, јер су данашња деца преиспуњена егоизмом и уопште не реагују на грдње. Ако почнемо да их грдимо, њихове душе се одмах испуњавају помислима. Та деца не могу да схвате да их грдимо због њиховог добра и зато, што их волимо."

Закључио је речима:

"Нужно је да их 'привежемо' за Бога и да у њима развијамо свест о потреби да чине добро."

Марљиви свугде напредују

Један брат је упитао:

"Старче, шта Ви мислите, где данас млад човек може да напредује?"

Старац му је одговорио:

"Марљив човек свугде напредује, а лењ не напредује нигде! Марљиви отац породице напредује исто као и монах, као што би и марљив монах напредовао у случају да се оженио. То се, међутим, не дешава због тога што је Бог овога створио као марљивог а онога као лењог, него због тога што немају сви подједнаку ревност."

Да не оштети паркет!

Једном се догодило да је Старац због неког посла отишао "у свет" и том приликом га је један брат у Христу примио у свој дом. Кад су дошли до улазних врата, Старац је приметио да овај брат улази у кућу веома опрезно, готово на прстима. Старац га је онда упитао:

"Благословени, зашто тако ходаш?"

"Да не бих оштетио нови паркет!"

"Ех, благословени, ако је нови паркет разлог што ти је неудобно у сопственој кући, онда ћу се молити Богу да ти подари много деце која ће по њему 'правити барице' и оштетити га!"

* * *

Старац је рекао да се запослене удате жене, које имају факултетску диплому, веома тешко одлучују да напусте посао и да се посвете материнству. Напротив, оне које раде тешке (физичке) послове далеко се лакше одлучују на то.

* * *

"Када их подносимо с трпљењем и љубављу, деца бивају добра", рекао је Старац.

* * *

Старац Пајсије је рекао и следеће:

"Да бисмо разумели Свете Оце, потребно је да са њима будемо у сродству!"

Жеља за монашким животом мора бити постојана

"Да би се неко замонашио, потребно је да се ослободи сваке сумње. Као што за жену коју волиш кажеш: узеху њу а не неку другу јер без ње не могу да живим, такав је и монашки живот. Ако га желиш 99 % и колебаш се за онај један једини проценат, уколико си неодлучан, онда нећеш успети! Непријатељ је довољно моћан да промени количину, и онда га нећеш желети 99%", говорио је Старац.

Бог помаже истински благочестивима

Старац је објаснио студентима:

"Не би требало да благочешће буде изговор за лењост. На нама је да учинимо оно, што пролази кроз наше руке а остало ће довршити Бог. Бог је обавезан да помогне богобојажљивом човеку, који је са своје стране учинио све што је могао."

Старац је на том месту навео следећи пример:

"Требало је да један студент полаже испит. Читао је до касно у ноћ, али му је остало још неколико страна. Намеравао је да их прочита ујутро. Међутим, ујутро се сетио да је тога дана велики празник и да се у цркви служи божанствена Литургија. Оставио је читање и отишао на божанствену Литургију. Будући да је то учинио подстакнут истинским благочешћем а не због лењости, Бог је учинио да је на испиту добио она питања, која је прочитао."

Исцелење синуса

К. Г. је годинама патио од синуса. Ма колико да је одлазио код раних лекара, ма колико лекова да је узимао, његово здравствено стање било је безнадежно: имао је страшну главобољу, као и учестало лучење из носа и уста и многе друге тегобе. Одлучио је да оде код Старца и да му открије свој проблем. И заиста, К. Г. га је посетио, а Старац га је веома пажљиво саслушао. Прекрстио се и утешио господина К. Г.:

"Не брини, бићеш сасвим здрав!"

Кад се опростио са Старцем, запутио се у свету обитељ манастира Ивирона. Међутим, тада му се догодило следеће:

Док је корачао путем добио је јаку кијавицу, тако да је често бивао принуђен да застане и да прочисти нос. Зачудило га је што из носа излази сва нечистоћа. Кад је стигао у манастир, кијавица је престала, а заједно са њом и симптоми болесних синуса. Од тог доба је прошло доста времена и њега више никад, захваљујући Старчевим молитвама, нису мучили слични симптоми.

Испражњене батерије

Док је силазио низ стазицу која води до колибе старца Пајсија, један поклоник је на путу нашао четири нове, нераспаковане батерије. Кад их је подигао, видео је да су нове и помислио:

"Поклонићу их Старцу, можда ће му затребати!"

Дошао је код Старца, поклонио се, узео благослов и рекао:

"Старче, на путу сам нашао нове батерије, па сам их донео Вама!"

Старац је узео батерије, разгледао их и упитао:

"Чије су ове батерије? Ко их је изгубио?"

"Не знам, Старче", одговорио је поклоник.

У том тренутку, приметили су како низ стазицу журно силази још један поклоник и прилази к њима. Старац се окренуо према њему и запитао:

"Шта хоћеш, младићу?"

"Ето, Старче, нисам имао времена да дођем и моје 'батерије су се испразниле!' Зато сам одлучио да дођем овде код Вас и да их напуним!"

Старац се насмејао, дао му оне батерије и рекао:

"Ево, узми нове батерије! А ми смо се управо питали коме ће оне затребати!"

Осврни се око себе!

Један поклоник је рекао Старцу:

"Старче, силно ме искушава помисао гордости и ја Вас молим да ми помогнете. Реците ми нешто!"

"Одакле си, момче", упитао је Старац.

"Из Солуна."

"Кад си допутовао одатле?"

"Данас, Старче."

"Какво је јуче било време у Солуну?"

"Веома лоше: магла, облаци и обилна киша."

Старац се насмешио и рекао:

"Налио си много воде у котао, момче, и зато си покварио време! Међутим... о звездама, месецу, сунцу, планетама и земљи ништа не могу да кажем! Они су прекрасно створени! На небу, међутим, постоји озонска рупа коју си ти отворио, да бисмо видели шта ћеш с њом да учиниш. Шта ће се сад догодити? Мораш узети лепак и залепити је!"

Старац му је све ово добронамерно говорио, објаснивши брату да мисаон човек, чим се осврне око себе, види дела Божија, смирује се и не бива горд.

Вински дух

У неком селу живео је један евангелиста који је покушавао да и мештане увуче у своју јерес. Много им је тиме досађивао, а посебно кад се напије.

Једном је група житеља из тог села допутовала на Свету Гору и посетила Старца. Говорили су му да их евангелиста узнемирује, али да не знају шта да му одговоре. О његовој страсти пијанства мештани му ништа нису говорили, али је Старац запитао:

"Он пије, зар не, он пије?"

"Да, пије", одговорили су му.

"Кад се вратите у село, испричајте му да сте посетили Свету Гору и пренесите му како вам је један монах наредио да га обавестите да они, евангелисти, немају у себи Духа Светога, него винског духа!"

Кад су се вратили, мештани су евангелисти пренели оно што су чули од Старца. Од тог доба, није их више узнемиравао својим заблудним теоријама.

Снег са Олимпа

Једном је Старца посетио неки поклоник, чија је коса била бела као снег. Он никада раније није био код Старца. Сусрели су се на дворишту, и Старац га је упитао:

"Одакле си?"

"Из Литохора" (село испод Олимпа).

"Схватио сам да си одатле!"

Поклоник је у недоумици запитао:

"Како сте схватили, Старче, да сам одатле?"

"Ето видео сам снег који се с Олимпа спустио на твоју косу", одговорио је Старац.

Стара проводацијка

Један брат је имао проблем: није могао да нађе добру девојку којом би се оженио, што га је силно мучило. Дошао је код Старца, испричао му о томе и замолио га да му укаже на неку девојку. Старац му је у шали рекао:

"Ех, децо, ви бисте желели да мене, старца, претворите у старицу! Шта ја то кажем: у старицу? Не, него у стару проводацијку!"

Затим је, наравно, посаветовао младића да се исповеди и да редовно одлази у цркву. Уверио га је да ће му Христос помоћи а да ће се и он сам помолити за њега.

Кад је отишао од Старца, срце овог брата било је испуњено надом и поверењем. Учинио је онако, како му је Старац рекао. И заиста, добри Бог му је помогао: нашао је добру девојку којом се оженио, и створили су срећну породицу.

Благи прекор

Једном приликом, кад је Старац на дворишту разговарао с поклоницима, на капији се појавио неки младић. Имао је веома дугу косу и узане "динс" панталоне, док је на плећима носио торбу с фотоапаратом. Кад га је приметио, Старац га је дочекао следећим речима:

"Младићу, ти изгледаш веома храбро и подсећаш на гардисту који служи на двору, само што уместо оружја носиш торбу!"

И ти се жалиш?

Старца је посетила група поклоника. Он их је примио на дворишту и понудио да седну на пањеве. Послужио их је ратлуком и водом, а онда сео да саслуша због чега су дошли. Браћа су питала, а Старац је радо одговарао. У једном тренутку, неки од браће је упитао:

"Старче, у свету данас постоји много патње, и много људи страда, посебно због тога што су изван Цркве, што не могу сами да се изборе са својим проблемима. Реците ми, да ли нам бол користи и колику корист имамо од њега?"

Старац му је одговорио:

"Видео сам да бол много помаже души и да смирује. Уколико неко више страда, утолико извучи већу корист. Замислимо две мајке, од којих свака има по једног сина, и да су оба сина одлучила да се замонаше. Претпоставимо да једна од мајки одлази у цркву. Она ће патити, будући да је њен син одлучио да се замонаши и да оде од ње, али ће то у извесној мери лакше поднети јер има поверења у Христа. Њен бол ће се на тај начин постепено умирити, јер она осећа да је њен син на сигурном и да је са Христом. Претпоставимо, опет, да она друга мајка не одлази у цркву. Она далеко више пати, понаша се као да је њен син умро и сматра га живим мртвацем. Не може да поднесе његов одлазак и силно пати кад помисли да он пости, бди, покораваче се итд, јер она не види циљ и не осећа благодат. Међутим, Бог још више пати гледајући бол ове две мајке. Верујем, међутим, да ће бол оне мајке која није ишла у цркву Бог прихватити као мучеништво и да ће јој касније дати велику награду, јер је страшно патила због непознања божанствене благодати."

Један од браће је у том тренутку упитао:

"Старче, ја сам био болестан и лежао сам у болници шест месеци. Сада сам, хвала Богу, здрав. Шта ће бити са мном?"

Старац му је с осмехом одговорио:

"Ех, благословени, неки желе да макар један дан леже и да се одмарају, а ти си се одмарао шест месеци, и уместо да прославиш Бога ти се још жалиш?!"

Не веруј томе

Старац нам је приповедао:

"Једном је овде, у моју келију, дошао човек из иностранства. Тај несрећник се, због свог рђавог живота, уплео у мреже сатане, који га је често искушавао. И тако, он ми каже:

'Оче, ја често видим Бога Сведржитеља!'

Потрудио сам се да га осветим:

'Не, чедо, не веруј тим стварима, то су ђаволске замке и лукавства!'

Он ти то показује јер жели да те уништи!'

Обрати пажњу на то, шта ми је он тада одговорио, будући да је био под снажним утицајем сатане:

'Оче, ја сам прокрстарио целим светом и још ми нико није рекао истину. Једино сте Ви то разумели!'

Увиђаш ли да га је лукави приморао да ми каже такву ствар да би ме прелестио и да бих поверовао како сам добар. Ја, међутим, увиђам да сам најгори од свих људи!

Према томе, морате бити веома опрезни у односу на помисли гордости, јер су то помисли које се најтеже препознају. Оне, међутим, наносе човеку највећу штету."

Ви доживљавате оно исто, што доживљава кокошка!

Након празничних дана Рођења Христовог једна група поклоница посетила је старца Пајсија. Позвонили су на звонце и ускоро се на вратима појавио његов подвижнички лик, преиспуњен добротом. Прилазећи капији, Старац их је упитао:

"Шта се догодило, децо?"

"Испразниле су нам се батерије, Старче!"

Старац им је, смешећи се, рекао:

"Изгледа да сте за празник Рођења јели много меса и да су се због тога испразниле ваше батерије! Ви доживљавате оно исто што доживљава и кокошка: кад много једе, она се угоји и не може да лети, због чега је јастребу лако да је ухвати!"

Имам обичај да ни од кога не узимам новац

Отац Н., који служи у нашој цркви у Америци, одлучио је да посети Свету Гору и старца Пајсија, о којем је много слушао. Након што је разговарао с њим, из џепа је извадио два коверта с именима, да би се Старац помолио за њих. Коверти су били истоветни и запечаћени. Међутим, у једном од њих налазио се новац, који је ту ставио свештеник. Сматрао је да он сам има довољно новца и да би било добро да и Старцу да "прилог" за његов труд, иако су га монаси претходно упозорили да не даје новац старцу Пајсију, јер га он не узима. Свештеник се надао да ће, кад Старац отвори коверат с новцем, он већ бити веома далеко. Предао му је коверте и запрепастио се кад је Старац прихватио само онај, у којем није било новца, док је за други рекао:

"Опрости оче, али ја имам обичај да ни од кога не узимам новац!"

Свештеник је био упоран, али је Старац остао неумољив:

"Опрости ми, ја не желим да те увредим, али је моје правило да ни од кога не узимам новац! Недавно сам видео светог Арсенија, који ми је рекао: 'Много ме радује што ни од кога не узимаш новац!'"

Старац је овом свештенику поклатио књигу са житијем св. Арсенија Кападокијског, коју је он сам написао. Свештеник ју је отворио и спазио управо оно место у којем се говорило о светитељевом јављању Старцу! Био је веома збуњен, јер је тада први пут доживео духовни опит те врсте.

Ако би се тако чистило срце...

Један брат је упитао:

"Старче, да ли је добро да на послушању или на неком другом месту гласно изговарамо молитву, како би нас чули и други?"

"Ако добро испитамо, видећемо да се у основи тога крије човекоугађање. Оци су се више трудили да сакрију своју врлину него да је задобију. Боље је оно што чинимо тајно, јер оно што је јавно узнемирује људе. Осим тога, зар Свето Писмо не каже: кад хоћеш да се помолиш, *уђи у клијет своју... и Отац твој који види тајно узвратиће ти себи јавно* (Мт. 6:6)?"

У један манастир су дошли мирјани, који су тамо видели младе монахе како се моле брзо и гласно. Саблазнио их је начин на који су ови изговарали молитву. Нисам знао како да их оправдам. Најзад сам им рекао: да су у свету, играли би фудбал или радили нешто слично а овде ипак изговарају молитву. Међутим, циљ за који се молимо не допушта нам да нас и други чују.

Током заједничког рада, било је присутно много отаца и један од њих се гласно молио. Други су о њему говорили: 'Он је велики молитвеник!' Једном приликом, разговарао сам с њим и он је почео да ми говори:

'Писао сам том и том митрополиту и указао му на то, другом сам рекао да сам на његовој страни, а том и том владици сам рекао нешто друго. Кад би и други били као ја, ми бисмо спасли свет!'

Видите ли какво је он мишљење задобио о самоме себи зато што се молио на тај начин и што је слушао похвале других! Допустио је демону да веома добро обави свој посао.

Други желе да много пута понове молитву и то у брзом ритму, тако да при том мењају речи молитве и долазе дотле да изговарају КИР-СУ-СТЕ (грч. ΚΥΡ-ΣΟΥ-ΣΤΕ)*. Неки су прочитали да је један светитељ, у извесном периоду свог живота, због личних особитости задржавао дисање и да му је то помогло, тако да су и они покушали

* Грчки: Κύριε Ιησοῦ Χριστέ, ἐλεῆσον μέ – ("Господе Исусе Христе, помилуј ме" – Молитва Исусова).

да учине то исто. Долазили су чак до таквих крајности и у тој мери задржавали дисање да су били на граници да експлодирају! Избегли би очи само да би осетили бол у срцу! Међутим, то је телесни бол и веома је штетан за срце, јер нарушава од Бога дати срчани ритам. Кад пође у лов, ловац не задржава дисање. Међутим, кад види да му се животиња приближила, он га задржава на минут – два, јер му то помаже да нанишани. Увек нам је потребно велико расуђивање!

Ако би се тако чистило срце... (Старац је у том тренутку показао на десну страну грудног коша, и неко му је рекао: "Старче, срце је на другој страни!" Старац је са смехом додао: "Моје је овде!") "...Ако би се тако чистило срце, ми бисмо одлазили код хирурга, вадили га и прали у раствору! Срце се очишћује смирењем и добрим помислима. Много ће нам помоћи ако размишљамо о доброту Божијој, о Његовим небројеним доброчинствима и о Његовој љубави уопште. Исто тако, помоћи ће нам ако размишљамо о својој недостојности и незахвалности, о својој слабости. Тада се душа очишћује, и молитва сама извире из нас."

* * *

Догодило се да ми је телефонирао један посланик и затражио да одем у Старчеву келију због следећег питања:

"Молим те, упитај Старца да ли да у скупштини поднесем захтев за забрану абортуса. Шта он мисли о томе? Молим те, пренеси ми његов одговор, да бих знао шта да учиним", рекао је он.

Отишао сам код Старца и пренео му питање побожног посланика. Старац је одговорио следеће:

"Видео сам, оче мој, да неки посланици, па чак и велика већина њих, покушавају да нађу тему како би изнели захтев пред скупштину, али не због бриге и побожности него да би показали како и они раде на општем добру. То су они исти који пре само неколико година, кад је прихваћен тај незаконити закон, ни једном речју нису приговорили!

Мени се не допада начин на који неки покушавају да се супротставе насталој ситуацији. Видиш ли да се они, који хоће да 'прогурају' неки рђав закон, организовано и благовремено припремају за то, да пишу и говоре на телевизији... Зар ниси видео како је једна од њих окупила неколико жена које су изашле на улицу носећи плакате и тражећи да се донесе такав закон? Од неколико милиона грчких жена изашло је само њих пет стотина, али се затим на балкону појавио председник владе и рекао да је због захтева жена принуђен да попусти и да прихвати закон о абортусу. Они нам ствари представљају тако, као да је влада тобоже принуђена да донесе закон под притиском народа. У суштини, реч је о добро замишљеном и организованом плану...

Дакле, реци посланику да не износи захтев, јер ће он бити одбачен. Много је боље да га уопште не поставља него да захтев буде одбачен. Требало би да поступи на овај начин:

Нека види који су посланици и из којих странака најбољи хришћани, који ће се сагласити да заједнички делују. Наиме, хришћани не могу да се деле по страначким бојама, јер су сви они хришћани и њих уједињује Христос, Који је њихов заједнички знак уједињења. Кад се сви сагласе, нека сваки посланик пође у своју општину и нека се упутити код епископа. Нека му каже да се припремају да изнесу захтев и да траже и њихову помоћ. Епископи су дужни да одмах одреагују на то и да, након одлуке у Синоду, пишу новинама и затраже укидање тог закона који је и антихришћански и антиуставни, будући да је наш устав написан и потврђен у име Пресвете Тројице.

Нека се огласе и лекари – хришћани, и нека у штампи изјаве да је абортус убиство. Нека кажу женама да је наука утврдила да око 95% жена, које су абортирале, оболева од рака материце, јајника, дојке итд, односно, да се током трудноће читав организам припрема за развој новорођенчета. На пример, груди се припремају да дају млеко, хормони се мењају, итд. Међутим, кад се жена одлучи на абортус, прекидају се сви ти процеси у организму и долази до одређених физиолошких последица као што је рак. Дакле, нека лекари објасне шта се дешава и какве су последице.

Нека и политичари пишу о проблему пада наталитета. Хришћани тешко да имају и једно дете, док муслимани имају по десеторо деце. Убрзо ћемо се суочити с проблемом који ће јасно открити наше безакоње и непридржавање заповести Христових. Нама нису криве националне мањине у Грчкој: националне мањине су почеле да нам праве проблеме онда, кад су Гркиње одлучиле да и без рата убијају своју децу и пре него што се роде.

Дакле, нека се покрену све те снаге и нека се огласе и остале утицајне личности. Кад у скупштини буде заказан дан за постављање тог захтева, нека епископи позову народ и нека изађу да захтевају укидање тог закона. Ми, као хришћани, не желимо да нарушавамо закон Христов, али смо дужни и да поштујемо слободну вољу других хришћана. Од тренутка кад се прогласи државни закон, сваки грађанин је дужан да га поштује, јер ће га у противном држава казнити. Овакав постојећи закон лишава слободе оне лекаре који су хришћани. Лекар – хришћанин има закон Божији и своју савест, који кажу: не убиј!

Кад се појави државни закон, онда одговорност лежи на сваком грађанину, односно, Бог онда кажњава цео народ. Међутим, кад не

постоји државни закон, тада је казни изложен само онај који је сагрешио. На жалост, спустили су се дотле да не жале да дају двадесет хиљада драхми за ускршње јагње, док за абортус – за убијање детета – не желе да дају ни једну једину драхму! Због тога су се те жене и потрудиле да буде донет закон, како би им бесплатно вршили абортусе у државној болници. Међутим, они не знају да постоји божанствена правда која ради нашег добра не допушта да то прође незапажено него нас још овде кажњава, да бисмо се покајали и да не бисмо били преоптерећени дуговима!"

Старац ми је рекао да то пренесем посланику и ја сам, са своје стране, тако и учинио.

Овде би требало приметити да је Старац желео да се хришћани организују и да не прихватају "скрштених руку" антихришћански морал који нам нуде.

У почетку је потребно начинити одлучан скок

"У војсци смо имали и 'купатило', тј. дубоку јаму пуну прљаве воде. Изнад ње је, са хоризонталне гвоздене шипке, висило уже. Војник је морао да ухвати његов крај, да се затрчи и да прескочи на други крај. У почетку је потребно да се уложи велики напор и да се начини одлучан скок, како би се прескочила јама. Многима се догађало да, уколико се не затрче довољно, не могу да прескоче на другу страну и да, мало се зањихавши, остану да висе над јамом. Тада би долазио инструктор и ударао их каишем.

Тако се догађа и нама, монасима. Уколико на самом почетку не обратимо пажњу и ако не начинимо одлучан скок, нећемо доспети на другу страну. То значи да нећемо бити ни монаси ни мирјани него пометени људи. Бог ће нам у дан Суда рећи: 'Где да вас сврстам? Међу монахе или међу мирјане? Не припадате ни једнима ни другима! Бог нас неће питати зашто се нисмо замонашили или зашто се нисмо оженили, него ће нас питати да ли смо правилно чинили оно што смо хтели и што смо постали. Ако си монах, да ли си постао прави монах? Или, да ли си постао прави породичан човек, да ли си постао прави лекар, или си постао нешто друго. Другим речима, питаће нас да ли смо освештали то, што смо постали."

Личе на часовник који стално понавља: тик – так

Један брат је питао:

"Старче, да ли би требало да се монах – почетник систематски и методично бави Молитвом Исусовом?"

"Док сам био мирјанин, сва моја пажња у духовном животу сводила се на то да брижљиво пазим на самога себе. На оно шта радим, шта говорим, да ли сам некеме у нечему противуречио, с којом се страшћу борим мање, а с којом више и сл. Било је то стално надзирање самога себе и ја сам имао велике користи од тога. У мом селу нисам имао духовника. Једном сам пешачио девет часова да бих нашао духовника! Укратко, много сам испитивао самога себе и помало сам се молио. Када сам дошао у Градину Пресвете Богородице, пажња ми је ослабила и више сам се бавио молитвом. 'Сад сам у Градини Пресвете Богородице и много сам сигурнији', говорио сам самоме себи.

Међутим, како је време одмицало, приметио сам да долазе нови пороци и да немам никакве користи. Схватио сам да је требало да мотрим на самога себе.

Неопходно је да пажљиво разазнајемо своје стање и да будемо свесни да нам је нужна милост Божија. Кад се молиш за себе и кад се бориш са страстима, постајеш свестан своје нечистоте и осећаш милост Божију као нужност, тако да пламено преклињеш за њу. Размишљаш о доброти Божијој, о Његовој љубави, о ономе шта је Он учинио за тебе, шта је задивљујуће сатворио. Са друге стране, видиш своју слабост и твоја молитва се распламсава.

Многи покушавају да се очисте механички, не очишћујући се од старог човека. Желе да стекну навику молитве, а не обраћају пажњу на страсти. Видиш да се такви спотичу и да постављају питања. Зашто?

Они личе на часовнике који стално понављају: тик – так, тик – так, али у себи носе бреме страсти. Они милост Божију нису осетили као нужност."

Бог зна шта чини

Старац је рекао једном брату:

"Онај који има животињу одводи је на ливаду, привезује с једне стране, оставља је да пасе и животиња једе траву у том делу ливаде. Сутра је везује нешто даље и животиња једе на другом делу ливаде. Тако се дешава све дотле, док животиња не поједе сву траву на ливади и док поново не поникне трава на оном првом месту. Животињи се не допушта да пасе где хоће, јер ће у противном једно појести а друго погазити и почети да трчи тамо – амо. Тако ће бескорисно бити уништена сва трава на ливади.

То исто чини и Бог: Он промишља о нашим душама. Даје нам мало духовне хране и, сразмерно томе, даје нам и мало духовних дарова,

припремајући нас да нас доведе до безбедног места смирења. Бог зна шта чини!"

Кад негде дођем, ни ексер не променим

Старац је много поштовао древне Оце и никад није ни покушао да учини нешто што су они, након вишегодишњег искуства, одбацили.

Говорио је о следећем случају, који му се догодио:

"Кад сам дошао у келију светог Ипатија, у Катунацији, у врту келије сам видео много штапова, ту и тамо забодених у земљу. Био сам у недоумици због чега их је монах, који је претходно ту живео, поставио усред врта. Сматрајући да су бескорисни, почео сам да их сакупљам. Међутим, кад је дошло лето, ја сам у врту видео змију како излази из рупе из које сам ишчупао штап, где га је ставио мој претходник. Почео сам да тражим штап, како бих поново затворио рупу! Уверио сам се да је у врту било много рупа са змијским гнездима. Тада сам разумео због чега је брат, који је ту живео пре мене, забадао толико штапова по врту, у сваку рупу! Од тог доба одлучио сам да, ма где да одем, ни ексер не променим. Онај, који је некада ту живео, знао је нешто и зато га је и ставио на то место."

Благодат се осећа на оном месту на којем постоји

Једном су упитали Старца да ли се освештавају и она места на којима су живели светитељи. Старац је одговорио:

"Док сам у авиону летео у Аустралију, био сам погружен у молитву. Међутим, изненада сам у себи осетио необјашњиву радост. Погледао сам кроз прозор и видео да божанствена светлост прекрива оно место које смо надлетали. Одговор је дошао од пилота, који нам је објаснио да се налазимо изнад Израела. Постао сам свестан да божанствена светлост коју сам видео покрива та места и сведочи о њиховој светлости. Напротив, нешто касније сам осетио унутрашњу хладноћу и неку тескобу. Кад сам чуо глас пилота који нас је обавештавао да летимо преко Индије, схватио сам због чега је моја душа осетила хладноћу. Благодат се снажно осећа на оним местима на којима су се многи посветили или су примили мученичку смрт. Исто тако, осећа се и одсуство благодати на оним местима или у оним земљама које нису дале светитеље и мученике."

Потребна је жеља других да би те покрио Христос

Једном брату, који је имао помисао о свештенству, Старац је рекао:

"Многи желе да постану свештеници услед сопствене жеље да проповедају, да се покажу и сл. Они ће се мучити, јер им Христос неће помоћи кад се нађу у тешким приликама.

Они пак који свештенство не желе због својих помисли него просто и без жеље да се покажу, онда ће им, кад се буду нашли у опасности и кад буде изгледало да су на рубу пропасти, Христос помоћи.

Потребно је да то од тебе траже они што те окружују, да Црква од тебе тражи да постанеш свештеник, јер ће те онда, кад се нађеш у тешком положају, подржати и други, а Христос ће ти помоћи. Потребна је жеља других, да би те покрио Христос."

Избегла је опасност у последњем тренутку

Сестра једног поклоника, која се зове П., била је болесна и узимала је лекове. Међутим, један од тих лекова је изазвао алергију, због чега су се појавили отоци и јак свраб. Убеђивали су је да оде код лекара или да га позове, али је она била непоколебива. Њено стање се непрестано погоршавало, али П. није хтела ни да чује за лекара.

Њен брат је тад одлучио да оде на Свету Гору, код старца Пајсија. Управо у оном тренутку, кад је разговарао са Старцем излажући му проблем своје сестре и кад га је Старац пажљиво слушао, његова сестра је одлучила да оде код лекара! Ради молитава Старца, којем њен брат није ни изговорио о свему што га је мучило, она је одмах отишла код лекара и у последњем тренутку избегла опасност!

Не би требало да се лекар бави завојима и превијањима

Монасима, који су га једном приликом посетили, Старац је рекао следеће:

"Да бисте ослободили време које вам је потребно за молитву, не би требало да се бавите оним пословима, које може да обави и неко други. Лекар не би требало да се бави завојима и превијањима, јер је то посао медицинских сестара. Лекар се бави озбиљнијим стварима: испитивањима, операцијама, итд. Дакле, ако лекар седи и бави се завојима и превијањима, неће имати времена за озбиљније ствари, због чега многи, којима је потребан, неће имати користи од њега."

* * *

"Ако се чува од хуле и неморала, грчки војник ничега не би требало да се плаши. Сећам се 1940: за хулитељима и неморалнима меци су летели као за змијама: кад је неко нанишани, он успева и да је погоди, чак и ако нема добар нишан. То се догађа зато, што змија у себи има електрицитет којим привлачи метак."

Турску ће "великодушно" распарчати на делове

Један брат је упитао Старца о догађајима у Србији и он му је, између осталог, рекао:

"Европљани данас ради Турака желе да учине независнима оне области у којима живе муслимани (Босна и Херцеговина). Видим, међутим, да ће Турску поделити на 'великодушан' начин. Наиме, побуниће се Курди и Јермени, и Европљани ће захтевати да се и њима да само-сталност. Они ће тада рећи Турцима: ми смо вам тамо учинили услугу а сад сте ви на сличан начин дужни да дате независност Курдима и Јерменима. Тако ће 'великодушно' распарчати Турску на делове!"

Свети Арсеније је у Фараси говорио верујућима да ће изгубити отаџбину али да ће је убрзо поново стећи!"

* * *

"Сећам се", причао нам је један брат, монах, "Старчевог тужног изгледа и његовог одговора кад смо га упитали нешто у вези са зилотима и старокалендарцима:

'Знаш ли, оче мој, колико сам се молио због тога и колико сам патио?'"

Машина са замрзнутим уљем се загрева и покреће

Старац је рекао једном брату:

"Погледај који те од духовних подвига највише испуњава, и онда му се предај више него осталима. Постепено ће, кад то чиниш са богочежњивошћу, доћи и оно духовно, а машина са замрзнутим уљем ће се загрејати и покренути.

Ако то, што те испуњава, чиниш седећи, односно ако је то неко делање или молитва, неопходно је да замараш своје тело. Оци јасно кажу да је и подвижницима неопходан рад, бар два – три часа дневно. Требало би да, на пример, иконописци, који много седе над својим радом, имају баште у којима ће радити. Не, дакле, због тога што им је башта потребна, него ради одмора и вежбања тела, замореног седењем. Тако ће се избећи различити проблеми."

Неопходно је да се нагласак стави на смирење

Старац је једном брату, који га је посетио, између осталог рекао следеће:

"Наш подвиг, који се савршава због тога да би се тело покорило духу, треба да прати велико расуђивање. Неки много посте и исцрпљују се. Када затим брат од њих захтева да изврше послушање, они нису у стању. На тај начин они губе своју награду, јер подвижништво није

циљ него средство за достизање истинског циља – љубави према Богу и Његовом образу, тј. човеку.

Кад се смирујемо, онда Бог тако устројава да окушамо Његову божанствену благодат. Она затим за душу постаје све, а храни и тело. Срце ти не допушта да спаваш, заборављаш на себе, и чини ти се да и не постојиш. У то време даноноћно можеш бити на ногама а да не осећаш умор него се, напротив, одмараш! Због тога је неопходно да се нагласак стави на смирење.

Бог познаје нашу слабост али хоће да је и ми осетимо, да напустимо сопствена и прихватимо Његова дејства.

Све је у нашем смирењу које привлачи благодат, а потом она чини све!"

Наша равнодушност је безгранична

Можда се још неко сећа да се у петак, 22. јануара 1987. г, срушио војни авион са двојцом пилота.

У 7. 10 су авионски радар и контролна кула изгубили сваку везу са њима. Војна авијација је искористила различита средства да би одредила место авиона и двојице пилота, али су сви њихови покушаји били узалудни. Од тог доба, тајна је прекрила нестанак авиона и двојице грчких пилота. Надлежни су рекли да би их требало "избрисати" јер, уколико неки авион буде изгубљен и не нађе се током првих десет дана, нема више никакве наде. Родитељи обојице пилота нашли су се у веома неугодном положају.

У то време, у манастиру Кутлумушу је секретар и благајник био отац Н. Тада су из Атине телефонирали родитељи једног од пилота. Код телефона је била и госпођа А. Она ми је с болом испричала шта се догодило с авионом и затражила да одем код Старца, да га замолим да им помогне. Рекла ми је да су неки познаници наговарали родитеље да "покуцају на врата" разних чаробњака и медијума, али да они нису желели да се уплићу у такве ситуације.

Сишао сам код Старца и пренео му све што ми је госпођа А. саопштила. Он ми је наложио да је известим о следећем:

"Кажи јој да има поверења у Бога, да се моли и да се не брине!"

Ја сам, са своје стране, пренео његове савете госпођи А., која је одмах почела да дејствује. У кућу је чак донела једну икону из цркве и окупила родитеље пилота и пријатеље да би се молили на бдењу.

Након што су прошла два месеца, односно у марту 1987, госпођа А. се поново јавила и упитала да ли има неких новости од Старца. Ми смо јој одрично одговорили, а она је замолила да опет одемо код њега и да га подсетимо.

Отишао сам код Старца, и он ми је опет рекао исто што и раније: "Кажи јој да имају поверења у Бога, да се моле и да се не брину!"

Госпођа А. је телефонирала и након два месеца, и опет питала има ли каквих новости од Старца. Од њега је, међутим, увек добијала један исти одговор: да имају поверења у Бога, да се моле и да се не брину.

Био је 21. октобар 1987, дан кад се слави помен светог Христодула, чији је имењак најпoboжнији старац и настојатељ светог манастира Кутлумуша, архимандрит Христодул. Обичај је да на тај дан у обитељ дођу сви они оци који зависе од овог манастира и да се ту заједно помолу за настојатеља. Тако је и старац Пајсије сваке године на овај дан долазио у обитељ.

Дошао је и тога пута, на дан 21. октобра 1987. године. Након што је одслужена божанствена Литургија, сви су се окупили у гостопримници. Док смо добијали послужење, зазвонио је телефон у канцеларији. Поново је телефонирала госпођа А. Ми смо јој рекли да је Старац због празника дошао овамо и да ћемо га упитати чим се укаже повољан тренутак. Замолили смо је да се касније опет јави, како бисмо јој пренели његов одговор.

Кад се завршило послужење, пришао сам Старцу и упитао га:

"Старче, шта ће бити с госпођом А. и с оним пилотима? Она стално зове и распитује се. Ево, малопре је телефонирала и зваће нас током читавог дана. Шта да јој кажем? Она преклиње за Вашу помоћ, јер су родитељи пилота сву своју наду положили на Бога и на Вас."

Старац је тада с осмехом одговорио:

"Реци госпођи А. да имам добре новости: деца су здрава (Старца је о томе обавестио Сам Бог). Нека се и даље моле да би им Бог помогао!"

То нам је рекао Старац, и то смо касније пренели госпођи А., која се много обрадовала и наставила да се моли, окриливши се надом.

Од тога дана, прошла је читава година без икаквих вести. Старац их је стално саветовао да се моле. У септембру 1988. стигле су прве вести: обојица пилота били су живи и здрави, а један од њих је чак послао и писмо, обавештавајући шта се догодило и где се налазе.

Будући да је тема веома деликатна, нећу се заустављати на појединостима, како не бих изазвао озбиљне последице за положај двојице пилота. Могу да кажем само то, да знамо шта се догодило и како се срушио авион, где је и у коју суседну земљу слетео, у каквим су војним затворима заточена двојица наших пилота и да влада или војска могу да ступе у везу с њима. Родитељи пилота су, са своје стране, учинили све што је било у њиховој моћи. Сада је време да влада и

одговорна лица у министарству одбране и иностраних послова покажу своју довитљивост.

Све ће добро проћи!

Био је 29. 8. 1993, 11 часова и 30 минута. Е. се са групом својих пријатеља налазио код капије, очекујући да им Старац отвори. Након двадесет минута Старац је изашао и отворио врата, радосно поздрављајући свакога од њих. У групи се налазио и десетогодишњи дечак. Старац га је упитао:

"Како се зовеш?"

"Коста."

"Дођи, Коста, којег празнују на дан светог Георгија!"

Кад су сви сели, почела је "процедура послуживања". Старац их је послужио ратлуком и донео чаше, пуне свеже воде. Затим је једног по једног одводио у страну, саслушао њихове невоље и давао своје смирене и очинске савете.

Позвао је и Е. и упитао га какав је циљ његове посете. Он му је рекао да има веома озбиљан здравствени проблем и да су лекари закључили следеће: неопходно је да што пре оде на болничко лечење и да оперише плућно крило. Сада је тражио Старчево мишљење: да ли да се оперише или не?

За све време, док је Е. излагао свој проблем, Старац је био погружен у нешто друго и могло се учинити да разговара са неким другим а не са Е. У једном тренутку, он се окренуо и рекао:

"Твоја стара болест нема никакве везе с тим, што те сада мучи. Моли се и учини онако, како ти кажу лекари. Ако они сматрају да је потребна операција на плућном крилу, поуздај се у њих и не плаши се!"

Након што га је три пута очински потапшао по леђима, као што је и обично чинио, Старац му је, гласом који је показивао дубоку увереност, рекао следеће:

"Све ће добро проћи! Све ће добро проћи! Тумор који имаш у плућима изазван је бригада и немиром. Ја имам шездесет девет година а већ шеснаест година живим с половином плућног крила! Не брини, ја ћу се помолити за тебе и све ће бити добро! Моли се и ти за себе!"

Читаво друштво је уморно и припремало се да крене. Опростили су се са Старцем и отишли.

Е. се након три дана вратио кући. Његово здравствено стање се из дана у дан погоршавало. Обавестио је лекара и родитеље да му је веома лоше. Спавао је на столицу јер због гушења, изазваног великим отецима, није могао да лежи на кревету.

На дан 21. 10. 1993. био је хитно смештен на пулмолошку клинику Универзитета. Због озбиљности случаја, сви лекари су се окупили око њега и покушавали да му укажу неопходну помоћ. Међутим, нико ништа није могао да учини, јер је већ читаво тело било отечено. Имао је изузетно висок притисак, 260/150. Ма колико да су се трудиле, медицинске сестре због отечености нису могле да пронађу вену. Сваки минут је био право мучење за Е., и он је дисао с великим напором. Е. је у очајању приметио да се из минута и минут дешава нешто страшно и повикао: "Помозите ми! Не могу више! Помозите ми!"

Професор, господин К., покушао је да га умири. У том драматичном тренутку Е. је био у очигледној опасности. Потпуно је заборавио да му је неко обећао да ће се молити за њега и да ће све добро проћи. Требало је, међутим, да се догоди нешто што читавог живота неће моћи да заборави.

У време кад је био окружен лекарима и сестрама, одевеним у бело, у подножју свог кревета спазио је и старца Пајсија, чији је лик био испуњен надземаљским спокојством и благошћу. Медицинска сестра, која је стајала поред Старца, радосно је узвикнула:

"Пронашла сам вену! Пронашла сам вену!"

Појаву Старца и његово ишчезнуће нико није приметио осим самог Е.

Једно за другим, започели су лечење и испитивања.

На дан 22, 23. и 24. 10. 1993. Е. стање је и даље било критично: није се побољшало, али се није ни погоршавало. У понедељак, 25. октобра, уочи дана помена св. Димитрија Солунског, лекари су дошли да га прегледају. У међувремену су стигли резултати анализа и они су га упитали како се осећа.

"Мислим да ће ми сутра бити мало боље", одговорио је Е.

Један од лекара је тужно климнуо главом и упитао га да ли овде има некога од родбине. Он је одговорио да је ту његов брат Г. Лекари су затражили да брат дође у њихов кабинет,

Дошао је господин Г. и лекари су му саопштили следеће:

"Анализе су показале оно чега смо се плашили. Ваш брат има један облик рака који се веома брзо развија. Знајте да ће током ове ноћи наступити криза."

Око 16 часова су сви његови рођаци отишли из болнице. Остао је само брат, Г., да би га укрепио у тим тешким часовима. Е. је примио серуме и имао апарат с кисеоником, тако да је било неопходно да неко остане у соби. Догодило се да је око поноћи уморни Г. заспао. Његов брат је преживљавао ужасне и мучне тренутке. Тешко да би се

уопште могла описати та драматична ноћ коју је Е. преживео. И он сам је након тога говорио да је то за њега била "Вартоломејска ноћ". У тако безнадежном стању, уздао се само у Бога, због молитава старца Пајсија.

У 2 часа и 20 минута после поноћи, у болничкој соби се појавио Старац и својим слатким, тихим гласом поновио:

"Све ће добро проћи!"

У 2.40. мин Е. више није издржао и пробудио је брата, који је чврсто спавао. Испричао му је о чудесној посети и о обећању да ће све бити добро, које је добио од изабраног сасуда Божијег.

Данас, док пишем ову књигу, Е. је сасвим здрав. Лекари не могу нити да поверују својим очима нити да објасне како је он остао жив и да је, што је најважније, "све добро прошло!"

Сачувај нас, Боже, од градских звери!

Господин Х. је на Свету Гору допутовао из далеке Канаде и посетио је Старца у његовој келији "Панагуда". Том приликом је први пут видео Старца. Поклонио му се ради благослова. Он га је пажљиво погледао и прве речи, које је изговорио, биле су за Х. веома тајанствене:

"Чедо моје Х., нека нас Бог сачува од градских звери!"

Старчеве речи је разумео касније, кад се вратио у Канаду. Након извесног времена, један Јеврејин је неописиво почео да отежава његов живот. Он је уистину био љута градска звер, која све до данас мучи и њега и читаву његову породицу. Ма какве мере да предузму, не могу да га се ослободе. Помолимо се и ми, сви заједно, да Бог молитвама старца Пајсија избави нашег доброг брата Х. од искушења ове градске звери.

Ако "не буде имала живот", имаће Спаситеља

Код Старца је дошао један забринути поклоник. Његова рођака је боловала од једног облика рака који се брзо развијао, и лекари су изјавили да неће још дуго живети.

Брат је испричао Старцу о ономе што се догодило и запитао:

"Шта Ви мислите, Старче, хоће ли она преживети?"

Старац је одговорио:

"Ми смо дужни да се с вером молимо и да тражимо оно, што хоће добри Бог."

Међутим, брат му се након извесног времена обратио с истим питањем, желећи да се обавести о тој конкретној особи.

Старац му је поновио да тим питањима треба приступати искључиво с молитвом и с вером у Христа. Човек је, међутим, и даље био упоран, па је и трећи пут упитао:

"Старче, реците ми хоће ли она живети [досл. хоће ли она имати живот; прим. прев.]?"

Старац му је тад одговорио:

"Ех, благословени, ако не буде имала живот, имаће Спаситеља!"

Не брини се, чедо моје!

Заједно са још двојицом сабраће, господин К. Т. се ујутро 23. октобра 1993. из Атине запутио на тродневно поклоњење на Свету Гору, у Градину Пресвете Богородице.

Пролазећи кроз Солун, у болници Теагенио посетио је своју сестру, П. П. Она се тамо опорављала након низа тешких операција, последица меланома петог степена, који је имала на нози.

К. је ушао у болничку собу и затекао своју сестру у веома лошем стању, будући да је била изложена хемотерапији коју је тешко подносила. У соби је било још десет кревета на којима су лежали тешки болесници, због чега се много узнемирио. С великим напором објаснио је сестри да путују на Свету Гору, и она је затражила да се тамо, у Градини Пресвете Богородице, помоли за њу.

У Уранополис су стигли после подне. На њихову срећу, тамо су срели путника који је дошао из Оропоса Атичког, имајући исти циљ – да посети старца Пајсија. Рекли су му да први пут путују на Свету Гору, а он их је посаветовао да у сваком случају посете старца Пајсија и да узму његов благослов.

Сутрадан су допутовали на Свету Гору. Прву ноћ су провели у манастиру Светог Павла, да би следећег дана отишли у манастир Кутлумуш. Тога дана, након обеда, спустили су се низ стазицу која води до Старчеве келије. На путу су срели неке поклонике који су се из Старчеве келије враћали разочарани, будући да нису успели да га виде. Убеђивали су их да узалудно силазе низ стазу. К. је, међутим, захтевао да наставе истим путем. Кад су најзад стигли и позвонили на капији, трпељиво су и с молитвом чекали пола сата. Врата су се одједном отворила и појавио се старац Пајсије. Био је болестан, тако да је корачао веома споро. Дошао је до капије, рукама дотакао ограду и, бацивши проницљив поглед на свакога од њих, с осмехом упитао:

"Шта хоћете, децо? Видим да сте сви здрави!"

Један од њих је рекао:

"Како то мислите да смо здрави? Ја узимам петнаест лекова и дошао сам овамо да Вас питам да ли да ту дозу умањим за половину!"

"Послушај ме, чедо моје. Као прво, слушај лекара и свог духовника, а ја ћу се са своје стране молити да сви будете здрави!"

Затим се огласио и К.:

"Старче, дошао сам да узем Ваш благослов и да поразговарам о својим проблемима!"

Старац је отворио капију и сви су ушли у двориште. Међутим, због болести их је замолио да буду кратки. Из целе групе издвојио је једино К. Он му се поверио и испричао о својој тешко болесној сестри. Узнемиравши се и видевши Старчево сажаљење, почео је наглас да јеца.

Старац га је потапшао по рамену и гласом, који је био препун благиности, рекао:

"Не брине! Реци сестри да слуша савете лекара, а ми ћемо се помолити за њу!"

Упитао га је за сестрино име али К., због узбуђења, није могао ни да проговори.

"Не брине, чедо моје, ја ћу се помолити за њу!"

Добивши обећање од Старца и слушајући убедљиви тон његовог гласа, К. му је целивао руку и лагано се удаљио, осећајући чудесно страхопоштовање. Његово срце је сад осећало спокојство, поверење и сигурност, јер му је Бог допустио да проблем, који га је мучио, повери у сигурне руке.

Од тог сусрета је прошло неколико година, и његова сестра је данас здрава. Обоје осећају да их је наткрилила Старчева љубав и да се све завршило на најбољи начин. Они верују да се и данас све добро одвија захваљујући молитви Старца, која штити и помаже свакога ко му с вером притекне.

Да будете без језика!

Једном приликом је код Старца сишло неколико ученика Атонијаде (светогорске духовне школе). Они су много волели Старца и често су се с њим саветовали. Старац их је послужио оним што је добио од поклоника, а онда сео поред њих. Ученици су, са своје стране, изражавали љубав према монаштву, говорећи да би желели да крену тим путем. Видевши искрену ревност тих чистих душа али истовремено желећи да их сачува од преурањених одлука, Старац им је благонаклоно рекао:

"Да бих вас узео за послушнике, морате најпре да завршите школу! Затим ћете поћи на Универзитет и научити два – три страна језика, али... да будете без језика!" (Старац је под тим подразумевао да међу

ученицима, који ће научити језике, не би требало да буде оних који ће празнословити.)

* * *

Ученици првог разреда Атонијаде одлучили су да, заједно са својим предавачем, посете старца Пајсија. Заједно су сишли до његове келије, и он их је примио благонаклоно и с љубављу. Послужио их је ратлуком и водом, а затим сео поред њих и говорио им о много чему, што је било душекорисно за њихов узраст. Кад су деца почела одушевљено да говоре о монаштву, Старац им је рекао:

"Овде, у овој келији, не могу да вас задржим као послушнике, јер вас је много. Међутим, ипак ћу нешто учинити за вас: претпоставимо да бисмо тројицу од вас могли да пошаљемо као мисионаре!"

Погледавши све њих, указао је на тројицу, пошто су ти дечасти стално "држали проповеди" осталима у овој школи.

Духовна беседа са Старцем се наставила и он је допустио да благодат, која је живела у њему, дејствује на такав начин да омогући да његови млади посетиоци, видевши својим очима и слушајући својим ушима, поставе чврсте темеље својој вери. Обративши се двојици деака, који су били браћа по телу, Старац им је рекао:

"Из ког малоазијског места потиче ваш отац?"

Они су му запрепашћено одговорили:

"Из Никомедије."

Ученици су устали и, узевши благослов, отишли од Старца.

Он их је испратио речима:

"Сад кад смо се упознали и постали пријатељи, морате пазити да останемо у љубави! Чувајте се, јер ако дознам да се рђаво понашате у школи, одавде ћу вас гађати камењем!"

Ученици су пошли повратним путем. Стазица је одјекивала од њиховог живог разговора о тако многим и важним духовним опитима, које су за тако кратко време доживели поред великог Старца.

Духовна племенитост је сасвим ишчезла

"Много жалим што већини наших младих људи недостаје духовна племенитост. Карактеристична црта духовне племенитости је да све чини искључиво и једино због благочешћа, ради љубави Божије а не ради егоизма, односно, имајући за циљ сопствену корист. Данас свако може да се увери да чак и духовни људи користе своје пријатеље искључиво и једино због сопствене користи. Кад постоји самољубље, онда ниједан напор не доноси добро. Тиме се све квари, као што се поквари и омлет када у њега падне птичја нечистота."

Хоће ли ти бити довољно?

Био је 21. октобар, дан помена светог Христовула. У манастиру Кутлумуш, свој имендан славио је настојатељ ове обитељи, а како и ја носим име овог светитеља, празновао сам и ја. Сва браћа су се налазила у гостинској соби, где смо се молили за игумана обитељи. Ја сам са једним братом био у кухињи, где смо припремали послужење.

У то време осећао сам велики егоизам. Био сам почетник у монашком животу и имао сам помисао да постанем бољи и богатији врлинама него мој старац. Ја, наравно, нисам разумевао своје помисли. Како никоме о њима нисам говорио, нико није ни могао да ми помогне. Међутим, о тим помислима је био "обавештен" старац Пајсије, у којем је увек дејствовала благодат Светога Духа. Он ми је на благ и добар начин омогућио да осетим свој велики пад.

Дакле, док смо припремали послужење, са пута се зачуо неки шум: неколицина браће је журила да нас обавести да долази старац Пајсије. Прекинуо сам с припремом послужења и изашао кроз кухињска врата, која су водила непосредно на пут. Кад је стигао Старац, поклонио сам се са жељом да му целивам руку. Тада је један од отаца, који су ишли за њим, рекао:

"Данас празнује и отац Христовул!"

Старац ме упитао:

"И ти, дакле, данас празнујеш? Шта да ти пожелим? Молим се да игуман обитељи постане као преподобни Христовул на Патмосу, а да ти постанеш као игуман!"

Насмешио се и одмакао два – три корака, а затим се зауставио. Поново се окренуо према мени и рекао:

"Зар ти то није довољно?"

Након тога је отишао у гостинску одају.

Од тог тренутка испољио се мој егоизам! Почеле су да ме муче унутрашње помисли и био сам узнемирен због тога што је Старац игуману пожелео да буде као преподобни Христовул, а мени само (!) да будем као игуман. Међутим, Старац ми је на прекрасан начин омогућио да осетим да ме мучи егоизам а да ја тога нисам свестан. У извесном тренутку сам схватио да је Старац и мени и игуману пожелео једно исто! На тај начин ми је својим расуђивањем и љубављу омогућио да познам свој егоизам, да се смирујем и подвизавам сразмерно својим снагама и да га (егоизам) самим тим истерам.

Молитвени покров

У једној од грчких области живео је неки предузимач, који је имао фабрику. Он је био Старчев познаник. Био је побожан, милосрдан и добар, због чега га је Старац и волео. Придржавао се закона и редовно плаћао све порезе.

Једном приликом је поручио да му доведу материјал за производњу. Стигао је камион и истоварио робу. Међутим, побожном предузимачу су рекли да је та роба илегално ушла у Грчку. Због тога му нису поднели ценовник, рачунајући на велику материјалну корист. Предузимач се нашао у тешком положају. Како није желео да увреди оне који су му довели товар, преузео је робу али је помислио да ће добит, коју оствари на тој неопорезованој роби, дати као милостињу. Он је то истину и учинио.

Будући да је био побожан и милосрдан, Бог је, према дејствовању Свог промисла, устројио да се он благовремено обавести да је компанија, која га је снабдела кријумчареном робом, снабдевала робом и друга грчка предузећа. За њих је дознала и служба за прогон кријумчара. Кад је похапсила вође кријумчара, ова служба је почела да истражује и коме је била продата ова роба. Један од кријумчара је исцрпно испричао куда је и код кога путовао. Том приликом је поменуо и оног побожног предузимача.

Задржавши сведока, служба за прогон кријумчара је наредила да се спроведе ненајављена контрола свих предузећа, која су се снабдевала кријумчареном робом.

Било је дванаест часова ноћу, кад је зазвонио телефон доброг предузимача. Према промислу Божијем, обавестили су га о оном што се догодило и да ће у зору доћи служба за прогон кријумчара, која ће извршити претрес у његовом предузећу.

Након овог телефонског разговора, предузетник је одмах кренуо. Заједно са својим познаницима, утоварио је сву робу у један камион који је одвезао у туђе складиште, километрима далеко од свог предузећа.

Служба за прогон кријумчара дошла је рано ујутро у предузеће и претресла сваки његов угао. Како ништа нису нашли, хтели су да виде предузимача. Он је, међутим, био одсутан. Затражили су од секретара да се одмах по повратку јави у њихову канцеларију.

Добри предузимач је одмах од нас затражио да обавестимо старца Пајсија о свему што се догодило. Затражио је његов савет о томе шта да учини и шта да каже тамо где су га позвали.

Отишли смо код Старца и пренели му све што нам је рекао предузимач. Он је рекао да би кријумчарену робу одмах требало пребацити из складишта у којем се налазила и склонити је на неко удаљеније место, где неће постојати опасност да јој се уђе у траг. Старац је затим додао:

"Ја ћу се помолити да се тај неспоразум добро заврши. Реците му да пази, како не би и други пут узео незаконите ствари."

Обавестили смо доброг предузимача о свему што је рекао Старац. Он је одлучио да дословно изврши све, што му је Старац саветовао. У време кад је све било против њега и кад су постојале отежавајуће околности, Старчевим молитвама десила су се два чуда, тако да предузимач није претрпео никакву штету. О једном од тих чуда нећемо вам ништа рећи, јер би то казивање некога могло да доведе у опасност. Наиме, то чудо се догодило пре свега неколико година и пред људима који су још увек живи. Говорићемо вам само о оном другом.

Након што је служба за прогон кријумчара престала да сумња у овог предузимача, било је неопходно да, следећи Старчев савет, одбаци незаконити товар. Постојао је још један проблем: требало је проћи кроз село, али како је на камиону био знак његовог предузећа, постојала је опасност да ће га зауставити по налогу службе за прогон кријумчара. Добри предузимач се уздао у Старчеве молитве и веровао да ће му он помагати и даље, као што га је спасавао и до тог тренутка.

Једне ноћи је кренуо са сарадницима, прошао кроз село и дошао до складишта. Тамо су читаве ноћи утоваривали робу, али нису успели да је утоваре пре свитања. Сада је проблем био много већи. Како да кроз село провезу камион натоварен кријумчареном робом који, при том, носи знак његовог предузећа? Сви су се уздали у Старчеве молитве, и одлучили су да крену. Тада се догодило нешто сасвим неочекивано: иако је време било веома лепо кад су долазили у село, одједном се подигла страшна олуја. Почео је да дува јак ветар, тако да је било немогуће да се изађе на улицу. Сви житељи су се сакрили у своје домове. Захваљујући тој олуји, која се сасвим неочекивано разбеснела, камион је несметано прошао кроз село и нико га није приметио. Тако се догодило да се Старчевим молитвама добри предузетник спасао од сигурне пропасти. Од тог доба, никада више није заборавио покров који су му сатвориле Старчеве молитве, штитећи га од велике несреће.

Пре свега – Бог

Постоји много случајева да супружници нису имали децу, да је наука "дигла руке" од њих и да су се они, дубоко несрећни, опомињали Старца. Овде ћемо навести један такав случај.

Госпођа К. је имала један проблем: прошло је већ много година од њеног венчања, а она још није имала дете. Како су године пролазиле, тај проблем је постајао све већи. У њеном срцу почела су да се појављују узнемирујућа и болна питања: "Шта ће рећи људи? Кога ћу оставити иза себе? Можда би требало да усвојимо неко дете?" Супружницима се од тих тешких мисли вртело у глави. Ниодале нису назирали светлост. Лекари и наука су признавали да им не могу помоћи. Одлучили су да се сретну са Старцем и да му открију свој бол.

Старац ју је утешио:

"Не брини! Иди да се исповедиш (она већ годинама није била на исповести), причести се кад ти каже духовник и Бог ће ти подарити децу. Молите се вас двоје, а и ја ћу се помолити за вас!"

Добри супружници су учинили све што им је Старац рекао. Сагласно Старчевом обећању, Бог им је ускоро подарио децу. Данас је то веома добра породица, радосна и срећна. Старцу су захвални због две ствари: као прво, зато што им је помогао да кроз Св. Тајне Цркве приђу Христу, а као друго, што је сасвим природно, зато што су удостојени да окусе Његове изобилне дарове.

Будући да смо много година провели код Старца, видели смо безброј сличних случајева. Запазили смо да је у свим ситуацијама поступао на исти начин: трудио се да људи схвате да је превасходно потребно да се посредством Цркве и Св. Тајни Исповести и Причешћа приближе нашем небеском Оцу. Тада ће им Он, чак и ако они то не траже, дати дар какав желе.

До одсуства дарова, наглашавао је Старац, не долази због тога што тако хоће Бог, него зато што су се људи удаљили од извора својих дарова, тј. од Бога, и што се својом сопственом кривицом лишавају дејствовања благодати.

Постављање дијагнозе пре проналаска осовинске томографије

Господина П. је већ одавно мучио бол који је осећао у телу. Лекари нису могли да поставе тачну дијагнозу. Мучиле су га разне мисли. Како није могао да нађе решење за свој проблем, одлучио је да оде на Свету Гору и да Старцу отвори своје срце. Кад је дошао, изложио му је свој проблем. Старац га је пажљиво саслушао и рекао да његов здравствени проблем потиче од главе. Старац му је објаснио да не би

требало да брине јер ће "после микрохируршког захвата, који ћеш имати, све поћи на добро".

Господин П. се вратио кући. Међутим, како лекари нису могли да поставе дијагнозу болести, нису показивали никакву иницијативу.

Након неколико година, кад је пронађен осовински томограф и кад су га довели у Грчку, господин П. је био подвргнут осовинској томографији. Тада су се и лекари и болесник запрепастили, јер су се уверили да је Старац и без осовинске томографије поставио тачну дијагнозу.

Уз помоћ благодати Божије, Старчева љубав је могла да открије и најдубље симптоме и узроке, да суштински садејствује у устројавању свих духовних питања и осталих проблема, који се тичу човека.

Помогао је у целокупном издању

Након Старчевог упокојења и неких догађаја који су се односили на његово упокојење, одлучио сам да напишем прву књигу под називом "Старац Пајсије". Стекавши добар светогорски обичај да најпре гледам на оно што је Богу угодно, учинио сам све што је било потребно за издавање те књиге.

Не кријем да сам донекле стрепоо да ли о Старцу пишу и други, који га нису познавали. Они су могли дати погрешну представу о њему, тако да би, уместо да помогне свету, таква књига могла да нанесе штету. Наиме, они би писали полазећи само од онога што су чули од других и то само уколико би им они све тачно пренели.

Не видевши својим очима, не слушајући својим ушима и не доживевши лично духовне опите, они нису били у стању да "виде" Старчев прави "лик". То, што ја говорим не значи, наравно, да сам ја свету правилно представио Старца. Надао сам се да ћу, уколико одбацам све лично, постићи оно што желим. Нека браћа су сумњала у то, говорећи да би књигу требало објавити касније. Међутим, и те сумње су се развејале кад се у штампарији догодио следећи случај који је показао да је Старац помогао издавање ове књиге. Осим тога, једино се Старчевом садејству може приписати огроман издавачки успех те књиге.

Књига је била у штампарији и већ је започето с њеним штампањем. Све је већ било одштампано и преостало је још само да се одштампају корице. (Књига је одштампана у једној познатој штампарији, чији су власници Павле Јанулис и Коста Цолеридис). У понедељак, 24. октобра 1994, сви радници у штампарији су грозничаво радили. Тога јутра су начинили неколико пробних узорака за корице, како би подесили црнило и све што је потребно за четворобојну штампу. Машине су

правилно радиле, и избациле су неколико отисака. Тада су сав папир положили у машину, и све је било спремно за почетак штампања. Међутим, запослени су се изненада нашли у великој недоумици: само неколико минута пре тога машине су радиле сасвим правилно, док сада уопште нису радиле. Ма шта да су учинили надзорници и радници у штампарији, машина никако није штампала. Она је покретала папир, али га није преносила до отиска. Тада су телефонирали главном инжењеру. Расклопили су машину и заменили неке лежајеве, како би уклонили сваку сумњу да машина не ради због тога. Међутим, чим су ставили папир у машину, поновило се то исто: машина је једноставно "одбијала" да штампа!

Разочарани г. Јанулис је седео у својој канцеларији, имајући пред собом пробне примерке, који су добијени на почетку. Док је у рукама држао један примерак, поглед му се зауставио на називу књиге. Зачуђено је приметио да је на насловној страни неправилно написано Старчево име (уместо "Ο Γέρων Παΐσιος" тамо је писало "Ο Γέρων Παισιος", без знака дијерезе на првом слову "ι"). Његова душа испунила се разним осећањима. Међутим, превасходно је заблагодарио Богу што машина није радила, јер би десет хиљада корица имало неправилан наслов. Због тога би издавање књиге закаснило најмање двадесет дана. Постојала је, међутим, сумња у претпоставку да је Старац уистину "положио" своју руку. Он је тада наложио да запослени изваде из машине папир за ту конкретну књигу, да ставе други папир и да припреме штампање било које друге књиге. Радници су тако и учинили. На њихово запрепашћење, машина је почела да ради и сасвим је добро штампала!

Касније смо филм за корице послали у студио, да би исправили грешку. Чим је грешка исправљена, машине више нису имале никаквих проблема!

Имате ли духовни корен?

Старца су једном приликом посетили ученици из школе "Ризарио" (именица "ρίζα" на грчком означава корен). Кад су дошли до ограде, упитао их је одакле су.

"Ми смо из школе *Ризарио*, Старче", одговорили су ученици.

Старац је на то упитао:

"А имате ли духовни корен?"

Увео их је у двориште и послужио убичајеним светогорским посужењем – ратлуком и водом. Седео је поред њих и преплитао бројанице.

Двојица младих студената су из својих џепова изнели магнетофоне да би снимили Старчеве речи. Чим је то видео, Старац је узео магнетофоне, ставио их поред себе и смешећи се рекао:

"Нека они овде спавају!"

"Старче, колико већ година живите сами?"

"Како мислиш 'сам', чедо моје?"

Старац се смејао и допустио им да се досете да му народ не оставља ниједан тренутак спокојства [досл. безмолвија, тиховања].

Ученици, кандидати и клирици, обратили су се Старцу с питањем чега би требало да се чувају.

"Избегавајте поводе!"

"Шта под тим подразумевате, Старче?"

"Ево шта, чедо. Кад неко има шећерну болест и не сме да једе слаткише, мора да престане да залази у посластичарнице! Пратите своје помисли, јер све исходи од помисли које негујемо.

Уколико је човек продуховљенији, утолико мање има права у овом животу. Највећа радост је да помажемо браћи и да другима опраштамо грешке. Онај који прихвата добротворство осећа људску радост; међутим, онај који пружа добротворство осећа божанствену радост.

Обратите пажњу на следеће: ако постанете свештеници, потрудите се да служите у малим црквама. Данас, на жалост, док су мале цркве празне, неки траже да служе у оним великим, само зато да би показали да и они раде нешто важно.

Некада су људи калемили воће на дивља стабла поред пута, како би будућа поколења јела плодове и помињала усопше. Данас се, међутим, сви труде да осигурају саме себе и на крају више нико није сигуран.

Тек када одсечемо своје сопствене страсти можемо и другима помоћи да их одсеку.

Потрудите се да сада, док сте млади, испуните 'касету' свога срца. Када остарите, заједно са византијском музиком чуће се и бузуки!"

"Старче, реците нам нешто о себи!"

"Зар да вам нешто кажем о духовној туристичкој атракцији", упитао је он са осмехом.

Напослетку су сви ученици устали, опростили се и кренули. Старац их је испратио до ограде и вратио се другом брату – поклоннику, који је већ заузео место у његовој гостопримници под ведрим небом!

Неопходно је да будемо скромни

У последње време долазило је много узнемирене браће. Већина њих се жалила Старцу да им приходи нису довољни за живот. Због тога су принуђени да раде два или три посла, тако да их укућани уопште не виђају, док су они сами веома напети. Старац је свима њима говорио оно исто, што је једног поподнева рекао некој другој браћи, која су се такође жалила да не зарађују довољно за живот. Дакле, Старац је рекао следеће:

"Видите, децо, ја сам приметио да сами људи својом неразумном трком за стицањем добара чине овај прекрасни живот неподношљивим. Трбало би једном да схвате да човек постаје срећан онда, кад постане скроман. Шта људи данас раде? Купују... купују... купују ствари, аутомобиле, електронске апарате и гомилу других предмета. Зато је сасвим разумљиво што немају довољно новца и што су стално забринути. Трбало би да будемо скромни и да не тражимо много јер, ако имамо само оно што нам је потребно и само оно што нам је неопходно, онда нема потребе да много радимо. Тада ће људи имати више времена да седе код куће, заједно са својом дечицом и породицом, да се баве нечим другим, да се моле и, уопште, да бораве у породичној топлини и угодности, уместо да, будући стално напети, време проводе на путу. Сматрам да решење није у томе да зарадимо што више новца, него да свој живот уредимо на хришћански начин, да би нам што мање било потребно и да бисмо се задовољавали оним што нам је уистину потребно (*не сћарајте се о мнојоме, јер вам је само једно пошребно*)."

* * *

У време кад је Старац боравио у испосници Светог Јована Богослова, посетиле су га неке студенткиње. Оне су, између осталог, затражиле да се помоли за њих да положи испите, а он им је рекао:

"За вас је веома важно да положите испит непорочности, јер ћете тада узнатредовати. То ће за вас представљати успех!"

Ти си и добар појац!

Господин А. је одлучио да посети Свету Гору. Док је боравио у Кареји, сусрео је неког поклоника из Атине и разговарао с њим. Овај му је открио да има озбиљан здравствени проблем. Због тога је патио и страдао, па је одлучио да разговара са Старцем.

Кад су дошли до капије, господин из Атине је позвонио да би им Старац отворио, а он им је преко жице послао кључеве. Ушли су и сели у Старчеву "гостопримницу". Старац је пришао болесном госпо-

дину из Атине и повео га у цркву. Након извесног времена изашао је одатле и рекао А.:

"Види, овај човек има озбиљан здравствени проблем и сигурно је да ћу дуго разговарати с њим. Хоћеш ли да ми кажеш шта желиш, да не би чекао?"

"Ја хоћу само Ваш благослов", одговорио је А.

"Ко је твој духовник?"

"Отац П."

Старац је тада рекао:

"Имаш доброг духовника, а видим и да си добар појац, са прекрасним гласом!"

Док је то говорио, Старац је прстима дотакао његово грло.

А. је узео благослов и отишао, дивећи се томе што је Старац, иако га није познавао, рекао да је он добар појац!

* * *

Господин Т. М. из С. нам је веома живо казивао о ономе што му се догодило приликом сусрета са старцем Пајсијем. Он показује да је Старац желео да смирено приступимо Цркви.

"У подне 6. августа 1991. (24. јула по старом календару) посетио сам Старца заједно са двојицом своје сабраће. Један од њих био је машински а други електро-инжењер. У то време био сам под утицајем следећег:

(а) есхатолошких беседа и проблема у вези са новим легитимацијама (идентификационе картице, личне карте) из периода 1987–1989. године;

(б) извештаја о пасивности тадашњих старешина наше Цркве у односу на питање издавања нових легитимација;

(в) рушења и вандализма неких људи у Атини, изазваним пројекцијом филма *Последње искушење*;

(г) различитих погрешних гледишта:

– да смо ми, који смо више упућени од других људи, дужни да покажемо ревност, да бисмо спасли како нашу убогу, грешну браћу, тако и нашу Цркву;

– да ћемо дати одговор Богу уколико не будемо учествовали у божанственом делу тог унутрашњег мисионарства;

– да је неопходно да судбину Цркве узмемо у своје руке, јер су се њене старешине поделиле;

– да је Црква пасивна са циљем да свесно промени нашу веру (изнутра);

– да сам дужан да бичујем зло тамо где га видим, критикујући страсти других као што су пушење, пијанство, блуд, лоповлук и остало;

– да морам бити веома пажљив у односу на своју слику коју показујем споља, тј. да имам тзв. *добро сведочанство о спољашњем*, како нико у мени не би нашао неки недостатак и не би могао да ме критикује, јер би то аутоматски значило прелазак из мог места у Цркви, где се налазимо међу 'чистима и узвишенима', међу 'грешну браћу', са особинама које уз то следе.

Тако сам се ја, животиња, трудио да се као врлински покажем само пред људима, док сам пред Богом одисао злосмрадијем. Најсмешније од свега било је то, што је моја савест била сасвим слепа, што сам ја непоколебиво веровао да поступама сасвим исправно, ни најмање не сумњајући у било шта и оправдавајући себе и у делима и у мислима!

Међутим, чим сам започео да своја горенаведена гледишта излажем Старцу, он ме је без оклевања прекинуо, говорећи да је превасходно потребно да гледамо како да спасемо сопствену душу. Упорно ниподаштавајући његове речи, поново сам се вратио на исту тему и покушао да изложим своје ставове. Нисам успео ни да завршим, кад је Старац претећим и, истовремено, љубвеобилним гласом, рекао:

'Као грађевински инжењер, ти си видео пукотину на куполи цркве, на оном месту где је изображен Свдржитељ (Пантократор) и пожурио да поставиш подупирач Богу, како се не би срушио! Знај да си ти – ништа! Ти ни најмање не можеш да заштитиш нашу Цркву, јер си ти – нула!

Ако је Црква у опасности, буди сигуран да ће Сам Бог сићи да је спасе! Ниси ти потребан Цркви него је она потребна теби, да би спасао душу! Цркву нису градили људи, као да је она потребна Богу, него ју је градио Сам Бог, будући да је она потребна људима!

Ове Старчеве речи биле су истински благослов за моје смирење. Колико се само благиности крило у тим вештим подсмесима! Колико се ту крило чистог интересовања и љубави! Колико му је моја душа благодарна због тих 'хируршких захвата' његовог најчистијег језика!

Занимљиво ће бити да погледамо шта се дешавало у време док је блажени Старац изговарао ове речи. У тренутку кад је изговорио реченицу: 'Као грађевински инжењер...', оба моја пријатеља су узвикнула: 'Он је заиста грађевински инжењер!' Сви су били задивљени. И ја сам био у великој недоумици, јер сам тада први пут разговарао са Старцем.

Кад је Старац изговорио речи: "Ти си ништа, ти ни најмање не можеш да заштитиш нашу Цркву, јер си ти – нула", био сам обузет

гневом и јарошћу (као никада пре), и поцрвенео сам због Старчевих речи које је требало да ме подстакну на смирење.

Ја сам, међутим, у себи говорио:

"Ко је овај монах који се усуђује да тако говори са мном? Са мном, који сам завршио грађевински факултет, који сам у јулу 19.. г. заузео прво место у својој специјалности и друго место у општем списку свих специјалности? Мени, који пишем докторску дисертацију? Мени, који сам био ученик највећих рационалиста? Мени, који сам прочитао толико богословских књига? Мени, који се исповедам, причешћујем, идем у цркву сваке недеље, стојим тамо без роптања па чак и певам? Тако значи, ја сам – нула! Ја сам ништа?" Такве мисли сам тада имао ја, животиња!

Кад је Старац рекао: 'Ниси ти потребан Цркви него је она потребна теби да би спасао душу', постао сам свестан свог јадног положаја, будући да сам био славољубив, надмен и самопоуздан.

Одједном су ишчезли и гнев и јарост. Пао сам на колена и истог тренутка су ми пред свима присутнима потекле најтоплије, неупоредиве сузе покајања. Када сам затим уплаканих очију устао, погледао сам Старца и видео његов лик који ми је пружао утеху: помиловао ме по глави и дао благослов Христов. Отишао сам заједно са осталима.

Од тог доба, често сам посећивао Свету Гору и увек сам одлазио до Старчеве колибе. Био сам му веома благодаран, јер ми је омогућио да познам да учење и наука нису самима себи циљ (а што је – савремено идолопоклонство) него средство нашег преживљавања, како бисмо добили време потребно за покајање.

Старац ми је напоменуо да се наш Господ, у време кад су Га људи врећали, ударали и пљували, Он молио за њих и покривао их, говорећи: *Оче, ојросѝи им, јер не знају шѝа чине!* Тако сам и ја дужан да покривам страсти и сагрешења других. У томе је могло да ми помогне сећање на сопствене грехове, који нису туђи него управо моји. Моје молитве и псалмопојања које сам осећао као бесплодну дужност значе да сам углавном празнословнио или да сам, у најбољем случају, само споља проницао у молитвене речи. Међутим, то је било погрешно! Исповест, причешћивање пречистим Тајнама и пост у храни били су циљ сами себи. И то је, наравно, било погрешно!

Само себи циљ је – једино истицање божанствене благодати. Све остало су само средства, као што су средства и истинско (а не спољашње) смирење, самопрекоривање и бесконачна љубав према Богу и васцелој Његовој творевини. Љубав – не само према нашим пријатељима и непријатељима, него и љубав према васцелој бесловесној

творевини. Исправљање сломљеног дрвцета или цвета, прехранивање дивљих животиња и птица, чишћење врта и, уопште, једноставан избор и раздвајање добра и зла јесу знаци љубави и, превасходно, молитве упућене Богу.

Касније ми је омогућио да схватим да се истинска молитва твори једино онда, кад се ум и пажња сједине са срцем и кад из срца са болом излази молитва Богу."

Карактеристично је оно, што је Старац говорио:

"Само је срдачна молитва – истинска молитва, јер у себи садржи бол и доноси плодове. Једно 'Госпode, помилуј' изговорено са болом вреди више него хиљаду обичних 'Госпode, помилуј' (тј. изговорених без бола).

Не допустимо да било шта прекине или помути молитву срца упућену Богу. Било да говоримо, ходамо, да нас ожалосћују или оговарају – држимо увек ум у срцу.

Будимо увек сасвим сами у келији свога срца, чак и ако би се око нас налазило мноштво људи. Нека наша пажња буде недремани стражар, како не бисмо прихватили демонске помисли, које нису од Бога.

Човек то може да осети само кроз животни опит и никада не може да то позна гносеолошки (тј. научно, из књига), ма колико књига да прочита.

Нека нам као обрасци молитве послуже:

– слепи од рођења, који је, ма колико да су га ућуткивали, још снажније викао, тражећи од Господа да га помилује (отуда и присиљавање на молитву);

– Ханаанејка, која се силом ухватила за Господа, тражећи да је помилује (отуда и присиљавање на молитву);

– изрека Самог Господа: "Ма шта да у молитви затражите у Моје име, то ћу и учинити" (отуда и молитва: *Госпode Исусе Христѝе, ѝомилуј ме*).

– Сам Господ, када Му је током молитве на Маслиновој гори зној истицао као капи крви (отуда и напор приликом молитве).

Ако нам, кад научимо да се молимо, и приступи благодат Божија, с највећим смирењем приписаћемо је љубави Божијој и Његовом свеправедном промислу, а никако својим сопственим напорима, који као свој једини циљ имају да покажу човекову слободну вољу."

То је пут који ми је открио блажени старац Пајсије. Својом преизобилном љубављу он ме, уз садејство Божије, окренуо унутар мене самога, да бих могао да сагледам своју сопствену обнаженост, као и

своју скверну и злосмрадије, и то у време кад сам имао најлепше мишљење о самој себи.

Верујем, најзад, да је блажени Старац задобио одважност пред Богом и да не престаје да се моли за нас нашем Господу, Исусу Христу и Пресветој Богородици, Коју је толико љубио.

* * *

Често се догађа да нека браћа дејствују тако што у одређеним ситуацијама примењују снажна средства, долазећи у оштру супротност са другима. Старац им је увек саветовао следеће:

"Придржавам се мишљења да на хируршку операцију не би требало слати онога, који може да се излечи аспиринама. Операцију и захват скалпелом извршићемо тек онда, када више не делују уобичајени лекови."

* * *

"Требало би да знате да нас нико од других народа не воли као нацију. На нас сви нападају. Знајте да они, који говоре или хоће да покажу да нас воле, теже да нас помешају са блатом. Они пак, који нас не воле, хтели би да нас потпуно истребе као нацију."

* * *

"Маркс није веровао ни у материјализам ни у Бога. Због тога је његова теорија била сасвим неисправна, јер и материјални и духовни човек имају неки циљ. Један има за циљ да се обогати а други чини све што може да би се приближио Богу. Марксиста, међутим, нема ниједан други циљ осим да приграби нешто што није његово", рекао је Старац.

* * *

Један лекар је упитао Старца шта нас очекује у будућности.

"Будућност је, чедо моје, позната једино Богу."

"Старче, хоће ли бити великих ратова?"

"Шта ме то питаш, чедо? Не можеш ни да замислиш шта ће се догодити!"

Кад човек саосећа са болом свог брата, у великој мери се умањује његов сопствени бол

Старац је рекао:

"Свака болест, која дође на нас, има узрок у нашој неопрезности и непажњи. Добри Бог је користи за наше добро и налази у њој повод за наше спасење. Због тога је неопходно да болест подносимо с трпљењем и благодарeћи Богу. Ако тако учинимо, можемо да се спасемо! Међутим, да бисмо имали снаге да трпељиво подносимо болест, требало би

да свој ум од самих себе окренемо ка нашој браћи, која страдају далеко више од нас. Неки дођу овамо и жале се: 'Старче, ја има главобољу!' (Очигледно је, да их глава боли због прехладе.) Они и не примећују дечицу погођену парализом, која не могу ни да ходају. Кад човек саосећа са болом других, у великој мери се умањује његов сопствени бол."

Исповест је велика ствар!

"Кад се неко труди да буде уз Бога и да твори Његову вољу, онда је Бог обавезан да му помогне.

Не запостављајте свету тајну исповести! Исповест је велика ствар! Она у потпуности мења човека и одсеца власт демона над њим. У човеку се дешава тако велика промена, да некима кажем да се фотографишу пре исповести и након ње. Тада увиђају да је та разлика велика и да се јасно види. И док се уочи исповести на лицу види суровост, узнемиреност, забринутост, осећање кривице и сл, након исповести њихова лица одликују се тишином и спокојством.

Свет се налази на лађи, коју разбијају морски таласи. Они разумни осећају добру (позитивну) узнемиреност и из узбурканог мора хитају у луку која је Црква Христова, где се успокојавају."

"Старче", прекинуо га је у том тренутку неки од слушалаца, "ја бих желео да Вам се исповедим!"

"Уколико то заиста хоћеш", наставио је Старац, "сићи нешто ниже одавде, код духовника, и он ће те исповедити. Међутим, боље је да имаш духовника тамо где живиш, јер је духовник као лекар: он је дужан да у сваком тренутку зна какво је стање болесника, како би могао да му пружи одговарајуће лекове. Ја у овом тренутку могу да ти пружим лек. Међутим, уколико се за два – три дана твоје стање промени и ако ти се догоди нешто друго (духовне природе), тада ће ти претходни лек, који сам ти дао, бити бескористан. Једном ме због прехладе болела глава. Ставио сам завој и бол је прошао. Неко је то видео, па је и он ставио завој кад га је заболела глава. Међутим, његов бол се појачао, јер његова главобоља није потицала од прехладе него од повишене температуре. Да ли сада разумете да духовник мора да буде упознат с вашим стањем?"

Једном су овде дошли дечаки с пратиоцем. У то време су се у дворишту налазили и ученици Атонијаде. 'Ево', рекао је њихов пратилац обраћајући се својој деци, 'погледајте у очи један другоме и упоредите их с очима ученика из Атонијаде. Ваше очи су сличне очима угинулих риба, док су њихове очи бистре!'" Старац би се увек насмејао кад би казивао о овом случају, а затим би додао:

"То се догађало зато, што су се ученици Атонијаде исповедали и што су били чисти, док се ови други никада нису исповедали!"

Бог је слушао Старчеву смирену молитву

Много је наше браће који су, нашавши се у тешком положају, тражили од Старца да се за њих помоли Богу, како би им Бог помогао. И заиста, тако се и догађало! Старац је гледао на оно, што је Богу угодно, и трудио се да то и учини. Стога је и Бог слушао Старчеву смирену молитву. Наравно да би било веома заморно да описујемо све те слушајеве који показују да је Старац имао велику одважност пред Богом. Због тога ћемо овде говорити само о два таква случаја.

Господин К. је већ одавно живео у Немачкој. На жалост, једном приликом, док је био на послу, догодила се несрећа и он се нашао пред вратима смрти. Лекари су тврдили да неће још дуго живети. Једна побожна душа, која је познавала Старца, одлучила је да о томе обавести Старца на Светој Гори и да замоли за његову помоћ. Старац их је охрабрио и рекао да не брину, јер ће све добро проћи. Разуме се да је, сагласно његовим речима, све добро прошло, тако да је господин К. данас сасвим здрав. Не престаје да благодари Богу, Који га је ради Старчевих молитава избавио од сигурне смрти.

* * *

Супруг госпође С. патио је од веома озбиљне срчане болести. Његове артерије биле су 90% зачепљене. Лекари му нису давали ни најмању наду да ће преживети. Говорили су да би могла бити извршена операција, али без икаквих гаранција да он током ње неће умрети. Стање његове супруге било је очајно: она није знала шта да учини. Ако га не оперишу, то је значило да из дана у дан могу да очекују његову смрт. Ако би га пак оперисали, то је могло да буде кобно за болесника. Тада је један добри и побожни лекар, који је осећао страхопоштовање према Старцу, предложио госпођи С. да му се обрати и да затражи његову помоћ.

Госпођа С. је телефонирао. Плачним гласом и с великим болом говорила је о свом проблему. Замолила ме је да одем код Старца и да му, са своје стране, испричам о њеном тешком положају. Такође је рекла и да не заборавим да га питам, да ли би требало да њен супруг буде оперисан или не.

Пожурио сам у Старчеву келију и пренео му све што ми је рекла госпођа С.

Старац је тада рекао:

"Зашто мене уплићете? То је њихова лична ствар! Трбало би да виде, да ли верују у Христа. Кад је био међу људима, Христос је оне, који су Му прилазили и тражили помоћ, питао: *Верујеш ли да Ја моћу што да учиним?* Уколико би имали мало вере, Он би им рекао: *Велика је вера твоја, нека ти буде како хоћеш!* Реци то госпођи С. Реци јој и то да би, према мом мишљењу, требало да упита неког доброг лекара, шта би он одлучио у погледу операције. Нека и то учини, да је не би искушавала помисао да је она сама донела одлуку и презузела одговорност. Ја могу да учиним само једно: да се помолим за њега и да упалим кандило Пресветој Богородици, како би му Она помогла. Ти јој реци да ће највећу улогу одиграти вера, коју ће она показати!"

Тако је рекао Старац, и ја сам то пренео госпођи С., која ми је захвалила за посредовање. Тешко је описати њено духовно стање у том периоду. Будући да је била побожна и благодарна и да није имала поверења у сопствену веру, имала је поверења у Старца, који је обећао да ће се помолити и да ће упалити кандило. Она је веровала у његову одважност пред Богом, и њен супруг је данас здрав. И они сами приповедају о чуду које им се догодило ради молитава изабраног сасуда Божијег, старца Пајсија. Нису му благодарни само за телесно здравље него и зато што им је помогао да се духовно обнове и да укрепе веру Христову, али и да задобију лични опит познанства са Старцем и са благодаћу која је кроз њега дејствовала.

* * *

Једној групи поклоника, која га је посетила, Старац је рекао следеће:

"Иконе у својим кућама поставите на исток, а кандила немојте прати у судоперама у којима перете тањире, јер се та вода слива у нечисте јаме. Ту воду сипајте у саксије са цвећем. Исто тако, ни остатке од фитиља немојте бацати у смеће него их спалите а пепео од њих опет ставите у саксије са цвећем."

Један од поклоника упитао је Старца за крстове који се израђују на теписима и по којима често газимо. Старац му је одговорио:

"Знајте да тепихе и ћилимове који на себи имају изобраење крста израђују непријатељи наше Цркве. Они за свој циљ имају да хришћани ногама газе по часном крсту и да постепено слаби њихова побожност тако што ће говорити: 'Није то ништа!' Када купујете тепих, обратите пажњу да на њему не буде изобраењен крст! Речите и трговцима, због чега не купујете такав тепих, како ни они не би купили тепих на којем је изобраењен крст. Уколико и они буду опрезни и ако престану да

их купују, и израђивачи тепиха ће видети да се они не продају, па ће бити приморани да престану да израђују такве тепихе!"

Буди веома пажљив!

Кад се расправљало о теми електронске идентификације личности, господин Л. се нашао у великој тешкоћи у односу на то питање. Наиме, он је од различитих људи слушао разна мишљења и није могао да схвати где се крије истина. Одлучио је да посети Старца и да се распита о свему томе, као и о броју 666.

Старац је, између осталог, говорио и о томе:

"То је број антихриста и ми ни на који начин не би требало да се сагласимо да прихватимо ту електронску идентификацију личности. Не би требало да прихватимо ни кредитне картице, јер се и у магнетној траци, која се тамо налази, садржи код и систем црта са бројем 666. То, међутим, не може да се види голим оком: њих чита само компјутер. Ти буди веома пажљив и нека те не привуче то што каже овај или онај, тј. сваки је слободан да говори оно што хоће. Ми смо, међутим, дужни да се покоравимо вољи Божијој и ономе, што је Он рекао кроз Писма. Навешћу ти један пример, да би разумео колико је важно да будеш пажљив.

Кад дете постаје хришћанин, шта говори његов кум? 'Одричем се сатане!' Детенце не говори ни 'да' ни 'не', оно само плаче. Шта тада чини свештеник? Погружава га у воду и, приликом читања молитве, силази Свети Дух. Иако дете то не зна, у њему се настањује Дух Свети и оно постаје хришћанин, имајући свагда са собом благодат Божију. Сада, ако неко не покаже потребну опрезност и ако се, макар то било и у незнању, запечати (печатом антихриста), благодат Божија се удаљује од њега, а на њено место долази демонска енергија. За незнање, које је било узрок његовог прихватања овог печата, крив је он сам, јер се није потрудио да сазна, иако су нас пророци, апостоли и Сам наш Господ обавестили о томе. Шта нам Он каже онда, кад Му кажемо да 'нисмо знали'? *Лицемери, лице небеско умете расјознавати, а знаке времена не можете* (Мт. 16:3)?"

Хоћемо ли заузети Град (Константинопољ)?

Једнога дана у Старчеву келију пристигла је група поклоника. Узевши његов благослов, сместили су се у гостопримницу под ведрим небом. Старац им је добродушно донео ратлук, свежу воду и шљиве, које су му донели претходни поклоници. Старац је сео поред њих и започео разговор:

Старац: "Како се живи у свету?"

Димитрије: "Уопштено, Старче, средства масовног информисања шире зло и управљена су ка томе. Она кваре чак и малу децу."

Старац: "А шта каже закон? Подносите ли неке захтеве?"

Димитрије: "Покушавамо, Старче, да нешто учинимо, али они не обраћају пажњу на наше речи."

Старац: "Нека ваша савест буде чиста, јер ви испуњавате своју дужност. Остало ће уредити Бог!"

Димитрије: "Старче, можете ли да нам кажете како да се понашамо у овом злом свету? Тако... уопштено..."

Старац: "Нужно је расуђивање. Имаш ли духовника?"

Димитрије: "Да, Старче."

Старац: "Саветуј се с духовником, јер повремено не знамо да ли да кажемо 'да' или 'не', и због тога нам је потребно расуђивање."

Старац је затим устао и оставио их саме. Искористивши погодан тренутак, договорили су се да од Старца затраже да им говори о Константинопољу. Старац се ускоро вратио и, на запрепашћење свих присутних, пре него што су га било шта упитали показао им да је његов духовни "радар" ухватио њихове мисли!

Старац: "Шта кажете, хоћемо ли заузети Град?"

Сви су занемели и ништа нису рекли.

Старац: "Реците ми, хоћемо ли заузети Град?"

Запрепашћена група поклоника ништа није одговарала.

Старац (шљиво): "Разметљивци!"

Теодор: "Узећемо га, Старче!"

Старац: "Слава Теби, Боже!" (Крсти се, окренувши се на исток и гледајући на ону страну, на којој се налази Град.)

Димитрије: "Ако Бог благослови, заузећемо га, Старче!"

Старац: "Да, то је од Бога! Заузећемо га! С том разликом што га нећемо ми заузети, него ће нам га они дати. Они, који га одузму од Турака даће га нама, тј. претпостављаће да тако њима одговара."

Димитрије: "Старче, хоће ли дуго трајати такво зло?"

Старац: "Можда, можда! Међутим, даваћемо испите!"

Димитрије: "Хоћемо ли имати одговарајуће руководство?"

Старац: "Бог ће то устројити. У том рату грчка војска ће бити посматрач. Нико се неће вратити као победник. Арена ће бити Палестина, а њихова гробница – Мртво море. То ће се дешавати током првог полувремена. Постоји, међутим, и друго полувреме. Човек ће доћи у безизлазан положај и сви ће изучавати Еванђеље и Писма. Христос ће се сажалити на свет и послаће знак ради вере. Тада ћеш тражити неверујућег!"

Димитрије: "Старче, тропар пророку Илији каже да је он *δρυϊν ἡρείηча доласка Христῶвої*. Он, као што знамо, није умро, као што није умро ни Енох. Хоће ли пророк Илија доћи на земљу?"

Старац (смешећи се): "Пророк Илија бруси и припрема свој мач! Најпре ће почети од патријараха, владика, свештеника и монаха!"

Николај: "И од мирјана!"

Старац: "Ви имате незнање, а ми грехове! Зар се у молитви током божанствене Литургије не каже: *Збої наших грехова и збої људскої незнања?* Пророк Илија бруси свој мач. Међутим, потребна је велика пажња, јер о неким стварима Оци говоре другачије а другачије их тумачи свет, као што је случај са 'ексамилијом' (грч. *τά ἕξαμίλια*, досл. 'шест миља') коју помиње св. Козма Етолски. (Турци ће отићи, али ће опет доћи и стићи ће до 'ексамилија'. На крају ће их протерати до Црвене Јабуке – грч. *Κόκκινη Μηλιά*). Једна трећина Турака ће погинути, једна трећина ће се крстити а једна ће отићи у Црвену Јабуку. Нико то не може да објасни. 'Ексамилиа' постоји и у Лангдаси, и у Килкису, у Тракији, у Коринту, али нико не зна да је то о чему он говори шест миља територијалних вода. Зар не читате код пророка: Јоила, Захарија, Језекиља, Данила? У Палестини седам година неће ложити дрва него штапове. Међутим, како бисте ви могли да разликујете штапове од дрва? Ви имате калорифере! Ја овде ложим дрва у пећ и знам шта чему служи!"

(Реч је о Језекиљевом пророштву: *Тага ће изаћи сїановници ірадова Израїлевих, и наложиће на оїањ и сїалиће оружје и шїишїове и шїишїиће, лукове и сїреле, сулице и койља, и ложиће их на оїањ седам іодина. И неће носитїи дрва из поља, нитїи ће их сећи из шуме, неїо ће оружје ложитїи на оїањ, и оїлениће оне који их оїленише, и по-оїшмаће од оних који од њих оїшмаше, іовори Госїод Бої* (Јез. 39;9-10).

Христо: "Јевреји..."

Старац: "Један побожни Јорданац ми је рекао да су Јевреји ископали веома дугачак тунел испод Омарове џамије да би поново изградиле Соломонов храм јер ће тада, кажу они, доћи месија, тј. антихрист. Тада ће Арапи рећи хришћанима: 'Зар ви, хришћани, не кажете да је Месија већ дошао? Шта то сад говоре они, Јевреји?'"

Старац је пристиглим поклоницима опет изнео послужење и упитао једнога од њих:

"Хоћемо ли заузети Град? Шта ти кажеш?"

Христо: "Ја ћу кренути на северни Епир."

Старац: "Узећемо Град, а северни Епир ће заузети седморица!"

Христо: "Седморица, а ја ћу бити осми!"

Старац: "Младићу! И ја ћу пренети мошти св. Козме Етолског, а оне су тешке! Шта да вам кажем, момци, о свему томе пишу наше књиге (црквене), али ко још њих чита? Народ ништа не зна! Спава у опанцима!"

Димитрије: "Старче, јесу ли то знакови времена?"

Старац: "Знакове, знакове времена не видите... Потребно је, извините, бити ован да се нешто такво не би видело! Многи од Светих Отаца молили су се да живе у наше време, јер је то време исповедништва. Времена су тешка, али ми то не схватамо. Спавамо у опанцима. Ускоро ће одговарати због хришћанства као што су некад одговарали због политичких убеђења."

Николај: "Хоће ли и нама отварати досијее, Старче?"

Старац: "А, браво! Отвараће их."

Димитрије: "Старче, хоће ли Грчка пострадавати?"

Старац: "Грчка је прошла многе страхоте, али биће их још! Грчка ни у чему неће пострадавати, јер њу љуби Бог. У Малој Азији смо имали много светих моштију. На сваком педљу земље могао си да нађеш свете мошти. Узећемо Свету Софију а отвориће се и врата. За та врата нико не зна... видећемо шта ће се догодити! Шта ће се догодити с минаретима?"

Николај: "Ми ћемо их срушити!"

Старац (смешећи се): "Не, она ће постати стубови за столпнике, чије ће бројанице допирати до земље!"

Димитрије: "Хоће ли тим ратом руководити Јевреји?"

Старац: "Да, то ће бити Јевреји. У томе ће им много помоћи и папа, јер ће се сва ђавоља деца сматрати његовом, и он ће им указати да следе антихриста. Због тога је свети Козма и рекао: 'Папу проклињите, јер ће он бити узрок!' Светитељ је мислио на папу тог конкретнoг времена, који ће помоћи увођењу антихриста. Друге папе у поређењу с њим изгледају чак и као добри."

Након свега тога зачуђујућег што су први пут чули и што им је открила Старчева љубав, сви поклоници су неко време били ћутљиви и узнемирени. Старац је устао, благословио их и показао им пут, да не би залутали и да би стигли до одређеног места.

Из Старчеве келије отишли су дубоко потресени помишљајући на оно што им Бог припрема у будућности. Помислили су да се на такве, апокалиптичке догађаје, никад не сме заборавити. Имена поклоника који се овде помињу су веродостојна, и ова браћа су замолила вашу љубав да се помоли за њих, како би задобили милост пред Богом. Амин.

Христос нас је обавестио!

Старац је бивао веома узнемирен видевши да браћа, како је он говорио, "не прихватају обавештења" о томе колико се у наше време испуњавају пророчанства из Светог Писма. И док је за њега то било очигледно, други то нису чак ни примећивали.

Старац је, дакле, говорио:

"Бог је кроз пророке обавестио Свој народ да ће се оваплотити, и исцрпно га је обавестио и где ће се родити, у ком племену и од које Жене. Уопштено, сви пророци су пророковали о једном истом Лицу, са свим појединостима о Његовом животу: да ће васкрсавати мртве, да ће слепи прогледати и хроми проходати, да ће ући у Јерусалим седећи на младом магарцу на којем нико пре Њега није седео, да ће Га убити, да ће Га издати Његов ученик и да ће, штавише, у замену за то узети тридесет сребрњака. Пророци су предсказивали чак и о том новцу, говорећи да га, пошто је био нечастан, неће положити у црквену благажну него да ће за њега купити лончареву њиву за сахрањивање странаца. Предсказали су да ће Он бити распет, и то између двојице разбојника, и да ће у трећи дан васкрснути. И док је Бог посредством својих пророка обавестио Свој народ да ће доћи, народ је љубав свога срца обратио ка другоме и није био у стању да позна истину. Знали су за пророштва и видели су да се све то остварило у лицу Христовом, све до последње појединости. При том је чак и Јуда, кад су га питали: 'Колико тражиш да нам Га предаш', одговорио: 'Тридесет сребрњака! Нити један мање, нити један више, него управо онолико, о колико говори Писмо. Међутим, они ни тада нису могли да разумеју.

То исто се дешава и у наше време. Христос нас је кроз пророке Старог Завета, посредством Својих светих речи и указивања (*Ово вам рекох унајпрег...*) и кроз Своје свете апостоле обавестио о томе, шта ће претходити Његовом Другом доласку и да ће, да би уразумио људе, послати ране. Тако, на пример, предсказује: *Људе ће ѿоодиги велика жеѿа*. Ево, жега се већ помало распламсава и стално се увећава. "Пелен" (Чернобил) је већ пао, и 1/3 мора ће бити загађена. Статистике већ сада говоре да се данас налазимо пред највећом еколошком катастрофом на планети."

"Христос нас је обавестио и о томе", наставио је Старац, "да ће други, који присвоји Његова својства и Његово име, тј. антихрист, доћи у свет и спровести моћан економски систем, који ће контролисати целокупну светску трговину. Нико неће моћи ни да купује ни да продаје, осим оних који буду имали урезан конкретан број – 666.

И док видимо да се у наше време остварује све о чему су нам говорили пророци, па чак и тај конкретни број 666, ми никако да поставимо свесни где се налазимо. И тада је Писмо говорило о тридесет сребрњака, али они нису схватили да је то био Христос. Писмо каже да је 666 број антихриста, а сада економски систем, који ће контролисати светску трговину, дејствује тим бројем. Људи, међутим, не могу да схвате шта се догађа!

На жалост, ми још нисмо схватили да ватру, која се тек распламсала, можемо да угасимо чашом воде. Међутим, кад је оставимо да гори и кажемо: 'није то ништа, онда се она претвара у огроман пожар који све прожидире.'

Тај број није случајан!

Током 1987. г. водила се велика расправа о броју 666. Неки су говорили да тај број нема никаквог значаја а други су упорно тврдили да тај број треба заменити и на његово место поставити други. У тој општој пометњи, обратили смо се Старцу:

"Старче, зашто стављају тај конкретан број, кад се воде толике расправе и износе толики приговори? Без обзира на то, што Свето Писмо о њему говори као о броју звери, они уопште не намеравају да га промене!"

С мудрошћу која је била толико карактеристична за њега, Старац нам је објаснио о чему се ради, а ми смо га с дивљењем слушали:

"Будући да су Јевреји у време Старог Завета водили бројне ратове и потчињавали многе народе, хтели су да уведу неку врсту националног пореза за све поробљене народе, који би на тај начин изражавали своју покорност. У Старом Завету је записано: "И злата, које је сваке године улазило у Соломонову ризницу, беше шест стотина шездесет шест таланата" (в. 2 Дн. 9; 13 и 1. Цар. 10; 14). Видимо, дакле, да тај број није случајан, него да је усмерен ка националној користи Јевреја, који нису поверовали у нашег Господа, због чега и сматрају да се та пророчанства још нису обистинила. Они ће бити у заблуди, јер ће за свог месију прогласити антихриста, надајући се да ће с њим покорити свет.

На тај начин се у својству конкретног броја покорности поново поставља стари национални порески број – 666, који су и тада, у старини, наметнули покореним народима. За њих је то – свети број, који повезују са древном славом своје отаџбине, када је јеврејски народ, по преимућству, био изабрани народ Божији. То је разлог због којег не желе да га промене..."

Постојаће "жиг"...

Старац је говорио: "Свети Јован Богослов нам је у својој богонадахнутој књизи Откровења (Апокалипсе) исцрпно предсказао какви ће бити, како ће се и када десити сви ти догађаји. При том нам открива да ће се економски систем, који ће тада бити наметнут људима, ослањати на 'жиг'. Светитељ веома јасно каже: именица 'жиг' потиче од глагола 'жигосати', који означава да правим једнаке линије (црте). Оне чак имају двојак смисао, јер жигосање означава да нешто урезајем непосредно и дубоко, а не само на површину. Данас видимо да светска трговина у сарадњи са светском економијом демонстрира жигове, који ће се у почетку налазити на свим производима и материјалним добрима, да би га затим постепено утиснула и на човекову десну руку или на његово чело.

У многим земљама света, где није било никаквог противљења, ласерским зрацима су већ утиснули неизбрисиви жиг на десну руку или на чело, јер се на тај начин може остварити контрола, о којој пише Апокалипса: *Да нико не може ни куйиџи ни љродати, осим ко има жиџ...* (Отк. 13;17)."

Најпре се побрини за загревање!

Од својих познаника, богослова, господин М. је много слушао о старцу Пајсију, због чега је силно желео да га посети. Дошао је на Свету Гору и спустио се до његове колибе, коју су називали "Панагуда". Пошто је неколико пута ударио у звоно на огради и није добио одговор, обишао је гвоздену ограду око његове келије. Жалост је почела да обузима његову жедну душу. "Старац сигурно није код куће или је болестан", помислио је он. Дошао је до оног места где је Старац оставио корпицу с ратлуком и већ се припремао да се врати. У том тренутку се капија отворила и он је чуо глас:

"Благословени, узми ратлук, напиј се хладне воде и уђи!"

Тек што је зачуо глас, жалост у његовом срцу била је замењена радошћу. Ушао је у двориште, а Старац му је рекао да седне на један од многих пањева који су се ту налазили.

Није успео ништа да каже, а Старац је рекао:

"Благословени, ја нисам духовник и ако желиш да се исповедиш, мораш пронаћи доброг духовника!"

Чим је то чуо, господин М. (који је данас монах на Светој Гори) се задивио што је Старац знао да је хтео да му се исповеди и, посебно, да је хтео да му неко помогне да улови све те "микробе" који му нису допуштали да се уистину приближи Богу. Старац га је, као што смо рекли, запрепастио већ првим речима које му је упутио.

"Учинићу све што сте ми рекли у вези с духовником и с исповешћу. Међутим, хоћу да Вас упитам за следеће: свакодневно се молим, али обично после вечерње молитве седим и постављам себи питање: зашто у себи не осећам ништа од тих прозби и молитви упућених Богу?"

Погледавши га својим проницљивим погледом, Старац му је одговорио:

"Ех, благословени, како да осетиш молитву, кад си пре тога сатима седео испред телевизора и слушао вести, да би затим искључио телевизор и започео вечерњу молитву? Добро би било да уопште не гледаш телевизор. Међутим, ако га ипак гледаш, потребно је да најпре загрејеш своју душу читајући неко поглавље из Светог Писма или неки светоотачки текст с циљем да најпре уђеш у предворје, а затим и у место молитве. Тада ћеш осетити молитву. Са замрзнутом душом и са срцем оптерећеним дневним проблемима не можемо да беседимо са Створитељем, и стално ће нас прикивати сећања на претходни дан..."

Он сам је дао власт...

Једног поподнева, у Старчевој гостопримници под ведрим небом седели су неки поклоници и разговарали с њим. Тада је до келије дошао и монах И. с познатим уметником, господином Г. К. Старац је изгледао забринут и узнемирено. Нису успели ни да промене тему разговора, кад су се појавила двојица, од којих је једном било око двадесет пет а другом око педесет пет година. Кад их је Старац угледао, рекао је монаху И.:

"Од јутрос ми досађују! Реци им, молим те, да оду одавде. Не могу с њима да разговарам и по други пут."

Монах га је испитивачки погледао, јер га никада није видео тако узнемиреног. Старац је устао и упутио се двојници посетилаца. Кад им је пришао и дотакао младићево раме, рекао је:

"Хајде, благословени, с молитвом Богу и Богородици, ја ћу се помолити па ће се сажалити на тебе!"

Тада се догодило нешто страшно: младић је оштро одскочио од њега три – четири метра, и то управо у оном тренутку кад је Старац дотакао његово раме. Монах се следио од ове страшне појаве, коју је тада видео први пут.

Након што су оба посетиоца отишла, Старац се окренуо монаху И. и рекао:

"Учинио сам све што сам могао али је тај младић, на жалост, сам дао власт ђаволу. Он га због тога сада искушава и младић се налази под његовим утицајем." Старац је наставио да разговара са монахом

И., али је у мислима овог монаха и даље био лик младића који је онако оштро одскочио и отишао одмах након тог неочекиваног скока, ниједном се не окренувши према Старцу. Монах И. није желео да се и даље ту задржава, тј. био је под дубоким утиском и у себи је осећао снажно неспокојство. Устао је и целивао Старчеву руку. У тренутку кад се опраштао с њим, Старац му је положио своју руку на раме. Побожни монах И. је, због свог смиреноумља, помислио и престашио се, да ли и у њему постоји демон, и хоће ли и он одскочити као онај младић. Међутим, све те помисли развејао је додир Старчеве руке и слушање његовог гласа. Срцем монаха И. овладао је тишина. Све до овог времена он не може да заборави сцену, коју је видео у Старчевом дворишту.

Свом душом пожелимо да дејствује Бог

Господин М. из Атине посетио је Старца. Са собом је донео и документ који му је дао атински јавни тужилац. Њега је требало допунити подацима двојице Атињана а затим га предати, да би ови били позвани на саслушање. Господин М. је много бринуо због тога и желео је да сазна шта Старац мисли о томе. Он му је, колико год је то било могуће, објективно објаснио суштину питања, и очекивао је одговор – да ли да га преда у тужилаштво или не. Погледао је Старца, на чијем су се лицу јасно запажали знакови узнемирености. Тутао је неко време, а затим рекао:

"Слушај, благословена душо, ти си у праву. То, што раде ти хришћани, није исправно. Међутим, обрати пажњу на оно што ћу ти рећи: то, што си ми рекао личи на велики чир, у којем су се сакупили гној и нечистоћа. За њега знате само ти и они. Ако сад хоћеш да се оправдаш пред људима и да прибегнеш човечијој правди, то ће изгледати као да узимаш иглу и пробадаш га, тако да се свуда разлива нечистоћа. Скривени смрад ће се раширити на све стране. Загадиће се велико пространство и многи људи ће пострадали због тог смрада. Неки противници наше Цркве биће веома задовољни, јер ће добити 'материјал' да још снажније нападну Цркву. По мом мишљењу, благословена душо, не би требало да прибегаваш човечијој правди.

Људи ће те можда оправдати, али ће те духовни закон осудити. Да, ти си у праву, али начин на који си покушао да се домогнеш правде подразумева да, као прво, јавно покажеш нечистоћу, због чега ће се многи осрамотити а ти ћеш бити крив што се то догодило. Као друго, бићеш крив јер ћеш помоћи противницима Цркве тиме што ћеш им тим подацима дати материјал за напад. Из тог разлога, и да не би

било духовне штете, сачувај то у себи и ништа не предузимај. Моли се за њих од свег срца да благодат Христова дејствује онако, како Он сматра да је најбоље и за твоју и за сваку душу. Одрецимо се сваког сопственог дејства и свим срцем пожелимо да дејствује Бог. Он ће тада уистину и дејствовати, а ми ћемо се дивити мудрости, љубави и правди Божијој."

Тако је Старац, преиспуњен љубављу и добротом, говорио господину М. Иако је код Старца дошао веома узнемирен, господин М. је од њега отишао спокојан и умирен, решен да не прибегне убогој људској правди него ка богатој правди Божијој.

Старац нам је стално наглашавао да, уколико нас повремено буду вређали, па чак и ако то чине јавно и бестидно, не прибегавамо људским средствима како бисмо оправдали своју личност. Хтео је да у таквим ситуацијама претрпимо, уместо да се трудимо да их се ослободимо или да их избегнемо. Желео је да добро схватимо дословно значење речи "трпљење", односно, да добровољно прихватимо дате околности и да свом душом пожелимо да благодат Христова дејствује онако, како она жели за нас, јер се на тај начин очишћује душа и уобличије нови човек. *У ширљенењу вашем загобијајте душе ваше и Само онај, који ирејрши до краја, сјашиће се*, често нам је говорио. Непрестано нас је уверавао да онај, који у тешким околностима смиреноумно трпи и моли се да дејствује благодат Христова, уистину верује Христу и то доказује на делу, јер је све са сигурном надом положио на Њега. Такав ће бити стотруко оправдан и поуздано ће наследити живот вечни.

Међутим, уколико неће да смирено претрпи и ако одлучи да "ствар узме у своје руке", никада неће доћи до краја. Све ће се више заплитати у искушења, јер није проникао у њихов смисао (тј. у смисао искушења). Стога је неопходно да се свагда сећамо Старчевих речи и речи нашег Господа: *То су они који чувши реч, у доброме и чистиом срцу држе је, и род доносе у ширљенењу* (Лк. 8:15).

Требало би да свој "шрафцигер" предамо Христу

Један официр је био веома огорчен, увиђајући да његов син живи далеко од Цркве и да се повезао с лошим друштвом. Сасвим је природно што је отац био веома узнемирен. Саветовао је сину да приступи Цркви и да напусти лоше друштво. Овај га, међутим, није слушао, будући да се налазио у тешком младалачком узрасту, са толико његових проблема.

Очева љубав према сину одвела га је на Свету Гору, код Старца, да би се с њим посаветовао шта да предузме.

Старац му је рекао:

"Да ли сте га, док је био мали, учили да се прекрсти? Да ли сте га водили у цркву да се причести, и колико често? Да ли сте га учили да се моли?"

"Да, кад је био мали сва наша брига састојала се у томе да га васпитамо на хришћански начин, и ми смо све то чинили."

"Е, онда немој да се плашиш! Видиш ли тамо доле онај стуб? Он већ много година стоји у земљи, у влази, а опет ни најмање није пропао. Знаш ли зашто? Зато што су радници били разумни и нижи део стуба премазали смолом. Сада нема опасности да ће он иструлити!"

Ако си и ти на сличан начин укрепио свога сина, ничега немој да се плашиш. Само се моли да дејствује благодат Христова. Ти сада можеш да учиниш само једно, а то је да покажеш љубав и да се молиш Богу да дејствује на његову корист. Ако сте га често потхрањивали добротом и љубављу, онда ће он, ма куда да крене и ма с ким да се повеже, у једном тренутку увидети да је изван породице клима нездрава и да свуда влада користољубље и лицемерје. Тако ће се он, сасвим природно, вратити кући. Међутим, уколико у кући постоји кавга, грдња и свађа, његово срце неће пожелети да се врати. И опет морамо да будемо веома пажљиви, јер тај узраст тражи толико љубави и молитве!

Неопходно је да деци побожност дајемо са млеком а не са чврстом храном. Наиме, док су деца још мала, тј. неразумна, оно што виде од родитеља као да сниме на празну касету. Нужно је да се побринемо да је они тада 'испуне' добротом и љубављу. Међутим, када мало одрасту, морамо бити пажљиви и дејствовати с расуђивањем и опрезношћу, као, на пример, када навијамо сат. Кад му ослабе федери, ми га благо навијамо, јер постоји опасност да притиском поломимо кључ, и сат ће тада постати бескористан. Ми смо обавезни да на веома добар начин објаснимо детету због чега не би требало да поступа овако и зашто би требало да поступа другачије. Не би требало да га непрестано бомбардујемо речима као што су: 'не то', 'не тако' или 'не овако'. Када учинимо основно, требало би да 'шрафцигер' предамо Христу, да Он Сам подеси понеки 'шраф'. Не би требало да се исувише уздамо у себе и да желимо да све учинимо сами.

Много помаже када родитељи сматрају да је за све детиње поступке одговоран њихов сопствени живот који није онакав какав би требало да буде, и да деца због њих наслеђују такво стање. Кад родитељи имају тако смирене мишљење, кад с искреним смирењем осећају одговорност и кад се искрено кају, тада им помаже и Христос и, као

премудар и свемогућ, има и силу, и начин, и све што је потребно. Он им тада додаје 'појас' за спасавање.

Не заборавимо да због родитељских грехова бивају кажњена деца и да, напротив, обраћање родитеља ка Христу спасава и њихову децу!"

* * *

Старац је једном приликом упитао неког студента:

"Шта студираш?"

"Студирам богословље."

Старац се насмејао:

"То је веома карактеристично за наше време. Сваке године на хиљаде њих постану богослови! Људи изучавају богословље! Колико ти је година преостало?"

"Још две године."

"Зашто тако много? Јеси ли на постдипломским студијама?"

"Нисам. Дошао сам у Грчку да размотрим богословље са те тачке гледишта" (студент је долазио из Америке, а био је грчког порекла).

"Добро си учинио јер данас, ма где да поћеш, људи присвајају Христа, Ако поћеш у Русију – Он је Рус, у Грчкој је Грк, док га у Африци изображавају као црнца!"

Науку користимо за зло

Старац је упитао једног студента:

"Шта ти студираш?"

"Студирам медицину, али сам одлучио да на две године прекинем студије. Оболео сам од нервног шока, јер сам веома осетљив."

"Ех, чедо моје, свет је данас дошао дотле да више није за осетљиве... Видевши да су планету учинили неподношљивом за живот, народ тражи другу планету где постоји могућност да се преживи и машта да се тамо пресели. Међутим, не знају да је народ свугде исти, ма где да кренеш, и да ће, уколико се не уразуми, свугде стварати исте ситуације.

Видиш, све је то последица рђавог коришћења науке. Сви су се избеумили посредством науке, али се не досећају да је правилно употребе. Сећам се да сам давно, док сам био на Синају, видео малог, босог бедуина. Носио је омању четвороугаону дашчицу коју је пробушио, а затим кроз рупу провукао жицу. Нисам схватао чему то служи. Пришао сам бедуину и упитао га, а он ми је озбиљно и важно рекао: "То је радио!" Видиш ли какав утицај врши наука? Међутим, већ је доказано да смо ми недостојни да је употребимо на своју корист и да је користимо за зло."

* * *

Постоји много људи који су, из разних разлога и у разним приликама, ширили свакакве гласине. Једном је код старца Пајсија дошао отац Н., који му је рекао:

"Слушао сам, Старче, да је један свети подвижник прорекао да ћемо у априлу, одређеног датума, заратити с Турском."

Старац га је тада упитао:

"Ко је тај подвижник?"

Отац Н. се колебао.

"Реци ми, и ја никоме нећу рећи", казао је Старац.

"Поменули су Вас, Старче!"

"Говоре сасвим бесмислене ствари. Ја ништа слично нисам рекао! Један је говорио да сам рекао да гласају за овог или оног политичара, и то онда кад нисам знао ни шта се догађа ни ко су кандидати! Ко ти је то рекао?"

"Не сећам се."

"Реци ми!"

"Заиста се не сећам, Старче..."

То је истинска једнакост

У последње време много се расправљало о једнакости, а посебно о оном њеном виду о којем говоре комунисти. Старац је на сва та питања давао изузетно мудре одговоре, и помоћу једноставних и племенитих примера омогућавао нам да схватимо становиште наше Цркве. Карактеристичан је његов разговор с оцем Н., који следи у наставку:

"Оче, огорчен сам што двојица моје браће, а посебно онај старији, неће ни да чују за Бога и свештенство. Оптужују свештенике говорећи да су среброљубиви, славољубиви и сл. За монахе кажу да би, уместо што седе на Светој Гори, боље учинили ако би сишли у свет да помогну и ако би активно учествовали у радничкој борби. Упорно тврди да они морају да сиђу у свет и да плакатима и паноима изразе свој однос према друштвеним неправдама."

"Не огорчуј се због тога што ти говори брат. То, што он говори, показује да је под утицајем рођака његове жене и да је, иако тога није свестан, задобио комунистички поглед на свет. У Русији кажу да код њих постоји слобода и једнакост (Старац је ово говорио пре пада комунистичког режима у Русији), али то није истина, јер слобода и једнакост постоје једино тамо, где влада Христос. Да би схватио шта значе речи 'владавина једнакости', навешћу ти један пример.

Овде, на Светој Гори, не тако давно живели су и румунски подвижници, које сам добро познавао. Код њих је владала велика оскудица, тако да нису имали шта да једу. Кад би родитељи осталим монасима послали нешто хране, они би се сетили тих убогих румунских подвижника и говорили: 'Ми немамо много хране, али они немају ништа!' Не остављајући себи ништа, сву храну су слали румунским подвижницима. Ако би се догодило да ови подвижници случајно имају мало плеснивог двопека, они су говорили: 'Ми, хвала Богу, имамо мало плеснивог двопека и ми смо обезбеђени! Послаћемо ово другим подвижницима, који немају ништа за јело!' Тако су и они давали храну, задржавајући само плесниви двопек а заједно с њим и благодат Христову, јер су се ради љубави према браћи лишавали и оног најнужнијег. Благодат их је због тога испунила духовном храном и божанственом утехом.

Ови добри оци су на тај начин постигли да међу њима влада потпуна једнакост, јер они, који су имали – нису имали, пошто су давали другима, док су они, који нису имали – ипак имали, јер су добијали од других. На тај начин сви су имали и нико није имао, јер није било оних који би имали више од других! Међутим, сви су у себи имали благодат Христову, коју су и очували, јер су љубав показивали и на делу. То је истинска једнакост.

Ако народ сада има проблема и ако им је потребна помоћ монаха, Света Гора је отворена за свакога коме треба помоћ. Народ је слободан да осети потребу и да затражи помоћ од монаха, и они ће му, са своје стране, помоћи. Због тога се не огорчуј на брата, јер он искрено пати због других и уистину се занима за уклањање друштвених неправди. Како у њему постоје остаци истинске доброте, Бог ће устројити и наћи начин да га изведе на Свој пут.

Осим тога, упитај брата следеће: ако су свештеници лоши а он добар, због чега онда он сам не постане свештеник? Тако ће ствари поставити на своје место и послужити као пример осталим свештеницима!"

Разбијају се горди а не смирени носеви!

Судија К. Т. је, заједно са групом својих пријатеља, дошао у Старчеву келију. С њима је био и десетогодишњи Георгије. Старац је у почетку шаљиво разговарао с дечаком:

"Хоћеш ли да будеш мој послушник?"

"Хоћу", одговорио је он, "али морам да идем у школу! Желим да постанем зоолог, па да се онда бринем о твојим мачићима!" (Код Старца се у то време налазила једна мачка.)

"Ветеринар, а не зоолог. Учи своје лекције и не гледај телевизор, јер ће ти глава потамнети."

Судија је у том тренутку помислио: "Зар не би требало да га укључујемо ни када хоћемо да чујемо вести?"

Показујући да је видео помисли његовог срца, Старац је без оклевања одговорио, обративши се Георгију:

"Одрасли понекад гледају вести да би били у току са дешавањима, али мала деца не би требало да гледају телевизор. Дођи, ја ћу те научити да правиш бројанице! Хајде, окрени се, јер ће нас видети Аргирис (други дечак, Старчев познаник, који је такође био присутан). И он ће научити да их плете, па ће нам затворити радњу!"

"Сад ћу ти показати како да и затворених очију плетеш чвориће!" Старац је, смејући се, почео да их плете. Кад је исплео пет – шест чворића, уз благослов је пружио дечаку напола довршену бројаницу:

"Шта да радимо, још нису готове!"

Дечак их је најзад узео, на наговор одраслих. Касније је познао благослов, који је имао овај Старчев дар.

Приликом плетења је користио комадић дрвета, који се на једном крају завршавао повијеним "носићем".

"Хоће ли се овај 'носић' сломити", упитао је Георгије.

Старац му је одговорио:

"Ломе се само горди носеви а не они смирени!"

Разговарали су и о многим другим стварима. Кад је дошло време, читава група је уморна, узела Старчев благослов и отишла, настављајући своје поклоњење по Градини Пресвете Богородице.

Неопходно је да се разведемо са логиком

Старац је једној групи побожних поклоника, који су га посетили, рекао следеће:

"Кад неко одлучи да води духовни живот, прво што треба да уради јесте да се разведе са логиком, уколико жели да унапредује. Живот по логици и духовни живот су два сасвим супротна стања, која се противе једно другом. Онај, који живи духовно, не користи се логиком (тзв. 'здравим разумом'). Жене, по својој природи, много користе срце а далеко мање логику. Видимо да су апостоли, након што је Христос ухапшен, седели и логично (здраворазумски) размишљали, и зато Га нису следили до Крста. Међутим, жене су због љубави свога срца следиле Христа све до Крста. Кад је наш Господ позвао Петра и рекао му да корача по мору, Петар је почео да размишља логички, због чега је и почео да тоне.

Имајте у виду само божанствену а не људску правду. Кад сам ратовао, нисам размишљао ни о хладноћи, ни о болести, ни о смрти, и због тога сам увек био у првим редовима. Други су ми се ругали и смејали, али ја сам у себи осећао радост жртвовања.

Не будите злобни ни према коме, ма колико да вас је огорчио. Ако се други не брину о очишћењу душе и ако су непрестано заузети, говорите им добронамерно али их немојте поучавати. Народ данас пати од вртоглавице и више не контролише то што ради, због чега је Христос и узео 'шрафцигер' у Своју руку, да би причврстио слабе 'шрафове'.

Видели сте како је страдао Чаушеску у Румунији? Њих избезумљује Бог, и након што се осрамоте, одлазе. Исто се догодило и у Албанији, исто се дешава и код нас. Бог их напушта да би постали предмет поруге."

Узми га и донеси га овамо

Господин П. П. је, заједно са својим кумчетом, посетио старца Пајсија. Хтео је да узме Старчев благослов и да с њим поразговара о проблемима који су га мучили. Кад их је Старац послужио, П. П. је затражио од дечака да се прошета, како би поразговарао са Старцем. Малишан се удаљио.

У једном тренутку, док се дечак играо иза келије, зачули су га како виче: "Куме! Куме!" Иако ништа није видео телесним очима, Старац се насмејао и повикао дечаку:

"Узми га и донеси га овамо!"

Убрзо је, на запрепашћење господина П. П., дечак донео јежа и ставио га испред њих. Старац је ушао у келију а јеж је полако почео да се удаљује. Старац се ускоро појавио, носећи у рукама перорез којим је секао парадајз. Кад је видео јежа како бежи, довикнуо је:

"Хеј, пријатељу, стани, хоћу да те послужим!"

Јеж се укочио и остао непомичан. Старац је пришао и бацио пред њега парадајз. Кад је појела Старчево 'послужење', животиња је поново почела да се удаљује.

Он је лав, али без зуба!

У једном од атинских округа живео је и П. П., веома побожан човек. Црквена општина у овом округу поверила му је да води веронауку, и његов успех је превазишао сва очекивања. Сва деца су га не трепћући слушала. Толико су га волела да му нису допуштала да прође кад би га сусрела на улици. Кад би у разговорима ова деца чула нешто недолично, одмах би приговарала говорећи: "Тако је рекао господин

П. П., који нас учи!" Међутим, њихов учитељ у основној школи био је тежак човек, чији поглед на свет није био сагласан са црквеним. Кад се уверио да га деца не слушају и да не прихватају његову идеологију него да су, напротив, под утицајем доброте и љубави свог вероучитеља, у његово срце ушла је завист и он је почео да га оптужује пред децом. Лажи о њему говорио је и изван школе. Најзад, није више издржао и пошао је и код њега самог. Изрекао је мноштво бесмислица и почео да му прети да ће, уколико настави да ради с децом, учинити то и то... Господин П. му је објаснио да му Црква и свештеници, који су му поверили тај задатак, неће то дозволити, чак и ако би он сам тако желео. Учитељ, међутим, није обраћао пажњу на његове речи него је наста-вио да га вређа. Будући да је био човек истанчане душе и осетљивог срца, господин П. је све то дубоко преживљавао и дубоко патио, не толико због себе самог колико због злобе овога учитеља али и због деце, чије су душе тровале учитељеве теорије. Одлучио је да отпутује на Свету Гору и да се посаветује са Старцем.

Било је око поднева кад је стигао до његове келије. Старца је за-текао на крову, где је вршио неке поправке. Чинило се да ће му бити веома тешко да остави посао на крову и да сиђе због разговора. По-божни господин П. је 'заврнуо рукаве' и почео да помаже Старцу. У једном тренутку, пре него што је господин П. било шта рекао о свом проблему, Старац је накратко престао да ради и, окренувши се на његову страну, почео да говори благим гласом који је, истовремено, показивао и његову дубоку увереност:

"Шта ће се даље догађати с тим учитељем? Остави га, и нека те он уопште не брине. Он је лав, али без зуба. Не плаши се, Бог ће и њега устројити."

Након извесног времена, кад се господин П. вратио у Атину, од деце је дознао да је дошао нови учитељ и да је онај стари премештен, али нико није знао где.

Господин П. је неуморно наставио свој посао и радује се када види да су и деца радосна док безбрижно корачају путем наше Цркве.

Узми још три ратлука!

Мали рођак господина П. П. имао је једну ману. Он је много волео слаткише и често се догађало да поједе сваки слаткиш који би прона-шао у кући. Његова мајка је повремено била веома збуњена, јер би се догађало да нема чиме да послужи госте.

Господин П. П. је одлучио да као поклоник посети Свету Гору и да са собом поведе и свог рођака, који дана није ишао у школу.

Посетили су Кареју и свети манастир Кутлумуш, а затим су се спусти-ли до келије старца Пајсија. Затекли су га на дворишту, где је разгова-рао с поклоницима. Господин П. и његов мали рођак су пришли и сели поред осталих. Старац је прошао поред сваког посетиоца, послуживши га једним ратлуком. Прошао је и поред дечака. Када су сви били послу-жени, Старац је опет пришао дечаку и са осмехом му рекао:

"Ти можеш да узмеш још три ратлука!"

Дечак се колебао и говорио да не може више да једе.

Тада му је Старац, смешећи се, рекао:

"Хајде, хајде, овде се устежеш а своју маму секираш, не остављају-ћи јој ниједан слаткиш којим ће послужити госте!"

Бићу присиљен да пођем

У једном светогорском манастиру служено је повечерје. Повечер-ју је присуствовао и игуман, који је служашчем свештенику наложио да оде у главни храм и да изнесе свете мошти, да би им се пред крај повечерја поклонили присутни посетиоци.

Кад је окончано последовање повечерја, игуман је рекао присутним посетиоцима да пређу у главни храм, да би се поклонили светим мо-штима. Међу њима се налазио и један ђавоимани који је стао испред игумана и дивљим гласом, правећи разне гримасе, рекао:

"Морамо ли због принуде да пођемо тамо?"

Игуман је кротко и добродушно одговорио:

"Не због принуде него с радошћу, и нека пође онај ко то жели!"

Тада је, на очиглед свима, ђавоимани излетео "као метак", узвику-јући: "Бићу присиљен да пођем!" Пошао је заједно са осталима и по-клонио се светим моштима.

Браћа су сутрадан испричала старцу Пајсију шта се догодило и упитала га због чега се ђавоимани тако понашао.

"Тако се понашао зато, што је демон био принуђен смирењем и добротом, коју је показао игуман, рекавши: 'С радошћу, и онај ко то жели!'"

Старац је често говорио да се демони ничега не плаше толико, колико смирене душе.

Добродошлица посланику, лекару и адвокату

Свети манастир Кутлумуш посетила су тројица пријатеља: је-дан је био посланик, господин Н., други лекар а трећи адвокат. По-знавали су јеромонаха Н., који их је и примио. Тројица пријатеља су исказала жељу да се упознају са старцем Пајсијем, јер су, према

њиховим речима, "чули много тога доброг и верујући много причају о њему".

Отац Н. их је извео из манастира и показао место где се налази Старчева келија, објаснивши како да дођу до тамо.

Тројица пријатеља су почела да силазе низ стазицу која води до Старчеве келије. Били су веома радознали да упознају тог Старца и питали су се да ли је истина све оно што су чули о њему. Убрзо су стигли до оградe и позвонили, како би их Старац чуо и отворио. Нестрпљиво су ишчекивали да се отворе врата. И заиста, врата су се ускоро отворила и појавио се Старац. Прилазећи лагано капији, он се насмешио и рекао им:

"Добродошли, посланиче, лекару и адвокату!"

Збуњени и запрепашћени, пријатељи су се за мање од два минута "својим очима" уверили да је истина све, што су слушали о Старцу. Старац им је отворио капију и, након што су се поздравили, понудио им је да седну на пањеве у дворишту. Послужио их је и замолио да мало сачекају, јер је заузет.

Отац Н. се налазио у манастирском дворишту, када је видео двојицу од тројице пријатеља, лекара и адвоката. Зачудио се и упитао:

"Зашто сте се тако брзо вратили, зар нисте нашли Старца?"

"Не, нашли смо га!"

"А где је Н. (посланик)?"

"Он је остао код Старца, а ми смо отишли!"

"Зашто сте отишли?"

"Оче Н., кад нам је Старац отворио капију, он нам је, иако нас први пут види, рекао: 'Добро дошли, посланиче, лекару и адвокату!' Да будемо искрени, уплашили смо се кад смо то чули! Почела је да нас гризе савест. Разумете, лекар је можда вршио абортусе, узимао новац и сл, адвокат је можда бранио неправедне, примао мито од криминалаца и сл. Уплашили смо се да ће нас Старац прозрети и, чим је он ушао у келију, ми смо искористили повољан тренутак и побегли!"

Шта је то с вама, момци?

У Солуну, у једном интернату, живела су двојица веома добрих пријатеља, који су много волели старца Пајсија и пред њим осећали страхопоштовање. Сваке вечери, кад би завршили своје свакодневне обавезе, седели су испред интерната и разговарали о разним случајевима, који су се тицали старца Пајсија.

Једном приликом су одлучили да отпутују на Свету Гору и да га посете у његовој колиби. Кад су стигли, видели су га на дворишту. Он

их је приметио и пошао да отвори капију. Пришао им је и младићи су рекли: "Старче, благослови!" Старац им је тада с осмехом рекао:

"Шта је то с вама, момци? Ниједне вечери ми не дате мира тамо у Солуну, испред интерната!"

Младићи су били задивљени, јер је Старац на чудесан и неописив начин био "обавештен" о њиховим разговорима. До дана данашњег они, као и хиљаде људи, казују да су се "својим очима и ушима" уверили у дејствовање благодати, чије је оруђе био смирени Старац, преиспуњен љубављу и добротом.

Ти ћеш се прехладити!

Н. Г. је родом са Кипра. Кад је био млад, једна његова рођака изазвала му је много непријатности, због чега није могао да настави школовање. Одлучио је да отпутује на Свету Гору и да посети старца Пајсија. Сишао је до његове келије и испричао му све, чему је био изложен и шта му се догодило. Старац је добронамерно и са много тактичности покушао да му објасни да не би требало да "копа по прошлости" и да извлачи на површину све то што су му учинили и што га је мучило, јер се због тога стално гневио на њих. Међутим, Н. је био упоран. Гневио се и острашћено говорио против оних, који су га некад увредили. Видевши га тако узнемиреног, Старац је, помало огорченим тоном, рекао:

"Ех, младићу, ти не размишљаш правилно. Ти се налазиш у августу месецу, усред летње жеге, а стално мислиш о прошлом децембру и о његовим снеговима. Због тога ћеш се прехладити и почети да кијаш. Иди сад! Ти не разумеш моје речи. Помолићу се Господу да ти помогне!"

Н. је отишао, али није могао да превазиђе свој проблем. Међутим, након неколико дана се уверио да га више не узнемирују пређашње мисли и да се прошлости више не сећа са гневом. Тада је разумео да су га Старчеве молитве, сагласно његовом обећању, ослободиле узнемирујућих и сумњичавих помисли.

Благочешће

Старац је поседовао неизмерно благочешће, које је прожимало сваки његов поступак. Све је код њега било повезано с љубављу и служењем Господу и Пресветој Богородици.

Једном приликом је отац А. сишао до његове келије и донео му икону. Будући да је Старац био заузет, отац А. му је оставио икону на чистој столици. Кад је то видео, Старац је прекинуо разговор с

поклоницом и пошао према столици. Узео је икону, целивао је, а затим рекао оцу А.:

"Иконе и црквене књиге не смемо стављати на столицу!"

"Старче, пре него што сам је ставио, погледао сам да ли је столица чиста!"

"Не, чедо моје, не доликује да свете ствари стављамо на оно место на којем седимо! То није исправно!"

Ево још једног од многобројних примера Старчевог благочешћа:

У време кад је патио због болести плућа, током зиме је ложио пећ. Међутим, појавио се један велики проблем, везан за његову последњу, тешку болест. Имао је честе дијареје и крварио је сваких петнаестак минута. Како је стално излазио напоље, односно, из топле келије на хладноћу, то је имало озбиљне последице за његово здравље. Једном приликом му је неки од браће рекао:

"Старче, допустите да вам начинимо купатило, да не бисте стално излазили из топлот на хладно, што Вам изазива прехладу."

Он је на то одговорио:

"Не могу то да учиним, чедо моје, јер је ова келија освештана и припада Пресветој Богородици. Због тога је и зову 'Панагуда'. И мене силно искушава помисао да начиним купатило. Међутим, зар да овде, унутра, где сам видео Пресвету Богородицу и где се служи Литургија, начиним купатило?"

Старчево благочешће је за многе од нас било неразумљиво. Једном је неки младић, силазећи низ стазицу, угледао неколико циклама. Убрао их је и однео Старцу. Овај се обрадовао као мало дете. Како је осећао љубав према свему што се односило на Пресвету Богородицу, тако се много обрадовао и у овом, конкретном случају, кад су му поклонили неколико цветова, убраних у Њеној Градини.

Старац је испољавао благочешће и у односу према својим ближњим. Често смо га виђали како се клања чак и мирјанима, а он нам је то објаснио следећим речима:

"Видим благодат Божију коју људи носе у себи од светог крштења, и због тога им се поклањам."

На наше питање да ли би требало да и ми то чинимо, одговорио је:

"Неопходно је расуђивање, јер ако неко има макар мало гордости, она ће нарасти. Ја то не чиним свима, али не зато што то не могу, него зато што не желим да им нашкодим. Тако чиним само онима, у којима видим смиреноумље."

Узми ову књигу и отвори је овде!

А. Т. је 1977. дошао у манастир Кутлумуш, желећи да се замонаши. Он је данас јеромонах на Светој Гори. У то време, међутим, још није завршио своје школовање. Дуго га је искушавала помисао, да ли би требало да заврши школу. Једном приликом је одлучио да посети Старца и да чује његово мишљење. Сишао је до његове келије, која се тада налазила у близини светог манастира Ставроникита, а била је посвећена Часном и Живототворном Крсту. Кад је стигао тамо, затекао је Старца како стоји на дворишту. У рукама је имао књигу светог Силуана, који се почетком 20. века подвизавао у манастиру Светог Пантелејмона. Старац је зрачио радошћу. Кад је угостио оца А., дао му је књигу коју је држао у рукама и рекао:

"Узми ову књигу и отвори је овде! Читај док ја не завршим посао!"

Старац је отишао у своју келију, а отац А. је узео књигу и прочитао онај одломак, на који му је Старац указао. Немогуће је описати шта је осетио у тренутку кад се уверио да је тај одломак говорио о питању које га је мучило и због којег је дошао код Старца! Задивило се благодати, која је тако очигледно дејствовала кроз Старца, као и прекрасном начину на који му је он изразио своје мисли.

Старац је убрзо изашао и, упитавши га да ли је прочитао онај одломак, рекао:

"Запамти то што си прочитао и сагласно томе поступи!"

Од тог времена прошло је готово двадесет пет година. Отац А. са дивљењем чува у сећању тај неизбрисиви догађај, који је представљао његов опит општења са блаженим и богоносним Старцем.

У тренутку кад нам Он буде судио, послаће нам Своју милост и она ће нас покрити

Господин К. Д. је преживљавао тешке дане. Испушења су долазила једно за другим и нигде није могао да нађе утеху. Упорно је преклињао Пресвету Богородицу да умири таласе испушења. Међутим, ништа се није догађало. Налазећи се у таквом стању, овај брат је помислио да је једина људска помоћ, којој може да се нада, помоћ старца Пајсија. Допутовао је на Свету Гору и посетио га. Пожалио му се да се стално моли, али да га Пресвета Богородица није услишила и заштитила од испушења која га муче.

Старац му је тада рекао:

"Види, чедо, неопходно је да се стално молимо и да смирено тражимо милост и помоћ Божију. Не можемо, међутим, захтевати да

Пресвета Богородица овде и сада испуни нашу жељу, чак и ако је она добра. У реду, она је добра, и Бог хоће да нам помогне. Међутим, можда још није време за то? Или, можда, Бог види да ће за нас бити корисније уколико нам не да оно што од Њега тражимо? Ми смо дужни да трпимо и да прекоревемо саме себе, да Бога молимо смирено а не као да нешто захтевамо, имајући поверења у Њега да ће у оном тренутку, кад нам Он буде судио, послати Своју милост на нас, да нас покрије.

Кад сам боравио у Катунакији, током извесног времена осећао сам јак бол у оку. Пришао сам кандилу пред Богородичином иконом, узео мало уља на прст и њиме помазао око. Молио сам Пресвету Богородицу да га исцели, како бих током ноћи могао да читам Псалтир и остале богослужбене књиге наше Цркве. Међутим, око се није исцелило. Напротив, после неколико дана стање је почело да се погоршава. Око ме ужасно болело и било је веома натечено. Прошло је шеснаест дана, а око је и даље болело и отицало. Постојала је опасност да испадне. Осамнаестог дана опет сам пришао кандилу да бих узео мало уља и да бих поново молио Пресвету Богородицу да га исцели. Међутим, осећао сам да нисам достојан да добијем Њену помоћ и да својим честим прозбама узнемиравам нашу Пресвету. Чим сам приступио Њеној икони, скрушеног срца сам рекао: 'Пресвета моја Богородице, још једном ћу Те узнемирити!' Испружио сам руку према кандилу. Међутим, и пре него што сам прстом дотакао уље, дошло је до чудесног исцелења мог ока!

Видиш ли? Зар Пресвета Богородица није могла да ми исцели око још првога дана? Наравно да је могла. Међутим, Она је нешто видела и због тога ме је оставила шеснаест дана да се мучим. Тако и ти, најпре претрпи, смирено тражи и чекај!"

Снимите византијску музику!

Једна група ученика Атонијаде одлучила је да посети Старца. Кренули су после подне и сишли ка његовој келији. Док су корачали по стазици, на касетофону су слушали народну музику. Кад су се приближили келији, сакрили су касетофон да га Старац не би видео. Старац их је послужио разним посланицама, а затим је сео поред њих и разговарали су о разним духовним темама. Задовољна оним што су чула, деца су се припремала да крену. Старац их је испратио до капије а затим са осмехом рекао:

"По благослову Богородице, избришите са касете те песме и снимите на њу византијску музику, коју ћете слушати!"

О светости преподобномученика Козме

Старац је имао много личних опита светитељских јављања и других, различитих дејстава благодати. Међутим, никоме никада није говорио о тим опитима. Увек је морао да постоји неки веома озбиљан разлог да би он о томе говорио. Тако је један брат, мирјанин, сумњао у светост преподобномученика Козме (који је био прот и пострадао је од присталица Латина). Старац му је објаснио неке ствари. Између осталог, открио му је да се, неколико дана након обретења св. моштију, попео до Кареје. Отишао је у протатску цркву да би им се поклатио. У тренутку, кад се приближио св. моштима, осетио је небески миомирис.

На бдењу које је служено у част светог Козме и отаца који су пострадали заједно с њим, у храму су, ради поклоњења, биле изложене ове свете мошти. За све време док су оци појали службу св. Козми, Старац је над светим моштима видео небеску светлост која их је окруживала у виду великог белог венца.

* * *

Старац је рекао једном брату:

"И Василије Велики је мој сународник, јер је и он из Кападокије. Међутим, мене је посетио само свети Григорије Богослов!"

Смирена помисао привлачи благодат Божију

Један брат је са собом повео ученике Атонијаде и запутили су се ка колиби старца Пајсија. Брат их је успут саветовао да питања постављају један по један, како би задобили духовну корист. Кад су стигли, Старац их је добродушно примио и угостио, а онда сео да поразговара са њима. Ученици су га упитали чега би највише требало да се придржавају како би духовно унапредовали, а Старац им је рекао:

"Видео сам да Бог обитава само у смиреном човеку. На основу опита понешто знам о томе да нашем напредовању и примању благодати помаже ако стално имамо добру и смирену помисао. Навешћу вам један пример, да бисте разумели да благодат дејствује тамо, где постоји смирена помисао.

Пре неколико година, на бдењу поводом празника Ваведења Пресвете Богородице, у једном светогорском манастиру неки брат је током празничног последовања стајао са великим страхопоштовањем. Пред крај службе, сва браћа су, један за другим, прилазили да целивају икону Пресвете Богородице, а затим се заустављали испред свештеника, који их је помазивао уљем, узетим из кандила пред Њеном иконом. Међутим, онај младић је имао смирену помисао и сматрао се недо-

стојним помазања. Због свог смирења, стидео се чак и да се појави пред светом браћом, каквима је сматрао монахе. Он, дакле, није пошао на помазање. Кад се служба завршила и кад је један од браће пришао да угаси кандила, он је пришао да целива икону Пресвете Богородице. И док се са посебним страхопоштовањем приклањао Њеној икони, кандило се издигло и уље се излило на његову главу. Веома је важно то, што ниједна кап није пала на под нити на његову одећу! Међутим, најјаснија потврда о томе, да га је у том тренутку помазала Сама Богородица, били су неизрецива радост и весеље, као и духовно стање у каквом се нашао тај брат, а које се речима не може објаснити. Видите ли како је смирена помисао привукла благодат Божију?"

Ученици су усхићено посматрали Старца. Касније, кад су се враћали, сви су се једногласно сложили да је у тренутку, кад им је приповедао о том догађају, његово лице заблистало на чудесан начин. У то су се уверили сви дечасти, и још су дуго говорили о чудесном догађају преображаја Старчевог лика у време приповедања о том случају. Сви су били уверени да се то догодило самом Старцу кад је био млад јер је, док је говорио, било очигледно да је то доживео он сам, а "одао" га је и преображај његовог лика.

Ту јакну ћеш дати Михалису

Једном приликом је до Панагуде сишао неки од браће из Атонијаде. Посаветовавши се са Старцем о свему што га је мучило, ученик је узео благослов и припремао се да пође. Старац му је тада дао једну јакну и рекао:

"Ову јакну ћеш дати Михалису, који се разболео од грипа!"

Кад се брат вратио у школу, пошао је у Михалисову собу. Он је заиста био болестан од грипа и лежао је у постељи. Међутим, до тог тренутка, кад му је предао јакну, нико није знао да се Михалис прехладио – ни учитељи, ни остали ученици, ни послужитељи! Сасвим је јасно да нико од њих није ни могао да обавести Старца о томе.

На такав, жив начин, Старац је помагао младим ученицима да се утврде у вери и да се задиве изобилним дејствима благодати која се дарују онима, што побожно смирују и очишћују душу.

И ви ћете живети у то време!

Група ученика из Атонијаде силазила је код Старца. Њих је занимала једна тема: чули су да је Старац неким рекао да ћемо заузети Константинопољ. Хтели су да и они сами чују нешто о томе, а посебно да се распитају хоће ли и они то доживети. Успут су се међусобно до-

говарали, ко би требало да Старцу упути такво питање. Међутим, кад су дошли и сели поред њега, нико се није одважио да га упита о томе. Након извесног времена, ученици су устали, узели благослов и запутили се према стазици. Старац их је испратио и с осмехом рекао:

"И знајте: и Константинопољ ћемо заузети, и ви ћете живети у то време!"

Ученици су због ових његових речи били као громом погођени. Запрепастили су се благодати коју је он поседовао и која га је о свему обавештавала, али и због тога што ће се у њиховом поколењу одиграти сви ти страшни догађаји.

То су... речи света!

Као карактеристичан пример Старчевог смиреноумља може да послужи дијалог који је вођен у ходнику онколошке болнице. Један старац са Светог Гроба (Господњег) дошао је у болницу да узме Старчев благослов. У време кад се овај монах обрео у болничком ходнику, болничар је Старца положио у колица и повезао у рендген – кабинет. Монах са Светог Гроба се наклонио да би узео Старчев благослов. Истовремено се наклонио и Старац, да би узео благослов од овог монаха. Монах је тада рекао:

"Старче, ја сам са Светог Гроба Господњег, зовем се М."

Старац је, климнувши главом, проговорио:

"Знам те, знам те!"

"Старче, чуо сам да творите чуда, и хтео сам да се помолите за мене", наставио је монах.

"Не веруј ономе што народ прича о мени! То су – речи света", одговорио је Старац.

Ја кажем, тридесет седам!

У време кад је Старац боравио у болници Теагенио, посетио га је и господин ... Он је пришао његовом кревету и узео благослов, а затим рекао:

"Ми се, Старче, молимо за Вас!"

"Зашто се молите за мене?"

"Да Вас Бог исцели!"

"Не, чедо моје, помолите се да одем, јер је за мене смрт – празник."

Припремајући се да пође, овај господин је рекао:

"Старче, сада идем у манастир П. Хоћете ли да кажем сестрама да се помолу?"

"Пожелите им срећан Васкрс" (било је то време пред Пасху).

Старац је дао знак дежурној сестри и она му је донела пакет са мноштвом пластичних крстића, које је он поклањао народу. Окренуо се ка господину ... и упитао:

"Колико тамо има сестара?"

"Не знам, Старче."

Старац је тада почео да броји: једна, две, три... тридесет пет. Зауста-вио се, лагано придигао главу, као да се око нечега двоуми. Из пакета је узео још два крстића и задржао их у руци, као да размишља да ли да и њих стави или не. Најзад их је ставио и дао господину ... који се заиста упутио у манастир П. Будући да је због побожности а делимично и због лукаве помисли пожелео да за себе узме неколико крстића као благослов, затражио је да види игуманију, како би се уверио да у манастиру живи мањи број сестара. Он јој је предао Старчев благослов и упитао, колико је сестара у манастиру. Старица је одговорила:

"Тридесет пет."

Након краћег размишљања, наставила је:

"Ту је још једна... и још једна, али не знам хоће ли остати. Рецимо да их је тридесет седам!"

Тада се господин ... задивио што је од Бога био удостојен да види један мали пример и опит благодати, која је дејствовала посредством старца Пајсија.

Ти се нећеш замонашити!

Један младић је допутовао на Свету Гору са жељом да се замонаши. Пре него што је посетио неки манастир, отишао је код старца Пајсија да би му исказао своју жељу.

Међутим, Старац му је рекао:

"Ти се нећеш замонашити!"

Младић се запрепастио, јер је мислио да ће Старац похвалити његову добру жељу, па је приговорио:

"Зашто тако говорите, Старче? Ја сам овамо дошао да бих се замонашио и не намеравам да одем одавде!"

Старац му је тада рекао:

"На Светој Гори ћеш остати само девет дана, а десетог дана ћеш отићи. Оженићеш се првом женом коју сретнеш!"

Брат је од Старца отишао у један манастир. Међутим, догодило се управо онако, како је предсказао Старац. Био је у манастиру девет дана а затим се нешто догодило и он више није могао да остане на Светој Гори. Укрцао се на лађу и стигао у Уранополис. Тамо није било никаквог

аутобуса, и он је почео да тражи аутомобил с атинским таблицама. Кад је видео аутомобил из Атине, пришао је и упитао возача куда путује. Он му је одговорио да путују у Атину. Младић га је замолио да пове-зе и њега, а возач је одговорио: "Са задовољством! Седи у ауто! Само што ћемо мало сачекати моју кћер. Она је отишла да нешто купи..."

Кад су стигли у Темби, младић је телефонирао својим родитељи-ма и обавестио их да на крају није остао на Светој Гори, него да се враћа, и то са својом будућом супругом. Они су се успут упознали и одлучили да се венчају...

Нађите оне који су дошли из Триполија!

Старац је сишао са Свете Горе и боравио је у женској испосници. Пред вратима испоснице тискало се мноштво народа који је желело да види Старца. У једном тренутку, Старац је наложио сестри да ка-же народу да он не може да изађе и да се разиђу. Међутим, Старац је тада додао:

"Нађите оне, који су дошли из Триполија и имају озбиљан проблем. Реците им да мало сачекају."

Они, наравно, нису обавестили Старца да ће доћи. Запрепастили су се што је он знао за њихов долазак, па чак и то да имају озбиљан проблем!

Мучеништво је за њих било празник!

Кад је чуо да преживљавамо тешке дане и да нас, један за другим, у то уверавају знакови времена, кад су почеле да круже гласине о вре-мену антихриста, један брат – мирјанин нашао се у великој недоумици да ли да се уопште ожени и да заснује породицу. Дошао је на Свету Гору и затражио савет од Старца. Он му је тада рекао:

"Зар не знаш да су се у време Диоклецијана и Нерона, који су орга-низовали страшне прогоне с циљем да искорене хришћански род, свети мученици женили и да је мучење за њих представљало празник? Зар не знаш колико је мученика примило мучеништво заједно са својим породицама, са женама и децом? То исто ће се свагда догађати!"

Видећете, видећете!

Господин Д. К. је посетио Старца. У то време, СССР је у сваком погледу још увек био веома снажан и нико није могао ни да претпо-стави да би могао да се распадне. Било је то оно време, кад је на вла-сти био Брежњев.

Старац је овом човеку, између осталог, рекао:

"Видећеш да ће се СССР ускоро распасти!"

"Ко ће да сруши такву силу, Старче", приговорио је господин Д. К. "Њих нико не сме ни да додирне!"

"Видећеш!"

Старац је предсказао да ће се СССР распасти, али и да ће господин Д. К. у то време још бити жив и да ће то видети (иако је већ тада био у поодмаклој старости).

Старац је у наставку рекао:

"Знај да ће се и Турска распасти. Рат ће трајати две и по године. Ми ћемо победити, јер смо ми православци."

"Старче, хоћемо ли у том рату имати губитака?"

"Највећи губитак ће бити ако нам узму једно или два острва, али ће нам зато дати Константинопољ. Видећете, видећете!"

Коса ће поново порасти

Једном је Старца посетио студент који је изгубио косу. Младић је био веома узнемирен и, упоредо са свим његовим проблемима, бринуло га је и то што је остао без косе. Лекари нису могли да му помогну. Кад је приметио младог студента, Старац му је пришао и рекао:

"Немој да тугујеш. Ја ћу се помолити за тебе. Не брени, коса ће ти поново порасти!"

Након што га је посаветовао да оде на исповест, младић се удаљио. Након неколико месеци, младић се, сав радостан, вратио да би захвалио Старцу: на његовој глави коса је поново почела да расте.

Кад га је видео, Старац га је угостио и помиловао по глави.

За њега ништа није било немогуће. Његовим молитвама успевало је све, или бар у случају оних који су слушали његове очинске савете.

Чак ће и фудбал играти

Један малишан је имао само годину дана, кад су лекари рекли да има урођену срчану ману. Отац овог детета запутио се у један од највећих кардиолошких центара, где је дечака, због испитивања, примио један веома познати специјалиста. Он је закључио да је то један од најтежих случајева које је он видео и да ће дечак, уколико га не оперишу, живети највише шест месеци. Међутим, уколико би дечак био оперисан онда би, како је рекао специјалиста, постојала могућност да живи још неколико година. Операција би била веома тешка, ако се узме у обзир да дечак има само годину дана.

Отац овог детета био је обузет незнањем. У том тешком тренутку срео је господина Н. П., који је осећао страхопоштовање пред

Старцем и често га је посећивао. Отац му је говорио о свему што се догађа с његовим дететом. Н. му је рекао да, ако може, отпутује на Свету Гору, да се посаветује са Старцем. Међутим, како у то време отац ни на који начин није могао да отпутује, господин Н. је понудио да оде он.

Дошао је код Старца и, након што му је испричао све о дечаку, Старац му је рекао:

"Не би требало да ово дете иде на операцију, јер ће га ускоро исцелити Бог, па ће чак и фудбал играти."

Добри Н. се вратио са Свете Горе и оцу болесног детета пренео све, што му је Старац рекао. Отац је имао поверења у Старчеве речи, и дете није било оперисано.

Од тог доба прошло је доста времена. Дечак је сада сасвим здрав па чак игра и фудбал, јер му се ова игра много допада.

Отац је недавно одлучио да дечака одведе у кардиолошки центар, јер је желео да сазна шта ће рећи лекар. Кад га је прегледао и кад је из архиве извадио некадашње снимке, лекар је био запрепашћен. Сви су били зачуђени и задивљени због чуда које се догодило, будући да је стара дечакова болест сасвим ишчезла!

Ја радим свој посао!

Браћа су често долазила код Старца, жалећи се да воде битку са рђавим помислима и сматрајући да оне потичу од лукавога. Он им је објашњавао да је ђаво слободан да наговара на зло, али и да је човек слободан да слуша или да не слуша његове наговоре. Према томе, проблем није у томе како да приморамо ђавола да престане да у наш ум сеје помисли, него у томе како да га не слушамо и да не обраћамо пажњу на њих.

Једном брату, који је водио битку с нечистим помислима и због тога био растројен, Старац је открио следећи случај:

"Током читаве ноћи, кад сам се молио у цркви, ђаво ме је узнемиравао и покушавао да одвуче моју пажњу, како не бих могао да се усредсредим на молитву. Међутим, како сам ја приморао ум да се усредсредим и нисам му дозволио да буде расејан, ђаво је почео да баца камење на кров моје колибе. Желео је да створи буку усред ноћи и да мој ум одвуче од молитве. Изоштрио сам пажњу и нисам допустио уму да лебди. Потпуно сам се предао молитви и више се нису чули ударци камења. Кад је увидео да је на том пољу претрпео пораз, узео је обличје петла и почео гласно да кукуриче око цркве. Тада се, по допуштењу Божијем, мој ум одвојио од молитве, и почео сам да

ослушкујем кукурикање. Изашао сам пред врата келије и, видевши ђавола у обличју петла, рекао:

"Иди одавде и допусти ми да извршим своју дужност!"

Он ми је одговорио:

"Зашто да идем? Ја радим свој посао! Мој посао је да вас узнемиравам да се не бисте молили!"

Тако", рекао је Старац брату, "ђаво ради свој посао, као што би требало да и ми радимо свој!"

Демони лете и играју

Један клирик из Македоније имао је гледишта која нису била у сагласности с православним предањем. С циљем да укрепи своје нехришћанске теорије, пронашао је једног мирјанина који је имао исте идеје и размишљао на исти начин као и он. Одлучио је да га пошаље да, на било који начин, добије одговор од Старца, како би га искористио за даље јачање својих теорија.

"Био сам у келији", причао је Старац, "када сам зачуо звоно на капији оградe. Устао сам да видим ко је дошао. Међутим, шта сам видео! Видео сам човека, а око његовог лица лете демони у виду великих мува! Тада сам обавештен шта се догодило и, не рекавши му ништа, отерао сам га и вратио се у келију."

Радовала ме је прилика да убрзо пођем Христу!

Старац је 1987. г. написао брошуру о знаковима времена и у њој обавестио верујуће да не би требало да потпомажу увођење новог економског система. Тада су они, који су видели да њихови планови бивају осујећени, послали тројицу својих људи с претњом да ће му нанети зло. Од оног тренутка кад су се искрцали са лађе и ступили на Свету Гору, он је био обавештен о њиховом присуству и следио их је. Видео је да су толико разјарени да су спремни да га убију.

"Ја сам се, наравно, томе радовао", рекао је Старац, "јер је то за мене била прилика да убрзо пођем Христу! Међутим, њима се нешто догодило изнутра, кренули су погрешном стазом јер су силазили у сумрак. Слепео их је Бог, тако да су они, сиромаси, заноћили далеко, сурвали се у провалију и повредили се."

Сутра ујутро су пожурили да се врате у Кареју. Кад су пролазили недалеко од Старчеве келије, викали су и претили да ће му одсећи језик, уколико не престане да омета њихове планове. Касније, поподне, кад сам дошао да га посетим, испричао ми је шта се догодило и шаљиво рекао:

"Да ли би учинили зло ако би ми одрезали језик? Шта ти кажеш?"

* * *

Господину Д. К. Старац је рекао:

"Турска ће се распасти на делове. Ми, као православни, нећемо претрпети никакво зло, и највише што ћемо изгубити једно или два острва. Међутим, околности ће их принудити да нам предају Константинопољ."

* * *

Бог често не даје исцелење одмах, да би човек извукао корист.

* * *

Бог оно што хоће повремено чини посредством лекара, и Сам управља њиховим рукама током операција. Због тога је потребно да чинимо оно што нам говори добар хришћански лекар.

* * *

А., сестра господина А., открила је да болује од тумора на дојкама. Много се уплашила, али никоме ништа није говорила, чак ни свом брату. Будући да је много волела Старца и да је осећала страхопоштовање према њему, почела је да у молитвама призива његову помоћ. То је трајало неколико дана. Једног од тих дана, њен брат је одлучио да ради неког свог проблема посети Старца и да се посаветује с њим. Сестра му ни тог пута ништа није рекла. А. је, дакле, дошао на Свету Гору и посетио Старца. Кад се припремао да пође, Старац му је рекао:

"Сачекај мало!"

Ушао је у келију и убрзо се вратио, носећи у рукама црну јакну која је личила на женску. На њој се чак налазила и зихернадла. Кад му је дао јакну, Старац је рекао:

"Узми је и подај сестри А., јер је њој потребна."

А. је узео јакну и вратио се у Атину. Чим је видео сестру, предао јој је јакну и пренео Старчеве речи. А. ју је обукла и запрепашћено видела да је зихернадла прикопчана управо на оном месту, где је она имала тумор. Задивило ју је што је Старчева љубав знала за њену болест и што је на тај начин показао да је чуо њене молитве. Након неколико дана тумор је сасвим ишчезао, а она је тек тада свима испричала шта се догодило.

О мени ће се побринути Бог

А. је мучио велики проблем: постепено је почела да му се суши рука. Посећивао је лекаре, али они нису могли ништа да му предложи. Рекли су му да је парализа честа појава и да је све распрострањенија.

Будући веома узнемирен, помислио је како је његова једина нада да се обрати Старцу, којег је познавао и према којем је осећао велико поштовање. Допутовао је на Свету Гору и говорио му о својој болести. Старац га је примио с великом љубављу и посаветовао да се не брине. Упитао га је где ће преноћити, а А. му је рекао да ће преноћити у манастиру Кутлумушу. Старац му је тада дао своју јакну, говорећи:

"Обуци је, да ти не буде хладно."

Господин А. га је послушао и отишао у манастир. Припремао се да пође на починак, а онда је у једном тренутку приметио да је његова парализована рука почела да се опоравља и да је ускоро постала сасвим здрава! Сутрадан се спустио низ стазу да би од свег срца заблагодарио Старцу за његову очинску, делатну љубав. Скинуо је јакну и вратио је о. Пајсију. Међутим, он му је рекао:

"Узми је, хладно је!"

"Не, она је потребна и Вама, не могу да је узмем!"

"Узми је чедо! О мени се брине Бог! Он види да ја стално дајем, па и Он даје мени!"

У време тог "убеђивања", у Старчеву келију су дошла двојица поклоника. Након што су поздравили Старца, предали су му поклоне. Отворили су један пакет и из њега изнели нову јакну, говорећи:

"Старче, нисмо знали шта да Вам донесемо, па смо Вам донели јакну!"

У часу кад смо га крстили, ја сам молио нашег Христа

Старац се увек одликовао двема карактеристичним цртама. С једне стране, показивао је велико умилење, снисхођење и милосрђе према свакоме ко је био напаћен или обременен греховима. На сагрешења других гледао је кроз сочиво за умањење, а на олакшавајуће околности кроз стакло за увеличавање. За свакога од нас било је отворено његово духовно наручје, преиспуњено љубављу Христовом. С друге стране, био је веома строг према свему што се тицало њега самог. На све своје, готово невидљиве слабости и "особитости", гледао је кроз увеличавајуће стакло. Ту своју особину испољио је још као мирјанин. Навешћемо овде један пример те строгости, коју је он испољио кад му је било тек петнаест година.

Родитељи су од њега затражили да крсти једно дете. Чим је чуо за то, почео је да проналази различита оправдања, јер је био свестан да бити кум неком детету не значи само давање имена приликом Св. Тајне Крштења него и прихватање озбиљне духовне одговорности за духовно васпитање малишана. О свему томе говорио је Арсеније

(световно име старца Пајсија), који је био млад по узрасту али веома зрео по духовности, будући да је намеравао да одустане од тог озбиљног задатка.

Његови укућани су били веома упорни и говорили да, "ако тако буду сви размишљали, онда се нико неће крстити" (тј. нико неће бити достојан да буде кум на крштењу). Како је увек био послушан родитељима, Арсеније је најзад пристао да крсти то дете.

Када је одслужена Св. Тајна, укућани су му рекли:

"Ето, то је све, а ти си све извршио!"

Тада им је дечак Арсеније објаснио:

"Кад смо га крштавали, ја, који сам недостојан и неспособан да помогнем чак и самом себи а утолико пре непознатом човеку, молио сам нашег Христа и рекао Му: 'Христе мој, Ти познајеш срца свих људи и провиђаш како ће сваки човек проћи у овом животу. Ако видиш да је живот на његову корист – добро је! Ако пак видиш да је у опасности и његово спасење, онда га узми Себи још сада, док је као ангео."

Према допуштењу Божијем, након неколико месеци умрло је дете које је Арсеније крстио, и сви су се запрепастили због онога, што се догодило.

Као да је повлачимо за одежду!

Старац је осећао дубоко страхопоштовање према нашој Мајци, Пресветој Богородици. Он ју је љубио, а Она је, са Своје стране, Старца више пута удостојила Своје посете.

Карактеристичан знак његове велике и "својеврсне" љубави према Пресветој Богородици био је и његов подстицај да јој се молимо. Старац је говорио:

"Када читамо акатист или каноне Богородици, онда се Она радује, јер види несебичну љубав Њених чеда, који јој узносе похвале и служе јој. Сасвим је природно што Она тада изобилно помаже Својим чедима. Када непрестано изговарамо *Пресвета Богородице, сјаси нас*, то је као да је повлачимо за одежду док не услиши нашу прозбу!"

Запамтите 1992. годину!

Неколико година пре пада режима у Русији, на дан 19. јуна, када је Старац празновао, посетила га је група отаца. Он им је говорио о духовној правди, коју Бог даје народима.

"Бог је допустио", рекао је Старац, "да Јевреји због својих грехова буду кажњени и одведени у ропство. У ропству су остали три столећа. Тада је свако поколење трајало једно столеће. Тако је премудрост

Божија допустила да прво поколење, које је сагрешило, живи у ропству и да својим радом искупи део својих сагрешења. Затим је друго поколење искупило преостале грехове и добило чисту награду. Треће поколење, које уопште није сагрешило, добило је целовиту награду и оно се очишћено вратило у отаџбину.

Сад су се поколења изменила. Сваком поколењу одговара двадесет пет година. То исто ће се догодити и у Русији, где је због њихових грехова Бог 1917. допустио да завлада комунистички режим."

Старац се тада окренуо ка оцу О. и упитао:

"Три поколења по двадесет пет година, колико је то?"

"То је седамдесет пет година", одговорио је отац О.

"И седамнаест, јер су комунисти 1917. узели власт, колико је онда то?"

"Деведесет два."

"Запамтите 1992, јер ће се тада у потпуности васпоставити слобода у Русији."

Браћа су добро запамтила ове Старчеве речи, али је постојала и сумња у то хоће ли се оне обистинити.

Крајем 1991, кад је на власт дошао Јељцин, видели су да је започео процес васпостављања демократског облика владавине, који се окончао 1992. Тако је Старац још једном предвидео развој догађаја. Они су, како је он говорио, били неминовни због божанске правде, која допушта да се све то догоди с циљем очишћења душе или читавог народа, као у датом случају.

То што ја говорим није за свакога

Старац се налазио изван Свете Горе и обавестио је да ће доћи у испосницу. Чим се то прочуло, тамо се окупило мноштво побожне браће, која су желела да искористе повољну прилику и да узму његов благослов. Након молебана сестара из ове испоснице и побожних поклоника, старац је одлучио да им одржи две беседе.

Један младић је старчеву беседу потајно снимао на магнетофон. Када су то видели, неки од присутних почели су да негодују, страхујући да ће старац то приметити. Сви су знали да старац не допушта да га фотографишу или да га снимају на магнетофон, и да би због тога могао да прекине своју прекрасну духовну беседу.

Младић је много волео старца и пред њим је осећао велико страхопоштовање. Пошто су га други на то приморали, одлучио је да приђе старцу и да од њега затражи благослов да беседу забележи на магнетофону.

Старац га је упитао због чега беседу записује на касету, кад је већ присутан и кад може да је забележи на својој "другој" касети (при том је мислио на његово памћење).

Младић је одговорио да на тај начин жели да својим родитељима, који нису могли да дођу, омогући да и они чују старчеву беседу. Старац је убедила младићева побожност. Насмешио се и одлучио да га не одбије, али је рекао:

"Слушај, пошто ја не знам о чему ћу беседовати и шта ћу рећи, молим се Богу да ме просветли и да другима кажем оно, што им је од користи. Свети Дух ме обавештава о одређеним стварима које у одређено време треба да кажем одређеним људима, и те речи се онда односе само на њих. Други пут ме Он обавештава о некој ствари која је потребна у датом тренутку, али се, исто тако, односи на свакога и на свако време. Зато и имаш благослов да снимаш на магнетофон. Ипак, мораш знати да ће твој магнетофон забележити само оно, што се тиче свих. Остало, тј. оно што се тиче конкретног тренутка, неће забележити."

Ове речи су се касније потврдиле. Када је младић дошао кући да заједно са породицом преслуша касету, уверио се да на касети постоје празна места и да није забележено много тога, што је старац рекао. Младић и његова породица били су запрепашћени невероватним догађајем који је Бог устројио због старчевих молитава. "Својим ушима" су се уверили да старац није дејствовао сам од себе, него да је у њему дејствовала благодат Светога Духа. Благодат, која је савршавала све што је било потребно, на потребан начин и у потребно време!

Једном смо упитали старца:

"Старче, зар се светитељи (а мислили смо, наравно, на њега самог) не плаше да ће услед свега тога што чине пасти у гордост?"

Старац се благо насмешио и радосно одговорио:

"Зар ви о светитељима мислите као о глупацима? Да се погорде, па да изгубе благодат и да им преостану само њихове, човечије снаге?! Можда, на почетку. Благодат их постепено одгаја и добро поучава да без Мене не можеће чиниити ништа. Међутим, када светитељи постану свесни своје немоћи и чињенице да од њих самих не може проистећи ништа добро, привезују се за Божију благодат и не усуђују се да било шта чине сами, да не би изгубили ту Божију благодат и енергију. Тако они с једне стране познају (благодат) и задобијају осећање сопствене слабости и немоћи. Међутим, паралелно познају да им је, као и свим људима, благодат дата као дар приликом божанственог и

светог крштења, пре него што су учинили нека добра дела, тако да не могу да је сматрају за награду од Бога, и на тај начин се смирују. С друге стране, они имају свагдашњу љубав и пламену жељу да благодат Христова непрестано дејствује. Тако они живе и "укрепљују се" тим смиреноумљем, никада се не излажући опасности да се погорде и да изгубе то што су задобили смирењем."

Грци и Европљани

У последње време, многа наша браћа обузета су неспокојством и постављају себи питање: "Шта ће се догодити сад, када се отварају границе с Европом и када Грчку преплављују странци? Тврде да су странци богатији и образованији и да ће, када дођу у Грчку, они преовладати и приграбити све послове а да ћемо ми остати без посла."

Једног летњег дана, док су у хладу старе маслине седели са старцем, неки поклоници су изразили слично неспокојство. Старац их је пажљиво слушао. Кад су завршили своје излагање и очекивали да чују његово мишљење, старац је рекао:

"Испричаћу вам о једном догађају, и то ће уједно бити и одговор на вашу забринутост.

Прича говори о три Европљанина. Један је био лекар, други метеоролог а трећи часовничар. Размишљали су о томе да су образовани и да ће, ако оду у Грчку, моћи тамо да зараде много новца. Дакле, њих тројица су пошли на пут, прешли границу и одлучили да преноће у једној воденици.

Чим их је спазио, воденичар их је радосно примио и позвао у свој убоги дом. Почео је да припрема укусну и обилну храну. Кад ју је припремио, поставио је сто и позвао их да сви заједно вечерају. Европљани су јели мало и умерено, јер су већ одавно навикнути да држе дијету. Воденичар их је стално нудио јелом. Међутим, они су само захваљивали и говорили да су већ довољно јели. Воденичар је био човек другачијег "кова" и јео је, како ми кажемо, "док не пукне", тако да на столу ништа није преостало. Пио је много воде и, као да му све то није било довољно, отишао је и донео чинију препуну кајсија. Европљани су узели по једну, а воденичар је појео све преостале кајсије. Тада је учинио нешто што је запрепастило Европљане: донео је два камена којима је разбијао коштице кајсија, а затим одатле вадио језгра и јео их!

Лекар се неприметно обратио двојници својих сапутника:

'Ако вам предложи да преноћите у воденици, немојте пристајати на то! Убеђен сам да ће пући од оволиког преједања, и могли би да нас оптуже за саучесништво!'

Док су Европљани међусобно разговарали, на дворишту се огласио први петао и воденичар им је рекао:

'Хајдемо, браћо, већ је поноћ! Пођимо на починак, јер мене сутра очекује посао а вас пут!'

Они су изразили жељу да преноће напољу, на било ком месту у дворишту. Међутим, воденичар је приговорио:

'Не разумем, драги моји, зашто бисте спавали напољу! У воденици има довољно места, а ноћас ће киша падати као из кабла!'

'Не', били су упорни Европљани и на крају су отпочинули на дворишту. Током ноћи се проломио пљусак и они су, наравно, покиснули. Када је свануло, воденичар је изашао и рекао:

'Зар вам нисам рекао да ће падати киша и да ћете покиснути?! Сад је већ шест сати, уђите у кућу да се осушите и да доручкујете!'

'Није пукао', зачуђено је рекао лекар чим га је спазио.

Затим се обратио воденичару:

'Како ти је успело да се после толиког јела не разболиш?'

'Драги мој, ти ниси видео колико сам воде попио! Наша вода је веома корисна за варење. Осим тога, помогла су и сва та горка језгра кајсија која сам појео, тако да се храна брзо сварила и ја сам после неколико сати опет био гладан!'

Тада му се обратио и метеоролог:

'Доста више о храни! Ево шта бих ја хтео да те питам: ја сам студирао на универзитету и изучавао сам метеорологију, али нисам ни помислио да би ноћас могла падати киша. Како си ти то могао да знаш, па си чак био и сасвим сигуран у то?'

'Е, драги мој, па то је бар просто! Свиње су се јуче читавог дана ваљале по блату!'

Најзад се огласио и часовничар. Упитао га је како је он, иако нема сат, синоћ знао да је поноћ и рекао им да пођу на починак, а да је јутрос знао да је шест сати.

'Није могуће да ме за то питаш?! Синоћ, док смо вечерали, петао је запевао први пут, и тада је била поноћ. Када је запевао други пут било је три сата, а када се огласио и трећи пут, било је већ шест сати ујутро!'

Европљани су један другоме упутили поглед који је изражавао потпуно разочарење и рекли:

'Напустимо Грчку. Ми се овде нећемо укоренити! Ако овај неписмени воденичар зна све, како ли је тек са осталима?'

Тако су се њих тројица вратили у Европу."

Овде је старац завршио своје занимљиво казивање и расположење посетилаца се, наравно, одмах променило. Читава та дружина тресла се од смеха, а лица су им блистала. Старац се никада није претварао да је учитељ, нити је хтео да саветује, да прибегава разним учењима и да издаје људске заповести. Он је знао да говори једноставно и у причама, као наш Господ, и да на тај начин побољша расположење људи.

Постоје хиљаде оних који су тешка срца и једва се држећи на ногама силазили низ стазицу која води ка његовој колиби. Међутим, касније су признавали да су при повратку, иако су ишли уз брдо, осећали да на плећима, као и у срцима, имају крила!

Нека и почетак и крај буду са добрим помислима

Неки млади монах, који је покушавао да се подвизава, посетио је једном приликом старца и упитао га кад би и колико требало да пости. Старчев одговор је оставио на њега дубок утисак:

"Никакав значај нема то колико постиш, него с каквим помислима постиш и чему тежиш! Бог не гледа на оно што чинимо, него како то чинимо и са каквим циљем (односно с каквим помислима, како би то рекли монаси)."

Да би разјаснио своје речи, исприповедао му је о следећем случају: "У Аустралији познајем једног веома побожног и смиреног младића. Размишљајући о свим добротворствима којима га је Бог обдарио, његова душа је једном приликом осетила умилење и он је одлучио да, као свој мали одговор на добротворства Божија, прихвати краткотрајни пост. Размишљао је о томе да је безгрешни Господ због наших грехова постио четрдесет дана и да би утолико пре требало да постимо ми, грешници.

С том добром помишљу приступио је посту, не одредивши дан његовог окончања и препуштајући то Богу. Младић је потпуно постио, што значи да ништа није јео и да није пио воду, иако је свакодневно одлазио на посао. Дани су пролазили, али он није осећао ни глад, ни жеђ, ни исцрпљеност, будући да га је због његове добре помисли покривала благодат Христова. Пост је потрајао до четрдесетог дана.

Током четрдесетог дана, дошла је помисао, поново разборита и добра, која му је наложила да прекине тај анђелски пост. (Благодат Божија допустила му је да помисли да већ четрдесет дана ништа није јео.)

Помислио је да ће, уколико настави да не узима ни храну ни воду, вероватно доћи до исцрпљености, па чак и до губитка свести. Ако би се то догодило, вероватно би га одвели у болницу и лекари би се

ту уверили да већ четрдесет дана ништа није јео. То би био повод да осуде Цркву и да, будући безбожници, кажу да хришћани посте и лишвају се хране до самоубиства.

Видиш ли како је постио овај млади брат? Почео је и окончао пост са смирењем, некористољубиво и са добром помишљу. Бог се успокојава тек онда, кад и ми дејствујемо смирено и кад не гледамо на сопствену корист!"

Очистимо своје душе од смећа

Са старцем су на дворишту седела два свештеника, један адвокат из Атине, један новинар из Мисолонгија и још неколицина људи. Током разговора, новинар је старцу постављао разна бескорисна питања. У једном тренутку, адвокат је из џепа извадио књигу и отворио је. Седећи насупрот њему, старац га је упитао:

"Шта то имаш?"

"Свето Писмо, старче. Хоћу да Вас питам за неке ствари."

Старац је на то рекао:

"Онда, чедо моје, узми оловку и папир!"

Затим се окренуо новинару и са осмехом му рекао:

"Благословени, дај му оловку и папир!"

Новинар је однео папир и оловку и када их је адвокат узео, старац је наставио:

"Напиши на том папиру све своје грехове, отиђи код свог исповедника, исповеди се и очисти ум од греха. Кад се очистиш и кад будеш боље разумео, дођи и питај ме шта год хоћеш!"

Адвокат се постидео и тихо признао:

"Ја немам исповедника."

"Знам, зато сам ти то и рекао."

Адвокат је, међутим, покушао да се оправда:

"Знате, старче, ми у Атини немамо добре исповеднике. Можда бисте, ако некога знате, могли да ми га препоручите?"

Одговор који је добио био је категоричан:

"Слушај, момче, сви исповедници су добри јер носе епитрахил. На њима је божанствена благодат и када они читају молитву разрешења, Бог све поништава. Дакле, иди у цркву и исповеди се!"

Ревносни протестант

Једног летњег дана 1991. г. на дворишту око старчеве келије налазило се мноштво поклоника. У то време дошао је и један Грк, који је већ одавно живео у Немачкој и тамо постао ревносни протестант.

Старац га је, као и све остале, послужио ратлуком и водом. Протестант се обратио старцу:

"Ви православни, а посебно ви на Светој Гори, поклањате се Богородици као Самом Богу, заборављајући да је Она обична жена! Исто тако, поклањате се иконама и претпостављате да оне могу да чине чуда! Што је још горе, обраћате се моштима ваших светаца и, мада оне у великом броју случајева пропадају, ви их без гађења целивате! Све то показује да се ви, православни, налазите у великој заблуди!"

Старац је у свему подражавао Свете Оце Цркве, који су беспоговорно прихватили увреде, клевете и грешне поступке који се односе на њих саме, али су се зато до смрти супротстављали јересима. Старац је стога строгим гласом одговорио јеретику – протестанту:

"Шта да ти кажем, несрећниче? Ти ниси крив за те срамне ствари које говориш! За то је крива твоја мама, која те тако васпитала!"

Кад је чуо како старац говори о његовој мајци, протестант се разгневио и љутито одговорио:

"Слушај, калуђеру, не вређај моју мајку, јер ниси достојан ни да се упоредиш с њом!"

Старац се није збунио, као да је очекивао да ће управо то чути, и наставио:

"Видиш, ти си се увредио јер сам поменуо твоју мајку! А зар се наш Господ и ми не вређамо кад ти на тај начин помињеш нашу Мајку, нашу Пресвету Богородицу ("Панагију")? Хтео бих нешто да те питам: ако би твоја мајка затражила да јој испуниш неку жељу и ако ти то можеш да учиниш без икаквог труда, да ли би пристао да то учиниш?"

"Наравно да бих пристао и да бих тако и учинио", одговорио је протестант.

"Управо то се догађа и са нашом Пресветом Богородицом. Ми молимо Богородицу да за нас посредује код Свог Сина, нашег Господа, како би нас Он спасао. Тако поступамо и кад су у питању светитељи, јер им је дата одважност пред Богом!

Сад ми, молим те, реци још нешто. Да ли код куће имаш фотографије својих родитеља, браће, сестара, жене, деце, пријатеља?"

"Наравно да имам!"

"А зашто онда ми не бисмо имали "фотографије" нашег небеског Оца, нашег Господа, наше Мајке, Пресвете Богородице, као и наше браће, светих мученика? Зашто не бисмо имали иконе светитеља, које ћемо гледати, опомињати се њих самих и молити их за помоћ? Пошто су они *до косицију* били испуњени благодаћу Божијом, ми целивамо

њихове свете мошти, да би смо се и ми на тај начин мало облагодатили! Уколико се одређени светитељ удостоји да има нетрулежне мошти, онда он има утолико већу благодат и ми је са своје стране примамо кад им се поклањамо."

Старац му је на изванредан начин одговорио убедљивим тоном. Протестант није могао да му противуречи и од старца је отишао дубоко замишљен. Као што је поступао у свим случајевима, старац је својој бројаници додао још једну душу, молећи се да Бог помогне овом брату да пронађе истинити пут.

Старче Пајсије, не напуштај ме!

Један поклоник је, заједно са својим пријатељем, господином К., дана 17. октобра 1993. на Светој Гори посетио старца Пајсија. Желели су да им старац помогне у једном озбиљном проблему.

Жена његовог пријатеља, која се зове В., изненада је осетила бол у грлу који се постепено појачавао, тако да јој је глас охрпавио и почео да се губи. Лекари су установили веома озбиљну болест и предложили хитну операцију. Још увек нису знали с чим ће се заправо суочити током хируршког захвата, али су мужу ове болеснице рекли да ће, уколико се све добро заврши, бити потребни посебни часови говора, јер ће у противном постојати опасност да жена занеми.

Човек је одлучио да у тој тешкој ситуацији посети Свету Гору и да замоли за помоћ нашу Пресвету Богородицу и старца Пајсија, будући да је чуо како је Бог, посредством њега, помогао хиљадама људи.

У време док је разговарао са осталим поклоницима и док су га они пажљиво слушали, старац се изненада окренуо господину К. и рекао:

"Децо, имајте мало поверења у Христа. Све што Он допусти и што нам се догоди, Он чини због нашег добра! Кад не би видео да ће проистећи неко добро, не би дозволио да се догоди нешто лоше!"

Двојица пријатеља су погледали један другог. Обојица су били сигурни да је старац те речи упутио господину К. Старац је ускоро завршио разговор са осталима и упитао К. шта њега мучи и узнемирује. Човек му је испричао о свом проблему и додао да лекари страхују од могућности да његова жена има рак грла. Старац му је на то рекао:

"Чедо моје, зашто се твој ум окреће ка злу?"

"Лекари су рекли да је потребна хитна операција."

"Онда нека лекари са своје стране учине оно, што сматрају да је потребно! Ти, међутим, немој да се узрујаваш и да се плашиш. Моли се, а и ја ћу се помолити, па ће све бити добро!"

Пријатељи су се већ сутрадан вратили у свој град. Господин К. је супрузи пренео све што му је рекао старац Пајсије, и она је пошла на операцију.

У време хирушког захвата изненада је дошло до отежаног дисања. Лекарима су се узнемирили видевши да се њено срце зауставља, иако уочи саме операције није било никаквих проблема са срцем. Њих је, међутим, зачувило следеће.

Неочекивано су приметили да жена, која је под анестезијом, устаје и подиже руке. Почела је да стеже дланове као да некога задржава и да му не допушта да оде. Жена је у агонији говорила:

"Старче Пајсије, не напуштај ме! Смилуј се на моју децу и помози ми!"

Жена се након тога смирила и лекари су завршили операцију. Нестрпљиво су ишчекивали да се пробуди, како би сазнали шта се заправо догодило. Чим је дошла себи, лекари су је упитали:

"Ко је тај Пајсије којег си дозивала током операције?"

Она им је испричала да се пред њом појавио старац и да јој је, узевши је за руке, рекао: "Не бој се, све ће добро проћи!" Жена је одмах изванредно говорила и данас се сасвим добро осећа. Наравно, нису биле потребне никакве лекције помоћу којих би поново научила да говори, нити било шта слично.

Бог ће исцелити твоје дете!

Неизлечива болест закуцала је на врата његовог дома у Француској. Та болест је погодила његово дете. На све стране је трчао од лекара до лекара, али нигде није видео никакву наду: ниједан од њих није могао да га утеша. Био је потпуно обузет очајањем када је срео једног Грка који је тада боравио у Француској и који му је причао о Светој Гори и о старцу Пајсију. Грк му је испричао да је старац благодаћу Божијом помогао многим људима, па чак и онима који су били у горем положају него што је он.

Несрећни отац је отпутовао у Грчку и запутио се на Свету Гору. Заједно са М. И. дошао је код старца. Чим га је угледао, старац је почео да га теши, говорећи му о његовом сину. Истовремено му је објаснио да он не може ништа сам да учини, и да то може само Бог.

Отац је, међутим, као да га није чуо, са сузама у очима наставио да га моли. У једном тренутку старац је упитао како се дете зове. Кад је сазнао његово име, отишао је у капелу и помолио се.

Ускоро је с осмехом изашао одатле и рекао:

"Иди кући, и Бог ће помоћи твом детету да оздрави!"

Отац се сутрадан авионом вратио у Француску. Кад се вратио кући, задивљено је приметио да је његово дете здраво и весело. Преиспуњен радошћу, упитао је супругу шта се догодило малишану, а жена и дете су му испричали шта се догодило.

Дечак му је причао да се, док је болестан лежао на постељи, у соби изненада појавио један свештеник у мантији, пришао његовом кревету и благословио га. Чим је свештеник ишчезао, он је постао савршено здрав. (Према његовом опису, тај свештеник је апсолутно личио на старца Пајсија.)

Отац је желео да зна у колико сати се то догодило. Кад су му рекли, запрепастио се и прекрстио, јер се све то догодило управо у оно време кад је старац Пајсије отишао у капелу да се помоли!

Преиспуњен благодарношћу за брзу помоћ Христову ради молитава Његовог изабраног сасуда, старца Пајсија, човек је пожурио на Свету Гору да би, као онај благодарни еванђелски губавац, захвалио Богу за Његово велико човекољубље.

Према промислу Божијем, о овом догађају казивао нам је сам отац овог исцељеног детета.

Благо је прекоревало

Једном приликом, кад се старац налазио у дворишту своје колибе, овамо је дошао неки младић који је имао веома дугу косу. Кроз капију је прошао у двориште и кренуо према старцу. Чим га је приметио, старац му се обратио са умилним осмехом, који га је готово увек одликовао, и рекао:

"Где си био, чедо моје, тражио сам те!"

Младић се збунио, јер је тада први пут боравио на Светој Гори, и старац није могао да га познаје и да га очекује. Испуњен немиром и љубопитљивошћу, младић је запитао:

"Зашто сте ме тражили? Шта хоћете од мене?"

Старац је одговорио:

"Ето, чедо, хтео сам да узем мало од твоје косе!"

"Зашто, шта ћете с њом учинити?"

Старац је поново са осмехом рекао:

"Видиш, обећао сам једно чудо неком ћелавцу и он, сиромах, чека!"

Управо тако, шалећи се и смешећи се, старац је убеђивао и васпитавао људе.

Зашто ти трујеш нашу омладину?

Старцу је у посету дошла једна дружина, и сви су седели у "госто-примници под ведрим небом". Старац је отишао до чесме, напунио чаше водом, узео корпицу с ратлуком и, једног по једног, почео да служи своје посетиоце. Међутим, када је дошао до једног од њих, није му пружио корпицу с ратлуком него је, напротив, узео један ратлук, ба-цио га на земљу, погазио ногом тако да се ратлук помешао са земљом, а затим га подигао и дао посетиоцу. Узнемирен и запрепашћен, овај човек га је упитао:

"Старче, како да поједем тако прљав ратлук?!"

Одговор који је добио погодио га је као гром:

"А како то да ти нашој омладини дајеш своје прљаве производе и тиме је квараш?"

(Тај човек је био сценариста и писао је сценарија за филмове бес-тидног садржаја, с циљем да "отрује" нашу омладину.)

Добар начин и зло чини добрим

Старац нам је увек говорио да све што чинимо, чинимо на добар начин.

Старца је једном приликом посетио неки брат. Док се старац при-премао да га послужи ратлуком и водом, брат је приметио да је кроз прозор собе улетела пчела. Узео је лист папира и покушао да је исте-ра, ударајући је тим папиром. Међутим, његов труд је био узалудан. Кад је видео шта ради, старац му је рекао:

"Не, благословени, пчела неће отићи ако је не отераш на добар начин! Ево, погледај! Ово је добар начин да се она истера!"

Старац је пришао и положио длан. Пчела је слетела на његову ру-ку, а он је затим руку испружио кроз прозор и пчела је одлетела.

"Добар начин помаже и у најгорим случајевима", објаснио је старац. "Древни Оци су наглашавали да добар начин и зло чини добрим док, напротив, зао начин и од добра начини зло!"

Никада без расуђивања

Упитали смо старца да ли се са свима може говорити о питањима која се тичу наше вере.

"Постоје чаше које примају много воде, као и оне, чија је запреми-на веома мала. Неке су начињене од пластике, и топе се кад у њих налијете врелу воду. Постоје и гвоздене чаше, које се неће разбити кад их баците, али постоје и оне стаклене, које ће у том случају пу-ћи! Према томе, потребно нам је много расуђивања кад се поред нас

нађе "људски сасуд". Мора се добро знати, уз расуђивање и божанско просветљење, колико он може да прими, јер у неким случајевима мо-жемо да нанесемо већу штету него корист, чак и ако је наша намера добра", објаснио је старац.

Крварење и бројаница

Ученица И. Г. проводила је летњи распуст у хришћанском кампу "Спаситељ", недалеко од Солуна. Игре, песме, разонода, читање свето-отачких текстова, добровољни рад и њене другарице учинили су да ово место подсећа на мали овоземаљски рај.

Једног поднева, док је боравила у трпезарији, из њеног носа поте-кла је крв. Сарадници у логору, као и једна госпођа која је помагала у кухињи, покушавали су на све начине да зауставе крв, али им никако није успевало да макар мало поправе њено стање: крв је непрестано текла. Управа логора се озбиљно узнемирила. Директор се тада нече-га сетио и рекао малој И.:

"Твоја мама је рекла да ти знаш шта треба да учиниш уколико ти нос буде крварио. Шта радиш у том случају?"

"У мом коферу, у једном џепу, налази се бројаница. Донесите је, молим вас", рекла је девојчица.

Чим су је донели, мала И. је прекрстила лице бројаницом и крв је одмах престала да тече. Сви су били задивљени и упитали су:

"Ко ти је дао ту бројаницу? Одакле си је узела?"

Девојчица је одговорила:

"Ту бројаницу је својим рукама исплео старац Пајсије! Ишли смо у манастир у Суроти, јер ме много мучило крварење из носа. Лекари нису могли да ми помогну, јер су крвни судови у мом носу веома тан-ки. На жалост, нисмо се среле са оцем Пајсијем, и бројаницу нам је у његово име дала једна монахиња. Она нам је рекла да ју је он лично направио и да прекрстимо моје лице том бројаницом кад год потече крв! Од тог доба, кад год се појави крварење, наша једина нада су мо-литве и ова бројаница!"

Сви радници и сестре, који су се налазили у овом логору, прослави-ли су Бога, јер их је удостојио да својим очима виде чудесно знамење, које јасно сведочи о светости старца Пајсија и о његовој одважности пред Богом

Нека лубенице буду далеко од тикви!

На дан 15. августа 1988. Т. М. и његов брат посетили су Свету Гору и отишли код старца Пајсија, у његову келију. У гостопримници, на ваздуху, старац је седео окружен бројним поклоницима. Послужио их је ратлуком и водом, што је представљало уобичајено послужење. Заједно са осталим посетиоцима, пажљиво су слушали шта говори старац.

У једном тренутку, Т. М. је почео да размишља како да старца упита за проблем који га је мучио. Наиме, био је убеђен да ће, уколико настави да се дружи са мирјанима који имају високо мишљење о себи, и он сам постати такав. Истовремено се уверио да је, дружећи се са смиреним људима, и он сам постајао бољи.

И док је он размишљао о томе и намеравао да упита старца да ли да престане да се дружи са гордима, дошао је један поклоник и као дар донео прекрасну лубеницу. Старац ју је узео и рекао:

"Пошто си већ донео лубеницу, дај нам и нож да је исечемо, а ја ћу ти рећи тајну како је лубеница постала тако слатка!"

Поклоник му је додао нож а старац је лубеницу почео да сече на кришке и да свакоме даје по једно парче. Кад је дошао ред на Т. М., он је имао предосећај да ће чути нешто што се тиче њега самог и што се односи на проблем који га је мучио. Гледајући га својим проницљивим и спокојним погледом, старац се насмешио и рекао:

"Ако једну поред друге посадимо лубеницу и тикву, догодиће се следеће: тиква ће узети сву сласт од лубенице, и лубеница ће постати безукусна и недовољно слатка, док ће тиква, ма колико сласти да прими, увек остати тиква! Из тог разлога, ако хоћемо да имамо слатке и укусне лубенице, морамо их држати даље од тикви!"

Када је то рекао, старац је овом брату дао најлепши одговор који је могао да чује. Он му је на проницљив и благодатни начин помогао да схвати да аналогно треба да се понаша и у односу на своје друштво, иако није непосредно и јасно одговорио на његово питање.

Дођи код нас! Немој да нас заборавиш!

Г. је имао обичај да често посећује старца и да узима његов благослов. Једном приликом, кад је дошао до његове келије, тамо се већ налазило мноштво народа. Старац је разговарао са сваким појединачно и давао савете. Међу поклоницима су се могла видети различита лица, исцрпљена својим личним или бригама својих ближњих. Г. је седео на крају и искушавала га је помисао да не поступа добро што долази код старца иако нема неких озбиљних тешкоћа: ако и други буду тако, безразложно, долазили и старцу одузимали време, он неће

моћи да види оне, којима је то уистину потребно. Одлучио је да устане и да пође и да други пут не долази без разлога. Пошао је према старцу да узме благослов.

Након што му се наклонио и узео благослов, старац се насмешио и рекао:

"Е. Г., дођи код нас, немој да нас заборавиш!"

Ако се вода претвори у сок од поморанце...

Старац је дошао у свету обитељ К., где се управо служило бдење у част светитеља чији се помен прослављао тога дана. Као и обично, стао је у стасидију у углу и молио се.

Недалеко од њега, на једној стасидији седео је брат који је желео нешто да га упита, али је маловерно у себи говорио: "Ако упитам старца за свој проблем и ако добијем одговор, како да будем сигуран да он није погрешио? Ко ће ме убедити у то, да га је Бог обавестио о томе, шта да ми одговори? Да ми старац заиста говори оно што би требало уверићу се тек ако му дам чашу воде и он ту воду претвори у сок од поморанце! Тада ћу се уверити и учинићу оно што ми он каже!"

У време док је размишљао о томе, брат је приметио да му старац прилази, и затим зачуо како му каже:

"Молим те да на тренутак изађемо!"

Брат се збунио, али је пошао за њим. Изашли су, а старац је рекао:

"Пођимо на пар минута у гостопримницу!"

Ушли су у гостопримницу, у којој се налази чесма, а старац каже: "Напуни чашу водом и донеси ми је!"

Брат је задрхтао. Његову душу преправило је хиљаду мисли и осећања. Постидео се што старцу није приступио са добром помишљу, осећа дубину свог маловерја, плаши се његовог вероватног приговора, не налази речи којима би се оправдао, не зна како да поправи свој недоличан поступак. Са стрепњом је пошао ка чесми, напунио чашу водом и донео је старцу.

Старац види тежак положај у који је доспео овај брат, смеши се и благо га умирује:

"Најзад! Само ми правиш невоље! Шта ће са мном бити због тебе!"

Требало би да један од вас задржи облаке!

Била је јесен. У келији Светих Апостола, старац Х. је одлучио да поправи кров и да, уместо попуцалих црепова, постави лимени кров, који је, уједно, био и лакши.

Ујутро је дошло неколико побожних радника и они су, заједно с њим, почели да скидају црепове са крова. Скинули су готово све црепове, кад се небо затамнило и кад је све почело да наговештава да ће се проломити пљусак. Старац и радници су се забринули, јер је келија сада била отворена. У случају да падне киша, сва вода би ушла унутра и направила огромну штету.

У време док су се они налазили у том тешком положају, неочекивано су угледали старца Пајсија који је ишао ка њиховој келији. Пришао им је и рекао:

"О чему размишљате? Нека један од вас задржи облаке, да не падне киша, а други нека се моли на бројаници!"

Затим се обратио оцу Х.:

"Иди у своју келију и запали кандило. Нека стално гори, како би Бог устројио да не падне киша!"

Отац Х. је упалио кандило и није га угасио све дотле, док читав кров није био прекривен. Тек тада се небо "отворило" и излио се пљусак!

Очинска брига и молитве старца Пајсија поново су сатворили чудо! Отац Х. све до данас спомиње неочекивану и спасоносну појаву старца Пајсија, који је спасао његову келију од сигурне пропасти. Његово срце, испуњено благодарношћу за ту очинску благод, захваљује старцу и моли га да и са оне висине, на којој се сада налази, обитавајући уз Бога, настави да својим молитвама задржава облаке искушења и да се моли на "бројаници" да нас мимоиђу претње овог неспокојног живота и да он прође без немира.

Исцелење глувонеме

Догодило се да је један отац породице дуго спречавао свог брата да се замонаши.

Нешто касније, овом човеку се родила кћерка која је, на жалост, била глувонема. Због тога је осећао страшну грижу савести. Сматрао је да се то догодило зато, што је стварао многе тешкоће свом брату који је желео да се замонаши.

Одлучио је да оде на Свету Гору и да посети старца Пајсија. Ушао је у његову келију и, чим га је спазио, скрушено и јецајући пао пред његове ноге. Затражио је од њега да се најпре помоли да Бог опрости његов преступ, а да се затим помоли Богу да исцели његову кћер.

Старац га је подигао и рекао:

"Твоја кћерка не само да ће проговорити, него ћете се запрепасти-ти!"

И заиста, након извесног времена девојчица је потпуно оздравила и није престајала да говори, као што је старац и провидео.

Није криво тело

У време кад се старац налазио у светој обитељи Стоми у Коници, заједно са свим осталим народом често га је посећивала и једна госпођа, којој је он помогао у решавању бројних проблема. Међутим, једном приликом се догодило да су ову жену због нечега оклеветали код старца. Он је негодовао и оштро разговарао с њом, тако да је жена била веома узнемирена.

После неколико дана, старца је напала незапамћена телесна битка. Данима ништа није јео, током ноћи је бдео, много се трудио и није давао починка свом телу. Међутим, телесна битка није пролазила. Видевши да телесне помисли не слабе, старац је самога себе повредио и појавила се опасност од гангрене. Одлучио је да оде у шуму и да остане тамо док га не поједу медведи. Док је корачао ка шуми, догодило се следеће. Старац је обавештен да му је та телесна битка дата стога, што је увредио своју познаницу! Ту, у шуми, пао је на колена и са јецајима молио Бога за опроштај, молећи се истовремено и за ону жену. Телесна битка је истог тренутка престала и више га никад није мучила.

Како дубок утисак, браћо, оставља промисао Божији о старцу и тој жени! Старчево срце, преиспуњено добротом, није могло да поднесе да оштро разговара са било којом душом. Будући да он сам није разумео да је погрешио, Господ је допустио телесну битку да би се његово осетљиво срце обратило Богу и затражило Његову помоћ. Или је, можда, Бог тако устројио да се то догоди старцу, како бисмо се кроз њега и ми научили да не осуђујемо ближње?

Имаћеш дете!

Један брачни пар из Солуна није имао деце. Пролазиле су године, и они су одлучили да усвоје дете. Због тога су и пошли код старца. Кад их је саслушао, старац им је саветовао да не усвајају дете, него да чекају рођење свог детета. Супружници су приговорили, тврдећи да је то немогуће, иако су силно желели да имају дете.

Старац, међутим, није престајао да их уверава:

"Сада ћете, уз помоћ Божију, добити дете!"

И заиста, супруга је ускоро затруднела, и родило им се дете!

После извесног времена, старац је из овог привременог и испразног живота прешао у истински и вечни живот. Жена, која је благодарећи

његовим молитвама родила дете, једном приликом је дошла на његов гроб и помолила се да јој Бог подари још једно дете. Старац јој ни овога пута није ускратио своју помоћ, и она је, захваљујући његовим светим молитвама, родила и друго дете. Овога пута, родила је дечака којем су дали име Пајсије, у славу, част и благодарeње старцу.

Преношење болести

Једном је у обитељ дошао господин А. Пошто сам му донео уобичајено послужење, упитао сам хоће ли преноћити у обитељи или ће поћи на друго место. Он ми је тада открио своју невољу. Његова кћер се разболела од псоријазе, и девојчица је по читавом телу имала ране изазване том болешћу. Сада је дошао само због тога да би од старца Пајсија затражио да се помоли да та болест са кћерке пређе на њега.

Он је, дакле, сишао код старца Пајсија, говорио му о свом проблему и затражио да се помоли да та болест са његове кћери пређе на њега. Старац га је умирио и обећао да ће се помолити.

Господин А. је отишао са осећањем олакшања и утехе. Дошао је код мене и рекао ми да га је старац уверио у добар исход.

После извесног времена, господин А. је поново посетио нашу обитељ. Чим је ступио у ходник, одушевљено је подигао рукав на својој кошуљи и рекао:

"Оче, погледај Псоријаза је са моје кћери прешла на мене!" Радосно ми је показивао псоријазу, од које је сада боловао. Упитао сам да ли се девојчица у потпуности излечила од ове болести. Одговорио ми је потврдно, додавши да је само на једном месту остао траг.

Старац му је затим објаснио да је била воља Божија да та мрља остане као успомена на ово чудесно исцељење.

Магови (чаробњаци)

Једном приликом је неки од поклоника говорио старцу о случају чаробњака, који је живео у његовој земљи. Причао је, да је овај умро на ужасан начин, запомажући: "Горим!" и тражећи воду.

Старац је тада објаснио да чаробњаци за свог помоћника имају сатану, да с њим закључују споразум и да чак запечате својом крвљу. Неколико година, чаробњак заповеда ђаволу, али након тога осети све страхоте сатане, који је немилосрдан. Неки, опет, када им неко "баци чини" одлазе код чаробњака да би их ови тобоже ослободили. Међутим, они рђаво поступају, и још се више привезују за ђавола.

Разрешење (тј. ослобађање од магијских чини) може да се обави само посредством покајања и исповести код доброг духовника.

Почео је да говори!

Господин К. се суочавао са великом несрећом. Имао је дете, којем је 1991. било пет година. Дете, међутим, уопште није говорило и само је испуштало неартикулисане крике. Лекари нису могли да помогну, и жалост оца и мајке била је безгранична.

Отац је тада помислио да посети Свету Гору и старца Пајсија, о којем је много слушао. Свим срцем је желео да се посаветује с њим и да га замоли за помоћ.

Изложио је свој проблем са очинском бригом. Видевши његов велики бол али и његову велику веру којом је молио за помоћ, старац је рекао:

"Не брини, твоје дете ће бити сасвим здраво!"

К. је од старца отишао испуњен надом и поверењем. Кад се вратио кући, на његово неизрециво чуђење дочекао га је његов мали син. Чим је угледао оца, притрчао је, загрлио га и сасвим разговетно рекао:

"Тата, дошао си са Свете Горе?"

Благодарећи старчевим молитвама, дечак је оздравио пре очевог повратка. Данас, кад ми говоримо о овом случају, дечак је савршено здрав и не престаје да разговетно говори.

За старца нису постојали велики или мали, лаки или тешки проблеми, јер је он имао апсолутно поверење у Христа, за Којег је све могуће. Нећемо преувеличати ако кажемо да за старца нису постојале несавладиве препреке, будући да је *све могуће ономе који верује*.

Стаљин, зар не?

Један монах, који се подвизавао у пустињи Капсала, расуђивао је о томе ко је од преминулих био најгори човек и ко се сада, у другом животу, налази на најгорем месту. О томе је размишљао са циљем да се на бројаници помоли за ту душу и да се моли Богу за њено помиловање. Након што је у мислима прошао кроз прошлост, закључио је да ово неславно првенство највероватније припада Стаљину, јер је он узроковао убијање милиона руских хришћана.

Тога дана отишао је да посети старца. Чим га је угледао, старац се насмешио и открио му његову помисао, говорећи:

"Стаљин, зар не?"

Погледајмо шта хоће Бог!

У време док је старац још увек био у Коници, посетио га је један благочестиви младић који је желео да се посаветује с њим у погледу три важна питања која су га тада мучила.

Тај младић се учланио у неку организацију, али је желео да се замонаши и да буде свештеник. Он је, дакле, упитао старца да ли да напусти организацију којој припада, да ли би требало да се замонаши и да ли би требало да буде свештеник.

Старац му није дао никакав одговор, али га је неколико дана задржао поред себе. Једном приликом позвао га је и повео у манастирски храм. Пошли су ка светој трпези. Овде се старац обратио младићу и рекао: "Погледајмо шта Бог хоће од тебе!"

У руке је узео Еванђеље и отворио га, а да претходно није одабрао страницу. Приликом првог отварања Еванђеља, дао је одговор на прво питање, тј. да је неопходно да младић иступи из организације којој је припадао. Отворио је Еванђеље други пут, и одговарајући текст показао је да младић треба да се замонаши. Најзад, отворио је Еванђеље и трећи пут, и одговарајући еванђелски текст је тада показао да је воља Божија да овај младић постане свештеник!

Тако се и догодило: младић је напустио организацију и постао монах, свештеник и духовник на Светој Гори, где се и данас налази.

Истерао га је на ружан начин

За старца су биле карактеристичне истанчаност и љубав према свим људима. Никада ничије грехове није разобличавао пред другима. Међутим, уколико би га околности приморале да се према некоме понаша строго и пред другима, онда је то значило да је та особа прекорачила све границе.

Догодило се да је неки учитељ хиндуистичке филозофије на факултету у Атини разгласио да је његов учитељ био старац Пајсије са Свете Горе. На тај начин је људе довео у заблуду и задобио присталице. Свакога лета окупљао је по неколико ученика и организовао екскурзију на Свету Гору да би, како је он говорио, посетио свог учитеља.

Када би стигли до старчеве колибе, остављао је ученике са њене ниже стране и говорио:

"Ви сачекајте овде, а ја ћу сам отићи да посетим старца, јер ћемо ми говорити о узвишеним темама које ви не можете да разумете. Ја ћу вам их касније објаснити."

Тако је он одлазио код старца код којег је, међутим, било много народа. Ту би неко време седео, ни с ким није разговарао а затим, пошто би се послужио ратлуком, устајао и одлазио. То је потрајало једну до две године. Према божанском допуштењу, старац није знао да се иза његових леђа одвија оваква игра. Једном приликом, догодило се да је неки од ученика овог учитеља хиндуистичке филозофије имао озби-

љан проблем и да је сматрао да је нужно да сам оде код старца, да му исприча о свом проблему и да му старац помогне.

Када је дошао код старца, младић је рекао:

"Ја сам ученик те и те филозофске школе, коју води ваш ученик."

Старац је запрепашћено упитао:

"Ко ти је рекао да је он мој ученик?!"

Младић је тада, по својој чистоти, разоткрио читаву историју и интригу свог учитеља.

Једног летњег дана, случајно сам се затекао у старчевом дворишту, кад се појавио и овај хиндуистички учитељ. Тада смо неочекивано видели како старац устаје и силом га избацује из дворишта, говорећи му да ће много пострадали због тога, што је учинио у свету, користећи његово име. Не знајући о чему се ради, остали посетиоци су се нашли у недоумици и почели да прекоревачу старца.

Старац ми је касније исприповедао о читавом овом догађају, говорећи да је тај учитељ многе људе довео у заблуду, лицемерно се прикривајући његовим именом.

Мора се дати крв, да би се задобио Дух!

Старац је седео у свом дворишту и разговарао са једним монахом, оцем П. Разговор се односио на тему послушања. Када је брат упитао до које је мере послушник дужан да се потчини старцу, о. Пајсије му је исприповедао о следећем случају:

"Оче П., кад сам био у светој обители манастира Есфигмена, упутили су ме на послушање у столарску радионицу. Тамо је као столар радио један старац, који је био веома својеглав и који ме много угњетавао. Често сам био исцрпљен од поста и од болести, и улагао сам огроман напор да бих се одржао на ногама. Старца сам молио само да прекрати рад у радионици у одређено време, и да се ту не задржавамо прековремено. Он, међутим уопште није обраћао пажњу на моју слабост. Толико сам био исцрпљен да ми је једном приликом из носа и из уста потекла прегршт крви. Без обзира на то, нисам престајао да радим све док се није завршио радни дан.

Видео си, дакле, оче П., да, ако хоћеш и ако силно желиш да примиш Духа, мораш да даш крв!"

Знам да ништа од тога нећу

Будући да је старац, по благодати Божијој, помогао хиљадама људи, многи од њих су у знак своје захвалности након извесног времена слали пакете с различитим "благословима" (даровима).

Приметили смо да старац врло често даје те пакете другима а да их пре тога није ни отворио.

Једном га је неки од браће упитао:

"Старче, налазим се у једној недоумици: више пута сам видео да пакете, које Вама шаљу, дајете овоме или ономе, а да при том нисте ни погледали шта је унутра! Зашто то радите? Можда је у њима нешто што је и Вама потребно?"

Старац је одговорио:

"Благословени, ја гледам своје срце, и када видим да оно ништа неће, зашто бих отварао пакете?"

Старац је често давао те пакете и не отварајући их, али је истовремено с осмехом говорио шта се у њима налази!

Нећемо заборављати преминуле

Старац је саветовао да се усрдно молимо и да дајемо милостињу ради наше упокојене браће, "да им принесемо освежавајући напиток", како је он то говорио. Они више нису у стању да нешто учине за своје душе, и ми смо дужни да за њих учинимо оно што можемо.

Са добрим настројењем

Старац је једном приликом рекао:

Деца се морају прихватити са добрим, јер у данашњој деци постоји много егоизма и она уопште не реагују на прекоре. Ако почнемо да их грдимо, њихове душе ће се истог часа испунити помислима. Не могу да разумеју да их прекоревамо због њиховог добра и зато што их волимо... Неопходно је да децу "повежемо" са Богом и да у њима развијамо свест да је неопходно да чине добро."

Колико би деце требало имати

Постоји много супружника које мучи проблем деце. Неки, због одређених разлога, немају деце и желе да усвоје туђе дете, други намеравају да имају једно дете и користе разна заштитна средства како не би имали више деце, док неки постављају себи за циљ да имају много деце... Дакле, често се дешавало да очеви породица од старца затраже савет и по том питању.

Старац је наглашавао да је нужно имати поверења у промисао Божији, уместо да се прихватају људски програми, јер децу даје Бог. Он једини зна хоће ли их дати, када ће их дати и колико ће их дати – и то не зна нико осим Њега. "Будући да је живот постао тежак, неки се труде да имају само једно дете и чувају се да не добију још деце",

говорио је старац. "Међутим, то је велики грех, јер тиме показују уверење да ће своје животе они боље устројити него Бог."

"Будући горди, они потцењују свемудри промисао Божији. Бог види и њихово душевно и њихово економско стање, као и много тога што ми не видимо и за шта не знамо ни да постоји. Дакле, ако је породица сиромашна и тешко издржава и једно дете, родитељи се свим силама труде да се не роди и друго. На тај начин се супротстављају вољи Божијој, што није разумно решење. Напротив, требало би веровати да ће добри Бог, ако донесе друго или другу децу на свет, исто тако *знаћи и шћи* вам је *пошребно* и *пре неіо шііо ііо заітражіїе* од *Њеіа*, и да ће се побринути и за економско јачање породице."

Онима, који немају деце и покушавају да их добију било путем вештачког оплођења било усвајањем туђе деце, старац је објаснио да Бог то чини за њихово добро. Он нешто види и зато не даје децу. Не би требало вршити насиље над Његовим благовољењем; чак и ако би се, користећи људске начине, домогли онога што желе, увериће се да им Бог није дао дете јер је бринуо о њиховом добру. Требало би знати да је добро само оно дело, које је сагласно са вољом Божијом, а не оно које остварујемо својом упорношћу и људским средствима.

Многим људима Бог није дао децу с посебним циљем, да на тај начин заволе децу целог света као своју сопствену. Старац је помињао да је познавао некога, ко није имао своју децу, али му је било "проблематично" да прође улицом, јер би тада сва деца из те четврти потрчала ка њему. Улицом је пролазио уз велики напор, јер је био окружен децом која су га волела. Бог га је лишио мале породице, али му је дао право какво се даје само неколицини – да припада великој породици Христовој.

Старац је такође помињао и свете Јоакима и Ану, који до дубоке старости нису имали деце, што се тада сматрало за велико зло. Међутим, Бог је знао да ће се од њих родити Богородица, која је, са Своје стране, родила Спаситеља свих људи, нашег Господа Исуса Христа!

Старац је, дакле, говорио да не би требало да присиљавамо Божију доброту, него да се молимо да буде Његова добра воља.

Поред овога, старац је говорио и о родитељима којима је циљ да добију много деце: "Бог то, наравно, допушта, јер поштује човекову слободну вољу. Родитељи се, међутим, убрзо суочавају са великом бројем проблема. Мајка је исцрпљена јер има снаге само за двоје деце. Преценивши своју снагу, она их је родила осморо, због чега постаје нервозна јер не може да се суочи са васпитањем великог броја деце. Тако се и она сама уверава да није требало да она сама одлучује о томе."

Тако је старац саветовао оне који су се о томе распитивали, и настављао: "Бог одређује број деце у породици. Бог није неразборит и зао и чим види да не можемо поднети одгајање још једног детета, Он прекида рађање... Један отац је имао седморо деце и одгајао их је с великим тешкоћама. Међутим, није примењивао никаква средства да би заставио рађање деце. "Препуштам то Богу", говорио је. Од тог времена, иако је још био млад, није више добијао децу.

Онима, који се труде да на сваки начин добију децу, старац је саветовао да не би требало обраћати пажњу на то што људи говоре него да би то требало препустити Богу, а Он ће и дати дете, у време које је само Њему познато. Неки, који нису смирени и духовно устројени, траже од Бога да им подари дете у оном тренутку кад они то пожелеле. Бог им даје дете, али они убрзо увиђају да дете, како расте, постаје нервозно, јер је наследило страсти својих родитеља, док они сами бивају још неспокојнији јер су – без његове кривице – добили наследника својих страсти, које нису очистили пре него што су упорно почели да од Бога траже дете."

"Дакле", говорио је он, "супружници су дужни да се у потпуности предају у руке Божије и да не буду они, који својом вољом спречавају Његово благовољење. Нека Богу препусте да Он дејствује сагласно са Својом вољом и Својим свезнањем, јер ће се на тај начин у њихове душе уселити благодат Божија и Његов благослов који ће, истовремено, покривати и њихову породицу."

Душевни болесници и ђавоимани

Један сеоски лекар рекао је старцу да у свету види три врсте болести које муче људе: срчане, душевне и рак.

Старац га је исправио и рекао: разводи, душевне болести и рак. Лекар га је тада упитао да ли су душевни болесници уједно и ђавоимани. Старац је одговорио да нису, па је чак навео и пример младића који је доживео шок и душевно оболео, јер је видео како убијају његовог деду. Старац је указао и на начин на који ће се у таквим случајевима направити разлика. Говорио је о томе да је неком ђавоиманом човеку, након што га је послужило ратлуком, уместо обичне воде донео осветштану ("агиазму"). Иако га је старац уверавао да је то "добра вода", он је тврдио да га она пече! То исто је рекао и за крст, када му је старац неприметно пришао иза леђа и прекрстио га.

На аутомобилу у рај!

"Старче, хоћемо ли се ми уопште спасти поред свега овога што се дешава у наше време, поред толиких духовних опасности, таквих заблуда и таквих неусклађености?"

"Не бој се, чедо моје! Христос ће нас у аутомобилу увести у рај!"

Нисам мислио на пањеве!

Прилазећи ка старчевој келији, видели сам да се опрашта с посетиоцима. Сели смо код улаза у келију и он је, након што нас је послужио, почео да говори. Говорио је о забринутости и о томе да је живот прекрасан, али да смо га ми учинили тешким. Затим је то и објаснио:

"Требало би да живимо једноставно а не у раскоши, и да имамо потпуно поверење у промисао Божији. И овде је, међутим, потребно расуђивање, како не бисте учинили исто што и један лекар. Желећи, тобоже, да поједностави живот, избацио је салонски намештај и уместо њега унео дрвене клупе и пањеве. То је, међутим, изазвало велике проблеме, јер је његова жена силно негодовала. Дошао је код мене, говорио ми о томе, и ја сам му рекао:

"Шта да ти кажем? Зар си и ти пањ? Говорио сам о једноставности и о удаљавању од брига, али то није значило да треба да одеш у другу крајност! Рекао сам да није потребан раскошан намештај, али нисам рекао да су нам потребни пањеве!"

Лађе у магли

Старца је једном посетио неки младић, који је био у вези са једном девојком. Међутим, њих двоје су били потпуно различитих карактера и нису могли да пронађу ништа заједничко. Младић је стога упитао старца:

"Шта Ви мислите, да ли да наставим ту везу или да је раскинем?"

"Ех, младићу мој, видим да сте вас двоје као две лађе у магли које се никад неће срести", одговори је старац.

Не би требало да се плашимо смрти

Старац је увек настојао да нас увери да не би требало да се плашимо смрти, тј, да ћемо одавде прећи у истинити и вечни живот. Осим тога, објаснио је да Бог види који тренутак највише одговара свакоме од нас, и одлучује да управо тада узме нашу душу из овог испразног света.

Карактеристичан је пример који је једном приликом навео неком оцу породице. Тај отац је имао двоје деце: по благодати Божијој добио је сина и кћер. Када је дечак одрастао, пожелео је да похађа летњу школу и да постане пилот. Међутим, отац се уплашио и није му то допустио. Одлучио је да дође на Свету Гору и да посети старца, који га је тада упитао:

"Зашто му не допустиш да похађа летњу школу и да постане пилот?"

"Ето, старче, бојим се да ће погинути!"

"Благословени, ако Бог види да је то прави тренутак да узме твог сина, Он ће га узети на било који начин! Саслушај ову причу. Један кнез је имао сина – јединца и догодило се да му је неки пророк предсказао:

'Кнеже, Бог ће узети твог сина кад се буде играо са тврђавом!' Од тог доба, кнез је сина закључао у дворац, не дозвољавајући му да изађе и да оде на тврђаву. Тако су протекле две – три године, а син је још увек био закључан, да се не би испунило оно што је пророк предсказао. Једног празничног дана, кнез је позвао мноштво гостију и понудио им разна јела. На столу су се налазиле и чиније са пилавом, а једна од њих била је и испред кнежевог сина – јединца. Дечак је привукао зделу и почео да се игра с пиринчем, правећи од њега тврђаву. Овде су, говорио је дечак, врата ове тврђаве, овде су њене куле, и сл. Почео је да једе, док се истовремено играо и смејао. Сада ћу, каже, појести тврђаву... Међутим, чим је принео кашику, закашљао се и угушио!

Тако се испунило оно, што је предсказао пророк, односно да ће Бог узети дететову душу онда, кад се оно буде играло са тврђавом."

Старац је затим наставио:

"Кнез је мислио да ће моћи да избегне оно, што су промисао и воља Божија изабрали као најбоље за душу овог детета... Према томе, не брини! Нека твој син упише летњу школу, а ти имај потпуно поверење у промисао нашег Господа! Без Његове воље не пада ни влас са наше главе, ни птица са гране, која се продаје за један новчић, како у Еванђељу каже Сам наш Господ."

Двоструко исцелење

Један поклоник посетио је Свету Гору. Годинама је боловао од реуматизма и било му је изузетно тешко да хода. Познавао је старца И., који се подвизавао у једној келији. Дошао је код њега и говорио му о свом проблему са ногама. Старац И. је волео старца Пајсија и осећао

је према њему велико поштовање, због чега је овом брату предложио да га посете.

Кад су стигли до старчеве келије, видели су да је он на дворишту. Чим их је спазио, старац Пајсије је рекао:

"Старче, стално се бринеш за друге!"

Под тим је подразумевао да старац И. никада ништа није тражио за себе, иако су и њега самог болеле ноге. Наиме, старац И. је у младости пао са велосипеда и задобио бројне преломе, због чега је сада осећао јаке болове.

Отац Пајсије им је обећао да ће се помолити да оздраве.

И заиста, од оног тренутка кад су отишли од старца Пајсија, и старац И. и поклоник осетили су олакшање и почели су много слободније да корачају.

Отац И. се у потпуности исцелио. Кад год га упитате о томе, он устаје и почиње да скакуће као мало дете, како би сви "својим очима" видели да су ради молитава ст. Пајсија његове ноге сада потпуно здраве!

* * *

Неким својим посетиоцима, који су годинама радили у Немачкој, старац Пајсије је рекао:

"Ви, који сте тамо у Немачкој, морате бити веома опрезни, јер Немци живе по оваквом обрасцу: храна, рад, пиво и... сасвим су заборавили на Бога!"

* * *

У време док је старац разговарао с једним братом, у дворишту се појавила група поклоника. Старац их је упитао:

"Шта желите, децо?"

Они су му на то одговорили:

"Ништа, старче, дошли смо само да Вас видимо!"

"А што бисте ви мене гледали! На крају сам дошао до тога, да постанем туристичка атракција!"

Увентућеш

Двојица пријатеља су први пут посетила старца Пајсија. Један од њих био је повезан са лошим друштвом и узимао је наркотику. Осим тога, код куће је узгајао хашиш, који је чувао као зеницу ока. Чим га је спазио, старац је рекао:

"Ти, дакле, узимаш хашиш?"

Младића је збунило ово необично питање којим му се старац обратио. Одговорио му је неодлучно и бојажљиво:

"Да."

Старац га је са болом и љубављу саветовао:

"Слушај, чедо моје, мораш одмах престати с наркотицима, иначе ћеш увенути заједно с оном травом коју узгајаш код куће!"

Младић није био у стању да проговори. Старац га је затим одвео на страну и благо саветовао. Његови савети нису били узалудни: старчевим молитвама и уз помоћ Божију, младић је престао да узима хашиш. Најзад, очекивало га је још једно изненађење: кад се вратио кући, видео је да је сав хашиш увенуо!

Чедо моје, шта то говориш? То дете није умрло!

Нека породица преживела је тешку драму. Њихово дете оболело је од рака, који се људским средствима није могао излечити. Малишан је много патио. Лекари су били приморани да му одсеку обе ноге и дете је, након ужасних болова, умрло. Родитељи су били неутешни у тој великој, како су они мислили – несрећи која их је погодила.

У свом великом болу, пожелели су да упитају старца где се сада налази њихово дете. Будући да они сами у то време нису могли да посете старца, пронашли су Е., дали му фотографију свог већ умрлог сина и замолили да пође на Свету Гору, код старца Пајсија, којем ће показати фотографију и упитати га, како он сада види њиховог сина.

Е. је, дакле, дошао на Свету Гору, показао фотографију и рекао: "Старче, овај дечак је већ умро, и његови родитељи желе да знају где се он сада налази."

"Дај ми да погледам, чедо!"

Старац је узео фотографију и почео да је разгледа:

"Идем у келију да узем наочаре, јер овако не видим добро!"

Отишао је у келију и убрзао изашао са наочарима. Кад их је ставио, поново је погледао фотографију, окренуо се и рекао:

"Чедо моје, шта ти то говориш? Ово дете није умрло! Оно је здраво и види нас, а види и своје родитеље! Тамо, где се он налази, веома је лепо!"

Зар ми нисмо монаси? Ми савршавамо постриге!

Једном је у старчеву колибу дошао младић веома дуге, светлоплаве косе. Ушао је у двориште и, када га је видео, старац је рекао:

"Дођи овамо, младићу, одсећи ћу ти косу!"

Младић је почео да негодује:

"Зашто бисте је одсекли?"

Старац се насмејао и одговорио:

"Зар ми нисмо монаси? Ми савршавамо постриге!"

Зар он није Адамов син?

Млади Г. упознао се са једним римокатоликом који се звао Франческо, и они су постали пријатељи. Г. је ватрено желео да му помогне да напусти римокатолицизам, због чега је одлучио да га одведе на Свету Гору, код старца Пајсија. Док су се спуштали низ стазицу која води у његову колибу. Г. су мучиле многе помисли: "Зашто сам се спријатељио с католиком? Ко зна како ће старац на то гледати... Да ли ће га уопште примити?" С таквим помислима дошао је до старчеве оградe. Старац их је видео и одмах рекао Г.:

"Добар је момак овај твој друг! Зар га ниси питао да ли је и он Адамов син?"

Многи од њих личе на отшелнике

Један поклоник упитао је старца о ономе, што га је мучило:

"Старче, често на улици сусрећем Цигане који просе и траже милостињу. Помисао ми понекад каже да им ништа не дам, јер би то могле бити и варалице. Какво је Ваше мишљење? Шта ми Ви саветујете да учиним?"

"Требало би да им увек нешто даш, макар 50 драхми. Многи од њих личе на отшелнике и, као што ови живе од свакодневне помоћи манастира, тако и они живе само и само од наше милостиње", одговорио је старац.

Смирено, а не као учитељ!

Један поклоник је упитао:

"Старче, имам велику жељу да са пријатељима и људима који ме окружују говорим о верским питањима с циљем да им помогнем!"

"Да, можеш да говориш, али је неопходно да будеш веома опрезан. И да говориш смирено, а не као учитељ", одговорио је старац.

Фотографије су биле празне!

Господин А., службеник поште, дошао је једном приликом код старца да би узео његов благослов. Он га је много поштовао и имао је велику жељу да га фотографише. Због тога је понео фотоапарат. Затражио је од старца благослов да га фотографише али је овај, као и обично, то одбио.

Било је то време кад су стално долазили поклоници и када је старац био заузет разговорима са браћом. А. је украдио повољну прилику и начинио је два снимка. Радосно је отишао одатле, задовољан што му је ипак успело да фотографише старца и што ће поседовати такво духовно благо.

Међутим, чекало га је велико разочарење. Након развијања филма, показало се да су снимци, на којима је фотографисао старца, потпуно празни, бели и без икаквог лика. Истовремено су све остале фотографије биле веома добре. А. се тада задивио старчевом смирењу, које је у свим својим подухватима за помоћника имало благодат Божију: она је свугде и свагда уверавала да је старац Пајсије уистину Његов изабрани сасуд!

Буди опрезан, јер нећеш добро проћи!

Један поклоник сишао је до старчеве келије. Неколико пута је покуцао на врата, али старац није отварао. Овај је био упоран и, применивши силу, сам отворио врата. Старац је тада изашао из келије и нашао се испред њега.

"Зашто, благословени, толико лупаш? Покварио си ми врата! Шта хоћеш?"

"Да те видим, старче!"

"Благословени, буди опрезан, јер нећеш добро проћи, и закључаће те унутра!"

Након дванаест дана, дознали смо да су овог посетиоца затворили у душевну болницу!

Иза тебе иду тројица студената

Двојица браће су дуго живели у Америци. Један од њих је познавао старца. Често је, разговарајући са братом, причао о њему. Причао му је о његовим даровима, а посебно о његовој прозорљивости. Говорио је о многим случајевима, када је старац знао ко ће доћи у његову келију, иако га претходно није обавестио телефоном, пошто тамо нема телефона. Брат га је слушао, али није могао да поверује да човек може да буде у таквом духовном стању.

Одлучили су да отпутују на Св. Гору и да посете старца, како би се с њим упознао и други брат. Старац их је срдечно примио и почели су да разговарају о разним темама. Међутим, онај други брат је стално размишљао о томе, да ли старац уистину поседује дар прозорљивости.

У том тренутку, стигао је још један посетилац. Прошао је кроз капију и покушао да је затвори. Старац му је тада рекао:

"Немој се мучити, нека остане отворена, јер иза тебе иду три студента!"

И заиста, на запрепашћење свих, а посебно оног другог брата, ускоро су угледали тројицу студената! И овај брат је тада "својим очима видео" и уверио се у све оно, што је у Америци слушао о старцу!

Духовни сирочићи

Један свештеник, који је годинама служио у Америци, одлучио је да посети Свету Гору и, наравно, старца Пајсија. Са њим је пошао и један протестантски пастор.

Старац их је примио с великом радошћу. Послужио их је ратлукком и хладном водом и сео поред њих. Прошло је неколико минута, и протестант је почео да говори о светим моштима. Он је тврдио да се људске кости не разликују и да не би требало неке од њих издвајати и клањати им се.

Тада му је старац благо рекао:

"Није тако, као што ти говориш. Ето, јуче је овде био један отац. Он је са собом довео ђавоиманог сина који је поред тога био и глувонем, и никад није говорио. У једном тренутку ушао сам у келију да бих донео делић моштију, прст светог Арсенија. Кад сам узео мошти у руке, а што нико није видео, глувонем и ђавоимани на дворишту почео је да виче: 'Не, то ће ме спалити!' Кад сам дошао и прекрстио га моштима светог Арсенија, одмах је оздравио и проговорио. Видиш, ја ти не говорим теоријски него на основу опита који сам стекао у многим случајевима!"

Старац је погледао протестанта својим светлим погледом, преиспуњеним добротој, и наставио:

"Хоћу да ти нешто кажем, али да ме правилно разумеш, јер ти не говорим услед гордости него услед смирења и љубави. Пресвета Богородица је наша Мајка, док сте ви сирочићи, без мајке, јер Њу не прихватају!"

Кад су се вратили у Америку и кад је протекло шест месеци од њихове посете старцу Пајсију, протестантски пастор је признао да се уистину осећа као духовно сироче и, благодарећи старчевим молитвама, прешао је у Православље.

Молићу се за њега и помињају га

Неки поклоник дошао је из Америке у Грчку с циљем да посети Свету Гору и старца Пајсија. Један грчкоамерички богослов, који се разболео од рака мозга и којег су лекари својом дијагнозом бацили у очајање, замолио га је да са старцем разговара и о његовом проблему. Такође га је замолио да каже да су лекари предложили операцију, иако су шансе за успех мале. Младић је поклоннику дао крст и дар за старца, да би га овај помињао у својим молитвама.

Поклоник је стигао на Свету Гору и код старца Пајсија. Говорио му је о богослову и дао му крст. Старац га је узео и обећао:

"Молићу се за њега и помињаћу га."

Кад се поклоник вратио у Америку, онај богослов је био преиспуњен радошћу. У време кад су му лекари предлагали операцију са малим изгледима на успех, све се, на чудесан начин, завршило веома добро! Што је најважније, богослов је у сну видео старца!

Након операције, богослов је осећао огромну захвалност за старчеве молитве, којима се удостојио тако велике и неочекиване радости. Одлучио је да пође на Свету Гору. Када је пришао старчевој келији, где је тада дошао први пут, очекивало га је још једно изненађење: на дворишту је стајао старац који се смешио и, чим га је угледао, рекао:

"Гле, Василије, а ја те управо очекујем!"

Тада се у души богослова Василија из Америке као истинито потврдило све, у шта је до тог момента веровао, благодарећи помоћи и љубави коју му је пружио овај, до тог тренутка непознати старац!

Знај да ће он бити сасвим здрав!

У Солуну су наставу похађали студенти који су долазили из школе Беламада, пошто је у њиховој земљи, тј. у Либану, било ратно стање. Један од тих студената имао је брата који је остао у отаџбини, будући да је патио од неизлечивог облика рака. Лекари су једногласно тврдили да ће кроз неколико дана умрети.

Студент је из Солуна пожурио на Свету Гору, где је посетио старца Пајсија. Са болом му је казивао о болести свога брата и о неповољним прогнозама лекара. Осим тога, говорио му је да га највише обеспокојава рђаво душевно стање болесника. Старац га је утешио и дао сасвим мали делић моштију светог Арсенија, рекавши:

"Дај овај делић моштију свом брату. Нека му се поклони и нека учини то и то, и знај да ће бити сасвим здрав!"

Младић је отишао са Свете Горе и одмах отпутовао у Либан. Када се након неколико месеци вратио у Солун, блистао је од радости. Поред тога, показивао је и фотографије са свадбе свог брата, који се у потпуности исцелио старчевим молитвама и након што је испунио све, што му је старац заповедио. Осим тога, припремао се да и сам дође на Свету Гору и да захвали старцу, чијим је молитвама дуговао свој живот!

То је свети Власије из Склавене!

Била је недеља о блудном сину, 3. фебруар 1980. године. Старац се налазио у својој келији, Панагуди, и служио уобичајено бдење на бројаници. Док је био погружен у молитву, одједном је приметио да се

келија испуњава слатком небеском светлошћу, какву људске речи не могу да опишу. Истовремено се пред њим појавио блистави светитељ, одевен у игуманску мантију. Недалеко од светитеља видео је нишу у црквеном зиду, у којој је било древно изображење неког светитеља.

Та небеска посета изазвала је у старчевој души свештени страх, док је истовремено осећао неописиву радост и духовно весеље. У време кад је његов поглед био управљен на светитеља, зачудио се свом необичном душевном стању и у недоумици се запитао: "Ко ли је овај ноћни небески посетилац?" Тог истог тренутка, из цркве посвећене Пресветој Богородици зачуо је слadak глас – Старац је касније говорио да је то био глас Саме Пресвете Богородице – који му је говорио: "То је свети Власије из Склавене. Кроз неколико дана биће објављено његово житије. Један пензионер, хришћанин из Агринија, помоћи ће да се обнови његова црква. Тамо се, у једној ниши, налазило изображење светога!"

После неколико дана – осам дана након овог божанственог догађаја – у Склавени је објављено житије светог Власија! Један примерак овог житија послали су и старцу, иако није познавао никога од издавача, као што ни они нису знали за ово старчево виђење!

Старац је био задивљен и прослављао је Бога, Који га је удостојио да на тај начин дозна за неоткривеног светитеља наше Цркве. Старац је посету светитеља и чињеницу да га је видео својим очима сматрао за велику част. Због тога је одлучио да напусти Свету Гору и да оде у Склавену. Тамо је посетио гроб овог светитеља и поклатио се његовим благодатним моштима, које се чувају у тамошњем, њему посвећеном храму. Старац је исцрпно описао светог Власија, тј. како је он угледао кад му се јавио, и тиме помогао да се живописе његова икона. Та икона се налазила у старчевој келији и он јој се побожно клањао.

Од тог доба, сваког 3. фебруара служио је свечано празнично бдење поводом чуда јављања светог Власија и Пресвете Богородице, Чији је глас тада чуо.

Најзад, након извесног времена нашао се и тај пензионер, који је дао новац и помогао да се убрза изградња, тј. обнављање храма светог Власија!

О благодати Божијој и трезвеноумљу

Један млади монах упитао је старца шта мисли о књигама у којима се говори о трезвеноумљу и о непрестаној молитви.

Старац му је одговорио:

"Те књиге нису за свакога. У основи, оне су намењене браћи која поседују простоту и смиренуумље. Онима, који имају овакву поми-сао: 'На тај начин достићи ћу такву висину да ће се на мене спустити божанствена благодат, и ја ћу постати трезвеноуман', ове књиге неће помоћи. Они, у односу на Бога, за свој циљ постављају трезвеноумље и спотичу се на њега, говорећи: 'Колико је времена прошло, а ја још ништа нисам постигао! Кад ћу постати трезвеноуман? За колико месеци? За колико година?' Благодат Божија не долази онда, када је ми очекујемо! Не може се рећи, у које време ће доћи благодат Божија. То зависи од Божије воље. Можда ће доћи на самом почетку, можда тек након неколико година, а можда тек пред саму смрт."

У време проскомидије

Старац нам је једном приликом признао:

"У време кад сам као млад монах боравио у светој обитељи..., и у време кад сам извршавао послушање црквењака, у тренутку кад је свештеник служио божанствену проскомидију на светом дискоу угледао сам сасвим мало јагњешце. Док је свештеник изговарао молитву проскомидије и истовремено га пробадао светим копљем, оно је треперило и дрхтало од бола.

Иако је из другог догађаја било очигледно да Бог хоће да постанем свештеник, ја више ни у олтар нисам смео да уђем, размишљајући о страшном тајинству које се, према промислу Божијем, тамо извршава."

После тог догађаја, старац је из свог чистог срца протерао сваку помисао о свештенству. Другима чак није хтео ни да открије прави разлог него је, говорећи о томе, приповедао да је у војсци, током рата, служио као радио-везиста и да је, извештавајући штаб о пристизању (непријатељског) појачања, узроковао смрт многих људи. Уосталом, за старчеву истанчану душу и та чињеница је представљала истинску препреку тако да он, када би је наводио, није говорио неистину.

Дали смо ђаволу много права

Старац је говорио;

"Требало би да данашњи свет постане свестан где се налази, да се покаје и да се исповеди да би, на тај начин, благодаћу нашег Христа одсекао права ђавола. Ми смо данас дали много права ђаволу! Осим тога, требало би да родитељи што чешће причешћују малу децу, јер она, на жалост, расту у рђавој и нездравој средини."

Духовни живот захтева тачност!

Старац је говорио једном брату:

"Духовни живот, исто као око, не прихвата ни најмању трунку. Чим нешто упадне, оштећује се вид и, ако ту и остане, око ће се запрљати, а вид ће постајати све слабији. Такав је и духовни живот: неопходна је тачност и осетљивост према свему! Неосетљивост и равнодушност су смртни грех!"

Тада се подвизавамо – по Богу!

Једном приликом, старца је посетио монах који је у прошлости дипломирао на Вишој трговачкој школи и, између осталог, рекао:

"Старче, кад сам учио, много сам читао, и диплома коју су ми дали показала ми је где се налазим! Сад се подвизавам и не знам где се налазим. Видим да сам огрезао у нечистоту и не знам шта ће са мном бити!"

Старац му је тада одговорио:

"Кад се подвизавамо и видимо нашу скверну, а при том осетимо мању или већу утеху, тада се подвизавамо по Богу. Међутим, кад се подвизавамо и видимо нашу скверну а осећамо немир и раздражљивост, тада нисмо на добром путу!"

Ми, монаси, имамо помисли

Старац је боравио у једном манастиру и тамошњи оци замолили су га да им говори о помислима. Он им је на то рекао:

"У Африци убијају људе забијајући им дрвене ексеру у главу а ми, монаси, имамо помисли! У том и том месту умиру од глади а ми, монаси, имамо помисли! У том и том месту дошло је до поплаве, а ми, монаси, имамо помисли! Болнице су препуне људи који страдају од тешких и неизлечивих болести, а ми, монаси, имамо помисли!"

У Америци путују километрима да би нашли духовника и муче се око тога, а ми, монаси, имамо помисли!"

Други се старају и брину о нама: једни раде за нас, други нам припремају храну, бесплатно нас облаче, не плаћамо порезе, поред нас су духовна браћа која су овамо дошла с једним циљем, у свако доба имамо духовника и игумана, а ми, монаси, имамо помисли! Богородица нам је овде све устројила на најбољи начин, и од нас тражи само то, да очистимо душу од онога што нас мучи (тј. од страсти).

Дакле, то што се нама догађа није тема за помисли него велика незахвалност! Уместо да се радујемо и да благодаримо Богу за све повољне услове које нам је дао, уместо да искористимо безбрижност

живота у општежићу, ми седимо и бавимо се непотребним стварима и саблажњавамо се због најмање ситнице: зашто ми је он то урадио тако и тако, зашто ме тако погледао, зашто је узео чашу и прошао овуда, а не онуда, као и због хиљада сличних, детињастих ствари. Напустили смо читав свет: мајку, оца, браћу, родитеље, дом, новац, имовину, занимање. С каквим циљем смо све то оставили? Погрешно је да у време, кад смо донели такву одлуку, гледамо шта раде други. Потпуно је безумно бити слободан од целог света а робовати некој незнатној страсти!

Живот у општежићу даје многе повољне могућности да се подвизавамо уз самоодрицање, будући да тамо постоје и други који ће нас подржати или који ће нас, ако смо немарни, "гурнути" ка добру. Потребно је, међутим да "притиснемо дугме" и да се бавимо једино самима собом. Никад не би требало да примећујемо шта раде остали. Темелј и почетак духовног живота јесте очишћење душе од свега тога. Ако за свој циљ нисмо поставили очишћење душе, онда ћемо стално страдати од напора. Они, који немају тај циљ и не добијају стално Божији благослов, имаће све више тешкоћа!"

* * *

Беседећи о житију св. Пајсија Великог, старац је, између осталог, рекао:

"Житије светог Пајсија је шамар за логику!"

* * *

Другом приликом је рекао:

"Што више прекопавамо по јересима и другим религијама, утолико постајемо злосмраднији. Што више прекопавамо по Православљу, оно постаје све мирисније!"

Гледа ме као Немац!

Беседећи са братом који је у свом манастиру извршавао послушање иконописца, старац је рекао:

"Једне вечери, око поноћи, зачуо сам како неко виче иза келије. Својим узвицима узбунио је читаву околину. Био је то неки пијанац. Изашао сам, отворио му врата и увео га у келију. Скувао сам му горку кафу да би се отрезнио и одвео га у цркву. Напио се зато, што је имао неки лични проблем и, будући да није могао да га поднесе, нашао је начин како да га заборави.

Неко време се задржао у капелици, да би дошао себи. Кад сам погледао тамо да бих видео шта ради, он ми је рекао:

"Старче, Он ме гледа као Немац (показао је на Христову икону)!"

Видиш ли колико иконописци морају да буду опрезни? Верујући притиче икони да би јој отворио своје срце и да би јој исказао свој бол. Иконе морају да утеше и да пренесу милост и љубав, а не да заплаше. Оне не би требало да имају сурове очи са исувише уздигнутим обрвама и, уопште, елементима који ће лик учинити суровим!"

Поведи и посластичара!

Два поклоника, И. и А., силазили су ка старчевој келији. Дошли су до дворишта и најпре је приступио И. Старац га је срдачно поздравио, ословио по имену и упитао за породицу. Поклонио се и А., али старац на њега није обратио пажњу. Дуго су се задржали и разговарали су са старцем.

За време док су ту боравили, А. су мучиле помисли: зашто му старац ништа није рекао? Можда га се није сећао, за разлику од другог брата? Чак га ни по имену није ословио! Зашто га није ништа питао о породици?

Кад су одлучили да крену, пошли су по старчев благослов. Тада је И., који је путовао по светим местима, рекао:

"Старче, дајте ми благослов да отпутујем у Јерусалим!"

Старац је благословио и рекао:

"Поведи тамо и посластичара!"

А. је био посластичар и старац је тим речима развејао све помисли, јер је показао да га се добро сећао и да је знао чиме се бави, као и да му нису биле непознате ни помисли које су га мучиле.

* * *

Старац је једном приликом рекао:

"Много је оних који долазе и кажу: 'Ја немам неких великих грехова, шта да кажем духовнику?' Зар незахвалност за благодат Божију и за то, што те Он чува да не паднеш у велике грехове, није већ сама по себи велики грех?"

Свети Дух носио их је у морску дубину

Једном приликом, беседећи са неким монахом и наводећи стих из Псалма, *Враћићу их из дубина морских*, старац је рекао:

"Пророк Давид, као и наши светитељи који су, као Василије Велики, писали о Постању, по благодати Божијој знали су све о Божијем стварању света. Њих је Свети Дух преносио у морску дубину, показивао им је, и они су видели земљу која кружи око сунца, као и много тога другог. Међутим, светитељи су људима говорили у складу са знањима одређене епохе, јер би их у противном сматрали јуродивима.

Будући да прости људи не би могли све то да виде и да разумеју, они им не би ни веровали!"

* * *

"Ми живимо у најтежа времена, али ја имам велику наду и поверење у Бога."

* * *

Монаху, који је писао књигу, старац је рекао:

"Многи праве једну озбиљну грешку када преводе светоотачке текстове, а посебно текстове о трезвеноумљу, где именицу "ум" (нус) преводе као "разум" (мозак, грч. миало). Под речју "разум" подразумева се вештаствено место, тј, оно што се налази у глави. Реч "ум" одликује се особеностима које реч "разум" не може да пренесе, и она се мора оставити таква, каква јесте!"

Монах није онај, који је променио одећу

"Монах није онај који је променио одећу, тј. оно спољашње, него онај, који је променио оно унутрашње", рекао је старац Пајсије. "Монах се стално мора бринути о очишћењу душе, настојати да увек има добре помисли и никад не сме давати места злоби. Ако буде тако поступао, неће судити површно, него ће гледати на људска срца и неће изводити брзоплете, људске закључке.

Постојао је један манастир у свету, који се некад налазио изван града. Међутим, град се постепено развијао и манастир се нашао унутар његових граница. Према њиховом уставу, последовање је служено до вечери, затим су се одмарали и Литургију служили ујутро. На тај начин је у цркву и ујутро и увече долазио народ, који би понекад ту и преноћио.

Сви оци су били добри подвижници. Међутим, један од њих није имао добре помисли. Једном приликом, док је он био одсутан, у његову келију ушла је нека жена и радознало почела да је разгледа, пошто је тада први пут видела монашку келију. Међутим, кад је монах приметио да је жена ушла унутра, разгневио се и на под просуо шпиритус да би, тобоже, очистио то место, и мало је недостајало да запали манастир. Он је тако поступио јер није поставио добру помисао: на пример, могао је да оправда ту жену, помисливши да је она дошла у келију монаха са жељом да види како да уреди своју собу или да је, можда, грешком доспела на то место. Да је унео добру помисао, не би се догодило то, што се догодило.

Васцели монашки подвиг састоји се у томе да се монах очисти од лоших и рђавих помисли и да његове помисли увек буду добре."

Расуђивање је нужно свугде и свагда

Један брат је упитао старца:

"Старче, да ли је у киновији (општежићу), приликом безмолвија, потребно расуђивање?"

"Наравно! Расуђивање је нужно свугде и свагда! Ако врлини одумеш расуђивање, врлина ће престати да ти буде од користи.

У манастиру је био један брат који је узео благослов за подвизивање у апсолутном [тиховању]. Кад би га други брат нешто упитао, он би одговарао гестовима. То није добро!"

Каква племенитост!

Старац је са једним братом разговарао о оптужбама које су се, с времена на време, упућивале свештенству:

"На мене је", рекао је старац, "дубок утисак оставио одговор равноапостолног Константина Великог, када је он на Васељенском сабору уклонио извесне оптужбе које су се тичале свештенства: 'Ја бих скинуо свој плашт и њиме покрио свештеника који је сагрешио!' Каква племенитост! Каква одважност! То је веома важна ствар!"

Константин Велики је помогао хришћанској вери да постане владајућа и много је допринео њеном развоју, јер је укинуо идолослужење. Тек сада хришћани могу да разумеју какво је добро Константин Велики учинио свету! Данашње власти поново допуштају да у држави постоје све вероисповести, и то у име слободе која се у наше време изједначила са самовољом.

Данас допуштају да без икаквих сметњи дејствују и да се оснивају центри прозелитизма или школе и манастири гуруа, да несметано делују муслимани, магови, сатанисти, масони, јеховисти и хиљаде религиозних организација, од којих је Константин Велики очистио државу! Тек сада смо у стању да, као никада раније, схватимо његову делатност!"

* * *

Требало би да своју молитву поделимо на три дела: један део ћемо задржати за себе, један ћемо наменити нашој живој браћи, Цркви и целом свету а један (део) нашој упокојеној браћи, коју не смемо заборавити."

* * *

Бремените жене би требало да се чувају и да не гледају телевизију, јер она емитује зраке, који стварају озбиљне проблеме њеном здрављу."

* * *

Старац је упитао једног брата:

"Које је истинско Име Божије?"

Брат се нашао у недоумици, а старац му је објаснио:

"Истинско Име Божије је – Господ (Кириос), остало су Његова својства."

* * *

Једном брату, који га је посетио, старац је између осталог рекао:

"Подвиг који извршавамо с циљем да тело покоримо духу морамо извршавати с великим расуђивањем. Неки много посте и исцрпљују се. Онда се догоди да брат од њих затражи да изврше неко послушање, а да они нису у стању да га испуне. На тај начин губе своју награду, јер аскеза (подвижништво) није само себи циљ него средство којим ћемо достићи љубав према Богу и према Његовом образу, тј. према човеку.

Кад се смирујемо, Бог устројава да окусимо Његову божанствену благодат, а она затим, кад постане све за душу, храни и тело. Срце ти не допушта да спаваш, заборављаш на самога себе, и као да више не постојиш. Иако се у то време може догодити да даноноћно будеш, да тако кажем, "на ногама" не осећаш умор него се, напротив, одмараш! Према томе, нагласак се мора ставити на смирење!

Богу је позната наша слабост, али Он хоће да је и ми осетимо, како бисмо се одрекли сопствених дејстава и прихватили Његова (дејства). Све је, дакле, у нашем смирењу, које привлачи благодат а она даље твори све остало!"

"Очински шамар"

Једног октобарског поподнева, 1983. г, са још двојицом браће стајао сам на улазу у манастир и очекивао поклонице. Стигла је прва група, коју смо угостили и која се затим запутила код старца Пајсија. Убрзо потом, на манастирској капији појавио се и младић који није могао да хода, тако да су га придржавали побожни посетиоци. Он је био у веома лошем телесном и душевном стању.

Објаснио нам је да већ две године у рукама и левој нози осећа окштавање, болове и, истовремено, натприродну покретљивост. И заиста, његова рука и нога биле су окренуте споља, и више нису реаговале на мождане импулсе. Иако су учинили све што су могли, лекари су на крају "дигли руке", јер су се уверили да не могу допринети никаквом стварном побољшању.

Пријатељи су му рекли да на Светој Гори живи један монах, старац Пајсије, и да је он, по благодати Божијој, помогао многим људима, од

којих су многи били и у горем стању него што је он. Не очекујући више ништа од науке, младић је одлучио да посети старца.

Пре него што се запутио у Панагуду, упитао је за наше мишљење о њему. Ми смо му одговорили следеће:

"То што су ти рекли, и што ћемо ти ми рећи о старцу, у потпуности одговара истини, јер се стање, у каквом се он налази, не може описати речима, и далеко је од сваке логике."

Уз помоћ осталих посетилаца, младић је сишао до старчеве келије. Кад је тамо стигао старац га је, као и остале, примио с оном особитом љубављу коју бисмо без двоумљења назвали очинском, када у њој не бисмо разликовали ону благост, саосећајност и нежност коју само мајка, у свом материнском срцу, осећа према својој деци. Загрлио је младића док је овај с неком упорношћу, али и вером, настојао да буде исцељен истог минута. Старац га је тешио и говорио:

"Не брини, све ће бити добро. Ја ћу се молити за тебе. То је очински "шамар" од Бога. Иди да се исповедиш и да се причестиш, и редовно иди у цркву."

Старац је то рекао, и младић се у манастир вратио као "други човек". Остао је код нас два-три дана, а затим се вратио кући.

У јануару 1984, тј. три месеца касније, кад се старчевим молитвама много тога изменило у души овог доброг младића, почело је лагано и постепено побољшање његовог телесног здравља. Истовремено је и своју душу поверио топлим наручју Цркве. У лето 1984, на изненађење лекара, младић је био потпуно здрав.

Тада је дошао на Свету Гору да старцу захвали за његову љубав и помоћ. Кад је угледао младића, старац је заблистао од радости и рекао:

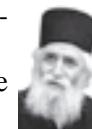
"Требало би да даноноћно прослављаш Христа, јер си био у веома лошем стању и Бог је устројио све то, што си преживео, да би те поново привео Цркви."

Данас овај добри младић пламено благодари Богу љубави, нашем Христу, за благост коју је показао "устројивши" ово искушавање болешћу.

Он се труди да свагда буде с Њим и из дубине душе се моли да Господ цео свет приведе Себи, молитвама Његовог изабраног сасуда, старца Пајсија.

Примедба:

Постоји видео-касета, снимљена у дворишту келије Панагуда, на којој видимо старца како беседи с монасима и горепоменутиим младићем. Можда ће она касније, ако буде воља Божија, бити умножена на корист наше браће.

Бићеш здрав!

Према савету свог духовног оца, господин Д. је 1989. г. дошао на Свету Гору и код старца Пајсија. Била је то његова прва посета.

Већ наредне, 1990. г. овај човек се разболео од једног тешког облика злоћудног тумора. Лекари су одлучили да га одмах, не губећи време, подвргну болној операцији, којом ће уклонити овај тумор.

Након операције и убрзане хемотерапије, лекари су се уверили да се здравствено стање овог човека још више погоршало. Господин Д. је тада отишао на Свету Гору, посетио старца Пајсија и испричао му о својој болести.

Старац га је с љубављу и благошћу повео у своју капелицу, где се неко време молио са великим болом. Када је завршио, дао му је да попије освештану водицу. Затим му је поклатио бројаницу и охрабрио га.

"Не брини, уз помоћ Божију све ће бити добро! Бићеш здрав. Само се моли и буди са Богом колико год можеш, иди у цркву, исповедај се и причешћуј сагласно саветима твог духовника."

Господин Д. је од старца отишао са безграничним поверењем и испуњен надом. Кад је с осталим поклоницима дошао у манастир Кутлумуш, седели су код извора и разговарали. Ту је господин Д. изгубио бројаницу коју је добио од старца и коју је због тога сматрао непроцењивим благословом. Господин Д. је због тога био ужасно узнемирен. Међутим, кад је поново отишао код старца на разговор, догодило се следеће.

Један од његових пријатеља, с којим је отишао у старчеву келију, затражио је од старца једну бројаницу. Старац му је рекао да их више нема али је, пре него што ће поћи, позвао господина Д., дао му другу бројаницу, насмешио се и казао:

"Зар ти нисам рекао да се не бринеш?"

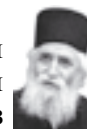
Господин Д. је био свестан да је старац својим чистим душевним очима видео да је он изгубио бројаницу и да се због тога силно узнемирио. Тако се и на делу уверио да ће му старац уистину помоћи својим молитвама. Од тада је прошло шест година, а он је, благодарeћи старчевим молитвама, све до данас здрав, превазишавши све претпоставке и рокове које су давали лекари.

* * *

"Свету су данас, више него икад, потребни добри свештеници и духовници, јер због оскудице у њима цркве остају празне, док се психијатријске клинике, затвори и болнице све више пуне", рекао је старац Пајсије.

* * *

Свештеници, који имају жене и децу, својом добром и узорном породицом треба да представљају пример који ће подражавати сви људи, посебно у наше време, кад се темељи породице искорењују из болесног друштва."

Смиренима се даје благодат

Старац је једном брату, свештенику у православној општини у Америци, саветовао следеће:

"Онај, ко је свестан своје огреховљености, осећа највећу наду и утеху. Он не очајава, јер је велика његова вера у Бога. Бог има тако велику и чисту љубав према Свом створењу, човеку, какву ми не можемо ни да замислимо. Та љубав Божија често нам не допушта да видимо саме себе, односно да видимо какви смо заиста, јер не бисмо могли да поднесемо своје несрећно стање. Ако не узрапредујемо у смирењу, наш добри Отац неће допустити да видимо своју скверну, јер би у том случају егоизам довео нашу душу до безумља и очајања, а оне најслабије и до самоубиства. Добри Бог нас просветљује и допушта да видимо само оно, што можемо да поднесемо, да би нам постепено откривао све више и више.

Сузе су дар Божији. Не би требало да од Бога тражимо да нам подари посебне благодатне дарове, као што су сузе и сл. Трeбало би да се молимо само да нам да покајање и једино би о томе требало и да бринемо. С покајањем долази и "царица", тј. смирење, и чим га Бог примети у човековој души, Он се успокојава. Тада нам даје све, и све благодатне дарове заједно! Он је то и обећао, говорећи: *Бої се їоргима їроїшиви, а смиренима даје блаїодатїї.*"

Све ће бити добро

Један од ученика Атонијаде (Атонске школе), дечак који је потицао из многочлане породице, много је туговао што његова најстарија сестра није могла да се уда, док су оне млађе већ имале срећне породице. Кад год би дошло време за свадбу, догодило би се нешто и свадба је пропадала. Дечак је одлучио да оде код старца, да збаци тешко бреме своје туге и да затражи од њега да се помоли, да Бог помогне његовој сестри да се уда. Старац је овом малом, забринутом посетиоцу рекао да пренесе сестри да оде на општу исповест и, што је карактеристично за њега, обећао да ће *све бити добро*.

Старчева молитва је одмах помогла, и његова сестра се после четири месеца удала.

Била је у коми

Један ученик Атонијаде, који је такође потицао из многобројне породице, имао је тешко болесну мајку. Она је већ дуго лежала у коми и лекари ни на који начин нису могли да јој помогну. Овај ученик је врло добро знао да би се у том тешком положају само старчевим посредовањем могло доћи до решења. Сишао је до његове келије и открио му свој бол. Старац га је умирио и, као и обично, убедио да ће *све бити добро*.

Захваљујући старчевим молитвама, мајка је ускоро оздравила. У то време су тројица браће из ове породице похађала Атонску школу и, чим су добила ову вест, деца су поскочила од радости, благодарећи Богу Који је старчевим молитвама одмах подарио здравље њиховој мајци.

* * *

Старац је свагда показивао велико интересовање за мале ученике Атонијаде и радовао се кад би их видео одевене у расе. Поредио их је са анђелчићима. Ученици су, са своје стране, гајили ангелску љубав према старцу и због тога су се током школске године у групама спуштали ка његовој келији. Он би тада често остављао народ, лично их примао и разговарао о њиховим проблемима. Понекад им је читао текст духовног садржаја а понекад казивао историје подвижника из Светогорског Старечника, који су достигли висок степен врлине. Увек је настојао да им помогне на личном плану, да реши проблеме њиховог узраста и разнолика питања с којима се млади данас суочавају. Старац је са мудрошћу учитеља помогао сваком ученику у његовим лутањима.

Многи ученици Атонијаде удостојили су се да, заједно са старцем, преживе догађаје који су оставили неизбрисиве трагове у њиховом детињим душама. Одлазећи са освештаног места Свете Горе, са собом су носили духовни дар вере и уверења да је *жив Госјод* и да је *диван у светјима својим*.

Навешћемо овде неколико примера.

Један ученик је старцу Пајсију донео хлеб из Кареје. Старац је у то време био сам и примио је овог ученика с великом љубављу. Понудио му је да седне на један пањић, који је у "гостопримници под ведрим небом" служио уместо столице. Док су разговарали, старац је одломио комадић хлеба и иситнио га на длану. Затим је, на очиглед свом задивљеном малом посетиоцу, старац позвао птицу! Она је одмах послушала и, долетевши, села на старчево раме, одакле је слетела на његов длан и почела да кљуца мрвице хлеба.

"Не плаши се, он је наш", рекао је старац, обраћајући се птици.

Затим се окренуо ка ученику и рекао:

"Данас ти је Пресвета Богородица дала мало сладости. Увек се сећај тога, и услед тога подстичи себе на добро!"

На жалост, у том тренутку су се зачули гласови и кораци на стази, и старац је био принуђен да каже птици:

"Сад ћеш морати да одлетиш, јер долази народ!"

* * *

Група ученика из Атонијаде, међу којима је био и један нови богослов, спустила се низ стазу да би узела старчев благослов. У тренутку кад је старац отишао у келију по послужење, нови ученик је упитао:

"Да ли овај старац има ученика?"

Објаснили су му да старац Пајсије у својој келији нема послушника и да живи сам. Нови ученик је спонтано упитао:

"Шта то говорите? Да ли ће ме примити ако затражим да останем код њега као послушник?"

После неколико минута, старац је донео послужење. Након духовне беседе, деца су устала и припремала се да пођу и, као и обично, приступила да узму благослов. Међутим, када је нови ученик пришао да се поклонити старцу Пајсију, он га је зауставио и рекао:

"Хеј, а куда си ти пошао? Зар нећеш остати овде са мном?"

* * *

У суботу поподне, друга група ученика и старешина који их је пратио сишли су до келије Панагуда с циљем да посету старца. Док су ишли стазицом, један од њих упитао је вођу групе:

"Ако од старца затражим вуну за бројанице, хоће ли ми дати?"

"Ако има, даће ти", одговорио је он.

Дошли су до скромне старчеве келије, разговарали с њим и, кад је дошло време да пођу, почели су да се опраштају. Чим је дошао ред на ученика који је тражио вуну, старац се зауставио и рекао:

"Сачекај мало, донећу ти вуну коју си тражио!"

Нико се није насамо видео са старцем, нико му о томе није говорио. Међутим, за његов духовни "радар" ништа није остајало непримећено!

* * *

Осим ученика, старац је духовно укрепљивао и предаваче Атонијаде. Многи од њих су веома често силазили до Панагуде и износили своје проблеме.

Један предавач је био искушаван тиме што ноћима није могао да спава, и није био у стању да сам превазиђе овај проблем. Одлучио је

да оде код старца. Иако ноћу није примао посетиоце, старац је, видевши страдање овог предавача, радо пристао да га прими у малом архондарику [гостопримници].

Предавач је затим причао да је тада први пут заспао после толико дана несанице. Од тог времена, осећао је још већу љубав и поштовање према старцу Пајсију.

Старац је, с једне стране, предавачима саветовао да буду смирени и да настоје да побуде интересовање ученика тако што ће им помагати. С друге стране, и ученицима је саветовао да према предавачима покажу поштовање и да се понашају онако, како доликује богословима. Свима је, међутим, и предавачима и богословима, наглашавао посебан благослов какав имају они, налазећи се у тој школи која припада Градини Пресвете Богородице. "Због тог благослова, на вама је и велика одговорност. Потребно је да помажете и да, осим саме себе, просветљуете и осталу браћу, која корачају по тами савременог друштва!"

Тај брак треба да се оствари!

Млади И. упознао је једну девојку која му се веома допала и помишљао је да се с њом ожени. Чим се уверио да се његово срце с љубављу приклања тој девојци, одлучио је да је запроси. Међутим чим је донео такву одлуку, појавили су се тешки проблеми, који су младића приморали да размисли не само о ономе што је њему угодно, него и о ономе што је блага, угодна и савршена воља Христова. Осим тога, младић никада није веровао самоме себи, него је свагда тежио да следи поуке духовно опитнијих од њега.

Одлучио је да оде на Свету Гору и да посети старца, како би чуо његово мишљење о том питању: да ли да се ожени са том девојком или не?

Иако девојку није познавао, старац ју је детаљно описао и поменуо душевни мир његове будуће супруге. Осим тога, пронашао је и прави узрок проблема, с којима се младић суочио.

И. је дословно занемео. Није могао ни да замисли да ће старац уз благодат Божију разрешити проблеме који су се њему чинили велики као планина!

"Тај брак треба да се оствари", саветовао је старац.

Поред тога, старац је додао:

"Ако не узмеш ову девојку и ако ожениш другу, знај да ова друга у једном тренутку више неће бити твоја!"

Кад му је старац ово рекао, младић се уверио да је то воља Божија, и оженио се девојком која му се допадала.

Узећу само оно, што је из твоје баште!

К. је одлучио да оде на Свету Гору и да тамо посети старца Пајсија. Кад се припремио за пут, помислио је да би требало да му нешто однесе као дар. Будући да је журио, чинило му се да ће најпогодније бити да му понесе нешто из своје баште. Отишао је тамо и одсекао неколико тиквица. Међутим, како им још није било време, тиквице су још биле прилично мале, па је он отишао у суседову башту, која се налазила непосредно уз његову. Тамо је одсекао још неколико тиквица и додао их онима својим.

К. је, дакле, посетио старца. Он га је радосно примио, послужио ратлуком и водом, а затим саслушао разлог његове посете. На свако његово питање старац је давао мудар одговор, и К. је био веома задовољан. Кад је добио потребне савете, К. је устао, захвалио старцу и узео његов благослов. Затим је старцу дао врећу са тиквицама и рекао:

"Нисам имао ништа друго, па сам Вам као дар донео неколико тиквица из моје баште."

"Веома сам ти захвалан", одговорио је старац, "али, ипак, сачекај мало!"

Старац је извадио тиквице, неке од њих издвојио и рекао:

"К., узећу само оне које су из твоје баште и које си залио сопственим знојем! Остале, које си украо од суседа, носи! Нећу да их узмем! Врати их суседу и више не узимај туђе ствари! Крађа је озбиљан грех, зато се *не укради* и налази међу десет Божијих заповести!"

Посетилац је био као громом погођен, јер је старац открио његово дело!

Старац је све знао!

Једног поподнева, низ стазицу која води ка келији старца Пајсија силазило је неколико поклоника. Међу њима је био и И., који је сада први пут посећивао Свету Гору и старца. Много је слушао о њему тако да је сада, док се спуштао ка келији, мноштво осећања преплавило његову душу. Тешко је описати његово усхићење и радост кад је чуо да га старац ословљава по имену, иако се раније никада нису срели!

"Приђи, И.! Реци ми чедо, зашто си се толико намучио да из Солуна дођеш овамо? Зар си болестан? Или можда не знаш да ја не исповедам? Да ли си овамо дошао на исповест?"

И. је био сасвим збуњен због овог неочекиваног пријема и задивило се што је старац знао све!

"Да, старче", одговорио је он. "Одавно ме мучи мноштво проблема, и хтео сам да се исповедим. Зато сам и одлучио да дођем код вас!"

Старац му је понудио да седне, послужио га и објаснио:
"Видиш, благословено моје чедо, ја сам прост монах а не исповедник, и зато и не исповедам. Слушај, на исповест ћеш отићи само код исповедника, а ја ћу се помолити за тебе!"

И. се распитао за још неке проблеме а затим отишао. Његова душа, испуњена благодарношћу, прослављала је Бога Који га је удостојио да види старца и да осети дејствовање божанствене благодати.

Тај опит га је у великој мери утврдио у његовој вери у Христа.

О старици која је пожелела мучеништво

Старац је често понављао да Христос увек гледа на склоности срца и да суди сагласно нашој доброј или лошој вољи. Да бисмо то разумели, наводио нам је један пример: била је то прича о старици која је живела у Албанији у време режима Енвера Хоџе.

"Живела је тамо једна старица, која је била веома побожна. Тадашњи режим је прогонио хришћане и они, који су сачували веру, били су изложени многим мучењима. Једном приликом, старица се молила изражавајући пламену жељу да буде мученица за Христа. У време ове молитве, пред њом се појавио наш Господ и упитао шта жели. Она Му је одговорила да има силну жељу да пострада за Њега. Господ јој се слатко насмешио, али је желео да старицу научи истинском смирењу:

"Иди код вашег свештеника и разговарај са њим, а онда учини оно што ти он каже!"

Чим је то рекао, Господ је истог тренутка ишчезао.

Старица није оклевала него је пожурила да пронађе свештеника који ће јој допустити мучеништво. Међутим, свештеник се томе успротивио и није јој дао благослов.

Старица је била веома узнемирена. Дошла је кући и била неутешна. Тада се овој простој и побожној старици поново јавио Христос и рекао:

"Не жалости се! Ти си, према својој слободној вољи, у Мојим очима већ мученица, и добићеш венац и награду мученика!"

Добри Бог види човекове склоности и у складу с тим суди и оправдава, узимајући у обзир олакшавајуће околности за човека."

Бог хоће да се спасе васцела Његова творевина

Једног брата мучила је следећа недоумица:

"Старче, да ли Бог може да спасе ђавола?"

"Бог све може! За Бога не постоји немогуће. Тешкоће потичу од нас, кад нећемо да се смиримо. Бог, Који је љубав, хоће да се спасе

васцела Његова творевина, па према томе и ђаво. Међутим, ђаво неће да се смири и да се покаје!

Једном приликом, кад сам се молио за васцелу творевину, устао сам и почео да се молим да Бог помогне и ђаволу. Бог је тада устројио (допустио) да се преда мном појави ђаво и у време, док сам ја јадиковао због њега, он се грохотом смејао и ругао ми се. То је за мене био моментални одговор Божији који ми је показао да Он жели да се и ђаво спасе, али да сам ђаво то неће."

Он је све видео као добро

Старчева доброта била је неописива. Радосно је било видети како он све посматра с добром помишљу. Карактеристичан је његов разговор с једним братом, који је дошао са Кипра да би га посетио.

Старац је упитао:

"Како је тај и тај монах из обитељи..?"

"Лоше, повио се и погрбио", одговорио је овај брат.

"Када је у класу много зрна, он се повија! И отац ... има много плодова!"

Старац је затим упитао за другог свештеника:

"Како је отац Т.?"

"Ох, старче, он је у веома тешком положају!"

"Видиш, тај тежак положај ће за њега бити лак пут у други живот, небески и вечни!"

Знај да ћу се молити за тебе!

У зиму 1991. други син госпође Е., којем је било 27 година, видео је у сну старца Пајсија (раније га никада није видео и само је слушао о њему). У том сну, старац му је рекао:

"Ја сам старац Пајсије."

Ујутро је испричао мајци о овом ноћном виђењу. Затражио је од ње да му га опише и уверио се да старац, којег је видео у сну, сасвим одговара том опису. Био је то разлог да овај младић пожели да посети старца.

У време кад је старац сишао са Свете Горе и дошао у исихастирион (испосницу) Светог Јована Богослова, младић је пошао да га посети. Испричао је старцу о виђењу које је имао у сну а овај га је, смејући се, загрлио и рекао:

"И како ти сад то изгледа? Да ли сам онакав, каквог си ме видео у сну?"

Не сачекавши одговор, старац је почео да се распитује о његовом учењу и послу. Дао му је неколико савета и благословио га, а затим му поклатио крст и рекао:

"Знај да ћу се молити за тебе!"

У јулу 1991. младића су отпустили с посла (радио је као новинар у једној радио–станици). Неколико месеци био је без посла, а онда је предао молбу за пријем у другу радио–станицу. Очекивао је да га најзад приме.

Дошао је јануар 1992. године. На дан 6. јануара разговарао је са својом мајком. Она се уверила да је младић веома разочаран због отказа и немогућности да пронађе посао. Да не би узнемиравао мајку, одлучио је да прошета и да се ослободи брига. Међутим, његова добра мајка била је веома забринута, видевши да се он налази у таквом стању. Дуго је седела и размишљала ко би му могао помоћи, али није налазила никакво решење. Одједном се сетила старца и његовог обећања да ће се молити за њеног сина. Узела је крст који му је старац поклатио, побожно се прекрстила и са вером, смирено и усрдно, почела да се моли старцу:

"Старче, пошто сам много грешна, не смем ништа да тражим од Бога и од Пресвете Богородице. Зато те сад молим да ти, који имаш одважност пред Њима, замолиш Богородицу да он најпре буде жив и здрав, а затим и да убрзо нађе посао, јер много пати и страда."

Било је 3 сата поподне кад се добра мати молила старцу. У пет сати је позвонио телефон. Мајка се јавила и, на своје огромно чуђење, зачула следеће:

"Добро вече! Ја сам господин Л., директор радио–станице. Молим Вас да кажете сину да ми се до 6 сати јави на овај број, јер ћу до тог времена бити у канцеларији. Ако из неког разлога не буде могао да се јави, реците да сутра ујутро у 9 сати дође у радио–станицу, јер га тамо чека посао!"

Не могу се описати осећања која су мајку преплавила због тако брзог дејствовања старца Пајсија. Није могла да поверује да се то догађа на јави а не у сну. Њен син је сутрадан добио посао, тако да је и на делу доказано да старац слуша и притиче у помоћ, чак и ако су они, који га призивају, далеко. Наравно, и овде је превасходно дејствовао Срцевидац Бог, Који увек пажљиво слуша и види срца која пате; међутим, мало је оруђа (тј. људи) кроз које Он дејствује. Један од њих био је и старац Пајсије, који је увек настојао да пријемник његовог срца буде чист и уздигнут изнад свега земног, како би био у стању да одмах прими духовне сигнале који су му упућени.

Живео је у стању, у каквом се човек налазио пре пада

Сјединивши се с једином Љубављу, са Христом, старчев дух се преиспунио крајњом благошћу према свим живим бићима. Постоји мноштво случајева који говоре о његовој љубави према бесловесној творевини и ми ћемо овде навести неколико таквих примера.

А. из Александрополиса (у Малој Азији) посетио је једном приликом старца Пајсија. Поклатио му се а затим видео да је старац узео двопек, да га је иситнио на длану, окренуо главу ка небу и позвао врапца:

"Дођи овамо! И овај А. је наш!"

Врабац је слетео, спустио се на његов длан и спокојно почео да кљуца мрвице. А. је занемео, будући задивљен овим необичним призором.

Након извесног времена, старац се поново обратио врапцу:

"Иди сад, требало би да разговарам с мојим пријатељем, који долази из Мале Азије, одакле и ја потичем!"

Као добар послушник, врабац га је одмах послушао и одлетео.

Често се догађало да браћа и поклатници виде како птице слећу и спуштају се на старчеве руке.

* * *

У време кад је старац живео у манастиру Стоми у Коници, овамо је често долазила његова сестра Христина, која му је из Конице доносила разне ствари, као што је одећа и сл. Једном приликом, одлучила је да са собом поведе и једну пријатељицу. Пошто се накупило много ствари које је требало понети, натовариле су их на коња и кренуле. Међутим, кад су дошле до једног веома стрмог успона, коњ се уплашио и није хтео да се помери са места. Почеле су да повлаче поводац, али је животиња и даље стајала као укопана. Тада је једна од њих пришла отпозади и почела да шиба коња, док је друга повлачила поводац. Ни то није помогло, јер коњ није ни помишљао да крене. На све начине су покушавале да га покрену, али све је било узалуд. Христина је тада сама отишла у манастир и рекла старцу:

"Са тим коњем се нешто необично дешава, јер неће да крене! Све смо покушале, и ништа није помогло! Шта да радимо?"

"Шта да радите? Том коњу се ништа необично не дешава! Иди и поведи га!"

"Не, кажем ти да неће да крене! Шта још да ти кажем?"

"Том коњу се ништа чудно не дешава, вас две сте чудне! Пођи са мном и видећемо да ли је тако или није!"

Убрзо су стигли на место на којем је стајао коњ. Старац се прекрстио, узео поводник и коњ је мирно пошао напред! Жене су биле запрепашћене и нису могле да поверују својим очима. Ни до данас нису у стању да логички објасне, како то да је коњ спокојно пошао за старцем!

* * *

Једна породица старчевих рођака преживљавала је тешку ситуацију. Кад су о томе обавестили старца, он је кренуо из манастира Стоми и дошао у Коницу. Посетио је њихов дом и саветовао им да претрпе, јер је Бог, по Својој великој љубави, допустио све те тешкоће с циљем да се очисте њихове душе. Тада су му се пожалили да су се разболела два прасета, која се ваљају по слами и само што нису издахнула. Старац је од своје рођаке затражио да га одведе до места, где су се налазиле болесне животиње.

Кад су тамо стигли, старац их је прекрстио и помолио се. Животиње су истог тренутка устале и више нису боловале. Рођака се задивила, видевши како је брзо дејствовала старчева молитва. Она све до данас с радошћу прича о ономе, чега ју је Бог удостојио да види својим очима!

Свети Дух никога не срамоти!

Прочуло се да неки старији духовник има благодат Светога Духа и да, како су причали, предвиђа разне ствари. Покренут благочестивом радозналешћу, једном приликом сам упитао старца шта мисли о томе и о том духовнику. Он је, међутим, разговор скренуо на другу тему. Касније сам га поново запитао:

"Старче, неки од наше браће мирјана говоре разне ствари о њему и препоручују га један другоме. Често питају и за моје мишљење, али ја не знам шта да им одговорим. Хтео бих да ме посаветујете, јер не бих желео да их обманем."

Принуђен мојом оправданом упорношћу, старац ми је рекао:

"Овамо су долазили многи од оних, који су ишли код тог свештеника. Они ми кажу да тај свештеник прекорева браћу која су сагрешила пред многим људима, и да свима прича да је тај и тај починио такав или онакав грех. То, оче мој, није дејствовање Светога Духа. Свети Дух, будући да је љубав, не срамоти људе него их покрива, тј. прикрива наше погрешке. О томе је и наш Христос говорио у Еванђељима, рекавши: *А ѿ ѿоме ће сви ѿзнаѿи да сѿе Моји, шѿо имѿе љубав међу собом.*

Знај да, ако неко пред другима оптужује човека који је сагрешао и ако са пристрашћем говори о другом брату, не дејствује од благодати Божије него од другог духа, који се противи Љубави!"

Смрт не постоји

Једном сам сишао код старца да бих га обавестио да се један брат, наш заједнички познаник, разболео од неизлечиве болести и да му лекари не дају никакву наду, говорећи да му није преостало још много живота.

"Старче, његова породица пати јер ће он умрети. Од тренутка кад су им лекари рекли да више нема никакве наде да ће преживети, не знају шта да чине. Да ли би требало да се помолимо Богу?"

Старац ми је на то одговорио:

"Као прво, реци им да не тугују, јер смрт не постоји; постоји само прелазак из једног живота у други. Видиш да и апостол Павле каже: *да се не жалосѿиѿе као осѿали, који немају наду.* То је потребно и из следећег разлога: ако Бог допусти да на некога због његових сагрешења дође неизлечива болест и ако се тај човек не моли Богу да дејствује Његова љубав и да суди праведно, природно је да оде тамо, куда га болест води!

Међутим, кад се за њега моле Богу и моле Га да дејствује онако, како провиђа Његова љубав, тј. сагласно са оним што је најбоље за његову душу, Бог, као Свезнајући, види како ће се даље развијати његов живот и хоће ли то бити од користи за његову душу. Тада Он, ради наших прозби, продужава човеков живот или, пак, ако просуди да је то најбољи тренутак – узима његову душу!"

Из вашег срца ишчезла је љубав према Богу

"Уверио сам се да је много наше браће која прихватају мноштво послова како би зарадили што више новца. Често се правдају тиме да не зарађују довољно за живот и да су због тога принуђени да много раде. Међутим, ако некоме кажемо: 'Иди кући и само се моли, а ја ћу ти дати много више новца него што можеш да зарадиш, они не би на то пристали. Из наших срца ишчезла је љубав према Богу и ми не пристајемо да будемо с Њим чак и ако нам то неко плати.'

Духовници се морају одликовати расуђивањем

Старац је често наглашавао да се духовници и свештеници морају одликовати великим расуђивањем о душама. Казивао нам је о ономе, што се догодило њему самом:

"У време кад сам живео у пустињи на Синају, био сам још млад и много сам постио. Током читаве седмице ништа нисам јео, и тек сам у суботу увече допустио себи да узем мало пиринча са уљем.

Тамо смо се често сучавали с једним проблемом: дешавало се да недељом нико не служи Литургију. Сасвим неочекивано, те недеље су ме обавестили да ће бити одслужена Литургија. Отишао сам у цркву и рекао да бих желео да се причестим. Свештеник, који ме није познавао, позвао ме је да приђем олтарским дверима а затим упитао шта сам синоћ јео. "Пиринач са уљем", одговорио сам. "Онда не могу да те причестим", рекао је он, будући да јуче нисам постио. Наравно, није ми допустио да се причестим. Како ме ништа није упитао о разлогу због којег сам јео – да ли сам можда болестан и сл, ја му ништа нисам ни рекао, тако да није сазнао да током читаве претходне седмице ништа нисам јео!"

Бог ће бити у недоумици, да ли си ти Његова овца или нешто друго!

На дворишту је седела група људи који нису имали никакве веза са Црквом. Међу њима је био и један адвокат, који је замарао старца непотребним питањима, везаним за магловиту тему награђивања (узвраћања) по правди. Старац је покушавао да га помоћу многих речи и примера убеди да, кад је реч о узвраћању по правди, треба да буде искрен и да не покушава да оправда убицу, којег ће свесно представљати као светог човека. Адвокат је био упоран све док старац, видевши његову тврдоглавост, није рекао:

"Не, чедо моје, ти не разумеш, и не можеш да се уразумиш речима! У Мисолонгију је живео један човек који је имао овцу. Ојагњила је једно јагњешце, али је убрзо потом угинула и јагњешце је остало без млека. Тог истог дана оштенила се куја, тако да је јагњешце одлазило код ње и сисало њено млеко. Најзад је одрасло, хранећи се псећим млеку. Кад је после неколико месеци сељак хтео да за Васкрс закоље ово јагње, почела је да га мучи мисао да ли се уопште може јести месо овог јагњета, пошто је одрасло на псећем млеку."

Старац се окренуо ка адвокату и додао:

"Слушај ме, јер ће и Бог, будући да ти тако поступаш, бити у недоумици да ли припадаш Његовим овцама или некоме другом!"

Бог на крају свакоме узвраћа по правди

Побожни отац многобројне породице често је био изложен неправдама које су му причињавале колеге на послу, али је он, будући веома добар, све то подносио без негодовања и прекоревана.

Знајући за његов положај, старац је рекао:

"Управо тако и треба да радиш! Трпи! Знај да Бог на крају свакоме узвраћа по правди! Ако се повремено и деси да Његов промисао просуди да није потребно да некоме узврати, буди уверен да ће стотруко узвратити његовој деци!"

* * *

Млађи син свештеника И. казивао ми је следеће.

Када је требало да 1995. пође у гимназију, неки пријатељи су предложили његовом оцу да га пошаље у Атонијаду. Међутим, било је и оних који су се томе успротивили, тврдећи да тамо не постоје повољни услови за учење.

Отац И. се нашао у дилеми, да ли да сина пошаље у Атонијаду или не.

У то време дошао је на Свету Гору, желећи да о томе разговара са једним духовником који је живео недалеко од старца Пајсија. Када је пролазио поред старчеве келије, догодило се да је старац био на дворишту. Чим га је видео, он му се обратио:

"Дођи овамо, оче И.! Како си? Овамо пошаљи сина, овде је добро! Не слушај никога! Док је још млад и док има празну 'касету', овде, у Градини Пресвете Богородице, наћи ће се много повољних прилика да је испуни добрим садржајем! Међутим, ако буде у свету, знај да тамо кружи много саблазни!"

Љубав је демонима сасвим страна

"Човеку је веома једноставно да се спасе", рекао је старац једном посетиоцу, који је био судија. "Довољно је да то човек пожели и да призове божанствену помоћ. Желећи да спасе онога, који призива Његову помоћ, Бог ће без колебања послати Свог Сина или неког светитеља, како би спасао макар и једног јединог човека. У томе много помажу љубав и добра воља. Љубав је демонима сасвим страна, и због тога присталице ђавола у једном тренутку уништавају један другог, будући да међу њима не постоји љубав која би их сједињавала."

Расејаност

"Старче, веома сам расејан током молитве."

"То се дешава стога, што ти свој ум не усредсређујеш на циљ молитве, и допушташ му да лута тамо–амо. Ако се потрудиш да сабереш ум, да изговараш молитву Христову и да смирено молиш за помоћ Божију, расејаност ће ишчезнути сама по себи."

Бог је човека створио као слободно биће

"Старче, често имам хулне помисли", рекао је једном приликом Л. "Шта ми саветујете да учиним?"

"Не обраћај пажњу на то."

"Старче, сатана ми их намеће, а након тога ме присиљава и ја сагрешим."

"Не говори да те сатана присиљава, јер ће он, приликом Другог доласка рећи: 'Тај и тај хришћанин ме оклеветао, говорећи да сам га ја присилио да сагреш. Међутим, ја га на то нисам присилио него је он сам, имајући слободну вољу, одлучио да почини грех!' Тада ће, уистину, сатана бити у праву, јер је Бог човека створио као слободног и нико не може да присили његову слободу; као што је Бог не присиљава на добро – иако, као Творац, има на то право – тако ни ђаво не може да је присили на зло! Сам човек се, према својој слободној вољи, приклања или Богу или сатани. Стога не би требало да окривљујемо сатану него своју злу вољу, јер се човек својом вољом предао сатани."

* * *

"Читајте Свето Писмо, јер је оно богоданахнуто и у себи има Духа Светога. Онај, који га чита, просветљује ум и очишћује душу."

* * *

"Ви урадите све, што долази у ваше руке, а све остало с поверењем предајте у руке Божије."

* * *

"Старче, понекад се догоди да недељом радим у башти. Због тога ме мучи помисао и дошао сам код Вас да се посаветујем."

Старац је на то одговорио:

"Познајем једног сељака који има трактор. Он је на том трактору радио и недељом. Све што је зарадио, дао је лекарима, јер су га болеле ноге. Међутим, једном му је дошла помисао да он не поштује празнични дан, који је посвећен Богу. Престао је да ради недељом, и од тог доба ноге га више нису болеле! Према томе, чувај се да и ти не даш лекарима све што зарадиш!"

На жалост, данас се запажа општи духовни пад

"На жалост, данас се запажа општи духовни пад. Некада је народ, кад се разболи, одлазио код свештеника да му прочита молитву за исцелење. Овде сам затекао монахе који су, када би им довели ђавоимане, изговарали молитву и демон би одмах одлазио! Ти монаси су, међутим, знали да скривају своју врлину, како их људи не би узнемиравали. Данас чујем како неки кажу: тај и тај монах не пуши и не пије ракију – света душа! Ето до чега смо дошли: ако не пушиш и ако не пијеш, за људе одмах постајеш света душа!"

Бог не даје ништа што је јефтино

"У нашем поколењу, чак се ни монаси не смирују и не брину о очишћењу душе, због чега и не добијамо оне бројне духовне дарове, какве су добијали пређашњи оци. У будућем поколењу, многи људи ће напустити градове и доћи у манастире да би ту пронашли мир. Нећеш доле (у свету; нап. прир) наћи ни камен, који неће бити монах! Људи ће се уверити у испразност телесних радости и тражиће да своју празнину попуне радостима духовним. Просветли нас, Боже, да их тражимо! Ако их будемо тражили, добри Бог ће знати шта да нам да! Он нам неће дати јефтине радости, јер ништа од онога, што Бог даје, није јефтино", говорио је старац.

Болести су пролазне, али вишеструко корисне

У време кад се старац налазио у испосници Светог Јована Бого-слова, посетили су га господин К. Т., судија, и господин В. С. Између осталог, господин В. С. му је рекао да су испитивања, која је недавно извршио, показала да има шећерну болест.

"Ништа зато, знај да немаш никакво обољење и да та твоја болест потиче од брига!"

Господин В. је рекао:

"Старче, да бих побољшао своје здравствено стање, почео сам да држим дијету и изгубио сам девет килограма!"

Старац се насмејао и са детињом простодушношћу рекао:

"Добро је што си изгубио девет килограма. Управо онолико, колико је тешка монашка торба кад се напуни сољу! (Ту је старац почео да се смеје!) Пази само да не претераш и да не одеш у другу крајност! Био је један, који је имао нешто на плућном крилу. Лекар му је рекао да кашље, како би се то излечило. Међутим, он је толико кашљао да му је плућно крило прешло на другу страну. Да ли схваташ колико је он пострадао због усрдности?"

Старац им је затим дао различите благослове и бројанице, рекавши да је потребно да буду храбри, јер је болест пролазна, али да је за оне, који је подносе без роптања, вишеструко корисна. Побожни посетиоци су целивали његову руку и отишли, летећи од радости што су се удостојили да разговарају са старцем и да узму његов благослов.

Показивао је своју благодарност

Келији Панагуда, у којој је живео старац, припадало је и неколико стабала маслина. Кад год је имао времена, старац је подрезивао њихове гране и, уопште, бринуо о њима. Захваљујући томе, маслине су се сваке године повијале под теретом плодова. Будући да је био веома уздржан у храни, није брао плодове него је, показујући своју велику побожност и благодарност Богу, сваке године поступао на следећи начин.

Кад би маслине дозреле, убрао би нешто од тих првих плодова и из њих, на свој начин, исцедио уље које је затим сипао у бочицу. То уље је наливао у кандило, које је непрестано горело пред Христовом иконом. Тако је он испољавао своју захвалност Богу, Који нам све то дарује. Дирљиво је било гледати радост на старчевом лицу у оном тренутку, кад би то уље наливао у кандило! Таква радост се не може наћи ни код оних, који сваке године убирају тоне маслина и одлажу их у складишта!

Све чини ради те љубави

Постоји мноштво људи који, будући да не живе духовним животом, не могу да схвате како човек, љубави Божије ради, живи у пустињи где је лишен свега. Једног јесењег дана, док су седели у спољашњој гостопримници, старац је својим посетиоцима говорио о томе.

У једном тренутку, младић из те групе рекао је да се заљубио у неку девојку и да је због тога дошао да затражи старчеву помоћ.

Старац га је упитао:

"Да ли ти заиста волиш ту девојку?"

"Да, старче."

"Шта можеш да учиниш да би ми доказао да ти њу заиста волиш?"

"Све што будете хтели, старче. Све што Ви кажете, ја ћу радо због ње учинити."

Старац је тада показао на један пањ:

"Видиш ли овај пањ? Хајде, ходај око њега ради те девојке, коју волиш!"

Младић је заиста и учинио оно, што је старац затражио од њега. У једном тренутку, старац га је зауставио, одвео на страну, нешто му рекао и младић је, блистајући од радости, узео благослов и отишао.

Старац се вратио групи посетилаца и наставио да говори:

"Видели сте шта је овај младић урадио због човечије љубави! Због своје вољене ишао је као луд и обилазио око пања, не размишљајући о томе да су ту људи који га посматрају и који му се смеју. То се дешава, само у далеко вишем степену, и када човек своје срце у потпуности преда Богу. Тада он, без икакве присиле, све чини ради те љубави!"

Сећаш се, пре две године...

Млади П. био је веома далеко од Цркве. Његови пријатељи, који су му говорили о старцу, убеђивали су га да пође с њима на Свету Гору и да заједно посете старца. Одредили су и датум посете. Међутим, кад је дошао тај дан, младић је почео да проналази бројна оправдања и да се позива на разне тешкоће. Пријатељима је ипак успело да га убеди, и они су пошли. Кад су стигли до Кареје, младић никако није желео да пође до старчеве келије:

"Идите без мене! Уосталом, шта он може да ми каже?"

После много убеђивања пристао је да пође и заједно с њима сишао је до старчеве келије. Старац их је благонаклоно примио, угостио и сео поред њих. Ма шта да је старац говорио, овај младић је приговарао и противуречио. Старац је благо покушавао да га увери, али он никако није хтео да се уразуми. Након што је учинио све што је било у оквирима људских могућности и увидео да је младићу потребна Божија помоћ, старац је препустио да дејствује Бог. У једном тренутку, испуњен љубављу и благошћу, окренуо се према младићу и рекао:

"Слушај, чедо моје... то што ти говориш уопште није исправно, као што није било исправно ни оно, што си пре тачно четири године намеравао да учиниш!"

(Младић се у то време налазио у безизлазном положају, због чега је помишљао на самоубиство. Много је патио, али никоме о томе није говорио, и за то су знали једино он и Бог.)

Старац је наставио:

"Сећаш се, пре две године, кад ти се догодило то и то..." (старац је говорио о конкретном случају, који ми овде, из разумљивих разлога, нећемо поменути.)

Младић, који није престајао да прича и да приговара, одједном је сасвим занемео. У њему се дешавала бурна промена, и његова душа је

омекшала. Од тог тренутка, уз старчеву помоћ, пријемник његове душе био је подешен на ону таласну дужину, на којој се прима Христос!

После извесног времена, овај младић више није могао да поднесе да буде изван Свете Горе. Напустио је испразни свет и дошао у Градину Пресвете Богородице. Ту се замонашио и ту и данас прославља Пресвету Богородицу која га је призвала у Своју Градину, привукавши га овамо миомирисом једног од Својих најлепших цветова, старца Пајсија.

Разлика у служењу римокатоличких и православних монаха

Један мирјанин је упитао старца због чега се монаси и монахиње затварају у манастире и не одлазе у свет да помогну људима, што је толико потребно у наше време. Као оправдање за ово питање навео је пример римокатоличких монаха који служе у болницама, разним установама и сл.

Старац се насмешио и одговорио:

"Између нас и римокатоличких монаха постоји јасна разлика: они одлазе да траже људе како би помагали народу, док ми седимо овде и привлачимо људе да дођу код нас, и то их привлачимо у том броју, да не можемо свима да одговоримо! Зар не видиш да данас цео народ притиче манастирима и да у њима налази утеху? У манастире свакодневно долазе препуни аутобуси. Зашто бисмо ми ишли у свет, ако народ долази код нас? Други одлазе у свет да би помагали, осећајући да је то потребно, пошто народ не долази код њих!"

Твоје око ће оздравити!

Код једног ученика Атонијаде појавио се озбиљан проблем са оком и лекари су открили постојање тумора. Ученик се уплашио и одмах отрчао код старца Пајсија да му каже да су лекари видели нешто лоше на његовом оку. Старац га је тада утешио:

"Немој да бринеш, твоје око ће оздравити!"

Након извесног времена, тумор је у потпуности ишчезао. Када су га лекари поново прегледали, нису могли да објасне како је до тога дошло!

* * *

"Старче, мене обузима туга и не знам одакле она потиче", пожалио се један монах.

Старац се насмешио и рекао:

"Ако те обузима туга, знај да нечега нема довољно" (мислио је на Христа).

Не, дај ми очеву кошуљу!

На дан 2. октобра 1993. године В. К. из Ф. и његов пријатељ Т. одлучили су да посете старца. В. К. је имао један велики проблем. Његов отац је већ две и по године био везан за постељу и мајка га је замолила да посети старца Пајсија. Пријатељи су се спустили низ стазицу и дошли до задње стране келије. Са спољашње стране малих жичаних враташца налазио се катанац. Мало су поседели и размислили. В. је гледао келију, а Т. се наслонио на дрво да се одмори.

"Хајдемо одавде", рекао је Т. "Овде нема никога."

"Запали цигарету", каже В. "Сачекаћемо још мало."

"Ја сам веома необичан пушач. Понекад много пушим, а некад прекидам. Пођимо одавде, јер после нећемо моћи да се вратимо!"

"Не брини, нешто ће се догодити..."

"А ако се не догоди и ако га не сретнеш, шта ћеш онда учинити?"

В. је у цепу имао очеву фотографију.

"Оставићу му на капији ову фотографију. Он је свети човек и кад је види, знаће с каквим сам је циљем оставио!"

У том тренутку, обојица су се окренули према старчевом дворишту и спазили старца који им се приближавао!

"Добро дошли, момци! Одакле сте?"

"Долазимо из Ф., старче", одговорио је Т. "Ја радим овде, у светој обитељи., а мој друг је лекар."

"С каквим циљем сте дошли овамо?"

"Мој отац већ пуне две и по године болује од тешког потреса мозга", објаснио је В.

"Имаш ли нешто од његових ствари", упитао је старац.

В. је намеравао да старцу да ону фотографију, за коју је рекао да ће је оставити на огради, уколико не види старца. Заборавио је да је мајка у његову торбу ставила очеву кошуљу, да би је старац благословио и да би је затим обукли болеснику. У том тренутку, старац је рекао:

"Не, дај ми очеву кошуљу!"

В. је био задивљен. Извадио је најлонски омот, отворио га, узео очеву кошуљу и пружио је старцу преко жичане ограде.

Удаљујући се ка келији лаганим, али лаким кораком, старац га је упитао за очево име.

"А.", одговорио је В.

Старац се у келији задржао око пет минута. Кад им је опет пришао, насмешио се и упитао:

"Како си рекао да се зове твој отац? А., зар не?"

"А., старче", одговорио је младић.

"Да, да", наставља старац и враћа му пакет. "Исповедите се и причестите, поправљајте се."

Т. се окренуо и пошао, док је В. непомично стајао и нетремице гледао старца. Никада у животу није осетио нешто слично.

"Иди", каже старац, "закаснихеш."

"Оче, благословите ме!"

Старац је тада провукао руку кроз ограду, а младић је наклонио главу.

"Исповедајте се и причешћујте", поновио је он.

* * *

Господина М. из К. мучила је страст злопамћења. Кад год би му учинили неправду, у себи је почињао да се мучи помишљу: "требало је да му кажем то и то", "видећеш шта ћу ти урадити" и сл. Једном речју, његову душу обузимао је гнев. Та страст га је упорно мучила. Међутим, ма колико да се трудио, сви његови напори били су узалудни. Одлучио је да оде на Свету Гору и да посети старца.

Док се спуштао ка келији, на половини пута угледао је склупчану змију. М. се уплашио и застао, а затим узео камење и почео да гађа змију, која је клизнула међу жбуње и нестала. М. је наставио својим путем и убрзо стигао до старчеве келије. Старац му је отворио врата, послужио га и упитао за циљ његове посете. М. је укратко објаснио да га мучи злопамћење, да има огромну жељу да на зло узврати злом и да је зато дошао да се саветује са старцем.

Старац му је тада рекао:

"Ех, благословени, чим си видео змију на путу узео си камен и покушао да је убијеш! А она је, сиротица, читаву зиму провела у мраку и у мокрој земљи и сада је изашла да се мало загреје, а ти си, чим си је видео, хтео да је убијеш!"

М. се задивио што је старац знао све о том догађају са змијом на стази. То, наравно, нико није видео и ништа није могао да му каже о томе! Осим тога, задивио се и старчевим добрим помислима чак и у погледу најопаснијих створења, као што су змије. Та старчева доброта значила је олакшање за његову душу, која је страдала од каменосрдности. Захватио се старцу и отишао, обећававши да ће убудуће настојати да у душу, као добре госте, прима само добре помисли и о људима и о животињама.

Она све то ради из ината

Господин П. је имао велики проблем са супругом, јер она није подносила ни тамјан, ни кандило. Међутим, ма колико да се жена љутила, господин П. је био упоран и није престајао да пали кандило. Ситуација

у кући већ је постала неподношљива. Стално је избијала свађа, и при том нико није "попуштао".

Господин П. је одлучио да посети старца Пајсија и да му објасни свој проблем. Чим му је отворио своју жичану капију и пре него што му је П. било шта испричао, старац је рекао:

"Види, благословени, твоја жена није ђавоимана, као што ти мислиш, будући да не подноси тамјан! Она то једноставно чини из ината и због тога што није научена на те ствари. Да се она не би љутила, од данас више немој да палиш ни тамјан ни кандило, а ја ћу се помолити за вас!"

Господин П. се вратио кући и није рекао ни реч од онога, што му је саветовао старац Пајсије. Није више палио ни тамјан ни кандило. После неколико дана, на своје велико чуђење приметио је да је кандило упаљено и да се у кући осећа мирис тамјана! Старац је својим молитвама решио и овај проблем, и у кући су поново завладали љубав и спокојство.

Хоћеш ли да сад прошетамо до твоје куће?

Господин П. М. се суочавао са многим проблемима. Заморивши се од њих, одлучио је да оде на Свету Гору и да посети старца Пајсија. Дошао је до келије и ударио у мало звоно које је висило на огради. Међутим, врата се нису отвараола и старац се није појављивао. П. М. је и даље седео и гледао у двориште. Одједном је зачуо неки шум. Видео је да се старац већ нашао поред њега и да отвара спољашња врата на огради. П. М. се сасвим збунио: видео је старчево блиставо лице и није могао да верује својим очима. Старац је пошао у своју келију, а П. М. је кренуо за њим. И даље су га мучиле разне помисли: да ли се старац уистину на чудесан начин појавио пред њим, може ли то да се догоди човеку који је у узвишеном духовном стању, итд. Старац се тада зауставио, окренуо се према њему и са осмехом упитао:

"Колико си већ дана на Светој Гори?"

"Ту сам већ три дана, старче."

Старац се поново насмешио и, дајући одговор на његова питања, рекао:

"Хоћеш ли да сад мало прошетамо до твоје куће, да видиш жену и децу?"

Господин П. М. се и по други пут запрепастио, али је овога пута био уверен да се старац Пајсије уистину на чудесан начин појавио пред њим!

Није могао да верује да пред собом види старца Пајсија

И господин Х. Т. је одлучио да због бројних проблема посети старца Пајсија. Међутим, њега је болело колена и било му је веома напорно да се спусти до старчеве колибе. Без обзира на то, дошао је на Свету Гору, а затим, силазећи низ стазицу, пошао ка старчевој келији. Дошавши до задње стране келије, неколико пута је лупио на малу жичану капију. На своје велико разочарење, приметио је да је капија закључана споља и да је старац одсутан. Пошао је назад, жалећи што је поднео велику жртву и претрпео бол у колenu, а да му при том није успело да види старца. Полако се кретао уз стазу а онда се изненада окренуо, затворио очи и у себи рекао:

"Старче, видиш колику сам жртву поднео да бих се на два минута видео с тобом. Не бих те дуже задржавао..."

Док су његове очи још биле затворене и док је у себи изговарао ове речи, зачуо је неки шум. Отворио је очи и није могао да поверује у оно што види. Пре њим је стајао старац Пајсије. Његово лице било је преображено и блиставо, и речима се није могло описати. Душа господина Х. Т. испунила се дивљењем и радошћу.

Старац га је прихватио и рекао да пожуре, како их остали не би спазили. Попели су се на брдо обрасло густим растињем, тако да нико није могао да их види. Старац га је ту посаветовао шта да учини у вези са проблемом који га је мучио.

Изненадна појава старца Пајсија, као и његов блистави, измењени лик, оставили су дубок утисак на господина Х. Т. и он читавог живота неће моћи да их заборави.

Тајанствена светлост

У време док је боравио на Синају, старац је једном приликом одлучио да се током ноћи попне на врх, ради душевне користи од труда и молитве. Дакле, пошао је током ноћи, са фењером. На средини пута, фењер се поломио и старац се свим силама трудио да га поново упали. Кад се старац придигао, будући мало узнемирен због фењера, пред њим се распламсала тајанствена светлост, која му је обасјала стазу. Међутим, чим се светлост појавила, старац је зачуо саркастичан смех. Одлучио је да не наставља пут, јер је то било демонско дејство које је, како је сам рекао, желело да у њему изазове помисао гордости.

* * *

Старац је саветовао да читамо Житија светих и Отечник. Говорио је да су то "прекрасна тумачења еванђелске теорије".

* * *

Рођака старца Пајсија, госпођа Е. К., имала је срчане тегобе и њено стање се сваке године погоршавало. Због тога је у време, кад је старац боравио у Солуну, отишла тамо да би се посаветовала с њим.

"Старче, лекар ми је рекао да је моје срце изузетно велико! Шта би требало да учиним?"

"И ти се због тога бринеш? И ти и ја имамо велико срце", с осмехом је одговорио старац.

Међутим, како је старац био строг у монашким правилима и како је госпођа Е. К. била његова рођака, лаконски је одговорио:

"Не брини! Наћи ћу ти доброг лекара у Солуну. Он ће ти ставити два гвоздена залиска, и ти ћеш после тога бити веома радосна!"

Прошло је неколико година. Старац се упокојио, а здравље госпође Е. се погоршавало. Две године након његове смрти, њој је било изузетно лоше и најбољи грчки лекари саветовали су јој хитну операцију.

Отишла је у болницу, где су урађена сва потребна испитивања. Последње сондирање је показало да је само један срчани залистак оштећен, и да он мора бити замењен. Према овом испитивању, други залистак није био оштећен. Веома је карактеристично оно што су јој рекли: "Он ће издржати још тридесет година." Госпођа Е. је осетила неповерење према лекарима.

"Старац ми је говорио о два залиска! Зашто ми они сада говоре о једном?"

Међутим, у време операције установљено је да и на другом залиску постоје озбиљни проблеми. Била је потребна хитна замена, што је током операције и учињено. Оба залиска била су, дакле, замењена металним. Кад је дошла себи и кад су јој рекли за то, она се запрепастила: иако сондирање није показало никакве промене на другом залиску, старчево "духовно испитивање" није се преварило. Кардиолог је био веома задовољан, закључивши да је операција прошла веома добро.

* * *

"Старче, долази ми помисао да будем мисионар", рекао му је један јеромонах, "да ширим хришћанство и да крштавам људе."

Старац се насмешио:

"Свако најпре почиње чишћење од свога дворишта, па тек онда гледа како да почисти и туђа. Због тога ти предлагем следеће: овде, у Грчкој, има много некрштених, као што су муслимани или Цигани... Изабраћемо погодна времена, заједно ћемо обићи читаву Тракију и Македонију, и тамо ћемо крштавати. Само, у Флорину нећемо ићи, јер их је тамо владика Августин већ све крстио!"

Не брините, ја ћу се молити за вас!

Старац се упокојио 12. јула 1994. г, у уторак. У подне су врата на испосници била затворена и, сагласно старчевом завештању, никога нису обавештавали. Међутим, те исте вечери, у Кавсали, после 10 сати увече, господин Д. К., који је много волео старца као и овај њега, био је први који је на чудесан начин обавештен да се старац упокојио.

Док је био у спавањој соби, на месту где се налазе иконе образовао се кружни отвор и ту се појавио старчев слатки лик, који је био веома светао и блистав. Господин Д. је у том тренутку осетио неописиву радост и душевно спокојство:

"Старче, видим да си сасвим здрав, немој нас напустити, јер си нам веома потребан", радосно је рекао господин Д.

(Приметимо да је господин Д. имао проблема са кћерком и да му је старац обећао да ће се помолити за њу.)

Тада је старац, са неописивом сладошћу која се одражавала и на његовом лицу, рекао:

"Не брините. Ја ћу се и овде молити за вас и за Х."

Старац је посебно нагласио да ће се молити за његову кћер Х. Сутрадан ујутро, у среду 13. јула, господин Д. је отишао на имање, које се налази изван града. Тамо је већ била читава његова породица. Испричао им је шта му се догодило претходне вечери. Својој деци и свима присутнима је рекао:

"Знајте, мора бити да нас је старац напустио!"

Немир је захватио њихове душе. У четвртак, 14. јула, посетио их је члан апелационог суда, господин В., који је такође познавао старца. Одмах су га сви упитали како је старчево здравље а он им је, природно, одговорио да нема ничега новог и да ништа није чуо. Испричали су му шта се догодило и он се забринуо. Немир се уселио и у његову душу.

Прошло је неколико дана. Била је недеља и сви су били у цркви, када су им саопштили да се старац упокојио у уторак, 12. јула, али да су, сагласно његовом завештању, у испосници то објавили тек након три дана. Господин Д. је осетио тугу помешану са радошћу. Тугу, јер је добри старац отишао, а радост, јер га је уверио да никога неће заборавити и да ће и оданде бринути о њима и молити се за њих. Сада може и више да нам помогне, јер се на његовом духовном телевизору више неће појављивати сметње, нити ће га у томе спречавати његово тело, исцрпљено од подвига и љубави.

СА МАГНЕТОФОНСКОГ ЗАПИСА

Слушалац: *Старац нам је дао блајослов да, ако хоћемо нешто да чујемо од њега, то и ишитамо.*

Старац: Међу свим знамењима времена постоји и ово: да ја говорим о духовном!

Слушалац: *Еванђелиста Јован Бојослов каже да ми често говоримо да љубимо Бога, иако често рђаво постојимо са браћом: не можемо да покажемо њихово поштовање, не можемо да их понесемо, избегавамо их ради својих слабости и сл. Будући да је то истина, шта и како да зајочнемо и шта можемо да учинимо?*

Старац: То што си ти сада рекао тиче се и мене. Међутим, постоји разлика између једног и другог. Дакле, ко љуби Бога ради љубави према Богу љубиће и ближњег... Међутим, када не љуби ближњег а каже да љуби Бога, то значи да љуби самога себе... Монах, када не види човека, види многе људе. Постоји, дакле, разлика у тој ствари.

Не знам да ли сте ме разумели... постоји разлика између једног и другог... човек... давањем прима, а не примањем... тј, да тако кажемо, даје ствар, уступа је... даје материјалну ствар, али прима духовну радост... други прима људску радост од онога што добија, тј. давањем се добија у духовном животу, без добијања материјалних ствари.

Кажемо да се мајка жртвује због деце... она се у тој мери жртвује да остаје гладна и сл. Она се од тога не умара, него се радује кад види децу, ако види да су здрава и послушна, да су умивена... не осећа ни умор нити било шта, и остаје гладна и слично, јер тада се, да тако кажемо, обогаћује. Давањем се обогаћује... напротив, примањем се добија само материјална ствар. О томе сам говорио и јуче, и наводио као пример: видим неке младиће, којима сам помогао у детињству. Долазе код мене у келију и траже да тамо нешто ураде, око дрва... Међутим, мени се чини да је рђаво да младића пошаљем на тежак рад и радије сам, током ноћи са фењером, доносим дрва, колико ми треба, ако не стигнем преко дана... Међутим, видиш ли, неки страдају, хоће да оду у Кареју, хоће да те нечим услуже... да тако кажем, муче се... "Иди, момче", кажем, "купи ми две кутије шибица", и он трчи с таквом радошћу... дакле, одлази, враћа се... иако имам три-четири упаљача, и шибице ми нису потребне, али видим да то много жели... дакле, он се одморио услед труда, кроз замор се одморио... Међутим, истовремено видим да су нека деца као старци: заборављају тамо торбу или нешто друго, забораве капу... Хајде, момче, кажем, тамо... а он, чим је чуо, уморио се већ од тога што је чуо а колико ће се тек уморити

кад и заиста оде... Ти људи се умарају од одмора, док се други одмарају од заморености... зато што се срце никад не замара и што он то, што чини, чини срцем...

Слушалац: *Несрећа која се недавно догодила узнемирила је читав свет и, наравно, и нас хришћане. У сваком случају, приближила нас је читаву Писма, ка исцртавању Писма, чему је привела и људе који су, како се чинило, одбијали и да ошворе Писмо. Видимо људе који долазе и питају: "Може ли се код тебе прочитати Апокалипса, да видимо шта пише?" Шта у том случају може да каже хришћанин, да би помогао човеку који сад услед стораха или љубоког љивости хоће да зна? Како можемо да помогнемо таквом човеку?*

Сад су узбунили цео свет и хоће да знају да ли то пише у Светом Писму или у Апокалипси, да ли је то почетак краја, и настала је пометња. Како да помогнемо таквима?

Старац: Претпостављам да се код њега самог, приликом читања Светог Писма, образује одређено мишљење. Мислим да му не можемо помоћи ма шта да му кажемо, али оно што ће му суштински помоћи јесте хришћанска вера, наша, верујућих. Претпоставимо да је он, несрећник, у праву, али ми, као верујући хришћани... И то кад знамо да је Христос рекао – шта? Он нам је дао власт да сјајемо на змије и скорпије. При том је рекао: *Ако и смртно што постоји, неће им naudити.*

Имам у виду тамо, људе... који мало излазе и мењају одећу и свој живот су претворили у мучење. Читајте: ти си – хришћанин, миропозан, крштен, причешћујеш се, трудиш се... толико о томе говори Еванђеље, сви смо о томе читали, научили смо изреке напамет, а опет стално мењају одећу... чине свој живот црним.

И док нам је Христос дао такву власт, такву силу благодаћу Божијом, да тражимо од силе Христове, чинећи крсно знамење, али не онако, како се ми прекрстимо; ми треба да се поклонимо спасоносном страдању и да молимо ту силу Христове крсне смрти... зар је то мала ствар? Према томе, за хришћанина не постоји... не можете сад престати да једете салату; међутим, нека свако ради и поступа по вери. Међутим, ја сам, као хришћанин, дужан да верујем... Не кажем да би требало изазивати, јер касније може бацити и нешто друго, и шта ће онда бити? Ми видимо такво стање, ко зна, чини се да започињу апокалиптичке чаше (види Отк. 15;7), дакле, њих тамо не изливају ангели...

Природно је да нас добри Бог неће оставити, и да ће нас заштитити. То што сам рекао, за хришћанина, кад је са Богом, не постоји нужност, он се не излаже никаквој опасности, али се речи мора веровати, сада

морамо постати бољи, морамо имати благодат Божију, а кад човек има благодат Божију, он се ничега не плаши...

То није ништа у поређењу с оним што су подносили свети мученици и ни у чему нису пострадали, јер је тамо помагао Сам Христос. Зар Христос говори лажи?

И отров ћете испити, рекао је, и на змије и скорпије ћете стајати, и неће вам нашкодити.

Ми смо, међутим, како да кажем... Иако све то знамо, иако смо са свим тим упознати, опет... зато кажем да неће користити ако само читамо и напамет учимо Апокалипсу. Ето, један старчић којег сам знао, умро је, одавно... имао је такву простоту да није знао ни да постоји књига која се зове Еванђеље. Био је монах. У рукама је држао змије. Тамо су у келији била три оца, двојица браће по телу и овај старчић, звали су га Пахомије. Он је змије држао у рукама, а у том крају било је много змија. Он их је узимао и бацао напоље, где је била вода. Једном је ухватио неку велику змију Пошто је требало да је баци иза оградe, он се њоме опасао као појасом, отишао да заврши посао, и тек онда ју је бацио. Чим је то видео други старац, рекао је:

"Иди одавде, оче, шта је то тамо", каже.

"А зашто ли се он боји", питао се старчић.

Затим је дошао и рекао ми:

"Не знам, старче – Пајсије, зашто се он боји змија? Зашто би се бојао", каже. "Онај наш, отац Андреј, боји се чак и шкорпија. Ја шкорпије скидам са зида и када их бацам, не бацам их једну по једну, него их избацујем у гомилама."

"Сад ми реци, старче Пахомије, зашто оне тебе не дирају?"

"Исус Христос је негде написао на папиру да ћеш, ако имаш веру, узимати у руке змије и шкорпије и да те оне неће дирати!"

Исус Христос пише на папиру! Хм... (*смеје се*). Ми то знамо, знамо и историју, и све је то из Еванђеља...

У томе је сва основа.

Затим, у Отечнику, ви сте то читали и знате то боље од мене, не сећам се сад тачно где, али негде се говори да је дошао послушник, видео велику змију на извору одакле су пили воду. Отишао је, није узео воду, уплашио се.

"Ето, старче, отроваћемо се, јер је тамо, у воду пала змија..."

Дошао је старац, прекрстио све што је тамо било и узео воду.

Ако дођу све змије на воду, народ ће умрети од жеђи, и шта онда да радимо, кажи? (*Смеје се*)

Пошто нам је Христос дао такву силу, начинимо крсно знамење и не плашимо се ничега, јер крсно знамење није онакво, какво неки мисле да јесте. Као што сам рекао, кад се, ми хришћани, поклонимо крсту, ми се поклањамо и спасоносном страдању Господњем... зар не видите шта говоре јеховисти? Да је то само један облик, симбол, оруђе смрти, и сличне бесмислице... негде је био крст. Зато је дашчица, установљена на крсту Христовом, изображавала наш крст... Често видите да се на врховима (планинским) налази гвоздени крст... ту падају муње и ударају у тај крст. Међутим, ако хришћанин иде ка врху, ка гвозденом крсту, који по природи мора да привуче муње... Он тамо неће пострадати, јер се тада призива сила спасоносног страдања, да ли сте разумели?

И кад нас, верујуће, виде да чинимо такве ствари, да мало напредујемо, мењамо одећу, идемо даље... а шта да кажу они, несрећници?

Њима ће суштински помоћи наш хришћански пример и наш хришћански живот. Сад смо, хтели ми то или не, приморани да будемо бољи: догађаји нас присиљавају да се приближимо Богу, како бисмо поседовали божанствену силу и супротставили се свакој, свакој ситуацији. Ако се неко плаши, нека салате опере пет – шест пута! Ако се још увек плаши, нека их опере 20–30 пута! Ако се не плаши, ако верује, нека се без страха прекрсти. Ја сам тамо имао мало салате и, не знам, неко је дошао и попрскао их плавим каменом а такође и лук, а ја нисам имао наочаре, и ја сам их јео са плавим каменом, а такође и радиоактивне... хм! (*Смеје се*) Сутрадан он долази код мене и каже:

"Заборавао сам да ти кажем, старче, попрскао сам мало плавог камена тамо, на салату..."

Није ме ни питао, него је отишао и попрскао...

"Ех, ништа...", кажем ја. Хм! (*Смеје се*)

Требало би да знамо да верујући, који чувају заповести Божије, они... како да кажем? Они добијају благодат Божију и Бог је обавезан да им помаже у тешка времена... Зло се само уништава... Дознао сам да се појављују неке ненормалне болести... погледајте даље да њих не уништава Бог, они сами себе уништавају... тај род сам ишчежава... то не значи да их Бог кажњава, не... они сами стварају казну... видите, ишчежавају такви људи, чији живот нема смисла... Други, који убијају своју децу, сами уништавају свој род; не проклиње их Бог, него сами уништавају свој род. С друге стране, видимо хришћанске породице са децом, колико им Бог подари благослова, и видите да су њихова деца благодатна... и ето! Где напредује добро поколење, тамо где је, претпоставимо, мир, шта ће бити? У њему дела добри Бог...

и сада видимо добар нараштај, златан. Хришћани су сада приморани да више верују – хтели то ми или не, јер су козе подивљале и хоће да поједу овце Христове. Христове овце траже доброг пастира, тражиће и стадо да би били јединствене овце... да би тако било *једно стадо и један пастир*.

Слушалац: Чули смо да *постоје* искушења која даје Бој, како би *истицао* оне добре и како би они *постали* још бољи, али да *постоје* и искушења која нам долазе услед нашег *треха*. Не *ипако*, да бисмо их ми разликовали, *не*о какав би *требало* да буде наш *става* у односу на различити *искушења* која нас сусрећу или с којима се ми сусрећемо *током* *живота*?

Старац: Најправилније је да човек с радосћу прихвати, ма шта да се догоди и да осети да је он крив. То је најважније. Тако су поступали Свети Оци, иако многи, као што сам рекао, нису сагрешили, али је Бог допустио да се муче ради утехе другима који, иако су сагрешили... устројава, устројава... допушта Бог или, боље речено, препушта... они, рецимо, својим сагрешењима удаљују благодат Божију и услед тога се затим... код њих појављују проблеми. Они то не схватају и негодују на Бога. Док не виде човека који уопште није сагрешио али се мучи, и уз то никад не говори "ја нисам сагрешио". Претпостављам да он и мисли да је крив. Од оног тренутка када поверује да "није сагрешио", његов живот ће бити непрекидни грех. Да... ти случајеви су ретки да Бог допусти (да неко неправедно страда). Данас полагамо испит за прелазак у други живот. Због тога је Бог и оставио ђавола да привремено буде слободан, како би нам он својим злом помогао. Он га није оставио ради нашег мучења. Добри Бог је створио ангеле. Неки ангели су отпали због гордости и постали ђаволи. Бог је створио и треће створење, да би попунио онај чин који је отпао. Првостворенима (људима) је од Бога био дат велики благослов – да буду са-творци (συνδημιουργοί). Нашим родитељима, прадедовима, све до Адама и Еве – допустио је да буду са-творци: они узимају и дају нам тело. Од оног тренутка кад зачну детенце, родитељи дају тело, а Бог даје душу. Чим се детенце роди оно се крштава, и Бог поставља свог ангела, и њега штите Бог, ангео-чувар и родитељи. Сразмерно детињем узрастању, родитељи се у извесној мери ослобађају одговорности. И кад Бог узме родитеље, ангео-чувар наставља да чува човека, исто као и Бог, и то је сасвим природно.

Дакле, ми овде видимо, претпоставимо, да многи родитељи стално, у време кад постоји Бог који штити и упоредо с Њим и ангео-чувар, све то не знају, због чега се узрујавају таквом бригом... таквом бригом

о својој деци, таквом бригом, да се од тога готово разболе... нека буду верујући људи! Иако верујемо, тиме што се стално бринемо спречавамо Божије учешће, као да нема Бога и као да нема ангела-чувара! Због тога ће родитељи за своју децу чинити све што могу, али од оног времена кад их повере Богу, тј. кад се смире, нека положе своје људско оружје! Бог је тада обавезан да помогне деци, кад их родитељи повере Богу... и за ствари, које се не извршавају људским средствима.

...Деца сад не схватају једноставне ствари, добро, нису их схватала док су била мала... родитељи... штитили су их док су била мала, мајка – у утроби а затим их је, кад су се родила, полагала у колевку са оградом... а детенце је хтело да изађе... на слободу, али није схватало да би се ударило ако изађе из колевке, да би се разбило од клупицу... То јадно детенце није схватало.

Затим су родитељи, природно, као што добар баштован сади дрвце, побија колац и везује га за њега... ужетом, заклања га решетком, да га козе не би појеле. Док не израсту гране. Кад нарасту гране и кад одатле склони решетку, кад дрво почне да доноси плодове, у његовој сенци предахнуће и козе, и овце, и људи. Сад и деца, добро, кад су била мала, нису схватала то затварање у колевку, али сад су одрасла и сад је, да тако кажемо, потребно друго затварање, неко ограничење. Они не разумеју то ограничење, иако би требало да схвате, да би постала добра деца, паметна и зрелија, па чак и са дипломама, а видиш... траже слободу. Каква је то слобода? Слобода да секу и да руше? Да ли сасечено дрво може да даје плодове? Оно ће бити посечено! Зато би и деца требало да схвате да то везивање није везивање: баштован не везује дрво зато да би га угушио или убио. Заклањајући га решетком, не заклања га зато да би га ограничио: залива га, брине о њему и сл. Међутим, заклања га због тога да га козе не би појеле. То би деца требало да схвате јер, ако одједном буду секла... уништиће!

Шта чине поједина деца? Као што телад завезују тамо, на ливади, а сељак, знаш, иде кући... теле најпре једе тај део ливаде, па следећи, па опет следећи, док ту пасе... падне киша, порасте нова трава... Тако он стално види нову траву на ливади и чупа колац да би побегао... тражи слободу, не знајући да га сељак везује због његовог добра. Најзад, тамо-овамо, овамо-тамо, ишчупа колац и побегне... бежи, мисли да се ослободио. А какав је резултат? Или ће се угушити својим ужетом, или ће негде упасти, или ће га појести вукови.

Тако поступају и нека несташна деца. Без обзира на то што имају силу... тобоже траже и слободу и на крају крајева њихова слобода... ето, они виде слободу коју сад имају Европљани, коју сад имају и наша

деца, кроз коју она задобијају тај европски дух. Докле су стигли? Видим, долазе у келију момци од 27 година, од 25 до 27... несрећни, уништени наркотицима и слично. Сад моле за помоћ, несрећници. Успело ми је да помогнем једном или двојици; он доведе свог друга, друг доведе друга, а теби се срце кида... Траже помоћ, а како да им помогнеш? Они који нису дошли до дна убадају се иглом и нешто такво, продају своју крв и коначно се разболевају.

Тиме уништавају саме себе, тиме уништавају и своје родитеље: отац се разболео од запаљења мозга, мајка од срца или од јетре... Због тога осећате колико је деци потребно то ограничење... то ограничење је благослов Божији. Захваљујте својим родитељима који вас ограничавају. Ако вас, рецимо, и више спутавају, и то чине из љубави. Можда и баштован више спутава ради већег добра.

Слушалац: *Чесѿо око себе видимо блиске људе којима смо окружени, који су или здрави али свакако већ зрели, или су болесни а не верују, неверујући су, уошћѿе не верују. Требало би да их и њихова зрелост и њихова болест најзад окрену Боју... Многи сѿарији људи око нас, родѿѿељи, ѿријѿѿељи, ѿознаници, већ су у ѿоомаклим ѿодинама, било да су здрави или чак болесни, а не верују.*

Старац: Не верују?

Слушалац: *Не верују! Иако, уколико су болесни, ако су сѿари, физиолошки за њих ѿостѿоји само једна нада – Бој. Шѿѿа ће биѿѿи сѿѿѿим људима? Можемо ли да им ѿомоѿнемо? И како?*

Старац: Сад, ако старији имају смирење, ако имају незнање и имају смирење, можемо им помоћи. Једном речју, ако не слушају речи, имају право на божанствену помоћ. Међутим, када се старија особа одликује егоизмом, е... он не прихвата... да тако кажем... чак и ако дубоко у њега унесеш добро, њега дотиче егоизам. У том случају је потребна појачана молитва.

Увек сам знао једну ствар. Ако човек, који је добронамеран али... био је добронамеран али није имао помоћ и живео је световним животом, он има право на божанствену помоћ, и добри Бог ће устројити све, земљотресом, муњом, поплавом, речима, вуком, болешћу, па се повремено може јавити чак и светитељ, иако, да тако кажемо, нема права на тако велики благослов, може да се јави ангео или светитељ, чак ће и то учинити Христос, пошто је учинио све остало. Међутим, шта се људима најчешће дешава? Долази ђаво да их обмане. Због тога многи, несрећници, и бивају прелешћени. Пошто је Бог у таквим случајевима, као што сам рекао, (све учинио), пошто они имају право на божанствену помоћ, и пошто је Он искористио многе начине,

појављује се ангео или светитељ, а онда ђаво почиње да га мучи: "Ето, теби је Бог показао нешто велико, иди, спасавај свет, помажи другима" и остало. И ако несрећник не каже: "Боже мој, како да Ти захвалим, нисам био достојан такве благодати", ако му, уместо да се смири, ђаво почне уносити такву помисао, он ће се затим и погордити. Затим му долази ђаво и поставља "телевизор": ангеле, светитеље, итд. Говори му: "Ти ћеш спасти васељену!" И сад, шта добијамо?

Тада опет добри Бог, кад се човек освести и кад од нас добије помоћ, и дође себи, добри Бог му опет помаже... Добри Бог поново допушта и устројава...

Међутим, кад човек прими или од својих родитеља и остало... из тога бисте схватили шта је боље, кад видите човека да он, можда, води грешан живот... да не иде у цркву, не труди се, итд... као што сам рекао, био је привучен, иако је имао добру вољу, међутим, кад видите да је он сажалив, да види болеснога и да се кида његово срце, да помаже болесноме, укратко, болест... одатле ћете схватити да њега Бог неће напустити. Он има право на божанствену помоћ. Кад видите удаљенога од Бога и видите да је он суров и немилосрдан, потребно је да се даноноћно молите да Бог и њега "подигне на планину".

И за усопше, добро, посебно кад неко има у виду родитеље или некога од предака, ко је имао тешкоћа, да тако кажемо... ко је био донекле суров и слично, односно ако није био добар и ако је умро без покајања... колико год можете, подајте милостињу удовицама и сиротима, говорећи: "За душу тога и тога", "за душу тога и тога", да би се и други искрено помолило за њега и... "да се упокоје кости његове". То много помаже, много помаже!

Сећам се једног случаја... био сам у неком манастиру, и дошли су родитељи, и испричали ми.

Био један деда, ја сам га знао... док су дечица... он је имао много стабала... а дечица... имао је стабала и на улици... имао је много бадема... бацао је камење на децу, јер су јела бадеме. Догодило се да је убио једног дечака... иако је био веома богат, већина дућана је била његова, био је таква тврдица, био је веома окрутан... убио је дечака због једног бадема, бацајући камен на њега, толико је био зао... Најзад, да не причам много, умро је и тај старац. Деци је оставио велико богатство. Кад је умирао, имао је двоспратну кућу и код умирућег су на смену боравиле две снахе, некад једна, некад друга... била је једна девојчица од десет година, и један унук од десет година... У једном тренутку, нека од жена их је оставила и отишла да донесе воду. Једно дете је, погледајте, почело да дрхти и да виче, бежећи напоље и ударајући се:

"Деду су узели гавранови! Гавранови су узели деду!" Чини се да је његова девојчица видела... чини се, да је видела да су демони узели његову душу... дете је било у шоку... Забринуто су се запитали шта да учине, и остало.

"Колико год можете", кажем, "чините добро..." "Он вам је оставио велико богатство. Дајте тамо и кажите: 'за душу тога и тога'. Он тамо ништа не ради. Он вам је оставио такво богатство... и није га оставио само вама... Бог. Ви сте Његова деца! Тако, на тај начин, његова душа може да добије мало олакшање...", јер човек, који прима...

"Опрости, Боже! Освештај његове кости". То је искрена молитва. Као што увређени проклиње, и сустиже га проклетство, јер он вређа другога, па иако он сам не ради тако да га проклињу људи, сустиже га проклетство када каже: "Проклето ти било", "нека настрадаш", и уистину настрада... неко ће рећи, добро, а често ми то говоре, како, рецимо, Бог допушта? Како Бог допушта човеку да узме пиштољ и да убије? Е, он сад убија на други, духован начин... Због тога и апостол Павле каже: *Блајосиљајте и не проклињите*.

Према томе, колико год можете чините добро због ваших деда и баба, и то ће највише помоћи... најбољи помен је, како ја мислим, наше духовно напредовање. Када ми духовно напредујемо, троструко им помажемо. Као прво, тиме што они задобијају право на божанствену помоћ. Када је, претпоставимо, њихов унук уистину човек, онда се оправдавају дедови и прадедови. Поред тога, и његова молитва ће имати одважност: и то ће им помоћи. Ни сама радост коју осећају преци, није мала ствар! Напротив, кад не поступамо добро, кад се удаљимо од Бога и не чувамо... и они се, несрећници, злопате у аду... тако и остају преступници и чине тако, као да је *боље да се нису ни родили*. Злопате се, несрећници, и страдају.

Према томе, чинићемо то колико год можемо, као прво, духовници... Добро је ако оставите добро предање. Потребно је да стално изучавамо поједина села... на пример, кажу: у том селу живели су тако добри људи, како су добри људи живели у том селу! То не значи да тамошња земља даје добре људе... Тамо су људи били добри и оставили су добар низ (добре наследнике). Тако се сад наставља добро предање. То значи да они нису помогли само себи... они су помогли и својим дедовима, односно, помогли су и том поколењу.

Сећам се, тамо, у Епиру... кад сам био мали, учио сам столарски занат... напротив, постојала је цела пијаца... Долазили су неки сељаци, јадници, и говорили: "Дечко, погледај мало"... јаја, кајсије у том селу... јер су сви они били лопови. Крали су ситне животиње, одвозили их

у Албанију, доносили крадене албанске ствари, да их не би нашли... тако су радили. Сад, кад су касније затворили границе, опет су нешто морали да краду: самаре, узде, ужад... Видите, није да је село давало такве, тј. да је земља била таква. Људи су имали такву рђаву навику. Да би се она искоренила, да би тамо дошло добро предање, потребан је велики рад.

Напротив, тамо, горе, у другом селу! Ево, и у селу оца Агатангела... и још више, у другом селу, одрастао момак, од 18–20 година, кад бисте с њим говорили о томе... црвенео је! Где ћеш то данас наћи... ни код девојака нећеш наћи такав стид... такав стид и устручавање. Обарали су главу и ти си одмах видео, претпоставимо... јер су били у том истом, у том истом низу. Био је један старац, био је затим и други, којем је сто година... колико му је сада? Он је био унук хаџи Георгија, недалеко од Јањине, у манастиру.

(Неко љовори сѣарцу и он му, љо свему сугећи, одљовара):

Он је тад био старешина... и отац Герасим. Њему је било око сто година. Ударали су у звоно, и народ би тамо долазио на повечерје и на вечерњу, и он је установио такав устав и – како да кажем – и у овом животу живели су у рају, и опет су отишли у рај. Тај исти низ... не постоји, да тако кажемо, разлика. Међутим, тамо је био и добар претходник, и онај после њега, и ако се нађе још један, ствари ће поћи на добро... међутим, ако старчић сада и оде, приближава се стотој години... довољно дуго ће се сачувати предање... Због тога смо обавезни, хоћу да кажем, сваки од нас, и ми немамо права да, претпоставимо, нити себи нити другима остављамо рђаво предање...

Са грчког превела: Антонина Пантелић

Сѣарац Пајсије Свешћоторац ДУХОВНА ЉУБАВ

„Духовни човек даје своју љубав прво Боју, љошом људима, а оно љубави шћо му љрећекне даје живошћинама и целој шворевини.“

1. Неисцрпна љубав Божија и наша љубав према Богу

Бог нас „бомбардује” својом љубављу

– *Сѣарче, љонекад инѣнзивно осећам љубав Божију и боли ме када видим сојсѣвену незахвалностѣ.*

– Нека буде да узвратиш на многа добротинства Божија. „Милост Твоја пратиће ме у све дане живота мога” (Пс. 22, 6), говорио је Давид. И ти тако треба да говориш, јер је истина да је тако исто и с тобом. Али опет је истина и то да то треба да познаш и да благодариш и славословиш Бога.

Када човек позна љубав Божију, онда и Бог њега ... „бомбардује” својом љубављу. Можда ћете се зачудити због тога што кажем „бомбардује”, али да би се разбио кречњак, или гранит око нашег срца, неопходне су божанске бомбе које уместо експлозива садрже љубав Божију. Када се једном већ разбије тај тврди оклоп, онда срце постаје осетљиво и човек се потреса и од најмањих Божијих дејстава. Осећа се дужним Богу и стално је потресен, јер док размишља о томе како да Му се одужи, Бог му даје све више благослова, све док не почне да му се топи усрдна душа од Његове љубави.

– *Сѣарче, зашћо нас Бој ѣако мнојо воли?*

– Зато што на нас гледа као на Своју децу. Више од тога не могу да вам кажем!

– *Ако неко, сѣарче, колико љод да се бори, сѣално љонавља истѣ љагове, да ли ѣиме изневерава Боја, да ли Га разочарава?*

– Да ли Бог од нас очекује напредак? Наравно. Али ми смо Његова деца и све нас једнако воли. Видео сам једног оца који је имао малчице шашавог сина. Дечкићу је цурио нос и он га је стално брисао рукавима, али је отац и њега стезао у загрљај, љубио и миловао као и другу децу. Тако и Бог, као Добри Отац, не воли само Своју добру децу, него и ону духовно слабуњаву, због којих, свакако и трпи, али се за њих још више занима.

Нико не може ни да појми колико Бог воли човека! Његова љубав се не може поредити ни са чим! Она је безмерна, нема граница!

Толико је велика да човек, ако осети макар и мрву од толике Његове љубави, не може да је поднесе и његово глинено срце се топи и раскаљује као блато, јер је глина.

Бог често допушта да преобилна Његова љубав падне на Његова створења и онда се наша душа разгорева, па увиђамо да је божанска љубав толико слатка, толико велика, да то не можемо да издржимо и дође нам тренутак када завапимо: „Боже мој, доста је! Умањи мало Своју љубав, јер не могу више да издржим.” Бог тако хоће да нам покаже да Он са Своје стране има најбоље настројење да нам да изобиле Своје љубави, али то не чини, јер нам је батерија малог капацитета. Треба да је појачамо, како бисмо били у стању да примимо више божанске љубави, јер нам струја божанске љубави долази према нашем капацитету.

– *А како, сѿарче, да увећамо свој капацитет?*

– Што се више очишћује наше срце, то му се и капацитет повећава, па утолико више можемо да примимо божанске љубави, која је безмерна, несместива и неисцрпна.

Ваљана раздеоба љубави

– *Може ли, сѿарче, моја љубав према неком свећенику да умањи моју љубав према Боју?*

– Не може. Јер када неко гаји велико поштовање према неком светитељу и много га воли, у томе се крије велика љубав и поштовање према Тројичном Богу и према Богородици.

Онај ко поштује светитеље, без икакве сумње много више воли Богородицу. Исто као и онај који поштује Богородицу, још много више, наравно, поштује Свету Тројицу. И видиш, када општиш са неким светитељем, осећаш тако велику захвалност према њему, да би био у стању чак и да се жртвујеш за њега. А када би се жртвовао за светитеља, зар се не би опет жртвовао и за Бога?

Љубав према Христу, према Богородици, према светитељима, велика ја ствар. То је љубав која се не пореди ни са којом другом љубављу. Она је сигурна, јер ти се узвраћа.

– *Може ли, сѿарче, неко да воли Боја, а да не воли људе?*

– Не може. Јер када волиш Бога, немогуће је да не волиш икону Божију, човека. Наша љубав према Богу носи у себи и љубав према ближњему, јер ко се приближи Богу близак је и свим људима, баш као и светитељи. Али и у нашој љубави према ближњему крије се и љубав према Богу.

Када неко своје срце преда Богу, он онда воли све. Не само све људе, него и птице и дрвеће, па чак и змије. Онда се с богопоштовањем клања

не само Богу и светитељима, него и иконама Божијим, људима. И свата створења, велика или мала, драгоцено или безвредно мало камење чак и дрвца, на све то гледа с поштовањем и привија их на груди, као велики благослов Створитеља, као што неко привија уза се неки већи или мањи предмет који је на поклон добио од неке драге личности.

Узношење на небеса

– *Како човек, сѿарче, стиже до Боја?*

– Има два начина да се човек узнесе онамо високо до Бога и да Га „убеди” да сиђе и буде с њим. Први начин је искрено покајање и односи се на оне веома грешне. Када постану свесни својих великих падова и много се смиравају, онда их Бог, због њиховог великог смирења, много заволи и узнесе их на Небеса. „Велика је радост на Небесима због једног човека који се каје”*, каже Јеванђеље. Тада, наравно, и грешници Бога много воле, јер им је опростио велики дуг. Други начин је следећи: Када се човек сачува чистим од смртних грехова, треба да захвали Добром Богу Који га је од малих ногу сачувао, па се није упрљала одежа његове душе. И тако, ако те од малена није чувао Христос као пиле под Својим крилима, можда би сада била најгрешнија на свету. Зато да славословиш дању и ноћу Доброга Бога на том великом дару и да ти навру сузе захвалности и благодарности према Њему. Те сузе имају исту силу – или чак о већу – као сузе покајања и тада се човек узноси на Небеса, стиже до Бога непрестано Га славећи, као што чине анђели. Па иако живи на земљи, као да живи на Небесима. Цео му је живот тада славословље и смрт чека са славословљем, јер размишља како ће заувек отићи Богу, што и јесте његово предодређење. Тада из њега провали највеће славословље „Слава тебје показавшем свјет...”.

Дајмо своју љубав Христу

– *Како треба да делам да бих заволела Боја?*

– Да би заволела Бога, треба да кренеш од жртвовања. Када човек не мари за себе и када се жртвује, онда све крене како треба. Онда воли ближњега, воли Бога. Сви који говоре да воле Бога, али се не жртвују за ближњега, „заволеше Га устима својим, а језиком својим слагаше Га” (Пс. 77, 36).

– *Како, сѿарче, можемо увећаћи љубав према Боју?*

– Ум треба стално да вам буде код Бога, треба стално да размишљате о Богу. Треба да изговарате Исусову молитву, да разговарате

* Види: Лк. 15, 7.

с Богом. Када човек тако дела, у почетку осећа мало љубави према Богу, а касније, што више у томе напредује, осећа је све више. Његов ум је тада већ стално код Бога и више га не дира ништа земаљско, ништа испразно. У срце му се усадила љубав према Богу, оно се њоме пуни и неће више да размишља ни о чему другом, изузев о Богу. Равнодушан је према свему од овога света и стално размишља о Небеском Оцу. Видиш, сви они који се баве новим проналасцима заокупљени су искључиво науком. А где је наша заокупљеност Христом?

– *Шта нам недостаје, сјарче, да са толиким жаром не трајемо за Христом?*

– Ништа нам не недостаје. Мозак имамо, довољно смо по годинама старости зрели за то. Ми сами смо томе препрека.

Ако не одбацимо претерану љубав према самима себи, како у нас да уђе Христос? Ако одбацимо себе и ако оде рђави станар, стари човек, у испражњено срце ће ући нови човек Новог Завета и наш храм ће се испунити љубављу, испуниће се њоме цело наше биће, јер ће нас посетити Љубав, Христос. А тада већ наше срце постаје звоно које непрестано радосно и тако јако звони, да замало да се искида плетена мрежа – кости ребара – која је измешана са глином, која је по заповести Божијој постала тело. И ако се нађеш у пустињи где нема храма, онда је храм твоје тело, а звоно твоје срце.

Када човек своје срце да Богу, онда је и његов мозак обузет љубављу Божијом, а срце непрестано поиграва: главу осећа лаком, а тело му је као перце. А када је љубав Божија већа од капацитета срца, куцање срца тада чују и други људи око њега, јер у том стању саучествује цело тело.

Срце је тако мало, а може толико да воли! А ако је толика човекова љубав према Богу, замислите онда колика је љубав Божија! Мислим количински, јер је по каквоћи љубав Божија једнака човековој, када је наша љубав истинска, духовна.

Колико зло чини већина људи што неће да преда своје срце Христу, него је расипа на земаљске, безвредне и испразне ствари! Још један живот и хиљаду година преко тога да имамо и још хиљаду срдаца, не би било довољно да дамо Христу да бисмо Му узвратили огромну љубав коју нам је пружио и коју нам стално пружа: прашта нам, подноси нас и очишћује наше смрдљиве душе Својом божанском крвљу.

Огањ љубави Божије

– *Зашто, сјарче, не моју да волим Боја као што волим неког човека па хоћу стално да будем поред њега?*

– То долази полако након много борбе. Иначе би се људи запалили и сажегла би их љубав Божија. Око њих би било хладно, а док би они мислили да све гори, па би многи отишли у планине. За време рата један војник је напустио своју јединицу и отишао у планину. Толики огањ му се беше разгорео у срцу, да није могао да се уздржи: хтео је да иде да се моли. Ни за шта није марио. Просто је отишао, нашао неку пећину и молио се! Када су остали војници пошли на задатак, нашли су га и ухватили. „Не потчињава се”, рекоше. Позове га командант на рапорт. „На шта то личи? Зашто си то учинио?”, пита га. „Изгарао сам, господине команданте, изгарао сам за Христом. Знаш ли ти шта значи, изгарао сам?” „Добро, зар ја не изгарам?”, пита га командант. „Ја изгарам, господине команданте, разумете ли?”, понавља онај, као да хоће да каже: „Ако изгараш, иди и ти!” Тада му је помогао Бог и избавио се војног суда. Можете ли да замислите: сада, у време мира, ако неки војник напусти положај, одмах иде на војни суд, а камо ли у време рата!*

– *Када се неко налази у таквом духовном стању, сјарче, да ли му је врело цело тело?*

– Јесте, али највише у грудима. Када се разгори духовна љубав, онда огњем горе целе груди. Груднице целе постају као огањ. Човек гори превеликим слатким огњем љубави Божије, лети, воли стварном, истинском, исконском љубављу.

Тај унутрашњи огањ који пали Сам Христос Својом љубављу, греје тело много више од тварне ватре и има силу да сажеже сваку прљавштину, сваку рђаву помисао коју му шаље неваљалац, као и сваку појуду и сваку срамну представу. Тада душа осећа и божанске сладости које се не могу поредити ни са каквом другом насладом!

Ах, тај огањ још није ушао у вас! Ако се упали и разгори у вашем срцу, неће вас више уопште дирати испразне ствари. Ах, нека буде да Бог Својом љубављу сажеже ваша срца!

Божанска богожудња [божански ерос]

– *Сјарче, да ли је божанска богожудња љубав према Боју?*

– Божанска богожудња [божански ерос] је нешто још много узвишеније од љубави према Богу. То је лудост. Љубав – богожудња – лу-

* Старац, који је, као што је познато, у свему био наклоњен закону, користи овај пример о непокорном војнику да би нам помогао да схватимо да ако се разгори огањ љубави Божије у човеку, онда је „захваћен и човеков мозак љубављу Божијом” и долази дотле да чини такве ствари да их је тешко разумети и објаснити.

дост јесу као завист – мржња – убиство. Огромна љубав према Богу уз жртвовање чини да срце прокључа сладошћу, а као пара од тог кључања подиже се божански ерос, који се не може задржати, већ се сједињује с Богом.

Божански ерос омекшава кости, па оне постају тако меке, да човек не може усправно да стоји, него пада на земљу! Постаје као свећа на топлоти, савија се и не може да остане права: савија се на једну, па на другу страну: ти је намешташ, исправљаш, али је она исувише мека, па опет пада, јер је на великој топлоти... Када се неко нађе у таквом стању, па треба некуда да иде, или треба да обави неки посао, не може: упиње се, труди се да изиђе из тог стања...

– *Старче, ако се неко налази у сјању божанског ероса, ња ња нешто боли, да ли то осећа?*

– Ако је много јак, бол постаје умеренији, а ако је мали, нестаје. Видиш, сви заљубљени су потпуно занети, ни сан им не пада на очи. Један монах ми је причао: „Старче, мој брат се заљубио у једну Циганчицу, па не може ни да спава. Само бунца Цасминице, моја, Цасминице моја! Да ли су га омађијали? Не знам! Толике сам године калуђер, па Богородицу не волим толико као што он воли ту Циганчицу! Ни срце да ми заигра!”

Нажалост, има духовних људи који се саблажњавају од речи „божански ерос”. Нису схватили шта значи „божански ерос” и хоће да уклоне ту реч из Минеја и Требника, јер кажу да изазива саблазан. Докле смо стигли! Световњаци, напротив, који су доживели световну жудњу, ако им говориш о божанском еросу, одмах кажу: „То би требало да буде нешто узвишеније”. Толике момке који су доживели световни ерос одмах уразумим, када им говорим о божанском еросу! „Јесте ли икада пали на земљу од љубави коју сте осећали?”, питам их. „Јесте ли икада осетили да не можете да се померите, да не можете ништа да урадите?” Одмах схвате да је реч о нечем узвишенијем и тако се одмах споразумемо. „Ако ми”, кажу, „ако ми од тог земаљског ероса нешто осећамо, замисли тек какав је онај небески!”

– *Како можеш да људиш, старче, од љубави Божије?*

– Ето, дружиш се са ...полуделима и они ти пренесу своје духовно лудило! Молићу се да те видим ...потпуно луду! Амин.

И ја имам нешто мало искуства са духовним лудилом које пролази из божанског ероса. Тада човек доспева у стање божанског заборава и неће да мисли ни о чему другом изузев о Богу, о ономе што је божанско, духовно, небеско. Када си већ божански заљубљен,

изгараш унутра, некако слатко, па споља избија као лудило, а у божанском узвишеном простору славословиш дању и ноћу као анђеолово Саздатеља.

– *Да ли је то, старче, истинско?*

– Да. Човек је изван себе, али у добром смислу. То је... „Нек иступи из себе дрхтајући небо”!

Божанско лудило изводи човека изван утицаја силе земљине теже, узноси га до трона Божијег, па се осећа као псетанце које се нашло уз ноге свог господара и с радошћу и поштовањем му лиже ноге.

Божанско пијанство

– *Старче, ја се љубим да се нећу сјасати.*

– Не плаши се: заједно ћемо отићи горе. Само реци мати игуманији да нам да два велика бокала за пут – само пази да буду пластични, а не стаклени, да се не би разбили на путовању!... Напунићемо их водом и док не стигнемо на небеса, попићемо све од умора! Оставићемо само три прста воде и замолићемо Христа да је благослови, да је претвори у вино, па ћемо је попити и духовно се напити поред Христа.

– *Каква је то вода, старче?*

– То је љубав према Христу и браћи.

– *А љубав?*

– То је пијанство од Светога Духа. Они који се опијају Светим Духом, непрестано се веселе због брижне љубави Бога, њиховога Оца.

Ако се човек духовно напије небеским вином, његов живот овде на земљи постаје мучеништво, али у добром смислу. Постаје бескористан за овај свет, не мари ни за шта земаљско и све сматра „трицама”. Видиш, сви који много пију и опијају се, ништа после не осећају. „Чича Танасије, гори ти колиба”, викали су неком старом рибару коме се беше запалила колиба. „Нека је, нека гори”, одговорио је, јер је пио и већ био пијан!...

Друго пијанство, оно небеско, је добро, али треба стално да си тамо, поред бурета без дна, на небесима. Нека буде да нађете рајску божанску чесму и да пијете и непрестано се опијате рајским вином. Амин!

* Из Ирмоса 8. песме канона Велике Суботе (превод владике Артемија из књиге *Свети Велика седмица – старасна*, Призрен, 1996, стр. 207.)

** Види: Фил. 3, 8.

2. Љубав према ближњему

Љубав и смирење, две збртимљене врлине

– *Сћарче, како да се сјасем, када имам толико сћрасти?*

– Уз помоћ љубави и смирења. Чим се увећају ове две врлине, гордост и злоба ће закржљати и страсти ће почети да издишу. Тако ће све страсти полако нестати, а све остале врлине ће саме доћи. Зато све своје душевне силе усмери ка љубави и смирењу.

Истинску љубав чврсто грли смирење. Они су као двоје близанаца који се много воле. Љубав се не одваја од смирења. У љубави налазиш смирење и у смирењу налазиш љубав.

За мене су љубав и смирење основа целокупног духовног живота. Где има љубави, онде борави Христос, Љубав, а где има смирења, онде је оно примило на стан благодат Божију. Онда свуда царује Бог и земља се претвара у рај. С друге стране, где нема ни љубави ни смирења, онде станује ђаволче, непријатељ, па људи са њим још овде доживљавају пакао и стално погоршавају свој положај у оном животу.

Најлакши пут до спасења су љубав и смирење: на основу тога ће нам се судити. Ове две врлине потресају и дирају Бога и узносе Његово створење на небеса. По томе – смирењу и љубави – свети Анђели разликују децу Божију, узимају је с љубављу и проводе кроз митарства* тако да не осећају страх и узносе их до брижног Бога Оца.

Савршена истинска љубав

По мом мишљењу има три врсте љубави: телесна љубав, која је пуна духовних бацила, световна љубав, која је лажна, формална, лицемерна, без дубине и најзад духовна љубав која је истинска, чиста, савршена љубав. Та љубав је бесмртна, траје „у векове векова”.

– *Како да знам, сћарче, да ли имам истинску љубав?*

– Да би то знала, треба да провериш да ли волиш све људе једнако и да ли све људе сматраш бољим од себе.

– *Сћарче, моја љубав према Боју и ближњима је охладнела.*

– Засеј оно мало љубави што ти је остало, да би изникла нова љубав, да би израсла, заметнула плод и да би онда пожњела љубав. После ћеш засејати више љубави, па ћеш још више пожњети и тако ће ти

* Види: Монах Григорије, ученик св. Василија Новог, *Митарства души у часу смрти: двадесет и четири основна митарства (Ο τελωνισμός των ψυχών κατά την ώρα του θανάτου)*, издање манастира Св. Атанасија и Св. Новомученица Акилине Киране и Аргирије Галини у Оси, Лангада.

се амбар полако напунити и нећеш више имати где да стављаш оно што пожњеш, јер што више љубави сејеш, то се она све више увећава. Сељак, рецимо, има малу врећу семена и засеје га. Потом покупи плод и напуни већу врећу. Ако потом засеје све што има у већој врећи, напуниће још већу врећу. И када сакупи много семена и засеје га, напуниће цео амбар. А да је задржао семе у оној малој врећи и да га није засејао, семе би се уцрвљало. Мора да баца семе у земљу да би никло, израсло и заметнуло плод.

Хоћу да кажем да тако исто бива и са љубављу. Да би се љубав увећала, треба да је даш. Онај, међутим, ко не даје ни оно мало љубави што има, исти као је онај ко има шаку семена, али га чува и не сеје. Он је као онај зли слуга који је сакрио талант*.

Према томе колико љубави пружиш, имаћеш и да примиш. Ако не дајеш љубав, нећеш примити љубав. Видиш, мајка стално даје својој деци, али и стално од њих и прима, па се њена љубав непрестано увећава. Али када тражимо љубав од других искључиво за себе и хоћемо да нам сви дају и када учинимо нешто добро, мислимо само како ће нам се узвратити, онда немамо праву, него ништавну љубав. Онда се удаљавамо од Бога и не примамо љубав ни од Бога, ни од људи.

Они који поседују световну љубав свађају се ко ће зграбити више љубави за себе. Али они који имају ону духовну, ону праву, свађају се ко ће дати више љубави другоме. Воле не размишљајући о томе да ли их други воле, или не воле, нити траже од других да их воле. Хоће све да дају и дају се, не тражећи да им дају и да им се дају. Такве људе сви воле, а највише Бог, са Којим су сродници.

Љубав без узвраћања! Немојмо чинити добра дела да бисмо добили благослове. Однегујмо племениту, истинску љубав, онакву каква је Божија, а не јефтину световну љубав која има све људске слабости.

– *Мени је тешко, сћарче, да своју љубав дам тамо где је неће ценити.*

– Онда немаш праве љубави, па ти је зато тешко. Онај ко има праву, истинску љубав, не мисли на то да ли његову љубав цене или не. Чак и не памти жртву коју чини за свог ближњег, управо зато што је чини из чисте љубави.

– *Како, сћарче, да заборавим добро које чиним?*

– Баца га у море... Тако ћеш га заборавити. Али исто тако и зло које ти учине. И њега треба да заборавиш. На тај начин ћеш сабрати духовно благо, а да тога ниси ни свесна.

* Види Мт. 25, 25.

Изузмимо себе из своје љубави

– *Сћарче, која је мера љубави?*

– „Љубите једни друге, као што Ја вас љубих” (Јн. 13, 34 и 15, 12). Тиме Христос хоће да каже да треба увек да се жртвујемо за друге као што се Он жртвовао за нас.

– *Може ли, сћарче, у жртвовању да ѿстоји воља?*

– Да, може. Сећам се – још сам био мирјанин – како је неки Константин одмах након Васкрса пред свима рекао: „Идем горе у манастир, код Богородице да упалим кандило”. Али у начину на који је то рекао осећала се гордост, воља... Отишао је, дакле, у манастир да упали кандило, два сата пешачења да оде и два да се врати. И то по каквом путу! А у цркви је све било запуштено, разбацано. Где да нађе кандило и фитиљ! И на крају, Учинио је сав тај напор, али узалуд. А да му је неко рекао: „Сада када одеш кући упали кандило”, можда га не би упалио! Да је стварно хтео да се жртвује, требало је само да оде без иједне речи у манастир и да упали кандило.

– *Значи ли ѿо, сћарче, да неко може да се жртвује из ѿргосѿи?*

– Како да не може? Може да жртвује, као што каже апостол Павле, чак и живот, а да нема љубави*.

– *Има ли ѿаква жртѿва икакве вредносѿи?*

– Зар се не сећаш шта још каже апостол Павле? Ако „љубави немам, ништа сам” (1. Кор. 13, 2). Да би жртва била по Богу, не сме да има људска својства, себичност, таштину итд. Када се неко смирено жртвује, онда има љубави и онда то косне Бога. Када говорим о љубави, говорим о истинској, чистој, племенитој љубави. Јер може неко да се уљуљкује помишљу да има љубави, јер све даје, али да у ствари нема љубави, јер у тој својој љубави има и самога себе, јер гледа своју сопствену корист.

Да би наша љубав била чиста, треба да је очистимо, да изузмемо себе из своје љубави. И када сви изузму себе из своје љубави, онда су сви међусобно један у другоме и сви су једно и онда су већ сједињени у једној, Христовој, љубави. А у Христу су сви проблеми решени, јер нам љубав Христова решава све проблеме.

Материнска љубав према свима

– *Како, сћарче, може цео свет да се смесѿи у срце?*

– Мислиш како да загрлимо цео свет, а руке су нам кратке?... Да би неко цео свет сместио у своје срце, треба да га прошири.

* Види 1. Кор. 13, 3.

– *Како се ѿо ѿосѿиже, сћарче?*

– Уз помоћ љубави. Али ни то није довољно. Ту је потребна материнска љубав. Мати воли своју децу више него саму себе. Ако такву љубав неко задобије, онда воли не само оне који га воле, него и оне који му чине нажао, јер као што мати за све нађе оправдање, тако и он увек налази начина да не суди другима и сву кривицу преузима на себе. Чак и ако га покраду, њега гризе савест ако ухвате лопова и баце га у затвор. „Због мене је допао затвора”, рећи ће. „Да сам нашао начина да му дам новац који му је био потребан, он не би крао и сада не би био у затвору.”

Материнска љубав све покрива, све брише. Ако неко њено дете направи штету, или се ружно понаша, мајка му одмах све прашта, јер је дете њено. Тако и када волиш свога ближњег материнском љубављу, оправдаваш његове слабости и не гледаш његове мане. А ако их и видиш, прашташ их. Онда се твоје срце преиспуњава љубављу, јер постајеш подражавалац Христа Који све нас подноси.

– *Сћарче, ја на све ѿледам некако ускојруго. Да ли, можда, ја немам срца?*

– Ти да немаш срца? Знаш ли какво срце имаш? Али ти допушташ да га гуши твоја ускогрудост и после се мучиш. Онај ко има широко срце, све подноси. А ускогруд се много жалости због једне примедбе, или непријатног догађаја. Не може да поднесе.

– *А зашѿо, сћарче?*

– Јер толико подноси његова батерија.

– *Шѿта да радим, сћарче, да моја батѿерија може више да ѿогнесе?*

– Оправдавај недостатке и несавршеност других. Са свиме се суочавај духовно, са вером и уздањем у Бога. Мисли на то да си у рукама Божијим и ако нешто није онако како хоћеш и желиш, прихвати то са славословљем [благодарењем].

– *Како, сћарче, да ми се ѿрошири срце?*

– Да би се твоје срце проширило, треба нешто из њега да уклониш: да избациш своје самољубље. Ако се осуши бршљан самољубља и ускогрудости који те гуши, твоје духовно дрво ће се слободно развити. Молићу се да се твоје срце што пре потпуно ослободи, да би се развило и проширило. Амин.

Знате ли шта сада осећам? Осећам толику материнску љубав, толику брижност и нежност какву раније нисам имао*. Сместио се у

* Старац је 1981. рекао: „Човек може у себи увек да има огањ божанске љубави. Ја сам стално имао ту небеску сладост. Сав сам горео и кости су ми биле као упаље-

мене читав свет. Хоћу све људе да загрлим, да им помогнем. Јер љубав не може да остане затворена у срцу. Као што тече и пролива се млеко мајке чије дете је умрло, тако и љубав хоће да буде дата.

Срце никада не стари

– *Сћарче, авва Памво каже: „Ако имаш срца можеш се сјаси-иши”**. *Шћпа мисли кад каже „ако имаш срца”?*

– Много тога може тиме да каже. Прво: ако имаш срца, може значити – ако волиш Бога. Друго: ако имаш срца може значити – ако си осетљив и ниси безосећајан. Треће: ако имаш срца, може значити – ако имаш доброте. Четврто: ако имаш срца, може значити ако си попустљив. Пето: ако имаш срца, може значити ако имаш срчаности. Када кажемо „срце”, не мислимо на комад меса, него на настројење ка жртвовању, на племениту љубав.

Снага срца је велика ствар! Срце је као нека батерија која се стално пуни. Нити се умара, нити стари: његова снага се никада не исцрпљује. Али срце треба неговати, обрађивати. Јер и ја имам срце и ти имаш срце, али шта ће нам ако га не обрађујемо и не негујемо? Ако неко не негује срце, може да буде цин, па опет да нема смелости било шта да уради. А други може да буде ето толишни, али, пошто све што чини, чини срцем, уопште се не умара. Ето, видим и овде једну сестру која нема издржљивости, али, како све што чини, чини срцем, не осећа умор. Не гледа како да избегне посао, него како другом да омогући одмор. Све чини с љубављу, зато што састрадава, а не зато да би је други видели и рекли јој „браво”. Нема самољубља, човекоугодништва, све што чини, чини неприметно, а онда прима божанску благодат и Бог јој помаже.

Када је човек болешљив, или му је тело остарило, па не може да се напреже, уколико је претходно научио да негује срце, онда срце присиљава тело да ради. Он је као неки стари аутомобил са издуваним гумама, поломљеним осовинама, али чији мотор је још увек јак да вуче и вози. А неки млади и јаки човек је, ако не негује своје срце, као нови аутомобил који нема јак мотор и не може да вуче. И најмањи напор му се чини као планина. Једном се десило да је у колиби неки стари човек заборавио кишобран, или торбу и ја кажем једном младом

не свеће. Када је требало нешто да обавим, или некуда да идем, присиљавао сам се да изиђем из тог стања. Често сам падао на под од те небеске слаткоће. Сада се то претворило у бол за свет. Болујем за свет и тај бол је из дана у дан све већи. Дословно се топим.”

* *Сћаречник*, авва Памво 10, Беседа Нови Сад, стр. 337.

момку: „Ајде, момче, потрчи мало да стигнеш старога.” Чим је то чуо, момак поче да уздише: „Зар се неће вратити, оче?”, пита. „Хајде, момчино”, поново му кажем, „учини ту љубав”. Он опет уздише. Е, тај чим је чуо „потрчи мало” већ се уморио, а шта би тек било да је отишао!

Ако човек не негује своје срце није чак ни као животиња. Постаје статуа. Срце му је бескорисно.

Сарадња ума и срца

– *Понекад, сћарче, својим умом схваћам да треба да волим дру-гога, али у себи не осећам љубав.*

– Полако ће из ума доћи у срце и осетићеш љубав. Да би заволела другога, треба да ради и твоје срце. Није довољан ум. Са умом доспеваш дотле да кажеш: „Сада треба овога да подносим”, или „треба да пазим да му не кажем ово, да му не учиним оно” итд. То значи да тог другог ти не волиш. На њега гледаш као на странца, не гледаш га као брата, да због њега болујеш, да ти поскакује срце.

– *Када ѿстоји удаљеност између ума и срца, може ли, сћарче, неким логичким сћавом срце да следи ум?*

– Колико је удаљено срце од ума? Зашто уопште да постоји удаљеност?

– *Јер, иако се у уму ѿправилно ѿсћављам, срце ипак не може да ѿа следи, јер њиме владају сћрасћии.*

– Поставила си добру дијагнозу, али то није довољно. Потребан је труд и терапија. Сав духовни посао обавља ум заједно са срцем. Ум је одашиљач, а срце је пријемник. Како неко намести одашиљач, на тој таласној дужини ради пријемник. Ако ум ради на световној таласној дужини, шаље световне телеграме срцу. Ако ради на духовној таласној дужини, срце се духовно потреса и боли. Како, на пример, много да једеш, када помислиш да негде другде људи умиру од глади, или да Бедуини једу камиљи измет*?

– *Зајазила сам, сћарче, да ја не волим срцем, нећо разумом. Шћпа да радим да ми ѿроради срце?*

– Зар не знаш? Лекари сада, да би прорадило срце отварају грудни кош и стављају унутра... батерију. А ми треба да негујемо ум, да би нам се отворило срце, да би се покренуло и почело да ради.

– *Како се ѿо ѿсћиже, сћарче?*

– По мом мишљењу, то се постиже на три начина: Или да се осети велика захвалност за Божија добротинства, а онда се ум омекшава и

* Старац овде мисли на догађаје из 60-их година.

славослови Бога, или да се осети тежина сопствених грехова и да се с болом тражи опроштење од Бога, или пак да се стави на место другог који има неку тешкоћу и да га његова тешкоћа природно боли.

– *Старче, ја се понашам сионитано, онако како осећам. Да ли је то добро?*

– Види, када је у срцу чиста, потпуна љубав према Богу, онда је сваки спонтани излив из срца чист. Али када у срцу нема чисте љубави, онда је спонтаности потребна кочница, јер је тај спонтани излив пун световних токсина.

– *Шта ми може помоћи да ограничим тоу сионитаност?*

– Зар ти ниси возила ауто? Зар у њему није било кочнице? Реци ми дакле сада ти која си... без кочница, шта треба да чиниш?

– *Треба да прикочим срце.*

– Да. Ум треба да прикочи срце, јер када је срце испред ума оно иде у пропаст. Теби је Бог дао и много разума и много срца, али ти не користиш свој разум као кочницу за срце и тако га упропаштаваш. Размисли пре сваког свог поступка, како би правилно, просто и усрдно однеговала срце које ти је Бог дао.

„Од сувишка...” (Лк. 21, 4)

– *Старче, апостол Павле каже: „Бог љуби онога ко добровољно даје” (2. Кор. 9, 7). А ја присиљавам саму себе да дам или учиним нешто добро.*

– Ми смо деца Божија и наша је дужност да чинимо добро, јер Бог је љубав. Јеси ли видела ону удовицу која је угостила пророка Илију*? Била је идолопоклоница, али колико је љубави у себи имала! Када је пророк од ње затражио хлеба, рекла му је: „Имамо само мало уља и шаку брашна: то ћемо појести са сином, па да умremo”. Није му рекла: „Немамо да ти дамо.” И када јој је Пророк, да би искушао њено настројење, рекао да прво њему направи хлеб, па тек онда за себе и сина, јадница је одмах послушала.** Да није у себи имала љубави, вероватно би имала помисли: „Зар није довољно што му кажем да имамо мало, него још тражи да прво њему направим хлеб!” Њено настројење се тако пројавило да бисмо ми имали примере за угледање. Али ми читамо Свето Писмо, читамо толико тога и шта чинимо?

* Пророк Илија се због суше сакрио код потока Хората. Када је пресушио и тај поток, Бог га је послао у Саренту Сидонску да га храни једна удовица (1. Цар. 17, 1-24).

** Види: 1. Цар. 17, 12-13.

Сећам се да су мали Бедуини* на Синају, који нису знали ништа о Јеванђељу, ако им нешто даш све међусобно делили без обзира колико мало било и сви су узимали по мало. Ако за оног последњег не би остало ништа, дали би му остали по мало од свога. Све то треба да вам буду примери да бисте сами себе преиспитивали, да бисте видели где се налазите. Ако човек тако ради, онда стиче корист не само од светитеља и подвижника, него и од других људи. Онда овако размишља: „Имам ли ја такву усрдност? Како ће ми се судити?” Јер свакоме од нас судиће се појединачно и судиће се по најбољем што смо постигли.

Има вредности када дајемо од свог сувишка, било да је реч о нечем духовном, или материјалном. Имам, претпоставимо, три јастука. Ако дам један који ми претиче, то нема вредности. Али ако дам онај којим се служим за узглавље, то има вредности, јер је то жртвовање. Зато је Христос рекао за ону удовицу: „Сиромашна удовица метну више од свију...” (Лк. 21, 3).

Стару „рачуницу” баците у огањ љубави

– *Старче, не моју лако да приђем другима.*

– А зар ти нећеш да Христос теби опрости?

– *Како да нећу, старче?*

– Зашто онда ти не прашташ другима? На то нарочито пази, јер то жалости Христа. То је као да ти је поклатио десет хиљада таланата, а ти другоме нећеш да даш сто динара**. Својој помисли треба да кажеш: „Како Христос, који је безгрешан, стално односи мене, подноси и прашта милионима људи, а ја не праштам једној сестри?”

Дође једнога дана у колибу неки момак за кога сам знао да је имао неспоразум са неким и иако му је онај тражио да му опрости, овај то није хтео. Па ми каже: „Моли се, старче, да ми Бог опрости”. „Молићу се”, кажем ја, „да ти Бог не опрости.” А он ће опет: „Хоћу, старче, да ми Бог опрости”. „Ако ти, благословена душо, не опростиш другима”, кажем му онда, „како ће теби Бог опростити?”

Правда Божија је љубав, дуготрпељивост. Она нема ничег заједничког са људском правдом. Такву правду и ми треба да стекнемо. Једне ноћи неки мирјанин оде у колибу папа-Тихона да га покраде. Пошто је неко време мучио старца – конопцем га гушио – и увидео да нема

* Старац се осврће на време свог боравка на Синају од 1962-1964.

** Види: Мт. 18, 23-35. Вредност 10 000 таланата била је седам хиљада пута већа од вредности 100 динара.

новца, спреми се да оде. Док је одлазио, папа-Тихон му рече: „Бог нека ти опрости, дете моје”. Онај злотвор пође да похара другога старца, али га тамо ухвати полиција и он сам признаде да је био и код папа-Тихона. Полицајац пошаље другог полицајца да доведе папа-Тихона да га испитају, али старац не хтеде да иде. „Ја сам, дете моје”, рече он, „опростио лопову од свег срца.” Полицајац, међутим, није обраћао пажњу на старчеве речи. „Хајде, идемо брзо, старче”, рече му, „нема ту „опрости” и „благослови””. Напослетку, пошто је старац плакао као мало дете, сажали се на њега и пусти га да се врати у своју келију. Када се касније старац присећао тог догађаја, то ми никако није ишло у главу: „Ма, дете моје”, говорио је, „ти мирјани имају други типик. Немају „благослови” и „Бог нека ти опрости”!”

– *Старче, шта је то злојамљивост? Да ли је то када њамљиви зло које су ти учинили, или када осећаш злобу према ономе ко ти је учинио зло?*

– Ако се сећаш зла и жао ти је када ономе ко ти је учинио зло добро иде, или се радујеш када му не иде добро, то је злопамћење. Али ако се, упркос томе што ти је други учинио зло, радујеш његовом напредовању, то онда није злопамћење. То су критеријуми по којима судиш самој себи по том питању.

Ја, међутим, заборављам свако зло које ми учини други. Бацим стару „рачуницу” у огањ љубави да сагори. У време устанка 1944. једног дана устаници дођоше у наше село. Било је изузетно хладно. Рекох себи: „Шта ће да једу? Сигурно су гладни. Даћу им мало хлеба.” Када сам им однео хлеб, био сам им сумњив. Није ми ни падало на памет да су они у планинама прогонили моју браћу. Шта је рекао Христос? „Љубите непријатеље своје, ... чините добро онима који вас мрзе...” (Мт. 5, 44 и Лк. 6, 27).

Болна љубав

– *Какве ви шешкоће, старче, имаће у својој колиби! Долазе душевни болесници, наркомани...*

– Али тамо се види да ли имамо истинске љубави. У личности нашега брата гледамо Христа. Јер, што год чинимо да пружимо спокојство своме брату, исто је као да то чинимо за Самога Христа. „Кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте” (Мт. 25, 40).

Једнога дана дође у нашу колибу ђавоимани момак са својим оцем. У исто време дође и један мој познаник, а ја сам оца одвео на страну да му кажемо неке ствари, јер он је био узрок што му је син постао ђавоиман. Јадни момак је био у бедном стању! Онолика момчина, а

цуриле су му слине из носа... Када га виде онај мој познаник, приђе му, извади своју марамицу, обриса му нос и марамицу поново врати у свој џеп. Извади онда свој крст – златни крст – и стави га момку око врата. Али није то суштина. Него то што је он са толико љубави и брижности обрисао момка – само да сте видели у каквом стању је био! Поступак мога познаника ме толико потресао! Осетио је бол због њега као због брата. Да га није доживео као брата зар би то учинио? Ако заволиш другога као брата, онда му својом марамицом чак и нос бришеш и опет је вратиш у свој џеп! Али ако га не доживљаваш као брата, онда је он као страно тело, па ако те мало и додирне, одмах се трзаш: мало слине ако капне на тебе, трчаћеш одмах да се опереш.

Будући да нам је Бог подарио толико дарова и није допустио да се мучимо, треба да осетимо бол за свог ближњег који се мучи и злопати. Видимо, на пример, неког инвалида. Ако помислимо: „Како бих се ја осећао да сам инвалид и да не могу да ходам?”, осетићемо бол због њега. Или ако неко ко има проблеме од нас затражи да му помогнемо, одмах треба да помислимо: „Да ја имам његове проблеме, зар не бих пожелео да ми помогну?” Чим то помислимо, одмах осетимо бол због њега. Али и кад неко пролази кроз искушења, ако има у себи истинске љубави, ако осећа бол због другога, заборавља на сопствене муке. Када ми неко прича о свом болу, чак и да седим на срчи од стакла, или да ходам по трњу, ја ово не бих осетио.

– *Старче, свети Марко Подвижник пише: „Немарност у чињењу свакој добра према нашим моћностима теško се ојрашћа. Милостиња, међутим, и молитва исправљају оне који су занемарили чињење добра.”* Зашто свети Марко у овом случају помиње милостињу?*

– Зато што милостиња и доброта омекшавају срце: оне делује као уље у зарђалој брави. Окорело срце се омекшава у близини рањених душа, постаје осетљиво и смирено. Бог није начинио човека тврдим и без милосрђа, него људи не негују милосрђе које им је подарио Бог. Не састрадавају са својим ближњим и од немарности полако постају неосетљиви.

– *Шта још ћомаже да нам омекша срце?*

– Да би нам омекшало срце, треба да се ставимо не само на место других људи, него и животиња, па чак и змије. Треба да помислимо: „Да ли би ми било угодно да сам змија, да изиђем мало на сунце да се

* Добротољубље, Свети Марко Подвижник, Поуке Марка Подвижника о духовном животу, 200 поглавља о духовном закону, поука 64. - електронско издање, библиотека „Светосавље”.

огрејем, а да неко дође и смрска ми главу? Свакако не би.” Онда ће-мо се сажалити на њих и завоleti и змије. Ако се човек не стави на место других, па чак и животиња и инсеката, онда не може да буде „човек”. У болу се крије већа љубав од обичне. Јер када болујеш због другога, волиш га још мало више. Болна љубав је када чврсто привинеш на груди ђавоиманог брата, па ђаво од тога побегне. Јер таква љубав, духовна болна љубав, пружа божанску утеху створењима Божијим, гуши демоне, ослобађа душе, исцељује ране мелемом љубави Христове коју таква љубав излива.

Духовни човек је сав обузет болом због других. Сахне од бола због других, моли се, теши. Но, иако прима бол од других, ипак је увек радостан, јер Христос од њега преузима сав тај бол и дарива му духовну утеху.

Љубав се сама открива

– *Сћарче, како га ћокажем љубав?*

– Да покажем љубав, кажеш? Не разумем. То је нешто извештачено, лицемерно. Да постоји љубав у нама и да нас ода, то да. Истинска љубав обавештава другог о свом постојању без икакве наметљивости. Када са болом слушаеш невоље другога, то је љубав. Љубав је и један једини саосећајни поглед и једна једина саосећајна реч упућена ономе ко је у невољи. Љубав је када са њим поделиш жалост, када му пружиш мало спокојства у тешким тренуцима. Љубав је када понесеш тешку реч коју ће ти рећи. Све то помаже много више од гомиле речи и било каквог видљивог испољавања твог састрадавања.

Када у себи носиш бол због другога, Бог га обавештава о твојој љубави и он то разуме, без потребе да то испољиш. Исто тако када не испољавамо своју злобу, него је кријемо у себи, онај други је осети. Видиш, и ђаво, када се показује као „анђео светлости”^{*}, уноси немир, а онај истински анђео уноси у човека неку тиху, неизрециву радост.

– *Шта ме сћречава, сћарче, да осећим љубав других?*

– Можда ти ниси однеговала љубав? Онај ко воли, осећа љубав другога, али и његова љубав се открива другоме.

Други човек осећа да ли си лицемерна, или га заиста волиш, јер љубав се преноси као телеграм. Ако, на пример, одемо да обиђемо неко сиротиште, деца ће одмах схватити са каквим смо настројењем дошли. Једном су у колибу дошли неки људи са намером да ме питају

* Види: 2. Кор. 11, 14.

за мишљење о подизању неке институције за напуштену децу. „Најважније од свега”, рекао сам им, „да састрадавате са том децом, као да су ваша, па чак и више. То ће тој деци бити нека врста обавештења о вашој љубави. Ако не састрадавате са њима, ако не осећате бол због њих, немојте ништа ни почињати.” Онда један лекар, веома благочестив човек, рече: „У праву си, оче. Једном сам са неким пријатељима први пут био у посети сиротишту и деца су одмах схватила настројење сваког од нас. „Онај господин је”, рекли су, „само у пролазу, а овај је дошао само да му прође време са нама, а онај тамо нас стварно воли.” Видите ли како се љубав сама открива.

За љубав не постоји даљина

– *Сћарче, како људи међусобно духовно ојшћује када су далеко?*

– Напишу писмо или телеграм, или шаљу морзеоуе знаке! . .

– *Како ћо мислићу, сћарче?*

– Да би се успоставио духовни контакт међу људима, треба да буду на истој таласној дужини. То наука не може да објасни. Сећаш ли се оног догађаја који сам изнео у књизи „Светогорски оци”^{*}? Једном је један монах, намеравајући да посети неког оца у Капсали, размишљао: „Шта да му однесем као благослов?” Успе некако да добави две рибе и очисти их, да би му их однео. У међувремену, онај други је примио „обавештење” од Бога о посети тога брата, па је размишљао: „Чиме да га угостим када дође?” Док је монах чистио оне две рибе, изненада долете гавран, узне једну од оне две рибе и однесе оном другом у Капсалу – на удаљеност од пет и по сати пешачења. Схватате ли? Један је мислио како да угоди другоме, а гавран је само био посредник!

Када човек има Љубав – Христа, чак и да је потпуно глув, може да се споразуме са свих две милијарде људи разних народа и са људима свих годишта који имају тај исти језик. Стави двојицу људи који немају љубави један према другоме да седе један поред другога и да не разговарају. А стави двојицу других људи који имају љубави један према другом да седе један поред другога, да ни они не разговарају. Како ће се осећати прва двојица, а како друга двојица? Неће разговарати ни једни ни други. Али ови други ће ипак „разговарати” док ћуте, јер ће међу њима ипак да постоји комуникација. Они први, напротив, неће моћи никако да ступе у контакт, јер је међу њима усамљеност. Када

* Види: Старац Пајсије Светогорац, *Светијорски оци и светијорске приповестии*, стр. 9-10 грчког издања.

нема љубави, два човека могу да буду сасвим близу, а да ипак буду далеко један од другог.

– *Жалосна сам, сѿарче, шѿо је дошао дан да оѿѿи оѿѿе од нас.*

– У духовном животу нема „близу” и „далеко”. Љубав Христову не деле даљине, јер Христос Својом љубављу брише раздаљине. Према томе, налазио се неко близу, или далеко, осећа се увек близу, када је близу Христа и када је са другим братски везан Христовом љубављу.

Славословим Бога што је моја љубав таква, духовна, анђелска, што се тако бришу даљине и што ће и даље постојати контакт са вама издалека и у овом животу и у другом, који је још много даље, јер ће се и та удаљеност смањити, пошто нас везује Љубав, Христос.

3. Љубав према целокупној творевини

Човекова веза са животињама пре пада

– *Сѿарче, блаѿсловитѿе ме за Божић.*

– Нека те Христос и Богородица приме к себи као јагње које је у јаслама. Мислим да му је добро, као и вочићу и магарету које греју Христа у јаслама. „Во познаје господара својега и магарац јасле господара својега...” (Иса. 1, 3), каже пророк Исаија. Вочић, дакле, познаје свога господара и магаре јасле свога Господа. Знали су шта је било у јаслама и грејали су то својим дахом! Препознали су свога Створитеља! Али, каква је само част припала магарету да после носи Христа у Египат! Владари су имали златне двоколице, а чиме се користио Христос! Како би било лепо да сам то магаре!

У рају су животиње осећале миомир благодати и признавале Адама за свог господара*. Али након преступа и оне су изашле из раја, иако ни за шта нису биле криве и више нису Адама признавале за свог господара, већ су га нападале да га растргну. Као да су му говориле: „Ти си рђав: ти ниси наш господар”.

А сада, када се човек држећи заповести Божије поново приближи Богу, поново се заодева божанском благодаћу, чиме се враћа у стање пре пада, животиње га опет признају за свог господара. Онда се без страха креће међу дивљим животињама, које тада престају да буду дивље, пошто их је господар укратио.

* Види: 1. Мој. 1, 28.

Животиње интуитивно осећају човекову љубав

– *Авва Исаак, сѿарче, каже: „Милосрдно срце је изѿарање срца за целокупну ѿтворевину.”**

– Да, тако је: „изгарање срца” и за животињама, па чак и за демонима. Духовни човек даје своју љубав прво Богу, затим људима, а оно што се од љубави прелије, даје животињама и целокупној творевини. Та божанска љубав открива се и животињама, које распознају човека који их воли и састрадава са њима и прилазе му без страха. Чак и дивље животиње праве разлику између човека који их воли од ловца који хоће да их убије. Од ловца беже, а човеку који их воли прилазе. Мислио сам да једино са змијама није тако, јер змија је једина животиња коју људи не воле. Касније сам се уверио да и змије интуитивно осећају човекову љубав и склапају пријатељство с њим. Ако човек замисли да је на њеном месту и ако се сажали на њу, змија то одмах осети и прилази му пријатељски. Као да каже: „Слава Теби Боже, напакон сам нашла једног пријатеља!”

– *Да ли и оне, сѿарче, имају инсѿинкѿи?*

– Бог је и њима дао све што им је потребно да би опстале, а дао им је и интуицију. Након пада човек је био лишен натприродног, али му је остао ум и способност закључивања. На пример, људи негде виде платане и закључују да онде мора да има воде. Траже је и наћу. А животиње добијају информације као да имају радар. Камила, на пример, када је жедна у пустињи, сама трчи ка месту где има воде, а водич је само прати. Као да је примила телеграм.

Животиње траже помоћ од људи

Животиње, сироте, човека сматрају богом. Као што ми тражимо помоћ од Бога, тако и оне траже помоћ од човека.

На Светој Гори сам чуо да је старац Теофилакт из скита Светог Василија имао велику наклоност према дивљим животињама. Оне су интуитивно осећале његову љубав, па су долазиле у његову колибу када су биле у невољи. Једном је пред врата његове колибе дошао и јелен сломљене ноге и тужно вречао. Старац изиђе и виде како вуче сломљену ногу као да хоће да му је покаже. Он му донесе мало сушеног хлеба да га нахрани и са две летвице му чврсто повеза ногу. Када је завршио рече јелену: „Сада иди и за недељу дана дођи опет да ти погледам ногу.” Добри старац је са животињом разговарао као лекар са пацијентом, јер је постао човек Божији!

* Авва Исак Сиријски, *Подвижничка слова*, слово 81. стр. 270. у грчком издању.

– *А на мене је, сѣарче, остварило дубоки ућисак ѿо шѿо се све-
ѿи Герасим уоћиѿе није ѿлашио лава када му је овај ѿришао да му
извади ѿрн.**

– Е, он је био светитељ, али ни животиње никада не науде човеку
када су у невољи. Једанпут, тада сам још имао брух**, неки радници
су на мазгама довлачили дрва за ложење у околину моје колибе. Од-
једном видим како једна сирота мазга пада, а самар натоварен дрвима
преко ње. Није могла више да исправи ноге. Заборавио сам тада да
имам брух, заборавио сам да тешко ходам. Потрчим, побацам дрва.
Покушам да подигнем самар, али не могу. Напрегнем се и почнем
вући конопце да ослободим животињу. Тада један отац који се нађе у
близини повиче: „Пази, имаш брух, настрадаћеш”. Тек тада се сетим
да имам брух. „Добро”, кажем му, „ја имам брух. А зашто не потрчиш
ти који немаш брух?” „Плашим се да ме не ритне”, каже ми. „Благо-
словени оче”, кажем му, „животиња, па да је и вук, када је сирота у
невољи, тражи помоћ и не чини зло човеку.”

Али животиње траже заштиту од човека и ако су гладне и жедне,
јер је он њихов газда. Сећам се, у колиби Часнога Крста***, једног лета
сиђе змија отровница низ олук и склупча се преда мном. Диже глави
високо, пружи језик и засикта. Била је много жедна – изгорела од ве-
лике жеге – па као да ми је запретила. Тражила је воду, али некако
заповеднички, као да сам био дужан да идем да јој донесем воде. „Ама
бре”, кажем јој, „на овај начин никога нећеш дирнути!” Но, сипао сам
јој мало воде, па је попила. Међутим шакали ме много потресају, јер
када су гладни плачу као бебе. Да видите само шта ме снашло и са
мачкама сада у колиби.**** Приметиле су да излазим сваки пут кад за-
звони звонце, па им понекад бацим и нешто да поједу. Па сада када су
гладне, вуку канап да звони звонце. Ја изађем, видим да су оне повукле
канап, па их нахраним. Како је Бог све то уредио!

– *Да ли, сѣарче, долазе животиње код вас у колибу?*

– Како да не! Долазе шакали, дивље свиње... Ту и тамо дође једна
мала лисица. Када оду мачке, долази лисица. Дивље свиње се летос

* Житије светог Герасима Јорданца везано је за лава који се појавио пред њим на
обали реке Јордан урлајући од бола, јер је у шапи имао комад оштре трске. Пре-
подобник се сажалио на животињу и извадио јој трску из шапе. Отада је лав свуда
пратио светог Герасима „као прави ученик”. (*Духовни луї, Добротољубље отаца*
трезвеноумља и подвижника, 2. том, изд. „*Тб Вуѿантјон*”, Солун 1987, стр. 204-207.)

** 1987. год.

*** Период од 1968-1979.

**** У колиби „Панагуда”.

нису појављивале јер се плаше ловаца. Онда се појављују само змије,
јер их се људи плаше.

Долазе и птице, долазе у малим и великим јатима. Бацим им мало
поквашеног хлеба па једу. Индијске орахе из ратлука чувам посебно
за неке птице које најављују пролеће. Цвркућу, јаднице, као у пролеће
још док је зима и снег. Доносе људима утеху. Оне много воле индиј-
ске орахе!

– *Сѣарче, да ли је на Синају, ѿамо ѿде сѿе били, било животиња?*

– На Синају, пошто је тамо пустиња, долазиле су само дивље животи-
ње и птице. Било је јаребица, препелица, као оне што су Јевреји
јели у пустињи*. Било је и неких лепих мишева, налик на корњаче,
без репа, са длаком као четком наокоштрешеном на леђима! Све сам
их хранио, јаребице, препелице и мишове! Стављао сам што год сам
имао одвојено на плочицама, јер су се свађали! Пође птица да једе,
пође и миш да једе, а онда птица побегне.

Куд год сам ишао, птице су ме пратиле. Када бих се попео на сте-
не и почео да појем, окупљале би се тамо, па сам им на крају бацао
мало пиринча. Ама, хтео сам тиховање, није требало уопште да појем,
јер су се све окупљале око мене! Сећам се, једном ме беше укочило у
леђима, па сам неколико дана остао да лежим. А једна птичица, си-
ротица, уђе у келију и слете ми на груди. Стајала је, гледала ме право
у лице и предивно цвркулала, сатима. То ме баш потресло!

Узмите животиње за пример

– *Сѣарче, какво се ѿо зујање чује?*

– Пчеле се настаниле у мом прозору** и сада непрестано вредно
раде. Да знате шта само ноћу раде и како су бучне! Дођите да вам
покажем своју кошницу. Да видите какву грађевину подижу пчеле, а
немају ни архитекту, ни зидара! Нека буде да и ви правилно духовно
делате, да направите духовну кошницу, да у њој буде духовног меда,
да долазе мирјани да једу и духовно се сладе.

– *Шѿа значи, сѣарче, оно шѿо каже ѿсалмојојач: „Људе и живо-
ѿиње сѿасићеш, Госјоде” (Пс. 35, 7)?*

– Хоће да каже да Бог помаже и животињама. Светитељи су за-
штитници животиња! Али, како се оне, јадне, злопате! Ми ни једну

* Види: 2. Мој. 16, 13 и 4. Мој. 11, 31-32.

** Пчела је ушла кроз отвор на затвореним капцима и направила кошницу између
затвореног капка и стакла. Старац је стално држао тај простор затворен и завесу
навучену (догађа се у манастиру јуна 1993.).

седмицу не бисмо могли да будемо толико послушни, као што су оне послушне човеку. Ако их нахране, нахранили су их. У супротном остају гладне. Ако не раде оно што хоће газда, ударају их. А колико се само напрежу и труде, а не очекују за то никакву плату. А ми, ако кажемо само једно „Госпode, помилуј” као да смо већ задобили рајско насеље. Зар је то мало? Превазишле су нас, према томе, и у сиротованју и трпљењу и у послушности.

Посматрајте све животиње, јер све помажу. Посматрам мраве како усрдно раде, а немају предрадника. Нисам нашао ни у једном човеку толико истанчаности колико сам видео код мрва. Млади мрави иду и довлаче у мравињак комадиће дрвета у сву силу непотребних ствари јер још не знају шта треба да доносе. Стари мрави их пуштају да довлаче, да им не би покварили вољу, а после све то извлаче из мравињака. Касније, мало помало млади гледају шта носе стари и тако уче шта треба да доносе. Да се то код нас дешава, рекли бисмо: „Еј ти, дођи овамо. Шта то доносиш? Избаци то брзо напоље!”

Бог је саздао животиње да би човеку служиле, али и да би му биле за пример. А човек, ако је човек, има од свих животиња користи.

Усрдна птичица Олет

У свом последњем писму* послале сте ми икону која изображава Адама и рајске животиње. Смислио сам да и ја вама за узврат пошаљем једну нацртану птичицу, свог најближег пријатеља, јер, да сам вам нацртао и послао змију, мислим да би вас обузео страх. Птичицу сам назвао Олет, што на арапском значи „дечко”***. Живи на брдашцу петсто метара од моје колибе****. Сваког поднева му носим понуде. Чим му дам нешто да једе, узме мало и оде. Ја га зовем да дође, али он оде и ускоро долази кришом од позади и сакрива ми се под јакну. Када кренем да се вратим, прати ме на растојању од око сто метара, а ја му, да не би стално ишао за мном и умарао се, бацитим понеку мрвицу да се забави и брзо одлазим, да ме изгуби из вида.

У последње време је занемарио подвизавање и тражи леп провод!... Неће ни изломљени пиринач, ни поквашени хлеб, него само црвиће и хоће да му их послужим на... тањиру – на мом длану – да ту слети и да једе. Какав напредак!

* Реч је о писму које су монахиње манастира послале старцу у пролеће 1975.

** Та птичица је била црвендаћ.

*** Колиба Часнога Крста.

Има дана које проводим празнујући са Олетом и његовим „друштвом”. На нечија питања: „Због чега је Олет толико изузетан? Зашто се тако не опходиш и према другим птицама?”, одговарам ово: „Када зовем Олета да дође, он доведе са собом и друге птице, своје пријатеље. Они сви одмах појуре на храну, а Олет долази из послушности и љубави. Чак и када је гладан, поседи неко време уз мене и не погледа храну. То му не забрављам. Чак и сада, када се време пролепшало, премда лако проналази храну, он ипак чим га позовем долеће... из послушности, иако је сит и нема потребе за храном. Па како, онда, да се тој усрдној птичици не радујем више него другим птицама?”

Често ми дође да га стегнем у шаку од превелике љубави, али се плашим да не будем као мајмуница која од љубави стеже своју децу и напoкон их угуши. Због тога стиснем срце и радујем му се издалека, само да му не наудим.*

Једнога дана сам много касније кренуо на брдашце и Олет се, пошто је тога дана био јак ветар, негде био склонио. Оставио сам му храну а да га нисам ни видео. Следећег дана сам кренуо веома рано, јер сам се забринуо да га није појела нека грабљивица. А њега, када је ујутро угледао храну коју сам му још јуче оставио, „почеше мучити помисли” па је дошао до пола пута и чекао ме. Када ме угледао, полудео је од радости. Хранио сам га, али он је био жељнији друштва него хране. Дивим му се због његовог „подвижничког духа” и због љубави и захвалности. О кад бих имао његове врлине.

Верујем да немате на шта да се жалите. Све сам вам испричао, не питајући Олета за одобрење. Надам се да га због тога нећу ражалостити, јер ће ова прича само вама бити позната. Имате велике поздраве и од њега и од мене.

У мојој колиби се, не само птице, него и друге животиње – шакали, зечеви, ласице, корњаче, гуштери, змије - насићују мојом претеклом љубављу, а насићујем се и ја када су оне сите, па сви заједно „звери и сва стока, гмизавци и птице крилате” (Пс. 148, 10), „хвалимо Господа, благосиљамо Га и клањамо Му се”***

* Старчев однос према животињама није само излив његове велике љубави према животињама, већ израз његовог „милостивог срца”, чија љубав се изливала према целокупној творевини.

** Из Осме песме (Химна света Три Младића). Види Велики Часослов.

4. Усрдност и љубав из превелике благодарности

Усрдни су племените душе

– *Шта је то усрдност, сјарче?*

– Шта пише у речнику? Реч „усрдност” не постоји ни у једном речнику, ни у једном другом језику. Видиш, Грци можда имају приличан број мана, али имају и два велика дара Божија: усрдност и великодушност: од свега направе празник.

Али рећи ћу вам шта каже мој речник: Усрдност је благочестиви најбитнији састојак доброте, изузетно благодарна љубав која је сва од доброте и смирења. То је прочишћена љубав смиреног човека, који не ставља самога себе ни у шта што чини и чије срце је преиспуњено духовном истанчаношћу, осетљивошћу и благодарношћу према Богу и према иконама Његовим, ближњима.

Усрдни људи се унутар себе топе од благодарности према Богу и ту благодарност исказују духовно, као деца Божија. А како се крећу унутар небеског простора славословља, с радошћу прихватају свако искушење. Славе Бога због сваког искушења, као што Га славе и због сваког благослова, па стога стално примају благослове Божије. Усрдни људи су племените душе. Муче се због најмање доброте коју им чине други трудећи се на сваки начин да им узврате, али што год да чине, никада не осећају да су у довољној мери узвратили и ту доброту никада не заборављају.

– *Да ли онај, сјарче, ко истински воли своја добротинишља, открива да има усрдности?*

– Онај ко воли само свог добротинишља не чини ништа. Али, нажалост, данас ни тога нема. Ретко наилазиш на човека који осећа захвалност. Како су некада људи били усрдни! Моји родитељи су ми причали како је неки аустријски фабрикант, који је био у Адани, избегао мога оца од Турака. Касније је, јадник банкротирао и сматрао је срамотом да остане у Адани, али није хтео ни да се врати у Аустрију. Онда га је мој отац, који никада није заборавио да му је овај спасао живот, довео кући у Фарасу и моји родитељи су га неговали до смрти.

– *Има ли усрдности, сјарче, неке границе?*

– Не. Нема граница. То је непрестано велико лудило... Духовно лудило!

– *Треба ли имаћи, сјарче, расудности у усрдности?*

– Усрдност сама у себи садржи и расудност и осетљивост и племенитост... Има све... Усрдан човек није глуп: може да му се нанесе неправда, али он има Христа у себи, јер највећа неправда је нанета Христу.

Христос се радује нашем усрдном борењу

– *Решиће ми, сјарче, нешто корисно за моје борење.*

– Борбеност, великодушност, усрдност! Усрдно делај у Христу. А Христос је у души која има добро настројење, борбени дух и дела усрдно и тихо.

– *Сјарче, зашто се не испуњавам молитвом, иако се сјарам да будем прилежна у испуњавању својих духовних дужности?*

– А како да се испуниш? Тек тако да се ... испуниш? Другачије треба да окренеш своје дугме. Провери да видиш колико у свом духовном животу радиш разумом, а колико срцем; колико радиш из европске прилежности, а колико из православне усрдности. Оно што називамо „прилежношћу”, често је егоизам који нас поткрада. Да бих се показао прилежним, да бих другима показао да сам у свему уредан. Али тада мој живот постаје један велики духовни неред. Треба свуда да се крећеш са усрдношћу, јер на тој таласној дужини се крећу Христос, Богородица, светитељи... Без усрдности не долази божанска благодат.

– *Да ли нејресана будности, сјарче, замара?*

– Замара када се у њу увуче егоизам, јер тада човек присиљава самог себе. Али ако је у томе усрдност, бориш се срцем и то тада не замара, јер ти усрдност заслађује борење. Ти се, чини ми се, мало на силу бориш, јер говориш себи: „треба да чиним то и то и то”, тако, заповеднички. Зато се, а да тога ни сама ниси свесна, ту увлачи егоизам: „да чиним то и то, да бих била света”. Бори се, али не да се освећујеш, него да се Христос обрадује. Ако делаш зато да би се Христос обрадовао, твоја борба неће бити жестока и стално ћеш у себи осећати божанску утеху. Сада је твоја борба жестока и тешка, а утехе немаш. Христос је брижни Отац, а не тиранин. Христос се радује нашој усрдној борби.

Када се човек са усрдношћу духовно бори, осећа унутрашњу радост, јер му Бог дарива духовно задовољство. Усрдан човек се, наравно, никада не бори за спокојство и задовољство. Чак да му Бог и не подари рај, њему то ништа не смета, јер не каже себи: „борићу се да бих отишао у рај, како бих се добро проводио и не бих трпео муче у паклу”, него из усрдности не сагрешује, јер неће да иде у пакао и да повреди свог Добротинишља Христа. А ако му Христос каже да и у рају има страдања, прегнућа, итд, ипак ће хтети да оде тамо за Христа.

Самољубље је непријатељ усрдности

– Да ли човек, *стїарче*, који има усрдности увек има и самоодрицања?

– Ако је усрдност коју има у себи чиста, онда има и самоодрицања. Што више човек из своје љубави изузима себе, тим више усрдности стиче. Где има самољубља, тамо нема усрдности, јер самољубље је непријатељ усрдности.

– *Уиркос шїоме, стїарче, шїїо, ако заїреба, са усрдношћу радим дванаесїи или чеїрнаесїи саїїи, оїирем се ако се од мене заїражи да урадим нешїїо друїо шїїо ми није било у йлану.*

– То што ти радиш, немој називати усрдношћу. Онај ко има усрдности, тај се не опире када од њега затраже помоћ, нити говори колико ради. Када сам био у општежителном манастиру, крио се онај ко је највише радио. Ако би неки брат сакупио два цака маслина говорио би да је сакупио једну корпицу, а да је други сакупио много цакова. То је љубав. А овде када питаш: „Која сестра је сакупила маслине?“, нека ти каже: „Ја“. Е, боље да их није ни сакупљала. Ако сте пошле у монаштво да примате похвале, штета што сте се истрошиле за путовање.

– *Када видим, стїарче, да имамо мноїо йосла, мене ухватїи йаника и йрекомерно се їрудим.*

– Да сам на вашем месту, ја бих се „прекомерно трудио“ да урадим посао и друге сестре. Када сам изучавао за столара, мајстор је узео још једног момка да му помаже и он је био старији и крупнији од мене, али је био лењ. Газда нам је давао посао, а он је седео. „Шта? Зар од мога рада да се богати мајстор?“, говорио је и није ништа радио! „Ама слушај“, говорио сам ја њему, „ако хоћеш да научиш занат, ради!“ Онај ни да макне! А онда сам радио и његов посао. „Хајде, онда“, опет му кажем, „седи бар на сто да ми држиш даску, а ја ћу је сећи. Крива је и не могу да је затегнем стегом.“ А могао сам му рећи: „Свој посао сам обавио, ја сам у реду“, па да дође газда и да каже: „Шта си ти радио? Како је овај мањи и слабији од тебе толики посао урадио?“ Зар ми не би било жао да га је грдио? Да сам се ја истакао и добио похвалу, а он толику грдњу, да ли би ми то помогло? И на крају нанео је сам себи неправду јер тако седећи није научио занат. Усрдни човек ће напредовати где год да се нађе, јер ће све усрдно да ради. С друге стране, човек који не негује усрдност коју му је Бог подарио, што год да ради, неће напредовати.

Гледали смо некада јадне мазге, волове и коње, када је једна животиња у запрези била усрдна, а друга није вукла, она усрдна се напреза-

ла и вукла и другу. На крају би она лења завршила код касапина. Знате ли колико ми је било жао једног јунета! Упрегли смо три животиње заједно, а јадно јуне, упркос томе што још није било у пуној снази, толико се напрезало, да је вукло и терет и друга два вола. Како се напрезало, тако је постајало потпуно мокро од зноја. Ако нам прекосу тра Христос покаже једну такву животињу и каже нам: „Погледајте ову животињу, вукла је још и друге две. А шта сте ви урадили?“, шта ћемо рећи? Ах, децо, схватите то озбиљно! Духовни живот је широкогрудост. Дају вам се толике могућности.

Усрдни људи имају истанчану савест и Бог им помаже

– *Да ли је, стїарче, онај ко је усрдан свесїан да је шїакав?*

– Јеси ли ти свесна? То се види, благословена душо! Човек је мање-више свестан самога себе и то зна јер има унутрашње спокојство и мир. Али се онај ко има усрдности не хвали тиме, не каже „ја имам усрдности“, јер увек мисли: „Треба да имам више усрдности“.

Усрдни човек је искрен, не мисли на самога себе, он је простодушан, смирен. Све то њему самом пружа спокојство, али је видљиво и другима. Има и унутрашњи комуникацију са другим и разуме га. Ако те нешто боли, а кажеш му „добро ми је“ да се он не би забринуо, он зна да ти није добро и труди се да те не замара. А други, само да би нешто од тебе тражио, иако види да немаш снаге, да се крећеш, да се заносиш, каже: „Гледам те, старче, изгледаш боље него икада, изгледаш ми сасвим здрав!“ Па бар да има некакав озбиљан проблем, могао би се оправдати. А усрдан, напротив, чак и кад је у невољи, каже: „Старче, само ме благослови, да те не задржавам“. А ја ако га заустављам, очи му се пуне сузама. „Идем ја, старче“, каже, „видим да си уморан“. Е, како такав да не добије Божију помоћ?

Има људи који од усрдности знају шта помаже и шта може да задовољи другога, у најбољем смислу те речи, јер стално мисле на другога, а не на себе. А неки чак, иако ме не познају, знају шта ми треба: пошаљу ми понеки мали пакет у коме нађем тачно оно што ми треба. Њихов пакет ти омогућава да проникнеш у цео њихов унутрашњи свет. Видиш њихову истанчану савест којом све обухватају.

– *Стїарче, у вашој колиби йонекад усїевају да вас виде они који су мало їрубїи и уїорни.*

– Да, али бивају награђени усрдни који због своје истанчаности неће да ме узнемиравају. Једном је овамо дошао да ме види један отац породице. Примио сам га и самог и са женом и децом. После два-три дана поново је дошао. Тада сам баш са неким другим раз-

говарао, а напољу је чекала једна девојка која је дошла авионом из Атине да ме пита за нешто што ју је мучило. „Могу ли да разговарам са старцем само пет минута?“, рече јој и она му препусти свој ред. Чекала је сат и по да изађе тај господин који је тражио да га пропусти само на... пет минута. Када је изишао, већ је било време да иде на аеродром, па ми, сирота, рече: „Дај ми благослов, оче, дошла сам из Атине да те питам за савет око једног проблема, али сада не могу. Добила сам само неколико сати дозволу да одсуствујем с посла и морам да кренем да не изгубим авион.“ Е, како да заборавим ту душу! На крају крајева, човек прима помоћ од Бога једино ако је племенит.

– *Када усрдан човек живи са људима ѿешке нарави, зар му, сћарче, није ѿешко, зар се не мучи?*

– Циљ се и састоји у томе да своју усрдност покаже наopakим људима. Јеванђеље каже: „Ако љубите оне који вас љубе, каква вам је хвала?“ (Лк. 6, 32).

Усрдни и осетљиви својевољно себи наносе неправду уступцима које чине из љубави према другима, или злбом других, али никада не очекују, нити им је циљ да се оправдају у овом испразном животу. У овоме животу усрдни све плаћају, али примају помоћ Божију, а у оном животу ће имати велику плату.

5. Духовна радост

Богородица је свету донела радост

– *Сћарче, можеш ли да нам ѿјеши Величаније који сће написали за Богородицу*?*

– Хајде да га појемо заједно. „Велику благодат ти си истински наша у Бога, Мати Владикина, Велеблагодатна, Преблагодатна, како повика Гаврило, Царичице анђела, чувај слуге своје“. А испричаћу ти и нешто из догматике: Богородица је била Дјева и Мати, Слушкиња и Царица, Царица целога света. Може ли то икако да стане у човеков ум? Благовештење Богородичино је нешто натприродно, несхватљиво, изван сваког разума. Нека ти Богородица подари благодат Благовештења и Анђео нека те благослови, да би имала духовног напредовања. Амин.

* Старац је написао то Величаније и послао за имендан сестри која је носила Богородичино име, да би га појала у својој келији.

– *Сћарче, у једном ѿројару се каже: „Радуј се радосћи Евина: јер жалосћи њена ѿвојим ѿородом ѿрестјаје, Пречистја“**

– Што год лепо човек да каже о Пресветој Богородици, не може да искаже њену величанственост. Богородица нам је својом послушношћу поново отворила рајске двери, које је Евина непослушност затворила. Ева је прекинула карику која нас је сједињавала са Богом и донела свету жалост и бол**; Богородица је поново успоставила ту везу и донела свету рајску радост. Свезала нас је с Богом, јер је Христос Богочовек.

Архангел Гаврило је свету донео радосну вест да су људи, благодарећи Богородици поново нашли „благодат у Бога“. Пресвета Богородица се радује јер се Логос Божији оваплотио и избавио нас греха. Радујемо се и ми, јер нам је Богородица осветлала образ. Због тога на Божић појемо: „Пустиња приноси Христу јасле и ми људи приносимо Мати Његову, Богородицу.“***

Где је Христос онде је истинска радост

– *Сћарче, ѿнекад не моћу да се радујем и ѿага мислим да радосћи није за мене.*

– Ма шта то говориш? Зар радост да није за тебе? А за кога је? За ђавола? Да ниси нешто побркала? За човека је радост. Бог нам није дао жалост, дао нам је само радост.

– *Али зашто, сћарче, радосћи није увек у мени?*

– Када твој ум није уз Бога, како да осећаш радост Божију? Ти заборављаш на Христа и твој ум се стално врти око послова и машина, па тако твој духовни мотор престаје да ради. Напред, дакле, са Исусовом молитвом, напред са тихим псалмопојањем, па ћеш после трчати и вртети се као чигра око Христа.

Само поред Христа човек налази стварну, истинску, чисту радост, јер само Христос даје истинску радост и утеху. Где је Христос, онде је истинска радост и рајско весеље. Они који су далеко од Христа, немају истинске радости. Могу да сањаре: „урадићу ово, направићу оно, ићи ћу овамо, ићи ћу онамо“, могу да уживају у почастима, или иду на забаве и да се веселе, али та радост коју осећају не може да им преиспуни душу. Таква радост је вештаствена, световна радост, а вештаственом радошћу душа се не преиспуњава и човек остаје са празнином у срцу.

* Из 1. песме 2. канона Богородичиног тропара, од понедељка 3. недеље Часнога Поста.

** Види: 1. Мој. 3, 16.

*** Види: Четврти Самогласен, Вечерња Божићна служба.

Видиш ли шта каже Соломон? „Изградио сам куће, засадио винограде, направио вртове, сакупио злато, стекао сам што год је срце моје пожелело, али сам на крају схватио да је све то испразно.”*

Световна радост има нешто привремено, нешто само за онај тренутак, нема оно што има духовна радост. Духовна радост је рајски живот. Сви они који су прво прошли кроз распињање и потом духовно васкрсли, стално проживљавају васкршњу радост, Васкрс, Васкрсење Господње! А онда долази Педесетница! ... А када стигну до Педесетнице и приме огњени језик, Светога Духа, онда се све завршава**...

Духовна радост долази са духовним делањем

– Рецијте нам, *сѿарче*, *нешѿо о небеским радосѿима*.

– И у овом животу постоје небеске радости и сладости, па се човек пита да ли у оном животу има још нешто узвишеније од овога што доживљава овде. Те се радости не могу описати, оне се само могу доживети.

– Како се, *сѿарче*, *досѿева до ѿаквоѿ духовноѿ сѿања*?

– Да би дошла у стање у коме више не можеш да поднесеш толику радост, а камо ли да је опишеш, треба да водиш рачуна о три ствари: да све што чиниш, чиниш простодушно, да се не бавиш другима, да стално изговараш Исусову молитву. Ако тако поступаш, доћи ће час када ћеш осетити толику радост да ћеш доћи к мени вичући: „Старче, старче, полудела сам! Можда ми није добро? Шта је то што осећам?” Такво лудило радости ће те обузети!

– Да би неко доживео духовну радосѿ, да ли, *сѿарче*, *ѿреба да буде у добром духовном сѿању*?

– А шта ти мислиш? Када ће неко доживети духовну радост? Када нема духовности? Унутрашња радост наилази тек када свој унутрашњи живот доведеш у ред и тада даје крила души. Када душа није загрејана унутрашњим делањем, она је као ауто коме се заледио мотор, па морају да га гурају да би га покренули. А унутрашње делање – стална будност и надгледање самога себе, читање и молитва – загрева душу и мотор граби напред. Тада човек занемарује спољашњост и духовно напредује.

* Види: Проп. 2, 11.

** Ове старчеве речи исказују крајњи циљ духовне борбе сваког верујућег, а то је стицање Светога Духа. Када човек постаје заједничар боготворне благодати Светога Духа, онда је већ доспео до обожења, до „несавршеног савршенства”.

– Да ли му *ѿага*, *сѿарче*, *смеѿа ако се нађе у неѿријайном окружењу*?

– Не, не смета му, јер се истински налази у сасвим другачијој атмосфери: налази се изван окружења. А како се налази у другој атмосфери, ово окружење му не смета. То је као да други око њега говоре другим језиком који он не зна и зато не разуме шта говоре. И боље је што не разуме, јер, кад би разумео макар мало, сва његова пажња би отишла онамо. Он је сада удубљен у језик који зна. Тако почиње унутрашње „окриљење”. Знате ли шта је унутрашње „окриљење”? Који анђелски ред има крила? Херувими, или Серафими? „Шест крила”*, што каже пророк Исаија, који ред има?

– *Серафими, сѿарче*.

– Знате ли шта чине Серафими? Ударају крилима у одређеном ритму... Тако куца и срце, пулсира, када дође до унутрашњег „окриљења”. Живот је тада празник. Али ви сте још увек везане за саме себе. Нисте се ослободиле самих себе, па се тако срце није ослободило да би доспело у такво стање, да поиграва од радости. Хајде, децо, окусите прво такву радост, па онда дођите да о томе разговарамо!

Божанска радост долази када дајемо

– Да ли сваки човек, *сѿарче*, *који живи ѿ Боѿу доживљава духовну радосѿ*?

– Наравно! Да би се човек истински, духовно радовао, треба да верује, треба да воли, а да би волео треба да верује. Људи не верују, па зато и не воле, не жртвују се и не радују се. Кад би веровали, волели би, жртвовали би се, па би се онда и радовали. Из жртвовања произлази највећа радост.

– Да ли се ви, *сѿарче*, *радујете ѿ ѿволијте*?

– Ма не, наопако си то рекла! Када волиш, онда се радујеш. А када се увећа љубав, онда човек не тражи радост за себе, него хоће да се други радују.

– Значи ли *ѿо*, *сѿарче*, *да радосѿ однекуд долази, а да љубав сама ѿо себи ѿсѿоји*?

– Тако је: љубав постоји сама по себи, а радост извире из љубави. Када дајеш љубав, онда долази и радост. Човек даје љубав и прима радост: награђује се за узврат радошћу. Видиш, неко добије од некога неку ствар и радује се због те једне ствари. Други даје све и радује се због свега. Радост коју човек осећа када добија је људска радост.

* Иса. 6, 2.

А радост коју осећа када даје је божанска радост. Божанска радост долази када дајемо!

Духовне радости су дарови Божији

- *Сћарче, како човек сјознаје да се измирио са Бојом?*
- Унутрашња радост и божанска утеха коју осећа у себи представља познање да се измирио са Богом.
- *Може ли се човек измиријати са Бојом, а да не осећа радост и божанску утеху?*
- Не може. Нешто ће свакако осетити. Може некада осећати велику утеху, а касније да утеха коју осећа буде мања, што га може навести да мисли да не осећа божанску утеху.
- *А зашто се понекад дешава, сћарче, да се налазиш у добром духовном сјану и да се радујеш, а онда ти изненада радост напушта?*
- Бог ти шаље духовне радости и ти се радујеш. Онда их узима, а ти онда трагаш за њима и улажеш више напора у борење и тако духовно напредујеш.
- *Па какву ја ти онда, сћарче, радост осећам? Да ли сам, можда, недовољно свесна своје грешности?*
- Није то у питању, чедо моје! Бог ти даје понеко парче чоколаде да би се радовала. Сада чоколаду, а касније вино, као оно што пију у рају. Знаш ли како слатко вино пију тамо? Ууу! Само да Бог види мало усрдности, мало доброг настројења и даје ти изобилну Своју благодат, па те опија још у овоме животу. Опијеност коју прима и весеље које осећа у срцу када га посети благодат Божија не може човеку дати ни... највећи кардиолог на свету. Када осетиш такву радост, настој да је што дуже задржиш.
- *Треба ли, сћарче, да истражимо од Боја да нам подари духовне радости?*
- Није лепо да тражимо духовне радости. Оне долазе саме, када за то постоје предуслови. Ако хоћеш стално да будеш радосна, то је већ самољубље. Христос је дошао у свет из љубави да би био распет. Прво је био распет, а потом је васкрсао.
- Деца Божија ништа не раде нити за небеску плату, па ни за духовне радости у овоме животу. Јер деца не добијају плату од Оца, пошто је цела имовина њиховог Оца њихова. Друго су божански дарови које ће нам Бог подарити као Добри Отац и у овом животу и у вечноме.

Духовни бол је духовна радост

- *Како се, сћарче, може у себи задржати радост?*
- Ако се са свиме у животу суочава на духовни начин. Онда чак ни болести, ни искушења не могу да му одузму радост.
- *Сћарче, зар не треба човек да одсече своје сћирасии да би се са искушењима духовно суочавао?*
- Чак и када човек није одсекао своје страсти, па искушења прима као муке, он ипак може да буде радостан. Ако мисли да су те муке лекови против његових страсти, онда их прима са радошћу, као што болесник радо прима горки лек са надом да ће оздравити.
- *У каквој су вези, сћарче, радост и бол?*
- У духовном животу збивају се противречности: када човек трпи за љубав Христову, па чак и мучеништво, његово срце се преиспуњава божанском сладошћу. Тако је исто и када саучествује у страдању Господњем. То јест, ако мисли да је Христос распет због наших грехова и због тога осећа бол, онда бива награђен божанском сладошћу. Тако осећа бол и радује се. И што више осећа бол, то се више радује. Осећа као да га Христос милује и као да му говори: „Не тугуј, чедо Моје, због Мене”.
- Једна сестра је говорила: „Нећу радост. Хоћу да тугујем за Христа. Христос је распет због мене, како онда ја да се радујем? Зашто ми Христос даје радост?” Доживљавала је духовна стања и што је више састрадавала са Христовим страдањем и усрдно се жалостила, то јој је Христос више радости давао...
- Распињање увек претходи васкрсењу и доноси победу. Крст доноси славу. Пошто се прво са крстом испео на Голготу и пошто је распет, Христос се након крста узео к Оцу. И сада Распети Христос блажи горчину људима, а распети човек подражава Богочовека Исуса.
- Наш добри Исус узео је заједно са грехом света и све његове горчице и оставио нам радост и сладост, коју осећа сваки онај ко је свукао са себе старог човека, па сада у њему живи Христос. Тада доживљава део рајске радости на земљи, као што вели Јеванђеље: „Царство Божије унутра је у вама” (Лк. 17, 21).
- Благодарим Богу Који ме је удостојио да упознам много таквих људи и молим Га да ми помогне да Га не жалостим, бар у будуће, па макар не био удостојен таквих духовних стања.
- Молим се да увек имате духовне радости у овом животу, а у оном другом, вечноме, да се вечно радујете поред Христа. Амин.

ДОБРИ НЕСПОКОЈ

Добри неспокој, позитивна стрепња због „доброг подвига” (1. Тим. 6, 12)

– *Старче, шта је то добро неспокој?*

– Добри неспокој је позитивна стрепња због „доброг подвига”. Неко се подвизава, надгледа самога себе, покушава да утврди шта представља сметњу његовом духовном напредовању, забринут је, тражи, ако затреба, помоћ и, духовно дела. Види, на пример, да се у тој и тој ситуацији понео гордо. Одмах размишља: „Како се одсеца гордост? Аха, смирењем. Онда смирење”. И так-так, одсеца гордост секиром. Укратко, тражи начин да се што боље духовно развија и духовно дела. Видиш, ученик заврши први разред основне школе, па крене у други, заврши основну школу, па крене у гимназију итд. Ако није добар ученик, тражиће помоћ. Или, да би се уписао на Универзитет, додатно се припрема. После, да би завршио студије, интензивно учи. Након тога може да заврши постдипломске студије, па докторат, може да оде и у иностранство на усавршавање. И све то чини да би се развио и усавршио у једној грани науке. Тим више човек треба у себи да осећа неспокој због свог усавршавања у духовном животу, који је духовна наука!

Добри неспокој „окриљује”. Даје души ширину и храброст, даје јој живост. Не доноси тескобу и забринутост, него утеху. То није мука, није стрепња ни агонија, него ревност, жар за борбом. Ви некад показујете извештај застој. „Тако се борим”, кажете, „налазим се у таквом и таквом духовном стању” и останете где сте биле. У реду. Налазите се у таквом духовном стању. Шта би, међутим, неки светитељ урадио на вашем месту? Нема у вама тог потресања, нема тог „окриљења”. Код вас није дошло до унутрашње промене, јер у вас није ушао трн доброг беспокојства да вас стално боцка.

Треба најозбиљније да схватимо спасење наших душа

– У биографији старца Хаџи-Георгија ишеште, старче, ово: „Занимање за спасење душе смирава тело и умртвљује стварости”*. Да ли мени недостигаје то занимање?

– Твој ум и срце у основи нису тамо. Ум и срце треба стално да буду обузети тиме како да стигнемо до свог предодређења [истинског одредишта], до Царства Небеског. Када срце боли због спасења душе, онда се и ум стално налази тамо где је бол срца. Суштина је у болу.

* Старац Пајсије Светогорац, *Старци Хаџи-Георгије*, стр. 34.

А када имаш бол, нећеш да једеш, нећеш да спаваш. Онај ко има добри неспокој, све узима озбиљно. Види се, међутим, да ти још ниси себи Небеса поставила за циљ. Твој циљ је још на земљи. Још ниси озбиљно схватила спасење своје душе. Али шта ћемо добити ако не схватимо озбиљно спасење наше душе?

Не можемо да будемо равнодушни и немарни према спасењу своје душе. Треба стално да будемо обузети питањем како да се спасемо. Ако тиме нисмо обузети, остаћемо везани за земаљске ствари и бићемо стално у „кратком споју”. Када не заборављамо да је циљ нашег живота овде на земљи да задобијемо Царство Божије, онда у нас улази добри неспокој. Тај неспокој ће пре или касније пренети нашу душу у простор духовности, где ће наћи кисеоника у изобилју, те ће оживети и полетети високо.

Бог није човеку дао памет да мисли само о томе како да нађе што брже средство да се превезе из једне земље у другу, него да се прво постара за најбитније: како да стигне до свог предодређења, како да стигне до Бога, у истинску „земљу”, у рај.

„Кажите мудроме и биће још мудрији” (Прич. 9, 9)

– *Шта може, старче, да „подобоге” човека који је равнодушан га јошне духовно да живи?*

– Много тога да га „подбоде”, ако сам хоће да напредује. Али ако он сам неће да напредује, само ће имати све више рана од „подбадања”, као неки волови које подбадаш штапом да иду брже, а они иду све спорије. Само добијају ране од штапа, а посао опет не обаве.

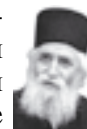
– *Старче, ако неко има добро насторојење, ја ја „подобоге”, зар му неће Бој помоћи да нешто учини?*

– Да. Таквом ће помоћи Бог, али на прво „подбадање” треба да потрчи. Иначе се умара и онај ко га „подбада”. Када се неко стално држи једног истог, јер неће да се поправи, то је врло заморно за оног другог који се труди да му помогне.

Ако у човека не уђе добри неспокој, да направи заокрет и да духовно дела, не може духовно да напредује. Остаје као четвртасти точак и стално га треба гурати. Гурнеш га, а он, „плап”, па стане. Како да крене напред? Ако треба да пређе већи пут, може ли га прећи таквим гурањем? А духовни пут је дуг пут. Није то пут од сто или двеста метара па да га гурају да га пређе.

– *Старче, како се стииче добри неспокој?*

– Претпоставимо да читам неку духовну књигу и једно место на мене остави дубок утисак. Задржим се на њему – као да сам нашао драги камен и хоћу да видим који је – па га проучавам. Нађем у томе

себе, питам онда да ли сам добро разумео и покушам то да применим. Онда питам да ли сам то добро применио. И тако полако учим како добро да напредујем у духовном животу. Чекај, ко ми то беше причао о авви Исаку? Један бакалин ми је једном умотао харингу у лист из часописа „Светогорска Библиотека“. Када сам је одмотао, поглед ми је пао на текст на том листу. Текст је био из књиге авве Исака. Узео сам га, осушио на сунцу и прочитао. Потпуно ме поразио. Провео сам годину дана читајући га. Тако сам и заволео авву Исака. Питао сам се може ли се наћи књига. Намучио сам се да је нађем и да је имам у рукама. А ви, толике сте књиге прочитале. Зар ни једна на вас није оставила утисак? Оно што вас дирне препишите. Ако то препишете и често га се сетите, нећете заборавити и лако ћете спровести у дело оно што је на вас оставило утисак.

Некима кажем само реч-две и одмах им засијају очи. Забележе на... ето, толиком парченцету хартије, па то спроведу у дело и напредују. Зар не каже Соломон: „Кажите мудроме и биће још мудрији“? А други, иако су чули много тога и добили велику помоћ, не чине ништа, јер у њих није ушао добри неспокој. Долазе и само ми изнесу своје стање, немајући добри неспокој да се боре. Да ли је то је неко пролазно стање? Сумњам! Да ли се они не замисле над својим духовним стањем? Немају ли питања?

Од часа када у човека уђе добри неспокој, примећује шта му недостаје, пита како то да стекне и извлачи корист. Како човек да научи, ако не пита? Једном сам путовао са једним брачним паром и њиховим дететом. Дете целим путем није остављало на миру свога оца постављајући му безброј питања. „Тата, шта је оно? А зашто оно?“ А мајка му каже: „Престани, замараш оца“. „Пусти дете“, каже отац, „ако не пита, како ће научити?“ Тако је и у духовном животу.

Да бисте боље разумеле како духовно дела онај ко има добри неспокој, требало би да вам испричам каква питања заокупљају једну вашу сестру. Гледам је и радујем јој се. На свако питање које ми постави, из доброг непокојства, а не само да бисмо разговарали, да бих јој одговорио треба да испишем целу свеску. Има велики добри неспокој, много прима, много се бори, па зато и прима много благодати. Када човек тражи да би открио где му не иде добро и труди се да то поправи, онда се смирава, долази благодат Божија и онда ваљано напредује.

Добри неспокој никада не престаје

– Неспокојна сам, старче, њлашим се да се можда не борим њравилно.

– Осећаш ли тескобу?

– Не. Али зашто сам неспокојна?

– Благословена душо, постоји спокојни неспокој и неспокојни спокој. Добри неспокој треба увек да постоји у нама. Али да нема тескобе. Када се неко правилно бори, никада није задовољан самим собом. У њему увек остаје неспокој који произлази из његовог усрдног труда.

– Да ли човек, старче, икада доспева докле да му више није ѡтребан добри неспокој?

– Не, јер добри неспокој не престаје никада у овом животу. „Трчите да ... добијете“ (1. Кор. 9, 24), каже апостол Павле. Човек трчи докле год живи, само да нађе Христа, никада се не зауставља. Трчи и не осећа умор, него радост.

Да бисте то боље схватиле, изнећу вам један пример: добар ловачки пас не седи поред ловца, када нањуши зеца: почиње да тражи све док га не нађе. Трчи, мало застане, њуши лево-десно, па опет потрчи. Не може да стане. Само гледа како да нађе зеца. Не губи време. Већа му је радост када трчи, него када седи. Трчање и тражење му живот значе.

Требало би и ми да имамо такву будност. Да нам ум стално буде код Христа, јер Он је наш циљ. Ми, међутим, иако смо нашли стазу, па затим нашли и пут, знамо куда да идемо да бисмо ишли у сусрет Христу, често стојимо и не идемо напред. Кад не бисмо знали пут, имали бисмо оправдање што стојимо.

Сећам се да је мој отац у Коници имао два добро издресирани ловачка пса. Стари Продром Корциноглу, појац Светог Арсенија, једном је од њега тражио добро штене од исте расе, да му чува стоку, то јест да лаје ако се појави вук. Отац му је дао једно. Једнога дана се, Корциноглуов комшија, који је много волео лов, растужио јер му се пас разболео и није могао да иде у лов. Када је то чуо стари Продром, рече му: „Не жалости се. Даћу ти свога пса, он је од расе Езнепидис*.“ Обрадова се комшија, узме пса и крену у лов. Када је дошао у шуму, махну руком, као што ловци обично чине, да би пас потрчао. Али пас, уместо да потрчи, обиђе око њега и поче му лизати ноге и гледати у руке да види има ли неки комад хране! Видите, то је био добар пас, расан, али није био дресиран да лови зечеве, па је стално обилазио око ловца. Верујем, међутим, да ћете ви, будући да сте нашле Христове стопе, стално трчати да Га нађете, да ће вам се срце толико испунити Христом да нећете моћи више да поднесете и да ћете рећи: „О, Боже мој, не могу оволико да примим“.

* Презиме старчевог оца.

ШАЉИВЕ ПОУКЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА

Припремио Сотирије Лисикатос

Увод

Много је написано о блаженопочившем старцу Пајсију, који је својим просветљеним поукама утешио, посаветовао и пружио спокојство толиким душама, док је био члан Цркве која се бори, како оним што је рекао, или сам написао, тако и оним што су записала његова духовна чеда.

Једна од основних старчевих особина били су једноставност у беседи и јединствени спонтани хумор, који је увек, ма колико да је изгледала смешна прича коју је причао, имао дубљи смисао, који је човек обично био у стању да докучи тек после зрелог размишљања. Сам старац о својим "шалама" каже: "Када нешто причам... што год да кажем, чак и неки смешни пример, не кажем то тек онако. Тиме желим нешто да нагласим, подвучем." Од саговорника је тражио да допру до дубљег смисла онога што је изгледало као шала: "Хватајте дубљи смисао. Никада не кажем ништа некорисно."

Старчеви слушаоци су били људи најразличитијег порекла и образовања: припрости људи и званичници – монаси, политичари, студенти и професори. Свакоме од њих имао је понешто да пружи, а када су се неки жалили да је на иста питања понекад давао различите одговоре, одговарао је: "Ама душо крштена, свакоме дајем витамин који му недостаје."

Теме шаљивих старчевих поука толико су разноврсне да човека доводе у недоумицу да ли уопште постоји нешто што бар није прокоментарисао неком од својих довитљивих примедби која је обично у себи крила јединствени педагошки приступ и која би се дубоко урезала у памћење и срце његових саговорника. Износио је примере из области телекомуникација: "зарђали проводници", из авијације: "аеродроми за приземљење", из васионе: "астронаути–рајски космонаути", из области медицине: "отачки витамини", из електротехнике: "утичница (као извор енергије) благодати Божије" итд.

Оставља дубок утисак старчева способност стварања нових речи, када се "игра" речима: "Богословија (теологија) – мозгологија", "тиховалница – галамионица", "нетварно и да-тварно (тварнољубно)", "окорелост срца – оmozговљеност срца" итд.

Када би се неко обрео у његовој гостопримници под ведрим небом у Панагуди, у којој су се налазиле "свечане фотеле" (дрвене цепанице)

и пажљиво слушао старца како говори о некој теми, па неочекивано засмеје слушаоце неком досетком дубоког значења, нехотице би се сетио оне познате приче из Старечника о ловцу и Антонију Великом. Ловац угледа Антонија Великог како се "игра" са ученицима, па зачуђен, застаде. Антоније Велики разумеде узрок ловчевог чуђења, па му рече:

"Затегни, ловче, свој лук." Ловац га послуша и затегну лук.

"Још га затегни." Он га још више затегну.

"Још мало." Инсистирао је свети Антоније.

"Не може више, авва. Још мало, па ће пући."

"Исто је тако и са подвижницима." Објасни мудри Отац. "Ако чинимо насиље над собом, и пређемо границе душевне и телесне издржљивости, дословно ћемо се сатрти. Зато себи дајемо мало одушка."

Ведре досетке и приповести које следе садрже се у разним књигама које су о старцу написане – или их је написао сам – са додатком неких приповести из бележака које је, за време својих посета старцу, правио приређивач ове књиге.

Намера нам је била да буду на једном месту, како бисмо могли свакодневно њима да се служимо. У наше време где год да застане-мо, чујемо толико небитних шала без духовне садржине. Овим поукама, али и својим целокупним поучним делом, сасвим је очигледно да старац, баш као што је о њему изјавио један искусни тумач, "своју подвижничку беседу није оставио сувом. Она напада и нападаће и освежаваће небројена бића на овој пустој и безводној земљи наше суве епохе."

Поред тога, старац је и најшљивију причу користио, како је говорио, "за успостављање комуникације са небесима. Кад би неко све то духовно применио, знате ли какву би духовну корист добио и какво би духовно искуство стекао?"

Да увек имамо његов благослов.

Сотхирије Лисикаѿос

Велика Четврдесетница (Духови)

Солун, 2003.

Васпитавање деце

Деца су као дрвенарија

Не бојте се за децу која су од малена отхрањена у поштовању. И да малчице измакну с пута, због свог узраста, због искушења, вратиће се на прави пут. Она су као дрвенарија коју смо премазали уљем, па се на њу не хвата трулеж.

Деца треба да се кале

Своју децу од најмањих ногу треба да научите да се кале, да раде, да буду мужевна. И дечаке и девојчице. И девојчице треба да буду племените, да буду храбре. Треба да раде кућне послове од малена, јер већина родитеља размази своју децу, па касније у животу бивају несрећна.

Добар учитељ

Добар учитељ је велика ствар, нарочито у наше време! Деца су празне касете: снимите се на њих или безвредне песме (шунд), или византијска музика. Посао учитеља је свети посао.

Дечије духовне прехладе

Прве духовне прехладе деца добијају од отворених прозора родитељских чувстава. Највише их прехлади мајка, када није одевена у скромност, па "кваси" децу својим понашањем. Живот родитеља пун светости обавештава дечије душе и она се природно томе подређују и расту са побожношћу и без душевних повреда.

Прејорађање деце

Рађање деце је лако. Препорађање је тешко!

Живахну децу треба да везујемо "ликом..."

Младо дрво везује се лабаво ликом, а не жицом, јер се жицом повређује кора младог дрвета, па оно вене и суши се. Младо биће треба сапињати са благонаклоношћу. Младића препуног живости и егоизма не треба смиравати одједном, јер пушта младе изданке, баш као и младо дрво са много сокова.

Ситне грешке су као млади кромпирићи...

Родитељи треба духовно да помажу своју децу док су мала, јер су тада њихове грешке мале и лако се могу искоренити. Оне су као млади кромпирићи, јер треба само мало да их загребеш и већ се љуште... Али чим мало остаре, мораш да узмеш нож да би их очистио и ако има понеко црно окце, мораш да засечеш дубље. Ако деца од малена добијају помоћ и испуне се Христом, биће увек уз Њега.

Од када деца примају ућицаје?

– Од ког узраста, старче, деца примају утицаје из околине?

– Деца још у колевци "снимају" родитеље. "Копирају" све што чине одрасли и бележе на својој празној касети. Зато родитељи морају да се боре да одсеку своје страсти.

Не присиљавајмо много своју децу

Неки родитељи много прекоревају своју децу и то пред другима! Као да имају некакву мазгу, па је зауздану воде да иде право напред. Држе поводац у руци и кажу: "Само ти корачај слободно!"

Не треба превише да навијамо сат...

Данас и млади и стари на овоме свету живе као у лудници. Зато је неопходно много трпеливости и много молитве. Много деце данас добијају мождани удар. Сат је малчице покварен, а и родитељи га навијају мало превише, па опруга пуца. Потребно је расуђивање. Једном детету треба више "навијања", а другом мање...

Неусклађеност при оцењивању...

Учитељи не треба да гледају само да ли ученици добро знају лекцију, него да узимају у обзир и друге добре особине које поседују деца, као што је благочестивост, доброта, усрдност. Божије оцене нису увек у складу са учитељевим оценама. Може бити да учитељева јединица коју добије дете вреди као петица код Бога, а учитељева петица коју добије друго дете, да вреди као јединица код Бога...

Грех

Паразити греха

Тројица електронских техничара посетише старца.

– Реците ми, да ли зарђали проводници добро раде?

– Не, никако. Изазивају кратки спој, имају много паразита.

– Е, тако и човек. Ако не одржава чистоту (од грехова) напуни се паразитима (грех доноси паразите.)

Рђа од грехова

Када човек не проверава самога себе и не брише прашину са своје савести, полако се на његову савест хвата рђа и постаје неосетљива. Тако човек сагрешује, а савест се понаша као да се ништа не догађа.

Магла од грехова

Пре исповести постоји магла, човек види мутно и оправдава своје сагрешење. Јер, када је ум помрачен грехом, не види јасно. Током исповести догоди се једно "фууууу", нестаје магла и видик постаје чист и јасан.

Топлоћа греха усикојава...

Ах, какви су људи постали! Као стока! Знате ли шта ради стока? Прво уђе у шталу, пусти измет, мокраћу... Онда измет и мокраћа почињу да ферментишу и почиње да се ослобађа топлота. Чим то почне да се дешава, почиње да јој бива топло. Не мили јој се да изађе из штале: осећа спокојство. Тако и људи... осећају топлоту од греха, знају да смрди, али им се због оне топлоте не мили да оду. Ако неко други уђе у шталу, не може да поднесе смрад. А ономе ко је стално унутра ништа не смета: већ је навикао.

Простодушност

Паја–Тихонова харинга

Сваког Божића папа–Тихон би набавио једну харингу, како би све непосне дане провео једући рибу. Кичмену кост од те харинге не би бацио, него би је окачио на конопац и кад год би био неки велики празник, на који се не пости, ставио би мало воде у празну конзерву, потопио рибљу кост у воду и оставио би да мало проври, само да остави мирис. Рибљу кост би потом извадио и у тој води би скувао мало пиринча. Тако је мрсио и оптуживао самога себе што једе рибљу чорбу у пустињи.

Просиаштво и лукаштво

– Старче, колико се разликује просташтво од лукаштва?

– Много. Онолико колико се међусобно разликују лисица и шакал. Шакал, ако види нешто чега хоће да се домогне, дрско ће отићи да то узме. Док ће лисица да смишља лукаштва и тако ће се домоћи онога што жели.

Телеграфске поруке лукавога

– Старче, како се стиче чиста оштроумност?

– Да би оштроумност била чиста, требало би да човек не прима телеграфске поруке од лукавога, нити лукаво да размишља, него да делује у свему благонаклоно и добронамерно и са простосрдачношћу.

Богу са једним двојеком

– Добре су способности разума, које подижу човека на месец, уз милијарде потрошеног новца итд. Али су много боље духовне способности које узвисују човека до Бога, Који је његова сврха, са сасвим малим трошковима, једним двојеком.

Памети старих времена

– Старче, како да стекнем простодушност?

– Отворићу ти главу и ставићу ти мало памети... из старих времена! Како би проникао у простодушност Отачника, како би упознао духовну мудрост, која узвисује и опушта душу и онда те не боли глава.

Пресјани да будеш прорачунаша!

– Ја, старче, немам срца...

– Имаш ти срце, али чим почне да дејствује, твој разум га сапиње. Потруди се да стекнеш разум срца, веру, љубав.

– Како у томе да успем?

– Први корак: да боса одеш пешке до Солуна, како би рекли да си полудела, како би ти памет отишла! Ти, душо крштена, све примах са математичком тачношћу. Јеси ли астроном? Престани да будеш прорачуната, како би могла да радиш на себи.

Ако све што задржим, отворићу супермаркет

Многи посетиоци дају старцу разноврсна јела, како би му показали своју љубав. Он то непрестано дели, за себе не оставља ништа. На постављено питање, зашто нешто не задржи за себе, одговори:

– Ако то задржим, отворићу овде супермаркет! Сетим се Израјлаца којима је Бог свакодневно бацао манну. А они који су задржали нешто за сутрадан, иструлило је. Морамо да поседујемо уздање у Бога.

Сви смо ми кресива

– У стара времена живот је био мирнији и људи су били трпеливи. Данас су сви као кресиво. Немају ни један једини разлог, него плану и одмах се разводе.

Са мало двојека и маслина...

– Старче, кажу да када дође антихрист, хришћани неће моћи да купују храну и пиће.

– Е, хришћани могу да преживе и са мало двојека и маслина. Тешко ће то подносити само они, који су навикли да на трпези имају десет врста сира, од рокфора до холандских сирева.

Самоунижење старца

Кутија од конзерве

– Старче, постали сте чувени у народу и људи имају високо мишљење о вама.

– Сада када си силазио доле, јеси ли прошао поред карејског контејнера за ђубре?

– Прошао сам, старче.

– Е, тамо има кутија од рибљих конзерви и како у њих удари сунце, јарко сијају, па их и ја одавде видим. Нешто слично је снашло и људе. Виде сунце како се огледа на кутији од конзерве, што сам ја, па мисле да је злато. Ако се приближе, видеће да је то само стара кутија од рибље конзерве.

* * *

– Осећам се као бескорисна кутија од конзерве, бачена на сметлиште, која је, међутим – по домостроју Божијем – поклопцем окренута према Сунцу.

Бронза

Тешко бронзи коју неки људи очисте и учине тако сјајном да вајају друге који мисле да је злато. То је случај и са мношћом злосрећним Пајсијем. Молите се.

Тиква

Не видим ништа добро у себи и питам се шта то налазе људи и долазе код мене. Они једу тикву мислећи да је лубеница, јер има кору лубенице.

Ђаво – демони – искушења

Привлачност за демоне

Ретко можеш видети уравнотеженог човека. Људи су постали као акумулатор. Већина људи су као наелектрисани. Они који се не исповедају пријемчиви су за демонске утицаје: привлачни су за демоне јер ђаво има власт над њима.

Анестезиолог

Када ђаво хоће да се бори против неког човека, прво шаље ђаволчића "анестезиолога", како би човека прво учинио неосетљивим, па после долази он сам да га "обрађује"... Али прво долази ... "анестезиолог".

Посијоји ли ђаво?

– Старче, неки кажу да ђаво не постоји.

– Да, и мени је неко рекао: "Треба да избациш из француског превода књиге "Свети Арсеније Кападокијски" све што се односи на ђавоимане, јер Европљани то не разумеју. Не верују у то."

Они, видиш, све објашњавају кроз психологију. Да су оне ђавоимане из Јеванђеља одвели код психијатра, ставио би их на апарат за електрошокове!

Скидање прашине са душе

Бог пушта ђавола, како би се човек борио. Кад нас ђаво не би нападао, можда бисмо помислили да смо светитељи. Бог допушта ђаволу да нас напада својом злобом, јер се тим нападама, које он чини, одувава прашина и тако се чисти од прашине и прљавштине наша прашњава душа.

Корист од искушења

Искушења су од велике користи. Не зато што ђаво може икада да учини ишта добро, јер је зао, него добри Бог спречава да нам оним каменом, којим нас удара, разбије главу, и даје нам тај камен у руку, а у другу руку нам ставља бадеме, да их тучемо и једемо.

Поздрављање ђавола

Некада си могао да постанеш херој ако ниси поздрављао Хитлера и Мусолинија. Сада постајеш херој ако не поздрављаш ђавола.

Ђаво и џајлицан...

– Ђаво не може дуго да се крије, увек му извири неки рог из вреће. Али шта он ради! Каже:

– Шта? Ово?... Ово што вири? То није рог, то је патлиџан.

Ђаволове фотокопије

Ђаво прави фотокопије истине. Ставља лажни бисер међу праве.

Племенитост Христова и нискост ђаволова

Људи се лако навуку на зло. Иако у дубини душе препознају добро, ипак их је лакше повући на зло, јер онде владају закони "покварењака" (тј. ђавола). Слатку низбрдицу човек лако налази, јер кушач нема други начин, него гура на слатку низбрдицу створења Божија. Христос поседује племенитост. Каже ти: "Ово је добро." "Ако хоће ко за мном ићи." (Мт 16,24) Не каже: "Силом мораш за мном." Ђаво је низак. Одавде, оданде, смуђује човека како би га одвео онамо куда он хоће.

Ђаволови џиџици

Ђаво има три пипка, За сиромашне комунизам, за верујуће екуменизам и за богате масонерију.

Ђаво само лаје

– Старче, зар се нисте уплашили кад вам се приказао ђаво?
– Знао сам да се "покварењак" само дере, виче, да се надима, само да те уплаши. У ствари, он је просто један пас који само лаје.

О другим вероисповестима

Монах је светионик на хридинама

– Нисам могао да схватим како римокатолици оправдавају неке ствари. Моја се недоумица разрешила када су до моје колибе свратила двојица римокатолика, архитеката из Рима.

– Зашто монаси седе овде? Зашто не иду у свет да се баве социјалним радом?

– Зар светионици не треба увек да се налазе на хридинама? Шта? Треба ли да иду у град и да служе уместо канделабра [уличне светиљке]? Монах није фењерчић да се постави у граду крај друма. Он је светионик који се издалека види, постављен високо на хридине, како би својом светлошћу осветљавао мора и океане, како би се према њему управљали бродови и стигли до свог циља, до Бога.

Рационализам катхолика

Логика чини велико зло када човек хоће логички да испита божанско, тајинствено, чудесно. Католици су са својим рационализмом допели дотле да дају да се хемијски испитају Светиње, како би видели каквог су састава заиста Тело и Крв Христова. А светитељи су, захваљујући својој вери, видели Крв у путу. Још мало па ће светитеље да подвргну рендгенским зрацима да би проверили њихову светост.

Прелест не води до сјасења

Причала су ми двојица младића како су отишли у Хеброн на поклоњење, па су им на главу ставили јеврејске капице, како би смели да се поклоне Авраамовом гробу. Шта ће ти такво поклоњење, кад си ставио на главу оно што Јевреји носе у синагоги?

Православље мирише, а јереси смрде

Што више загребемо у јереси и друге вероисповести, толико више смрде. Што дубље загребемо у православље, то више мирише!

Расуђивање

Манастир у свету

Испоснице у свету су у суштини општежитељни манастири, али неки благочестиви архијереји су их назвали испосницама и на тај начин су их осигурали од неких владика који повремено упадају у њих као "зле свекрве" и проналазе проблеме, а имају, благословени били, толико проблема у Митрополијама да се њима позабаве.

Не ослањајмо се на сјољашњост

Неке даске, иако на први поглед изгледају савршено чврсте, унутра су само иверје: то се покаже тек приликом обраде. А друге, иако споља изгледају неупотребљиве, унутра су пуне и јаке. Зато не заснивајмо своје закључке на спољашњости, треба нам бар још један разлог преко тога, када већ немамо просветљење Божије.

Ти гробеш Христа

Једнога дана дође једна млада жена са толиким ноктима, обојеним у црвено, па ми каже:

– Дете ми је тешко болесно. Помоли се за њега, оче! Молим се и ја, али...

– Како се ти молиш? Ти гробеш Христа тим својим ноктима. Исеци прво нокте, да ти дете оздрави... и баци те чизме...

– Да их обојим у бело, оче?

– 'Ајде сад! "Иди с милим Богом..." рекох у себи.

Памет као Мерцедес

(Немирном младићу који се сплео са гуруима)

– Рђаво је с тобом јер имаш мозак као Мерцедес, али немаш кочице... зато си се толико ударио. Престани да правиш експерименте на самом себи. Колико ћеш моћи да издржиш? Добро. Памет може да издржи... али не напрежимо је толико да бисмо видели када ће препући.

Зајремина душе

За духовни живот не постоји "рецепт", или правило. Свака душа има сопствени квалитет и запремину. Постоје посуде велике запремине и посуде мале запремине. Једне су пластичне и нису издржљиве, а друге су металне и издржљиве су...

Свежа вода, а не јако сирће

Духовник мора да се стави на место онога ко се исповеда како би доживео његов бол, а исповедајући мора на његовом лицу да види оцртану сопствену муку. У наше време људима је неопходна свежа вода, а не јако сирће.

Испричај нам нешто духовно...

Неки ми кажу: "Испричај нам нешто духовно." Као кад би отишли код бакалина и рекли: "Дај ми намирнице." Бакалин би се збунио. Немају ништа конкретно да затраже и да кажу: "Треба ми толико шећера, толико пиринча итд." Или као кад би отишли у апотеку и затражили од апотекара "дај ми лекове!", а да му претходно нису објаснили од чега болују... Па изиђи онда на крај! Онај ко има духовних недоумица треба да види шта му недостаје, па да то затражи и онда од тога има користи...

После севераца неојходни су сунчани дани...

Људима које су ишибали северци (искушења), неопходно је после тога много сунчаних дана и духовног освежења како би процветали и донели плод. Баш као што је и дрвећу, када се раније пробуди током зимских сунчаних дана, па га пресече северац, неопходно потом много сунчаних пролећних дана и благе пролећне кише, како би се покренули сокови и како би процветало и донело плодове...

Не штеба да се бацамо камењем на друге из хришћанских ѿбуда

(Једном писцу који је говорио мирјанима до те мере сировим језиком, да их је уздрмао.)

– Бацаш на друге златне венце са дијамантима, али тако како их бацаш разбијаш им главе, не само оне осетљиве, него и тврде. Не треба да се бацамо камењем на друге из хришћанских побуда...

Покривање саблазни

Они који прекоревају без расуђивања, у духовном су мраку и злоби и на људе гледају као да су цепанице... Међутим, људи ослобођени од страсти, будући да немају злобе, исправљају зло са благонаклоношћу. Ако негде виде неку нечистоћу, коју не могу да очисте, прекривају је некаквом плочицом, како се не би застидео онај који би то видео. Али они који чепркају по ђубришту, личе на кокошке.

Црква – клирици

Бојословија (шеолоѿија) и мозѿолоѿија

Разум се понекад годинама замара како би научио један, или два страна језика, али будући да ти језици немају никакве везе са Педесетницом, живимо у највећој кули Вавилонској. Велико је зло када богословимо суво, разумски, а свој разум приказујемо као да је Свети Дух. То се зове мозгологија, која рађа Вавилонску кулу; међутим, сви су језици усаглашени, јер имају једнога "Газду", Светога Духа Педесетнице, и сви су језици огњени.

Ог Христѿа до златѿа

Међу клиром, већина има добре намере, али ђаво врши свој посао, па видиш како се рађа славољубље, како се рађа амбиција за стицањем виших чинова и тако све заборављају. То иде до те мере да траже од људи да посредују код претпостављеног, код митрополита, за њихов избор итд. Иако су започели Христа ради, завршавају... злата ради... Хтели би да имају златне крстове, златне митре, дијаманте и слично.

Када клирици ѿсѿијају мирјани

– Старче, многи тврде да би клир пружио много више помоћи, када би постао савременији.

– Када је патријарх Димитрије био у Америци, на факултету Часнога Крста приђоше му неки, иначе благочестиви студенти, и рекоше:

"Ваша светости, у наше време и клир треба да постане савременији!"

"Свети Козма равноапостолни" рече патријарх, "је рекао: »Када клирици постану мирјани, мирјани ће постати демони!« Није ли им добро рекао? Припремили су му да борави у једној изузетно луксузној соби, са специјалним креветом итд. Чим је то видео, рече:

"Где да одседнем? У овој соби? Донесите ми боље некакав пољски кревет. Када клирик почне да се понаша као мирјанин, постаје ђаволов кандидат."

Цркви су сви ѿшребни

Сви су потребни Цркви. Сви јој служе: и они који су блага карактера и они строги. Као што је људском телу неопходно и слатко и кисело, па чак и горко, јер све има своју сврху и витамине, тако су и телу Цркве сви потребни.

Довољно је да уђеш у брод Цркве

Онима који из разних разлога не одлазе редовно у цркву:

– Црква је као брод. Када уђеш у брод, и да се заборавиш и да задремаш и да заспиш, брод те и даље носи. Превешће те куда си наумио. Треба само да уђеш.

Исповест

Наоружање верујућег

Над оним ко верује и редовно одлази у цркву, исповеда се и причешћује, ђаво нема никакву моћ, никакву власт. Само мало прави "кев-кев", као пас који нема зубе. Али над оним који није верујући и даје му повода, ђаво има велику власт. Може да га растргне, јер има зубе и уједа.

Исповест изјони маију

Ако баце магију на човека који се исповеда, ништа му не могу. Јер када се човек исповеди и има чисто срце, магови не могу да добију сарадњу од ђавола да му нашкоде.

Блашо греха

– Старче, може ли човек, који се не исповеда, у себи да осећа спокојство?

– Како да буде спокојан? Да би неко осетио спокојство, мора да избаци све блато из себе. А то може да учини само кроз исповест.

Моси исповести

Многи људи, иако имају много проблема који су изазвани њиховим грехом, не одлазе код духовника, него оду да се исповедају психијатру. Причају му своју муку... и, ако треба да пређу реку, бацају их, па се или удаве, или изађу, али где изађу... Али, ако оду код духовника на исповест, прећи ће једноставно на другу обалу преко моста...

Поновно освајање штерена

Без разрешне молитве човек би непрестано имао падове, јер ђаво не губи повод... Разрешном молитвом, међутим, пресеца се ђаволу могућност утицаја, долази до поновног освајања терена, а онда човек добија помоћ и може да се бори и да се ослободи страсти.

Смрт

Зар не може раније?

Лекари су саопштили старцу да прогноза његове болести није добра и да му је преостало још највише четири месеца живота. Када је то чуо, старац смешећи се рече:

– Добро, зар то не може раније? Толико месеци још треба да чекам?

Здраво осћај, јадни свейе

Мало пре његовог упокојења, посети старца отац Теоклит из манастира Дионисијат.

– Реци ми, оче Пајсије, како се сада осећаш пред велико путовање на небеса?

– Оче Теоклите, шта да ти кажем? Ја никада нисам играо, али када бих сада могао, заиграо бих и запевао: "Здраво остај, јадни свете".

Не испљати се сада, хладно је

– Старче, кажу да сте рекли да ћете умрети после Божића.

– Ма не, чедо моје! Не исплати се сада зими. Хладно је. Оставићемо то за касније.

Благодат Божија

Треба да скинемо рђу за проводника

– Старче, како долази просветљење Божије?

– Ако скинемо рђу са проводника, стари човек постаје добар проводник и онда пролази благодат Божија и тако примамо божанску светлост благодати. Иначе настаје кратки спој и благодат не може да дејствује.

Благодат Божија и суви разум

Благодат Божија привлачи људе као што магнет привлачи металне предмете. Суви разум је размагнетисани гвоздени штап који лупа по металним предметима не би ли се за њега залепили, али они уместо тога измичу.

Бој узима одврџач

– Зашто човек суди о другим људима, стварима и ситуацијама и то веома брзо?

– Човек поступа само по разуму, ради му само мозак и онда је резултат такав. За оне који имају довољно памети, добро би било да Бог узме одврџач. Колико се испразни памет, толико се човек преиспуњава благодаћу. Када кажем памет, мислим на човеков суд, на егоизам, на самоувереност.

Када свештеник одужи молићву

– Старче, зашто силазите са стасиде, када свештеник одужи молићву?

– Силазим, јер у то време када се свештеник моли, Бог свештенику шаље благодат Божију, како би га ослободила његових слабости, како би могао да врши свету Тајну. Тада верујући треба усрдно да се моле како би и они добили благодати.

Зраке "Сунца"

Давао сам једноме икону, али је он није узео.

– Дај ми једну од оних дашчица које тестеришеш. Не верујем у Бога. Али у светитеље верујем.

Рекох му:

– Било да је неко огледало, или поклопац од конзерве, ако на њега не падну сунчеви зраци, не сија.

Без благодати Божије залуџао бих и на Омонији*

(На питање једног младића да ли старац поседује Христову моћ.)

– Ја са, чедо моје, само један обичан човек. Молим се Христу и Он дејствује. Кад би ме напустила благодат Божија, изгубио бих се и на Омонији...

Телесна љубав изван брака

Као што се грозд поквари када га откинеш са чокота, иструли и не сазрева, тако и телесна љубав, ако је одвојиш од тајинства брачне заједнице, из кога се напаја благодаћу Божијом, пре, или касније ће се покварити, упропастиће се на овај, или онај начин.

Духовни слајкиши

(Младићу који је окусио мало духовне радости.)

– Послужио те Христос једним ратлуком из Своје посластичарнице. А има и торти...

Бајтерије Светиога Духа

Од Педесетнице, када им је Христос послао Светога Духа, апостоли су непрестано били преиспуњени благодаћу Божијом. Пре тога су само понекад добијали божанско просветљење. Били су као да су им се пуниле батерије, па опет празниле. Требало је поново да их прикључе на извор (у утичницу), да се напуне! А када им је послао Духа Светога, више им није била потребна... утичница.

Невоље – искушења

Ударци искушења уклањају световну крљушти

Живот није рајска палата. У њему има радости, али и жалости. Васкрсењу претходи Распеће. Ударци искушења су неопходни души да би постала сјајна, јер искушења глачају душу. Као што бива са хоботницом. Што је више ударамо, она је све чистија и мекша. Риба изгледа лепа док плива у мору и док је жива, па чак и у рибарници је лепа са својом разнобојном крљушти. Али може да се користи само онда, када се очисти – поружни споља, па потом испржи. Тако и човек, када одбаци све што је световно, световну живост – крљушт, када из себе избаци све некорисно, онда се "пржи" и тек тада постаје користан.

* То би било исто као кад би Београђанин рекао да би залутао у Кнез Михаиловој улици.

Живојне њорчине су као њорки лекови

Живот је лажан и кратак. Малобројне су његове године. Али срећна је околност што су малобројне, јер ће брзо проћи горчине, које ће исцелити наше душе као горки лекови. Видиш, лекари болесницима, док јадни трпе болове, дају горке лекове, јер ће им само тако помоћи да оздраве, а не дају им слатке. Хоћу да кажем да здравље происходи из горчине, а и спасење душе происходи из горчине...

Искушења су антибиотици за болести душе

Искушења су понекад антибиотици које нам Бог даје против болести наше душе и духовно нам много помаже. Добије човек понеки благи шамар и омекша му срце.

Невоље су слађе од сируја...

Сваку невољу подносите с радошћу. Невоље које нам наносе људи, слађе су од свих сирупа којима нас нуде они који нас воле.

Духовна радост је најбољи лек

Најбољи лек за сваку болест је духовна радост, јер шири у души благодат Божију. Духовна радост има највећу исцелитељску моћ за све болести. Она је божански мелем који исцељује ране, док их духовна жалост продубљује...

Многа здравља не користи

Када је човек здравствено савршено добро, онда није добро. Боље је када му нешто фали. Болест ми је користила толико, колико ми није користило све моје досадашње подвизавање.

Световни дух

Гвоздена срца

Пошто су олакшице за људе превазишле све границе, претвориле су се у потешкоће. Намножиле су се машине, занимање за небитно превазишло је меру, човек је постао машина, па сада машине и гвожђе командују човеку, па зато су и људска срца постала гвоздена.

Механички подвижник

Свакако би и за подвижника био благослов кад би имао малу машину само да му окреће бројаницу и још једног механичког подвижника да пада и да се подиже, да уместо њега прави метаније, а он да набави добар меки душек, да легне и да одмара своје измучено тело. Тако би наравно угоднио телу, али душу би оставио да остане несрећна.

Монаштво и световни дух

Онај од модерних монаха који то жели, може да подигне манастир на врх облакодера, како би имао све световне погодности, да ужива

у светлима, или да се попне на треће небо лифтом, а пустињу нека остави на миру.

Поуздање у Боја

Онај ко се не поуздаје у Бога, него пун самоуверености и световне маште гради, тај гради на блату и од ђубрета и пре или касније, грађевина ће се срушити и затрпати и њега и оне око њега.

Људи и ђубре

Људи у свету занимају се за спољашњост, а унутрашњост уопште немају у виду. Људи у свету не желе да имају ђубре у свом дворишту, па зато чисте своје двориште. А унутра, у кући нека буде ђубрета.

Са друге стране, духовни људи чисте унутрашњост куће, избацују ђубре и не занима их шта ће рећи други.

Овоземни монаси

Монаси који се непрестано баве удобним смештајем и световним погодностима, показују да су овоземни. Цигла и цреп, а нигде ум божански.

Световни дух улази љолако

– Старче, зашто не разумемо колико зла наноси световни дух, па нас он привлачи?

– Зато што световни дух улази полако, као што је жеж ушао у зечију јазбину. У почетку је замолио зеца да му допусти само да склони главу у његову јазбину да му не покисне. После је закорачио једним ногом, па другом и напослетку је ушао цео, а својим бодљама је истерао зеца из јазбине. Тако нас и световни дух вара. Ми му чинимо ситне уступке, а он ће мало–помало и да завлада.

Промена имена

На жалост људи мало–помало напуштају и имендане и све. Видиш, и имена су променили, да их не подсећају на светитеље. "Василика" је постала "Вики", "Зоја" је постала "Зозо". Ускоро ће рећи: "Данас је празник чемпреса, сутра онога које измислио атомску бомбу, или фудбал."

Световно знање "исушује" разум

Неко дете са својом природном чистотом разума и са оно мало знања које има, рећи ће ти праве ствари. Са друге стране, неко веома образован, коме је демонски утицај исушио мозак, рећи ће ти све само богохуљење.

Световни дух је највећи непријатељ

Помисао ми каже да је највећи непријатељ душе, већи чак и од ђавола, световни дух, јер слатко сада привлачи, а загорчава у вечности.

Материјална добра воде у духовну пројаси

Видео сам да духовна пропаст човекова долази када има материјалних добара у изобиљу. Тада тешко осећа присуство Божије и Његова добротинства. Желиш ли некога да одвучеш далеко од Бога? Дај му материјалних добара у изобиљу и Бога ће заувек заборавити.

Проблеми младих

Младић који је хтео добру девојку

– Старче, пронаћи ћу неку добру девојку и оженићу је.

– Ако сви траже само добре девојке, шта да радимо са осталима?

Да их ставимо у туршију?

Младић гује косе

Један младић дуге косе уђе у двориште и упути се према старцу. А он му рече умиљато се смешећи:

– Где си, чедо моје, свуда те тражим?

Младић се збунује јер је први пут дошао на Свету Гору и немогуће је да га старац познаје, а још мање да га очекује. Збуњен, али и изненађен, упита:

– Зашто ме тражите? Шта сам вам потребан?

– Ето, чедо моје, хтео сам мало твоје косе!!!

– Шта ће вам, старче, шта бисте с њом чинили?

А старац смешећи се рече:

– Ето, чедо моје, обећао сам чудо једном ћелавом, па он јадан чека...

Млади са минђушама

– Старче, неки носе само једну минђушу.

– Они који носе једну минђушу су анархисти... Дође један момак са својим оцем у моју колибу, има 22. године, дугу косу, браду и једну минђушу у уху. Рекох му:

– Ово ти се не слаже. Многи вас погрешно схватају. Ја вас не схватам погрешно. Они, међутим, не знају да сте анархисти па вас не разумеју.

Он извади минђушу и даде ми је.

– Однеси је код златара – рекох му – па нека вам направи крстић.

– Други, старче, стављају минђушу и у нос.

– То значи да их је ђаво упрегао, само се узде не виде.

Матурски испити у кафићу

Многи наши млади данас имају веома чудно схватање: хоће да буду ученици а да не иду у школу (па беже са часова, штрајкују итд.),

хоће да имају добре оцене без учења, а матурске испите хоће да полагају у кафићу.

Тешка одлука

– Старче, размишљам о томе да се замонашим, али непрестано мењам мишљење.

– Који си разред?

– Други лицеја,* али не желим да студирам.

– Не желиш да студираш? Онда ћу рећи твоме оцу да ти купи козе, да ти набави овчарског пса да их чува, па да чуваш овце. Допада ли ти се то? Гледај да студираш, или да научиш неки занат.

Породица

Савет за брак

– Старче, једна моја познаница је у вези са неким и размишља о браку.

– Да ли и он о томе размишља, да ли то жели?

– Е, мало...

– Да би се неко оженио мало, треба то да жели много.

Пошћујмо родитеље

У потпуности недостаје поштовање. И види шта се сада дешава! Родитеље смештају у старачке домове. Некада су и волове чували до смрти. Нису их клали јер су говорили: "Од њих смо јели хлеб."

Духовни посредник

– Старче, које књиге могу да помогну супружницима?

– Оно што помаже брачном пару је да свако од њих не оправдава самога себе. Ако сами себе оправдавају, колико год духовних књига да прочитају, ништа им не користи. Ако имају добру вољу, ако имају духовника кога ће слушати, неће имати проблема. Без духовног посредника се не може...

Служавка и носач...

– Старче, шта највише везује мужа и жену?

– Захвалност. Једно друго воле зато што се међусобно даривају.

Жена дарива мужу поверење, оданост, послушност. Муж дарива жени сигурност да може да је заштити. Жена је господарица куће, али и велика служавка. Муж је управљач куће, али и носач...

Да ли да дејтеју дамо два имена?

– Старче, да ли је исправно да се на крштењу дају два имена детету?

* Други разред лицеја је код нас трећи разред гимназије.

– Ако је у питању свађа међу супружницима и да се због тога разведу, нека се дају и три имена. Иако су од лепих имена данас свашта направили... Вики, Пепи, Мими...

Духовни оци

Ошачки витамини

Нема потребе да поседујемо велико знање да бисмо стекли благочестивост. Читајте Оце, макар један, или два реда дневно. То су витамини за јачање.

Ошачко сито

Разне богословске теорије просејте кроз отачко сито. Треба да их просејете и што год је ђубре, или мекиње, да баците. Постоји бакарно, бронзано и златно сито. Бакарно сито још може бити добро и лоше, бронзано може бити добро или лоше, а златно може да буде од 12 карата и од 24 карата. И остала се користе, али ви увек бирајте златно.

На њлећима духовника

Они који се једноставно и с поверењем препусте свом духовном оцу, корачају са великом сигурношћу и одморно, јер се налазе на плећима свога старца, па радосно доспевају у рај.

Духовно борење

Луда жица

Да би човек напредовао, треба да има луду... жицу, у добром смислу. Према томе како ће искористити ту луду жицу, постаће или светитељ, или јунак. Али ако не добије помоћ, па застрани, може да постане злочинац. Човек који нема луду жицу не може да постане ни светитељ, ни јунак. Зато је потребно да укључи мотор да ради, срце треба да полуди.

Муве и демони

Када је казан на ватри и када ври, муве му не прилазе. Али, када се склони с ватре, оне упадају унутра. Исто се дешава и са душама: што су ближе духовнику и Тајнама, демони их посматрају издалека, али када се удаље...

Празне батерије

После Божића једна група поклоника посети старца.

– Шта је било, јунаци? Шта се догађа?

– Ето, старче, испразниле се батерије!

– Изгледа да сте се сада за Божић најели много свињетине, па су вам се зато испразниле батерије. Снашло вас је оно што и кокошку, када много једе, па се угоји. Не може да полети па је лако ухвати.

Духовни слајкиши

– Старче, зашто не осећам свето Причешће као кад сам био мали?

– Ако имаш децу, можеш то лако разумети. Отац даје малој деци слаткише. Касније, када порасту, морају сама да их купе. Тако и Бог у почетку дарива благодат Своју. Касније, међутим, тражи од нас личну борбу, како бисмо осетили свето Причешће.

Продај своје стјрасџи

– Старче, зашто мноме владају страсти?

– Ако човек даје повода кушачу, њиме завладају страсти. Оно што Бог жели, што је теби на корист, то је да своје страсти бациш ђаволу у лице. Значи, да против њега окренеш свој гнев, свој инат итд. Или, најбоље продај "покварењаку" своје страсти и са новцем који добијеш, купи камење да можеш да га бацаш на њега, како ти се не би приближио.

Срушимо прљаву кућу

Као што свиња, када не нађе блато, загрокће и оде, тако и ђаво не прилази срцу које нема муља. Шта ће му срце чисто и смирено? Ако, дакле, видимо да је наша кућа – наше срце – прљава и да у њој борава наш непријатељ, треба одмах да је срушимо, како би отишао зли становник, то јест "неваљалац".

Ђаволове шлејграфске поруке

Треба да будемо опрезни како не бисмо примали лукаве ђаволове телеграфске поруке, како не бисмо оскрвнели "Храм светога Духа" и како се не би удаљила благодат Божија, а последица свега тога може бити да сами будемо оскрвнути.

Духовни баласџи

Када би човек знао своју унутрашњу ружноћу, не би тежио за спољашњим лепотама. Душа у себи има толико мрља, толико прљавштине, а ми гледамо своју одећу... Али, ако човек нема у виду духовни баласт који постоји у њему, е, онда гледа систематски да уклони и најмању мрљу са спољашњости!

Треба да разбијемо своју духовну "љуску"

Сви они који осећају спокојство у тварном свету, слични су бесловесним птићима који не кљуцају у јајету да разбију љуску и изађу напоље, радују се сунцу – небеском лету у рајскоме животу, него остају непомични и умиру у љусци.

Духовна ошџрина

Када монах духовно онемоћа, чиме да дирне мирјанина? Исто као што алкохол, ако оставимо бочицу отворену, изгуби своју оштрину.

Више ни бактерије не убија, не може ни да се запали... Тако и монах, ако не пази, може да отера благодат Божију и потом има само схиму.

Рђави стјанар

Стари човек је рђави станар у нама и, како би отишао, треба да порушимо кућу и да почнемо да подижемо нову грађевину, новог човека.

Од стјаре харџије најравимо чистје џаџирне убрусе

Човек који пази и одржава своју чистоту, задржава благодат Божију. Тако све види чисто, а нечисто чини вредним. Све претвара у добро у својој духовној фабрици. Стару и прљаву харџију претвара у чисте папирне убрусе, лепак, свеске итд. Од поломљене бронзе прави свећњаке, мануале и друго. Са друге стране, човек, који прима лукавство и оно што је добро претвара у зло, као фабрика која прави оружје и од злата чак прави метке и топовску ђулад...

Безвредна шџива

Буди опрезан: немој у слободно време да читаш безвредна шџива. Нека шџива су као да једеш бундеве, као да у слами тражиш зрно жита. Неки кажу: "Да, али то ме одмара." Али, како те одмара, душо крштена, када ти замућује мозак и када те од тога боле очи... По ономе шта човек чита, можеш да видиш у каквом је стању његова духовност. Ако је исувише наклоњен свету, читаће бестидне часописе. Ако је само мало склон свету, читаће нешто мање прљаво, на пример, новине. Ако је склон духовности, читаће отачке књиге, или бар црквену штампу, итд.

Душевну њиву шреба обрађиваџи

Ако се човек позабави необрађеном њивом своје душе, из корена ће ишчупати све трње њених страсти и на његово ће место посадити врлине. Тај посао је, међутим, веома напоран и за њега је потребно много воље и стрпљења.

Сабирање ума

Човеков ум је као мало дете, које одлази негде да се игра и чим му се допадне место, навикне се и непрестано тамо одлази. Тако и човек, када је обузет многобројним темама, осим духовним, и има много животних брига, сасвим је природно да се његов ум стално тиме бави.

Самојознање

Онај ко чини оно што је потребно како би познао самога себе, подсећа на онога који копа дубоко и налази руде у дубини земље. Што дубље копа у упознавању самога себе, толико себе види нижим од оста-

Не треба да имамо своју вољу

Душа треба да се очисти и да доведе своју вољу до нуле. Као што Американци, када хоће да лансирају ракету са земље, броје уназад, 10, 9, 8, 7, 6, ... 1, 0 и лансирају ракету, тако смо и ми доспели до нуле и, пошто више немамо своје воље, можемо да се узвисимо.

Човек добија помоћ од човека

– Старче, како човек да зна да ли је нешто лоше кренуло у његово подвизавању због кушача, или због непажње?

– Треба да пита... Ја увек питам ако имам лични проблем. Своје решење, чак и да је најмудрије, сматрам највећом глупошћу, када се ради о неком мом личном проблему... Колико год да је човек духовно зрео, не може самоме себи да пружи спокојство, јер Бог жели да човек помаже човеку и да човек исправља човека. Тако је устројио добри Бог, како би се човек смиравао...

Сћароси смирава човека

Колико се човек смирава у старости! Стари људи полако губе снагу и лице на остарелог сокола. Када соко остари, опадне му перје, а крила му изгледају као чешаљ са поломљеним зупцима.

Разно

Духовни бензин

– Старче, осећам велику несигурност, тескобу.

– Осигурај се, чедо моје, код Бога. Зар знаш једино за осигурање аутомобила? Постоји ли већа сигурност од уздања у Бога? Када се човек поузда у Бога, непрестано од Бога добија "супер" гориво... и његов духовни мотор никада не стаје: непрестано ради.

Душа и часовничар

– Старче, куда одлази душа, када оде из тела?

– Одлази право у руке часовничара! Куда иде сат, када се поквари?

Не иде ли код часовничара? Е, а душа одлази у руке Божије!

Васиона и човекова савеси

– Старче, колико вас умарају ови посетиоци Свете Горе који непрестано долазе и одлазе?

– Рећи ћу вам. Духовни разговори не умарају. Зло је када почну да постављају бесмислена питања. Образовани људи, па ти кажу: "У каквом су односу васиона и човекова савест?" Хајде сада, да извучемо закључак! Онда им кажемо:

– Имам кафе и кутију–две аспирина. Поседите мало на припеци, па ћемо решити то питање. Видите, потребно је да имамо и кафу и аспирина.

Незрела смоква

Монах почетник који се одваја од братије да би постао подвижник, личи на незрелу смокву, која се откине са стабла, али из ње још капље млеко: очигледно је да јој је млеко још потребно.

Озонска рупа

– Старче, шта ће бити са озонском рупом?

– Бићемо мало стрпљиви, све док тамо горе не оду научници са пет кила гипса и не загипсују рупу!

Да, нека оду да затворе оне рупе горе... Видеће да је Бог створио све тако добро, у таквом сагласју и рећи ће: "Благослови, ми то нисмо добро учинили." Молите се да се затвори рупа која се отворила у атмосфери.

Прва глава
КАКО ПРОТИЧЕ НАШ ВЕК

*Сузе су ми хлеб дан и ноћ., што си клонула душо моја,
 и што си жалосна? (Пс. 42:3,5)*

Ми, путници савременог живота, *ходамо жалосно и клонуло* по сувој пустињи нашег века. Ми лутамо светом таме и уништења. Корачамо долином свакодневног плача, *посред сена смртноја, земљом сухом, жедном и безводном* (Пс. 63:1).

Онај *ко иде по њама не зна куда иде* (Јн. 12:35). То је човек који је изгубио своју духовност, човек *помрачених мисли* (Еф. 4:18).

Ми, људи без духовне оријентације, живећи у таме незнања, отварамо своје душе за поучну и душекорисну реч нашег духовног оца, старца Порфирија.

"Љубите Христа... Христос је све, извор живота. Све је у Христу прекрасно. Далеко од Христа – туга, меланхолија, растројство, сећање на животне трауме, потиштеност и немирне тренутке."

Покушајмо да се мисаоно пренесемо у други, духовни свет, далеко од наше свакодневне површности, од прозаичног живота, од "немаштовитих тренутака", у неки други свет, где кроз свештене успомене и напрегнуте животне опите настојимо да се приближимо преподобном лику старца Порфирија и да разумемо његову поучну реч.

Ми живимо у време чија су карактеристика нагли и душегубни стресови који човека гурају ка одрицању од живота. Наша епоха је период великих контраста и противуречности, у којем је човек преживео најтрагичнија осећања живота. Велике друштвене и културне промене тог периода стварају савременом човеку тешко решиве проблеме прилагођавања новим животним условима, који искрсавају током његовог хода (по животу). Наше данашње друштво је превасходно антипедагошко. Оно се уобличава и покреће специјалним механизмима и методима "маркетинга", својеврсног светског идола и неког човекоидола, патолошки ненормалног, који изопачује истину о животу, човеку, свету и Богу. Тако углавном млад човек види истину *кроз замаљено стакло, у зајонейкама*, и формира својеврсни, погрешан и у већини случајева космолошки и антрополошки поглед на свет. Услед тога, одговори које он даје о постојећим великим проблемима показују се као непотпуни и погрешни, због чега воде ка мрачном и неисправном усмерењу.

Наше садашње друштво је обоготворило машину и постало је њен роб. Како примећује блажени старац Пајсије Светогорац: "Умножиле

су се машине, умножиле су се бриге, оне су од човека направиле машину, и данас машине и гвожђе командују човеком, због чега је и човеково срце постало гвоздено."

Наше друштво је, осим тога, обоготворило и науку и логичко мишљење. Оно је постало потрошачко друштво, друштво антагонизама и истовремено, друштво маскултуре, отуђења и потиштености. То друштво болесног "духовног" профила негативно утиче на човека и гура га на *широк љуџи који води у љројасџи* (Мт; 7; 13). Својим прогласима и подстицајима оно се обраћа инстинктивним потребама превасходно младог човека. Подстиче несвесне области његове психе, нуди му чудне начине живота, сугерише идеје, ствара у њему другоразредне измишљене потребе, одгаја и подгрева расположење самозаљубљености и самозадовољства, преображава га у "потрошачку животињу" усмерену ка спољашњем и без унутрашњег моралног отпора.

Тако човек бива изгубљен усред вреве савременог живота, свесно се покорио различитим осујећењима његове главне наде у уздизање сопствене духовности. У покушају да савлада постојећу празнину он ће лако склизнути на различите путеве који воде у "светилишта" многих јереси, савремених религија углавном азијског порекла, антихришћанских покрета и међународних токова, парасихолошких група езотеризма и медитације које предлажу "јединствено решење (ослобођење)". Међутим, човека и тамо очекује пометња и очајање.

У тој трагичној епохи отуђења, нарастајућег криминала, потиштености, усамљености, изолације, у том периоду смеше идеја, краха људских нада и унижавања човекове вредности, постоји само један прави излаз: обраћање ка Христу, Који је све – Светлост и Живот света.

Дакле, у том периоду антидуховности а у циљу нашег досезања спасоносног обраћања ка Светлости Живота, умешало се човекољубље Божије и посредством ликова савремених светитеља дејствовало на уравнотежујући, исцелитељски, педагошки и преклињући начин. Присуство светитеља у данашњем свету показује икономију [домострој] Божији и дарује нама, многотрадалнима, наду у ослобођење, васкрсење и духовно здравље. Древни и савремени светитељи су "богоносни" духовни оци, они су *свејлосџи свејџу* (Мт. 5; 14-16) која просветљује и освештава свет. Они су човекови учитељи и саветници, који га поучавају за истину. Сагласно учењу св. Симеона Новог Богослова, светитељ је духовни отац верујућих, он је живо присуство Христово, то је савршени, у Христу препорођени човек, обитавалиште божанствене светлости, образац духовног живота. Светитељ је присуство благодати у свету греха: *џде се умножи џрех, онде се још веђма умножи благодатџи* (Рим. 5; 20).

Ако наш свет, свет смрти и очајања, буде оскудевао у светитељима, из нашег живота ће ишчезнути и *блажена нада* (Тит. 2; 13). Светитељи су со која соли наш живот (в. Мт. 5; 13). Основни елемент којег је лишен живот савременог човека а који тај живот изискује, јесте светост. Да би преживео биолошки, а превасходно друштвено и духовно, човеку је неопходна светост. Светост оваплоћују и зраче савремени светитељи. Њихово трезвеноумно присуство даје нам надземаљску потврду утехе. Неопходно је да осетимо да светитељи живе и у наше време, да су у нашој близини, да корачају и раде упоредо са нама. Морамо бити свесни да светост није нека далека и недостижна особина – она је достижна. Како учи свети Јован Лествичник изражавајући дух синатског монаштва, светост је усхођење по лествици духовног живота. То усхођење по степенима врлинског и духовног живота човек извршава током доживотне духовне борбе – аскезом/подвигом/, постојаним просветљењем, молитвом, смирењем и расуђивањем.

Као и остали знаменити старци наших дана, као и многи непознати и свету неоткривени преподобни, и блажени старац Порфирије својим светим животом уверава да светост постоји и у нашој епохи.

Међутим, да бисмо схватили величину сапостојања светости и греховности у једном истом свету и у једном истом друштву, морамо прекорачити границе људске перцепције. Нама, људима нашег времена, потчињеним логици и савести отупљене осећањем прозаичне стварности, веома је тешко и готово немогуће да постанемо свесни да светост постоји поред нас, да је она опит садашњег времена, и да се она не појављује као неко духовно стање прошлости, апстраховано од земаљског. За нас, с нашом ограниченом логиком, готово је немогуће да се преобратимо и поверујемо да смо *суџрађани свејџих и домађи Боју* (Еф. 2; 19).

Током наших дана, запажамо окретање интересовања, углавном младих људи, ка светлим личностима светих старца. Запажамо такође и увећано штампање нових књига са житијима и учењима ових преподобних ликова. Молићемо се, да се та тенденција покаже као свестан захтев младих за обрасцима живота преподобних и да, исто тако, буде и сведок духовног препорода.

Присуство савремених светитеља у нашем свету не садржи се само у пројављивању образаца светости живљења: оно представља посебну потпору и осећање утехе. Оно је светлост, утеха и мољење за живот људи: монаха, неизлечивих болесника, парализованих и прикованих за постељу, родитеља а посебно мајки што без роптања носе крст осакаћености или хроничне болести своје деце, младих и њихових укућана,

лагано умирућих у безнађу које зависи од наследно–породичног језгра. За све ове страдалнике и за многе друге који у бесконачним часовима ноћног усамљеништва дубље преживљавају нарастајућу доминацију уништења, бола и смрти у свом биолошком и душевном "бићу", Свети Оци су били и свагда јесу *жива нада* (1. Петр. 1:3), једино што може да их спасе од очајања и духовно препороди, а што ћемо видети из нашег даљег излагања.

Без обзира на то, изопачени одлучујући критеријум нашег друштва интересује се за сасвим другачију категорију људи, уместо да уздиже савршене образце и потпоре живота о којима говоримо. Тај критеријум обично узноси и демонстрира непостојеће врлине носилаца световне власти, "мудраца" овога века, највећих богаташа, звезда уметничког и спортског неба и, уопште, људи моћи и сјаја. Светитељи су, међутим, нешто друго! Из тог разлога многи их не познају и обично им се изругују или их мрзе, будући да *нису од овога света*. Светитељи су у свету неприметни и скривени, они су понижени и безначајни за свет, али они су истовремено и надјачавање, утврђивање и величина света. *Што је луго њред светиом оно изабра Бој да њосрами мудре; и што је слабо њред светиом, оно изабра Бој да њосрами јаке; и што је нељеменишто њред светиом и њонижено изабра Бој, и оно што је нишћавно да уништи оно што је стје* (1. Кор. 1:27–28).

Како учи св. Климент Александријски, истински мудраци су смирени, они су "младенци" у свету, док су, напротив, мудраци овога света самовољни и горди. "Вођени својим мудрацима постадоше глупи... тога ради се оно, што је скривено од мудрих и разумних овога века, откри младенцима."

Отац Порфирије је уистину био прост човек, телесно слаб и болешљив, незнатног порекла, "младенац" и "понижени" у свету. Био је то неприметан човек. Као што сам приповеда, у младалачком узрасту – био је још младић – путовао је на лађи пут Свете Горе. У време пловидбе, већи део времена проводио је на палуби, посматрајући бескрајно плаветнило мора и галебове који су се погужавали у таласе и ишчезавали на хоризонту. Око њега су на палуби у групама седели путници који су јели и разговарали. Било је подне. Нека госпођа из оближњег друштва је у једном тренутку престала да једе. Сажаливо је погледала сеоског младића у простој искрпљеној одећи који је стајао покрај бродске оgrade и рекла: "Ево бескућника. Сиромашак... дајте му да једе." Јели су пржене сарделе. Од тог доба, старац се с великим усхићењем сећао тог значајног тренутка у свом животу и говорио: "Мене су сматрали за бескућника, мене су назвали бескућником!"

Заиста, ја сам скитница, бескућник Христов!" Међутим, том неприметном и смиреном човеку Бог је открио најзвишеније и јединствене животне истине јер је *шаква била блаја воља Твоја* (Мт. 11:26). Бог је старцу Порфирију подарио благодат преласка у друге, духовне светове, изван граница уништења и испразности земаљске, тамо где је, како сам описује у једноставном и трезвеном магнетофонском запису, доживљавао таворско стање и дивио се ономе *што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, ономе што је Бој њпријремио онима који Га љубе* (1. Кор. 2:9).

Отац Порфирије (1906–1991) представља једну од најзначајнијих духовних појава нашег века. Њему слични ликови појављују се у богословији и Цркви, али врло ретко у широј друштвеној заједници. Као што ћемо видети у даљем излагању, његова личност била је украшена многим даровима. Слични случајеви толико облагодатањених људи ретки су и у дугој историји светитеља Цркве. Поштовања достојни старац био је света личност која је живела и наставила да обитава у области чуда.

Како примећује старац Пајсије Светогорац, други преподобни лик наших дана (у достојној изучавања књизи "Светогорски Оци и њихово учење"), "Оци те епохе имали су велику веру и простоту, и већина њих је била једва писмена. Међутим, како су имали смирење и подвижнички дух, постојано су примали божанствено просветљење, док је у нашој епохи, у којој је нарасло знање, здрав разум удаљио веру људи од темеља, испунивши њихове душе знацима питања и сумњама. Последница тога је да смо лишени чуда, јер чудо се доживљава и не може се објаснити здравим разумом."

Према томе, сфера коју је живео и изразио старац Порфирије јесте сфера чуда, аскезе и умне молитве. То је духовни трансцендентни простор, који је готово недоступан опажању и разумевању. Та сфера припада категорији која је "изнад разума" а за многе од нас, који поседујемо савремени дух здравог разума, учености и технократије, она припада и категорији "без разума", безумља, па чак и *лугосији* (1. Кор. 1:18,20).

Плашим се да уз помоћ здраворазумских шаблона или научних расуђивања нисмо способни да постанемо свесни те освећене личности. Без обзира на то, усудићемо се да на одређеним местима изнесемо тумачење или чак анализу "педагогије" старца Порфирија, уз опасност да умањимо духовни нектар његове поучне речи. Преподобни старац изложио је значајну педагошку теорију која се углавном тиче савета младима, пастирства родитеља и педагогике породице. Претпостављам да та теорија представља квинтесенцију његовог вишегодишњег

пастирског опита. Она је, као правило, заснована на његовој просвећеној психодијагностичкој способности.

Да бисмо што потпуније разумели психопедагошке и духовне позиције светог старца, осврнућемо се укратко на неке значајне моменте његовог живота и описати неке карактеристичне црте његове личности, из којих можемо разазнати дубину његовог духовног добротинства.

Друга глава

ЕВАНЂЕЛСКИ БАРЈАКТАР ПО СВЕТОВНОМ ИМЕНУ

Пре неіо іше саздах у уїџробі, знах іше; и іпре неіо изиде из уїџробе, іосвейіих іше. (Јер.1;5)

Отац Порфирије, по световном имену Евангелос Баирактарис ("еванђелски барјактар"), потиче из Евије. Родио се 1906. године у селу Свети Јован Каристијски, у породици сиромашних родитеља. Већ са десет година био је приморан да ради у једној бакалници у Пиреју. Од своје дванаесте до четрнаесте године изучавао је житије св. Јована Каливита. Привукло га је његово учење и трудио се да он постане прототип његовог живота. Предавши се љубави Христовој, потајно је напустио своје село и дошао у Кавсокаливију* на Светој Гори, да би тамо остварио своје узвишене идеале.

Сам старац је записао у свом "духовном завештању": "Од детињства сам сав био у гресима. Мати ме послала у планину да чувам стоку јер је мој отац, будући да смо били сиромашни, због нас, своје деце, отишао у Америку да ради на изградњи Панамског канала. Тамо где сам напасао стоку, сричући сам читао житије светог Јована Каливита. Много сам заволео светог Јована и будући још дечачић од 12 до 15 година, не сећам се тачно, сатворио сам много молитава. Желећи да га подражавам, уз велике напоре потајно сам побегао од родитеља и дошао у Кавсокаливију на Светој Гори, где сам постао послушник двојице старца, рођене браће, Пантелејмона и Јоаникија. Имао сам среће, односно они су били веома побожни и врлински монаси и много сам их заволео, тако да сам им, благодарећи њиховим молитвама, био савршено послушан. То ми је много помогло: осетио сам велику љубав према Богу."

Благодат Божија је врло рано почела да краси ову младу личност која се распламсала љубављу према Христу, високим даровима и најузвишенијим пројавама људског духа. Бог је том смиреном и неприметном младићу отворио светао пут: предодредио га је да буде један од оних духовних отаца нашег века који су били обдарени највећим

* Кавсокаливијски скит – светогорски скит који се налази на приобалној стени. Основао га је у 14. веку св. Максим Кавсокалит. Преподобни Максим није дуго живео ни на једном месту и кад би напуштао своју каливију или колибу у којој је живео он ју је спаљивао. Због тога је и назван Кавсокалитита, што дословно преведено значи "спаљивач колиба". Скит се састоји од 40 посебних келија и 23 цркве. У овом скиту подвизавају се и Грци и Словени.

даром расуђивања. Тако се догодило да је 1923. године, кад је имао седамнаест година, у недељу након божанствене Литургије, чим се причестио, сав срећан корачао по шуми и осетио да га преиспуњава божанствена благодат. Пред њим се отворио нови свет. Тог дана Бог му је подарио дар прозорљивости. Реч је о дару о којем ћемо касније говорити са више појединости. Током читавог свог живота он је тај дар користио разборито и са страхом Божијим, у шта су нас уверила његова учења. Једном га је током разговора (18. 6. 1986) упитао неки од његових духовних чеда: "Старче, зар Ви никад нисте тражили од Бога да вам подари неку харизму?"* Старац је на то одговорио: "Никада. Ни на памет ми није падало. Међутим, то је дошло по благодати Божијој. Не можеш то да тражиш. Очишћуј се и Бог ће ти дати ако будеш тога достојан (по промислу Божијем)."

Убрзо се тешко разболео и старци су га послали код родитеља да би оздравио. У отаџбини га је сусрео архиепископ синајски Порфирије Трећи, који је препознао његов етос, божанствене дарове и, посебно, дар прозорљивости. Године 1927, кад је младић имао 21 годину, архиепископ га је рукоположио у чин презвитера и дао име Порфирије.

Током следећих година, до 1940, отац Порфирије био је духовни отац, исповедник и саветник у светој обитељи Лефкос (манастир Светог Харалампиа). Тамо је читавих тринаест година, током бескрајних часова, примао исповести хиљада верника, углавном житеља околних области: Еубеје, Кимије, Кариста, Аливерије, Вафија и других. Онима који су долазили помагао је да изаберу прави пут и да мудро разреше проблеме који су их мучили. Захваљујући дару расуђивања а пре свега дару прозорљивости, освећивао је са разних страна живот људи погружених у таму незнања, отварајући им на тај начин путеве самопознања и покајања. Они који су осетили тај његов изузетни дар назвали су га "старац – пророк."

Кад је објављен Други светски рат, у октобру 1940, одређен је за парохијског свештеника у цркви Светог Герасима при Атинској поликлиници, која се налази код улица Сократове и Пирејске, недалеко од трга Омонија. Поликлинику су 1903. основала и њоме управљала браћа Николаос Аливизатос (1876–1945), професор хирургије на Атинском универзитету, и Амилкар Аливизатос, о којем ће бити речи касније. Током читавих 30 година уважени старац је у тој поликлиници, покрај болесника, вршио многобројне пастирске дужности. Он је био аскета

* Назив "харизма" изведен је од грчке именице "χάρις" (благодат) и означава благодатни дар Светог Духа.

и подвизавао се, како је сам говорио, "уместо у светогорској пустињи, у пустињи трга Омонија". У тој истој пустињи, у самом центру Атине, подвизавао се још један преподобни лик наше Цркве, отац Епифаније Теодоропулос (1930–1989) подвижник љубави и старац обдарен даром расуђивања. Двојица духовних отаца били су повезани дубоком духовном везом, заједно су радили и обременјивали се духовним и пастирским опитом. Посебно пред крај овоземаљског живота оца Епифанија, кад је он, оболео од рака, трпео ужасне болове. Старац Порфирије га је током ноћних сати позивао телефоном. Бол се олакшавао јер су се обојица подвижника преносила у наднебеске сфере.

У тим, за народ критичним тренуцима, свети отац се у тој установи посветио важном духовном делу. Исповедао је, саветовао, бодрео, поучавао, исцељивао душе, брижљиво ослушкивао свакодневне патње, живео поред смрти и осетио смрт, много пута исцелио телесне болести. Лекари који су радили у тој поликлиници задивљено су казивали о многим чудесним случајевима тог периода. Много пута, у многим критичним и компликованим медицинским случајевима, старчево благодатно присуство било је једина нада за људе.

Сам старац гануто приповеда о неколико карактеристичних случајева с болесницима. С посебном деликатношћу описује последње минуте земног живота оних који су се припремали за исход и које су преносили у посебну просторију. Неколико пута разазнао је разливање неког тамног облака над креветима. У тим последњим часовима болесника он их је пратио молитвом, јер су то били тренуци предсмртне агоније. У једном тренутку прекидао би молитву, силазио у храм и, приклонивши колена пред св. Трpezом, плакао, преклињао и *молио се усрднија* (в. Лк. 22:44). Кад би се вратио, облак је ишчезао. Нека светлост обавијала је сада већ спокојну фигуру болесника. Његова душа је, ослободивши се, путовала на небеса. Лекари, који су га често виђали поред узглавља болесника, у таквим тренуцима су питали: "Старче, ти си опет овде?" "А шта да радимо, децо? Они су сами и напуштени", одговарао је он.

На поликлиници је био и један пас којег је старац посебно волео, као и остале животиње, птице, биљке и цвеће. Уосталом, то је карактеристика свих светитеља: они воле природу, поштују је и настоје да очувају њен изглед. Дакле, старац је волео тог пса, који је био његов "пријатељ".

Догодило се да је у Грчку дошла група америчких научника који су у сарадњи с једним научником са поликлинике изводили неке експерименте. У том циљу користили су огледне животиње, међу којима

се налазио и тај пас, старчев "пријатељ". На дан експеримента старац је напустио поликлинику. Кад се увече вратио, одмах се упутио у кабинет за експерименте. Отворио је фрижидер у којем се налазила мртва животиња, тужно га погледао и рекао: "Несрећниче, шта су ти то учинили?" Тада је пас – како је сам старац задивљено приповедао – опраштајући се с њим, последњи пут пријатељски махнуо репом, као што је чинио и раније. Видите ли да се и природа приклања пред светошћу и да се укидају физички закони!

У периоду о којем је реч председник Атинске поликлинике био је професор општег права и пастирског богословља на Теолошком факултету Атинског универзитета, академик Амилкас Аливизатос (1887–1967). Била је то академска личност богате научне и друштвене делатности. Чак и у том периоду он је био и председник болнице у Мандзавинатију. Амилкас Аливизатос, строга и помало својевољна личност, посебно је уважавао морал, дарове и поштовања достојан пастирски труд ст. Порфирија. Из тог разлога он га је волео и дубоко поштовао, а старац је уједно био и његов духовни отац. Карактеристичан је садржај тестаментa овог незаборавног професора: како нам је саопштено из поузданих извора, он је изразио жељу да погреб буде једноставан, без учешћа архијереја и осталог свештенства, изузев једног – његовог духовника, који ће служити и опело.

Старац је био духовно али и пријатељски повезан с персоналом ове поликлинике а посебно са служителјима у цркви Светог Герасима. Карактеристични су неки случајеви који су се одиграли на том месту и о којима је говорио сам старац Порфирије. Износим следеће казивање, забележено на магнетофонској траци:

"Једном сам повредио леву ногу. Поломио сам малу и велику цеваницу, да ли тако називају те кости, изнад колена и испод глежња? Поломио сам ногу по средини, и она је пукла као стакло. Сместили су ме у болницу, а ја сам запомагао... Окупили су се тамо професор хирургије и целокупан персонал хируршког одељења, и ставили су ми гипс. Прошло је неких десетак дана. Устао сам и погледао ногу: по благодати сам спазио да је неправилно намештена. Ох! Почео сам да се молим. Како да говорим о томе? Обраћам се младом лекару К., који је био слаткоречив и услужан. Кажем му:

"Нису је добро наместили."

"Ех", каже он, "не говори тако, било је толико нас лекара, и видели смо је под зрацима [рендгенским]."

И заиста, мене су водили на рендген-апарат. Лекари су вукли ногу, професор је надгледао. Сви су добро видели и рекли да на ногу треба

ставити гипс. Кад су је извукли одатле и ставили гипс, показало се да је нога измакла тако да су неправилно поставили гипс. Ја сам, дакле, о томе говорио лекару К., а он је пренео другима:

"Нека се он бави својим свештенством, а нама нека допусти да радимо свој посао", одговорили су они.

Запомагао сам. Дошао је други лекар, асистент.

"Кажи професору да желим да ногу поново погледате под зрацима."

"Не", каже он, "то нас вређа."

"Испуните ми жељу, ја сам стар човек."

"Најзад", каже професор, "подигните га и одвезите доле, испунићемо му жељу, нека нас мучи. Зар смо ми незналице? Толико се година бавимо овим послом!"

Одлучили су, дакле, да ме одвезу доле. Тамо су се уверили да је нога заиста одступила од правилног положаја и да је већ почела криво да сроста.

"О, старче", кажу ми, "ти си веома грешан."

"То и ја видим, господине професоре", одговарам му ја.

"Гледај сад шта ћемо да ти урадимо! Морамо је сломити јер је већ срасла."

"Све што вам заповеда Ваша наука", кажем му.

Почели су да вуку моју ногу а професор песницом, трес, по средини! Нису ми дали никакву инјекцију против болова. Двојица су ме овде држали, један горе, један доле а професор – песницом! Остали су је вукли. Најзад су ми је сломили. Говорио сам: "Господе Исусе Христе!" Болови су били ужасни. На тај начин, они су је шчепали, поломили, а затим истрљали и све поново саставили.

Професор је сад био задивљен због онога што се догодило!

"Невиђен и нечувен случај у мојој пракси! Болесник каже: неправилно сте ми поставили гипс, а прошло је већ петнаест дана од времена кад смо га ставили!"

Након тога сам око три месеца седео са гипсом. Тај гипс је био тежак. Затим су ми, кад ми је било мало боље, дали штаци и сишао сам у цркву. После неколико дана рекао сам Хариклији:

"Иди, купи ми штап."

"Добро, отићи ћу", каже она.

Сутрадан, у 11 ујутро, кад сам сишао у цркву, сео сам на стасидију. Насупрот мене стајала је монахиња. Била је то Хариклија. Опет јој кажем:

"Иди и купи штап."

"Добро", каже она, "отићи ћу касније."

Ускоро је у цркву ушла једна госпођа носећи у руци штап. Тако га је држала, високо. Чим је ушла, почела је да се осврће око себе и упитала:

"Да ли је овде Свети Герасим?"

"Да, чедо", каже јој монахиња.

Она се тад приближила и погледала икону.

"Да то је он", каже. "То је он", каже и монахињи, и клања се светитељу.

"Ишла сам на поклонење у Јерусалим. Тамо сам видела да продају штапове и купила сам овај штап. Те вечери у сну ми се јавио светитељ који је тамо на икони. Ја га нисам знала. Он ми каже: Хоћу да ми донесеш и приложиш штап који си купила у Јерусалиму! И ето, ја сам га донела. Где да га ставим?"

Замислите да ја, несрећница, нисам ни знала за тог светитеља!"

Она се распитала и рекли су јој: "Иди тамо, на Омонију, и они ће ти показати где је Свети Герасим!"

Ја сам јој тад рекао:

"Дођи овамо и саслушај. Светитељу не треба тај штап. Ја сам већ 30 година његов слуга у овом светом храму. Јуче сам рекао да ми купе штап и ускоро би моја сестра Хариклија и отишла да га купи. Светитељ ти је заповедио да тај штап донесеш овамо. Ја сам његов слуга и тај штап је поручен за мене."

Жена је тада приступила икони светог Герасима, узела штап, положила га на капелицу, целивала икону и, обраћајући се светитељу, рекла:

"Светитељу мој, донела сам ти штап. Сад ћу га предати твом слуги."

Окрнула се, поново узела штап, пришла ми, целивала руку и предала штап.

Каква дивна ствар! Можеш ли да објасниш тај случај? Био сам веома тронут. Овде, доле, на штапу, налазила се гума. Шта се догодило? Зар су је одсекли? Можда су узели делић за успомену!"

Пролазиле су године и старац Порфирије је у црквици Светог Николаја у Калисији Пенделијској организовао ново огњиште духовног и пастирског делања. Тамо је особито ревновао у периоду од 1955. до 1978. Почетком 1980. г. пренео је средиште свог духовног делања у Оропос, у област Св. Сотирија, у Милеси. "Дом на точковима" првобитно је био његова келија. Данас, након дуготрајног и напорног личног залагања старца Порфирија и његових духовних чеда, као и уз његово непрестано руковођење и надзирање, у тој области уздиже се огроман грађевински комплекс, у чијем је средишту прекрасан храм

од опеке. Читаво то домостројитељско дело извршава се прилозима и поклонима хиљада људи и, што је најважније, чудесним божанским посредовањем. Могуће је да ће те грађевине, сагласно прозорљивим намерама преподобног старца, у наредним деценијама представљати значајан центар православне духовности.

Током нашег разговора вођеног у зиму 1988. године, док је старац излагао планове за будуће активности овог центра, предвидео је да ће доћи време кад ће ова грађевина играти истакнуту духовну улогу у области Атине, у изградњи православног богословског просвећивања и антропологије, нарочито у времена која ће бити посебно тешка за Православље и јелинизам. Том приликом смо говорили о утицају савремене психологије и психоанализе, педагогије и уопште "наука људских" на решавање различитих проблема до којих долази током развоја личности младог човека. Старац Порфирије је сталожено излагао своје ставове. Имао сам утисак да слушам научног експерта који је изванредно познавао дубину и ширину тих тема. Тај човек, који није поседовао световно научно образовање, у том тренутку је у мојој свести изгледао као просвећен и мисаон научник. Међутим, старац Порфирије није био обичан научник *ог овога света*. Његова "научна" знања, знања о психопедагогији, медицини, физиологији, анатомији, физици или астрономији имала су извор мудрости који је потицао *огозјо* (Јн. 8;23).

Блажени старац био је веома опрезан кад је у питању психоаналитичка теорија, исто као и у односу на различите савремене психолошке поступке и методе. Свакодневно је говорио: "Ја то не знам, Ви то боље знате." Оног дана, кад је развио своја гледишта, старац је окончао беседу и "пророчки" приметио: "Свети Оци се у својим делима баве свим тим психолошким темама. Доћи ће време кад ће у антрополошкој теорији трезвеноумља, на овом месту, та питања предавати атонски оци, који ће у том циљу сићи са Свете Горе."

Благочестиви старац се постепено и неприметно из Оропоса удаљио у своје родно духовно обитавалиште, на Атос. Његова скривена жеља била је да свој последњи дах остави на месту где је пострижен за монаха. Као и сви свети, и он се удостојио преподобног упокојења. Према божанском извештавању, он је предосетио час своје смрти. Затражио је од својих духовних чеда, монаха, да одслуже свеноћно бдење и да се причести, те да на тај начин приуговори попутнину за оно велико путовање на које је ускоро требало да крене. Заповедио је да о томе не обавештавају никога од његових духовних чеда у Атине. У праскзорје 2. децембра (по световном календару) 1991. године, у време кад је на Егејском мору беснела бура, он се запутио на Небо. Његово

многострадално и болесно тело похрањено је у земљу Кавсокаливије. Одозго је само земља, суво лишће кестена и једноставан дрвени крст: "Јеромонах Порфирије, отпочинуо у Господу 19. новембра (по православном календару) 1991. године."

Гледајући на његов гроб, у сећање навиру стихови једне моје поеме коју је старац волео и читао је на тај начин да сте помишљали да је у том тренутку преживљавао сваку њену реч.

Борови

*Ако би ми дали борове на њадини торе
од томиле њихових небројених трана
у крајичку крај њих начинио бих
своју убоју њустиньску колибу.*

*Ако би ми дали лејто
џрилејто бих на њихово суво лишће
да бих заједно с њима џевао
џредјуџарњи њихов шум,
џесму њихову.*

*А онда нешјто друјо: кад би се џако
ујасио живојј мој, џрејун радостји,
и ако би ми ојетј дали мало својих тјранчица,
оне би биле моја џоследња џостјеља.*

Тако је старац Порфирије, "старац љубави и бола", како су га прозвали, смирено живео као неки "бескућник Христа", смирено и скромно отпочинуо и смирено сахрањен међу борове и кестенове, далеко од световног и метежног града Атине, који је, међутим, љубио, служио му и чинио добра дела, будућ и предан безграничној љубави Исусовој.

Трећа глава

ДАРОВИ СТАРЦА ПОРФИРИЈА

"Ог џослушностји – смирење, од смирења – расуђивање..., од расуђивања – џрозорљивостји, а од овоја џредвиђање."

(Св. Јован Синајски, Лествица, Поука 4, "О блаженој и незаборавној послушности")

Како ћемо исцрпније изложити у наставку овог текста, старац Порфирије био је духовни отац који је дејствовао као опитан учитељ и саветник породице, а посебно младих људи. Безусловно бих се усудио да кажем да је старац Порфирије у суштини био један од последњих добротољубивих [филокалијских] отаца, својеврсни крајњи "изданак" тог препородитељског покрета у Православној цркви. Пред вама је савршена личност, украшена разноликим моралним и духовним особинама, посебним способностима и врлинама.

Како је преподобни старац достигао тако висок духовни ниво? Он сам је обично говорио: "Био сам неписмен. У пустињи сам са 13 година учио из Еванђеља и Псалтира. Био сам крајње послушан старцима и свет ме ни најмање није интересовао. Много сам волео Христа."

1. Безгранична љубав

Најважнији дар старца Порфирија била је његова безгранична љубав према Богу и према човеку. Његово учење било је христоцентрично и теантропоцентрично. Старчева фундаментална тежња био је Бог. Између њих ништа није посредовало, нити је било шта прекидало ту везу. Непрестано је славословио Бога. У њему се скривала неизрецива и бесконачна љубав према Христу. Он је само ради Њега и живео. Унутар себе носио је божанствену љубав која је била плод дуготрајног подвига, дубоког смирења, трајног послушања, али "радосног послушања", како је обично сам истицао.

Старац Порфирије је открио и сусрео Христа и живео је искључиво ради Њега, свог јединог пријатеља. Као што је сам говорио, "кад нађемо Христа, макар да смо и у пећини, седимо тамо и плашимо се да одатле одемо да не бисмо изгубили Христа." С друге стране, и Господ је, као Источник живота и радости, "погледао на душу" овог старца и Својом истинском светлошћу помогао му да Га спозна и да Га осети у себи, да доживи Његово присуство у својој души и да Га сматра својим Пријатељем, својим јединим Пријатељем.

Благочестиви старац поседовао је дар љубави јединствен у свету, дар који су поседовали само најпознатији Оци у православном исиха-

стичком и филокалијском предању. Те Оце је одликовала бесконачна љубав према Богу и ближњем, љубав без граница и услова, која је увек повезана с највећим смирењем. Љубав духовног оца пројављује се као трпљење, великодушност, доброта и врлинска строгост. То је љубав Божија: *Од ове љубави нико нема веће* (Јн. 15; 13).

У беседи ст. Порфирија која има педагошки карактер примећујемо ту божанствену љубав, најдубљу љубавну наклоност према лику Исуса Христа а такође и према ближњем. У тој беседи забележеној на магнетофонској траци карактеристичне су, између осталог, и следеће речи: "Ми морамо да гледамо у Христа. Он је наш Пријатељ и наш Брат, све што је добро и лепо. Он је све. Он је Брат и призива: "Зар не схватате да сте ви Моји пријатељи? Ја не држим ад у рукама, не плашим вас, Ја вас волим! Хоћу да се заједно са Мног радујете животу!" Такав је Христос. Он није мрзовоља, меланхолија и повлачење у себе. Христос је живот. Он је све – радост, светлост истинита, Која подстиче човека да се радује, да лети, Која види све, Која види свакога, свима жели да буду заједно с Њим и да сви буду поред Њега.

Љубите Христа и ништа друго не претпостављајте љубави Његовој!"

2. Крајње смирење, послушање и постојани подвиг

Главна карактеристика старчеве личности било је крајње смирење. Постојани подвиг, смирење и послушање отварају су пут ка правилној самопознању и правилном самоосвешћењу. Преподобни старац имао је врло строге критеријуме за процену напретка своје духовности. Као и сви свети, и он је, користећи педагошки метод самопрекоревана и изгонећи славољубље, могао да очисти своје "ја" од гордог умовања. Поседујући јединствену божанску мудрост, поштовани отац је увек говорио: "Ви све знате, ви имате дипломе, а ја сам неписмен!" Из његовог "духовног завештања", односно писма упућеног духовним чедима, читамо карактеристичан одломак: "Иако сам још од раног детињства био врло грешан, кад сам се вратио у свет наставио сам да чиним грехе којих је данас веома много. Свет је пак имао високо мишљење о мени и сви су говорили да сам светац. Ја, међутим, осећам да сам најгрешнији човек на свету... Сад, кад одлазим на небо, осећам да ће ме Бог упитати: "Шта ти радиш овде?" Ја ћу моћи да Му кажем само једну ствар: "Знам да сам недостојан овог места, Господе, али шта год Твоја љубав да пожели, ја ћу бити задовољан."

Врлина смирења чини основу педагошког морала духовног оца. Реч је о дару који украшава личност свих великих и, истовремено, простодушних учитеља наше Цркве. Као карактеристичан пример

смирења појављује се и велики учитељ расуђивања, св. Нектарије Пентапољски [Егински].

Том збору учитеља Цркве припада и старац Порфирије. Он је био учитељ у којем ћете превасходно истаћи смирену мље и расуђивање.

3. Бдење и непрестана молитва

Осим дарова љубави и смирења, језгро његове личности су подједнако уочљиво украшавали и остали дарови. Врлина снисхођења и, превасходно, врлина бдења и непрестане молитве, представљале су такође основне пројаве његовог понашања, а такође и основна средства којима се користио у пастирском раду. Свагда се молио за све, за истакнуте личности духовног и културног света, за просте и неприметне људе, за Грке и странце, али и за људе који другачије размишљају. На тај начин старац се преносио у друге светове. Силом љубави а превасходно дејствовањем божанствене благодати, путовао је по читавом свету, по васељени, у космос, у океане, у пустиње, у револуционарне земље, налазио се на лађама којима је претила опасност да се стихијношћу циклона разбију у парампарчад, доживљавао је смрт, огањ, ратове, побуне, људска зверства, састрадавао са свима и са свима патио. Све је то, како је сам записао, пролазило кроз њега као преко филмског платна, све је видео, све преживљавао и због тога је његово здравље више пута било угрожено.

Подстакнут пламеном љубављу према Христу и ближњем, *непрестано се молио* (1. Сол. 5; 17), просветљавао божанственом благодаћу и "путовао" по просторствима света, по васељени. Свети старац је на тај начин увек био са Христом. Како је сам говорио, "са Христом се не плашим да будем на било ком месту". Према томе, присуство Христово давало му је могућност да доживи надкосмичка стања, да се много пута нађе изван граница чувственог света, да прекорачи међе простог искуственог знања. До тога долази уколико Господ Својим присуством дејствује на такав начин да се укида сила природних закона и да се брише граница између тварног и нетварног. На тај начин, у том свету "изнад природе" и "изнад разума", где време и простор престају да постоје, благодаћу Божијом и вером (в. Мт. 17; 20) може да се нађе и светитељ. То чудо се догодило и старцу Порфирију, јер је увек живео крај Христа, о Којем св. Мелетије Исповедник каже следеће:

*"Исјуњава Христос ѿворевину
као ишћо душа исјуњава итело
и зајрева ја и ишши,
као ишћо и она чини свом обийавалишћу."*

Дакле, сагласно ономе што смо рекли, Христос, Који је нови живот, светлост истинита, учинио је да се блажени старац "радује, да лети, да види све и да види свакога, да страда због свих, да свима жели да буду с Њим, да сви буду са Христом". "Христос је друга ствар", како каже старац. "Кад Христос дође човеку, кад Он ступи у нашу душу, душа постаје другачија. Тад човек живи свугде, живи у звездама, живи у духовним свету, живи у хаосу, живи у васељени... јављају му се телефоном из северне Африке, са Индијског океана, а он разговара с њима и казује им о кћерима и породицама, а ипак је овде!" Задивљујуће је то што се догодило старцу Порфирију: иако је телесно био овде, он се истовремено на духовни начин налазио стотинама и хиљадама километара далеко и тамо видео и описивао лица и стања. Поставља се питање: како је то могуће, односно, истовремено се налазити и тамо и овде? Одговор на то питање даје преподобни старац: "То се догађа онда кад Христос дође да живи унутар нас и тад си стално са Христом!"

Свети отац је доживео та надкосмичка стања и свакодневно су му се догађала слична искуства. Тим речима он покушава да поучи и нас, његова духовна чеда, како бисмо и ми, онолико колико нам то допуштају наше духовне могућности, могли постати учесници тих чудесних стања, која представљају утеху и просветљење у нашој духовној борби, као и психолошку (душевну) подршку приликом искушења маловерја.

Казивање о неколицини случајева из којих се види дејствовање поменутих старчевих дарова помоћи ће нам да боље разумемо та задивљујућа стања, а такође и да на изразитији начин изобразимо његову личност.

У пролеће 1995. апсолвенткиња богословског факултета у Београду, Елена Костантулаки из Ханије Критске, говорила ми је о следећем случају који ми је наредне године потврдила и допунила студенткиња Философског факултета у Атини, Драгана Симић из Србије. У околини Новог Сада постоји женски манастир Јазак (Сремска епископија). У зиму 1983. године ова обитељ нашла се у великој опасности, јер је безбожнички режим тог периода покушао да је уништи убацивањем отрова у водовод. Тих дана старац Порфирије је хитно телефонирао игуманији манастира и исцрпно је обавестио о том погибелном плану који су већ почели да спроводе у дело. Саветовао ју је да воду за снабдевање манастира потражи у другом округу. Осим тога, указао јој је на погодан извор који се налази у суседној шуми. Од тог доба, манастир се снабдева водом из тог места. Старац никад није био у Србији, али се благодаћу Божијом у том тренутку налазио тамо.

У време док је телефонирао из Оропоса, на духован начин пропутовао је стотине километара и стигао у област Срема, у срце Србије. Тамо је све видео и упознао, тако да је са задивљујућом подробношћу описивао ту област. То се догодило зато што је старац Порфирије, као духовни отац, волео и поштовао манастире, нарочито женске. Он се даноноћно и непрестано молио за манастирске обитељи, састрадавајући са њима кад год би били изложени некој опасности или кад би се нашли у тешком положају.

Након овог задивљујућег догађаја, преподобни отац је наставио да путем телефона контактира са манастиром Јазак. Монахиње и геронтиса [старица, игуманија] бесконачно су га волеле и осећале страхопоштовање пред његовом личношћу. Од тог дана он је добро упознао монахиње, разазнао је њихов душевни свет и говорио игуманији о свакој од њих. На њега је, међутим, посебан утисак оставила личност једне монахиње – археолога и њена жива и висока интелигенција. Као што ћемо видети касније, старац је поседовао дар прозорљивости и указао је тој монахињи на једну област поред великог моста, при уласку у Београд, где су се у дубоким наслагама земље налазиле старине из преисторијског периода које су, осим тога, биле од велике вредности.

Следећи исцрпан приказ те задивљујуће способности старца Порфирија да контактира са својим духовним чедима и људима које је волео, којима је хтео да помогне молитвом и да их заштити, садржи се у следећем писму. На писму се налази датум, 18. 2. 1993, а послала га је старица Теодосија, игуманија свете обитељи "Панагија Варнакова" у Дориди, бивша игуманија свете обитељи Светих Теодора Калавритских. Старица Теодосија прича: "У пролеће 1985, у време кад сам се налазила у обитељи Светих Теодора Калавритских, око 2. 30 ујутро зачула сам да иза прозора моје келије, у манастирском дворишту, неко нешто копа. Да бих се уверила, угасила сам светло у келији и погледала кроз прозор. Видела сам да се светлуца нека светиљка. Помолила сам се нашим светим чудотворцима да би нас заштитили. Проверила сам прозоре и натрула врата пред двориштем порушене обитељи како не би ушли у њено унутрашње двориште. Кад сам се уверила да је на том месту завладала тишина, вратила сам се у своју келију. Ујутро је требало да се служи поручена Литургија. Док сам се припремала да кренем у цркву, у 5.55 ујутро зазвонио је телефон. Помислила сам да можда нека болесна душа има проблем што се, уосталом, често дешавало, тако да сам подигла слушалицу. На своје велико запрепашћење зачула сам:

"Слушај, чедо, говори старац Порфирије. Не излази напоље да би видела шта копају јер ће те премлатити. Ђавоимани људи тумарају по твом манастиру!"

"Оче, зашто копају, да ли су нешто нашли?"

"Нису, чедо, оно што је било нашли су други пре њих."

Поново га питам:

"Да ли сте дошли у наш манастир?"

Старац одговара:

"Нисам, чедо, али се у овом тренутку налазим тамо. Питај ме шта год желиш."

Будући да ми је овим речима дао повода, упитала сам га за историјски значај наше манастирске пећине.

Покрај манастира постоји и пећина, у коју су се у 11. веку настанили први монаси, пре изградње конака. Историја саопштава и о чудима која су се догађала на том месту. Замолили смо пастире из оближњег села да не изводе тамо овце, како су имали обичај да чине пре нашег доласка, док је манастир био пуст. Чак смо им предлагали и да им препустимо и покривени тор који је био нешто даље, како би тамо водили своје животиње. Међутим, они су то одбили, говорећи да су се животиње навикле и да зато неће да им мењају место. Будући, дакле, да та пећина постоји, ја сам га упитала:

"Оче, да ли да подигнемо цркву у пећини?"

"У којој пећини? Ви имате две пећине! У оној у коју су се настанили први монаси?"

"Да, оче."

Он ми на то каже:

"Добро, чедо. Учини тако, јер је пећина већ освештана. Хоће ли сељаци дозволити? Они приговарају!"

Застала сам, држећи телефонску слушалицу у руци. Ни реч нисам могла да изговорим од запрепашћења. Говорио је о свему што се догађало.

Треба приметити да су постојале две пећине. Међутим, другу пећину нисмо виделе, иако смо ту живеле дуже од годину дана. Истина, овдашњи пастири су нам говорили да постоји и друга пећина. Дакле, у тренутку кад сам занемела држећи слушалицу у руци, зачула сам како старац каже:

"Риба, игуманијо, риба!"

"Каква риба, оче", питам га.

"Чедо", каже ми он, "да ли је изворска вода погодна за рибу? Размножи рибу да би хранила народ, долазе тешка времена!"

У ствари, кад смо се настаниле у манастиру, ја сам у хемијској лабораторији испитивала воду која изобилно истиче из два друга извора у манастирском дворишту. Желела сам да знам да ли је питка и да ли је погодна за рибу, како бисмо покрили потребе манастира и поклоника. И заиста, показало се да је вода чиста и погодна за узгој рибе. Међутим, велики трошкови обнављања порушеног и сиромашног манастира који је за 11 година претворен у тор за стоку нису нам допустили да изградимо резервоар за пастрмке. Кад нас је локални епископ 1984. позвао да отворимо манастир, сестре нису имале ни кров над главом. Осим тога, нисмо имале никакву материјалну помоћ или моралну подршку. Међутим, свети чудотворци и благослов старца Порфирија допустили су нам да обезбедимо два језера за пастрмку и лососа, што је користило многим поклоницима у манастир. Јасно смо осећале старчево присуство, јер нам се јављао приликом сваке недоумице и разрешавао тешкоће. Једном ми је телефоном рекао:

"Чедо, ти водиш велику борбу, али немој да се плашиш, ја се сваке вечери молим заједно с тобом."

"Требало би приметити да се никад нисам сусрела са старцем и да га никад нисам видела, осим што сам од других слушала о његовој прозорљивости. Питала сам се одакле зна за наше проблеме, где је нашао број нашег телефона?"

Због тога сам позвала игуманију другог манастира која је познавала старца и упитала је: "Игуманијо, да ли сте Ви дали број нашег телефона старцу Порфирију?" Она ми одговара: "Зар је потребно да му дам тај број? Ум оца Порфирија је телевизор!"

Једном сам са неколицином сестара посетила други манастир. Будући да се радило о хитном и неодложном послу, старац ми се и ту јавио, затражио да ме позову и рекао:

"Чедо, допусти оној петорици људи, који хоће да се појаве као сведоци по питању граница ваше обитељи, да иду на суд. Правда мора да се чује и мора се заштитити оно што припада обитељи, јер ће доћи тешка времена и народу ће бити неопходна брига манастира о њему."

И заиста, петорица старијих људи, који су били захвални манастиру, упорно су ме молили да кажу истину о једној неправди која је оптерећивала манастир. Тако се и догодило, и обитељ је била оправдана.

Кад сам се након извесног времена нашла у једној атинској болници где је требало да будем оперисана, затражила сам допуштење и отишла код старца. Тад сам га први пут заправо упознала. Очи су ми биле склопљене, јер је био веома болестан. Кад смо ушли у собу, дао ми је знак руком, иако су његове очи биле затворене. Није више могао

да говори. Клекнула сам покрај његове постеље. Три пута је прекрстио моју главу. Осетила сам да ме његова рука снажно притиска. Затим ми је дао два крстића са Свете Горе. Узела сам благослов и отишла, али он ни тада није отворио очи. Вратила сам се у болницу, али ми операција више није била потребна.

Након неколико дана рекао ми је телефоном:

"Хоћу да дођем у твој манастир пре него што умрем. Хоће ли проћи неки мали, низак аутомобил? Пошаљи неког од пријатеља да ме сусретне."

"Оче, да ли знате куда ћете поћи", питам га ја.

"Знам, несрећнице. Међутим, ваш пут је изрован а аутомобил је низак и зато те питам хоће ли проћи", одговорио је он.

Верујем да нас и у манастиру "Панагија Варнаковска" у Дориди, где се сада налазимо, чува старац којег смо и питале за тај манастир. За тај манастир нисам до тада чак ни чула. Међутим, ст. Порфирије га је добро познавао, па га је чак и посећивао.

Осећамо велику благодарност према блаженом старцу Порфирију. Нека нас увек прати његова молитва и његово заступништво, као што нам је и обећао на два дана пре свог узласка на Небо, у Кавсокаливији. Нека нас благост и милост свеблагог Бога нашег удостоји да га, кад се окончају дани нашег земног живота, макар издалека сусретнемо у нашој небеској Отаџбини.

Монахиња Теодосија (Андрикојулу)."

* * *

Други, такође задивљујући случај, о којем нам је простодушно казивао сам старац, догодио се 1985. године. Отац Порфирије имао је духовног сина, о. Спиридона, који је био свештеник у Америци. Једном га је позвао и рекао; "Сутра у 3 после поноћи доћи ћу ти у посету, али немој да спаваш. Чекај ме." Наредне ноћи, о. Спиридон је у једном тренутку осетио силну хладноћу и пробудио се. Зазвонио је телефон. Јављао се старац из Оропоса, који му је рекао: "Оче Спиридоне, зашто си заспао? Зар ти нисам рекао да ћу те посетити? Да би ми поверовао, погледај: оставио сам отворена врата!" Отац Спиридон је погледао и, гле, врата су уистину била широм отворена, због чега је и осетио ону силну студен!

Старац Порфирије је увек користио само најплодоносније педагошке мотиве желећи да поучи или да психолошки подржи своја духовна чеда. Као што смо рекли, он је своја духовна чеда у сваком тренутку обухватао својом љубављу и непрестаном молитвом. У случајевима где је желео да постигне коренитије резултате или да изазове

значајнију душевну промену у некоме у коме би примећивао немир, колебљивост или слабост, допуштао је да се његови дарови очигледније пројаве. О једном таквом случају прича нам и наша пријатељица, госпођа Попи М.:

"Године 1983. путовала сам с православном мисијом у Кореју. Живела сам тамо три месеца и радила сам с једном студентском групом. Тако сам у духовном послу помагала најбогољубивијем епископу зилонском, оцу Сотирiju Трамба. Углавном сам радила у студентском логору, који се налази на два сата вожње од Сеула. Тај логор се налази у једној плодној области, у долини. Све је тамо прекривено зеленилом. Са десне и леве стране теку обилне воде и потоци који наводњавају долину. Међутим, са десне стране има више воде. Кад сам се вратила у Грчку, одмах сам посетила нашег духовног оца, старца Порфирија. Он ме, као и увек, примио с љубављу. Благословио ме и затим, нежно држећи моје руке, упитао:

"Да ли си била тамо где ће о. Сотирije подићи манастир?"

И заиста, у области у којој се налази логор, епископ Сотирije је 1987. подигао манастир!

Старац је наставио:

"Да ли си пила воду из реке која тече левом страном? Каква прекрасна вода! Наравно, на десној страни има више воде, али она није тако добра као ова!"

Запрепашћена оним што ми је причао, одговорила сам:

"Оче, Ви ми све описујете тако тачно и одређено као да се тамо налазите, као да видите тај предео!"

Он ми је на то радосно рекао:

"Зар не схваташ? Зар не знаш? Откад си отпутовала, стално сам био покрај тебе. Видео сам шта си радила док си била тамо, далеко."

Након неколико година, 1985–1986, поново сам са мисијом отишла у Кореју. Старац ми је дао благослов да ми духовник у то време буде о. Сотирije. Кад сам се вратила, отрчала сам код нашег оца у циљу опште исповести за све време које сам провела у Кореји. Као и увек, благо ме примио и рекао:

"Добро је, добро! Не говори ми..."

Почео је да ми описује и расветљује све стране мог живота у време одсуства. И пре него што сам успела да отворим уста, појединости су сустизале једна другу. Била сам потресена!

"Старче, писала сам вам само два пута, како знате све те појединости?"

"Ето, благословена, ја сам те тамо стално гледао: и шта си мислила, и шта си чинила, и шта си намеравала да учиниш..."

Било је извесних тренутака у којима су поступци и речи самог преподобног старца откривали границе дејствовања његове благодатне личности. Један од таквих случајева је и следећи: на дан 20. јуна 1987. године старац је са групом људи из свог најближег окружења отпутовао на Еубеју, у своју љубљену постојбину. Тога дана старац се радовао *радошћу неисказаном и прослављеном* (1. Петр. 1:8).

Тек што се беше причестио. Подигао је руке раширивши их према небу и рекао: "Данас сам веома благодаран. У овом тренутку налазим се изнад васељене и даље од звезда. Налазим се у близини Божијој, приближавам се Божанству, налазим се покрај Пресвете Тројице!" Његове речи потицале су од трезвеноумног душевног расположења, биле су промишљено исказане и упућене људима из његовог непосредног окружења (то је била благодат и промисао Божији). Међутим, старац није увек тако говорио. Догађало се чак и да каже својим духовним чедима: "Не могу то да вам објасним, схватате ли?" Други пут би рекао: "Говорим вам само оно што ми је допуштено, ништа друго... постоји, међутим, и безумље... Да, ко је безуман, он и говори!" Преподобног старца, који је живео у сфери чудеса, често је обузимало то стање усхићења, "божанственог безумља". Тад би изговарао и износио необичне речи, сличне онима које смо већ навели.

4. Расуђивање, предвиђање и прозорљивост

Отац Порфирије је, дакле, поседовао дар љубави, послушања, смирења, бдења и непрестане молитве. Све те врлине и својства његове личности отворили су пут ка највећој од врлина и највећем дару Светог Духа – према расуђивању. У свом позитивном духовном напретку, старац је задобио и постепено развио дар расуђивања. Почео је да расуђује, да прозире и да прониче. Њему се догодило управо то, што се дешавало и најсмиренијим подвижницима, духовним Оцима Цркве, који су поседовали чистоту срца: отворили су му се хоризонти према расуђивању које је, сагласно светоотачком учењу, круна врлина. Ава Мојсеј тим поводом примећује: "Истинско расуђивање не задобија се другачије него истинским смирењем." Расуђивање, једна од основних врлина духовног живота, представља дар који се стиче молитвом и подвигом.

Свети Јован Синајски у својој *Лесџивици* расправља о расуђивању као о уметности и највишој врлини: "Расуђивање је за почетника тачно познавање самога себе. Код оних што су доспели до средине, расу-

ђивање је духовно чуло којим се непогрешиво разликује право добро од добра природног и од оног што је добру супротно. Код савршених, расуђивање је знање, које у њих долази путем божанског озарења и које је способно да својим светилником осветли и оно што је у душама других људи тамно. Уопште, сматра се да је расуђивање тачно схватање божанске воље у сваком тренутку, месту и ствари, схватање које се налази само у људима чиста срца, чиста тела и чистих усана... Расуђивање је неупрљана савест и чисто осећање" – 26. поука.

У другој поуци св. Јован истражује различите степене развоја, за којима следи духовни дар расуђивања: "Од послушности – смирење, од смирења – расуђивање, од расуђивања прозорљивост, а од овога предвиђање" – 4. поука.

Као и највећи духовни Оци, и старац Порфирије је поседовао дар расуђивања, као и два сасвим особита дара: дар прозорљивости и дар предвиђања. Због његовог подвижништва и духовности, Бог је том светом старцу омогућио да буде причасник божанствених особина. Дао му је способност да доживи стања о којима смо раније говорили и у којима су се укидали физички закони, а просторно – временске димензије бивале потпуно поништене. На тај начин ишчезавала је граница између тварног и нетварног.

Кад су оцу Пајсију Светогорцу, и самом обдареном овим даровима, приповедали о старцу Порфирују, он је сасвим одређено рекао: "Ја имам само црно-бели телевизор, док старац Порфирије има телевизор у боји."

Преподобни старац је по природи био немирног и радозналост духа. Због тога је увек настојао да прошири хоризонте својих знања и искустава. Питао је специјалисте, проучавао је књиге, стално је истраживао и настојао да се приближи тајнама света животиња, растиња и биљака, тајнама дејствовања људског организма. Међутим, поред те урођене љубопитљивости, главне силе која је управљала његовим духом, постојали су и дарови Божији и "уметност над уметностима – мудрост" Божија. Уз помоћ тих сила, увек је, како је сам говорио, "проналазио неко снажно и јединствено пра-знање, да би га познао и доживео у напрегнутом опиту. Као последица свега тога, мудрост Божија окруживала је старца благонаклоношћу и давала му могућност *истинској њознања њостјојећеи, да би њозна усџројсџиво светиа и деловање сџихија, њочейтак, средину и крај времена, смену њреокреџиа и њромена времена, круџове џодина и џоложај звезда, џприроду живџиџиња и особине звери, сџремљење веџрова и џудске мисли, различџиџа расџиџиња и силу корења. Познао сам све; и скривено и џйкривено* (Прем. Сол. 7:17–21).

Свети отац нам је предвиђањем и прозорљивошћу у једној беседи (27. 9. 1992) обзнанио да је блажени старац Пајсије Светогорац уистину помогао хиљадама људи, а неке је чак избавио и од напада и дејстава који су се могли катастрофално завршити.

Тим својим даровима могао је да постави дијагнозу одређених стања везаних за оне људе који су га посећивали или били далеко, чак и на другим континентима. Он је такође имао способност да сагледа и да предвиди стање телесног и душевног здравља, да разреши психолошке проблеме, да постави дијагнозу психичких болести, да истражи генетско предодређење људи и њихове наследне пороке. Био је у стању и да разабера људске мисли, човекову личну историју и његов несвесни психички свет. Кад би добио обавештење "одозго" старац је те многоструке божанствене дарове користио на различите начине: говорио је или ћутао, саветовао, одвраћао, откривао и, у неким случајевима, потресао. Као што се види из црквеног предања, реч је о темељном дејствовању духовних отаца, којим они постају носиоци божанствене благодати, устројитеља човековог спасења.

Госпођа П. М., старчево духовно чедо, говори о следећем случају: "Зимско вече 1978. године. Били смо у свом дому и очекивали смо о. Порфирија. Кад је стигао и зазвонио, сишла сам да бих га дочекала. Старац је, као и увек, био радостан. Међутим, приметила сам да таксиста који га је довезао није отишао, да се задржава позади и да оклева. Схватила сам да би желео да разговара са мном. Кад сам му пришла, почео је да прича:

"Госпођо, зар ми нећете рећи ко је тај старац? Знате ли шта ми се догодило овог тренутка? Отворило ми се небо и пламен је ушао у моју душу! Немам никакве везе с Црквом и са поповима и зауставио сам се да га повезем. Старац је успут почео да ми прича о мом селу, о породици, о личним проблемима. Сићи ћу с памети! Као што сам Вам рекао, управо ми се отворило небо и у моју душу је ушао пламен. Кажите ми како да поново нађем овог попа? Желео бих да га опет сретнем..."

Старац Порфирије је, наравно, имао посебну благодат да прелази границе људског познања, да залази у област ванвременског, у пространство вечности, да поново доживи стања и догађаје који су се одиграли у прошлости или оне који ће се тек одиграти у ближој или даљој будућности.

Опис неколицине случајева који су непосредно повезани с даровима светог старца и о којима смо већ говорили, помогао би нам да јасније и разговетније створимо представу о њиховом дејству. Почетком лета 1964. године "Хришћанско огњиште" организовало је поклонич-

ко путовање на свето острво Патмос. Старији брачни пар, Катарина и Георгије Папатанасиос који су били духовно и пријатељски везани за старца, замолили су га да учествује на том путовању. Будући да је волео путовања а да још није био на том острву, старац је прихватио позив и кренуо заједно са њима. Кад су стигли на острво, са собом је повео своја два духовна чеда и, издвојивши се од осталих из групе, сами су кренули ка пећини Откровења.

Било је мирно. Свуда је владала тишина. Старац је позвао супружнике на страну и рекао им да никоме не причају о ономе што буду видели и чули. Затим је узео кадионицу и почео да кади. Иза њега је, клечећи на коленима и молећи се, било двоје његових духовних чеда. Старац је усред пећине пао на колена. Изгледало је да се моли. Прошло је 15 минута у потпуној тишини. Изненада се разлегао чудан глас. Његово лице се озарило а спољашњост изменила. Старац им је касније рекао како је благодаћу Божијом "угледао" приказ "писања" књиге Откровења (93–96. год. после Христа). Из једне пукотине у горњем делу пећине исходио је божанствени глас упућен светом Јовану који се, опет, приљубио уз нешто слично ложи и диктирао текст Откровења свом ученику Прохору. Старац је једном рекао да је "видео" драматичне сцене и доживео величанство Цркве и тријумф "жртвованог Агнца".

Читаваог тог дана био је ћутљив и замишљен. Његово лице изражавало је надахнуто усхићење, док су се очи повремено испуњавале сузама. Старац се увек с великим узбуђењем сећао тог случаја. Касније је и сам говорио: "Тада сам, као никад, преживео тренутке силног усхићења. Било је то најснажније осећање које сам доживео."

Сличан овоме је и следећи случај, који описује сам старац Порфирије. У пратњи својих духовних чеда, на дан 18. јуна 1986. г. посетио је историјску свету обитељ Илије Амфијског. Овај манастир налази се у области између Амфисе, Итеје и Хриса, недалеко од града Делфи. Поклонике је примио игуман и градитељ манастира, отац Синесије, побожни свештеник који, откако је зачуо старца Порфирија да беседи, није престајао да плаче. Данас је то женски манастир. Налазећи се у манастиру, старац Порфирије је у једном тренутку и сам почео да плаче. "Бог ми је Својом благодаћу допустио да путујем у прошлост. Благодаћу сам видео да су се овде, у храму, служиле величанствене Литургије. Видим разне догађаје и зато сам се вратио у прошлост. Идући кроз прошлост, угледао сам необичну Литургију, тако изузетну и тако задивљујућу! Каква је била та Литургија! Она ме привукла, и увек ме снажно привлачи!"

"Око св. Трпезе видим јереје и јерархе, који служе с потоцима суза. Изгледа као да се нешто страшно догодило. Служи се много Литургија, али је само једна Литургија с потоцима суза! На мене је то оставило дубок утисак, ја сам то осетио и вратио се. Не знам због чега су плакали. Чим се завршила Литургија, чинило се да их хватају и да им одсецају главе. Изгледа да су имали такво предосећање...

Видите ли да су свети људи, тамо где су прошли и живели, тамо и открили своје душе и примили благодат Божију. Благодат Божија је дисање, аура која и овде све чини облагодатним. Она је слична магнету од којег све што је гвоздено, кад му се приближи, добија његова својства. Видели сте ексер: ако њиме додирнете чиоде, он их не привлачи. Међутим, ако тај ексер приближимо магнету и затим учинимо исто, покупићемо чиоде. Он је постао као тај магнет. Тако бива и са благодаћу Божијом која повремено посећује светитеље. Они су отварају своје душе и општили са Господом. Тако је благодат Божија на неки начин оросила читаву ову средину. Ако пак добро размислимо, она на тај начин неприметно дејствује и на нас, који се сад налазимо овде. Због тога и посећујемо света места која је осветила благодат Божија. Ако пођете у место у које су дошли лукави људи злог духа, и ако сте осетљиви, можете осетити страх. Не онај страх који ми осећамо у нашој вери, него неко стезање, неку тескобу која те приморава да одеш. Не желиш да останеш. Нешто те искушава, нешто зло... Овде се догађа управо супротно. Овде се човекова душа препорађа, а такође и пред иконостасом, тим прекрасним, дрвеним резаним иконостасом пророка Илије. Као да су то свете мошти: и он је израђен Божијом благодаћу. Тако сам то осетио рукама и читавим телом. Не видим то овде, али сам по чврстини сигуран да је то дрво управо јавор...

Данас сам се пробудио узнемирен. Тамо, у цркви, био сам ганут и плакао сам, али запажам једну ствар: кад говорим о нечему што се догодило у мом животу, ја то поново доживљавам. Осећам радост и усхићење кад о томе говорим. Међутим, то није она радост какву сам осећао раније него нешто мања. Ви видите да сад дуго говорим, али ја не могу да не говорим. Схватате ли? То је управо као та ствар. То је радост коју осећам, односно доживљавам је и радујем се, јер ме тада посетила благодат."

У том чудесном, дугом казивању, старац Порфирије вероватно описује Литургију од историјског значаја, која је служена почетком устанка 1821. године, у историјској обитељи Светог пророка Илије. Тад се тамо сабрало свештенство и војне старешине. Међу јерарсима је, како саопштава старац, највероватније био и Исаија, епископ солунски,

који је благословио ратнике, оружје и заставе за њихову предстојећу освећену борбу. Исаија је био члан "Филики Етерије"* , сарадник патријарха Григорија Петог и саборац ђакон Атанасија.

Враћајући се са тог путовања у свету обитељ пророка Илије, на једном делу пута старац је затражио да се зауставе. Унаоколо су се уздизале високе планине. Са њихове леве стране, величанствени врх Парнаса губио се у облацима. "Ево овде, на овом месту, у овој јарузи, видим како се води смртоносна битка, рекао је старац својим духовним чедима. "До те битке је морало доћи пре 35 или 38 година, у време грађанског рата"** , наставио је он. "Видео сам душе које су се бориле једна против друге. Обе стране постале су као дивље звери, односно, то више нису биле људске душе. Видео сам људе који су се претворили у звери."

Као што смо раније рекли, старац Порфирије је гајио велику љубав према монашким обитељима, посебно женским. Због тога је често организовао путовања у манастире и то се дешавало повремено и неочекивано. По благодати Божијој, старац би "видео" да су се у неком манастиру појавили проблеми, а онда говорио: "У зору полазимо у тај и тај манастир. Морамо отићи да им помогнемо." Тако је много пута путовао ноћу, излажући опасности своје крхко здравље, па чак и сам живот. Уопштено, путовања на која је полазио старац Порфирије, посебно док је био млад, обично су имала неки педагошки циљ. Као духовни отац и саветник, увек је имао мудро састављен педагошки план: желео је да помогне и да подржи своја духовна чеда која су га пратила на тим путовањима. Он је, дакле, одлазио у места која је знао од раније да би његова духовна чеда тамо видела и чула нешто душекорисно. За то их је припремао још на самом путу. Говорио им је о личностима које ће упознати или о чудесним догађајима који су се десили у прошлости и односили се на место путовања.

Године 1984. старац је, са неколицином својих духовних чеда, организовао поклоничко путовање у свету обитељ Лефкон, манастир Светог Харалампиија. Тамо је, као што смо рекли, током неколико година служио као духовник. Догодио се да је ту старац после 54 године сусрео њему познат брачни пар о којем је говорио током путовања. Ту жену је познавао још док је била девојчица и силно патила од тешких напада епилепсије. Лекари ни на који начин нису могли да јој помогну. Једном се преподобни старац с умилењем молио пред иконом

* Национално–ослободилачки покрет који је предводио генерал Ипсиланти (1820).

** Мисли се на грађански рат који је вођен средином 20. века.

светог Харалампиа и прочитао над њом молитву: млада девојка била је исцељена од епилепсије.

Њеног мужа је такође познавао још док је овај био момчић, у време кад је као духовник исповедао од раног јутра до касно у ноћ, а можда и дуже. Кад би завршио исповест, узимао је једини покривач који је имао и одлазио да спава у некој јарузи. Спавао би на том месту као "змија" или као "бескућник", како је сам говорио. Једном је тај младић, који је био пастир, украо старчев покривач. Када је у 3 часа ујутро старац пошао да спава и није нашао свој покривач, по мрклој ноћи отрчао је у тор овог пастира и пробудио га. Пастир је био запрепашћен али и преплашен, јер га је старац пронашао тако далеко и усред ноћне тмине. Вратио је покривач и плачући и на коленима затражио опроштај. То је био старији брачни пар који су срели у манастиру.

Тог истог дана старац се позвао и на други случај, који се одиграо пре пар година. Говорио је како му се у младости често дешавало да путује "аутостопом". Тако је једном зауставио камион који је путовао из Вафија у Кимију, путем низ морску обалу. На основу свог дара, старац је знао да возач има страст према недозвољеној трговини антиквитетима. Истраживао је, налазио археолошко благо и затим га продавао. У једном тренутку старац је, опет по свом дару, видео да је с десне стране пута, у брежуљку, дубоко под жбуњем, које је сад показивао својим духовним чедима, била закопана стара амфора. Затражио је од возача да се заустави и да копа на том месту. Овај се у почетку опирао, али је током разговора пристао и почео да копа на том месту. И заиста, откопао је античку амфору велике вредности. Била је недирнута временом и, како је рекао преподобни старац, пирати су је пре више стотина година сакрили под то грмље у приобалном појасу. Уверивши се тиме што је видео, возач је био запрепашћен. Узнемирен тим чудесним догађајем, молитвено је преклињао старца да му опрости његов протекли живот. Од тог доба, возач је постао нераздвојни пријатељ и верно чедо старца, који га је на тај потресан начин поучио и пробудио. На другом путовању у Камени Вурловски, отац Порфирије је својим духовним чедима казивао о још једном, такође потресном случају. Рекао им је да се у то време налазио на поликлиници, где се упознао са једном младом женом. Она му је поверила да јој лекари нису остављали никакву наду да ће у будућности постати мајка. Старац је поставио своју дијагнозу, благословио је и рекао: "Иди, ускоро ћеш постати мајка." Тако се и догодило. После два месеца, жена је била у другом стању. Кад су стигли у Камени, посетили су ту жену у

њеном дому и она их је ту угостила. Фотографисали су се с њом и с њеном кћерком, којој је тада било већ око 30 година.

Старац је ретко говорио о својим даровима. Кад би тако поступио, онда је тиме безусловно хтео да некога укрепи или поучи или пак да онима који га слушају пружи могућност да се приближе непознатој сфери и да сагледају њену дубину.

Путујући у лето 1964. године на острво Милос, старац Порфирије у беседи говори и о свом дару. Посебно је значајан разговор који је вођен на палуби лађе док се ова приближавала пристаништу. Износимо старчево казивање, забележено на магнетофонској траци:

"Изашао сам на палубу и посматрао. Било је веома рано, тек је свитало. Тамо, где сам стајао, дошао је један господин. Ја му кажем:

- Куда идеш?
- На Милос, одговара он.
- Да ли је ово први пут да идеш тамо.
- Није, ја сам са острва.

На то сам га упитао:

- Има ли воде на острву? Постоји ли неки извор?
- Не, не постоји. На острву нема воде.

Показујем му на једно место и кажем:

– Тамо, горе, где се виде црвенкасте гранчице на планинама, шта је тамо?

– Чекај, чекај... тамо, на врху планине, заиста постоји један извор!

Ја му затим кажем:

- Зашто си ми онда рекао да нема воде?
- Јеси ли ти са Милоса? Откуд то знаш – говори ми он.
- Не, нисам са Милоса и први пут идем на то острво.

Говорим даље:

– Знаш ли да на том брегу, тамо насупрот, видим како лутају дрвени људи?

Он запрепашћено додаје:

- Видиш, а ја ништа не схватам!
- Познајеш ли тај брег – питам га.
- Познајем, одговара човек.
- Тамо, на том брегу, археолози су открили насеље које припада најстаријој, првобитној епохи.

Мој саговорник, иначе официр ватрогасне службе на острву Милос, није могао ни реч да проговори.

Пришао је један старији господин. Био је то проф. Филипидис, који је до тог тренутка седео у позадини и ћутећи слушао наш разговор."

На овом месту треба додати да је професор Университета, Леонидас Филипидис (1898–1973) био богослов од међународног значаја и главни уредник црквених часописа "Панденос" и "Црквени Фарос". Он је током дугог низа година верно служио православном црквеном делу. Дакле, кад им је пришао, професор је сабеседника старца Порфирија упитао следеће:

– Шта Вам говори старац?

– Он ми прича – одговара он – да није са острва Милоса али да острво познаје боље од мене! Не могу да схватим, колико је чудан тај старац!

Филипидис је тад пришао мени, повео ме и сели смо на једну клупу. Кад смо остали сами, он је казао:

– Никад ниси био на Милосу?

– Не, сад први пут идем тамо.

– Можда ти мене и знаш – каже Филипидис – ја сам професор Университета.

– А да ли ти знаш мене – питам ја.

– Не, не познајем, али видим да си подвижник.

Ја га на то упитам:

– Како знаш?

– Како си ти знао да се тамо налази древно насеље – одговара он

– Зар тебе не просветљује благодат Божија – кажем ја.

– Не! Ја нисам просветљен благодаћу! Међутим, схватио сам да оно, што си рекао ти, може да каже само подвижник (аскета).

Затим је наставио:

– То, да си подвижник, схватио сам на основу моје науке.

– Шта то може да зна твоја наука – рекао сам ја.

– Знаш – одговорио ми је – тако како ти говориш о томе, може да говори само један подвижник. Не може свако да говори о тој "првобитној епохи".

– Уистину, то је благодат Божија!

Од тог доба, старац Порфирије и професор Филипидис били су повезани јаким духовном везом. Леонид Филипидис је постао старчево духовно чедо и тајне свог живота поверавао је духовном оцу. Једном се чак догодило да је професор Филипидис позвао старца Порфирија на предавање у амфитеатру Богословског факултета. Старац је срамежливо пошао на последње седиште. Професор је то приметио и, дубоко тронут, представио га је својим студентима.

Као што смо већ говорили, светитељи доживљавају натприродна стања у којима природни закони престају да дејствују. Видели смо да је таква стања доживљавао и старац Порфирије, и тада би се укидала просторно – временска ограничења. Догађаје везане за прошлост или будућност обично је доживљавао као садашњост, односно, он је био причасник божанске вечности. Следеће казивање потврђује управо тај његов дар.

"Једном је дошла нека Русиња по имену Ирина. Била је то веома света жена, књижевница, и њена дела превођена су на грчки. Допутовала је и пронашла ме:

– Одакле долазиш?

– Летовала сам на једном острву, на Патмосу.

– А, а – кажем јој ја – живела си на једном веома усамљеном месту, са прекрасним погледом на море. Међутим, кад погледамо према мору, с десне стране се налазе неке стене, и оне су црне као пећине.

– Да – одговара она, задовољна тиме што сам јој рекао.

Ја јој поново кажем:

– Знаш ли да су то место некад настањивали древни људи, дивови?

Задивљено ми одговара:

– Шта то говориш? Нисам знала!

Након извесног времена, она ми поново каже:

"То, што си ми рекао, то је истина. Било је то веома усамљено место и ја сам једном, идући у планине, видела бунар који је одавно начињен. Око бунара се налази огромно камење, издужено, постављено по рубовима бунара. Тад сам се запитала: како је тада, кад није било технике, људима било могуће да положи ово камење, на који су начин они то учинили? Сад, кад си ми рекао те ствари, схватила сам да су тамо, на том делу острва, у древно времена живели људи огромне телесне снаге."

Дејствовање старчевог предвиђања и прозорљивости обично је наилазило на поучан и исцељујући одјек у душама оних који су их примали с простом, пламеном вером.

Сви људи, било да су прости или припадници вишег друштвеног staleжа, неписмени, образовани или чак мудри, дакле сви они који су долазили код старца Порфирија да би му поверили своје скривене страсти, несреће и патње, у једном тренутку свог живота, можда баш оном најважнијем, живели су у сфери присуства Духа Светог и у сфери чуда. Будући да се чудо сукобљава с људском логиком, њихова прва реакција је из тог разлога могла бити само запрепашћење помешано

са дивљењем. За њим би уследило силно усхићење, које би на крају прешло у бесконачну благодарност.

Наводимо неке одломке из писма са датумом од 4. марта 1993, а које нам је послао предузетник из Патре, господин З. В. Из тих одломака могу се сагледати поступци човека који је имао благослов да неколико изузетних тренутака живи у атмосфери божанствене благодати. Дакле, господин З. В. пише:

"У октобру 1991, кад сам путовао на Свету Гору, мени и двојници мојих пријатеља успело је да се, након многих тешкоћа, сретнемо са старцем Порфиријем. Било је то само неколико дана пре његовог одласка из овог привременог живота. Монах који се старао о њему, отац Панаретос, био је наш суграђанин, будући да је такође родом из Патре. Он нам је и дозволио да посетимо старца.

Старца Порфирија сам видео први пут. Међутим, много сам слушао о његовој великој прозорљивости. За проблеме који су нас мучили знали смо само нас тројица. Улазећи у келију, спазили смо човека којем је прекривач био пребачен преко главе а руке напољу. Напред је ишао мој пријатељ, у средини сам био ја, а за нама је следио наш сапутник. Први се приклонио да би узео благослов, а старац је прихватио његову руку: "Како се зовеш", упитао га је. Овај му је рекао своје име. "Колико деце имаш?" "Троје." "Ког су пола?" "Два дечака и једна девојчица", одговара он. Све време, док га је испитивао, старац је додиривао његову руку. Након дугог ћутања које нам се учинило као читава година, старац му је рекао: "Не жалости се због својих проблема. Твоја девојчица ће за годину – две бити здрава." Почео је нежно да га удара по лицу. И заиста, тај човек је имао проблеме са здрављем девојчице. Знао сам за то и силно сам се потресао.

Ми смо узели благослов и изашли из келије.

Кад сам дошао себи, замолио сам монаха Панаретоса за допуштење да са старцем попричам о три лична проблема, која су ме много интересовала. После многих и ватрених молби, он ми је то допустио, објашњавајући како су ово старчеви последњи дани и да не жели да га било ко узнемирава. Кад сам ушао, старац је прихватио моју руку и задржао је. Питао је како се зовем и ја сам му одговорио. Објаснио сам му да ме муче неки проблеми и да бих желео његов савет. Он на то каже: "Испричај ми једно по једно."

Први проблем био је бол који сам већ годину дана осећао с леве стране, у пределу срца и у леђима. Лекари ништа нису открили. Упитао сам га какав је то бол, а он ми је одговорио: "З., немаш никаквих проблема са здрављем, али си славољубив и егоиста."

Други проблем је био што сам желео да добијемо и друго дете, али нам то и поред свих наших настојања, за три и по године није пошло за руком. Изложио сам старцу и тај проблем, који нас је мучио. Он је прекрстио моје лице и рекао: З., дете је на путу, твоја жена ће остати у другом стању." Узео сам благослов од старца Порфирија и отишао. Био сам дубоко потресен овим открићењем и усхићен тиме што ми је Бог допустио да упознам тог светог човека.

Данас, кад Вам пишем, 4. марта 1993, саопштавам Вам да се "здравствени" проблем, који ме тада мучио, аутоматски решио након пола месеца. Такође вас обавештавам да смо добили девојчицу која сада има 4, 5 месеца. Ако будемо анализирали време које је прошло од тада, откад сам узео старчев благослов, и ако га размотримо по датумима, схватићемо да се све догађало по старчевим молитвама. Кажем Вам, кад ми је жена саопштила да је бременита, нисмо могли да поверујемо да је тај дар тако брзо дошао.

Брате, г-дине професоре, молим Вас да ово мало, што Вам пишем о старцу, употребите, како то знате, на добро и корист наше браће.

Уверен сам у светост старца Порфирија и љубав нашег Тројединог Бога.

*С љубављу у Христју,
З. В., Паиџра.*

5. Дар исцелења

Међу многим даровима који су красили личност старца Порфирија, говорићемо и о исцелењу многих болести. Као духовни отац, старац је развијао дубоке личне односе са својим чедима и на тај начин утицао на њихову психу, на њихово понашање и на васцело њихово биће. У неким случајевима дејствовао је по благодати: постављао је дијагнозу, одређивао лечење и исцељивао. Иако је патио од многих болести, никада није молио Господа да исцели њега самог. Карактеристично је оно што је говорио: "Устручавам се. Како да од Христа затражим нешто такво?" Тако је до краја живота трпеливо носио тежак крст и са благодарношћу подносио бол. *Овде је њрпљење и вера свейих* (Отк. 13:10). Господ је, међутим, даровао тој болешљивој природи способност исцелења различитих болести, тешких обољења и психичког растројства.

О томе сведоче многи, који су патили од најразличитијих болести а којима је својевремено помогао преподобни старац. Међу њима су чак и лекари – специјалисти, старчева духовна чеда, која су годинама живела у његовој близини. Сви они тврде да је старац благодаћу Божијом развио способност лекарске дијагностике, установљујући позадину болести

које су се тешко могле установити како уобичајеним, клиничким лекарским опитом, тако и савршеним средствима савремене медицинске технологије. Он је то постигао просто, уперивши поглед на оболело место или додиривањем ручног зглоба оболелог или пак зглоба његове мајке. Помоћу првог метода старац је много пута дијагностицирао постојање рака и његов стадијум. Такође је примећивао и развој бенигног тумора на јајницима и прецизно утврђивао његове димензије.

Знамо да је другим дијагностичким методом, односно пипањем ручног зглоба, имао способност да истражи целокупну историју личности, да испита њено генеалошко стабло и њено генетичко програмирање. У таквим случајевима је неколико пута установио постојање порока генетске природе, за чије постојање страдалници нису знали све до тренутка постављања дијагнозе. Неодложно их је упућивао код лекара – специјалиста. Наводимо један карактеристичан пример дијагностичке способности старца Порфирија. У пролеће 1990. године једна породица, родитељи и деца, посетила је старца да би узела његов благослов. Старац је затражио да најпре приђе мајка. Држао ју је за ручни зглоб и рекао: "Кажи ми редом, по узрасту, имена своје деце." Она је тако и учинила. Међутим, кад је дошла до имена своје старије кћери, старац је снажније стегао њен ручни зглоб. Неко време је ћутао а затим упорно почео да се распитује о узрасту ове девојчице. Старац Порфирије је у том тренутку дијагностицирао постојање обољења имунитета које медицина тешко може да установи и које се није испољило све док није утицало на субјективно здравствено осећање ове девојчице.

Од тог тренутка, кад се испољила ова болест, била је потребна читава година да би многи лекари–специјалисти, уз помоћ бројних лабораторијских испитивања, дошли до правилног дијагностичког закључка, који се нимало није разликовао од дијагнозе старца Порфирија. И као што се увек дешавало у сличним случајевима, тежак пут научног испитивања још једном се сусрео са просвећеним дијагностичким путем благодати, смирења, простоте и, истовремено, са толико мудрим, величанственим и надахнутим "клиничким" опитом преподобног старца Порфирија. Познати грчки лекари уважавали су и поштовали његову просветљену "дијагностику" која је много пута спасавала и потпомогла излазак из многих безизлазних случајева. Тим својим даром старац Порфирије је спречавао мучна стања као и лекарске грешке или пропусте, и обично предлагао одговарајући фармацеутски поступак.

Старац је посебну саосећајност испољавао према људима који су патили од разних облика рака. Уз дуготрајну хемотерапију, оболели од

рака су се у потпуности исцељивали. Друге, тешко излечиве болести, ишчезавале су већ од додира његове благословене руке.

Случај који ћемо у наставку изложити даје нам могућност да, уколико је то човек уопште у стању, сагледамо дубину и радијус дејствовања дијагностичког и терапеутског (исцелитељског) дара старца Порфирија. Реч је о чудесном догађају везаном за здравље монахиње Теосемне, игуманије обитељи Златног извора Ханионског на Криту.

Казивање које следи засновано је како на ауторитативном сведочењу представника ове свете обитељи, тако и на саопштењима лица из непосредног окружења блаженог старца, која су заједно с њим преживела овај чудесни догађај.

Као што нам је познато, старац Порфирије је гајио особиту љубав и благонаклоност према манастиру Златног извора. Због тога се стално молио за игуманију и сестринство овог манастира. Сваки пут, кад би се у обитељи појавио неки проблем, оне су се повезивале са светим старцем, притицале му и тражиле помоћ.

Кад је игуманија Теосемна почела да осећа постојан бол у пределу стомака, 30. јануара 1980. године, у пратњи сестре Теоксеније, посетила је преподобног старца у Оропосу, како би се с њим посаветовала у вези свог здравственог стања. Он их је, као и обично, примио с великом љубављу и мудрољубљем. Саслушао је опис стања, упознао се са развојем болести и, након што је погледао болесно место, установио дијагнозу: "Имаш велику сметњу, дете моје. Без оклевања мораш да посетиш лекара – специјалисту. Не губи време. Прилике ти то не допуштају."

Након тих речи, старац је одмах телефонирао лекару, свом духовном чеду из Колонакија, касније професору гастроентерологије на Критском универзитету, господину Елијасу Курумалису. Посебно је замолио лекара да одмах прими игуманију у својој медицинској установи. Овај је у почетку одбијао да је одмах прими због пребукираности болничког простора, али је након старчевих упорних молби пристао да је прегледа још исте вечери. Као што се и очекивало, његова дијагноза била је истоветна са оном коју је поставио старац: потпуна захваћеност трбушне дупље раком. Будући да је стање било веома опасно, одмах је донета одлука о неопходности лекарске интервенције у иностранству. На тај начин је игуманија, заједно са сестром Филоксенијом, отпутовала у Лондон. Тамо су их упутили код светски познатог онколога. Међутим, због великог броја болесника које је у то време примио на лечење, није био у могућности одмах да их прими. Игуманија се узнемирила и одмах телефонирао старцу Порфирију да би је посаветовао

шта даље да ради. Он јој је одговорио: "Чекајте, јер тај лекар, поред тога што је добар, има и велики дуг који не може да исплати!" Оне су га послушале и одлучиле да и даље покушавају, иако у том тренутку нису баш у потпуности разумеле оно што им је рекао.

Сутрадан су поново посетиле лекара и поново затражиле да га виде, овог пута уз помоћ младог лекара са Крита који је у то време стажирао код њега. Овога пута ствари су се измениле. Кад је чуо да је игуманија са Крита, лекар се узрујао и показао посебно интересовање. Одмах је пристао да преузме случај, говорећи да му се на тај начин даје повољна прилика да врати један "свој стари дуг", морални дуг који је он, са своје стране, наследио од оца. Будући британски војник његов отац је, како је сам причао, учествовао у војном сукобу у "Бици за Крит". У то време он се при повлачењу на чудесан начин спасао, а критски монаси су потпомогли његово бекство. Од тог доба, тај догађај се није избрисао из његовог сећања. Свом сину је оставио благослов да у будућности врати тај морални дуг тако што ће указати медицинску помоћ житељима Крита уколико га ови посете. Била је то морална обавеза, и лекар је прихватио да је испуни. Било је то дело узајамне љубави. Управо је о том великом дугу претходног дана говорио старац, просветљен Духом Светим.

Тако је британски онколог убрзо заказао операцију игуманије Тео-семне за 13. фебруар 1986. године. Тог дана, у 8 сати увече, започело је свеноћно бдење у манастиру Златног извора. У то исто време извршена је и озбиљна операција у Лондону. У 4 сата ујутро, у манастиру је zazво-нио телефон. Био је то отац Порфирије. Позвао је сестре и обавестио их о операцији, душевно их ободривши: "Виделе сте шта се догодило! Служена је божанствена Литургија, и сви смо били тамо! Ко све тамо није био..!" Вођен унутрашњим просветљењем, преподобни старац описује: он их све види сједињене, оне који су се молили у Златном извору или у Оропосу и оне, који су се с душевном топлином молили у иностранству, у хируршкој сали, у часовима немирног ишчекивања. Он их све види, види сестре око хируршког стола, оне које учествују у свештеном и надкосмичком тајнодејству! Тамо су се сјединиле све молитве и старац их благодатно следи. Он види пламене молитве, које пресецају небеса и уздижу се до престола Божијег. У 4. 30 ујутро старац телефонира преосвећеном митрополиту ханионском: "Ваше преосвештенство, да ли сте видели шта се догодило?" "Не, нисам, старче, ја не могу да видим, кажите нам", одговара он. Свети старац понавља чудесни опис: "Преосвећени, у том тренутку смо сви ми били тамо..." Непосредно након операције, ауторитативни, светски познат хирург

је установио да је болесница у критичном стању. Његове научне прогнозе биле су формално – хладнокрвне: "Нема разлога за оптимизам. Болесница ово неће преживети". Данас, након 11 година, она која је у то време била озбиљно болесна, савршено је здрава. Захваљујући божанственој интервенцији, научна прогноза је у потпуности побијена.

Лекар се увек сумњичаво пита: "Шта се заиста догодило у овом случају?" И како сам примећује, у том критичном тренутку дошло је до натприродног дејства. Десило се чудо! Чудо, додајемо ми, које наставља да се извршава све до данашњег дана. Чудо које се остварило посредством блаженог старца а у славу Бога, *дивној у светјима Својим* (Пс. 68:35).

Рекли смо да је преподобни старац осећао посебну љубав и благонаклоност према оболелима од рака. Брижљиво је испитивао њихове случајеве, трудио се да установи дијагнозу и, уопште, истраживао је ту страшну болест нашег времена. И сам је боловао од рака. И у њему самом развијала се ова мучна болест. Међутим, како је сам говорио, њему је успевало да ову страшну болест деценијама успава користећи јединствени лек: непрестану молитву и проучавање Светог Писма. У разговору старца Порфирија са универзитетским доктором у болници Сингроса, а на тему рака и СИДЕ, старац је изрекао значајна гледишта којих се и касније сећао, понављајући: "И ја сам истраживао рак и открио сам много података. Рак углавном улази у сложене душе, у потиштеног човека, измученог и притешњеног различитим околностима. Кад од нечега болујеш и кад ти кажу да је то рак, неопходно је да се у потпуности предаш љубави Божијој. Примири се и успокоји, заволи свет, заволи свакога, сав постани љубав и славословљење Бога, да би се освештала твоја душа. Кад се освешта твоја душа, кад се привеже за Бога и постане спокојна и непомућена, умириће се и сви системи у твом организму. Тада ће рак, ако се не исцели, у најмању руку остати тамо где је и био..."

Рекли су ти да болујеш од СИДЕ? Међутим, кад ми тако говоримо, ти би морао да будеш преиспуњен радосћу а не да кажеш: "Ако имам ту болест, то значи да ћу умрети!" Ништа такво! Изучаваћеш Свето Писмо. Видећеш да смрт не постоји и да они, који верују речи Божијој, никада не умиру. Не, ја не узимам лекове. Трудим се молитвом и давањем Богу. Да ли знаш како сам некад био снажан? Могао си да ме оперишеш без наркозе, по благодати Божијој. Данас сам све то изгубио. Заиста, то што имам, то искушава."

Неколико месеци пре старчевог коначног пресељења на Свету Гору, на нашу молбу примио нас је и благословио. Тих дана смо из

иностранства добили нови тип фото–апарата и замолили смо старца за допуштење да га фотографишемо. Он се на неко време замислио а затим одговорио: "Знате шта? Не ради се о томе да нећу да ме фотографишете зато да ме после не бисте исмевали, него зато што то мене не искушава. Фотографишите ме сад, затребаће ми та фотографија. Дајте и мени неколико фотографија, да бих и ја имао нешто да дам. Знате шта? У последње време, по благодати Божијој многи оболели од рака бивају исцељени, у многим земљама: овде у Грчкој, у Канади, у Аустралији, у Америци. Ти људи траже да им дам нешто за успомену. Дајте да и ја имам нешто што ћу моћи да им дам." Свети је с таквом простотом и, могло би се рећи, дејом наивношћу, говорио о великом чуду као о неком свакодневном догађају: "Знате шта? У последње време, по благодати Божијој, многи оболели од рака бивају исцељени..." Затим је покрио главу монашком скуфијом, а његово лице је заблистало! Благосиљао је крстом који је држао у руци. Од тог времена, он свакодневно благосиља оне који гледају његов спокојни лик и који га призивају.

Верујемо да ће та фотографија, прва и, да тако кажемо, девствена, коју смо начинили новим фото–апаратом, постати историјска. То је најкарактеристичнија фотографија старца Порфирија и она данас хиљадама људи представља скривену подршку у часовима искушења. Ова фотографија преподобног старца повезана је с једним чудесним догађајем који се десио отприлике три месеца након његовог упокојења, у великом македонском граду.

У ноћи између петка и суботе, 22. фебруара 1992. година, госпођа Марија И., службеница, доживела је инфаркт и била пребачена на одељење интензивне неге у градској болници. Угледна лекарка, која је прописала лечење болеснице, наложила је својим сарадницима да не дају тромболитичку инјекцију која је уобичајена у таквим случајевима, будући да је болесница у то време имала месечни циклус. Госпођа Марија је блиска пријатељица игуманије једног познатог манастира из тог краја. Игуманија је била духовно чедо старца Порфирија и неколико дана пре тога ишла је у Оропос, где су блаженом старцу служили четрдесетодневни помен. Са собом је донела уље из кандила које је горело у старчевој келији, а такође и фотографију коју су јој дали у манастиру. Дакле, игуманија је по мужу г–ђе Марије послала ово уље и фотографију. Она је све то побожно прихватила и ставила на ормарић, иако није знала ко је био тај уважени старац.

Настала је среда, 26. фебруар, помен св. Порфирија Гаског, праник старца Порфирија. Игуманија М. је наложила да се тог дана,

који је старцу био посебно драг, у њеном манастиру служи парастос. Око 5.30 ујутро, припремала је кољиво и топлом душом молила се Богу за оздрављење њене духовне сестре Марије, која је тада била у критичном стању.

Управо у том часу, на одељењу интензивне неге појавили су се нејасни обриси фигуре неког уваженог јереја који се готово нечујно приближио постељи тешко болесне Марије. Болесница га не види добро и мисли да је то њен духовник, отац А. Свештеник се још више приближава, смеши се и говори: "Ја нисам онај отац којег очекујеш, ја сам..." Свештеник је прошаптао неко име, али га она није чула. Међутим, обузело ју је силно узбуђење и усхићење због онога што јој је рекао непознати старац. Прати га и посматра. Он се поново осмехује, лагано дотиче доњи део кревета и удаљује се. Пролази поред осталих болесника (осморо људи), благосиља их и одлази. Чини се да он не корача по земљи него да лебди по ваздуху, да не излази кроз врата него да иде према прозору и да ишчезава. У том тренутку Марија осећа да је оздравила. Осећа да се ослободила неке nelaгодности, неког унутрашњег притиска. осећа се као и раније! Одмах је устала из кревета.

Среда, 26. фебруар, дан светог Порфирија. Десило се чудо! У 11 сати започела је неопходна лабораторијска анализа. Утврдили су да она нема зачепљење крвних судова. Угледна лекарка се ишчуђавала, питајући се да ли је, и поред њене забране, неко од њених сарадника ипак дао тромболитичку инјекцију. Сви су је уверавали да се ништа слично није догодило. Она је затим дошла до закључка да су или погрешили у првобитној дијагнози или да се она у том часу налази пред истинским чудом.

Исцелитељско деловање чудесног доласка освећеног Порфирија није се ограничило само на Марију него је било благотворно и за остале болеснике на интензивној нези које је тога јутра посетио и благословио. У њиховом здравственом стању дошло је до брзог побољшања. Према оцени лекара, све се дешавало на "чудан и необичан" начин.

Овај значајан и необичан случај убрзо је постао познат у медицинским круговима, па се о њему као о клиничком случају расправљало на скупу кардиолога који је неколико месеци касније одржан у Атини. Тај случај је истински догађај, сведочанство којем не може да приступи савремена прогресивна наука, да би га разрешила и испитала непосредним истраживачким методама.

Да би се још више уверили, Маријини укућани су је послали на темељније медицинско испитивање, у Лондон. Они су, са своје стране, задивљено констатовали да је болесница у потпуности исцељена!

Пролазили су месеци, и гласине о том чудесном случају почеле су све више да се шире. Прво саопштење које сам о њему добио било је уопштено и нејасно. Једино што сам у првом тренутку схватио било је место на којем је примећен чудесни долазак преподобног старца. Од тог тренутка, моја љубав и поштовање према његовом светом лику подстакли су ме да систематски испитам и опишем овај догађај.

Након отприлике осам месеци, од 24. до 27. септембра 1992. г, остварио сам планирано поклоничко путовање на Свету Гору. Намеравао сам да се упутим ка светом манастиру Симонопетра. Међутим, Пресвета Богородица и преподобни старац другачије су уредили ствари. У јутро 24. септембра у Уранополису сам сусрео митрополита Сидиокастре, г. Јована. Он је намеравао да посети оца Максима у Керасији и да изврши рукоположење. Ми смо поразговарали, ја сам дознао за његове намере и изменио сам план свог путовања. Желео сам да и ја пођем у Керасију, код оца Максима, али да се најпре поклоним гробу старца Порфирија у Кавсокаливији.

После обеда, лађица нас је довезла до пристаништа Кавсокаливије. Почели смо да се успињемо по стрмој стазици. Било нас је седморо и међусобно се нисмо познавали. Док смо се успињали, пролазили смо кроз густу сенку дрвећа. Испод нас се бесконачно, дубоко море губило на хоризонту и стапало са небом. Тај азурни бескрај био је старчева велика љубав. Било је тренутака кад би тамо уперии поглед, кад би помисли ишчезле а душа се успокојила. Кад смо стигли до гроба блаженог старца, зауставило се нас троје а њих четворо је кренуло даље. Након што смо се узбуђено поклонили гробу, започели смо разговор о старцу и на тај начин се међусобно упознали. Један од саговорника био је г. К. К., богослов, а други г. К. М., историчар уметности. Обојица су били из истог града и пријатељи г-ђе Марије којој се догодило чудо о којем смо говорили. Господин К. М. је, поред тога, био и њен сусед.

Тако нас је те вечери преподобни старац на чудесан начин окупио око свог гроба. Упознао ме тамо са двојицом људи за каквима сам трагао и који су ми могли дати одговор на моје питање. Оба ова изабрана брата дала су ми адресу и број телефона г-ђе Марије. Ја сам их, између осталог, замолио да јој пренесу моју молбу да се сретнемо и да поразговарамо о том чудесном догађају који јој се десио. Те вечери смо били заједно а ујутро смо се растали.

Кад сам стигао у Атину, послао сам Марији писмо и у њему старчеву фотографију. Како су ме касније обавестила оба моја пријатеља, Марију је у то време мучила ужасна недоумица: ко је био тај светац који ју је оног јутра посетио, исцелио и спасао јој живот? Није позна-

вала оца Порфирија. Хтела ја да верује у то, али је глас сумње бивао све јачи и јачи.

Како су ми касније, између осталог, саопштили, Марија се једне ноћи неочекивано пробудила и зачула глас који јој је говорио: "Сутра ћеш добити писмо и у коверти ћеш наћи фотографију. Онај, који је на тој слици, јесте онај који те оног јутра исцелио. Немој унапред да сумњаш."

Сутра ујутро, Марија је заиста добила писмо! Било је то оно писмо које сам преко поште послао непосредно пре тога. У том писму била је нама добро позната фотографија преподобног старца.

6. Дар "тумачења језика"

Као што смо раније говорили, у многовековној историји наше Цркве било је мало светитеља који су имали толико дарова и дарова такве природе као што су они који су красили личност старца Порфирија.

Један од његових дарова било је и разумевање различитих језика. Као што знамо, име преподобног старца, као и казивања о његовом подвижничком животу били су познати у целој васељени. Тако су из разних земаља долазили Грци, али и људи других националности, посећивали га и тражили одговоре на тешка питања. Приликом њиховог контакта са старцем Порфиријем постајали су учесници тајинства присуства Светог Духа Који је дејствовао кроз његове дарове.

Могли бисмо да поставимо питање како се у тим случајевима, кад је посетилац био странац, успостављао контакт између њега и старца Порфирија? Утолико пре што, колико нам је познато, старац Порфирије није знао ниједан страни језик. Међутим, као што ћемо видети из тих случајева, њихов разговор је био срдачан, а контакт дубок и суштински.

У свом писму од 28. августа 1996. старица Теодосија, игуманија свете обитељи Панагије Варнаковске у Евпалији Доридској, износи нам случај који је везан управо за овај старчев дар. О том случају је, након старчевог упокојења, говорило његово духовно чедо, очевидац и сведок онога што се догодило. Он нам саопштава: "Старца је посетио један ирски научник у пратњи свог преводиоца, желећи да га пита за савет у једном озбиљном питању које га је узнемиравало. Међутим, старац Порфирије није желео да преводилац слуша разговор и зато му је рекао:

– Шта ти од њега хоћеш?

Преводилац се умешао:

– Добро, старче, али како ћете разумети један другога?

Старац је на то рекао:

– Ти изађи, а ми ћемо наћи начин да се споразумемо.

Преводилац се тад удаљио а њих двојица су сами разговарали у келији. Након 20 минута, изашао је и Ирац.

– Како сте се споразумели?

Ирац је одговорио:

– Без икаквих тешкоћа. Старац савршено говори ирски.

Тај исти дар поседовао је и старац Пајсије Светогорац, који се у сличном случају, кад га је посетио француски професор са Сорбоне, гост манастира Симонопетра, споразумевао с њим на исти начин.

Према мом скромном мишљењу, у тим случајевима присуство Светог Духа дејствовало је на начин "тумачења", односно дајући могућност сабеседницима да се међусобно споразумеју. Реч је о понављању, усуђујем се да кажем, јединог у историји Цркве догађаја од општесветско–културног значаја, до којег је дошло на празник Педесетнице: *И кад се наврши ђедесет дана, бијаху сви ајосџоли једнодушно на окују. И уједанџуј настјаде шум са неба, као хујање силноја ветра, и најуни сав дом ђе они сеђаху; и џоказаше им се раздељени језици као ођњени, и сиђе џо један на свакоја од њих; и исџунише се сви Духа Свејџоја, и сџагоше џоворитџи друјим језицима, као шџо им Дух даваше да казују; А у Јерусалиму борављаху Јудејци, људи џобожни из свакој народа који је џод небом; џа кад настјаде ова хука, скуји се народ и смејше се; јер сваки од њих слушаше ђе они џоворе њејовим језиком, и дивљаху се и чуђаху се сви...* (Дела ап. 2; 1–7).

Четврта глава

СТАРАЦ ПОРФИРИЈЕ – ДУХОВНИ ОТАЦ И УЧИТЕЉ

Свајда молим духовна чеда да љубе Боја Који је све, да би нас Он угосџојо да сџујимо у земну, несџворену Цркву Њејову, јер огајле џреба џочетџи.

– Јеромонах Порфирије, из Духовног завештања

Изашао сам врло, врло рано, да бих џлегао Ејејско море, и до мене је дојирао мирис мора...

– Старац Порфирије

Кад се први пут нађеш насупрот старцу Порфирију који седи на кревету у својој келијици, осећаш да живиш у другом свету. Духом се пренесиш у древни свет старозаветних пророка, живиш у атмосфери тишине и безметежности. Замишљаш стања и ликове који су описани у житију светог Антонија Великог. Видиш пред собом лик библијског старешине, неког "старца" мудрог по свом опиту и благословеног благодаћу "духовног очинства".

Старац Порфирије је био један од истинских духовних отаца, који је достигао високу меру духовности и због тога је могао да дејствује као учитељ и саветник.

Његова педагогика, коју је као духовни отац остваривао на делу, појављује се као педагогика Отаца Цркве, која се све до данас сачувала у црквеном предању исихазма и добротолубља.

Као што смо раније рекли, према светом Симеону Новом Богослову духовни отац представља живо присуство Христово, он је савршени и у Христу препорођени човек, обитавалиште светлости у свету, он је лик учитеља. Такав саветник младих, али и људи свих узраста, посебно родитеља, био је, а и данас наставља да буде и старац Порфирије.

Као духовни отац, старац је био један од најважнијих ликова у духовној породици Христовој, у Цркви, којег је са духовном децом повезивала божанствена очинска веза. Био је то човек савршене, целовите љубави, унутрашњег духовног савршенства и светости. Својим духовним руковођењем, односно тајним и духовним начином, потпомагао је рађање и препорађање своје духовне деце кроз Еванђеље. У његовом лику оствариле су се апостолске речи: *Јер ако имајте и хиљаде учитџеља у Хрисџу, немајте мнојо ођаца. Јер вас у Хрисџу Исусу ја родих Еванђељем* (1. Кор. 4; 15).

Поучавање духовника представља благодатни дар Светог Духа који непосредно зависи од целокупне личности духовног оца. Он углав-

ном зависи од нивоа духовне и емоционалне зрелости, од унутрашње, "духоучитељске" мудрости, а не само од његовог животног и психолошког искуства или од научно – педагошке припремљености. Старац је уистину био образац духовног оца и учитеља. Његово васпитачко деловање имало је за свој извор харизматички дар Духа Светога. Због тога је то дејство било тајинствено и није происходило од уобичајене људске обуке, него је у својству силе која га усмерава имало "унутрашњу духовну обуку" (св. Григорије Двојеслов).

Као што смо већ рекли, старац Порфирије је био целовита личност, украшена безбројним моралним и духовним својствима и врлинама. Међутим, његова највећа врлина било је расуђивање. Преподобни старац био је, у највећој мери, учитељ расуђивања. На васпитачкој умешности расуђивања заснива се руковођење душа – процес који понекад може бити превентиван, а понекад исцељујући. Он у себи садржи неограничену силу која, како примећује свети Јован Златоусти, може да укроти и најнеобузданију природу. Тим тајинственим васпитањем старац је поучавао, усмеравао и саветовао децу, младе и родитеље. Није их поучавао само својом речју него и својим ћутањем, а много пута – и самим својим присуством. Он није наметао апстрактна морална правила и углавном је усмеравао ка стварању дубоке личне везе.

Сагласно оном што је речено, могли бисмо га окарактерисати као савременог (духовног) педагога, чија педагошка теорија и пракса почиње од кападокијских Отаца а завршава се савременим антрополошким гледиштем, "психопедагогом лица". И теоретска полазишта и практична примена били су савремени и резултативни. Они чак нису ни могли да буду другачији, будући да су били проникнути јединственом светлошћу Свесветог Духа. Начела на којима се заснивало његово дело показала су се као начела којима би требало да руководе и савременог педагога, саветника, психолога, психотерапеута и уопште свакога ко се бави "клиничким" делом и тежи да разуме човека.

Као што смо рекли, блажени старац се божанственом благодаћу удостојио да још у раној младости у свести људи буде прихваћен као трезвеноуман духовни отац. Пажљиво је, са стрпљењем и снисходљиво слушао њихове проблеме. Он је могао да им помогне разним средствима и на разне начине. На разна питања одговарао им је с добротом и нежношћу. Поучавао је, убеђивао и подржавао малодушне. Није се гневио на неку узнемирену, неразбориту и тешку духовну децу. Његова реч није била једноставна, површна реч контактирања: била је то зрела, суштинска, поучна реч најдубљег општења душа.

Старац је био чист и имао је "душу прозорљивца" (Евагрије), која га је водила ка правилном самопознању. Истовремено је имао могућност да препозна и разабере мисли другог, онога ко је био његово духовно чедо и ко му је притицао молећи за савет и руковођење. Тако "прозорљивац и разматра оно што је срдачно" (Климент Александријски). Старац је душе читао као књиге.

Кад би погледао у саговорника, чинило се да његов поглед прониче у дубину човековог "ја", да досеже до скривене суштине и да њему ништа не може да остане непознато. У тим тренуцима сабеседник је имао осећање лакоће, унутрашње тишине и безграничне радости.

Саговорника није привлачила само дубина поучне и утешитељске старчеве речи: била је то "богољубазност" обраћања и сладост његовог присуства, која је опчињавала. "Не само наук, поука и савет светих, него и сам њихов изглед доносио је велику насладу и корист" (св. Јован Златоусти, Акили и Прискили, 2. беседа).

Веома је тешко обухватити и разумети величину тога часа. У том непоновљивом тренутку сусрета и општења са духовним чедом, старац је користио веома резултативно педагошко средство – еванђелску љубав. Живео је јединственом љубављу, без граница и услова, љубављу која се по атмосфери разливала Духом Светим, присутним приликом овог сусрета и утемељивачем везе између духовника и његовог чеда. Будући да је ст. Порфирије по својој суштини био човек љубави и преиспуњен љубављу, он је том љубављу и зрачио унаоколо. У том тренутку, саговорник би осетио ту лучезарност и постајао пријемник безграничне божанствене љубави. Као да унаоколо не постоји свет, као да не постоје људи. У том тренутку, кад би човек доживљавао до тле непозната осећања, као да су се заустављали живот и време, да је ишчезавало сећање на страдања и смрт. Старчев саговорник је овде и сада доживљавао јединство тог духовног сусрета. Осећао се као да на сваки начин монополише том љубављу коју је старац показао пред његовим лицем.

У тој богоугодној атмосфери, блажени отац је обављао дијагностичку, терапеутску и укрепљујућу процедуру. Обично је полазио од конкретног проблема који је занимао његовог сабеседника, тј. од видљивог полазишта теме. Ишао би даље и долазио до саме основе, до узрока који подстичу понашање. Својом дијагностичком способношћу и силом "психолошког раумевања", како бисмо ми данас рекли, старац је настојао да расветли позадину својеврсног понашања или греха. Настојао је да разазна спремност и расположење свог духовног чеда према покајању, да разоткрије динамику његовог несвесног

душевног света или да, најзад, разоткрије патологију његове личне и породичне историје.

Након тог првог приближавања конкретном проблему, старац Порфирије, увек подстицао унутрашњим божанственим дисањем Светога Духа "који је кроз њега говорио", истраживао је целокупно животно поље свог саговорника. Тада би духовни отац много пута говорио о савршено личним питањима "свога чеда", откривајући скривене ожилке или чак и непознате појединости његовог живота. Тога је било у довољној количини! Од тог тренутка и након тога, духовно чедо је самога себе предавало Старцу. Дословно се безусловно предавало свом духовном оцу! Његова душа већ је била отворена.

Такво разоткривање душа било је резултат старчеве непрестане молитве. Откривање је обухватало молитву, молитва је обухватала откривање. Такве душе често су се претварале у жедну земљу, у земљу навлажену, спремну да у своја недра прими семе и да донесе плод. Тада би старац одабирао правилан метод савета и руковођења, неопходан за конкретну личност. Тад смо примећивали да трезвеноумни духовни отац по благодати Божијој дејствује као учитељ и саветник, сагласно основним начелима савремене пастирске симвулентике и педагогије. Старац је у свом пастирском раду остварио принцип посебности [личности]. Сваког човека је сматрао за апсолутну вредност, као јединствену и непоновљиву личност. Разумевао је и уважавао особити карактер свакога, подједнако као и његову личну слободу. Тако је божанствени учитељ сваком проблему приступао појединачно и сагласно његовој посебности. Никада двојици људи није саветовао једно исто. Био је у стању да десеторици људи, који су га питали за исту ствар, понуди десет различитих савета.

Отац Порфирије је ближњег свог прихватао онаквог какав је и био, са слабостима и особеностима у понашању. Никад није покушавао да га укалупи. Спољашњи изглед људи, а посебно младих, није га интересовао, као што се није ни непромишљено и негативно супротстављао њиховим спољашњој ексцентричности и провокативности. Он је сагледавао најдубље наслаге душе, њене покретачке снаге и основу њиховог понашања јер је знао да ће се, чим буде устројена човекова унутрашњост, одмах устројити и спољашњост. Ту исту тактику користили су сви велики Оци Цркве. Они воле човека онаквог какав јесте, с његовим слабостима и недостацима, дејствујући педагошки промишљено и психолошки опрезно и користећи еластичне педагошке методе.

Уважени учитељ увек је у свом поучавању избегавао крајности и претеривања, будући да није веровао да оне погодују духовном васпи-

тању и емоционалној зрелости младог човека. Напротив, користио је методе и средства као што су умереност, безгранична љубав, разумно снисхођење (тј. разумна попустљивост) и молчаније [безмолвије, тиховање] која су човека привлачила ка "исцелењу и трезвеноумљу".

* * *

Навешћемо неколико примера његових поучавања.

Раније, док је старац служио на Атинској поликлиници, догодило се да је са две девојке, својим духовним чедима, пролазио рејоном трга Омонија. Угледали су једну девојку изазовне спољашњости. Носила је добро познату "супер-мини" одећу, веома модерну у то време. Чим су је сусрели, старац их је упитао:

"Шта кажете? Шта сте помислиле? Осуђујете ли ту девојку?"

"Не, оче", одговориле су оне, знајући његова гледишта.

"Добро чините, немојте ни да је осуђујете", рекао је старац. "Не осуђујте људе према спољашњем изгледу! У тој девојци, коју видите, налази се силна душа! То што она сад ради, односно што изазива, односи се на силу њене душе. Замислите шта ће се догодити ако та девојка упозна Христа, ако научи то што ви знате! Несумњиво је да ће се она у том случају високо уздићи!"

Био је то начин поучавања и васпитавања који је користио отац Порфирије. Поучавао је браћу животним и очигледним примерима.

* * *

Други пут, старца су посетили родитељи – отац инжењер и мајка васпитачица. Желели су да се посаветују о васпитању свог детета које је пролазило кроз буран младалачки период.

"Старче", рекли су родитељи, "дечак је већ порастао. Имамо ужасне проблеме. Ноћу долази касно... не слуша нас... залази у лоше друштво."

Мудри духовни отац је одговорио:

"У овом периоду ћутите. Прикријте своју "побожност". Не разјарујте га. То је тренутак кад му се чини да сте ви "добро одевени" и да носите све што је лепо, док је он "прљав" и "у дроњцима". Њега разјарује и одбија ваше "смерно" понашање."

* * *

Следећи пример је карактеристичан за старчев васпитачки метод. Пре неколико година, једна побожна девојка, матуранткиња, посетила је старца да би је он посаветовао и поучио у погледу одлуке која је за њу била од животне важности и коју је у том периоду требало да донесе. Без обзира на то што никад није био у њеној кући и што није познавао њене родитеље, старац јој је рекао следеће:

"Чедо, немој гневити мајку мноштвом икона које се налазе у твојој соби. Скини неке са зида, не искушавај!"

* * *

Други пут, у предизборном периоду 1989. г, старац је у 4 ујутро телефонирао својој духовној кћери, госпођи М. Благодаћу Божијом старац је видео да је овој жени у том часу била потребна психолошка и духовна подршка. Тако је почео да јој говори:

"Знаш ли да је данас долазила једна жена која је тражила да јој објасним Символ вере? Почео сам да јој објашњавам Символ...", говорио је око пола сата. Његов глас је био измењен. Као да говори неко други. Тако се догађало увек кад би читао свештене текстове.

Госпођа М. је тад постала свесна да овај разговор представља погодан тренутак за духовни контакт и заједничку молитву са духовним оцем.

* * *

Преподобни старац је веровао да се најзначајнија подршка и помоћ, која се може дати сваком човеку, састоји у следећем: да га саслушаш кад жели да ти говори о својим потребама и проблемима, кад хоће да ти говори о свом болу, кад жели да контактира с тобом да не би осећао мучну усамљеност и друштвену одбаченост које руше личност. Нежно очинско наручје преподобног старца било је увек отворено за сваког страдалника, за сваког духовно сломљеног човека који је у опасности да падне. На тај начин су духовни отац и његово чедо били два сједињена бића, два срца која куцају у једном истом ритму, која су се заједно разболела и заједно болују, која заједно пате, али се заједно и надају.

Старац Порфирије није био саветник и учитељ само младим људима. Он је истовремено био и општенародни духовни отац и учитељ. Путовао је и обилазио забачена села, јер је благодаћу Божијом видео да имају потребу за откровењем и свешћу о Божијем присуству у њиховим животима. Тако је на личан, њему својствен начин, животним поукама подстицао душе простих људи у сеоским срединама, сиромашним духовним опитом.

Својом речју, а превасходно добротинитељским приношењем својих благодатних дарова, он их је чинио причасницима тајинстава Божије благодати, откривао им је Бога у њиховим скромним, убогим животима. Као други "Папулакос" на Пелопонезу, обилазио је села и подстицао сељаке који су били обузети духовном летаргијом.

* * *

Јун 1986. године. На поуци која је забележена на магнетофонској траци, старац Порфирије са њему својственом живошћу казује о неким мисионарским случајевима и о потресним догађајима који су се одиграли пре неких 40 година, дакле 1946. године.

Његов поучни и приповедачки говор побуђује осећања која разблажују разједајуће дејство животних брига и тешкоћа и потпомажу молитвено расположење, тако да на тај начин мењају и преображавају свакодневну апатију у слатко, хвале вредно занимање и насладу наших напаћених душа.

Преподобни старац приповеда: "Једном приликом, било је веома рано, сишао сам с намером да одем у своју цркву. Међутим, црква је била затворена. Чувар још не беше отворио. У близини се налазила млекара. Отишао сам тамо и сео док не дође чувар. Млекара је још увек била празна. Тако сам седео за истим столом са продавцем, који се звао Атанасије Брациос.

У једном тренутку, у млеку је ушао купац и затражио млеко. Док је Танасије припремао млеко, приметио сам да је веома узнемирен. Однео је млеко, пришао за сто и сео, а ја сам рекао:

"Танасије, видим да си веома забринут."

"Стварно сам забринут", одговорио је он. "Моја жена се разболела."

"Твоја жена", кажем ја, "има камен у десном бубрегу. Током читаве ноћи имала је потребу за мокрењем и пражњењем. Устајала је, лежала, па онда опет устајала. Од ужасног бола није могла ни да лежи ни да стоји."

"Тако је заправо и било", каже он. "Опрости ми. Нисам веровао у те ствари. Ја сам убеђени рационалиста. Сад се, међутим, дивим ономе што говориш! Дивим се благодати Божијој! Једном је из неког села овамо дошло троје Арбанаса. Чекали су овде да дођеш у цркву јер су хтели да те виде и да те поведу са собом, да би им ти показао где да нађу воду у селу. Ја сам се смејао што су читав дан седели и чекали, запиткујући чувара хоћеш ли доћи. Ја сам, међутим, говорио: "Глупи Арбанаси, чекате попа да вам он нађе воду?" Сад те, оче, и ја молим: хајдемо у наше село, ми немамо воде. Можеш ли да дођеш? Платићемо."

"Нећу новац, Танасије", кажем му ја. "Тешко ми је да дођем. Ја имам цркву. Народ ме тражи и ја не могу да одсуствујем."

"Ми ћемо доћи овамо и одвешћемо те."

"Не могу", кажем.

Након тога, он је отишао.

После три дана долази сеоски старешина и каже: "Оче, чуо сам од Танасија то и то. Надамо се да ћеш учинити веома добро дело за село ако нам кажеш где да тражимо воду."

Кад ми је то рекао, одговорио сам овом старешини:

"Ево, испод села постоји један извор."

"Да", каже он, "тако је, али морамо да силазимо доле да бисмо узели воду, а наше жене се много замарају носећи доле крчаге с водом."

Тако су ме повели да тражим воду. Прошли смо кроз сва фокидска села и стигли у Маландрино, које се налази у округу Лидорикија. Они ми кажу:

"Ево, то је наше село", и показују ми га.

"Видите ли ону белу кућу", упитао сам. "Изнад те беле куће протиче вода."

Старешина на то каже:

"Танасије, знаш ли како називају то место горе, на које отац показује?"

"Како", пита он.

"Зову га Бучна вода".

Ја га онда упитам:

"Зашто га тако зовете?"

"Зато што је, како кажу, једног пролећа тамо спавао пастир и тамо, где је спавао, осетио да доле протиче вода. Он је то јасно осетио и рекао да испод протиче вода. Због тога су то место и назвали 'На бучној води'."

"Е", кажем ја, "туда протиче вода. То насеље су називали 'Браила'."

Сви су се обрадовали. Нарочито се обрадовао старешина.

Ја им кажем:

"Гледајте, децо! Нећу да почнете да причате како сте доводили старца а он вам рекао где је вода. Нећу да се то прочује. Кажем вам да то не би било добро. Нико не треба да зна да сам овамо дошао због воде. То ми много значи. Нећу да неко за то сазна!"

Кад смо дошли у село, отишли смо у дом тамошњег свештеника. Танасије Брациос је отишао и довео једног господина. Не сећам се како се звао. Рођен је у Патри и тамо је радио као ватрогасац, а узео је жену из Браиле. Било је лето и дошли су на одмор у Браилу. Дакле, њега су ми довели и кажу: "Он ће те одвести горе, где смо ти показали, и ти ћеш нам онда рећи." Дошао је по мене и пошли смо горе. Ја сам положио камен на оно место на којем је било воде.

Кад смо се враћали, он је седео напред а ја иза њега.

У једном тренутку он каже: "Оче, Танасије ми је причао да ти знаш и о болестима."

"Не знам", одговарам ја, "сад сам уморан."

Тако сам му рекао. Заћутао је и наставио да вози. Ја сам се неприметно прекрстио и погледао га. Видео сам да на левој страни груди има туберкулозу. Зауставио сам га. Не сећам се његовог имена: да ли се звао Ставрос? Или можда Танасије? Или Георгије? Не сећам се. Нешто ми говори негде у мом сећању. Дакле, зауставио сам га и ударио по десном рамену. Кажем: "Овде сам ти пронашао болест." Био је задовољан! Видео сам да му је лице заблестало.

"О", каже он, "шта видиш?"

"Шта да ти кажем, чедо? Видим чудо!"

"Причај ми", рече он.

"Ти већ одавно имаш туберкулозу. Сад је дошло до исцелења и потпуно се затворила та туберкулоза. Могу ти рећи да је десно плућно крило здравије од левог."

"Како", упита ме он.

Кажем: "Тамо где је била болест, одозго се сакупио калцијум и затворио болест."

Много се обрадовао и упитао:

"Да ли је истина да се оно исцелило?"

"Исцелило се. Десно плућно крило је здравије од левог."

"Дај да те целивам, оче. Гризе ме та ствар и та мисао. Ја сам туберкулозан."

На то сам му рекао:

"Ти си исцељен! Да ли то схваташ?"

"Схватам, али још не могу да замислим!"

Пошли смо и вратили се назад. Већ се смркавало, читав дан смо провели на путу. Знаш ли какав је био тај пут? О, ни асфалта, ничега! Само рупе и камење. Ох, ох! Већ се смрачило. Бубрези, желудац, утроба... све ме болело од тог аутомобила. Није имао гуме испуњене ваздухом. Схватате ли? Позади је био угаљ. Позади се налазила једна бачва (плински генератор), и аутомобил је радио на гас дрвеног угља!

Кад смо увече напослетку стигли, отишли смо у дом оног свештеника. Отац није био тамо, али је ускоро дошао. Поздравио ме и почео да прича:

"Оче Порфирије, Бог те довео у наше село. Нико од житеља не иде у цркву. Сам служим јутрење и вечерњу, сам служим божанствену Литургију! Сам, као да сам у пустињи! Чак и празником! Само кад неко умре или кад се служи парастос, онда сви дођу.

Знаш ли шта се догодило. О теби у кафани прича учитељ!"
 "Шта то говориш?"
 "Да." каже он.
 "А шта је сазнао учитељ?"
 "Танасије му је причао какав си ти и ево, он им сада говори: 'Децо, овамо је дошао један човек! Ви причате да нема Бога и слично... А он је урадио то и то... Атанасију је све испричао о његовој жени. А затим, тек што смо стигли овде у Маландрију, рекао је да тамо има воде и показао према врху Бучних вода иако уопште не познаје овај крај!"
 Тако је народ убрзо пристигао на трг пред свештениковом кућом. Трг се испунио народом. Викали су, викали.
 Свештеник ме пита:
 "Старче, шта да радимо?"
 Одговарам:
 "Реци им, чедо, да је Старац уморан и да ће доћи сутра. Устаните и пођите, јер тај човек није здрав. Заморио се од аутомобила којим је дошао."
 Отишао је и убедио их.
 Те вечери сам јео у свештениковом дому.
 Свештеник је имао петоро – шесторо деце, па ме упитао:
 "Шта видиш у овој деци?"
 Погледао сам децу и рекао:
 "Шта да ти кажем?"
 "Знам ли ја? Шта ћеш ти рећи?"
 "Нећу да говорим", рекао сам.
 "Добро", каже он, "немој ми ништа рећи."
 Кад смо вечерали, поп ме опет подстакло и упитао:
 "Шта видиш, благословени, у овом детету?"
 "Он је такав од мајчине утробе. Настрадао је", одговарам ја.
 Испричао сам му читаву историју.
 Он се надовезао:
 "У ствари, посетили смо све лекаре, а он не проговара. И они су ми рекли да је такав од зачећа."
 Затим су ми припремили постељу и ја сам заспао.
 Рано, и пре него што је свануло, чујем неку ларму. На тргу се окупио народ, много народа. Долази свештеник и каже ми:
 "Оче, имамо много посла!"
 "Каквог посла", питам.
 "Дошао је народ из Амигдолије."
 "Шта је то Амигдолија?"

"Село које се налази преко пута, на другом брегу!"
 Изашао сам пред врата. Народ је био усхићен. Призор је био величанствен! Чим сам стао пред врата, сви су подигли руке. Можете ли да замислите? Сви су клицали. Ту је дошао и ватрогасац. Звао се Костас. Сетио сам се. Он ми каже:
 "Оче, путуј, и тамо ћеш наћи!"
 Тако сам пошао. Сад силазимо низ падину. С нама је била и Костасова жена. У једном тренутку она ми каже:
 "Реци ми нешто, старче."
 "Заморио сам се и ништа не могу да кажем", одговорио сам.
 Нису више разговарали са мном. Ја сам, међутим, испитивао његову жену и посматрао је, ало они то нису знали. Нешто ниже сакупљали су винову лозу.
 Кир – Костас каже:
 "Идем да донесем грожђа."
 "Иди", одговарам ја, а кад је отишао обратио сам се његовој жени:
 "Хајде, рећи ћу ти. Ти си веома тешка жена и у теби се крије страх. Свако зло полажеш у свој ум, а превасходно ти се намеће мисао да ће се твоја кућа запалити."
 "Да", каже она, "окупира ме и мучи та тешка мисао. Кад излазим и кад се враћам, издалека осматрам има ли дима у кући."
 Нећу вам много говорити. Посаветовао сам је и објаснио јој. Кад је дошао Костас, жена му је рекла:
 "Коста, све ми је казао!"
 Уобразиља! Разумете ли?
 Тако смо полако силазили, силазили смо доле. Чим смо дошли у Ханију, угледао сам две – три кућице. У даљини видим народ! Како је било у Браили, било је сад и овде доле. Питам Косту:
 "Ко су они?"
 "О, благословени", одговара он, "током ноћи су разна села дознала да ћеш пролазити овуда па су се окупили да би те видели."
 "Ох, шта сад да се ради?"
 Тек што сам сишао а сви су нагнули према мени. Један ми каже:
 "Хоћу да се исповедим."
 Питају да ли бисмо могли да пођемо тамо до воденице, где бих могао појединачно да их исповедим?
 "Не могу", кажем, "доћи ћу други пут."
 Тамо, где смо чекали аутобус из Лидорикија, један од њих ме шчепао за расу:

"Старче, пођимо", каже он, и даље држећи расу.
 "Не могу, чекам аутобус."
 Тад се обратио другом:
 "Држите га. Не желим да старац отпутује. Хајде", каже он и гура ме.
 "Хајде, ја немам воде. Хоћу да ми покажеш где има воде."
 Тако сам и пошао. Кажем му:
 "Ено, тамо!"
 "Не знам", одговара он. "Поћи ћемо заједно."
 Повео сам га тамо и показао:
 "Ево, овде има воде."

Како сам касније сазнао, копали су и пронашли много воде на том месту које су назвали "Старчев бунар". Да, можда и данас на том месту постоји село. Међутим, питам се да ли још постоји неки бунар који се зове "Старчев бунар?" Не знам, не знам. Сад је прошло већ четрдесетак година откад се догодило све ово о чему вам причам. Ако не четрдесет, онда сигурно тридесет девет. Да ли сте разумели?

У међувремену је дошао аутобус из Лидорикија. Ушли смо. Убрзо се почело причати: "Овде је онај монах што налази воду!" Кондуктер је почео да ми се изругује. Не могу ни да вам опишем шта ми је говорио током читавог путовања. Стално ми се подсмевао.

"Има ли овде воде? Кажите нам!"

Молио сам се у себи. Ни најмање се нисам збунио. Стално ми је досађивао...

"Еј, калуђеру", добацује, "шта сад видиш?"

Народ се смејао. Смејао се... Како су могли и да знају шта се догодило у селу? Ови су се смејали. Како су могли да знају да су други плакали и да су ме почаствовали тако великим страхопоштовањем? Из Лидорикије су долазили људи из разних места. Нису знали и смејали су се. Онај кондуктер је седео иза возача и стално ме искушавао. Народ се смејао. Презриво ми се обраћао:

"Еј, калуђеру, шта сад тамо видиш? Има ли воде тамо доле? Видиш ли је?"

Нисам одговарао. Тако, дакле. Допутовали смо у Свету Еуфимију. Машина се зауставила пред кафаном да би се људи напили воде. Ја сам отишао у страну, нисам улазио у кафану. Ишао сам тако, као да корачам по Атини, левом страном. И да ти кажем истину, са нама је била и једна жена из Свете Еуфимије, која је говорила да тамо нема воде. Ја сам сишао и пошао даље да бих видео да ли тамо има воде. Приближава ми се онај кондуктер и каже:

"Хајде, калуђеру. Шта гледаш? Воду?"
 Тад сам му рекао:
 "Дођи овамо. Дођи, рећи ћу ти."
 Питам га:
 "Хоћеш ли ме послушати?"
 "Да." одговара он, "послушаћу те."
 Показујем му на доњи део његовог тела и кажем:
 "Мислиш ли да је сад оздравило оно доле што те боли?"
 Поцрвенео је... Каже:
 "Шта видиш, старче? Опрости ми за оно раније. Разболео сам се од сифилиса", прича он, "и лекар ми каже да ће то ускоро проћи. Шта ти кажеш", пита ме.
 "Не знам хоће ли проћи", одговарам му ја.
 "Ја, међутим", каже он, "сад ништа не осећам. Само се плашим болести."
 Оставио ме и отрчао да позове возача. Каже му:
 "Дођи овамо!"
 "Слушај, он је светац, а ја сам га читавим путем вређао. Сад сам се сасвим збунио. Види, он ми је рекао од чега болујем!"
 Прилази возач и моли:
 "Кажите и мени нешто."
 "Не могу", одговарам, "не могу да вам причам."
 "А где ти живиш", упитали си ме они. Рекао сам им и они су након извесног времена дошли, и срели смо се.
 Све сам рекао. Шта још да кажем? Не сећам се.
 Ја сам, међутим, како ви то кажете, видео стрепњу, видео сам страх. Говориш другом о његовој болести, о његовом стању, кажеш човеку то и то, а њега подилази језа. Таквих догађаја, сличних овоме о којем сам вам казивао, било је много у мом животу. Читав мој живот испуњен је таквим догађајима. Толико их је много да не могу ни да се сетим.
 Све вам ово говорим зато да бисмо прослављали Бога..."

* * *

Више него све остале пројаве људског живота, старац Порфирије је волео оне које су се тичале породичних односа. Веровао је да се језгро човекове личности – било да је исправно или погрешно – образује унутар породице. Из тог разлога, он се током читавог свог живота са посебном преданошћу бавио пастирским радом и давањем поука везаних за породични живот.

Углавном се интересовао за унутрашње – породичне и дубоко личне односе брачног пара. Веровао је у посебну улогу "благодатног

разговора" међу родитељима, у нежност у односима и у изражавање супружничких осећања.

С посебним интересовањем односио се према случајевима "компликоване" деце, како их је он карактеристично називао. Била су то деца с различитим психолошким проблемима, који се обично појављују у немирној атмосфери и због агресивног понашања родитеља. Осим тога, говорио је да разни дечји проблеми имају свој почетак у периоду бременитости, периоду кад се мајка не постара да живи спокојне и молчаљиве душе. Обично би говорио: "Мати још од утробе почиње да васпитава дете душевним опитима личности."

У таквим случајевима, кад би код детета постојали проблеми органског или психолошког порекла, старац Порфирије је покушавао да бесконачном љубављу, која му је била својствена, подржи породицу. Обично би полазио од анализе проблема. Претпостављам да ће вам случај, који ћу вам описати, помоћи да разумете старчево интересовање и његов покушај да се супротстави таквим ситуацијама.

* * *

Током 1988. године имао сам једног студента на Богословском факултету, благодатног и љубави достојног младића, Георгија Р. из Мисолонгија. Тај студент је једном показао несигурност у ходању и тада се испојила болест од које је патио, мишићна дистрофија. Еволуционирајућа и обично наследна болест мишићног система, која постепено доводи до разарања мишићног ткива. Тачан узрочник болести ни до данас није познат. Болест је почела да се испољава увече и Георгије се нашао у инвалидским колицима. На факултет су га довозили отац и мајка, г-ђа Ирина. Изненада, Георгијев отац се разболео од тумора на мозгу и преминуо. Тако је г-ђа Ирина у потпуности преузела на себе породичне проблеме којих је, како сам се затим уверио, било много. У породици је био још један син, Нектарије, који је такође био у колицима јер је боловао од исте болести. Кад смо посетили породицу, осећање тишине преплавило нам је душу. Спокојно окружење, ликови светитеља на зидовима, трпељиви осмех ових људи. Све је одисало присуством Светога Духа. Та благословена кућица уистину се налазила у наручју Божијем!

Отац Порфирије је познавао и волео ову породицу, посебно г-ђу Ирину и децу. Страдао је заједно са њима и трудио се на све начине да ублажи њихов бол. Током ноћи, око 2–3 сата, односно у време неподношљиве усамљености, кад бол разара људско биће, кад би г-ђа Ирина осетила да је напуштена, зазвонио би благословени телефон: био је то старац Порфирије. Према речима г-ђе Ирине, она је у тим

тренуцима очајања у утешним речима преподобног старца осећала топлину Светог Духа. Старац је веома добро познавао ситуацију у овој породици. Чак се догодило да је, приликом прве посете г-ђе Ирине, говорио о болести деце и о њеним узроцима. На свој познати, дијагностички начин, који смо претходно већ описали, тј. додиривањем чланка руке, он јој је рекао: "У периоду твоје бременитости у вашој породици је преовладавала напетост. Тад се у твом организму појавила нека преосетљивост. Нешто се изменило у заметку."

Кад су посетили лекара специјалисту у Швајцарској, он им је говорио о "мутацији" ембриона.

* * *

Тема правилног понашања и васпитавања деце чинила је главни део поука старца Порфирија. Кад би га родитељи упитали: "Старче, шта да учинимо с дететом, пун је немира и страха", он би им одговорио: "Ви сте у потпуности одговорни за њега. Ви сте га још у мајчиној утроби обликовали вашим лошим међусобним односима и свим тим траумама и психолошким проблемима које ће он носити читавог живота." Такође је говорио: "Дете никад не сме да види да се свађате или да чује да сте повисили тон једно на друго." Закључио би речима: "Светост родитеља спасава њихову децу. Постоји само један начин да немате проблема с децом: светост. Постаните свети, и нећете имати никаквих проблема са децом... Природно, то је веома једноставно кад дође Божија благодат. А како долази Божија благодат? Смирењем и молитвом. Међутим, наша молитва мора бити снажна и жива. Кад се молимо с вером и трпљењем, увек добијамо резултате."

Кад би се мудри учитељ дотакао теме педагошких метода и средстава које би родитељи требало да користе у васпитању деце, он би рекао:

"Не разјарујте своју децу. Дечје слабости обично потичу од родитеља, који децу угњетавају – својом љубављу, наравно – али љубављу простом, човечијом..."

"Оно што желите да кажете деци, говорите с молитвом. Деца не слушају ушима: тек када дође Божија благодат која просветљује, слушају све што хоћемо да им кажемо. Кад желите да нешто кажете деци, реците Пресветој Богородици, и Она ће све уредити. Та ваша молитва постаће живо родитељско дисање и духовно целивање које милује, грли и привлачи децу."

Свештени Порфирије је веровао у вредност коју молитва има за човеков духовни живот и својим духовним чедима саветовао је како да се моле:

"Моли се овако: једноставно, једноставно и смирено, с простом вером и не очекујући одговор Божији. Без очекивања да видиш Његову руку или Његово лице! Ништа! Веруј! Уколико говориш са Богом, онда стварно говориш са Богом!"

Изложени ставови и гледишта преподобног старца искоришћени су у савременим психопедагошким теоријама о деловању породице као психо-друштвеног система. У том систему односи међу родитељима, динамика и стабилност породичног начина живота, успешни или неуспешни родитељски фактори, утичу на психу сваког члана породице. Они, међутим, посебно делују на душевни мир деце и омладине, на чију личност они јасно стављају печат, или печат "дара" живота и наде или пак, у већини случајева, дубок и трајан печат очајања, духовне пропасти и смрти. Тако се породица од плазме живота претвара у жариште смрти.

Данашњи заговорници "породичне терапије" верују да је за промену личности нужно изменити односе и позиције међу члановима породице, управо како је саветовао и блажени старац. Осим тога, "да би се изменио свет, нужно је изменити породицу" (V. Satir).

Блажени старац није био само еванђелски учитељ, наставник младих и породични саветник просветљен Божијом благодаћу. Он је, осим тога, био и деликатна, истанчана, поетска природа. Волео је птице, волео је цвеће, одушевљавао се природом. Волео је да се пробуди у зору и да посматра сунце које се издиже из мора. И лети и зими је, током дужег временског периода, боравио у области Ахладерије, поред капеле Св. Антонија, на Еубеји. Одатле је посматрао море, молио се и уздисао. Често смо га чули како каже: "Изашао сам веома рано да бих гледао Егејско море и до мене је допирао мирис мора..." Исту такву шетњу упражњавала је још једна преподобна личност, блажени старац Филотеј Зервакос, у Фалсани на острву Парос.

Старац је много пута говорио: "Христос не жели да се око Њега налазе дебелокошци, него осетљиви и истанчани људи... Светитељи су песници... Уистину, колико је поетичности у појави, у учењу, и делу Господњем, у Тиверијадском мору!"

"Читајте Псалтир", саветовао је он, "то наслађује душу".

"Љубите природу. Устаните рано", подстицао је своја духовна чеда, "да бисте видели како се пурпурно сунце издиже из мора." Такође их је подстицао да седе поред мора и да размишљају, да се моле, да послушкују тајинствени глас природе, да се усаме, да путују, да се пењу у планине, да се диве звезданом небу, да се радују животињама, цвећу, дрвећу, пролећи, зими, снегу. Веровао је да таква осећајност потпомаже

духовној и психичкој зрелости човека, да утире пут дубљем општењу са Богом, да је то почетак славословља бесконачне величине Његове.

* * *

Целокупан овај плодносни педагошки процес који смо претходно описали представља једно чудо, непојмљиво људској логици. То је Литургија живота, која је спасла и оживотворила хиљаде углавном младих људи на читавој планети. Старац Порфирије је живео окружен тим чудом. Целокупно његово дело било је смирено посвећивање самога себе Богу и ближњем. Током свог живота, старац Порфирије се васцело предао Богу с апсолутним смирењем, послушањем и безграничном љубављу. Он је био старац Љубави који је својим понашањем призвао благодат Божију, будући да је живео благодарећи за патње и славословећи Господа својим болестима. Због тога га је Господ удостојио да још у овом животу доживи бесконачно чудо: да буде учесник "процеса измене" душа животворним дисањем Духа Светога: "силом Духа Светога, чијим дејством они који су достојни сазерцавају Царство Божије" (св. Григорије Палама, "Беседа на Преображење Господње").

Окончавајући наша размишљања, и ми бисмо могли, сагласно педагошкој антропологији светог Златоуста, доћи до следећег закључка: "Ова душа преподобног старца Порфирија, нежно љубећа, брижна, која је очинску благонаклоност обавила љубављу, и нежну љубав природе победила и њене урођене болести надвладала, од Духа беше и од божанствене благодати" (св. Јован Златоусти, "Ово знајте, да ће у последње дане...").

Пета глава

МЕЂУ НАМА НЕ ПОСТОЈИ РАСТОЈАЊЕ *сѣтарац Порфирије*

Изнесох сузе моје ђрега Те. (Пс. 55:9)

Говоре да смо данас, кад су отпочинули и из нашег живота отишли савремени преподобни духовни оци – Порфирије, Пајсије, Јаков Цаликис, Амфилохије са Патмоса, Симон Арванитис, Софроније и Епифаније – ми остали сироти.

Напротив. Верујем да смо постали богатији и срећнији јер се ови светитељи, ослобођени телесних ограничења и биолошких зависности, увек налазе међу нама, они су наши животни сапутници. Ми, међутим, сасвим природно, нисмо у могућности да осетимо и доживимо њихово духовно присуство.

Током једне од наших посета, рекао сам старцу Порфирију: "Старче, мислите чешће о нама и молите се за нас. Нама је то неопходно. Што је најважније, мислите о нама током ноћних часова, онда, кад животни жамор утихне, и кад се трудимо да беседимо сами са собом и са Богом." Он ми је на то одговорио: "Међу нама не постоји растојање." Затим је додао: "Кад одем из овог живота, биће много боље. Бићу вам ближи него кад са мном разговарате." И заиста, као да у сваком тренутку осећам присуство преподобног старца! Осећам да је ст. Порфирије присутан. Да је жив, и да се налази међу нашим свакодневним проблемима. С нама разговара речима и делима наших ближњих, успесима и тешкоћама нашег живота. Говори с нама својим ћутањем.

"Међу нама не постоји растојање." То су утешне речи које плејада савремених светитеља упућује свима нама, "оптерећенима и обремененима", усамљеним људима, људима патње и плача, који им приносимо своје сузе.

Светитељи живе! Они су поред нас, они су наши пријатељи, пружају нам руку. Хоћемо ли одговорити?

Једне вечери, априла 1996, након беседе на радио-станици Пирејске цркве на тему "Живот и дело старца Порфирија", добио сам телеграм. Јавила ми се млада девојка из Нове Смирне, која се већ неколико година налази у инвалидским колицима. То је Сула. Она необично воли старца Порфирија. На њу су посебан утисак оставиле речи: "Светитељи живе. Они су међу нама". Од те вечери, Сула једну столицу поред кревета оставља празну и куди своју мајку увек, када ту остави постељину.

Сула чека. "Можда ће једне вечери на ту празну столицу доћи старац Порфирије!"

"Таква је сила светих – и живих и упокојених" (св. Ј. Златоусти – "Вавили").

"Јер свим људима уистину највећа утеха и радост бива од гробова ових светитеља" (Ј. Златоусти, "Мученицима").

ДОДАТАК
БЕСЕДА ЈЕРОМОНАХА ДАМАСКИНА СВЕТОГОРЦА
изговорена на дан помена старца Порфирија
1994. у Милеси Атичкој

Уводна примедба

Да би говорио о светом, потребно је да човек и сам буде свет. Ми ни најмање нисмо погодни да говоримо о блаженопочившем старцу Порфирију, који је несумњиво свет. То што се усуђујемо да говоримо чинимо услед дужности и благодарности, као и због љубави према нашој браћи.

Од Бога ми је дат благослов да се са старцем упознам 1969. године, у освештаном храму Светог Герасима на Атинској поликлиници, недалеко од трга Омонија, у време кад тек бејаш добио богословску диплому.

Несумњиво да је сусрет писца ових редова са старцем, у светом олтару, након божанствене Литургије, на дан Благовести пресвете Богородице, 25. марта те године, био највећи благослов у његовом животу, јер је упознао светитеља, пророка, истинског богослова, истинског човека.

Након вишечасовне молитве, припремио сам се за општу исповест, да би ми он, уколико је то могуће, дао непогрешив савет о мом животном путу. И пре него што је отворио уста, он је у Духу Светом видео цео мој живот. Благодат Божија ме тада први пут толико изменила да сам стајао "као безумник". Прошлост је била садашњост, будућност – овај тренутак, далеко је изгледало блиско, и у мом душевном свету родило се дубоко убеђење да је живот без Христа празан.

Тако ми је била дата вишња сила да садашње презрем као ефемерно, и ја сам одлучио да се упутим ка планинама Атоса, "одакле дође помоћ", да бих заволео Христа и превазишао смрт. За мене је све већ било ништавно, и старац је био ганут, тако да ми је дао чак и две карте за путовање на Свету Гору: "Сачекај", каже, "доћи ћу и ја. Док будем био овде, мисаоно ћу бити с тобом, јер за хришћане не постоји растојање."

Од тог времена, у свим тешким тренуцима духовне борбе, у великим искушењима, старац Порфирије је био у мом уму. Сваки пут кад бих имао повољну прилику и благослов, одлазио сам да се сусретнем с њим и да добијем помоћ. Никад ме није похвалио. Увек ми је говорио: "Дошао си. Моли се за своју браћу. Моли се Богу да ти подари свето

смирење и да Га заволиш." Не сећам се да сам му противуречио. Понекад бих у себи помислио да ме старац не оправдава у неком поступку о којем сам му говорио, јер ми је говорио: "Ниси у праву". Онда, кад сам претпостављао да сам у праву, он је одговарао: "У праву си, али ниси у праву. Хришћанин никад није у праву. Неопходно је да стално осуђује самога себе. Бити у праву – то је за синове овог века." Према томе, нема разлога да било кога осуђујемо.

Сад, кад је старац отишао из овдашњег живота, много пута у часовима тешких искушења, носећи тежак крст који је он услед велике љубави и смирења положио на моја плећа, односно крст духовног очинства у његовом манастиру, ја га призивам и питам. Молим га да ми да трпљење у искушењима, смирење и љубав. Беседа која следи није реторичко слово него беседа о животном болу, о великој патњи. Због тога се у њој издвајају она места из старчевог живота која, у суштини, говоре и о мом животу.

Старчев живот био је прототип и образац живота човека који живи у Христу. Начин одрицања на Светој Гори и његов препород у Христу, његово послушање, начин одласка са Свете Горе, свети живот у свету, пастирско служење, однос према Цркви и епископу, према јерејима, према другим духовницима, према духовним чедима, грешницима и грешницама, према народу и човечанству, према упокојеној браћи нашој, према заблуделима и, уопште, према неверујућима, уистину су били примерни.

Старац је био прототип православног старца. *Говорећи као онај који власти има а не као књижевници.* Његова реч била је "оштрија од сваког двосеклог мача и продирала је до удова и ума", "припремљена са сољу", "слађа од меда и саћа", очинска, о свему је судила док о њој нико није судио...

Ова беседа се објављује јер је случајно пронађен њен тонски запис, који је начинила нека непозната особа и одлучено је да би она могла бити корисна и другима.

Бићемо срећни уколико буде помогла читаоцу и уколико и он у свом животу призове у помоћ старца Порфирија ради спасења себе самога и читавог света, благодаћу и човекољубљем Господа нашег Исуса Христа, Којем доликује свака слава, част и поклоњење у векове. Амин.

*У келији Филагелфоса
свештој манасџира Куџлумуша
20. 1. 1995.
Јеромонах Дамаскин*

"Оном, који је преминуо, они што су били уз њега сваке године служе помен и на тај начин показују да је он жив и бесмртан душом, и да ће се једног дана обновити, кад Господ буде благоволео да васкрсне и тела. О томе сведоче жита која дају семена. Као што је Христос, Који је умро телом, васкрсао и живи, тако ћемо и ми у Њему живети.

Многим светитељима открила се душевна корист коју покојници имају од помена. Због тога су сви дужни да са посебном брижљивошћу врше ове помене, посебно на божанственој Литургији, јер нам је она дата са тим циљем. Прозбама и молитвама, које се приносе приликом свете Жртве, као и милостињом сиромасима, не даје се само отпуштање грехова, упокојење и избављење од кажњавања грешницима који су из тела отишли непокајани, него и онима који су живели праведно и достигли добар и богоугодан крај.

Изнад свега тога, морамо се побринути да за упокојене приносимо бескрвну Жртву. Честица приликом "страшне Жртве" и спомињање упокојенога уз Њу сједињује га са Богом и, несумњиво, чини Његовим учесником и причасником. Посредством тог догађаја, наша браћа, која су с покајањем у Христу отишла у други живот, добијају велику корист и спасавају се.

Међутим, и освештане и божанствене душе светих радују се и трепере од весела кад се због њих врше (помени на Литургији), јер се сједињују с Христом, и причешћују најсветијом Жртвом, и од причасности Њему постају још чистији, блиставији и усрднији, и на тај начин моле се и за нас.

Христос је ради тога остварио и предао ову Жртву, да бисмо се осветили и просветили и да Бисмо постали једно с Њим, као што се Он и молио.

Због тога свети топло и постојано преклињу и моле се за оне који их помињу и који у њихову част и помен служе божанствене Литургије. Они бивају посредници и њихови молитвеници пред Богом, и упорно просе да и они који их на тај начин поштују и сами постану причасни Христу.

Према томе, дужни смо да чинимо помене и нашој браћи која су отишла од нас (да би се и други опомињали нас), и дужни смо, колико год можемо, да и због Светих служимо божанствене Литургије, да бисмо се заједно с њима радовали у Христу, и да би они били наши благодарни посредници пред Њим, и да бисмо се спасли њиховим молитвама."

Све ово, преосвећени владико и љубљена у Христу браћо, говори свети Симеон Солунски. Дакле, ради тога смо и ми данас дошли овде:

да бисмо служили годишњи помен у част и сећање на нашег незаборавног оца, јеромонаха Порфирија. Било би сувишно да било шта данас говоримо о његовом лику који сви добро знамо и о којем имамо своју представу. Многи људи, његова духовна чеда, писали су, говорили и беседили о његовом светом животу. Међутим, овај дан нас позива да ипак кажемо неколико речи.

Апостол Павле у једној од својих посланица каже: **Што је лудо пред светом оно изабра Бог да посрами мудре; и што је слабо пред светом оно изабра Бог да посрами јаке. И што је неплеменито пред светом и понижено изабра Бог, и оно што је ништавно, да уништи оно што јесте** (1. Кор. 1:25), док на другом месту каже: **А живим не више ја него живи у мени Христос** (Гал. 2:20). Један монах је о овом старцу рекао да Бог сваких сто година открије таквог човека. Дакле, старац није био обичан човек, тако да му нису потребне наше похвале а можда ни наше молитве; потребна му је само жртва Христова. Будући да се на божанственој Литургији успоставља "савез Неба и земље", и он се невидљиво налази овде са нама, и заједно се с нама радује и, како каже св. Симеон Солунски, учешћем у Његовим (Христовим) даровима постаје још чистији, што за њега значи "највеће усхођење", тако да он посредује пред Богом и моли се за наше спасење.

Размотрићемо, дакле, како је старцу успело да то достигне, да постане истински члан Цркве и да живи животом Христовим. Да још у овом животу победи смрт, пропадљивост и грех и да се сједини с Христом, истинитим Богом нашим, Који је распет због нас и нашег спасења.

Старац, којег је Бог призвао од најранијег узраста, отишао је од своје нежне мајке, из родитељског дома, и запутио се у пустињу да пригрли Христа. Старац је већ тада разумео да **сваки дар добри и сваки поклон савршени одозго је, силази од Оца светлости** (Јак. 1:17).

Он је већ тада имао апсолутну свест о томе да се само унутар Цркве може постати свет и победити пропадљивост и смрт. Дакле, пошао је у Кавсокаливију, у светогорску пустињу, где је на чудесан начин на путу сусрео свог старца и потчинио му се. Њему је био послушан свим својим срцем. Испуњавао је, према његовим сопственим речима, "радосно послушање", и то не само у ономе што су му говорили него и у аскези коју је извршавао, у посту, у раду, у бдењима у цркви у којима је често учествовао. Ма шта да су му рекли извршавао је радосно, односно свим срцем, или, како бисмо другачије рекли, Христа ради. Осим тог великог послушања и велике љубави – јер послушање није ништа друго него љубав – постао је и добровољни мученик јер је, кад

му је један старац рекао: "иди и сакупљај пужеве", отишао и тамо се разболео, и изгубио здравље. Догодило се то у оно време кад нипошто није намеравао да оде у свет и кад је желео да живот оконча тамо, у пустињи, тамо где је, како је сам говорио, изучавао Писмо, изучавао богослужбене књиге, тамо где се молио усред пустиње, тамо где је слушао славуја како пева усред шуме и питао се "коме ли он сада пева, и ко га слуша" – "само за свог Творца, само за свог Створитеља пева". "Тада", каже, "кад сам видео тог славуја, у мојој души родило се осећање да сам ишчезао, да не постојим." Зато је почео да преклиње старце да му допусте да оде у унутрашњу пустињу, како нико не би знао за њега... Међутим, кад је почео да му говори о томе, његов старац је рекао: "Зар си прелешћен, дете моје? Седи овде, иначе ћеш изгубити молитву, изгубићеш благодат Божију." Старац је био послушан и није отишао у пустињу. На једном месту, он говори о томе да су му старци, кад су некуда одлазили, рекли да не чита књигу која се тамо налазила – књигу св. Симеона Новог Богослова. Они су му рекли: "Дете моје, тој књизи се не приближавај!" То су му поставили као услов послушања. Кад су они отишли, нашег старца је, као човека, почело да обузима искушење да из радозналости погледа каква је то књига. Међутим, чим је отворио књигу, схватио је да је благодат отишла, јер он благодат није поседовао теоретски него "знано и осетно", како је говорио овај светитељ. Благодат се даје посредством смирења и посредством послушања, и он је истог тренутка изгубио благодат. Кад се вратио његов старац, он му се исповедио и благодат се вратила.

Старац је имао непрестану молитву јер је испуњавао заповести Христове. Кад би беседио о умној молитви, сам је говорио да се умна молитва не настанује у ономе ко седи на клупи, задржава дисање и томе слично, него да се настанује у ономе о коме Господ каже у Еванђељу Јовановом: **Ко има заповести моје и држи их, то је онај који ме љуби; а који мене љуби, тога ће љубити Отац мој; и ја ћу га љубити и јавићу му се сам** (Јн. 14:21). То и јесте умна молитва. Старац је имао умно тиховање и умну молитву јер је чувао заповести. Све те дарове старац је задобио послушањем, и никад није ни помишљао да оде у свет. Међутим, он се разболео и показао послушање кад су му старци рекли: иди у свет. Он одлази и долази у свет, након толико година. Његови родитељи већ су вршили помене јер су мислили да је умро. Он долази и препознаје своје, и обнавља се његова снага, а затим поново одлази на Свету Гору. Поново се разболео и није могао да остане тамо, и старци му дају благослов да се врати натраг. Он долази овамо, да би живео и служио Цркви Христовој, да би служио образу

Његовом, да би служио људима. Долази са великим смирењем. Он то није тражио, он је имао благослов за то. Никад није планирао да оде у свет, он је хтео да живи тамо у пустињи и да тамо служи Богу. Док се налазио на лађи којом је пловио у свет, јасно је видео (јер тај дар већ беше задобио у пустињи Свете Горе) свога старца како седи на стасидији у Цркви Светог Георгија и моли се за њега. "Плакао сам", каже, "ја на лађи, заједно са мојим братом Јоаникијем, и молили смо се, и преклињали свете Кавсокаливите: Свети кавсокаливитски оци, толико сте ме година овде чували, сачувајте ме и тамо где ћу бити у свету, међу замкама света и лукавога. Тамо где ћу бити нека будем као и овде, непорочан и чист од свих страсти, од сваког зла овога света. Нека будем и тамо исто онако непорочан и чист, да бих и усред света служио Богу." Старац је дошао овамо и није одмах рукоположен за свештеника. Због тога на једном месту, као што сам видео у његовим белешкама, каже да је хтео да учини једну, рецимо непромишљеност, као да је хтео да се нашали, не би ли оставио утисак да је болестан и да га владика не рукоположи за свештеника.

Касније је променио мишљење и није то учинио. Био је послушан архијереју синајском Порфирију, који га је рукоположио за свештеника. У време кад је беседио с њим, открио му је нешто скривено о његовом манастиру, што нико није знао. Архијереј синајски је тад схватио да пред њим није обичан младић којем је тада, претпостављам, било 20–21 година, него млади монах који није као остали него нешто сасвим ретко, свети млади монах с даром прозорљивости. Он, дакле, одлучује да га рукоположи за свештеника и убрзо му локални епископ даје право на духовништво, тако да је старац већ у доби од 21. године постао духовник. Чини се да то противуречи канонима, али то није тако, јер канони немају за циљ да јереј и свештеник постане неко незрео. Они, једноставно, имају за циљ да Цркву сачувају од грешака. Међутим, када је старац, без обзира на младост, поседовао сва суштинска својства која захтевају канони, па чак и више од тога, кад је био изнад онога што захтевају канони, кад је превасходио све, кад је имао благодат Христову, кад је имао благодат Светога Духа, могао је да постане духовник и свештеник, и постао је, по домостроју онога што се односи на устав, а управо у вези са узрастом. Црква зна како да правилно искористи каноне и да изврши домострој спасења, да презре мртво слово, да следи дух канона и да учини јерејем (свештеником) и духовником онога ко је зрелог духа, без обзира на млад узраст, као што говори мудри Соломон: **Седина је узраст човеков, а доба старости житије неоскрнављено.**

Дозволите ми, дакле, да кажем нешто о томе како је служио у свету. Старац је служио уз апсолутно послушање Цркви. Он сам је говорио: "Кад нисам у слози с епископом, моја молитва не допире до Бога." "Због тога морамо показати послушање и поштовање у односу на епископа, као што и епископ мора бити послушан Светом Синоду. Црква призива епископа, Црква призива и јереја да служи народу Божијем. Нико од нас није неопходан за спасење света, Христос је спаситељ. Благодат Божија је спасоносна, благодат која се даје кроз рукоположење и спасење. Кад нам Црква каже – идите међу народ, дужни смо да послушамо, јер ми нећемо спасти свет!" Старац је, дакле, имао црквену мудрост. Зато је онда, кад је касније отишао, кад су се створиле околности да служи на поликлиници, у срцу Атине, добио благослов локалног архијереја и тамо служио тихо и неприметно – по благослову архијереја, по благослову Цркве, подвизавајући се у делатности духовника. Будући да је хтео да буде као онај славуј који је певао у шуми, усред пустиње, и за којег нико није знао, и он је славословио и појао на поликлиници, недалеко од трга Омонија, и нико за њега није знао осим неколицине људи.

Бог је, међутим, постепено почео да га открива свету. Он томе није тежио, јер није имао никакво мишљење о себи, него је неприметно извршавао свету тајну исповести. Дозволите ми да говорим о томе какво је било његово основно начело које сте познавали сви ви који сте лично контактирали с њим: старац је увек настојао да помогне човеку тако што ће овај постати свестан да се зло налази унутар нас. Због тога нас је одгајао: "Свагда осуђујте саме себе." Колико се пута догађало да многи обични људи, па чак и монаси дођу да се исповеда, да, можда, говоре о својим рђавим помислима везаним за њихове старце или духовнике! Њега није интересовало шта чини старац или духовник него им је, напротив, говорио: "А шта ти чиниш да би се поправио? У теби је узрок зла." Због тога је говорио да исповедник мора поседовати смирење и самопрекореване, да увек мора чувати добре мисли и настојати да душу очисти од свих страсти, телесних и душевних, од зависти, зла, злопамћења, љубоморе, егоизма и од свега што нас раздваја од Христа. Због тога је говорио: "Чак и кад видиш другога да греша, не доликује ти да га оптужујеш јер је он твој брат и требало би да се молиш и за њега и за себе." Поседујући свест о јединству људског рода, свест о томе да смо сви ми у Цркви *једно*, старац ју је носио у чувству срца, и у благодати је поседовао то чувство. Он услед тога, творећи умну молитву за некога другога, није говорио: **Господе Исусе Христе, помилуј слугу Твога...** него **Господе Исусе Христе,**

помилуј ме и додавао: "У мени си и ти. Сви смо ми једно." Он је то имао у "чувству срца", односно у благодати, што ми апсолутно не можемо да схватимо. Старац је то поседовао, као што је у души поседовао и силу да се **радује са радоснима и да плаче са уплаканима**. Видите с каквом се љубављу он односио према онима који се исповедају!

Никада није оптужио ниједног свештеника, нити је духовна чеда одвајао од њихових духовних очева. Доводио је у ред њихове помисли и слао их код духовника, јер је по благодати свештенства опраштао Христос. Старац никад није мислио да опрашта он сам, није имао мњење о самој себи.

Постоји још нешто: погледајте с каквом се љубављу опходио с грешницима. Можда су многи од вас слушали касету на којој он приповеда како се, противно својој вољи а према свештеничкој дужности, налазио у близини неких грешних жена. И погледајте шта чини овај човек који је подражавао Христа, шта чини овај свети човек! Оно што је учинио Христос кад су му фарисеји довели жену затечену у прелјуби и злобно говорили: узми камен и убиј је, јер тако каже Закон. Господ им је на то рекао: "Ко је безгрешан, нека најпре баци камен на њу!" Сви су уморали и отишли. Под овим није подразумевао "безгрешне" у овом греху (којим је пала ова жена) јер многи тај грех нису починили, због чега су били тако ревносни и осуђивали је, него на "безгрешне" уопште. Сви су имали то осећање, будући да их је у том часу додирнула благодат Христова: сви су схватили да смо сви ми грешни и да смо потомци грешног Адама, да носимо целокупно наслеђе, својства и последице човека који је постао недостојан Бога и покушао да свој живот устроји независно од Бога. Дакле, кад је старац ушао у дом грешних жена да би га освештао на дан светог Богојављења, кад је пришла власница и саопштила да они не желе да целивају крст, он јој је рекао: "Да видимо ко то неће... ти или они", а затим додао: "Дозволи да они целивају крст." Чим су целивали крст, старац им је казао: "Данас се радујем, чеда моја, јер је данас овде дошао Христос и што видим, да ви имате добре душе и да можете свим срцем да заволите Христа, више него што Га љубим ја. Ето, желим вам многа лета... Желео бих да Га познате и да Га заволите..." Отишао је плачући. Видите с каквом је благошћу настојао да помогне људима који су далеко од Бога, и усред греха! Због тога што зна и што поседује чувство душе, о којем свети Јован Дамаскин говори у трећој песми првог гласа: **Једини који знаш слабост људског бића... опаши ме вишњом силом**. Старац је био опасан силом Христовом и имао је апсолутно осећање да, уколико Христос не да ту силу, човек не може победити зло и грех

искључиво људским напорима. Он не може поништити своје "ја", не може поразити гордост, и због тога је био изузетно снисходљив према грешницима. "Осуђуј грех, али никада грешника." Он је на тај начин помагао људима да постану свети и да се приближе Христу.

Будући да време пролази и да не желим да се претерано замарате, допустите ми да кажем још нешто о његовом животу. Нећу вам говорити о његовом дару прозорљивости о којем све знате. Многи су о томе писали, а господин Папазахос је много пута говорио о том старчевом дару. Рећи ћу вам само оно што се каже у Добротољубљу: "Од смирења се рађа расуђивање, од расуђивања се рађа проницање, од проницања се рађа прозорљивост, а од прозорљивости се рађа љубав. И након свега тога, човек спознаје да је далеко од Бога."

Такав је био старац и зато је говорио: "Господ ми је дао ту благодат да бих постао добар." Чак и ако није имао свест о томе да му је Он дао те дарове да би помагао људима, Бог му је уистину то дао да би помагао нама, да би помагао Цркви, на служење Цркви. Пред крај живота, једном од својих духовних чеда открио је да, очекујући смртни час, често изговара оно што ми изговарамо приликом Божанственог Причешћа, да говори и да понавља, и да не престаје да говори: "Знам, Господе, да ти нико не сагреша као ја, нити почини дела каква сам ја починио, али и ово знам да ни величина прегрешења ни мноштво грехова не могу превазићи највеће дуготрпљење и човекољубље Бога мојега." Он је то стално изговарао и није се заситио јер човек, приближивши се Богу, почиње да осећа своју грешност. Он тада поима ко је Бог а ко човек. То је оно о чему говори апостол Павле, када је досегао треће небо, где му се открила тајна: **Христос је дошао у свет да спасе грешнике од којих сам први ја**. Видите да је старац имао онакву благодат какву су поседовали апостоли и пророци! Много пута сте видели да је он далеко видео као блиско, прошло као стварно, будуће као садашње. Видели сте да он види шта је у земљи, шта је у мору, а шта на другом крају земље... Видите да он прониче човекову душу, да види будућност, да види шта ће он радити кроз 10, кроз 20 година, да види шта је у рају, да види душе у аду. Без обзира на то, он није имао мњење о себи него је био смирен. Управо због тога, пред крај живота није ни желео да остане овде како га људи не би поштовали него је, кад му се открило на годину дана унапред, тражио да се удаљи у пустињу, у Свету Гору (како је открио једном духовном чеду). Каже: **Приближило се...** Трудио се да оде тамо, где је одлазио и враћао се, јер је помишљао да се опет врати у манастир да тамо умре, и тамо се молио Богу у смирењу, и потпуно непознат.

И заиста, умро је и заповедио онима крај себе да никога од Светогораца (у време кад је имао много духовних чеда, монаха и игумана) не позивају. Старац никога није позвао услед смирења, услед љубави. У то време на мору се подигла бура тако да, чак и да смо знали, не бисмо могли да дођемо тога дана. Након погребња, умирило се море и настало је апсолутно затишје. Погледајте како се окончао старчев живот. Када је на неколико дана осетио да ће његова душа ускоро отићи, позвао је своје послушнике и они су читали молитве око његове самртничке постеље. Тада говори очевима: "Пазите на мене, децо моја, да се спасем...", односно, својим молитвама пазите на мене, почните да се молите. И они су започели да се моле за њега...

"Да се спасем..." Ко? Онај ко је био чудотворац. Једном ми је казивао да је исцелио човека који је 30 година био парализован. Био је болестан и он је, да би ме охрабрио, рекао да је његовом молитвом неки непокретан и одузет човек устао, да су његове ноге почеле да се покрећу, да га је он учио да хода. Дакле, онај који је толико дао свету, који је чак и лекаре запрепашћивао кад би говорио о грађи људског тела и видео у духу различите болести, није имао поверења у своје врлине нити у своју светост него је својим чедима говорио: молите се за мене, да се спасем. И заиста, они су показали послушност, и он је своју свету душу предао Богу, док је његово тело још истог часа показало знаке посвећења, чим је душа изашла, јер се старац "преобразио". Можда ће га Црква прогласити за свеца: ми не знамо када ће то бити јер се то догађа онда, кад то хоће Бог, а не онда кад то хоћемо ми, иако се томе надамо. Ми не сумњамо да је он светац. Међутим, када то буде хтела Црква и кад Црква просуди, а не онда кад то будем хтео ја или тај и тај... Старац је у рукама Божијим. Дакле, Бог ће рећи и он ће бити проглашен за светитеља, а можда због смирења неће ни желети да га у овом животу поштују онако како поштују друге светитеље на Светој Гори... Један велики, незаборавни подвижник који је поседовао дарове сличне онима какве је поседовао старац, рекао је: "Не ископавајте ме из земље, да након тога не бисте овог грешника називали светитељем. То ће", рекао је он, "казати Христос приликом Другог доласка." У том случају, ми не знамо да ли и старац жели да то Христос каже приликом Другог доласка. Дакле, предајмо се у руке Христове, и нека чини оно што хоће, и то што Он хоће нека дела и Црква.

Те завете нам је оставио. Смирење, љубав, самоосуђивање, послушање, љубав према Христу, испуњавање Његових заповести, послушност Цркви. Због тога је он и поштовао Цркву, званичну Цркву, уважавао је архиепископа, и као чин, и лично. Чак је и сам говорио – гледајте

како је велики значај придавао поштовању епископа – да је једном посетио архиепископа и да због лошег здравља није могао да изађе да се види с њим. Међутим, архиепископ је дошао у аутомобил и беседили су о разним стварима, тако да је он за све тражио благослов архијереја, будући да је архиепископ старешина помесне цркве. Због тога нам је и саветовао да поштујемо Цркву, постојећи званични Свети Синод, надлежног архиепископа, да будемо послушни Цркви.

Дакле, у сваком случају предајмо се Цркви и ономе што Црква хоће, када хоће и како хоће... И како хоће Бог. Призиваћемо старца у својим молитвама и веровати да нас он слуша, да се налази међу нама и да се моли за наше спасење. Такође ћемо се старати да га у свом животу смирено подражавамо.

Богу нашем доликује слава и сила и част и поклоњење у векове векова. Амин."

Са грчког превела: Антонина Пантелић

80. Св. Јован Златоусти – *Златине речи о Боју и људима* (Избор из беседа и њисама, сви текстови у књизи први пут са јелинског на нашем језику)
81. Велики Старечник (Поуке њисујинских Ошца) – тематска збирка – први пут на нашем језику
82. Протојереј Георгије Флоровски: *ЦРКВА ЈЕ ЖИВОТ* (Изабрane беседе, есеји и сѡудије)
83. СВЕТОСТ СА ЗАПАДА – *Живой и учење оца Серафима Роуза*, 632 стр.
84. Св. Игњатије Брјанчанинов: *Енциклопедија ѡправославној духовној живойа*, 588 стр. тврд повез.
85. Деца апокалипсе – весници победе Христове над антихристом (допуњено издање *са жийијима, ѡукама и чудима новомученика ѡйиинских 1993.* и другим текстовима *о новосѡведницима Христѡвим у данашњем свету*), 512 стр. тврд повез.
86. Старац Арсеније – *свейца у ѡѡору*, 520 стр. тврд повез.
87. Мушкарац и жена пред тајном тела – *Православље и ѡлносѡ*, 2006, II допуњено издање, 728 стр. тврд повез.
88. Митрополит Јован (Сничев) – *Буди веран до смрти* (Човек и човечанство у времену ѡйиадије), 528 стр. тврд повез.
89. Св. Теофан Затворник: *Речник хришћанској ѡйијној живойа*, 618 стр. тврд пов.
90. Игуман Никон (Воробјов): *Осѡало нам је само ѡкајање* (ѡисма духовним чедима), Схигуман Јован Валаамски: *Смирење – ѡуј ка сѡасењу* (ѡисма о духовном живойу), 592 стр. тврд пов. /целовите верзије/.
91. Св. Симеон Нови Богослов: *САБРАНЕ БЕСЕДЕ*, с грчког, 618 стр. тврд повез.
92. ВЕРУЈЕМ, ГОСПОДЕ, И ИСПОВЕДАМ (Књиа ѡишања и ѡѡвора о ѡправослављу и ѡравоживљу), 592 стр. тврд повез.
93. Хришћанство и психологија у 21. веку – *Духовничка и духовна ѡмоћ оболелима душом* (Игуман Евменије, Пол Виц, Сей Фарбер...), 576 стр. тврд повез.
94. ПОУКЕ НА ПУТУ СПАСЕЊА (*Шѡа треба да зна ѡправославни хришћанин данас*)
95. СА СВЕТИМ ОЦИМА ИЗ ДАНА У ДАН (*Крајке ѡуке о духовном живойу*)
96. ИЗМЕЂУ ЉУБАВИ И СЕБИЧНОСТИ (*Како васѡишћайи дејје у савременом свету – Зборник ѡексѡвова*), 592 стр. тврд повез.
97. БОГ И ДУША У XXI ВЕКУ (*Разѡвори о савременој ѡправославној духовно-сѡи*) (архим. Рафаил Карелин, архим. Лазар Абашидзе...), 554 стр. тврд повез.
98. Протопр. Александар Шмеман: *Наш живой у Христѡу, живой Христѡв у нама* (Изабрane, досад необјављене, беседе, есеји и сѡудије), 720 стр. тврд повез.
99. Старац Клеопа: *Усѡн ка Васкрењу* (Најѡзнајија књиа сѡарца Клеѡе), 480 стр. тврд повез.
100. Акатисти Светима (*са иконама у боји*), 464 стр. тврд повез.
101. СВЕТОГОРЦИ ОБЕЗБОЖЕНОМ СВЕТУ (*Лек за немир свакидашњице*), 512 стр. тврд повез.
102. РАДОСТИ МОЈА, ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ! – *Свейи Серафим Саровски – Пророк ѡубави Божије* (Нова књиа о животу, поукама, пророчанствима и чудима св. Серафима Саровског, његове духовне деце и саподвижника) (*са 16 икона у боји*), 664 стр. тврд повез.
103. Архиепископ Аверкије (Таушев) – *Православно ѡумачење Новој Завейа* (*Приручник за изучавање Св. Писма Новој Завейа*), 712 стр. тврд повез.
104. ОД ГРЕХА КА БОГУ – *Практични приручник о исѡвесѡи за савремене хришћане* (Зборник о Свейѡј Тајни Исѡвесѡи), 624 стр. тврд повез.
105. ДА ДВОЈЕ ЈЕДНО БУДУ (*Зборник о брачном живойу у савременом свету*), стр. 656, тврд повез.
106. ГЛАС БОЖИЈИ И СРЦЕ ЧОВЕКОВО – *Три свейилника Свейе Тројице* (Свети старац Јона Кијевски, Свети старац Симеон Жељњин, Свети Лука Кримски (Војно-Јасенецки)), стр. 512, тврд повез.
107. Монах Агапије Светогорац – *СПАСЕЊЕ ГРЕШНИКА – Свейѡѡорска наука о сѡишању душе* (додатак: Свети Нил Мироточиви – *ПОУКЕ И ПРЕДСКА-ЗАЊА*), стр. 552, тврд повез.
108. НЕКА БУДЕ СВЕТОСТ – *СТВАРАЊЕ СВЕТА И РАНИ ЧОВЕК – Православно ѡумачење Књие Посѡања* (Св. Јован Златоусти, јером. Серафим Роуз, бл. Августин, св. Јефрем Сиријски...), стр. 632, тврд повез.
109. ДВА ДАНА У КРОНШТАТУ – *Ошца Јован Кроншћайски изблица* (Како је изгледа његов подвиг, сведочења очевидаца), стр. 536, тврд повез.
110. ЈА САМ ПУТ, ИСТИНА И ЖИВОТ – *КЊИГА О ЖИВОТУ И УЧЕЊУ ЦРКВЕ* (*Доѡмайиика, ѡумачење Св. Писма Сѡарѡ и Новој Завейа и ѡумачење Лиѡурѡије*), стр. 620, тврд повез.
111. КЊИГА О ПРЕЛЕСТИ И ЛАЖНОМ ДУХОВНИШТВУ – *Како се сачуваји од духовне обмане*, стр. 620, тврд повез.
112. ЉУБАВ ЈЕ ЈАЧА ОД СМРТИ – *Свейи цар Николај II, Свейа царица Александра, Свейа кнеиња Јелисавейа и Мученици дома Романових* (житија, поуке, страдања и чуда), стр. 824, тврд повез.
113. НЕБО И ЗЕМЉА ЋЕ ПРОЋИ али речи Моје неће проћи (Мт. 24, 25). *Живимо ли у ѡоследњим временима?*, стр. 632, тврд повез.
114. ЗЕМЉА БЛИЗУ НЕБА – *Православна Грузија – 15 векова са Христом*, стр. 552, тврд повез.
115. ЧУВАЈТЕ СЕ ДА ВАС КО НЕ ПРЕВАРИ – *ПРАВОСЛАВЉЕ НА МЕЂИ ВЕКОВА*, стр. 640, тврд повез.
116. Архиепископ Аверкије Таушев, Јеромонах Григорије Светогорац – *БЛАГОСЛОВЕНО ЦАРСТВО ОЦА И СИНА И СВЕТОГА ДУХА* (Тумачење Свете Литургије и свих богослужења Православне Цркве), стр. 696, тврд повез.
117. ВЕЧНО ПОДНЕ – *ОГЛЕДИ О СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ И ТАЈНИ СПАСЕЊА* (Зборник текстова од Светих Отаца до савремених богослова), стр. 752, тврд повез.
118. ЛЕК БЕСМРТНОСТИ – *Свейа Тајна Причешћа у ѡправославном Предању*, стр. 652, тврд повез.
119. ПОСЛЕДЊЕ УТОЧИШТЕ СВЕТЕ РУСИЈЕ – *ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ОПТИНЕ ПУСТИЊЕ* (*Живойѡиса, ѡисма и ѡуке ѡйиинских духовника, исѡѡрија манастира*), стр. 644, тврд повез.
120. БОГ ТЕ НЕЋЕ ОСТАВИТИ – *Сѡарци и сѡарице ѡоследњих времена* (Матушка Љубов, старица Гаврилија, старац Харалампие, ст. Сергије Париски и румунски старци Илија, Арсеније и Софијан), стр. 656, тврд повез.
121. КЕЛТСКО ДОБРОТОЉУБЉЕ – *Живойи и ѡуке келѡских Свейих Ошца* (књиа излази у октобру 2008)
122. ПОМОЗИ НАМ, ВИШЊИ БОЖЕ – *Савремени србски духовници* (*Разѡвори, ѡуке, беседе*), стр. 688, тврд повез.

Реч уредника о библиотеци „Образ светачки”

Библиотека **Образ светачки** дошла је, милошћу Божјом, до свога краја.

Све је почело у топлом гнезду духовном Православне мисионарске школе при храму Светог Александра Невског у Београду, са благословом протојереја ставрофора хаџи Љубодрага Петровића и протојереја Ваје Јовића, који су, као вредни пастири словесног стада, знали колико је духовна књига насушна потреба наших дана, и колико је истинита реч Светог Игњатија Брјанчанинова да ће, у „потоња времена”, читање светоотачких дела и трпљење невоља бити важна средства за спасење у свету у коме „средиште више не држи и / соко не чује више соколара” (Виљем Батлер Јејтс). Прва књига **Образа светачког** била је *Свeйи Јован Шанiајски – чудойворац йоследњих времена*, око чијег изласка се постарао прерано отишавши Небојша Крстић. Заиста, благослов Светог Јована Шангајског, који је био, како би рекао отац Јустин, „старе вере ново оправдање”, пратио је Библиотеку, као што је својевремено пратио и издаваштво Братства Светог Германа Аљаског, на чијем челу је стајао духовни син Светог Јована, отац Серафим Роуз.

Библиотека је, од самог почетка, наишла и на разумевање блаженопочившег епископа будимског Данила, учитеља многих младих душа христочежњивих Срба. Много нас је пута охрабрио кад смо посустајали и подстицао нас да наставимо ка Светлости Тихој Свете Славе Бесмртнога Оца Небескога, ка Господу нашем, Богу и Човеку.

Око Библиотеке се одмах окупила заједница преводилаца, приређивача, техничких и ликовних мајстора, који су својим трудом и пожртвовањем показали да је православна Србија вечна док су јој деца верна. Неуморни у раду, увиђавни и вискрени, пуни хришћанске љубави и праштања, сарадници **Образа светачког** ишли су путем инока Исаије и других вредних преводилаца србског Средњег века. Било је, каткад, и малих неспоразума, као и увек кад људи сарађују и кад су живи. Али, преко тога се прелазило и ишло се даље – знали смо да нам, ако не опростимо, неће бити ни опроштено. Многе непроспаване ноћи сарадника **Образа светачког**, труд да књиге што пре угледају светлост дана, да се појаве и загреју срца читалаца, чине ову Библиотеку маленом просфором принетом Ономе Који нам је све даровао, и без Кога бисмо били скитнице у беспућу савременог Вавилона. Верујемо да су читаоци, макар мало и каткад, то могли да осете. Ове књиге никад нису „отаљаване”: у њих се улагао живот, овакав какав је, грешан и мали, али живот који нам је подарио Живи Бог.

Библиотека **Образ светачки** је увек хтела да буде светопредањска; а Предање је живо, од апостолског до нашег доба. трудили смо се да до србског читалаштва донесемо и Св. Јована Златоуста, авву Исака Сиријског, Св. Симеона Новог Богослова и Св. Григорија Паламу; али и Св. Серафима Саровског, Јована Кронштатског, Нектарија Егинског. Пажњу смо посветили и неопатристичкој теологији (Флоровски, Шмеман), али и практичној апологетици (Православље о Њу Ејџу, астрологији, магији). Старали смо се да упознамо Србе са руском, грчком, румунском, грузијском духовношћу, али и са србским монаштвом XX века. Бавили смо се и знацима последњих времена, али и нудили трезвеноумне савете за избављење у те дане (старац Пајсије Светогорац нам је, у том смислу, увек био најдражи саветодавац). И чуда Божја су нам била драга, али смо највише славили Чудо над чудима – Свето Причешће, које никад нисмо раздвајали од покајне припреме за примање Светиње. Штампали смо акатисте Господу, Мајци Божјој и Светима; зборнике о браку, породици и васпитању деце; о монаштву, старчеству и прелести. Све православно нам је било драго, и остало нам је драго – и оно древно (Старечник и Евергетинос), и ово данашње (Влахос, Карелин): јер је од истог Духа.

Али, ничег превише, знали су и древни Јелини. „Засвири и за појас задени”, кажу Срби. Због материјалне ситуације и духовних околности доба у коме смо се обрели (издавање великих књига је све скупље и теже, заиста је чудо да смо опстали до сада, с обзиром на најминималнију разлику између производне цене књиге и њене цене у продаји; а до приложника није лако доћи; а, колико чујемо, има и извесних погледа искоса на ово што радимо, а знамо да коси погледи, уз административну моћ, могу постати коса сечива, која секу и не питају) решили смо да **Образ светачки** приведемо крају.

Наравно, ако не можемо нове књиге а оно ћемо већ изашле да обнављамо по потреби читалаца, чувајући ауторско право Библиотеке, али, још једном, нових издања неће бити.

Почињали смо слављењем Бога и тиме завршавамо:

Слава Богу у Тројици, Творцу, Спаситељу и Утешитељу нашем, Који је био наш Поспешитељ!

Хвала и свима који су нам, било кад, било чиме и било где, помогли на овом саборном делу плетења душекорисне бројанице од стотину књига Богу принетих. Нека опросте они које не помену смо, а ми се, између осталих, молитвено сећамо и:

патријарха србског Господина Павла, под чијим благодатним омофором се налази Митрополија београдско-карловачка, у којој је наша Библиотека угледала светлост дана;

протојереја ставрофора хаџи Љубодрага Петровића и протојереја Ваје Јовића, који су духовно руководили наш рад и помагали нам својим саветима и очинском бригом;

братства србске царске Лавре Хиландара на Светој Гори, чији је први епитроп јеросхимонах Методије увек имао разумевања за наше подухвате и без чије би помоћи ова Библиотека престала са радом још давних дана;

острошких чувара ћивота светог Василија Острошког, слава му и милост, блаженопочившег архимандрита Лазара и епископа диоклијског Господина Јована са братством свете острошке обитељи;

издавачке установе Митрополије црногорско-приморске и њеног директора протојереја Радомира Никчевића, као и својевременог уредника г. Матеја Арсенијевића;

јеромонаха Симеона из манастира Рукумије;

јеромонаха Јована Јеленкова;

свештеника Крстана Кнежевића и Драга Вујића из Беча и њихових добрих парохијана;

издавачке установе БЕСЕДЕ епархије Бачке и њених ревносних и вредних сарадника;

Издавачког фонда СПЦ, посебно свештеника Р. Зеленовића и сестара у Христу Анете и Миле;

косовско-метохијских монаха, чувара Лазаревог завета;

игумана Луке, чувара ћивота светог Петра Цетињског;

архимандрита Гаврила из манастира Рождества Пресвете Богородице у Индијани САД;

оца Златибора, мајке Верице и брата Саше Србуљ, који су нам помогли у најтежим тренуцима;

браће у Христу Матије Кежмана и Горана Гавранчића и њихових ближњих, као и хришћанског господина Драгана Селаковића, који су својим прилозима, добротом и разумевањем омогућили да библиотека

Образ светачки испуни своје циљеве;

Синише Трбовића, који нас је редовно снабдевао упутном литературом;

Антонине Пантелић, која је од почетка с нама;

Марине Тодић, несребичне хришћанке спремне и да на -20° у Москви тражи књиге које су нам потребне;

Александра Јовичића, драгоценог сарадника у обликовању књига Библиотеке;

Мире Бришевић, која је укуцала на хиљаде страна потребних текстова;

Милана Ристивојевића, који је увек имао времена за све;

као и преводилаца и сарадника Библиотеке: Ладе Акад, др Ксеније Кончаревић, Матеја Арсенијевића, Младена Станковића, Мирослава Голубовића, Арсенија Бугарског, Зорана Буљугића, Јелене Петровић, Наталије Павловић, Биљане Вићентић, Милана Радовановића, Јелене Фемић-Касапис, Весне Петковић, Владимира Стефановића, Горана Вељковића, свештеника Срђана Јаблановића, Милана Пурковића, Љиљане Давидовић, Захарине Ковачевић, Миодрага Париповића, као и Александра Илчића и ђакона Милорада Милосављевића;

такође, бескрајно смо благодарни и свима онима који су нас литургијски и у личним молитвама помињали, молећи се да Господ благослови наш рад;

а, пре свега, благодарим Господу Који нас је свезао нитима срчаним и умним за мога кума Владимира Димитријевића, он је бдио, бринуо и предавао себе за Библиотеку и за мене самог.

Хвала, увек и свагда, нашим читаоцима!

Нека нам опросте грешке у преводу, грешке у штампани, грешке у избору текстова, и нека се не саблазне о нас, грешне и смртне, него нека се моле да нам Господ опрости!

Хвала нашим породицама, које су нас увек помагале и разумеле нас! Никада им се нећемо моћи одужити за трпљење, пажњу и љубав!

Госпode, опрости нам грехе и грешке, и нека ова Библиотека буде на славу Твоју, а на корист наших ближњих, не на суд или на осуду!

У дане распећа Србије и Србства,
заблистај нам васкрсењем Својим!

Конац библиотеке **Образ светачки**,
а Богу нашем слава у векове!

САДРЖАЈ

Отац Дионисије Тацис **КАД ТУЋИ БОЛ ПОСТАНЕ СВОЈ ЖИВОТОПИС И ПОУКЕ СХИМОНАХА ПАЈСИЈА СВЕТОГОРЦА**

ПРЕДГОВОР ПИСЦА 7

Прва глава

ОДМАЛЕНА САМ ЖЕЛЕО ДА ПОСТАНЕМ МОНАХ 7

1. Рођење и детињство 8
2. Ступање у монаштво у светој обитељи манастира Есфигмена 10
3. У светој обитељи манастира Филотеја 13
4. У светој обитељи Стоми у Коници 16
5. Одлазак у Синајску пустињу 17
6. Повратак у градину Пресвете Богородице 19
8. Упокојење старца Пајсија 23

Друга глава

МОЈИ СУСРЕТИ СА СТАРЦЕМ 24

1. Успомене 24
2. Архондарик [гостопримница] под ведрим небом 25
3. Први запис 26
4. "Слушај, благословена душо..." 28
5. Келија Панагуда 30
6. Ишчекивање код ограде 30
7. Видели смо светог човека 31
8. Посетиоци из свих крајева Грчке 32

Трећа глава

ПОУКЕ 34

- I. О ДУХОВНОМ ЖИВОТУ 35
- II. О МОЛИТВИ 50
- III. О БЕЗМОЛВИЈУ 58
- IV. СУД БОЖИЈИ 59
- V. О СМИРЕЊУ 60
- VI. О ПРОСТОТИ 61
- VII. О ПОМИСЛИМА 62

VIII. БОРБА С ТЕШКОЋАМА	65
IX. О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ	69
X. О АНГЕЛУ – ЧУВАРУ	72
XI. О СЛОБОДИ	72
XII. ЋАВОЛСКО ДЕЛО	73
XIII. О СВЕШТЕНСТВУ	77
XIV. О МОНАСИМА	81
XV. ОЖЕЊЕНИ ИЛИ НЕОЖЕЊЕНИ?	82
XVI. О БОГОСЛОВИМА	84
XVII. САВРЕМЕНИ ЧОВЕК	84
XVIII. О ОГЛАШАВАЊУ МОРАЛНИХ ГРЕХОВА	86
XIX. КАКО СЕ ПОНАШАТИ ПРЕМА БОГОХУЛНИЦИМА	87
XX. РАЗНЕ ТЕМЕ	88
Четврта глава	
БЕСЕДА СТАРЦА ПАЈСИЈА С МОНАХИЊАМА	94
Пета глава	
О БРАКУ	99
1. Писмо старца Пајсија	100
2. Писмо ожењеном брату	102
Шеста глава	
ПОВЕСТИ И ДОГАЂАЈИ	106
1. Дужност доброг трговца // 2. Чудо више није потребно // 3. Неверје се поколебало // 4. Жеља за другим животом // 5. Добра замисао // 6. Тачка привлачења // 7. Задивљујући пример // 8. Истинска љубав // 9. О лицемерју // 10. Жеља // 11. Загађење // 12. Брига о свему // 13. Власт да стаје на змије // 14. Светост даје сладост речима твојим // 15. Борба са срцем // 16. Духовни компјутер // 17. Сведочанство // 18. Два благодатна старца // 19. О заклинању демона // 20. Богонадахнути опис // 21. Ја сам лењ... // 22. О молитви // 23. Неизрециви миомирис // 24. Ја сам лимена конзерва // 25. Руковођење молитве // 26. Духовни опит // 27. Постојање Бога // 28. Старац и змија // 29. Напој отровницу // 30. Старац на крилима ветра // 31. Оскудна исхрана // 32. Заштитник деце // 33. Исцелење болесне жене // 34. Предвиђање // 35. Знао је имена непознатих људи // 36. "Читам те као књигу..." // 37. Бreme љубави // 38. Слика у гостопримници под ведрим небом // 39. Читао је мисли // 40. Савет // 41. Знао је шта узнемирује // 42. Ишчекивање код ограде // 43. Несебичност // 44. Посета Пресвете Богородице	

// 45. Понашање према јеретицима // 46. Требало би испољити позитивну узнемиреност због јеретика // 47. Утицај телевизије // 48. О пропасти Турске // 49. Преливен светлошћу 106

Седма глава	
ИЗ КРАТКОГ ЛЕТОПИСА СВЕТЕ ОБИТЕЉИ СТОМИ	122
Епилог	124

ДОДАТАК

РУКОВОЂЕЊЕ У МОЛИТВИ МОНАХА ПАЈСИЈА	125
РАЗГОВОР С АРХИМАНДРИТОМ НИКОЛАЈЕМ (ГЕНЕРАЛОВИМ) О СТАРЧЕСТВУ	128
УСРДНОСТ У ДУХОВНОМ ЖИВОТУ	131
Старац Јефрем	
О ИСПОВЕСТИ И ДУХОВНОМ ОБРАЧУНУ	134

Ошац Дионисије Тауис

"ГОСТОПРИМНИЦА ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ"

ПРОЛОГ	139
Прва глава	
УТИСЦИ ПОСЕТИЛАЦА	140
ПОДВИЖНИК	140
СВЕТЛОСТ У ТАМИ	141
СЛАДОСТ РЕЧИ	142
ГЛАС ПОТАЈНЕ ЗАВИСТИ	142
ДАО НАМ ЈЕ ДУХОВНА КРИЛА	143
БОГОСЛОВ ОПИТА	144
ПЛОДОТВОРНИ НЕУСПЕХ	144
Друга глава	
ПОУКЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА	145
О ЉУБАВИ	145
ВРЛИНСКИ ЧОВЕК	147
ПРИМЕР СВЕТИХ	148
О МОЛИТВИ	149
О ПОМИСЛИМА	151

О ПОСЛУШАЊУ И ТРПЉЕЊУ	153
ПОДВИГ И ДУХОВНИ ЖИВОТ	154
САВРЕМЕНИ ХРИШЋАНИ	159
О ИСКУШЕЊИМА	163
РАЗНО	164
РАЗГОВОР О ВАСПИТАЊУ ДЕЦЕ	168
Трећа глава	
КЊИГЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА	170
Четврта глава	
ПОВЕСТИ И РАЗНИ ДОГАЂАЈИ	171
О цепању атома // Једно предвиђање // О одевању свештеника // Између неба и земље // О посту // Једна посета // Облаци над Русијом	171

Аџанасије Раковалис
СТАРАЦ ПАЈСИЈЕ МИ РЕЧЕ...

Предговор	179
I: ПОРОДИЦА – ВАСПИТАЊЕ	180
II: О ЗДРАВЉУ	190
III: О ПРОБЛЕМИМА У СВЕТУ	194
IV: РАЗГОВОРИ О ДУХОВНОСТИ	204
V: РАЗНО	218

Јеромонах Христодул Светићорац
**НЕ БРИНИТЕ ЧЕДА МОЈА,
ХРИСТОС СУДИ СВОЈОМ МИЛОШЋУ**

Казивања о старцу Пајсију, изабраном сасуду Духа Светога ...	221
СА МАГНЕТОФОНСКОГ ЗАПИСА	385

Старац Пајсије Светићорац
ДУХОВНА ЉУБАВ

1. Неисцрпна љубав Божија и наша љубав према Богу	395
2. Љубав према ближњему	402
3. Љубав према целокупној творевини	414
4. Усрдност и љубав из превелике благодарности	420

5. Духовна радост	424
ДОБРИ НЕСПОКОЈ	430

ШАЉИВЕ ПОУКЕ СТАРЦА ПАЈСИЈА
Припремио Сотирије Лисикатос

Увод // Васпитавање деце // Грех // Простодушност // Самоунижење старца // Ђаво – демони – искушења // О другим вероисповестима // Расуђивање // Црква – клирици // Исповест // Смрт // Благодат Божија // Невоље – искушења // Световни дух // Проблеми младих // Породица // Духовни оци // Духовно борење // Молитва // Смирење // Разно	435
--	-----

Георџије Крусталакис,
СТАРАЦ ПОРФИРИЈЕ,
духовни отац и учитељ

Прва глава	
КАКО ПРОТИЧЕ НАШ ВЕК	463
Друга глава	
ЕВАНЂЕЛСКИ БАРИЈАКТАР ПО СВЕТОВНОМ ИМЕНУ	469
Трећа глава	
ДАРОВИ СТАРЦА ПОРФИРИЈА	477
1. Безгранична љубав	477
2. Крајње смирење, послушање и постојани подвиг	478
3. Бдење и непрестана молитва	479
4. Расуђивање, предвиђање и прозорљивост	486
5. Дар исцелења	497
6. Дар "тумачења језика"	505
Четврта глава	
СТАРАЦ ПОРФИРИЈЕ – ДУХОВНИ ОТАЦ И УЧИТЕЉ	507
Пета глава	
МЕЂУ НАМА НЕ ПОСТОЈИ РАСТОЈАЊЕ	423
ДОДАТАК	
БЕСЕДА ЈЕРОМОНАХА ДАМАСКИНА СВЕТОГОРЦА изговорена на дан помена старца Порфирија 1994. у Милеси Атичкој	525

БИБЛИОТЕКА "ОБРАЗ СВЕТАЧКИ"
(дистрибуција тел. 063 / 328 003 / 09–14^h)

Старац Пајсије Светогорац
ПОУКЕ БОЖАНСТВЕНЕ ЛЈУБАВИ

Четврто издање

Превели с њрчкој

Антонина Пантелић, Зоран Јелисавчић, Лада Акад

Рецензенији

Протојереј ставрофор хаџи Љубодрaг Петровић

Протојереј Вајо Јовић

Владимир Димитријевић

Уредник издања и књигу њрредиио

Јован Србуљ

Технички уредник

Јереј Велимир Бирманац

Дизајн корица

Бакон Милорад Милосављевић

Тираж: 500

Штампа

Арт принт, Нови Сад